19

almanahul vînătorului și pescarului sportiv

almanahul vînătorului și pescarului sportiv

'81

ALMANAHUL
VÎNĂTORULUI
ȘI
PESCARULUI
SPORTIV

1981

LA MULȚI ANI!

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. .....

Un an nou, un nou cincinal

REZULTATELE IMPORTANTE OBȚINUTE în cincinalul care s-a încheiat, un cincinal al calității, exemplar pentru ultimii 15 ani din viața patriei noastre, confirmă hotărîrea oamenilor muncii de a îndeplini integral obiectivele stabilite de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și asigurării condițiilor trecerii României spre comunism. Totodată, mărețele înfăptuiri ale poporului nostru au făcut să crească prestigiul țării în lume ; România își aduce astăzi o contribuție remarcabilă la cauza colaborării și cooperării internaționale, a destinderii și păcii mondiale, iar stima, încrederea și prețuirea de care se bucură ea pe plan internațional se confundă cu stima, încrederea și prețuirea de care se bucură în lume conducătorul țării noastre, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

În acest context general s-a integrat și activitatea celor peste 200 000 membri ai asociației noastre, a personalului muncitor din cadrul A.G.V.P.S., îndrumat și sprijinit de către organele de partid și de stat, ca și activitatea desfășurată în ultimii cinci ani de către comitetele asociațiilor noastre județene și din municipiul București. De la bun început trebuie să arătăm că în activitatea tuturor acestora s-au înregistrat realizări deosebite, sarcinile cincinalului 1976—1980 fiind îndeplinite încă de la sfîrșitul semestrului II — 1980.

Astfel, în scopul dezvoltării bazei materiale a vînătorii și pescuitului sportiv s-au efectuat lucrări de investiții în valoare de peste 40 milioane lei.

În vederea ocrotirii mai eficiente a vînatului și sporirii efectivelor la toate speciile, a existat o preocupare permanentă pentru cît mai buna gospodărire a celor 1515 fonduri de vînătoare, cu o suprafață de aproape 16 milioane ha, aflate în folosința A.G.V.P.S. și care reprezintă circa 70% din fondurile de vînătoare din țara noastră. În ultimii cinci ani, s-au construit și amenajat 250 adăposturi de vînătoare, peste 1200 observatoare, 20 000 hrănitori pentru vînatul mare și mic, cărări de vînătoare și altele.

Cu sprijinul efectiv al membrilor vînători s-au recoltat și distribuit în teren, în timpul iernii, peste 70 000 tone de fîn, trifoi, lucernă, frunzare, fructe și semințe ; de asemenea, s-au cultivat anual aproape 2 000 ha ogoare de hrană pentru vînat. Tot în cincinalul 1976—1980, pe fondurile de vînătoare cu efective reduse de vînat, s-au făcut repopulări cu circa 150 viței de cerb comun și cerb lopătar, cu peste 1500 iezi de căprioară, cu aproape 10 000 iepuri de cîmp și de vizuină și cu aproape 800 000 fazani.

Măsurile de gospodărire luate au dus la creșterea și chiar depășirea — cu unele excepții — a efectivelor optime la principalele specii de vînat și a avut drept urmare sporirea recoltelor acestora. Astfel, în perioada la care ne referim, pe fondurile asociației s-au recoltat aproape 3 500 cerbi comuni și lopătari, peste 90 000 căpriori, circa 20 000 mistreți, aproape 400 000 iepuri și peste 150 000 fazani. Din toată această recoltă, o bună parte a revenit vînătorilor, în special mistreți, căpriori, iepuri și fazani, restul cantităților fiind valorificat atît prin comerțul de stat intern, cît și la export, reușindu-se ca în cincinalul trecut planul valutar să fie substanțial depășit.

Grija deosebită ce s-a acordat creșterii efectivelor de vînat a avut și rezultate de ordin calitativ. Ne referim în special la trofeele de vînat prezentate la diverse expoziții de vînătoare, unde s-a obținut un important număr de medalii. Astfel, în ultimii cinci ani, la expozițiile internaționale de la Ceske Budejovice, Marsilia, București și Nitra au fost prezentate 3108 trofee de vînat și s-au obținut 1983 medalii de aur, 697 de argint și 438 de bronz. Este, de asemenea, demn de remarcat faptul că țara noastră posedă în prezent recordurile mondiale la trofeele de : blană de urs brun, craniu de urs,

capră neagră, blană de lup, colți de mistreț și vicerecordul mondial la blană de rîs.

Și pe linie de piscicultură și pescuit sportiv a existat o permanentă preocupare în ce privește buna gospodărire a bazei materiale aflată în folosința asociației noastre. Astfel, pe cele peste 16 000 ha bazine piscicole din regiunea de coline joase și de șes, pe cele circa 4 800 ha lacuri alpine și de acumulare, pe cele aproximativ 13 000 km de rîuri colinare și de șes și pe cele peste 9 000 km rîuri de munte s-au efectuat amenajări de diguri, lucrări de artă etc., precum și populareа și repopularea acestor ape cu importante cantități de pește de diverse specii. În scopul asigurării materialului piscicol, s-au modernizat și dezvoltat cinci păstrăvării cu o capacitate anuală de 2,5 milioane puieți de păstrăv, o stație de reproducere artificială a peștelui pentru zona de șes, cu o capacitate anuală de peste 40 milioane alevini, precum și 23 de puncte pentru creșterea peștelui.

În ceea ce privește activitățile economico-financiare, trebuie să arătăm că majoritatea asociațiilor județene și din municipiul București au reușit să-și sporească veniturile și implicit excedentele, în scopul creării de fonduri necesare dezvoltării și modernizării bazei materiale cinegetice și piscicole.

Rezultate deosebite în cincinalul 1976—1980, au obținut asociațiile : Bihor, Caraș-Severin, Dolj, Iași, Ilfov, Maramureș, Mureș, Neamț, Sibiu, Suceava, Timiș și Vaslui, care, an de an, au ocupat locuri fruntașe cu prilejul întrecerilor socialiste. Rezultate bune a înregistrat în această perioadă și Gospodăria Economică de Vînătoare și Pescuit Sportiv, a cărei activitate a condus la realizarea unor beneficii importante, ca urmare a producerii în atelierele sale a echipamentului de vînătoare și pescuit sportiv, aprovizionării cu arme, muniție, ustensile și articole pentru vînătoare și pescuit sportiv și alte activități.

Pășind în noul an — an care marchează și începutul unui nou cincinal — personalul muncitor și membrii A.G.V.P.S. se angajează să îndeplinească sarcinile care decurg din hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., precum și din hotărîrea celei de a IV-a Conferințe a vînătorilor și pescarilor sportivi din țara noastră.

Principalele linii directoare care ne vor călăuzi în etapa viitoare vizează în primul rînd continuarea acțiunii de ocrotire și dezvoltare a efectivelor de vînat și pește pe toate fondurile de vînătoare și bazinele piscicole aflate în folosința asociației noastre, astfel ca acestea să atingă, pînă în anul 1985, cifrele optime la toate speciile. Pentru aceasta, este necesară o gospodărire mai eficientă a fondurilor cu iepuri, specie la care în ultima perioadă de timp efectivele sînt staționare, iar pe unele terenuri chiar în regres, precum și sporirea considerabilă a efectivelor de fazani, prin acțiuni de creștere artificială a acestei specii de vînat, cu care să fie populate și repopulate cît mai multe terenuri.

Combaterea dăunătorilor și a braconajului, asigurarea hranei complementare necesară în timpul iernii, recoltarea rațională a vînatului și selecționarea cu arma a acestuia vor contribui la obținerea unor exemplare viguroase și cu trofee de calitate deosebtiă, care să asigure la parametri superiori faima țării noastre și pe linie cinegetică ; un prilej de evaluare a acestei activități îl va constitui expoziția mondială de vînătoare, care se va organiza în anul 1981 la Plovdiv, în R. P. Bulgaria.

Pe linie de pescuit sportiv, se va avea în vedere creșterea bazei materiale, precum și asigurarea cantităților de pește cu care se vor popula și repopula bazinele piscicole și rîurile, prin înființarea de noi păstrăvării moderne, stații de reproducere artificială a peștelui și prin exploatarea cît mai rațională a întregii baze materiale piscicole.

Depinde de noi, de munca și priceperea noastră, de felul în care vom ști să mobilizăm toate forțele și energiile disponibile pentru a da viață importantelor sarcini ce ne stau în față, aducîndu-ne astfel contribuția la realizarea mărețului program al partidului de dezvoltare economico-socială a țării, în concordanță cu idealurile și aspirațiile întregului nostru popor, magistral exprimate de președintele țării, iubitul nostru conducător, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ianuarie '81

VÎNĂTOARE: mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, sturzi, graur, guguștiuci, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă; sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rișii.

PESCUIT: în apele înghețate se poate pescui cu succes la copcă — la biban, știucă, șalău și caras; atenție la grosimea gheții! În apele neînghețate: la babușcă, clean, mreană, obleț, roșioară. În apele de munte pescuitul este oprit la toate speciile de pești.

*

* *

Se pare că iepurele este cea mai cunoscută sălbăticiune de la noi. Deși cunoștințele pe care le cătăm despre el încep odată cu copilăria, oamenii de știință nu obosesc să afle noi date despre acest animal răspîndit în țara noastră pe o suprafață de peste douăzeci de milioane de hectare, de la altitudinea gradul 0, adică de la nivelul mării, pînă la peste două mii de metri. Știm că principala lui armă de apărare este fuga (atinge pînă la 70 km pe oră), că are un auz foarte dezvoltat datorită urechilor lui mari, în formă de pîlnie și că vederea și mirosul îi sînt destul de slabe, ceea ce nu-l ajută prea mult în aprecierea distanțelor și a inamicului peste care poate da din întîmplare. Trăiește puțin — în cazuri speciale poate ajunge pînă la 10—12 ani, dar de obicei viața îi este întreruptă de vînător, ca și de mulți alți dușmani potențiali. Este un animal de seară și chiar de noapte, ziua preferînd să rămînă ascuns; aceasta nu înseamnă că nu-l putem întîlni și ziua, mai ales în perioadele de împerechere. Or aceste perioade au loc de 3—4 ori pe an, după care iepuroaica aduce pe lume 2—4 iepuri, în greutate de abia 100—130 g. Dar puii cresc repede și la o lună ajung la un kilogram, pentru ca peste o altă lună să-și dubleze greutatea; așa se face că la șase luni puii pot atinge greutatea adulților, ceea ce permite exemplarelor din prima generație mai ales să fie tocmai potrivite pentru ziua „deschiderii" la iepuri. Un fenomen curios, numit superfetație, permite iepuroaicei să poarte în același timp două sarcini, provenite din două fecundații ce au avut loc la intervale scurte. Observația ne-a fost transmisă din antichitate, dar a constituit o preocupare și pentru biologii actuali. Cu toată viteza lui, iepurele nu este un călător pe distanțe mari: mai mult de jumătate din iepurii puși sub observație, prin marcare, într-un teren, n-au depășit o rază de 1 km; cîțiva „aventurieri" au depășit totuși 25 km. Acest relativ mic teritoriu pe care se deplasează în căutarea hranei este, totuși, foarte bine cunoscut de iepure; fiecare obstacol de pe teren, care-i poate servi drept adăpost sau ascunzătoare, îi hotărăște direcția fugii atunci cînd se crede în pericol. Suportă apropierea dușmanului, poate în speranța că acesta va trece mai departe — și de cele mai multe ori sare de lîngă picior, confirmînd zicala.

*

Temerarii care nu rezistă tentației de a merge la pescuit și în zilele cele mai friguroase ale anului își dau întîlnire pe gheața bălților, în jurul copcilor doar atît de largi cît să poată fi trasă afară știuca mult visată. Desigur că, în cele mai dese cazuri, în cîrlig apare o roșioară, un biban, un caras sau un oblete. Aceasta nu știrbește nimic din frumusețea zilei geroase, cu aerul rece care înțeapă obrajii și înfloreste cu promoroacă mustățile, în timp ce glumele zboară de la o copcă la alta. Oricîte recomandări s-au făcut pînă acum, una mai mult nu strică. Deci: atenție la grosimea gheții, care de obicei nu este uniformă pe tot lacul. Îmbrăcăminte călduroasă, din lînă, dar nu prea groasă, care să ne stînjenească mișcările. Băuturi calde în termos, de preferință ceai cu mult zahăr; uitați acasă băuturile alcoolice! Și mai luați cu dv. un bun tovarăș, care vă face ziua plăcută și vă asigură un ajutor prețios în preîntîmpinarea accidentelor de tot felul.

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

februarie '81

VÎNĂTOARE: mistreți (pînă la 15.II.), viezuri, jderi, vidre, fazani, porumbei sălbatici, turturele, cocoșari, sturzi, grauri, guguștiuci, cocori, rațe și gîște sălbatice și alte păsări de baltă; sitari, duble, becaține. Toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși.

PESCUIT: în această lună apele se dezgheață uneori și atunci se poate pescui la clean, scobar, mreană, iar în bălți și în unele ape curgătoare la știucă. Dacă gheața nu s-a topit încă (atenție la rezistența ei!) se poate pescui la copcă. În apele de munte pescuitul este oprit la toate speciile de pești.

*

Nu se mai poate vorbi de fazan la timpul trecut — nici măcar pentru comparație. Aceasta pentru că, în prezent nu se mai poate concepe un vînător care n-a participat măcar o dată la o vînătoare de fazani și care nu are, acasă la el, cel puțin un cocoș naturalizat, vînat de el la una din primele ieșiri de acest gen. Fazanul reprezintă acum visul vînătorului de la cîmpie și coline, deși nu reprezintă prea mult din punct de vedere economic și nu suportă apropieri de iepuri și mistreț în această privință. Cu toate acestea, urmărim cu plăcere și emoție deplasarea în zbor a păsărilor cu cozi lungi — pentru că fazanul se vînează numai la zbor și numai cocoșii. O caracteristică a acestei păsări este instabilitatea ei în terenul în care a fost colonizată. Această continuă hoinăreală este o moștenire a speciei, dar este legată și de lipsa hranei în teren, ca și — uneori — de abundența masculilor. Dincolo de interesul vînătoresc, fazanul este o pasăre foarte folositoare agriculturii și silviculturii, prin consumul mare de insecte și semințe de buruieni. Sporul natural al fazanului este determinat de mai mulți factori, primul fiind absența dușmanilor din terenul populat. Aceștia însă, împreună cu condițiile climatice nu întotdeauna favorabile, fac ca acest spor natural să fie destul de redus, ceea ce presupune necesitatea repopulărilor. Sporirea numărului de fazanerii asigură materialul necesar acestor acțiuni, dar odată repopulările făcute nu înseamnă că vom avea și fazani în teren. Este necesară o intensă acțiune de pază și ocrotire, o aprovizionare permanentă cu hrană, astfel ca efectivele nu numai să se mențină ci să și sporească. Pentru că fazanul rămîne una din bucuriile adevărate ale vînătorului.

*

De obicei, prima jumătate a lunii februarie, cel puțin, este geroasă și ne putem continua pescuitul la copcă. Sînt de reținut recomandările făcute în luna care a trecut, la care puteți adăuga fiecare cîte ceva, în funcție de sănătatea și robustețea de care dispuneți. Mai există, însă, și copci cu altă funcție decît cea de pescuit. Este vorba de copcile făcute în gheață special pentru ca aerul să poată pătrunde în apa bălților, împiedicînd astfel sufocarea peștilor, mai ales acolo unde pîlcurile de trestie lipsesc cu desăvîrșire. Este o obligație a pescarului-cetățean de a participa la facerea acestor copci și mai ales la întreținerea lor — curățirea zilnică de gheața care se formează din nou, peste noapte. În lipsa acestor copci, stratul gros de zăpadă și cel de gheață, întins ca un pod peste toată balta, împiedică oxigenarea apei și pătrunderea luminii. Cei care fac copci pentru pescuit trebuie să țină seama de faptul că, datorită temperaturii scăzute, mișcările peștelui sînt mult mai lente decît în timpul verii, iar mușcătura peștelui este abia simțită. În apele dezghețate, indiferent de momeală, ne pregătim întotdeauna pentru un pescuit de finețe.

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

martie '81

VÎNĂTOARE: viezuri, jderi, vidre, turturele, porumbei, cocoșari, sturzi, grauri, guguștiuci, cocori, sitari, duble, becaține; rațe și gîște sălbatice și alte păsări de baltă numai pînă la 15 martie; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși, urși (de la 15 martie).

PESCUIT: rezultate bune se obțin la răpitori — avat, șalău, știucă și biban; peștii pașnici pornesc mai hotărîți în căutarea hranei în măsura în care apa se mai încălzește. În apele de munte pescuitul continuă să fie oprit la toate speciile de pești.

* * *

Martie este lună de vîrf în pasajul de primăvară. Această veșnică trecere a păsărilor, dinspre sud spre nord și dinspre nord spre sud, are momente de intensitate maximă primăvara și toamna, cînd — simplificînd puțin — lumea aripatelor se îndreaptă spre locurile de cuibărit și respectiv spre cartierele de iernat. Urmărim cu bucurie pe acești vestitori ai primăverii, cînd stolurile se profilează pe albastrul cerului și apoi coboară împestrițînd bălțile mai ales, recunoscute locuri de hrană și adăpost pentru o bună parte din speciile de păsări. Abia sosite, perechile existente din anul trecut sau formate abia acum caută să-și asigure locul de cuibărit, în care va crește noua generație. Este timpul în care trebuie să ne gîndim la ocrotire, vînătoarea urmînd să înceapă mai tîrziu, spre sfîrșitul verii, cînd stolurile de păsări pe care le-am urmărit poposind la noi își vor îngroșa rîndurile cu tineretul crescut aici. În drumurile lor, civilizația pune mereu alte stavile, tot mai greu de trecut, dușmanii lor naturali se înmulțesc; omul rămîne singurul apărător al acestor frumuseți utile; ele îl răsplătesc din plin, venind în ajutorul agriculturii și silviculturii prin consumul mare de insecte și alți mici dăunători și-i procură bucuria unei naturi libere pline de sunet și culoare. Ocrotirea păsărilor nu înseamnă neapărat ajutorarea lor cu hrană, instalarea de cuiburi artificiale și alte asemenea acțiuni directe; de cele mai multe ori este suficient să evităm neliniștirea locurilor de cuibărit, de la începutul depunerii pontei pînă ce puii se pot deplasa singuri și apoi îndepărtarea lor din terenurile agricole în perioada marilor lucrări de recoltare. Și de asemenea respectarea legilor noastre, care stabilesc perioade de ocrotire pentru fiecare grup de specii, asigurîndu-le astfel posibilitatea reproducerii în condiții normale.

Știuca rămîne peștele către care se îndreaptă toată nostalgia pescarului sportiv. Puținele bălți din care n-a fost eliminată de năvala peștilor fitofagi și în special Delta Dunării și lacurile litorale pun la încercare răbdarea și posibilitățile de deplasare ale pescarului sportiv, sfîșiat între incertitudinea agățării unei știuci și un pescuit ceva mai sigur la așa-zișii pești pașnici. Răpitor prin excelență, mulțumindu-se uneori cu o cotă parte din propria-i progenitură, știuca este un pește iubitor de ape limpezi, bine aerisite datorită mai ales unei vegetații abundente, care-i oferă și adăpostul necesar pîndei. Lăcomia ei, amplificată de curiozitate, depășește prudența instinctuală, ceea ce explică în bună măsură atacul asupra năluc ilor metalice, pe care pescarul le joacă cu abilitate în locurile și la adîncimea la care bănuiește că vibrațiile lor vor fi percepute de simțirile ascuțite ale peștelui. Pescuitul știucii la năluca metalică este un sport de mare finețe, care oferă satisfacții depline. Este păcat că încă se mai practică (și chiar i se face o anumită reclamă) pescuitul cu peștișor viu sau mort; chiar în apele acoperite în mare parte de vegetație, un lansetist cu experiență își poate plasa și conduce năluca pe cel mai strîmt coridor dintre două păduri de brădiș...

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

aprilie '81

VÎNĂTOARE: viezuri, cocori, sitari, duble, becaţine; toţi dăunătorii cu păr şi pene în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: urşi, rîşi, cocoşi de munte.

PESCUIT: în a doua jumătate a lunii începe prohibiţia la toate speciile de peşti din apele de şes. Pînă atunci, bune rezultate se obţin la răpitori (ştiucă, biban, şalău, avat); dintre celelalte specii carasul din bălţi oferă satisfacţii pescarilor. Pînă la sfîrşitul lunii, pescuitul în apele de munte continuă să fie oprit.

*
* *

Cocoşul de munte este o pasăre destul de rar întîlnită de drumeţii obişnuiţi ai muntelui. Nici vînătorii nu pot afirma contrariul, în afara unei perioade anumite a anului şi în unele puncte precise ale muntelui. Duce o viaţă ascunsă în sîhlele pădurii, izolată şi tăcută, de obicei diurnă, de la care se abate doar în perioada împerecherii, care are loc din a doua jumătate a lunii aprilie pînă pe la mijlocul lunii mai. Atunci, păsările întunecate — cocoşii — ca şi găinile lor se întîlnesc în rarişti sau tăieturi, spre zorii zilei, în ultima oră a nopţii. Aceste puncte de întîlnire, aşa-numitele „locuri de rotit", aceleaşi de la an la an, sînt cunoscute de către vînători. Ei urcă, cel puţin o dată în viaţă, muntele, pentru a-şi înscrie în lista victoriilor lor şi întîlnirea cu cavalerul negru al pădurilor de molid. Răspîndit altădată în pădurile întregului lanţ carpatin, cocoşul de munte şi-a redus efectivele sau a dispărut complet în unele masive. Această situaţie o ilustrează Munţii Apuseni, unde pasărea n-a putut suporta înaintarea crescîndă a omului şi marile defrişări din trecut. Ideea repopulării acestor păduri cu falnica pasăre a preocupat pe mulţi iubitori ai naturii, iar în anul 1975, primele exemplare de cocoş de munte prinse în Munţii Gurghiu au fost eliberate în Apuseni, deschizîndu-se astfel seria unei acţiuni care a dat roade. Vînătoarea la cocoşi de munte este un adevărat sport, ea presupunînd o bună pregătire fizică, sănătate şi oferind în schimb satisfacţii deosebite.

*

Alături de biban, carasul este consolarea pescarului sportiv de la cîmpie. Răspîndit în mai toate apele ţării, a cucerit masiv, în ultimul deceniu, şi Dunărea dar mai ales delta ei. Este adevărat că pescuitul carasului nu este lipsit de ceea ce numim sportivitate, iar capturile obţinute satisfac în bună măsură preferinţele amatorului de peşte proaspăt. Înaintea acestei adevărate explozii în privinţa numărului şi răspîndirii se vorbea insistent despre degenerarea carasului. Într-adevăr, exemplarele pescuite cîţiva ani de-a rîndul abia atingeau limita legală şi erau, aproape fără excepţie, întotdeauna pline de icre. În ultimii ani, însă, s-a produs un adevărat reviriment în ceea ce priveşte dimensiunile şi greutatea acestui peşte. Exemplare de aproape un kilogram nu mai sînt o raritate, iar cele în jur de 500 grame sînt capturi obişnuite. Dacă primele semnalări au părut anecdote pescăreşti, în prezent puţini sînt pescarii de la cîmpie care să nu aibă în palmaresul lor cîţiva caraşi capitali. Aşa că pescuitul sportiv al carasului nu se mai deosebeşte prea mult de cel al crapului; cu toată gura lui sensibil mai mică decît cea a rudei lui „mai mari", acest peşte al tuturor nu se sfieşte să apuce momeala prinsă într-un cîrlig nr. 3—5. Iată că, în sfîrşit, carasul începe să-şi merite cu adevărat, şi pentru noi, numele pe care i l-au dat, încă din vremuri îndepărtate, pescarii din Delta Dunării — acela de crap-caras.

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

mai '81

VÎNĂTOARE : pot fi vînați dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală : urși și cocoși de munte (pînă la 15. V), căpriori (de la 15. V).

PESCUIT : în apele de munte începe pescuitul la păstrăv indigen și fîntînel. Continuă oprelișteа la păstrăvul curcubeu și la lipan. De regulă, în apele de șes și colinare, pescuitul este oprit la toate speciile de pești.

*

* *

Sălbăticiunile nu cunosc frontiere. Așa se explică apariția în fauna unei țări a unor specii noi, unele dispărînd tot așa de misterios cum au apărut, altele adaptîndu-se la noul mediu. Printre speciile nou apărute în fauna țării noastre se înscrie enotul. Enotul — care pînă la impunerea acestui nume a mai fost numit cîine — jder, bursuc cu barbă, cîine raton și apoi cîine enot — a fost semnalat în țara noastră în anul 1951, la 40 km de București, ceea ce înseamnă că a pătruns pe teritoriul României mult mai înainte. El a venit din Uniunea Sovietică, urmînd drumul apelor înghețate în timpul iernii, după ce fusese semnalat în Polonia și Cehoslovacia. Enotul preferă terenurile din apropierea apelor, cu păduri și stufărișuri, unde trăiește în vizuinile părăsite de alte sălbăticiuni, dar și în cele construite, la nevoie, de el însuși. La noi a găsit cele mai prielnice mijloace de trai în Delta Dunării. Animalul seamănă oarecum cu bursucul, are o blană cafenie închis, cu spicul negru — spatele și picioarele în culori mai închise decît abdomenul. Se hrănește cu broaște, șoareci, bizani, lipitori și uneori cu rațe domestice ; la acestea adaugă unele ierburi și fructe. Femela fată o dată pe an 5—8 pui, care încep să se descurce singuri pe la vîrsta de 3—4 luni. Greutatea masculului, toamna, atinge uneori 9 kg. La noi, blana enotului nu este valoroasă ; blană de calitate, cu păr des, poate fi întîlnită doar în nordul continentului.

*

Această lună intră de obicei în prohibiție în ceea ce privește pescuitul în apele de șes și colinare. În schimb se deschide pescuitul la una dintre cele mai interesante specii — păstrăvul. Așa că, profitînd de zilele libere de la începutul lunii, cei care nu se tem de drumuri lungi, de zăpezi întîrziate sau de ploi reci iau calea munților, pe văile cu pîraie, sau se adună pe malurile lacurilor de acumulare, mai accesibile, populate cu păstrăv. Un amănunt important : mușteле artificiale nu dau rezultate spectaculoase în această perioadă, deoarece insectele naturale pe care încearcă să le suplinească n-au apărut încă, mai ales în arinii care însoțesc curgerea rîului. Deci vom folosi linguri rotative mici, între nr. 1 și nr. 4, cu paleta de culoare închisă. Chiar dacă în unele ape ar fi admise momeliile naturale este păcat să le folosim ; se pierde toată frumusețea acestui pescuit, unic în felul său. Va trebui să ne înfrînăm lăcomia și să ne limităm la numărul de exemplare legal. Condițiile vitrege în care păstrăvul se înmulțește în mod natural, greutatea și costul ridicat al reopulărilor adăugate la un pescuit barbar aduc ușor apele de munte la o stare de secătuire. Depinde mai mult de noi, pescarii, decît de gospodarii apelor de munte să avem păstrăvi în apele pe care ne place să mergem la pescuit.

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

iunie '81

VÎNĂTOARE: pot fi vînați dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege; cu autorizație individuală: căpriori.

PESCUIT: în a doua jumătate a acestei luni se încheie perioada de prohibiție, deci pescuitul este permis la toate speciile de pești din apele de cîmpie și colinare; de asemenea, în apele de munte este permis pescuitul la toate speciile de salmonide; pentru lostriță este necesară autorizație specială.

*

Căprioru l este cel mai cunoscut și mai îndrăgit reprezentant al cervidelor de la noi. La aceasta a contribuit — pe lîngă frumusețea siluetei și înfățișarea lui aparent blîndă o întreagă literatură pe care am parcurs-o încă din copilărie. În ultimele decenii, popularitatea lui a crescut datorită faptului că poate fi întîlnit în mai toate regiunile țării, de la marginea mării pînă în zona de munte. Masculul ajunge pînă la 30 kg greutate, iar femela — căprioara — este ceva mai mică. Vînătorii știu că numai masculul poartă coarne, pe care le leapădă anual, în ultimele două luni ale anului. Căprioara poartă coarne numai în cazuri accidentale, cînd acestea sînt doar o slabă reprezentare a celor purtate de căprior. Dintre simțurile lui cel mai dezvoltat este mirosul, care poate sesiza, pe vînt bun, apropierea omului de la peste 200 m. Simțul mirosului funcționează perfect pe vreme umedă, cînd mucoasa nazală, umectată, receptează din plin orice odoare. Și simțul auzului îi este dezvoltat — orice zgomot sesizat de urechi pune căpriorul pe fugă. În ultimul timp, coborînd pînă în pădurile din apropierea omului, căpriorul s-a obișnuit cu unele zgomote; fiecare am văzut căpriori păscînd liniștiți în preajma căii ferate pe care trece un tren. Văzul îi este mai puțin dezvoltat. Pe la jumătatea lunii iulie are loc ceremonialul împerecherii, care transformă aceste blînde animale în ființe agitate, gata de bătaie. Iezii apar începînd de la sfîrșitul lunii aprilie, în anul următor și se ridică pe picioare la cîteva ore de la naștere. Singurul lor mijloc de apărare este blănița de culoare roșcată cu pete albe, care-i fac greu de văzut în tufișul în care stau ascunși, așteptînd venirea mamei. Căpriorul brăhnește cînd simte apropierea unui pericol. Dușmanii lui sînt destul de numeroși, începînd cu temperatura scăzută și ploile reci dăunătoare tinerilor iezi, iernile grele în care nu pot ajunge la punctele de hrănire pînă la lucrările agricole și unii răpitori. Vînarea lui se face în baza unei autorizații individuale, cu îndeplinirea unor norme pe care vînătorul le cunoaște sau le află odată cu obținerea autorizației de împușcare.

*

Dacă la Dunăre au scăzut și s-au limpezit cît de cît apele, nimic nu poate egala, în această perioadă o partidă de pescuit instalați confortabil pe malul stîng al acestui fluviu. Putem încerca toate momelile și toate metodele, căutînd toate speciile existente în aceste ape (și nu sînt puține!), de la sabiță la somn. Desigur, pescarul cunoscător al locurilor, care a descoperit singur sau a aflat de la alții vadurile, va putea să aibă mai mare succes decît cel care vine pentru prima oară la Dunăre. Dar această afirmație nu este valabilă oricînd. Mai în fiecare an, apele fluviului strică vechile vaduri și creează altele noi, astfel încît surprizele ne sînt permanent la îndemînă. Să nu uităm că un pescuit la Dunăre, ca să ne satisfacă din toate punctele de vedere, trebuie pregătit în amănunțime, întotdeauna pentru două, trei zile cel puțin, ținînd seama atît de drumurile pe care sîntem obligați să le facem, cît și de mersul vremii care de obicei nu se aseamănă cu cel din localitatea din care plecăm. Doar riveranii își pot permite să plece oricum, pentru o partidă de 2—3 ore de pescuit.

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

iulie '81

VÎNĂTOARE: pot fi vînaţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: căpriori.

PESCUIT: se pot pescui toate speciile de peşti din apele de cîmpie, cît şi din apele de munte. Din cauza căldurilor mari şi deci a încălzirii apelor, pescuitul dă rezultate mai bune în primele ore ale dimineţii şi în ultimele ore înainte de căderea serii. Peştele trebuie căutat, în această perioadă, în ape mai adînci.

* *

Căutată asiduu, deşi fără să se organizeze de obicei vînători speciale, vulpea constituie unul din obiectele dorinţei vînătorului. Declarată dăunător, deci fără perioadă de ocrotire, vulpea atrage vînătorii datorită blănii ei, de la culoarea roşcată pînă la cea brună şi înspicată, pe care sălbăticiunea o are în apropierea iernii. Despre vulpe „ştim totul": este şireată (sau e vorba de instinctul de supravieţuire specific carnivorelor?), dă iama prin găinile gospodarului (dacă acesta nu le adăposteşte, noaptea, în coteţ), dijmuieşte vînatul mic (cînd acesta nu prea mai are mult de trăit) şi — ceea ce e cu adevărat grav — poartă şi răspîndeşte virusul turbării (în unele ţări, vulpile au fost prinse, vaccinate şi eliberate iarăşi în teren). Fără să o apărăm, e bine să ne amintim că vulpea este un mare consumator de mici rozătoare („an cu mulţi şoareci — an bun de vulpi" spune înţelepciunea populară). Se bucură de plinătatea celor cinci simţuri: miros foarte bun (ţine urma prăzii urmărite pe cîţiva kilometri), auz ascuţit (aude chiţăitul şoarecelui de la 100 m) şi văz foarte sensibil, comparabil cu al omului. Se împerechează în primele două luni ale anului şi fată după aproape opt săptămîni 3—6 pui orbi, care vor deschide ochii cam peste 14 zile. De obicei nu vagabondează prea mult, deplasîndu-se pe o rază de circa 7 km, teritoriu pe care-l alege nu numai în funcţie de hrană dar şi de posibilitatea de a-şi săpa o vizuină confortabilă, cu mai multe ieşiri pentru aerisire şi salvare în caz de pericol. Vulpea emite foarte rar sunete şi atunci vocea ei seamănă cu un lătrat de ciine, pe nas. Poate trăi, dacă este lăsată, pînă la 12 ani. Desigur, urmărirea şi vînarea vulpii sînt pe deplin justificate, chiar dacă în cele mai dese cazuri nu este urmărit dăunătorul ci blana lui...

*

Celor care îşi rezervă o parte din concediu pentru Delta Dunării, le recomandăm drept loc de popas cabana de la Crişan. Cu o capacitate de 60 locuri, cabana este deschisă tot timpul anului tuturor membrilor A.G.V.P.S. Cei ce doresc să se adăpostească în corturi îşi pot instala tabăra pe grindul pe care este aşezată cabana. Un punct comercial aprovizionat cu produse alimentare şi articole de pescuit, o bucătărie în care oaspeţii îşi pot pregăti peştii prinşi, o sufragerie spaţioasă, televizor, duşuri cu apă rece şi apă caldă — asigură confortul celor care-şi petrec aici zilele de odihnă. De la cabana Crişan sînt accesibile mai toate punctele în care pescuitul sportiv în deltă este permis. Deplasarea spre aceste puncte se face în bărci ce se pot închiria de la administraţia cabanei. Pentru grupuri organizate ca şi pentru turişti individuali se pot reţine locuri din timp, prin comenzi ferme trimise pe adresa cabanei, în comuna Crişan, jud. Tulcea, cod 8826. Pentru a ajunge la cabană se folosesc vasele de transport NAVROM, cu plecare din portul Tulcea şi oprire în faţa comunei Crişan.

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

august '81

VÎNĂTOARE: mistreți, turturele, porumbei sălbatici; prepelițe, cocori, rațe și gîște sălbatice și alte păsări de baltă (de la 15. VII); toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege; cu autorizație individuală: căpriori.

PESCUIT: toate speciile de pești din apele de șes și de munte; să nu uităm că, în afara apelor gospodărite de asociația din care facem parte, în toate celelalte trebuie să căpătăm mai întîi acordul celor care le gospodăresc.

* *

Sosită în a doua jumătate a lunii aprilie în țara noastră, prepelița a dăruit o nouă generație, care se hrănește intens și își verifică puterile pentru migrația de la începutul toamnei. Alte surate ale ei, mai grăbite, au scos deja un rînd de pui în cartierele de iernat și sosesc la noi pe la începutul lunii iulie, unde scot al doilea rînd de pui. Cuibărește în țara noastră în micile depresiuni din culturile agricole, unde depune 7—12 ouă (rar 15), pe care le clocește 17—18 zile. Puiul este capabil de zbor după 18—19 zile de la ieșirea din ou. Plecarea spre Sud începe pe la sfîrșitul lunii august, cu o intensitate maximă în a doua decadă a lui septembrie, funcție de condițiile atmosferice. Prepelița este singura migratoare dintre galinaceele care trăiesc la noi. Cartierele de iernat sînt Africa de nord și centrală, Asia — din Egipt pînă în India; exemplare aparținînd populațiilor nordice iernează în ținuturile sudice ale Europei și chiar în țara noastră. Este o pasăre mică: corpul, lung de 18 cm în medie, cîntărește în jur de 120 g. Aceasta nu împiedică vînătorii să bată cîmpiile, însoțiți de ciini specializați în căutarea ei, care au căpătat din această cauză acel supranume atît de cunoscut. Cele două așa numite conace de vînătoare, în special cel de dimineață, constituie adevărate bucurii pentru omul îndrăgostit de natură. Răcoarea orelor matinale, roua care dispare la apariția primelor raze fierbinți ale soarelui, ciinele „croșetînd" în față și zborul pilpiit al ghemotocului de pene cafenii reprezintă o adevărată eliberare a spiritului încorsetat de preocupările cotidiene. Prînzul frugal, la umbra subțire a unui pîlc de salcîmi, conferă clipelor de odihnă fizică calmul înțelegerii dintre oameni și natură.

* *

Pescuitul linului ni-l rezervăm pentru zilele în care odihna reală este principala noastră preocupare. În bălțile în care știm că specia există, alegem locurile acoperite de vegetație pe unde predomină nufărul și în care ne așezăm pentru o partidă de pescuit fără prea mari emoții. Desigur, pescuitul din barcă ne oferă mai multă comoditate, deoarece nu este nevoie de lansări lungi, precise și complicate. Uneori este suficient să coborîm cîrligul cu buchetul de rîme chiar în imediata apropiere a bărcii, după care, așezați cît mai comod, putem să ne relaxăm vizibil. Ne putem permite chiar să visăm, în răcoarea dimineții sau în căldura molcomă a sfîrșitului după-amiezii — îndreptînd, totuși, o privire aproape permanentă, de spionaj, spre vîrful vergii sau spre firul slobod de deasupra apei. Mușcătura este, în general, pe măsura numelui peștelui și cînd firul se întinde suficient, înțepăm. După eviscerare, umplem abdomenul peștelui cu urzici, la care nu uităm să adăugăm un fir de cimbru sau de mentă sălbatică. În bucătăria deacasă, aromele vor fi de zile mari...

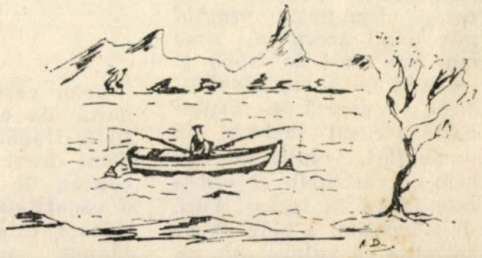

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

septembrie '81

VÎNĂTOARE: mistreți, viezuri, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe și gîște sălbatice și alte păsări de baltă; sitari, duble, becaține; ierunci (de la 15.IX); toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege; cu autorizație individuală: cerbi comuni, cerbi lopătari, căprioriși, urși, rîși; capre negre (de la 15.IX).

PESCUIT: la toate speciile din apele de șes se obțin bune rezultate; pescuitul în Delta Dunării este cel mai indicat; în apele de munte, pescuitul la păstrăv indigen și fintînel se oprește la 15 septembrie.

*
* *

Vînătorul de cerb știe cît de ascuțite sînt simțurile acestui animal frumos proporționat, cu corp zvelt, picioare subțiri și agere cu care poate parcurge, în viteză, distanțe destul de lungi. Dacă văzul cerbului nu este deosebit de pătrunzător, mirosul și auzul sînt de o finețe deosebită; nările simt mirosurile de la depărtare de cîteva sute de metri iar urechile recepteză zgomote de la o distanță de 200 m. De aceea, cel care visează la trofeul pe care-l pot reprezenta coarnele cerbului va ține seamă de aceste particularități la apropierea acestui vînat. În lunile februarie-martie, cerbii din țara noastră își leapădă coarnele, cele noi făcîndu-și apariția în scurtă vreme și ajungînd la maxima dezvoltare în circa 120 zile, crescînd uneori cu un centimetru pe zi. Greutatea coarnelor de cerb poate ajunge la 15 kg (în care este inclus și maxilarul superior) iar lungimea coarnelor propriuzise — prăjinilor — la 1,30 m. Aceste coarne, cărora legenda le-a împrumutat însușiri supranaturale, sînt de fapt o excelentă armă de apărare și un ajutor în căutarea hranei, iarna, prin scurmarea zăpezii. Cea mai importantă perioadă din viața cerbului este epoca de împerechere, așa-numitul boncănit, care are loc în lunile septembrie-octombrie. Atunci, cerbii puternici adună în jurul lor mai multe ciute, pînă la șase de obicei, și încep disputele cu rivali reali sau presupuși. Aceștia sînt provocați prin acel muget caracteristic, care face încîntarea vînătorului. După 34 săptămîni de la împerechere, ciuta aduce pe lume un vițel, mai rar doi, în primele zile destul de neajutorat. De obicei, cerbii trăiesc în cîrduri formate după boncănit, masculii maturi separat de cîrdul femelelor, vițeilor și cerbilor tineri; cerbii bătrîni sau puternici trăiesc izolați. Paza cîrdului cade în sarcina unei ciute mai bătrîne, cunoscătoare a locurilor și mai atentă la pericolele care ar amenința cîrdul. Un cerb sănătos și neatacat de dușmani naturali poate trăi peste 20 de ani.

*

Lansetistului cel mai pasionat, plecat numai după știucă, îi recomandăm să nu piardă ocazia unui pescuit la crap în Delta Dunării. E vorba de crapul sălbatic, viguros, care luptă mai puternic decît oricare alt pește și pune la încercare nu numai rezistența uneltelor de pescuit ci și forța musculară a brațului pescarului sportiv. Pentru această partidă ne rezervăm o după-amiază de odihnă, deoarece nu comportă drumuri lungi: Dunărea veche, un braț mort sau un canal mărginit de arbuști oferă locuri minunate. Pe micile porțiuni libere dintre crengile aplecate pe luciul apei, la mici distanțe de mal, 2—3 m, plasăm momeala (de preferat mămăliga care e mai puțin forfecată de către mărunțiș) pe fundul apei, printre rădăcini. Așteptarea e scurtă, mușcătura decisă — înțeparea trebuie să fie la fel — după care urmează scoaterea uriașului. Atenție: nu folosim decît un singur cîrlig, deoarece agățările sînt frecvente. Dacă peștele, în zbaterea lui, agață firul de crengile aplecate deasupra apei nu vă neliniștiți; așteptați răbdători — în cele mai dese cazuri tot peștele îl va descurca.

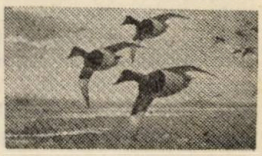

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

octombrie '81

VÎNĂTOARE: mistreți, viezuri, jderi, vidre, fazani și potîrnichi (de la 15.X), ierunci, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe și gîște sălbatice și alte păsări de baltă; sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege; cu autorizație individuală: cerbi comuni, cerbi lopătari, capre negre, căprioare, urși, rîși.

PESCUIT: în toamnele calde se obțin încă rezultate bune la peștii pașnici; răpitorii dau cele mai bune rezultate, mai ales în Delta Dunării; este deschis încă pescuitul la lipan.

*
* *

Mai puțin răspîndit la noi, cerbul lopătar se pare că a fost introdus în țara noastră pe la începutul acestui secol, odată cu înființarea parcului de vînătoare de la Șarlota, jud. Timiș. S-ar putea ca această dată să fie mult devansată, lopătarul migrînd din Cehoslovacia, unde specia a fost semnalată din anul 1665 cînd mai multe exemplare au fost ținute mai întîi în țarcuri și apoi eliberate în terenuri de vînătoare. Este originar din Asia Mică și europenii l-au introdus în primele secole ale acestui mileniu, mai întîi în insulele britanice și apoi în peninsula iberică. Mult mai mic decît cerbul comun, ruda sa apropiată, cerbul lopătar atinge o greutate de 120—130 kg. Numele lui provine de la coarnele lui în formă de lopată, cu crestături pe partea din spate. Culoarea părului, în funcție de sezon, are caracteristic niște pete albe împrăștiate pe spate și pe laturile corpului. O altă deosebire față de cerbul comun este faptul că lopătarul preferă pădurile de foioase, cu terenuri agricole în jur. Coarnele lopătarului sînt deplin formate cînd vîrsta purtătorului lor este în jur de zece ani. Boncănitul lopătarilor are loc pe la jumătatea lunii octombrie și viteii apar cam după șapte luni și jumătate. Cerbul lopătar are un dezvoltat simț al familiei, de obicei rămîne în cete mari formate din trei generații: mame, fii și fice din anul trecut și urmașii din anul în curs. Pe timpul iernii, cîrdurile se unesc, evident pentru ca animalele să se poată apăra mai ușor de dușmani. Își pierd coarnele anual prin luna aprilie, cei bătrîni lepădîndu-le mai curînd decît cei tineri. Creșterea noilor coarne este avantajată, față de cea a coarnelor cerbului comun, de faptul că începuturile ei coincid cu o vegetație abundentă care asigură asimilarea mai rapidă a substanțelor necesare acestei creșteri. Este un animal vigilent, mereu în mișcare, care înoată bine și poate face sărituri spectaculoase.

* *

Ciudat acest pește — lipanul — în egală măsură cunoscut și răspîndit în apele noastre, adică destul de puțin. Numele provine de la bulgărescul Lepjan, dar prin unele părți ale țării mai este numit arămiu după culoarea lui în timpul boistei sau cimbrișor după impresia de aromă de cimbru pe care o are pescarul cînd l-a scos din apă. Se spune despre el că este „peștele pescarului de elită" — sau „peștele de elită al pescarului sportiv". Mișcările lui sînt iuți și sinuoase, dar întrec în suplețe pe cele ale păstrăvului. Preferă cele mai mici și mai anodine momeli artificiale. Mușcătura lui este fină, abia simțită și rezistența îi este egală cu greutatea, de parcă s-ar lăsa legănat de tremurătura firului întins. Cartilagiile gurii lui sînt atît de fine încît se rup la cea mai puțin brutală zmucitură. Lipanul preferă apele cu o temperatură ceva mai ridicată față de preferințele păstrăvului, mai întinse și mai domoale. Pretinde în schimb limpezime, cea mai mică deversare de ape reziduale îi aduce pieirea. Femela depune, în al patrulea an al vieții, pînă la 10.000 icre pentru un kg greutate vie, dar viabilitatea viitorilor lipani este și mai mică decît la păstrăv, ceea ce explică rara lui prezență la undiță. Totuși, prin grija celor care se ocupă de apele de munte, lipanul populează în prezent peste 60 de ape.

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

noiembrie '81

VÎNĂTOARE: mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, ierunci, fazani, potîrnichi, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe și gîște sălbatice și alt vînat de baltă; sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege; cu autorizație individuală: cerbi comuni, cerbi lopătari, capre negre, urși, rîși.

PESCUIT: cele mai bune rezultate la răpitori — știucă, biban, avat; peștii pașnici apucă mai rar momeala.

*

Cu toate că poate fi întîlnit din delta Dunării pînă în golul de munte, mistrețul preferă pădurile de deal în care predomină stejarul și fagul. Este evident faptul că această preferință este legată în primul rînd de posibilitățile de hrană. Este un animal puternic, care poate atinge o greutate pînă la 350 kg, mai ales în toamnele în care fructificația stejarului și fagului este abundentă. Caracteristica mistrețului este dată de capul său prelungit cu un rît puternic și colții săi care au o creștere continuă. Acești colți, de altfel, sînt arma lui cea mai sigură și mai eficace, atît față de celelalte animale ale pădurii cît și față de om. La atac, mistrețul lovește lateral, înfigîndu-și colțul, pe care apoi îl ridică în sus, sfîșiind carnea. Preferă locurile liniștite, ascunse, și este sedentar dacă are hrană suficientă; altfel străbate distanțe lungi în căutarea hranei, această activitate desfășurîndu-se mai ales noaptea. Auzul și mirosul îi sînt simțurile cele mai dezvoltate. Folosește o serie de semnale sonore și olfactive, al căror rost nu a fost încă lămurit. Împerecherea are loc toamna, spre începutul iernii și gestația durează 17—18 săptămîni. Cam cu trei săptămîni înainte de fătare, femela se desparte de cîrd și caută un loc ferit, adăpostit, unde-și face cuibul căptușit cu ierburi și mușchi. Acolo va făta 4—10 purcei dungați, caracter care-i face mai puțin vizibili în mediul înconjurător. După cum știm, mistreții trăiesc în cîrduri, singurele exemplare care se izolează sînt așa-zișii solitari, animale puternice și bătrîne. Urmele trecerii mistreților pot fi întîlnite în poieni, ca niște adevărate arături prin întoarcerea brazdelor de iarbă, în căutarea bulbilor, rădăcinilor fragede și a larvelor. Cele mai frumoase vînători la mistreți se fac după căderea zăpezii, cînd drumurile lor pot fi urmărite cu ușurință pe zăpada proaspătă, iar hățișul în care s-au ascuns poate fi înconjurat de vînători și gonași. Deși s-a spus de multe ori, nu este inutil să amintim mereu că mistrețul rănit sau încolțit poate fi extrem de periculos.

* *

Pentru că iarna se apropie iar în timpul verii am hoinărit pe malul apelor ar fi necesar, atunci cînd nu vom putea să ieșim la pescuit, să facem — așa cum spune cronicarul — „cu cititul cărților iscusită zăbavă". Dacă editurile nu ne-au răsfățat tot mai găsim cîte ceva de citit despre preocuparea noastră, demn de a ne pune imaginația și iscusința la muncă sau care să ne facă să visăm la propriile noastre aventuri. Pe scurt, e bine să recitim cu atenție revista Vînătorul și pescarul sportiv, pe care, la apariție, poate că doar am răsfoit-o. Mai putem să citim unele cărți de biologie, care ne-ar deschide noi perspective cu privire la pești și pescuit. Pentru suflet, vă recomandăm două cărți apărute relativ recent: Povești cu știuci de Petre Grant și A pescui pește de Ștefan Stroe. Dacă un umor învăluie discret comentariile din prima carte, cea de-a doua, în afara umorului cu care ne dăruiește din belșug autorul ei, cuprinde o mie de întrebări și situații cu care am avut de-a face și noi, în peregrinările noastre de la munte la mare. Lectura ne face să întrebuințăm util timpul și ne înarmează cu idei pentru viitoarea campanie. În privința cărților, vînătorii par mai norocoși: o bună parte din beletristică nu ocolește vînătoarea. Într-un roman apărut în anul care a trecut, de exemplu, se pot citi cîteva pagini excepționale despre... prepararea trofeelor.

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

decembrie '81

VÎNĂTOARE: mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, potîrnichi, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe și gîște sălbatice și alt vînat de baltă; sitari, duble, becaține; ierunci (pînă la 15.XII); toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege; cu autorizație individuală: capre negre, urși, rîși.

PESCUIT: în general, slabe rezultate la toate speciile; dacă apa este înghețată se poate pescui la copcă.

*
* *

Ne amintim de lup mai ales iarna — și aceasta datorită unei literaturi care a dat frîu liber imaginației noastre încă din copilărie. Urletul lui, care poate fi auzit în nopțile geroase, ne înfioară. Lupul este acuzat de cruzime și ferocitate, distrugînd vitele, mai ales oile, și vînatul. Ceea ce pare ciudat e faptul că, după prima lui preferință (oaia) cea de-a doua este cîinele, ruda lui destul de apropiată. Dacă în stomacul lui s-au găsit resturi de căpriori, iepuri, mistreți, vulpi și chiar cerbi, lupul păstrează o teamă instinctivă (s-ar putea spune chiar respect!) față de om, pe care-l poate ataca, mușcîndu-l numai, doar atunci cînd este bolnav de turbare. Pe timp de iarnă lupii se strîng în haite, cînd furia lor crește din cauza foamei și atacă orice alt animal. Dar la împărțirea prăzii se poate întîmpla să cadă victimă și cîte un lup mai bătrîn și mai slab. Lupul este un animal puternic și rezistent, care poate parcurge într-o noapte peste 40 km, urmărind prada cu o viteză care atinge 60 km pe oră. Toate simțurile îi sînt foarte bine dezvoltate — mirosul ceva mai puțin. Perechile se formează în timpul iernii (decembrie-februarie) și după două luni de gestație lupoaica fată pînă la 10 pui la început orbi și surzi. Culcușul lupului, greu de găsit, este ascuns de obicei în rîpi împădurite și însorite. Între două culcușuri de lup sînt distanțe de peste 10 km, pe această rază întinzîndu-se teritoriul care asigură hrana unei familii. Lupul nu are prea mulți dușmani și dacă nu este ucis de vînător poate atinge vîrsta de 15 ani. O caracteristică oarecum ciudată o constituie teama acestor sălbăticiuni față de unele steguțe colorate, cu care vînătorii, buni cunoscători ai speciei, înconjoară pădurea în care a fost semnalată haita. Întîlnind șirul de steguțe, lupul nu va îndrăzni să le depășească și va urma linia lor, ajungînd în bătaia armelor vînătorului.

*

S-a vorbit și s-a scris pe larg despre atelierul pescarului sportiv. Bineînțeles, nu ne referim la un atelier în înțelesul restrîns al cuvîntului — o cameră utilată cu mașini și unelte, rezervată treburilor pescărești. Acest atelier de care vorbim se reduce uneori la o măsuță și un **scaun, pe care** îndeplinim, atunci cînd e nevoie, micile reparații necesare sau îmbunătățirile uneltelor de pescuit. Timpul potrivit pentru aceste lucrări este cel de la începutul iernii, cînd vremea rea ne împiedică să mergem la pescuit iar apele nu sînt destul de înghețate pentru a îngădui pescuitul la copcă. Ne folosim, de obicei, de micul arsenal de unelte aflate în orice gospodărie, la care adăugăm, din cînd în cînd, mici scule specializate, pe care le confecționează prietenii noștri cu mai multă fantezie. Important este să găsim timpul necesar pentru aceste mici lucrări — de la ascuțirea acelor pînă la repararea unei vergi rupte; plăcerea muncii și a realizării apare fără să se lase așteptată.

CERBUL - animal sociabil

CUNOAȘTEREA ETOLOGIEI, ADICĂ a comportării, a felului de viață a animalului sălbatic, în diferite situații, este indispensabilă pentru cel ce se ocupă cu îngrijirea și apoi cu punerea în valoare a vînatului ; dar și celui nevînător îi dă un plus de satisfacție la întîlnirea cu aceste animale, cînd el își poate explica anumite manifestări ale lor. Unele duc o viață individuală, trăind izolate, cum este cazul iepurelui ; numai în perioada de rut, pot fi văzuți 2—3, eventual 4 iepuri împreună. Chiar și puii devin independenți, după unii autori la vîrsta de 3 săptămîni, după alții la 4—5 săptămîni. La cerb, însă, lucrurile stau cu totul altfel : viața în grup este o regulă, excepție făcînd doar ciuta gestantă, care timp de o lună pe an trăiește singură, cum se va vedea în cele ce urmează.

În luna aprilie, rareori în mai, ciuta gestantă părăsește grupul în care a petrecut iarna și își alege, după criterii pe care ea le cunoaște mai bine decît omul, un loc liniștit, ferit de primejdii, unde va aduce pe lume un nou vlăstar al neamului său. Din cercetările lui Dr. W. Rieck, 51% din ciute fată în luna mai, 44% în iunie și abia 5% în iulie. Natura, în înțelepciunea ei, s-a îngrijit ca vițelul să se poată ridica în picioare la scurt timp după ce a văzut lumina zilei și să-și urmeze mama, la început cu stîngăcie, apoi din ce în ce mai sigur pe sine. Este o delectare să privești cum noul născut își urmează mama, la mică distanță, oprindu-se la oprirea acesteia și pornind odată cu ea ; parcă ar fi un copil ce se ține de fusta mamei. Cîteodată, după ce și-a supt porția de lapte, vițelul preferă să stea culcat la adăpostul pădurii. Petele deschise la culoare de pe corp, pe care vițelul le păstrează pînă cam în luna august, sînt un mijloc de apărare vizuală contra dușmanilor ; aceste pete deschise, pe fondul brun al restului părului, imită razele de soare care pătrund printre frunzele arborilor și înviorează culoarea închisă a solului. Fenomenul se numește homocromie. Timp de circa o lună, cît ciuta s-a retras pentru fătat și pentru primele îngrijiri date noului născut, vițelul din anul trecut, care acum are vîrsta de aproape un an, a fost părăsit de mama lui, ea avînd acum o sarcină mult mai importantă de îndeplinit, pe cînd el, pînă la vîrsta de aproape un an, a învățat să se ferească de primejdii, iar iarba verde și frunzele fragede ale arborilor și arbuștilor îi asigură hrana. El ia acum denumirea de sulițar dacă e vorba de mascul, sau de junincă, dacă e vorba de femelă. După o lună sau o lună și jumătate de la despărțire, vițelul de un an revine la mama lui și împreună formează așa-numitul grup de familie, compus din ciută, vițelul nou născut, plus sulițarul sau juninca din anul trecut. Dintre grupurile de cerbi ce se formează în cursul unui an, acesta este cel mai mic.

Luna septembrie și prima decadă a lunii octombrie constituie perioada cea mai importantă pentru vînător, din tot cursul unui an ; este faza nupțială a cerbului și epoca de vînătoare la acest animal. Cerbii se adună în anumite locuri, cîte un mascul și două-șapte ciute, uneori și mai multe la un loc și formează așa-numitul grup de boncănit sau grup de goniță. Niciodată nu vor fi doi tauri la un astfel de grup, deoarece cel mai tare își alungă rivalul și rămîne unicul stăpîn al grupului. Cei învinși în luptă și alți pretendenți pot sta în apropiere, boncănesc și ei, nutrind speranța de a putea ajunge la ciute. Rivalii se bat cap în cap, după obiceiul boilor, pînă cînd unul din ei, mai slab părăsește cîmpul de luptă. Moment critic este atunci cînd unul din luptători alunecă sau se împiedică, iar adversarul său îi înfige ramurile ochiului de la coarne în coastă sau în abdomen. Locul luptelor este ales pe un loc șes, într-o poiană sau un parchet de pădure exploatată, unde astfel de lupte nu sînt stînjenite de arbori sau de panta terenului. După cîteva zile de la începutul boncănitului, în punctele unde au avut loc asemenea încercări ale puterilor se pot vedea pe sol zgîrieturile de copite.

În perioada boncănitului, cerbii, altădată ascunși în adăpostul pădurii, neieșind la lumină decît seara, la păscut, acum apar în grupuri la loc deschis, cum s-a arătat mai sus, oferind vînătorilor suprema plăcere vînătorească — doborîrea cerbului la boncănit ; faptul că boncănesc dă vînătorului posibilitatea să cunoască punctul topografic unde se găsește taurul, precum și putința apropierii de acesta. În perioada de boncănit, grupul de ciute stă în apropierea taurului puternic care și-a învins adversarii, pasc, dar sînt atente la orice zgomot ; ele

CERBUL — ANIMAL SOCIABIL

fac paza grupului și dau alarma în caz de pericol. Cerbul mascul nu este suficient de atent, toată ființa lui fiind stăpînită de dorința de a se împerechea. În intervalul de vreo lună, rareori pune gura pe vreun fir de iarbă, slăbește, pierzînd mult din greutate. Cerbul stăpîn al grupului de ciute se numește cerb cu ciute, iar cei alungați, care stau singuri, nu departe de grup, se numesc cerbi lăturași, deoarece stau pe de lături. Dar și cerbul cu ciute poate fi atacat de unul mai puternic decît el, deci îl poate deposeda de ciute și alunga. Grupul de boncănit este al doilea ca mărime, după cel de familie.

Toamna, după perioada de boncănit, ciutele și viteii lor formează grupuri separate, cărora li se atașează sulițarii, eventual și cîte un taur de 2—3 ani, constituind așa-numitul grup de ciute și viței. Taurii de la 3 ani în sus formează grupuri separate. După ce, în perioada boncănitului, s-au bătut între ei, uneori rănindu-se grav, în încercarea de a împlini o poruncă a naturii — reproducerea — acum trăiesc în deplină armonie ; mai mult, se și ajută reciproc prin semnalarea eventualelor primejdii. Doar taurii bătrîni stau singuri sau cîte 2—3 la un loc. Personalul muncitor de teren, cînd vrea să stabilească proporția dintre cele două sexe, trebuie să nu uite că în afară de grupurile de ciute, viței și sulițari, mai există grupuri separate de tauri, eventual de tauri izolați. Altfel greșește. Grupurile din această categorie se numesc grupuri de iernat. Această comportare armonioasă a taurilor se menține și în perioada creșterii coarnelor (aprilie-iulie, chiar august) pentru ca să dispară în luna septembrie, în perioada boncănitului. Caracterul sociabil al cerbului reiese din cele arătate mai sus și anume că membrii speciei trăiesc tot anul în grupuri, cu excepția femelei care se retrage, singură, o lună pe an, pentru fătat și a cîtorva tauri bătrîni care stau izolați, iarna. Din cele de mai sus rezultă că cele două sexe stau împreună numai în perioada boncănitului, timp de 3—5 săptămîni ; în restul timpului stînd separate.

În ce privește influența legăturii de familie la constituirea grupului de ciute și viței, părerile specialiștilor sînt împărțite. După unii, constituirea grupurilor se face la întîmplare, iar nu pe bază de legături de familie. După alții (Vorreyer, 1976) dimpotrivă „apartenența la familie joacă un rol important la constituirea grupurilor de ciute. În aceasta constă deosebirea fundamentală față de grupurile de tauri, la care asemenea legătură între membri nu există".

V. COTTA

DIMINEAȚA

Îmi tot aleg ciute în iarbă trecînd
Spre mirajul Rodnei, înalt minutar.
Pădurile, toate, s-au așezat în gînd
Ca o panoplie în limpede chenar.

În toate ciocîrliile dimineața scrie pe cer
Clipele colorate de zări și cuvinte.
Cerbul subțire taie aerul ca un hanger
Și inima lui e fierbinte.

Dar nu e glas și nici sunet
pentru-mpușcături. Nu-s
Decît aceste ore cu clipele-n mîini,
Pentru moartea căprioarului prin frunze
dus
Izvorăsc din cafeniu fîntîni.

Octavian GIRIGAN

DOI ROMÂNI LA VÎNĂTOARE DINCOLO DE FLUVIUL LEOPARZILOR

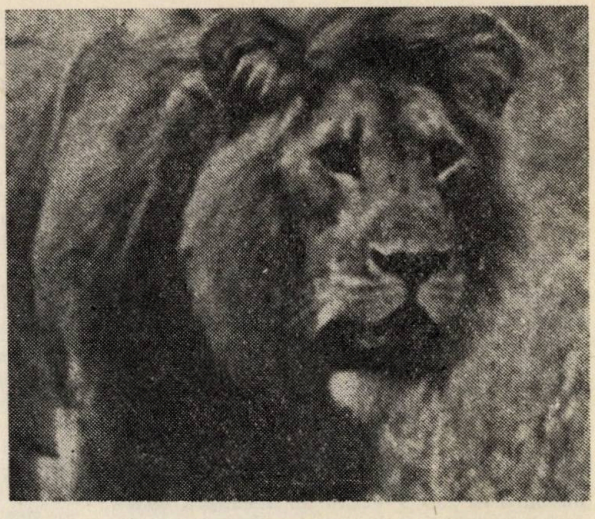

DIMITRIE ŞI NICOLAE GHIKA-COMĂNEŞTI, tată şi fiu, descendenţi din familia domnitorilor moldoveni cu acelaşi nume, au făcut o expediţie de vînătoare în Cornul oriental al Africii (Somalia şi sud-estul Etiopiei de azi) în intervalul octombrie 1895 — februarie 1896. Cei doi expediţionari români au participat cu acest prilej la vînători de elefanţi, lei, pantere, rinoceri etc. Unele din exemplarele vînate au fost naturalizate şi trimise Muzeului de ştiinţe naturale din Bucureşti.

Dimitrie Ghika a scris un jurnal detaliat al expediţiei, nelipsit de farmec, plin de date geografice, de ştiinţele naturii, etnografice, cinegetice etc. Fără să ne propunem reconstituirea itinerarului parcurs de cei doi exploratori români, ne-am gîndit să oferim cititorilor cîteva fragmente din acest jurnal, care-şi aşteaptă, desigur, reeditarea.

Cei doi români au plecat de la Berbera, reşedinţa Somaliei britanice, la 22 octombrie 1895, în fruntea unei caravane alcătuite din 57 vînători, călăuze şi conducători de cămile. Unul din primele animale care le atrage atenţia vînătorilor este gazela. „Într-o înfundătură stîncoasă şi acoperită cu tufe dese — scrie Dimitrie Ghika-Comăneşti —, văd sărind înaintea mea patru **gherenuk** (Gazela **walleri**, n.a.): unul de sex masculin, avînd curiozitatea de a mă observa, se opri pe o stîncă, numai la 130 metri depărtare de mine şi am plăcerea a-l vedea căzînd imediat după detunătura carabinei. Era un exemplar mare, cu coarne frumoase, negre, cu multe inele bine marcate. Această gazelă are buza superioară ascuţită şi e cu vreo trei centimetri mai lungă decît cea inferioară. Gîtul ei e foarte lung, amănunt care o distinge de alte specii şi o face să semene cu o girafă. Ea se hrăneşte mai ales cu crengile şi frunzele tufelor şi am observat-o adesea ridicîndu-se pe picioarele de dinapoi, rezemată cu cele de dinainte pe crengi, întinzînd gîtul ei lung, drept în sus, printre crengile superioare ale tufelor. Coloritul ei e brun, mai închis pe spinare. E albă pe pîntece şi pe partea inferioară a picioarelor. Gazela **walleri** este răspîndită în toată Ţara Somalilor, de obicei în turme mici şi trăieşte mai mult în desişuri". Privitor la Gazela **soemmerringi**, o altă specie denumită de somali **suli**, autorul remarcă amănuntul că are coarnele foarte frumoase, negre şi lungi, cu multe inele şi răsucite în forma unei lire. După cîteva zile are loc întîlnirea cu antilopele **Oryxbeisa**, despre care acelaşi fin observator notează: „Această frumoasă antilopă are forma unui catîr. Coarnele ei, în lungime de aproape un metru, sînt foarte ascuţite şi răsucite îndărăt ca o sabie. Rănită, ea poate deveni periculoasă şi se repede la vînători. Şicarii noştri se apropiau atunci cu mare precauţie de ea. Coloritul ei e de un cenuşiu care bate puţin în albastru la cele de sex masculin şi puţin în galben la cele de sex feminin. Acestea au coarnele puţin mai scurte şi mai subţiri. Capul are desene negre şi albe foarte frumoase şi e împodobit cu o coamă neagră, scurtă, ridicată în sus ca o creastă; coada e lungă, cu un canaf (ciucure — n.a.) negru la capătul ei. Ea trăieşte în cîrduri de 10—30 exemplare..."

Mai periculoasă şi plină de riscuri e vînătoarea de rinoceri şi iscusitul ţintaş moldovean descrie o întîmplare cu un rinocer rănit, întîmplare din care urmăritorii au reuşit să iasă cu bine: „Eram să fug pe urma rinocerului rănit, cînd Gheli (un vînător localnic — n.n.), care, fără

DOI ROMÂNI LA VÎNĂTOARE

armă, fugise mai la deal într-un desiș, îmi strigă „look, Sir", adică „privește, domnule !". Auzind în urma mea mare zgomot, mă întorc repede și îl văd pe al doilea rinocer coborînd în goană drept spre mine, cu capul plecat între picioare și retezînd pămîntul cu cornul său, în aceeași poziție pe care o visasem în Europa, cînd citeam descrierile contelui Hoyos și ale altor vînători. Momentul de față nu era însă un vis și abia am avut timpul să ochesc și să slobod cea de-a doua țeavă a carabinei în el, pe cînd nu mai era decît la vreo zece metri depărtare de mine. Imediat îl văd căzînd cu capul înainte ca trăznit de un fulger și prăvălindu-se spre spate cu cele patru picioare în sus. Trecînd pe deasupra coarnelor, plumbul îl lovise din fericire drept în creieri".

Alte peisaje, ale întîmplări și scene nebănuite îi așteaptă pe vînători. Riscînd și mai mult decît pînă atunci, ei reușesc să vîneze un elefant și în a 61-a zi a expediției traversează fluviul Webi Shebeli — „Fluviul leoparzilor", despre care Dimitrie Ghika notează : „Văzusem încă din depărtare cursul „fluviului leoparzilor", mascat de o pădure deasă și înaltă, acoperită cu liane, de-a lungul cărora, după ce ne apropiasem de malurile apei, zărim în multe locuri sute de maimuțe, unele de o talie mai mică, altele de o talie mai mare, care se apropiau cu mare precauție de apă. Mulți crocodili, unii lungi de 4—6 metri, stăteau culcați pe mal la soare, cu gura căscată și împodobită cu două rînduri de dinți care ne luară orice poftă de a mai face baie. Alții înotau, arătîndu-și deasupra apei numai fruntea și ochii cu care pîndeau caprele sau vreun băiat de somal, cutezător, ce s-ar fi apropiat din nebăgare de seamă... Aflîndu-mă pe mal, lîngă caria Senmoretu, în momentul în care turma de oi și capre coborîse să se adape, protejate de o îngrăditură mobilă cufundată în apă pentru a fi ferite de crocodili, văd pe unul din aceste îndrăznețe animale apropiindu-se prin mijlocul fluviului, arătîndu-și deasupra apei vîrful cozii sale de balaur, ochii și fruntea, un punct abia perceptibil, dar tocmai acel care trebuia atins și pe care reușesc a-l nimeri. Crocodilul se prăvăli imediat cu pîntecele în sus, lăsîndu-se dus de apă. Îndată ce somalii și-au dat seama că crocodilul era rănit mortal, văzduhul tresări de adevărate strigăte de bucurie și văd desfășurîndu-se o scenă din cele mai stranii și interesante. Nu rămăsese prin carie sau prin plantații nici o femeie, copil sau bărbat care să nu alerge gesticulînd și răcnind de-a lungul apei. Cîțiva au deslipit două plute de la mal, cu care au coborît repede pe cursul apei. Crocodilul care nu era încă mort și simțea probabil nevoia de a reveni la suprafață să răsufle, apăru deodată lîngă una din plute cu pîntecele în sus. Dar în momentul cînd oamenii voiau să-l ridice sus, apăru și capul animalului cu botul căscat și oamenii, în spaima lor, îl scăpară sub plută, el dispărînd astfel cu totul. L-am căutat apoi mult timp fără a-l putea găsi, cînd deodată, auzim mai la vale, pe malul opus cîteva femei răcnind : **ghilos alka ! alka !** adică „crocodilul aici, aici !" Într-adevăr, zărim animalul aruncat de curent pe o ridicătură de nisip. În fine, somalii reușiră să-l prindă și să-l ridice pe plută, după ce i-au trecut un lemn printre fălci și l-au legat cu funii de gît și de picioare. Acest crocodil, cel mai mare vînat de noi, avea o lungime de 3,58 metri, adică o mărime peste mijlocie".

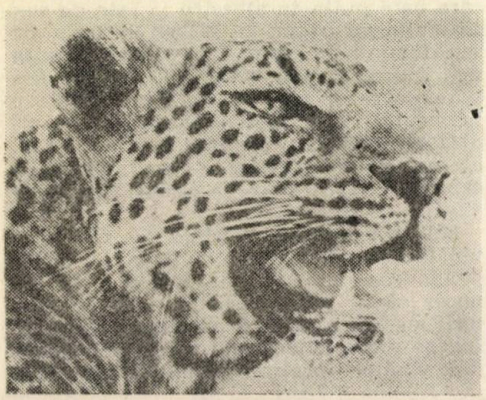

Pasionantă și frumoasă este și vînătoarea de girafe, ori cea de lei sau hiene, despre care neobositul explorator scrie paragrafe și pagini întregi, pe care spațiul nu ne permite să le reproducem. Iată însă bilanțul cinegetic al expediției : 15 gazele din speciile **pelzelni, spekei, walleri** și **soemmringi,** 46 antilope **kudu** și din speciile **hartebeest** și **oryx beisa,** 8 dofari (porci sălbatici), 4 lei și leoaice, 5 elefanți, 2 pantere, 4 crocodili, 7 rinoceri, 7 hiene, 15 zebre, 4 antilope de apă și o girafă.

Lor li se adaugă numeroasele plante, informații geografice și cartografice necunoscute pînă atunci în lume. Toate acestea au făcut ca expediția lui Dimitrie și Nicolae Ghika-Comănești în Somalia să intre în analele cercetărilor geografice și naturale mondiale, iar numele celor doi români să stea cu cinste alături de cele ale marilor exploratori din veacul trecut.

Florentin POPESCU

PEȘTII APELOR NOASTRE

CLASA PEȘTILOR ESTE EXTREM DE variată. Acest lucru nu este de mirare, deoarece această clasă de vertebrate cuprinde peste 20 000 specii, iar în cadrul speciilor există numeroase subspecii și forme.

Forma peștilor, coloritul, comportamentul lor sînt un rezultat de milioane și milioane de ani de acomodare continuă la mediul de viață. Astfel, peștii care trăiesc pe fundul apelor, mărilor și oceanelor, în general, au o formă plată, iar cei care trăiesc în pelagialul oceanelor, ca de exemplu tonul sau rechinul, au forma unui fus. Păstrăvul indigen sau lipanul au o formă hidrodinamică perfectă, pentru a opune cît mai puțină rezistență în curenții apelor repezi de munte.

Mediul ambiant acvatic sau, cum se mai spune, biotopul acvatic lasă o amprentă hotărîtoare asupra coloritului speciilor de pești. Astfel, culoarea știucii este vărgată și pătată, ceea ce o camuflează perfect cînd stă la pîndă la marginea stufărișului. Crapul are o culoare mai închisă dacă trăiește în bălți cu fund nămolos sau aurie dacă trăiește într-o apă curgătoare. Partea superioară a calcanului seamănă cu coloritul nisipului de pe fundul mării, iar partea de dedesubt este albicioasă, ca și la cambulă sau la limba de mare, pentru a fi confundat cu suprafața mării.

Biotopul acvatic a lăsat o amprentă pronunțată asupra comportamentului peștilor, inclusiv în biologia nutriției. Astfel, poziția, forma și mărimea gurii sînt niște adaptări la un anume mediu ambiant și la un anume mod de viață. Sub aspectul nutriției peștii noștri se împart în două grupe mari : în pești răpitori (ihtiofagi) și pești pașnici. Prima grupă se mai numește și grupa peștilor carnivori, deoarece speciile care aparțin acestei categorii se hrănesc la stadiul de adult aproape în întregime cu pești și cu alte vertebrate care trăiesc în apă sau ocazional cad în apă. Lor le este caracteristic fenomenul de canibalism, deoarece la aceste specii, ca de exemplu : știuca, somnul, păstrăvul, șalăul etc., exemplarele mai mari consumă în mod curent exemplare mai mici din propria-i progenitură. La toate speciile de pești care aparțin grupei de pești ihtiofagi este caracteristică prezența dinților de diferite forme și mărimi. Această dantură servește în primul rînd pentru prinderea, capturarea peștilor care constituie hrană. De menționat că atitudinea de răpitor apare evidentă numai în stadiul de pește juvenil și adult. La stadiul de puiet tînăr, și acești pești duc o viață de pește pașnic.

Speciile de pești pașnici constituie majoritatea faunei piscicole a apelor țării noastre. Atît în stadiul de tineret cît și la vîrsta de pește adult duc o viață de pești pașnici. Numai accidental se poate întîmpla ca un crap mai mare să înghită un confrate de-al lui de 2—3 cm. Peștii pașnici, în general, sînt vegetarieni, consumînd particule de plante acvatice, sămînță de plante acvatice, mugurii tineri ai acestora etc. Unele specii vegetariene consumă vegetația dură, altele vegetația moale subacvatică, iar altele, fitoplancton. În general, toți peștii pașnici consumă și hrană de origine animală, cum sînt dafniile (purecii de baltă). Alte specii con-

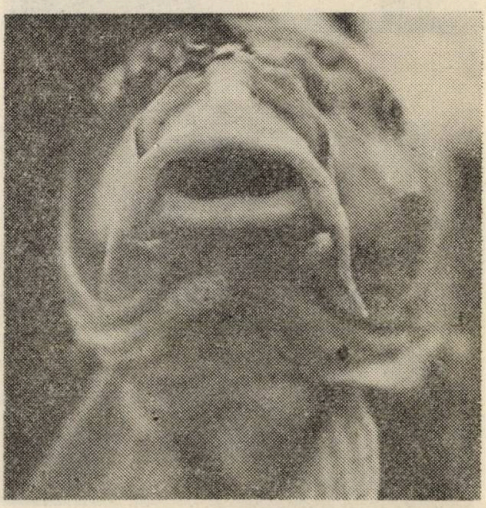

fig. 1 — crap

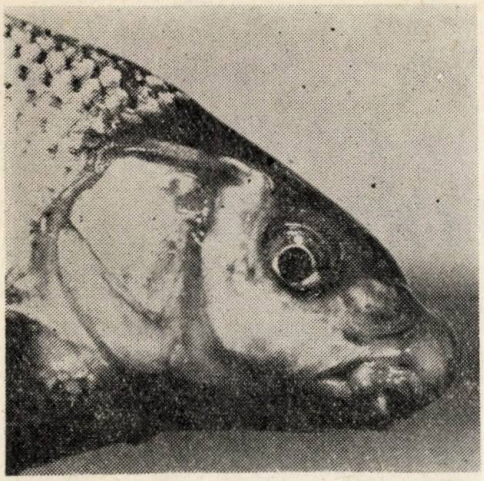

fig. 2 — scobar

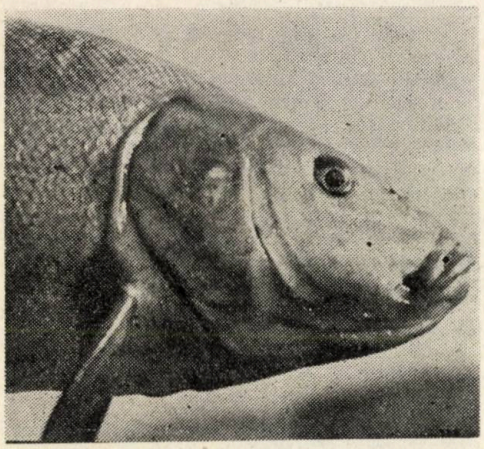

fig. 3 — lin

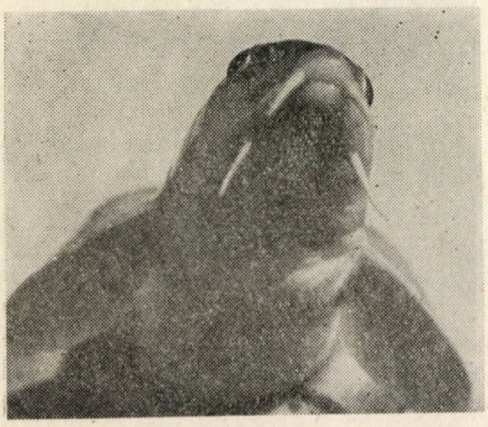

fig. 4 — mreană

sumă detritus vegetal, adică substanțe organice în descompunere, aflate pe fundul apelor.

La speciile de pești din apele țării noastre, care constituie obiectul pescuitului sportiv, gura (orificiul bucal) și fălcile au diferite conformații, caracteristice fiecărei specii. Modul de viață și în special modul de nutriție a determinat forma gurii acestor pești, precum și mărimea ei. Este bine să aruncăm o scurtă privire asupra modului de hrănire al cîtorva specii de pești care constituie obiectul pescuitului sportiv.

Gura crapului este terminală, cărnoasă cu mustăți, iar în gură are dinți faringieni de tip masticator **(fig. 1).** În apele naturale hrana naturală variază în funcție de biotop ; el consumă scoici, melci, insecte acvatice și larvele acestora, detritus vegetal, crustacee și alge filamentoase. Cu gura lui cărnoasă absoarbe și detritusul vegetal de pe fundul apelor.

Scobarul **(fig. 2)** are gura transversală, dreaptă, inferioară, iar botul este scurt și obtuz, cu niște cartilagii cu care rade algele diatomee de pe pietrele din fundul apelor, lăsînd pe ele urme caracteristice. Împreună cu această diodermă scobarul mai consumă și alge filamentoase, protozoare și icrele lipite pe pietre subacvatice.

Gura linului **(fig. 3)** este mică, terminală, ușor oblică iar buzele sînt groase, nepapiloase. Mustățile sînt scurte. Larvele linului la început consumă zooplancton, iar adulții culeg de pe fundul apelor larvele de insecte, moluște mici, crustacee și particule de plante.

Mreana **(fig. 4)** este o captură din ce în ce mai rară. Ea are botul lung și ascuțit, gura inferioară semilunară. Buzele ei sînt cărnoase și papiloase. Mustața posterioară este mai lungă decît cea anterioară și ajunge pînă sub ochi. Poziția gurii mrenei ca și a scobarului, ne arată că această specie culege de pe fundul apelor insectele acvatice și larvele lor, viermi, crustacee, particule de plante acvatice și accidental și icre de pești. Cele patru specii amintite mai sus în timpul iernii încetează de a se hrăni, și cu excepția mrenei, ele hibernează.

Șalăul **(fig. 5)** cu carnea lui delicată este apreciat foarte mult de către consumatori. Capul lui este mare, iar gura largă, cu mare deschidere și cu dinți mulți de diferite mărimi pentru acaparrarei hranei, care este compusă în special din pești (obleți, plevușcă, babușcă, caras, roșioară etc). Șalăul este răpitorul ideal, care transformă carnea peștilor cu valoarea economică mică în carne cu calități nutritive superioare.

Ştiuca **(fig. 6)** are capul lung şi comprimat lateral, cu gura foarte largă şi cu fălcile lungi, de forma ciocului de raţă. Dinţii ştiucii sînt foarte ascuţiţi, puternici şi inegali ca mărime. Ei servesc pentru prinderea peştişorilor care, o dată prinşi nu mai scapă din gura ştiucii. Digerarea hranei în stomacul ştiucii are loc în permanenţă, în toate anotimpurile. Ştiuca este o specie de peşte tipic ihtiofag. Datorită foamei permanente şi instinctului de răpitor, ştiuca e victima sigură a pescarilor sportivi lansetişti.

Păstrăvii **(fig. 7)**, atît cel indigen cît şi cel curcubeu, cu carnea lor gustoasă, constituie obiectul măiestriei sportului cu musca artificială. Gura păstrăvului este largă, terminală, cu o deschidere relativ mare. Maxilarele sînt prevăzute cu dinţi pentru capturarea hranei, adică a peştilor (boiştean, zglăvoacă etc.). De asemenea, insectele acvatice cît şi cele aeriene constituie hrana preferată a păstrăvilor, exceptînd păstrăvul curcubeu, care este hrănit în mod artficial cu granule de diferite mărimi şi cu resturi de animale rezultate din abatoare. În apele de munte păstrăvii consumă şi larvele insectelor acvatice, aici fenomenul de canibalism fiind mai puţin pronunţat.

Fiecare pescar sportiv de apă de şes visează în viaţa lui să prindă măcar o dată un somn capital. Capul acestei specii este turtit dorso-ventral, mai mult lat decît înalt. Botul este lat şi obtuz. Gura somnului este largă, uşor superioară, iar falca inferioară depăşeşte puţin pe cea superioară. Dinţii sînt mărunţi, în formă de perie. Este bine să nu încercăm puterea somnului, băgînd degetele în gura lui. Somnul vînează activ în timpul nopţii iar ziua de obicei stă ascuns. Se hrăneşte în special cu peşti, dar consumă şi alte vertebrate care înoată pe suprafaţa apei sau întîmplător cad în apă. Despre meniul somnului s-au născut multe legende, care se transmit de la un pescar la altul şi se diversifică pe măsură ce trec anii.

În cele de mai sus ca şi în fotografiile alăturate s-au prezentat pescarilor sportivi cîteva tipuri de guri caracteristice speciilor de peşti din ţara noastră. Forma gurii şi nutriţia peştilor noştri constituie obiecte de mare interes pentru pescarii sportivi şi pentru naturalişti. Cunoscînd modul de hrănire şi componentele hranei naturale, putem folosi momelile cele mai adecvate pentru a atrage în cîrligele noastre capturile visate de crap, lin, ştiucă, şalău sau de alte specii din apele ţării noastre.

Text şi foto de ing. Z. KÀSZONI

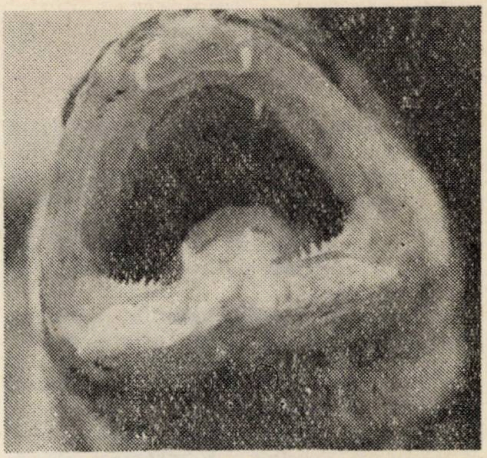

fig. 5 — şalău

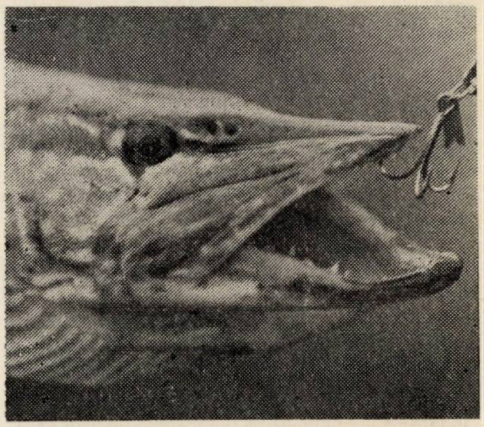

fig. 6 — ştiucă

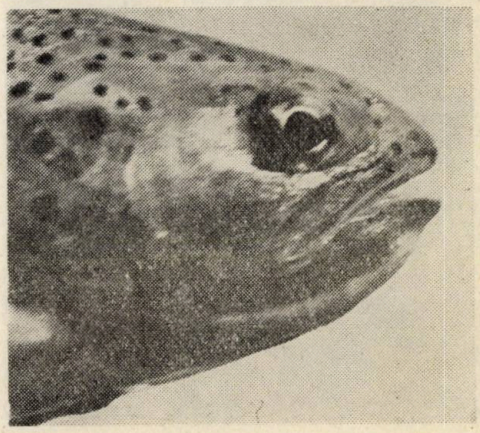

fig. 7 — păstrăv

ŞTIAŢI CĂ ?

• **Aşa-numiţii cocoşi de luptă folosiţi de indieni pentru distracţii nu sînt altceva decît... femelele unor specii de păsări asemănătoare prepeliţelor, anume de cristei, păsări poliandre** (Turnix taigoor) **care au dezvoltate în mod exagerat coloritul, mărimea talei şi îndeosebi agresivitatea ?**

• **La marea majoritate a păsărilor migratoare, cei ce sosesc primii primăvara în locurile de reproducere sînt masculii, pentru a pune stăpînire pe viitorul teritoriu de reproducere ?**

• **Struţul, casuarul, emu, nandu, kiwi şi manşoţii descind din strămoşi zburători ? Ei au pierdut această capacitate adaptîndu-se la locomoţia prin alergat şi înot.**

• **Un mascul al păsării-predicator** (Vireo olivaceus) **din SUA a repetat de 22.197 ori cîntecul său monoton de la răsăritul la apusul soarelui ?**

• **Populaţiile unor specii de păsări dintr-o anumită parte a arealului imită speciile cu care conviețuiesc, în timp ce o populaţie din altă parte imită alte specii conviețuitoare ?**

• **Un vultur american avea un cuib de 2,6 m diametru, 3,65 m înălţime şi două tone greutate ?**

• **Găina de gunoi australiană** (Leipoa ocellata) **face o movilă incubatoare ce poate ajunge pînă la 6 m înălţime şi 15 m lărgime ?**

Pasărea kiwi

• **Puiul de cuc** (Cuculus canorus), **cînd se face mai mare, înghite hrana cu gura deschisă, adaptare dobîndită spre a nu cuprinde capul mic al păsării adoptive care, altfel, s-ar teme să-l mai hrănească ?**

• **Manşotul imperial** (Astenodytes forsteri) **îşi scoate puii cînd temperatura înconjurătoare ajunge la 50° C ?**

• **La pănţăruşi** (Troglodytes troglodytes), **50% din masculi sînt poligami, ei putînd avea în acelaşi timp cuib cu două-trei femele ?**

• **Puiul de cuc devine mai activ sub 15° C, în timp ce puii gazdei sînt amorţiţi, inactivi, şi aceasta pentru a putea arunca afară puii acesteia cînd femela lipseşte de pe cuib ?**

• **În timpul zborului migrator al unor păsări răpitoare, acestea îşi pierd agresivitatea specifică ?**

• **Un albatros** (Diomedea immutabilis) **strămutat din insula Midway, din oceanul Pacific, în Filipine, a revenit la cuib în 32 de zile, străbătînd o distanţă de cel puţin 6600 km ?**

• **În 700 ingluvii de strigă** (Tyto alba) **s-au găsit 2513 rozătoare mici, 16 şobolani, 19 vrăbii şi o cîrtiţă, adică hrana consumată pe parcursul unui an ?**

• **Populaţiile păsării numite pietrar** (Oenanthe oenanthe) **ce ajung să cuibărească în Alaska execută de două ori pe an cîte 11000 km între locul de cuibărit şi cel de iernat, ce se află în Africa, efectuînd deci anual un drum de cca 22000 km ?**

• **Chirighiţa polară** (Sterna paradisea) **îşi petrece cea mai mare parte din viaţă în aer, atît pentru efectuarea migraţiei anuale dus-întors, de 34000 km, cît şi pentru zborul zilnic de cel puţin 10 ore din restul timpului ?**

• **Condorul** (Vultur gryphus) **zboară peste Anzi pînă la 7500 m altitudine, iar gîştele, peste Himalaia, pînă la înălţimea de 9500 m ?**

• **Un albastros deplasat de la cuib, din Oceanul Pacific, şi eliberat pe lacul Ontario (SUA), s-a întors după 10 zile la locul său, parcurgînd o distanţă de 5120 Km ?**

• **Ploierul cu cioc deviat** (Anarhynchos frontalis) **din Noua Zeelandă are un cioc disimetric, caz unic la păsări, fiind încovoiat spre dreapta, adaptare perfectă la modul cum pasărea îşi procură hrana prin răsturnarea pietrelor ?**

• **La pasărea huia** (Haterolocha acutirostris) **care trăia în insula nordică a Noii Zeelande, masculul avea ciocul scurt şi drept iar femela, lung şi curbat, exprimînd diviziunea muncii la cele două sexe, în sensul că masculul ciocănea scoarţa arborilor, iar femela scotea larvele şi insectele din găuri ?**

Animale deformate

PUȚINI SÎNT ACEIA CARE POT cunoaște cum arată un animal — pasăre sau mamifer — în afară de pozele din cărți sau din exponatele muzeelor de științele naturii. Spre deosebire de aceste surse, unde animalele apar nemișcate, împietrite, mute, fără viață, în grădinile zoologice oamenii au prilejul să se întîlnească cu animalul viu, cu toate însușirile fizice, fiziologice și comportamentele specifice neamului din care aceasta face parte. Aici animalul poate fi văzut așa cum este în realitate, alergînd, sărind, înotînd, manifestîndu-și diversele comportamente legate de împerechere, de construirea cuibului sau săparea culcușului, hrănindu-și și îngrijindu-și puii, apărîndu-i față de pericole etc.

Posibilitatea menținerii animalelor sălbatice vii în grădinile zoologice a devenit astfel o știință aparte, prin numeroasele probleme, adesea foarte complexe și complicate, ce se cer rezolvate.

Marile grădini zoologice au mers și mai departe, ele creînd animalelor condiții ecologice cît mai apropiate de cele naturale, pentru a da omului de știință posibilitatea studierii celor mai variate și complexe aspecte de comportament și psihologie animală, fapte foarte greu sau adesea imposibil de studiat în natura liberă, mai ales în cazul animalelor exotice ori al acelora ce duc o viață nocturnă sau în general foarte ascunsă.

Această idee a exponatului viu a fost din ce în ce mai mult îmbrățișată, tocmai pentru marele avantaj instructiv pe care-l reprezintă vederea animalului într-un mediu cît mai adecvat specificului său de viață, unde el își desfășoară cît mai normal posibil manifestările proprii speciei din care face parte.

Pe acest considerent, de mai multe decenii și mai ales în ultimii ani, au început a lua ființă și în țara noastră, pe lîngă orașele mai mari, o serie de colțuri sau „grădini" zoologice, în care atît omul mai puțin umblător prin natură, dar mai ales copiii și tineretul, să poată vedea cum arată și cum se comportă diferitele specii ale faunei țării.

Inițiativele în acest sens sînt pe drept cuvînt lăudabile, căci ce poate fi mai de dorit, pentru instruirea marelui public, decît de a cunoaște animalele sălbatice care trăiesc în țara noastră, așa cum sînt ele în realitate și nu din imaginile din cărți, de cele mai multe ori denaturate

Portret de popîndău

sau din exponatele lipsite de viață din muzee?

Dar, vizitînd unele din aceste colțuri sau grădini zoologice, aceia care cunosc păsările sau mamiferele sălbatice ale faunei noastre rămîn de-a dreptul stupefiați de modul cum arată multe din animalele expuse în astfel de locuri. Unele din ele aproape că nici nu mai pot fi recunoscute cărei specii aparțin, atît de mult sînt schimbate față de semenele lor din natură.

Care să fie cauza acestei situații anormale nedorite?

Inițiatorii creării acestor locașuri de deținere și prezentare a animalelor sălbatice s-au limitat doar la partea administrativă, îngustă, a problemei. Ei înșiși oameni fără o minimă pregătire în această direcție, au subevaluat necesitatea unei competențe în specialitatea respectivă, pentru a apela la oameni pricepuți cărora să li se încredințeze răspunderea unor astfel de instituții.

Așa s-a ajuns ca în multe din colțurile și grădinile zoologice să fie adunate o serie de animale sălbatice: vulpi, urși, lupi, căprioare ori păsări de diferite specii, adesea exemplare cu infirmități, su-

ANIMALE DEFORMATE

pravieţuitoare ale unor acţiuni vînătoreşti sau accidente în diferite împrejurări şi care, închise în nişte ţarcuri improvizate ori înghestuite în cuşti strîmte şi neigienice, lasă impresia lamentabilă a menajeriilor ambulante de altă dată, în care animalul, încarcerat şi chinuit, era arătat publicului cu un singur scop : acela de a produce bani.

În astfel de condiţii, total improprii, puse în imposibilitatea realizării celor mai elementare funcţii biologice, animalele expuse ajung după un timp adevărate caricaturi ale speciilor ce le reprezintă, efectul arătării lor publicului fiind exact contrariul scopului urmărit, trezind vizitatorilor un sentiment de milă şi repulsie în loc de plăcere şi mulţumire.

Care sînt cauzele care duc la „deformarea" acestor animale ?

Mai întîi, condiţiile noi în care este pus animalul sălbatic, şi care apar cu totul diferite de cele avute de el în stare de libertate. În spaţiul redus pe care-l are la dispoziţie, el este lipsit de acel „minim ecologic" în care funcţiile sale biologice să se desfăşoare normal. În natură animalul îşi consumă energia în cele mai diferite feluri : alergat, mers, sărit, înot, căţărat, căutatul prăzii ori ascunderea de răpitori, apoi diferitele jocuri, întreţinerea curăţeniei blănii sau a penajului etc.

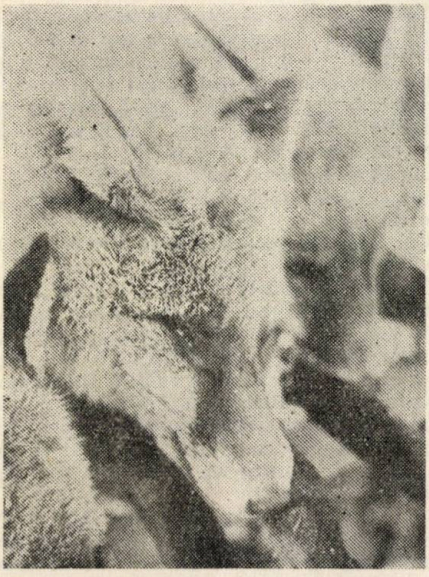

fotografii Peter Weber

În captivitate animalul suferă complet de lipsa de preocupare. Menţinut în astfel de condiţii el caută să-şi descarce surplusul de energie în mod nefiresc, în primul rînd prin efectuarea acelor mişcări stereotipe în micul spaţiu disponibil, fapt care va avea cu timpul consecinţe cu totul anormale atît de ordin psihic cît şi fiziologic. El poate deveni agresiv sau fricos, iar desfăşurarea anormală a funcţiilor sale fiziologice vor duce la perturbarea metabolismului, avînd drept consecinţe fie slăbirea exagerată, năpîrlitul defectuos, mersul deformat etc., fie, din contra, îngrăşarea excesivă, apatia, imobilismul. Toate aceste cauze fac ca după un timp înfăţişarea acestor animale să piardă aspectul speciei de care aparţin.

Hrana necorespunzătoare şi modul defectuos de administrare a acesteia constituie o altă importantă cauză a denaturării fizicului animalului în captivitate.

Se ştie că păsările sau mamiferele carnivore, spre exemplu, îşi capturează prada vie care conţine toate principiile nutritive de care acestea au atîta nevoie : carne, sînge, creier, oase, glande, păr, pene, organe interne etc. Hrana este procurată de animal cînd îi este foame şi el consumă atîta cît îi este necesar într-un anumit interval de timp.

Actualele grădini şi colţuri zoologice nu sînt, în marea lor majoritate, aprovizionate cu cele necesare unei hrăniri complete a animalelor respective, în primul rînd datorită mentalităţii greşite, superficialităţii şi ignoranţei iniţiatorilor de „grădini zoologice". Astfel, puţini înţeleg că orice am da ca hrană animalului în captivitate, nu vom reuşi niciodată să-l aprovizionăm exact cu ceea ce acesta şi-ar agonisi singur din natură, în cazul că ar fi liber. Şi, departe de a li se da animalelor captive sortimente cît mai variate şi mai bogate în substanţe nutritive, carnivorelor li se aruncă adesea tendoane, piei sau oase, granivorelor — seminţe de calitate inferioară sau gozuri fără valoare alimentară, adesea degradate de rozătoare sau insecte dăunătoare.

Privitor la specificul modului de hrănire, multe specii de păsări au un regim de hrană continuu pe parcursul unei perioade de activitate. Aşa sînt majoritatea speciilor ihtiofage, entomofagele, granivorele. Ele vor avea nevoie şi în captivitate, deci, de prînzuri mai numeroase în timpul unei zile. Administrarea a numai unul-două prînzuri pe zi va duce la înfometarea prelungită a animalelor, slăbirea treptată, îmbolnăvire.

Unele specii îşi sfîşie hrana, altele o înghit întreagă neavînd capacitatea de a o rupe în bucăţi. A da la stîrci, berze, egrete, pescăruşi, răpitoare de noapte etc.,

peşti sau bucăţi de carne mai mari decît pot ele să înghită, însemnează a le condamna la pieire prin foame. Rezultatul va fi treptata lor degradare fizică, îmbolnăvirea şi apoi pieirea.

O altă cauză şi poate cea mai importantă, de care depinde modul cum se prezintă animalul sălbatic captiv, o constituie prezenţa aproape permanentă a omului în preajma sa, adică tocmai a factorului pentru care specia respectivă manifestă o frică instinctivă. Atitudinea dură şi brutală a îngrijitorului poate stressa intens animalul captiv, ducînd la grăbirea declinului acestuia. Omul va trebui să nu mai reprezinte pentru animal un factor declanşator de reacţii negative, ci un element neutru pentru el sau în cel mai bun caz unul pozitiv.

De aceea, oricîtă conştiinciozitate ar manifesta cei cărora li se încredinţează îngrijirea animalelor sălbatice în captivitate, ei vor trebui să posede neapărat acea calitate rar întîlnită, anume, adînca pasiune pentru o astfel de preocupare, începînd de la conducătorul unităţii respective şi pînă la îngrijitorul propriu-zis. Diletantismul şi improvizaţia sînt în final principala cauză pentru care frumoasa idee a înfiinţării unităţilor zoologice cu exponate vii poate fi total compromisă şi unde în locul prezentării unor animale frumoase, vizitatorii întîlnesc adesea nişte vieţuitoare chinuite şi timorate şi care abia mai pot fi recunoscute ce specie anume sînt puse să reprezinte.

ANIMALE DEFORMATE

Dimitrie RADU

GLUME

— Nu ştiu de ce toată lumea susţine că pescuitul ar avea un efect liniştitor. Uite, eu cînd pescuiesc am toţi nervii încordaţi.

— Ce vorbeşti ! Dar de ce ?

— Pentru că pescuiesc... fără permis !

*

Un vînător povesteşte :

— Cîine deştept ca al meu, mai rar ! Închipuiţi-vă că într-o zi, preocupat cu diverse treburi, am uitat să-i dau obişnuita porţie de mîncare de dimineaţă. Ce face inteligentul animal ? Aleargă pe cîmp şi peste cîtva timp îl văd întorcîndu-se cu cîteva flori în bot, aşezîndu-mi-le la picioare. Ce flori credeţi că erau ?... Flori de „nu-mă-uita" !

*

Soţul se adresează soţiei :

— Ai spălat peştele înainte de a-l găti ?

— Nu, dragă, pentru ce aş spăla un animal care trăieşte numai în apă ?

*

Soţia îl întîmpină pe soţul întors de la vînătoare :

— Astăzi n-ai împuşcat nimic ?

— Nu.

— Bine Acum sînt sigură că ai fost la vînătoare !

*

O anecdotă generată probabil de multele caricaturi cu poantă opusă.

Un pescar stă cu picioarele în apa lacului. Cineva îl întreabă :

— De ce pescuieşti cu picioarele şi nu cu undiţa ?

— Ce-ţi pasă ? Eu vreau să pescuiesc ghete !

*

Tom a plecat împreună cu cîţiva prieteni să vîneze tigri. Dar, bietul de el, la prima ieşire pe teren cade în ghearele unei bestii care îl devorează cu totul. Prietenii telegrafiază soţiei, ei primind următorul răspuns : „Expediaţi fără întîrziere cadavrul".

Prietenii fac cele necesare şi telegrafiază din nou, comunicînd expedierea unui colet. La scurt timp după aceasta, soţia se trezeşte cu o cuşcă enormă în care se află un splendid tigru viu. Nedumerită, se adresează iar vînătorilor :

„Am primit tigru viu. Unde este Tom ?"

Prietenii răspund cu promptitudine :

„Tom este în tigru"!

*

Toată lumea cunoaşte anecdota cu braconierul care, prins în timp ce pescuia, spune că nu pescuieşte, ci învaţă o rîmă să înoate. Dar mai puţini cunosc urmarea acestei întîmplări.

— Vreţi să-mi arătaţi rîma ? — spuse paznicul.

— Desigur.

Paznicul priveşte rîma, după care întocmeşte un proces verbal de contravenţie, pentru atentat la pudoare, deoarece rîma făcea baie fără costum !

Giuseppe NAVARRA

LUMEA PEȘTILOR

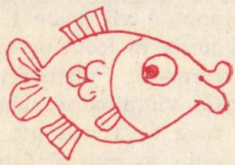

IN CADRUL REGNULUI ANIMAL, vertebratele sînt încrengătura cea mai evoluată ; la ele s-a atins cel mai înalt grad de perfecționare atît în structură cît și în dezvoltarea psihică.

Sîntem obișnuiți a numi pești toate vertebratele care trăiesc întreaga viață în apă, și a împărți încrengătura vertebratelor în cinci clase : pești, amfibieni, reptile, păsări, mamifere.

Dacă, însă, încercăm să reprezentăm lumea vertebratelor ca un trunchi ramificat, ramificația corespunzînd evoluției și diversificării încrengăturii, constatăm că ramurile desprinse de la bază, precum și primele lor ramificații ulterioare includ animalele de apă, deci pești. Abia ulterior, dintr-o ramură de pești s-a desprins ramura secundară care a dat amfibienii — primele vertebrate terestre, iar din acestea, mai apoi reptilele care la rîndul lor au dat păsările și mamiferele.

Într-o clasificație care ar corespunde exact evoluției filogenetice, nu ar mai urma deci să împărțim vertebratele în pești și patru clase de vertebrate terestre, ci în mai multe clase de pești și una care, în afară de unii pești, cuprinde și toate vertebratele terestre. Reiese deci că „peștii" în sens larg sînt grupul de bază al Vertebratelor. Zoologia modernă ține în oarecare măsură seama de evoluția vertebratelor ; formele actuale ale încrengăturii se clasifică astăzi în șapte clase, dintre care primele trei sînt de vertebrate acvatice ; ciclostomii (sau cicarii), elasmobranchiații (rechinii) și peștii propriu-ziși. Dacă adăugăm formele dispărute, numărul claselor de vertebrate acvatice este și mai mare.

Peștii, în sens larg, depășesc toate celelalte vertebrate la un loc ca număr total de specii, ca diversificare morfologică și ca posibilități evolutive. După un calcul făcut în urmă cu circa 15 ani, numărul speciilor actuale de pești din fauna lumii ar fi fost în jur de 21 000 iar numărul total al speciilor de vertebrate de circa 41 000. Atragem atenția cititorilor că zoologia este încă departe de a fi încheiat inventarul speciilor animale ; anual se descriu sute, uneori chiar mii de specii noi, dar totodată se constată că multe dintre speciile descrise într-un trecut mai apropiat sau depărtat sînt în realitate sinonime, iar altele sînt reunite ca subspecii ale unor specii colective. Singura clasă de animale al cărui inventar este încheiat sînt păsările : 8 600. Ținînd seamă că între amfibieni, reptile și mamifere se descriu mai puține specii noi decît între pești, rezultă că aceștia reprezintă singuri mai bine de jumătate din numărul total al speciilor de vertebrate din lumea actuală. Această situație a existat din totdeauna, de cînd există vertebrate. În prima jumătate a erei primare, această încrengătură consta numai din forme acvatice, pe care le încadrăm azi între peștii în sens larg. În epoca carboniferă a erei primare apar și amfibieni ; în era secundară viața terestră era dominată de reptile, mult mai numeroase și diversificate decît azi (în schimb păsările și mamiferele erau puțin numeroase) ; în era terțiară, mamiferele erau mai numeroase decît azi ; dar în toate aceste perioade, vertebratele acvatice erau mai numeroase decît toate cele terestre la un loc.

Am arătat că, în prezent, vertebratele acvatice sînt clasificate în trei clase distincte : ciclostomii sau cicarii, lipsiți de fălci, elasmobranchiații sau rechinii (clasa Chondrichthyes) și peștii propriu-ziși (clasa Osteichthyes). Importanța relativă a acestor trei clase în fauna actuală rezultă din calculul estimativ al numărului de specii, făcut de ihtiologul american D. M. Cohen în 1970 : circa 50 ciclostomi, 515—555 elasmobranchiați și între 19 135 și 20 980 pești propriu-ziși (Osteichthyes). Rezultă că primele două clase sînt aproape neglijabile în raport cu a treia, cel puțin în această privință.

În aceeași lucrare, Cohen a încercat să stabilească numărul de specii în cadrul marilor grupe zoogeografice și ecologice (biologice) de pești.

- Pești primari dulcicoli (aparținînd unor familii care trăiesc exclusiv în ape dulci) : 6 650 specii (33,1%).
- Pești primari dulcicoli (aparținînd unor familii care conțin și specii care pot trăi un timp și în apă sărată : 1 625 specii — 8,1%).

În total peștii dulcicoli reprezintă deci 41,2%, aproape jumătate din numărul total al speciilor existente.

- Pești migratori, 115 specii (0,6%).

• Pești marini din zona litorală (pînă la adîncimea de 200 m) a mărilor tropicale — 8 000 specii (39,6%).
• Pești marini din zona litorală a mărilor reci, 1 130 specii (5,6%).
• Pești abisali, 1 280 specii (6,4%).
• Pești pelagici (din largul mării), 255 specii (1,3%).
• Pești batipelagici (trăind în apa liberă, sau sub adîncimea de 200 m), 1 010 specii (5,0%).

Din aceste date reiese în primul rînd că aproape jumătate din numărul total de specii de pești trăiesc în apele dulci. Faptul este surprinzător, mai ales dacă ne gîndim că apele dulci reprezintă un procentaj infim din suprafața planetei, față de peste 65% care revin mărilor și oceanelor. Numărul atît de mare de specii de apă dulce se explică prin rolul esențial pe care îl joacă izolarea geografică în procesul de speciație. Toate mările și oceanele comunică între ele, iar barierele care despart între ele populațiile, permițîndu-le să evolueze în specii distincte sînt puține: continentele (mai ales cele două Americi care împreună formează o barieră neîntreruptă), abisurile, oceanul pentru speciile litorale, mările puțin adînci pentru cele abisale precum și barierele climatice, care sînt însă discrete.

În schimb, fiecare loc, fiecare bazin fluvial, chiar fiecare afluent, pentru speciile de munte, reprezintă unități de sine stătătoare, izolate una față de cealaltă; în fiecare se formează specii endemice, rezultatul final fiind numărul foarte mare de specii de apă dulce, în comparație cu cele marine.

Prin faptul că din pești (în sens larg) provin toate celelalte vertebrate rezultă că posibilitățile lor evolutive sînt mai mari decît ale celorlalte clase. Aceasta se referă nu numai la trecut, ci și la prezent și viitor. Numeroase sînt grupele de pești în cadrul cărora are loc un proces de evoluție „explozivă". Cel mai bun exemplu îl oferă familia de pești Cichlidae, care în cele trei mari lacuri africane au dat sute de specii endemice (ex. genul Haplochromis în lacul Victoria). Față de o asemenea „explozie" de specii, numărul de 22 specii de păsări din familia Drepaniidae în arhipelagul Hawai și 12 din familia Geospizidae în insulele Galapagos apare direct sărăcăcios, la fel numărul de specii din unele genuri de rozătoare. Nici măcar în lumea imensă a insectelor nu se constată o atît de activă speciație. Sînt genuri de insecte care conțin mii de specii; dar este vorba de genuri răspîndite în toată lumea, nu numai în două-trei locuri. Iar la insecte genurile au vechime mult mai mare decît cele ale peștilor (sau vertebratelor în general); ele pot fi considerate ca echivalente cu familiile de vertebrate.

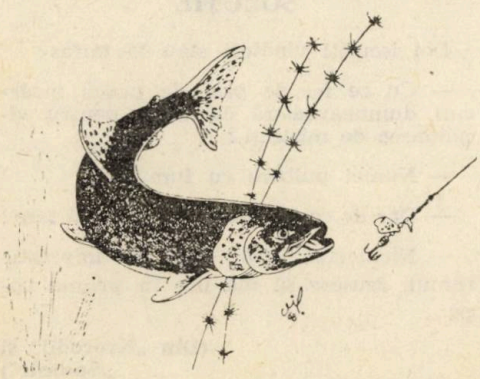

Geneticienii cunosc bine importanța evolutivă a peștilor; un număr tot mai mare de cercetători se ocupă de cromozonii acestor animale. Peștii nu au avantajul drosofilelor sau al altor insecte care au zeci de generații pe an; pe ei nu se poate urmări, în bune condiții, transmiterea caracterelor ereditare. Dar ei sînt un grup potrivit pentru studiul evoluției cariotipului (garniturii de cromozoni), variației sale geografice în cadrul speciei.

Poliplodivizarea (dublarea, triplarea etc. a numărului de cromozomi) este un mecanism care a jucat și joacă un mare rol în evoluția și speciația la plantele superioare, dar un rol mic, aproape neînsemnat la animale (chiar nul la unele grupe cum sînt păsările și mamiferele). Dimpotrivă, s-a constatat mai ales în ultimele două decenii, că poliploidia este mai frecventă la pești decît se credea. Foarte recent, o cercetătoare română — Elena Taisescu — îndrumată de prof. P. Raicu a putut stabili că la caras numărul de cromozomi este dublu față de cel de la caracudă, deci prima specie este poliploidă față de a doua. Tot în cadrul clasei peștilor au loc fenomene evolutive deosebit de interesante, ca de exemplu trecerea de la reproducerea normală, cu fecundație, la cea partenogenetică și ginogenetică.

Ținînd seama de numărul mare de specii, de vechimea peștilor, nu este de mirare că ei au populat și populează aproape toate tipurile de apă marină și dulce, de la pîraiele foarte rapide de munte, pînă la deltele și bălțile mlăștinoase din lungul fluviilor, de la suprafața mărilor pînă la cele mai adînci gropi ale oceanelor, de la ecuator pînă în apele cu temperaturi negative din mările arctice și antarctice. Este adevărat

că peștii nu au ocupat mediul terestru ; mai bine zis cei care au ocupat acest mediu au încetat a mai fi pești.

Faptul că un număr foarte mic de pești se ridică ocazional deasupra limitei superioare a apei, sau că se deplasează scurte distanțe pe solul umed, de la o baltă la alta (cazul anghilei), nu înseamnă nici pe departe că peștii s-au extins și în domeniul terestru.

Peștii utilizează adesea și surse de energie (hrană și oxigen) din mediul terestru și, de asemenea, servesc drept hrană unor organisme terestre. Să ne gîndim în primul rînd la păstrăv (și la alte salmonide din apele de munte) ; o bună parte din hrana lor (adesea mai mult de 50%) constă din insecte terestre. Și acesta nu este singurul exemplu. Chiar în domeniul marin există specii care se hrănesc, parțial, cu organisme sau alte surse de energie din domeniul terestru.

În și mai mare măsură este utilizat de către pești oxigenul atmosferic. Utilizarea acestuia se face ca o adaptare a unor pești în condiții de deficit de oxigen în apă. Nenumărate sînt modalitățile de utilizare a oxigenului atmosferic de către pești ; țiparul, zvîrluga și alte cobitide înghit aer în tubul digestiv a cărui parte inferioară este respiratorie ; la alții, vezica cu gaze (impropriu numită vezică înotătoare) servește respirației ; la așa-zișii pești labirintici (între care macropozii Betta și guramii sînt bine cunoscuți și acvarienilor din țara noastră) se formează pe socoteala branhiilor, o rețea complicată de lame care servește respirației aeriene. La alți pești tropicali (între care guvizii din genul Peropfthalmus care ies pe uscat) mucoasa cavității bucale servește respirației aeriene.

Diversificarea adaptativă a peștilor se manifestă în toate domeniile : în al hranei, al locului și modului de reproducere, al habitatelor acvatice pe care le populează. Cele mai vechi și primitive vertebrate, peștii, sînt departe de a-și fi epuizat posibilitățile evolutive ; ei sînt în plin proces de diversificare, evoluție și expansiune.

Petru BĂNĂRESCU

NEDUMERIRE

Micuțul Robert vine la profesorul său de muzică, pentru lecția programată. Cînd deschide cutia pentru a-și scoate vioara, profesorul exclamă uimit :

— Roby dar aceasta nu-i vioară ! Aceasta-i... ce ar putea fi... e pușcă de vînătoare !

Scărpinîndu-se la ceafă, băiețelul își clătină capul nedumerit, zicînd :

— Ei drăcia dracului ! Le-am încurcat într-adevăr : dar aș fi foarte curios să știu ce face tăticul meu cu vioara la urși...

RECIPROCITATE

Trăgînd năvodul, niște pescari scot o sticlă în care se află o scrisoare cu următorul cuprins : „Rog insistent să predați această sticlă la centrul de colectare a ambalajelor din țara dumneavoastră, deoarece, la noi, ambalajele de import nu se primesc la schimb. Banii obținuți pe ea, rog să fie transmiși pe aceeași cale, adică introduși într-o sticlă care nu este primită, la colectare, în țara dumneavoastră, urmînd ca banii ce-i vom primi, să vi-i trimitem prin același procedeu".

RECUNOȘTINȚĂ

O profesoară dictează elevelor sale tema compoziției libere : „Descrieți reacțiile unui cîine de vînătoare pe care l-ați salvat de la înec".

Jaqueline a scris compoziția desăvîrșind-o cu următoarea încheiere :

„...Și cîinele a plecat dînd recunoscător din coadă. Puțini oameni ar fi procedat la fel..."

SOLUȚIE

Doi iscusiți vînători stau la taifas :

— Cu ce fel de praf de pușcă încărcați dumneavoastră cartușele pentru vînătoarea de mistreți ?

— Numai pulbere cu fum !

— Dar de ce, că doar nu bate mai tare !

— Nicidecum ! Dar pînă se împrăștie fumul, reușesc să mă urc în primul copac...

(Din „Krocodil" și „Sputnic")

UN CĂPRIOR

CORNIȚE DE CĂPRIOR ÎMPODOBEAU peretele deasupra mesei mele de scris. Tăbliile sculptate în frunze de stejar aveau un locșor liber, unde se scrie cu litere albe, citețe, locul și data cînd vînătorul a dobîndit trofeul. Pe ale mele nu era nici o inscripție de felul acesta. Nici chiar cele cîteva medalii, obținute la diferite expoziții, nu erau aninate de cornițele încoronate cu asemenea semne de biruință. La ce ar servi oare scrisoarea și medaliile? Decorul peretelui era deplin și fără aceste anexe. Dacă se potrivea vreun oaspe nevînător, el poate că număra aceste trofee vînătorești, fără să se oprească asupra vreunuia, poate le transforma imediat, în gîndul lui, în kilograme de carne și în mulțime de spinări de căprioară, aburind miasme ademenitoare din castroane și blide. Un prieten vînător alege din ochi și se oprește la cele vrednice de văzut îndeaproape.

Pentru mine, acestea — număr, carne, punctaj după formule iscusite și exprimate în cifre reci — nu au nici un preț. În clipe de răgaz, cînd gîndul se eliberează de trebile zilei, iar lumea rămîne dincolo de perdelele diafane ale fumului de țigară în tihna unei lenevii, îmi cădeau ochii asupra acelor cornițe de căprior și uneori le luam în șir. Fără inscripții, fără zorzoane, le cunoșteam pe toate, și din fiecare se desprinde cîte o zi bună, cîte un peisaj, o întîmplare. Ca din depărtări mari venea răsunetul unor melodii, care mă încîntaseră odinioară, și chiar și așa scăzut de perdelele anilor, el are viață. Mi se opreau, poate mai stăruitor, ochii și asupra unor locșoare goale din peretele împodobit. Acolo ar trebui să stea cornițele căpriorilor pe care i-am scăpat. Și aceste locuri albe

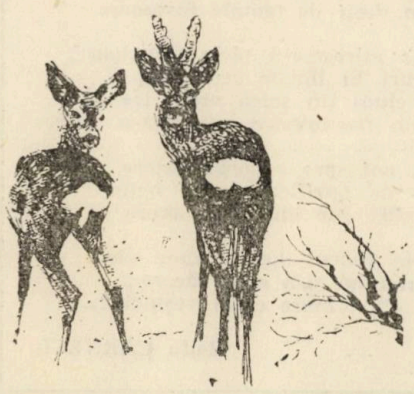

cîntă cîntecul amintirilor, și el nu e cu nimic mai puțin dulce decît cel al biruințelor. Poate acestea au în ele o mîngîiere mai mult: acea aventură care s-a sfîrșit cu înfrîngerea vînătorului a însemnat biruință și viață pentru o făptură, una dintre cele mai alese pe care le sălășluiește țara noastră.

Iarăși stau furat de amintiri, gîndul se oprește la cîteva dintre acele cornițe de căprior și la cîteva locuri rămase albe. De data aceasta stăruie mult asupra unei perechi. Are rozete în streșină largă, prăjina groasă și perlată se termină în vîrf poleit, iar cele două raze lungi pornesc de la aceeași înălțime. Cornițe „în cruce".

Martie a trecut, punctînd amurguri de pază la sitari, îmbrăcate în vraja pădurii care se deșteaptă în zîmbetul primăverii. Două dimineți la cocoșii de munte au sfîrșit luminos un aprilie nebunatic, cu ploi și vînturi învrîstate cu zile călduțe și însorite. În mai, armele obișnuite odihnesc în dulapul lor; o scoabă de carabină mică, 22, însoțește pe vînător cam fără rost în hoinărelile lui. Cum să nu mă ademenească ăst soare vesel, astă pădure îmbrăcată încă străveziu în frunzișul tînăr, gingășia clopoțeilor de lăcrămioare? Și oare au început căprioarele să-și lapede cojoacele sure și să îmbrace roșul aprins? Se văd oare cei dintîi iezi ieșind la luminișuri seara, cu mamele lor, în picioare nesigure? Copăcei cojiți destăinuie oare truda căpriorilor, ca să-și curețe de moț coarnele coapte? Într-o gură de vale, m-a lătrat mirat și mînios un țap, pe care nu-l observasem la timp, dar care, în copcele lui, mi-a arătat totuși cornițe dezbrăcate de moț. Altul, din altă zi, bălăbănea încă frînghiuțe de moț nedesprinse de inelul rozetei. Apoi spre sfîrșitul lunii, toți erau îmbrăcați de vară și se semețeau cu podoabe ale capului, care după cum le avea. Mi-am pus ochii pe unul. După semnele voiniciei și ale șireteniei, și după umblările lui, bănuiam că e același căprior după care mă trudisem în zadar anul trecut. Avea și atunci cornițe minunate, dar cele pe care le prăsise acum păreau și mai tari. Și, pe deasupra tuturor, avea coarnele „în cruce", adică ramura din față și cea dinapoi pornind de la aceeași înălțime, împrejurare care îl făcea ușor de recunoscut între o sută de țapi. Țap bătrîn — să-l trec cel dintîi pe răbojul planurilor mele. Sau să-l las pînă colo, în

UN CĂPRIOR

dric de vară, ca să-şi facă datoria faţă de neamul lui ? Aşa ar fi cuminte ; dar tot trebuie să aleg unul sau doi „ţapi roşii", la dibuit, în luna mai. Nu în mai ! — abia în iunie. Ce mai e pînă atunci ? Mai hoinăreşte aste cîteva zile, fără arma ucigătoare, observînd ! E de folos şi pentru tine, şi pentru terenul de vînătoare !

Piciorul de măgură coborînd spre şes era tăiat în trei creste de deal, dezmorţite de pîriiaşe, care abia duceau fir de apă. Între ele, jos, padini cu cositoare, la dosuri coborau pădurici de stejar, legate de codrul întemeiat, care se întindea sus.

Pe coastele însorite se învîrteau şirlinci de viişoare, cu postăţi de ierbărie şi spinării încîlcite, unde iarna dorm duşi la soare iepuri şi vulpi. Am încercat să lămuresc umblările căpriorului meu, doar îi voi putea hotărî rosturile. Atît am înţeles, că peste zi sălăşluia undeva, sus, în pădurea cea întinsă, iar seara cobora la iarba dulce din padină. Dar în care dintre padine ? L-am zărit şi într-una, şi în alta. Au fost seri în şir în care nu s-a arătat, mai avea şi alte locuri de hrană, pe care nu le cunoşteam, desigur. Şi nu se ivea prin acelaşi loc, odată apărea tocmai la despicarea văilor, alteori departe, jos, în coada vreuneia dintre pădurici. Şi cînd ? Abia după ce se însera de-a binelea, ca să dispară din lărgime dimineaţa, încă înainte ca vînătorul să poată prinde musca în crestătura înălţătorului. Ţap bătrîn, şiret ! Şi această împrejurare nu făcea decît să mă îndîrjească la observarea lui, ca apoi, cînd hotărîi, să iau pe umăr carabina de nădejde, să-i stau de cap. Scurtam somnul dulce de dimineaţă, stăruiam pînă în noapte după încercările din înserat — era o ţintă vrednică de trudă. Nu era vorba de trofeul splendid numai şi nici de prilejul unui glonţ plasat cu măestrie ci de ceva ce aţîţa mai mult : iscusinţă contra iscusinţă, şiretenie contra şiretenie, răbdare împotriva toanelor şi a tacticii de apărare ale acestui păţit.

Într-un început de înserare credeam că şi-a greşit ceasul. În unghiul ascuţit din despicătura celor două creste, abia ieşit din scutul pădurii, iată căpriorul. Din spinarea de-a lungul căreia înaintam încet, la deal, şi puteam observa două văi, privii pata roşie ; binoclul lămuri căprior voinic, cu trup îndesat, gîtul gros. Dar cum avea în spate perdeaua pădurii, cu crengi, cu tufărie, binoclul nu-mi putea spune mai amănunţit ce coarne purta acel căprior, decît că erau lungi. Eram încredinţat că era al meu, cu toate aceste. Să fi lăsat obişnuita lui sfială şi să fi ieşit la iveală atît de curînd ? Era singurul motiv al nesiguranţei mele. Eram prea departe ca să risc glonţul. Lăsat încet pe panta dimpotrivă, înaintai o bună bucată de loc, pînă să mă ridic încetişor, ca să privesc dincolo. Cînd tocmai voiam să duc la ochi binoclul, căpriorul brăhneşte speriat, sare în copce mari, taie coridorul îngust, pînă în cealaltă margine. Acolo se opreşte stană. M-a simţit ! — însă, oprit în loc,

VÎNĂTOAREA INTERZISĂ

Opriţi-vă acum ! Această vale,
cu riul care-n ceaţa lui se-mbată,
ne trece în pădurea fermecată
de mii de ani purtînd lumini şi zale.

Din vîrstă arbori nalţă osanale
misterelor de naştere bogată :
eterna înfrunzire-i lăudată
de păsări pe-ale vîntului chimvale.

Opriţi, acum, din goana lor, copoii :
aice vînătoarea-i interzisă !
daţi puştile, pe toate-n grija ploii ;

Frumoşi pătrundeţi şi cu gînduri bune,
aici Iubirea nu ne e proscrisă :
e-acesta codrul arderii depline...

DORINŢĂ

Pădurea stă cu săbiile scoase :
luminii semn la a tăcerii pază —
în sînu-i regnuri mari oficiază
într-un deşir de temple fastuoase.

Plutesc miresme-n pîcle tînguioase,
ciripituri în linişte crestează,
sălbăticiuni ţin setea vieţii trează
purtînd, neştiutoare, moartea-n oase.

Acolo, noi spre a sorbi putere,
spre-a ne purifica-n acea beţie
a liniştii : jur împrejur, avere.

Departe veacul dur, şi rana vie
ecou rămînă şi-n ecou tăcere ;
vreau clipa mare cît o veşnicie !...

Radu CĂRNECI

UN CĂPRIOR

își întoarse capul înspre locul de unde sărise, „bö !“ — „bö“. Acolo era pricina spaimei — și îndată o zării și eu : ușor acoperit de tufăria rară, cu capul ridicat, sfidător, stătea celălalt. Cel adevărat. Cel căutat. Cum de l-am putut confunda cu acesta, alungatul ? O clipă înfiorată de surprindere, arma se ridică la umăr, ochiul caută imaginea, ca să așeze unde trebuie crucea lunetei... Ochiul caută prin lunetă și... nu găsește nimic. Arătarea dispăruse, și zadarnică mi-a fost așteptarea pînă în noapte.

Era fermecat oare căpriorul acesta, sau își bătea joc de mine înadins ? L-am mai dibuit de cîteva ori — hotărît, el era ! — și de fiecare dată cel păcălit am rămas eu. Pînă i-a venit și lui ziua. Un dram de noroc la mine — un dram de neatenție sau de prea mare încredere dincolo și...

Nu-mi credeam ochilor, cînd într-o seară îl recunoscui, — și unde ? — în loc deschis, în mijlocul unei padine, acolo unde valea se lărgea, ca să se topească în șesul întins, cu o distanță bună între cele două coaste. Planul meu era simplu, ușor de executat : mă apropii sub scutul pădurii din dreapta — vîntul se dovedise de data asta prietenul al meu, cobor binișor pînă la margine, ajung la o distanță bună... Planul „de acasă“ a rămas și de data aceasta sterp : pe cînd, cu nesfîrșite precauțiuni am ajuns în apropierea lizierii de jos, și încă sub apărarea pădurii, am căutat pe adversarul meu din acest duel ; nu mai era nicăiri... Ba da ! Dar unde ? Tocmai în marginea de dincolo a văii, lîngă pădurice — mult prea departe ca să risc focul, mai ales pe lumina slabă, care scăzuse mult în timpul manevrei mele. Îmi scapă și de data aceasta ! Locul era deschis ; cele cîteva tufișoare presărate pe luncă erau prea răsfirate să-mi slujească de adăpost în dibuire. Nu-i chip să nu mă observe.

Atunci îmi veni în minte o metodă de apropiat, despre care citisem undeva, și căreia nu-i prea dădeam crezare, „Creanga“. La ananghie, dracul mănîncă muște. Mă retrag puțin, caut o creangă lată, înfrunzită des, o găsesc într-un tei tînăr, o retez ca să rămînă înaltă mai bine de un metru, și îi ascuțesc cotorul, așa încît la nevoie să o pot împlînta în pămînt. Apoi leapăd raniță, haină, rămîn în cămașa verzuie ; scurtez cureaua carabinei, pe care o trec apoi pe după cap, ca să-mi rămînă amîndouă mîinile libere ; îndes pălăria pînă la sprîncene. Mai fug odată cu ochii peste lunca pe care trebuie să o trec, îmi întipăresc în minte cele cîteva tufișoare care urmau să fie popasuri și îndreptări în hazardata mea încercare ; zăresc și punctul roșu de dincolo. Mă culc întins la pămînt, cu o mînă țin în fața mea creanga, care urma să-mi fie scut mișcător și... „fl-fl-fl-fl-fl“ vine o gaiță, se așează undeva într-un copac de lîngă mine și începe să mă înjure în graiul ei răgușit și strident. Puțina nădejde pe care o aveam s-a destrămat într-o clipă. Jivinile pădurii își au semnele lor și parcă este între unele din ele o înțelegere. Ce avea blestemata asta de gaiță să se oprească și să dea alarma ! Putea să treacă în treaba ei, doar bine știa cu mintea isteață, că acest om n-are nimic cu ea, nu-i primejdie, nu-i strică rosturile ! Dincolo, căpriorul de bună seamă și-a scos botul din iarbă, cu capul ridicat, cu urechile ațintite, cerne prin nasul fin aerul ca să prindă fir de miros rău, iar ochii nu-i ia de pe marginea de pădure, de unde continuă vestea primejdiei. Așa, culcat la pămînt, nu-l văd, dar nu mă îndoiesc că e alarmat, poate a și plecat. Da, a înțeles : „bö-bö-bö“ i se aude brăhnitul scurt și gros... Aștept să urmeze acel lătrat sacadat, cadențat de ritmul săriturilor, care și de atîtea alte dăți a însemnat înfrîngerea mea, sfîrșitul unui dibuit la țap roșu. Gaița și-a făcut datoria : s-a mai mutat din copac în copac, a mai cîrîit, apoi și-o fi adus aminte că are de căutat un cuib de granguri și a fîlfîit iar din aripile ei scurte. Bö ! a mai grăit odată căpriorul... din același loc. Nu plecase. Va fi oare tot la vedere ? Întind mîna și găsesc în buzunarul hainei lepădate țigările. O țigară nu poate să strice : dimpotrivă, toarnă o leacă de liniștire în nervii atîțați, fumul spre direcția vîntului, și are răgaz și căpriorul să se liniștească... dacă ar fi să se liniștească.

Trece greu sfertul de ceas ; o altă țigară începe alt lung sfert de ceas, apoi mă ridic și iau binoclul din ciotul în care îl atîrnasem. O tresărire de bucurie : căpriorul meu păștea liniștit ; „Cine știe ce i se va fi părut acelei gaițe nebune... Nu-i nimic...“ — își va fi zis, după ce atîta vreme simțurile lui nu i-au putut destăinui primejdia.

Soarele plecase de mult, ca să încălzească alte tărîmuri ; din funduri de văi se furișau și cuprindeau lumea blîndele ape ale înserării. Jivinele nopții au început să se miște ; un iepure a țopăit undeva pe la spatele meu pe covorul de frunziș vechi ; pasul mărunt și mărgelat pe care l-am auzit aici, aproape, trebuie să fi fost al unui viezure care se grăbea spre un loc unde știa niște rădăcini dulci...

UN CĂPRIOR

Pe un noroc !... să pun la încercare ceea ce citisem : creanga. Mă îndoiam atunci — mă îndoiam şi acum... Pe un noroc, şi... pe iscusinţa mea în meşteşugul dibuirii. Trebuie să-şi aibă şi vînatul şansele lui.

Cu creanga în mîna dreaptă, tîrîndu-mă în puterea stîngii şi a genunchilor, încep şerpuirea. Gîndul se fărîmiţează în caleidoscop de probleme de clipă, planuri fugare, îndoieli, temeri, frînturi de aduceri aminte... Întîi pînă la tufişoara de măceş de colo : „Poate ar fi bine să ocolesc puţin spre dreapta : mi se pare că întoarce vîntul... Nu-i vremea de ocolit — se înserează degrabă... Luneta montată a atins pămîntul... Nu se va fi deranjat oare ?... Va fi oare căprioru tot acolo, sau doar eu fac aceste acrobaţii în gol ?... Noroc că iarba necosită e înăltişoară ; cred că-mi acoperă aproape spatele ;... cum l-ar putea acoperi ? E greu să înaintezi fără să te deslipeşti de pămînt... Dacă aş avea coaste articulate ca şarpele, să le pot mişca împingîndu-mă bine înainte... capul vrea să se ridice într-una ; îl întorc cînd pe faţa dreaptă, cînd pe cea stîngă... Ce miros reavăn are pămîntul, aşa de-aproape... Oare căprioru meu ? Ca Pieile-roşii, care apropiau focul taberei albilor duşmani, ca să-i iscodească... Tocmai aşa : dar ce meşteri erau ei ! Şi Ciorap-de-piele, pionerul... Cum îl chema cu adevărat ? Boon. Ce fel de Boon ? Nu ştiu... De ce nu voi fi lăsat lîngă haină şi blestemata asta de curea, care se prinde în cotoare ?... Oare mai văd prin lunetă dacă ajung, şi dacă mai e ţapul acolo ? Se înserează, se înserează, acuşi nu mai e lumină de glonţ... Dacă nu-l prind nici acum, îmi iau gîndul..

...Mîna stîngă se întinde, caută razim, trage, genunchii se adună, împing, trupul se prelinge ; dreapta ţine în faţă scutul crengii şi-l mută încet, lin, fără fîşîituri, fără mişcări aspre. O mică tufă. Dar ţapul ştie că tufele nu se plimbă ! Dacă-i vede mişcarea... Înaintarea trebuie să se facă încet ; acel şiret căprior să nu-şi dea seama că înainte acea verdeaţă era altundeva. Aici e toată arta : o tufă care se apropie fără să i se observe apropierea, un om care se tupilează în dosul ei şi o împinge înainte fără să fie văzut. Aici e toată arta... O încerc pentru prima dată... Reuşeşte ? Chiar dacă reuşeşte, sînt hotărît să nu o mai repet. Genunchii încep să doară ; în mijloc s-a aşezat un cui, mîna a adunat spini şi sîngerează de înţepătura unui cotor de buruiană retezat de coasa de anul trecut... Fac popasuri dese ; împlînt creanga în pămînt şi îmi dau răgazul unei scurte odihne. Dar seara grăbită îndeamnă... Ajung la o tufă şi îndrăznesc să mă ridic în mîini. Printre crengi caut ţinta trudelor... Iat-o ! Şi încă mai aproape ! Ceasul rău nu e numai în spatele oamenilor. Căpriorul — poate încrezător în apărarea înserării a ieşit mai la iveală, s-a apropiat. Cît să fie distanţa ? E greu de apreciat pe lumină rea ; întunericul şi negura înşeală. 150 metri ?... Nu pot risca focul... Şi totuşi... de-acum va fi şi mai anevoioasă apropierea... 150 nu e o distanţă pentru carabina aceasta 6,5 × 57 cu glonţul ei razant... Încerc ?... Nu !

Dibuitul reîncepe, popasurile-s tot mai dese... Nu mai dor nici genunchii, nu mai ustură nici palma. Toate gîndurile se strîng, ca sub vraja unei lentile magice, într-un singur punct ; mintea rezolvă automat şi neîntîrziat problemele mici şi totuşi hotărîtoare — înconjurul unui muşuroi ; folosirea unei mici depresiuni de alăturea ; trecerea pietrii care, atinsă, ar ţipa sub dinţii bocancilor... voinţa stăpîneşte... Mîna cu creanga se întinde într-una, îi urmează cealaltă, genunchii fac mişcările de şopîrlă... Sudoarea a trecut pragul sprîncenelor şi ustură în ochi... Un blăstămat de ţînţar pompează după ureche, altul bîzîie căutîndu-şi loc... Nu mai e departe tufa de măceş. Iată, am ajuns... Rămîn lipit pămîntului ; inima încet-încet ia ritm mai odihnit, răsuflarea se linişteşte ; şterg cu mîneca sudoarea din ochi ; scot de după cap arma... Îndrăznesc să mă ridic... Ce bine e să şezi !... Şi ce bine că tufa care mă scuteşte are o ferestruie prin care pot să cercetez...

Căpriorul nu mai e decît la vreo sută de metri. Îşi ridică des capul, priveşte în jur, apoi caută iarăşi firicele de iarbă fragedă. Simţesc boarea răcorindu-mi faţa : e bine, vîntul nu mă trădează. Distanţa e bună şi ea... dar lumina ! Nu mai pot distinge coroana corniţelor decît ca prelungirea vagă a umbrei capului...

Siguranţa carabinei e întoarsă încet, fără clincăt, coatele se reazimă pe genunchii traşi, ochiul se potriveşte în axa

lunetei. O căutare scurtă și cercul vederii găsește căpriorul. Stă minunat, arătîndu-mi toată coasta stîngă. Degetul trage acceleratorul, apoi se așează ușor pe trăgaci. Crucea lunetei caută piciorul căpriorului, se prelinge în susul lui pînă la spată, apoi coteşte un lat de mînă înspre înapoi... acolo unde bate liniştit o inimă. Respir adînc, degetul abia atinge trăgătorul... Focul plezneşte scurt şi aspru, ca un bici ; încă prin lunetă văd saltul înalt ; apoi aud bufniturile săriturilor neregulate care se depărtează. Încordarea s-a risipit ; actul final, suprem, al dramei a fost săvîrşit.

Mă ridic, îmi întind ciolanele amorţite şi aprind ţigara. Sînt încredinţat că glonţul a căzut bine. Acea săritură înaltă, cu picioarele din faţă bătînd aerul însemnează glonţ în „cămara vieţii" ; goana dezordonată nu face decît să întărească semnul. După cîteva sărituri se va fi prăbuşit deodată.

Ţigara s-a mistuit ; capătul ei a mai ars în iarbă ca un licurici, apoi viaţa i s-a stins într-o ultimă sforicică de fum. Pentru totdeauna asemenea vieţii care s-a stins acolo, în marginea pădurii.

UN CĂPRIOR

Era într-adevăr căpriorul bătrîn, pe care l-am urmărit de atîta vreme şi care de atîtea ori a fost mai şiret şi mai norocos decît vînătorul. Zăcea lîngă trunchiul unui stejărel, pe care se căţăraseră viţele unui curpăn şi atîrnau zeci de clopoţei viorii deasupra petei de roşaţă nemişcată.

În suflet începe să mi se strecoare pelinul părerilor de rău dînd iz amărui dulceţii biruinţei.

Un caprimulg toarce firul lung şi monoton al ţîrîitului său. Cerul s-a puzderit de stele. Oare gaiţa — celălalt vînător şiret — va fi găsit cuibul de grangur cu puii golaşi ? Gaiţa era flămîndă, şi legea mare a naturii îi dădea drepturi. Pe cînd vînătorul de lîngă căpriorul căzut...

Din peretele ce-l aveam în faţă, corniţele acelui căprior îmi vorbeau. Vorbe de miere — vorbe de fiere.

Ionel POP

MAPAMOND CINEGETIC

Guvernul italian a instituit o zonă de protecție biologică pentru foca (Monachus monachus) din insula Monte Cristo, zonă devenită în 1971 o vastă rezervație naturală (1040 ha).

*

Institutul spaniol pentru protecția și conservarea naturii (ICONA) a obținut interzicerea vînării cocoșului de munte, a cărei populație actuală este estimată la 1300 (masculi).

*

Un tribunal englez a ordonat o amendă de 900 lire sterline pentru furtul a trei ouă de șoim călător, ceea ce constituie cea mai drastică măsură luată pînă în prezent în Anglia pentru acest tip de delict. Braconierul a putut fi depistat grație unei noi tehnici de marcare a ouălelor, cu un cod propriu fiecărui cuib, vizibil doar în lumină infraroșie.

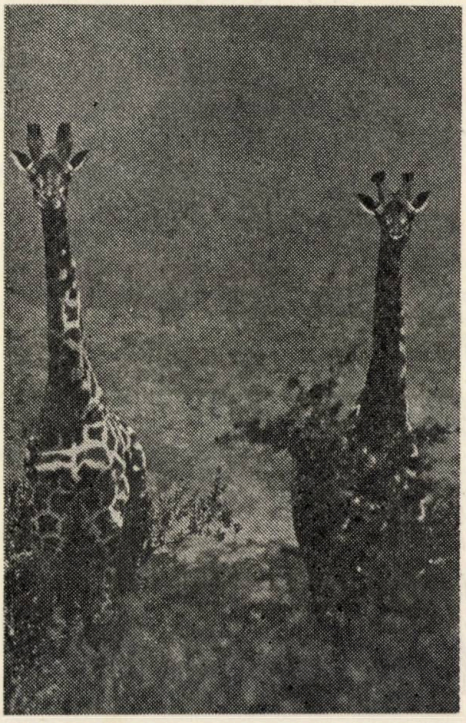

Ecologii americani și-au unit eforturile pentru a obține de la guvernul SUA ca Antarctica să devină o „rezervație mondială". În conformitate cu „Tratatul Antarcticei", din 1959, activitățile științifice pot continua, dar ecologii doresc să împiedice ca această zonă, foarte fragilă din punct de vedere ecologic, să fie exploatată pentru mineralele sale. Dealtfel, reuniunea din 1979 a Tratatului Antarcticei a pus în fața țărilor participante o întrebare capitală : conservăm sau exploatăm ?

*

Situația berzelor albe din R. F. Germania devine tot mai precară. Spre exemplu, în landul Bade-Wurtemberg, unde în 1948 cuibăreau 252 perechi, în prezent nu au mai rămas decît 17.

*

În SUA se face un ultim efort în scopul salvării condorului californian (Gymnogyps californicus), prin reproducerea sa în captivitate. Cauzele declinului acestei specii, din care mai există doar vreo 30 de exemplare în ținuturile montane de la nord de Los Angeles, sînt multiple : degradarea mediului, hrană contaminată cu pesticide sau alte substanțe care reduc puterea de reproducere a păsărilor ; se constată de asemenea o îmbătrînire a populației și un dezechilibru între numărul masculilor și al femelelor.

*

Unul dintre principalele obiective ale societăților de protecția naturii din Portugalia este salvarea rîsului. Dealtfel, rîsul a devenit simbolul conservării vieții sălbatice în această țară.

*

În septembrie 1979 a fost semnată „Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a mediului natural din Europa", la care au aderat deocamdată 18 țări europene. În anexele sale sînt înșirate speciile de plante și animale amenințate cu dispariția și care necesită deci o protecție integrală, inclusiv 55 mamifere și 291 păsări ; într-o altă anexă figurează animalele care merită o oarecare ocrotire, dar ale căror populații sînt suficient de numeroase, astfel încît vînătoarea lor este posibilă, dar numai prin metode sportive.

Dan MUNTEANU

LINUL și pescuitul lui

ÎN VASTUL SUBORDIN DE CLASIficare a ciprinidelor (reprezentant principal — crapul) este cuprins și genul Tinca cuprinzînd mai multe specii, dintre care cea mai interesantă pentru pescuitul sportiv este linul (Tinca tinca) cunoscut și în apele țării noastre, un pește leneș, mohorît la înfățișare și cu pielea neplăcută-mucilaginoasă, dar foarte prețuit pentru carnea sa albă, dulce, foarte gustoasă și cu prea puține oase. Dintre toate speciile de lini, linul nostru este singura specie din gen care trăiește în apele Europei, mai puțin cele din țările nordice (Norvegia, Suedia, Danemarca, Finlanda) precum și cele dalmatine și ale Crimeii.

Linul nu este un pește care să atingă dimensiuni spectaculoase : 25—30 cm în mod obișnuit, cu 0,500—1 kg greutate, cu totul excepțional atingînd 50 cm și cu o greutate de aproximativ 5 kg. Are corpul masiv, gros, cu solzi foarte mici, implantați într-o epidermă foarte groasă, semitransparentă și permanent acoperită cu un mucus gros, ceea ce îl face atît de alunecos încît este recomandabil ca pescarul să-l apuce cu o cîrpă atunci cînd, după ce l-a adus pe mal, trebuie să-l scoată din cîrlig. Linul are o culoare mohorîtă, verde-măslinie închisă, cu vagi reflexe aurii și, privit de sus prin apă, apare aproape negru ; cu toate acestea, în apele Boemiei și Sileziei superioare trăiește o varietate, linul auriu, considerat drept unul din cei mai frumoși pești din apele dulci europene. Capul linului, asemănător oarecum cu al crapului, are gura terminală, cu două mustăți scurte și groase ; ca o caracteristică a acestui pește, la mascul prima radie a perechii de aripioare ventrale este neobișnuit de groasă.

Perioadele cele mai favorabile pentru pescuitul linului sînt :

- primăvara timpuriu, din martie, cînd începe a mușca satisfăcător și apoi, din ce în ce mai bine, pe măsura maturizării organelor sexuale — pentru a înceta să se intereseze de hrană în perioada reproducerii ;
- vara, începînd din luna august și pînă în toamnă, cînd apele se răcesc, pentru ca la finele unui octombrie friguros să înceteze a mai mușca ; atunci cînd apele s-au răcit mult, linul se îngroapă în mîlul gros de pe fundul bălților unde rămîne în totală nemișcare pînă la începutul primăverii, cînd prinde a da semne de viață.

Linul este un pește leneș și arareori va fi găsit în ape curgătoare, cu excepția unor ape cu un curent foarte slab, mîlite și cu funduri ierboase ; preferă lacurile și bălțile cu fund nămolos și plin de vegetație, precum și canale înfundate, cu apă stătătoare, mai ales cînd aceste ape au maluri stufărite și suprafața acoperită cu „pachete" de ierburi sau covoare de nuferi ; linul evită apele luminoase unde razele soarelui străbat în adînc și de aceea, contrar altor specii, poate fi găsit — și trebuie căutat — și în apele acoperite în mare parte de lintiță. Primăvara, cînd vegetația fundurilor încă nu s-a ridicat spre suprafață, linul trebuie căutat pe lîngă fultanele de stuf sau păpuriș alăturate malurilor ; în acest caz trebuie urmărite bulele de aer ce izbucnesc la suprafață, indicînd că în acele locuri linul „rîmă" pe fund în căutarea hranei, mai ales către amiază. De foarte multe ori chiar și vara, apar bulele revelatoare, atît în preajma aglomerărilor de vegetație acvatică de pe lîngă maluri, cît mai ales în apropierea celor din larg. De multe ori, vara, se observă cum părțile aeriene ale vegetației din larg (stuf, papură, nuferi, ierburi) se agită vizibil ca și cum în adînc, la rădăcina lor, o vietate își croiește cărare de trecere ; este linul care își trădează astfel prezența ; prin urmare, vara, linul trebuie căutat mai ales în micile luminișuri, în ochiuri sau pe „cărările" de apă din și dintre aglomerările vegetației de la suprafața bălților.

În zilele foarte călduroase ale verii se aude uneori, dinspre aceste locuri, un zgomot caracteristic, un fel de „hăpăituri" specifice care trădează linul săltat către suprafață să-și caute hrană ; aceste locuri trebuie neapărat cercetate, dar, cu multă discreție : montura, căreia i se potrivește corespunzător apa la plută și plumbajul, trebuie lansată cu prudență, fără plescăituri zgomotoase și nu chiar peste locul cu pricina, ci puțin mai departe, fiind adusă binișor în poziția urmărită, altminteri linul, timid și foarte temător, se trage imediat către fund și dispare din zonă ; aceeași indicație de prudență și discreție este valabilă și pentru lansările cu montura pe fund, în zonele unde s-au observat bulele de aer.

LINUL

Linul este un peşte omnivor, dar momelile cele mai indicate vor putea fi, primăvara, rîmă şerpească (dar nu întreagă pe cîrlig dacă este prea mare) iar în lipsa ei, rîma roşie de bălegar, mai mare, sau ciorchinele de viermuşi ; vara : cocoloş din miez frămînat din pîine neagră, babaros ori cocoloş de mămăligă, grîu bine fiert (bob înflorit) şi mai ales ciorchine din larve de libelulă legate la cîrlig cu un fir de aţă roşie.

Tot primăvara nădirea se va face cu cocoloaşe mari (cam cît un ou) din miez de pîine intermediară ori neagră, la frămîntarea căreia se adaugă ceva seminţe de cînepă zdrobite ; vara, nada de mai sus poate fi suplimentată şi cu cartofi fierţi, în bucăţi mari, cocoloaşe mari din grîu fiert amestecat cu puţină cînepă zdrobită etc. De reţinut, însă, că o asemenea nădire cu cocoloaşe mari este preferabil să fie făcută de cu seară în locurile unde se va pescui a doua zi, îndrumînd peştele către acele locuri şi prin presărarea ingredientelor respective, în cocoloaşe mici, pe căile de acces. În cazul că nu se poate pregăti astfel zona de pescuit de cu seară, pentru nădirea de dimineaţă se vor folosi cocoloaşe multe şi cît mai mici, altminteri zgomotoasele plescăituri ale cocoloaşelor mari vor izgoni linul din zonă pentru multă vreme. În aceeaşi ordine de idei, referitoare la discreţie şi prudenţă, apropierea, pe mal, de standul de pescuit, trebuie să se facă încet, fără zgomote, fără vorbărie multă (cum se obişnuieşte uneori), iar lansările să fie discrete, fără a plesni faţa apei cu spicul, aşa cum nu arareori li se întîmplă unor pescari.

Pentru pescuitul linului este greu de imaginat cum s-ar putea folosi lanseta cu echipamentul pentru pescuit la distanţă, deoarece locurile unde trebuie căutat acest peşte nu permit în general pescuitul lansat, la distanţe mari ; desigur, nu se poate exclude cu totul folosirea unui asemenea echipament, cînd ar fi vorba de pescuit linul în acele rîuri prezentînd caracteristicile amintite anterior. În schimb, se pretează prin excelenţă pescuitul la scurt cu montura în poziţie fixă pe fund (cu excepţia zilelor de caniculă, cînd „hăpăiturile" chemătoare ale linului permit şi încercări spre suprafaţă). Echipamentul necesar — şi cel mai indicat — în pescuitul linului va fi :

- o vargă cît mai lungă, chiar peste 5 m, spre a se putea explora şi ochiurile de apă mai îndepărtate, mai rigidă, preferabil telescopică, din fibră de sticlă. Firul se va lega direct la inelul de vîrf al vergii.
- linia, din fir de 0,20—0,24, cu un forfac ceva mai subţire (0,18—0,22).
- o plută sensibilă, fie din cocean, fie din cotor de pană, fie din cele modelate special şi vîndute în comerţ, dar cu o antenă înaltă ;

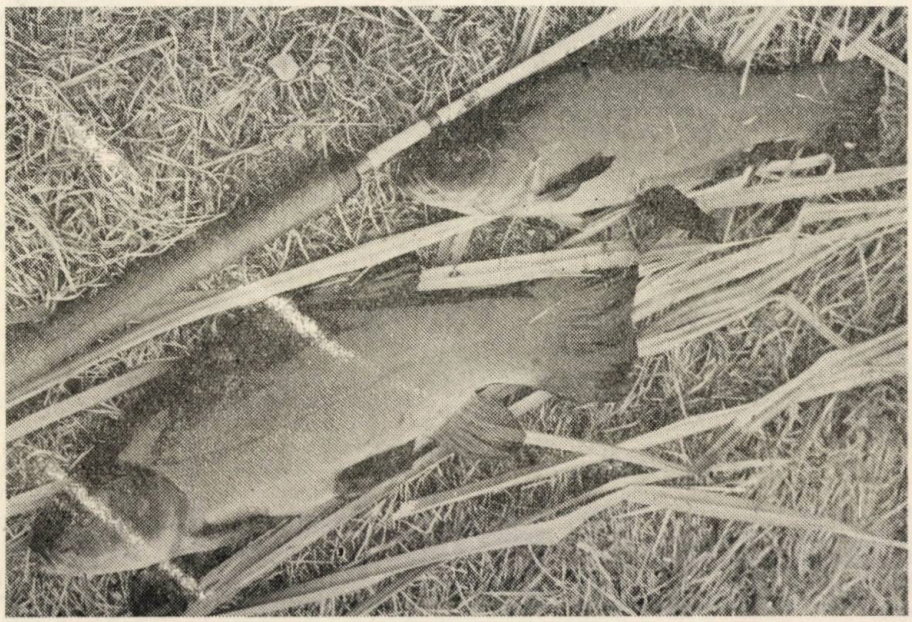

• plumbajul, cu un plumb culisant de 5—6 grame sau, şi mai bine, 3—4 alice culisante totalizînd aceeaşi greutate iar cîrligele nu prea mari (nr. 6 sau chiar 8).

Este recomandabil ca înţeparea linului să nu se facă la primele tresăltări ale plutei, ci cînd aceasta, după cîteva asemenea semnale, se scufundă brusc, deoarece linul are... prostul obicei ca mai întîi să studieze şi să guste momeala şi abia apoi se hotărăşte să o sugă brusc, şi să plece cu ea ; o înţepare grăbită, la primele semnale ale plutei, va fi prematură, zmulgînd momeala dintre buzele peştelui.

Simţindu-se înţepat, arareori linul va încerca o lungă deplasare perpendiculară faţă de direcţia malului sau paralelă cu aceasta ; de regulă el rămîne la început sub vargă, inert şi opunînd doar greutatea lui spre a se menţine la fund, pentru ca apoi, dacă în apropiere se află un desiş de ierburi, o răgălie etc., să iniţieze o viguroasă mişcare spre fund în direcţia acestora, pentru a se adăposti şi salva. Evoluţiile linului după înţepare, deşi pot fi foarte viguroase mai ales în cazul unei piese mai mari, rămîn totdeauna lente, greoaie şi — dacă s-a folosit o vargă potrivit de rigidă — peştele poate fi uşor stăpînit.

LINUL

Singura eroare pe care pescarul sportiv trebuie s-o evite neapărat este încercarea de a aduce peştele „în forţă" la suprafaţă, înainte ca acesta să dea primele semne de oboseală ; linul nu poate fi tratat astfel, căci va reacţiona el însuşi în forţă, replonjînd brusc către fund, printr-o zvîcnire neaşteptată şi atît de viguroasă, încît, de regulă, rezultatul va fi o spectaculoasă... rupere a firului.

Deşi lipsit de vivacitate atunci cînd se simte capturat, linul nu poate fi considerat un luptător adevărat ; el este totuşi un adversar greoi şi încăpăţînat, cerînd mult calm şi deosebită răbdare pe timpul drill-ului, pentru a-i dirija convenabil şi a-i stăpîni evoluţiile, lente dar puternice, pînă cînd, slăbind, va abandona lupta şi va putea fi adus la suprafaţă. Atenţie, deci, să nu vă lăsaţi înşelaţi de reputaţia linului de peşte leneş...

Ion VOLOC

ŞTIAŢI CĂ ?

• **Antilopa africană** Orix leucoryx **se poate apăra, cu coarnele ei extrem de lungi şi ascuţite, chiar împotriva unui leu ?**

• **La muzeul din Mortzburg (R.D.G.) se păstrează o pereche de coarne de cerb** Cervus elaphus **împuşcat în anul 1699 de către Frederic I, din care stîngul are 33 de ramuri iar dreptul 27, adică 60 de ramuri în totalitate ?**

• **Sacul marsupial al cangurului are un muşchi care-l poate deschide spre a permite puiului să sară înăuntru şi de a-l închide, spre a-l transporta în siguranţă ?**

• **Antilopa africană Impala** (Aepyceros melampus) **poate efectua în fugă sărituri de pînă la 9,5 m, cangurul de 13,5 m, iar jaguarul de 5,5 m ?**

• **Elefantul** (Elephas maximus) **poate ridica în trompă o greutate de 1 tonă şi arunca un om la 35 m distanţă ?**

• **O gorilă** (Gorilla gorilla) **a tras cu o singură mînă o funie de al cărei capăt trăgeau 15 atleţi ?**

• **Pasărea crocodilului** (Pluvianus aegyptius) **îşi îngroapă ouăle în nisip cînd căldura soarelui este prea mare ?**

• **Masculul păsării colibri cu coadă încovoiată** (Loddigesia mirabilis) **din Peru are în coadă numai 4 pene ?**

• **O pereche de piţigoi albaştri** (Parus ceruleus) **au făcut 35 zboruri pe oră, parcurgînd mai mult de 200 km pe zi pentru hrănirea puilor, iar drepneaua** (Apus apus) **face peste 900 km pe zi pentru acelaşi lucru ?**

ARBORELE CU ŞERPI

CÎND NE-AM ÎNAPOIAT ÎN TANzania — mai exact la Buhuro — dr. Fritz Ernst ne însoţea. El avea misiunea precisă de a îngriji animalele pe care urma să le capturăm.

De îndată ce corturile noastre au fost instalate, indigenii din satele învecinate veniră să ne facă o vizită oficială. Primele noastre raporturi se dovediră a fi excelente. Ei ne indicară zona în care se găseau elefanţii pe care venisem să-i căutăm. Dar, noi observarăm repede că principalul subiect al discuţiei lor se referea la cei doi pitoni din „arborele păsărilor", care se afla la circa 300 m de locul unde ne aflam. Într-adevăr, din cantonamentul nostru, puteam zări arborele solitar care-şi ridica ramurile sale enorme spre cer.

De ani de zile, sute de păsări aleseseră acest arbore pentru a dormi noaptea în el. De curînd, doi pitoni veniseră să-şi aleagă şi ei domiciliul aci, desigur cu intenţii duşmănoase.

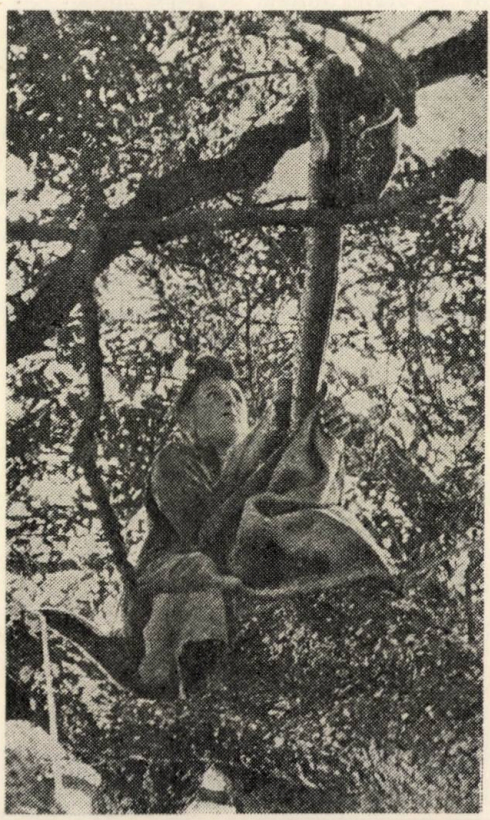

Se ştie că, în mod obişnuit, şerpii încep vînătoarea seara tîrziu sau odată cu căderea nopţii. Dar cei doi pitoni care se stabiliseră în arborele nostru adoptaseră o metodă diferită : ştiind că păsările veneau în masă, noaptea, pentru a se instala şi dormi acolo, pitonii rămîneau nemişcaţi pe loc şi, cînd le era foame, „culegeau" cîte o pasăre, după plăcere.

Îndată ce dr. Ernst află despre toate acestea, merse să examineze situaţia la faţa locului, spre a vedea ce este de făcut. Pitonii se aflau adînciţi în somn, în vîrful arborelui.

În sfîrşit, doctorul hotărî să ia un sac şi cîteva frînghii şi să escaladeze partea cea mai abruptă a trunchiului. Operaţia nu se arătă a fi prea uşoară, dar după o oră şi mai bine, el atinse înălţimea de aproape 25 de metri, adică locul unde se afla primul piton. Şarpele era adormit cînd dr. Ernst se apropie de el şi cu toate că acesta făcu destul zgomot, reptila nu se mişca deloc.

Atunci, dr. Ernst se apropie mai mult de piton, la 3...2...1 metru. Şarpele uriaş văzu în sfîrşit că se află în pericol. El încercă mai întîi să muşte invadatorul, dar doctorul ştia cum să se comporte în asemenea cazuri : imediat, el se strădui să prindă animalul de coadă. Reptila rezistă din toate forţele sale, agăţîndu-se de ramuri. Cu greu, doctorul reuşi să pună stăpînire pe o parte a corpului bestiei, dar aceasta, cu o mişcare defensivă, îşi reluă avantajul. Lupta continuă cu suişuri şi coborîşuri, din ce în ce mai încinsă, tocmai sus în vîrful arborelui. Dar, victoria reveni omului. Cu preţul unui mare efort, doctorul reuşi să desprindă animalul de pe ramuri şi să-l facă să alunece în sac. Capturarea la care asistasem, fusese perfectă.

(Din „La vie des bêtes")

Un elev scrie într-o temă : „Curentul electric are însuşirea de a fi, eventual, deconectat ; fulgerul şi trăznetul vin din cer, apa din pămînt, iar curentul electric din grădina zoologică !"

— Din grădina zoologică ? se miră profesorul la restituirea temei.

— Firește ! spuse plin de siguranţă autorul lucrării. Tatăl meu spune ori de cîte ori se opreşte curentul : „Iar au întrerupt maimuţele curentul !"

ÎN PERMANENTĂ SCHIMBARE:

Arealele şi efectivele vînatului cu pene

LUMEA ANIMALELOR ŞI PLANTELOR din jurul nostru este într-o continuă transformare. Aceasta afectează, bineînţeles, şi structura vînatului dintr-o regiune oarecare. Cu trecerea anilor, un vînător, în mod inevitabil, devine martor al unor modificări, deseori foarte importante, în fauna cinegetică a regiunii în care activează: dispariţia unor specii, apariţia altora pînă atunci necunoscute, creşterea sau scăderea efectivelor, ocuparea teritoriilor noi întinse. Dar, asemenea probleme nu au fost urmărite la noi cu destulă atenţie, iar rezultatele observaţiilor au rămas de multe ori necunoscute.

În unele cazuri dispariţia totală a unor specii sau reducerea puternică a efectivelor se datoreşte influenţei nefavorabile a omului, fie prin stîrpire directă, fie prin modificarea biotopurilor. Exemple de acest fel sînt destule şi nu ne vom ocupa aici de ele.

Interesante, în schimb, sînt cazurile de apariţii ale unor specii noi, de lărgirea puternică a arealelor şi creşterea, uneori vertiginoasă, a efectivelor. Uneori sînt şi ele datorate acţiunii omului, direct (aclimatizări şi creşteri artificiale) sau indirect (transformarea biotopurilor naturale în sensul favorabil speciei respective). În alte cazuri intervin şi alte cauze, independente de voinţa omului şi în parte încă puţin cunoscute.

Sînt cunoscute ca foarte spectaculoase unele expansiuni datorate fluctuaţiilor climatice. Se ştie că în Europa, în a doua jumătate a secolului trecut şi în prima jumătate a celui actual, s-a observat o anumită încălzire. Aceasta a provocat (sau cel puţin se crede a fi provocat) expansiunea masivă şi rapidă, spre nord, a multor specii de păsări, printre care şi unele de interes vînătoresc. Bineînţeles, asemenea expansiuni trebuie să fi fost precedate de creşterea puternică a efectivelor în arealul iniţial, datorată probabil şi ea îmbunătăţirii climei. Apoi a avut loc emigrarea „surplusului". Majoritatea dintre noi am asistat la expansiunea guguştiucului, care în cîteva decenii a devenit una din cele mai comune păsări în multe regiuni din ţară, iar dincolo de graniţele noastre s-a extins foarte departe spre nord şi est. Nu mai insistăm asupra acestui caz, despre care s-a scris şi s-a vorbit destul de mult.

Mai puţin spectaculoasă a fost la noi în ţară statornicirea la cuibărit şi înmulţirea efectivelor raţei cu ciuf. La începutul secolului prezenţa ei în ţară era semnalată, dar cuibăritul părea problematic; el a fost stabilit precis abia în 1958, ca în deceniile următoare această raţă să cuibărească regulat în deltă şi în unele lacuri dobrogene, iar pe alocuri a devenit chiar destul de abundentă. Expansiunea ei spre nord a fost observată şi în U.R.S.S., R.F.G. şi Danemarca. Cauza probabilă trebuie să fie tot schimbarea climei, specia fiind de origine sudică.

În străinătate a devenit deosebit de cunoscută expansiunea spre nord, în Finlanda, a nagîţului.

Dar, fenomenele de acest gen au şi un revers. Încălzirea climei a luat pe alocuri forme neprielnice pentru unele păsări de origine nordică. Se cunosc cazuri cînd unele specii au dispărut din partea sudică a vechiului areal de cuibărit. Se spune frecvent că „s-au retras spre nord"; dar, în fond, nu este vorba de retragerea unei anumite populaţii, ci de dispariţia ei într-un loc. Aceasta s-a întîmplat, spre exemplu, cu potîrnichea albă în U.R.S.S; dar, în acest caz, trebuie să fi avut loc şi acţiuni antropogene negative. În mod analog s-a restrîns arealul de cuibărit al ploierului auriu şi al becaţinei surde în Europa Centrală.

Îmbunătăţirea climei, însă, a luat sfîrşit; se resimte deja o nouă răcire. Şi, iată, unele păsări sudice, care pătrunseseră departe spre nord, încep — la limita nordică a noului areal — să se „retragă" înapoi, spre sud. Iar unele specii nordice, împinse în trecut pînă la limita sudică a arealului nordic, încep să revină spre sud. Dintre speciile de vînat, fenomenul se semnalează la becaţina surdă. Pe teritoriul actual al Poloniei ea a cuibărit pînă în a doua jumătate a secolului al 19-lea, apoi a dispărut complet. În 1977 s-au semnalat iarăşi două cazuri de cuibărit. Să fie primele semne de revenire în vechiul areal?

Se cunosc şi cazuri cînd expansiuni masive şi continui au avut loc fără să fie provocate de variaţiile climei. Pentru a lua ca exemplu o specie binecunoscută şi la noi, se poate cita mărirea arealului obişnuitei noastre raţe mari în America de Nord. Vestul îndepărtat al Americii era de mult populat de raţe mari, din aceeaşi specie cu cea eurasiatică. Se poate presupune că în timpuri foarte îndepărtate ea a traversat strîmtoarea Behring, trecînd din Asia de Nord-Est în Alaska, apoi s-a răspîndit şi mai spre sud, iar la sfîrşitul secolului trecut, a pornit-o într-o răspîndire explozivă spre est, ajungînd treptat pînă la ţărmul Atlanticului. În cazul acesta, cauza expansiunii ar putea fi o modificare a biotopurilor, anume, transformarea întinselor păduri din estul Americii de Nord în landşafturi de cultură, mai favorabile raţei mari.

Becaţină *foto Peter Weber*

Un fenomen puţin deosebit îl constituie apariţiile la cuibărit, de scurtă durată şi cu efective mici, care se produc în vecinătatea arealului continuu. Uneori ele se repetă periodic, luînd forma unor „pulsaţii". Acesta pare să fie la noi cazul potîrnichii de stîncă. Ea a fost semnalată pînă acum în sudul Banatului de trei ori în cursul a 100 ani, la intervale de timp destul de lungi. Cel puţin una din aceste apariţii (cea din jurul anului 1900) pare să fi durat ceva mai mult şi cuibăritul a fost precis dovedit. Între aceste semnalări nu a mai fost observată de nimeni, şi nu se ştie nici dacă mai există astăzi în ţară. Desigur erau mici grupuri care treceau Dunărea, probabil în urma supraînmulţirii populaţiei compacte din Iugoslavia.

Cazurile enumerate pînă acum au un caracter comun : ocuparea teritoriilor noi reprezintă o înaintare continuă, pornind de la marginea arealului vechi, fără să facă salturi prea mari. Dar, se cunosc şi apariţii bruşte, la distanţe mari de limitele arealului vechi. Este cunoscut de mult faptul că unele păsări migratoare rămîn în parte să cuibărească în cartierele lor de iernat, sau în regiuni de pasaj. Cel mai interesant este cazul berzei noastre albe, care iernează tocmai în Africa de Sud; în ultimul timp s-a observat că unele perechi nu se mai întorc în Europa şi cuibăresc în Africa, dînd astfel naştere noii populaţii sedentare, la mii de kilometri depărtare de arealul vechi al speciei. Întrebarea este dacă va deveni o populaţie durabilă sau va avea un caracter episodic...

La noi în ţară au fost identificate, în decursul timpului, cuibărind accidental, cîteva specii de raţe nordice, care în mod obişnuit sînt oaspeţi de iarnă sau trec la pasaje : raţa mică, raţa fluierătoare, sulităr, moţată, sunătoare, apoi ferestraşul mic şi cel mare. Dar, nici una din ele nu pare să aibă tendinţe de a forma o populaţie clocitoare stabilă.

Mai interesante şi mai dificile de explicat sînt apariţiile unei specii în regiuni unde aceasta nu a fost pînă atunci cunoscută nici la iernat, nici la pasaj. În

unele cazuri, depărtarea de arealul normal poate atinge valori foarte mari. Cel mai cunoscut şi mai viu discutat caz în literatura străină este al stîrcului de cireadă. Acesta, pornind din arealul lui iniţial, din Africa, a traversat Atlanticul şi în cîteva decenii s-a răspîndit pe suprafeţe enorme, în America de Sud şi de Nord ; a format populaţii clocitoare durabile şi pe alocuri a atins efective mari. Este, probabil, cel mai uimitor caz de acest gen petrecut chiar sub ochii noştri (chiar admiţînd opinia unor cercetători că unele exemplare au fost aduse la început de către oameni) !

Un caz mai recent şi mai apropiat de hotarele noastre este apariţia la cuibărit, pe Marea Neagră, a cunoscutei raţe nordice **eider.** Marginea sudică a arealului ei normal trece prin Marea Baltică ; mai spre sud se cunoşteau numai apariţii accidentale, prea rare. Dar, în 1975, s-a semnalat pe o insulă din apropierea litoralului Crimeii primul cuib iar în 1978 s-au găsit 11 cuiburi. Se bănuieşte că ar putea cuibări şi pe lîngă litoralul bulgar.

AREALE ŞI EFECTIVE

În fine un caz care pare să aibă în el ceva de-a dreptul fantezist : în două insule mici din Antarctica — Kerguelen şi Crozet — trăiesc populaţii mici de raţe-suliţar. Sînt izolate la mii de kilometri de arealul continuu al speciei, din nordul Eurasiei şi Americii ; au devenit sedentare şi au evoluat morfologic pînă la diferenţieri subspecifice... Cînd şi cum au ajuns ele pînă acolo ? Cum au reuşit să supravieţuiască şi cît timp vor reuşi să se mai menţină ? Deocamdată, întrebările sînt fără răspuns.

S. PAŞCOVSCHI

VÎRTEJUL

ÎN LOCUINŢA MEA S-AU IVIT MOliile. Ele zburau în cîrduri prin camere şi devorau toate blănurile şi stofele. Pur şi simplu nu mai ştiam ce să fac. Am împrăştiat naftalină, am pulverizat tot felul de chimicale, dar totul zadarnic. Atunci, unii prieteni m-au sfătuit să cresc broaşte, care, spuneau ei, vor înghiţi nu numai moliile, dar şi larvele lor. I-am ascultat şi am reuşit să cresc broaşte. Într-devăr, moliile au dispărut, dar broaştele s-au prăsit atît de mult încît nu mai puteam trăi în casă.

— Trebuie s-aduci stîrci, mi-au sugerat amicii, şi broaştele se vor duce ca mînate de furtună !

Am adus bîtlani. Peste cîteva zile, ultima broască a sărit îngrozită de la etajul al 8-lea. Dar, acum nu puteam să scap de noii mei chiriaşi. Bîtlanii deveniseră unele din cele mai afective şi mai devotate creaturi ale casei mele. Ei intrau în baie şi cît era ziua de mare, se bălăceau în apă. Eu îi alungam pe uşă, dar ei intrau pe fereastră. Dacă le închideam ferestrele, se îmbulzeau pe balcon.

— Procură-ţi o puşcă, m-a povăţuit un cunoscut vînător.

M-am grăbit şi mi-am cumpărat o armă de vînătoare cu două ţevi, de toată frumuseţea şi, din jumătate în jumătate de oră, scoteam ţevile puştii pe fereastră şi bubuiam din ambele guri de foc. Într-adevăr, după fiecare împuşcătură, stîrcii îşi luau zborul spre cer. Dar, iată că vecinii au început să se plîngă că nu-i lăsam să trăiască în linişte. Pentru a amortiza zgomotul împuşcăturilor, mi-am cumpărat covoare şi le-am întins pe toţi pereţii. Datorită însă cantităţii aşa de mare de covoare, au apărut deodată şi... moliile.

— Trebuie să creşti broaşte ! m-au sfătuit prietenii...

(După „Krocodil")

— Mamă ! purceii au răsturnat scroafa...

Din ARDEAL la KILIMANDJARO

CU ACEST TITLU APĂREA LA BUCUREȘTI, în 1942, sub auspiciile Fundației regale pentru literatură și artă, o carte al cărei tiraj s-a epuizat repede de tot. O cumpăraseră geografii, istoricii, îndrăgostiții notelor de călătorie, politologii. Și-o procuraseră însă, în primul rînd, vînătorii și, în special, aceia dintre ei care aveau voluptatea cititului și care, fie că-l știau personal, fie că nu pe confratele lor — autorul —, vroiau să afle relatarea exactă a „escapadelor" sale vînătorești din Africa. Cartea nu purta semnătura lui Mihai Tican Rumano scriitorul-vînător atît de îndrăgit în epocă, ci pe aceea a unui sibian. Se numea **August von Spiess,** trăia în Transilvania de ani și ani, era ornitolog, vînător și mare pasionat de frumusețile Carpaților, de oamenii locurilor, pe care se străduise să-i cunoască bine, să le învețe limba, felul de a gîndi și obiceiurile.

Dar cine era, mai concret, August von Spiess ? Era, înainte de orice, cum am spus, un vînător înveterat, care cutreierase munții noștri și ai Europei, dornic de trofee cinegetice și de emoțiile pe care procurarea acestora i le produceau. Avea la Sibiu, orașul în care se stabilise, o grădină zoologică „pentru uz personal", și visa să ajungă în Africa pe urmele înaintemergătorilor, ca să vîneze animale mari. Citise, de aceea, cam tot ce se scrisese despre acest continent, despre condițiile climatice și despre fauna lui. Între lucrările consultate, cele mai multe în limbi străine, figurau, desigur, și cele ale compatriotului său din Berevoiești Muscelului...

La Sibiu se stabilise după 1918, venind din Carintia, după destrămarea monarhiei austro-ungare. **„Soarta m-a adus în Transilvania** — mărturisește August von Spiess în cartea sa — **unde am fost foarte bine primit de locuitorii ei ospitalieri și am găsit, printre numeroșii ei vînători, sfetnici părintești și prietenoși. M-au interesat îndeosebi locuitorii de naționalitate română, făpturi ale naturii pentru care munții nu mai aveau nici un secret și care, pe măsură ce le-am învățat limba armonioasă, m-au primit bine în mijlocul lor și m-au luat cu ei în expedițiile lor, ca pe un elev dornic de învățătură.**

Acestor bătrîni vînători de la munte le datoresc multe ore minunate de vînătoare. În codrii lor deși și fără sfîrșit

și în munții lor înalți am vînat multe lighioane ; astfel am ajuns să apreciez neîntrecutul lor simț vînătoresc, ușurința cu care se orientau în teren și înclinarea lor naturală pentru vînătoare și pescuit".

Cu amintirea în suflet a acestor vînători bătrîni transilvani, August von Spiess, măcinat de dorul fierbinte de a doborî cu arma lui animale puternice, a plecat spre Africa. În clipa plecării, se apropia el însuși de cea de a treia vîrstă, dar era puternic încă, plin de energie.

Călătoria în Africa și-o pregătise din vreme, prin scrisori, așa încît, pornind din Sibiu la 7 februarie 1936, a urmat, mai întîi cu trenul, următorul itinerar : **Piatra Olt, Timișoara, Agram, Triest, Veneția, Montebello, Verona, Peschiera, Lonato, Brescia, Pavia, Genova.** Aici s-a îmbarcat — la 12 februarie 1936 — la bordul navei „Niassa", a traversat Mediterana, iar la 18 februarie intra în Port Said. După un scurt popas, prin Port Sudan și Aden, ajunge, la 2 martie 1936, la Mombassa, portul renumit al Africii Răsăritene. Și-a rezolvat mai înainte chestiunile legate de călătoria de întoarcere, apoi s-a îndreptat spre Kilimandjaro, la poalele vulcanului Meru. La ferma Momela îl aștepta proprietarul acesteia, contele Rantzau.

La ferma africană, oaspetele din îndepărtata Românie privește, cu ochiul cercetătorului atent, fauna și avifauna din preajma lui. Impresionat, notează în caietul de călătorie rînduri care se constituiau într-un veritabil document de specialist, dar și în sensibile vibrații scriitoricești : **„Prin locurile acestea, elefanții, bivolii africani, rinocerii, mistreții cu negi, antilopele de pădure și multe alte specii de antilope duc o viață idilică, în măsura în care leopardul hrăpăreț și perfid nu le tulbură liniștea. În frunzișul arborilor uriași trăiesc sumedenie de animale mici și păsări, și pe lîngă alte vietăți, diferite specii de maimuțe își duc existența lor neliniștită de acrobați făcînd salturi din pom în pom.** Și mai departe, cu aceeași îndemînare de scriitor înzestrat, concetățeanul nostru notează : **„Printre alte animale, mi-a fost dat să văd pisica de mare, animal de proporții mici și poznaș, verde și cu coadă lungă, care face salturi caraghioase și artistice în același timp, de pe o cracă pe alta, sau se leagănă în vîrfurile cele mai înalte ale arborilor, în vreme ce maimuța collobus, acest aristocrat printre quadrumani, îmbodobit în togă și mult chibzuit, tronează pe ramuri, însuflețit de o nobilă nepăsare, îmbăindu-se dimineața și după amiază în razele dogoritoare la soare. Dintre păsări, mi-a atras atenția îndeosebi un turaco, veșnic zgomotos și scandalagiu, apoi puternicul corb cu corn de mărimea unui curcan, cu penajul de un negru închis și cu aripile albe ca zăpada, cu ciocul strîmb și puternic în formă de sabie și pielea pătată stacojiu pe fălci și pe gît, cît și un tako tucan cu un corn pe pliscul superior".**

Descrierea lui August von Spiess, pentru frumusețea ei, reține atenția cititorului de azi, chiar dacă niciodată n-a tras un glonte la vînătoare. Ea este densă în imagini și bogată în informații cinegetice, pentru marele amator de ele : **„Aproape toată ziua, dar mai ales dimineața, era un amestec îngrozitor și asurzitor de țipete diferite, printre care acelea ale turacoului erau cele mai puternice și zgomotoase, iar ale cucului cele mai simpatice și melodice. Pe lîngă aceste păsări, își dădeau aici întîlnire și altele : diferite specii de vulturi, șoimii, printre care și zăganul, astăzi atît de rar prin părțile noastre. Prin locurile mlăștinoase și așezate la o oarecare altitudine ale fermei, am putut observa și berze mari cu șeaua neagră, o specie de ibis cenușiu, o egretă argintie mică și un cormoran pitic, în timp ce pe locurile din vecinătatea stepei se îmbăiau hipopotami care erau noaptea vizitatorii nepoftiți ai plantațiilor de orez ale fermei. Stîrcul cenușiu, pelicanul și diferite specii de rațe completează aici fauna păsărilor acvatice. Stepa, care ținea în parte de fermă, adăpostea numeroase specii de antilope, pe care leii le vizitau din cînd în cînd, pentru a le dovedi apucăturile lor primitive și brutale".**

Dar, dincolo de performanțele de observator și scriitor ale lui August von Spiess, care au fost performanțele lui cinegetice propriu-zise ?

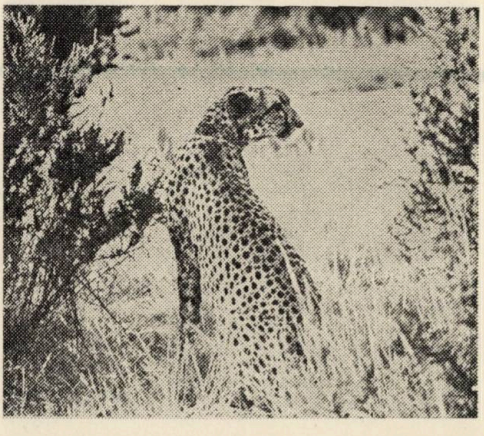

DIN ARDEAL LA KILIMANDJARO

Prima vînătoare a avut loc în ziua de vineri 6 martie la păsări, cînd a împuşcat un **busard african** şi o **acvilă cu moţ**. A doua zi, 7 martie, i-a căzut victimă un **ţap de antilopă (Riedbock)**. Din 8 martie începînd, cînd s-a întîlnit cu Margarethe Trappe, conducătoarea de safari, succesele transilvăneanului se ţin lanţ, desigur nu fără emoţii : primul **bivol african**, doborît în pădurea virgină de lîngă lacul Maniara ; prima **zebră**, primul **ţap de apă, gazele, antilope** : numai **leul**, regele junglei şi visul vînătorului, pentru care venise în Africa, nu i se arăta cu nici un chip ! Într-o noapte însă, aşa cum mărturiseşte (era 28 martie 1936) şi-a îndeplinit şi această dorinţă : pe cînd pîndea, însoţit de ajutorul său, pe nume Andrea, glonţului său i-a căzut victimă primul leu ; în aceeaşi noapte, către orele patru dimineaţa, al doilea leu cu coamă a fost doborît de sibian. Satisfacţia aceasta şi-a exprimat-o, nereţinut, în cartea atît de căutată la vremea apariţiei sale : **„Mi-am îndeplinit dorinţa supremă ! Călătoria mea lungă şi grea din pădurile Transilvaniei în Africa ecuatorială nu a fost zadarnică. Visul vieţii mele s-a transformat în realitate“.**

Trebuie remarcat că August von Spiess, cum reiese din cartea sa uitată, peste tot pe unde a umblat prin Africa s-a gîndit, a vorbit şi a acţionat ca un exponent al acestor meleaguri. El a împărtăşit celor pe care i-a întîlnit acolo despre bogăţia ţării noastre, a urmărit itinerarele păsărilor călătoare în Africa (pelicani cu capul creţ, pelicani roz, pescăruşi, cîrstei, prepeliţe, turturele, rîndunele, pupeze etc.) şi s-a gîndit mereu la cei dragi de acasă.

În a doua sa călătorie de vînătoare — debutată, tot în Sibiu la 8 ianuarie 1938 şi efectuată pînă la Alexandria cu vaporul românesc „Dacia“, August von Spiess a vînat în Tanganica **elefanţi, crocodili, hipopotami, struţi, antilope impala, mistreţi cu negi, leoparzi**. Şi această excursie cinegetică a fost, aşadar, deosebit de rodnică. S-a întors la Sibiu în ziua de 3 aprilie, acelaşi an, aducînd cu sine doi crocodili vii...

Acum, la reîntoarcerea acasă, după ce a predat grădinii zoologice unul din crocodili, August von Spiess, aducea, încă o dată, omagiul munţilor transilvani şi oamenilor ţării acesteia **„Odată cu predarea lui Bombo** (crocodilul, n.n.) **a luat sfîrşit şi călătoria mea. Am salutat iarăşi cu plăcere munţii României în care am vînat de atîtea ori şi în care am avut noroc să împuşc sumedenie de vînat. Ce odihnitoare sînt patria şi căminul, după o călătorie atît de lungă şi grea !“.**

Acest paragraf care încheie pagina 270 a cărţii lui Spiess conţine o nouă mărturie de credinţă pentru patria sa adoptivă, România, pe care a reprezentat-o cu cinste în galeria marilor vînători de odinioară.

Iată de ce e bine să-l socotim printre aceştia pe sibianul August von Spiess.

Valentin BORDA

*

— De două luni de zile, nu eşti în stare să te hotărăşti ce lansetă să-ţi cumperi ; iar mie mi-ai făcut propuneri de căsătorie în trei zile după ce ne-am cunoscut !

— Trebuie să înţelegi dragă, cumpărarea unei lansete este o treabă foarte serioasă !

*

O cumpărătoare intră într-un magazin şi cere stridii.

— Din care doriţi doamnă, mai mici sau mai mari ?

Cumpărătoarea cade pe gînduri, apoi răspunde :

— Soţul meu poartă cămăşi măsura 38... !

*

În timpul unei discuţii, soţia îi reproşează soţului :

— Ţi-am dăruit cei mai frumoşi ani ai vieţii mele...

— Nu vorbi aşa, o rugă bărbatul, îmi e groază să mă gîndesc ce mă mai aşteaptă încă în anii cei mai răi !

(din „Krocodil“)

În glumă și nu prea...

ÎNTR-O ZI, VENIND DE LA O ADUnare obișnuită a pescarilor noștri bucureșteni, unde printre altele auzisem tot felul de năzbîtîi, mi-am amintit că citisem, în urmă cu vreo 8—10 ani, într-un număr al revistei franceze „La pêche et les poissons", o trăznaie ce părea, pe cît de neserioasă, cel puțin la fel de plauzibilă. Am căutat revista și spre bucuria mea am regăsit-o. Articolul avea însă o precizare pe care o uitasem : „A nu se lua prea în serios" ! Cred că în ciuda zîmbetelor ironice inițiale m-am gîndit destul de atent la cele citite, drept dovadă rîndurile de față. Vă las să vă faceți o părere proprie despre metoda pe care Foi de Fanfouais spune la rîndul lui că a descoperit-o într-o antică broșură. Deci, să-l citățm mai pe limba noastră :

Titlul : o bună și ușoară invenție pentru a ști dacă există crap într-un loc unde vreți să pescuiți.

Textul : „Nu-mi pot imagina că invenția cu care poți descoperi dacă există pește, în locul în care doriți să pescuiți, ar putea fi rău primită de persoane care pescuiesc cu undița, în special crap. Căci, pe lîngă satisfacția că vom dobîndi asigurarea prezenței sau absenței peștelui în locul unde ne-am oprit, trucul nostru servește cel puțin încă și altor două scopuri.

Primul ar fi că peștele care va observa „mașinăria" și care va mînca momeala pusă de Dvs. prin acest mod, este deja năditși nu va avea puterea să nu se întoarcă și în zilele următoare pentru a mai mînca.

Cel de al doilea scop și mai puțin important decît primul, este că adeseori, în locul unde pescuim, fundul apei este plin de ierburi sau foarte încărcat de lemne sau pietre, pînă într-atîta încît, punînd undița în apă, momeala se pierde printre aceste obstacole, peștii nu o mai găsesc și astfel ne pierdem timpul și, cel mai adesea, răbdarea.

Invenția noastră va servi ca remediu acestor inconveniente, ea făcîndu-ne deci chiar trei servicii notabile în același timp. Primul, cum am mai spus-o, pentru a ne asigura că există crap în acel loc, al doilea pentru năditși în fine, ultimul, pentru a pregăti locul unde vom arunca cîrligul, pe care peștele îl va găsi mai ușor, nemaiexistînd obstacole care l-ar fi împiedicat.

Știți ce v-ar trebui ? Ei bine, eu cred că v-ar trebui... o ușă veche !

Vă rog să nu rîdeți !

Nu voi specifica nici lungimea și nici lățimea. Ajunge să spunem că „scula" va fi cu atît mai bună cu cît va avea o suprafață mai întinsă. Duceți ușa pe malul apei unde veți începe a o folosi, așezînd-o mai întîi astfel încît cu partea inferioară va atinge nivelul apei. Se va fi făcut încă de acasă o gaură la partea opusă (superioară) pentru a-i trece prin ea o funie, pe care o veți înnoda ferm, apoi se va acoperi ușa pe una din părți cu pămînt lutos, umed, de pe mal, în grosime de circa două degete, în mod egal pe toată fața ușii ; pămîntul se va presa puternic pentru a ține mai bine. Apoi veți lua boabe de cereale fierte, din cele preferate de crap (porumb, grîu, mazăre, cînepă, etc.), pe care le veți înfige pe toată suprafața, cam la distanța de 3—4 degete între ele, dar să nu fie decît puțin înfundate în pămînt pentru a putea fi

Așa ar arăta pescarii dacă pescuitul nu s-ar opri niciodată...

uşor aspirate de crapi şi mîncate. Mai trebuie să aveţi grijă să le „înfigeţi" suficient de tare, pentru ca apa să nu le extragă singură. Cînd boabele vor fi deja astfel puse, împingeţi uşa în apă cu unul din capete, mai întîi oblic şi apoi lăsaţi-o să ajungă pînă la fund, reţinînd-o, bineînţeles, de capătul celălalt prin funia pe care o veţi lega de un arbore sau măcar de vreun arac.

Lăsaţi totul aşa pînă a doua zi cînd veţi veni să vedeţi dacă au mîncat crapii momeala. Pentru aceasta apucaţi coarda cu speranţă şi cu forţă şi scoateţi uşa afară din apă ; dacă toate boabele mai sînt încă acolo, aceasta nu e un semn bun. Repuneţi-o în apă şi reveniţi să vă uitaţi timp de 3 sau 4 zile şi dacă de fiecare dată găsiţi momeala în întregime, nu mai e cazul să încercaţi, pentru că dacă acel loc ar fi avut crapi, boabele ar fi fost mîncate încă din prima sau a doua noapte.

Dacă din contră, observaţi încă din prima zi că peştii au mîncat din nadă, acesta ar fi semnul că acest loc ar fi bun de pescuit. Repuneţi alte boabe ca nadă şi reîntoarceţi-vă să vedeţi dacă veţi scoate din nou uşa fără boabe ; apoi veţi scoate definitiv uşa, dacă fundul apei este „curat" şi veţi arunca în acest loc 4 sau 5 pumni de grăunţe. Dacă, din contră, locul este plin de ierburi, de pietre sau de buturugi atunci va trebui să lăsaţi uşa cu totul în apă, spre a servi drept... fund neaccidentat şi peste care veţi arunca acum cei 5—6 pumni de boabe pentru nădire ; în fine, veţi putea arunca, în acest loc, cîrligele cu care probabil, ba chiar sigur, veţi prinde şi peşte.

Singurul comentariu :

În cazul că sînteţi posesorul unei vechi uşi, de exemplu de grajd, pe care, pînă azi chiar nu ştiaţi la ce să o mai folosiţi, atunci faceţi-mi un semn, mai către începutul verii viitoare. Eu, voi aduce grăunţele şi... cîte ceva de băut, pentru timpul de după punerea în funcţie a „maşinăriei". Nu ştiu să vă spun dacă vom prinde crapi, dar am impresia — dacă nu chiar certitudinea — că în ciuda unor mici discuţii principiale, de la care, cu siguranţă „nu se vor da în lături nici vecinii, vom reuşi cel puţin să ne amuzăm pe cinste".

Luate pentru dvs. de Liviu POP de la FOI DE FANFOUAIS

O meserie originală :

VÎNĂTOR DE ŞERPI

SCENA DIN FOTOGRAFIE SE PEtrece la Silver Spring, în Florida (SUA). Această frumoasă blondă, care, aparent, nu pare să se neliniştească prea mult de animalele pe care le manevrează cu dezinvoltură, este Rena Starling, vînător de şerpi. Această mamă bună (are trei copii) era pur şi simplu manechin în Florida cînd a cuprins-o pasiunea de fotografie ; ea trecu deci, de partea cealaltă a barierei. Dar n-a fost suficient. Ea se interesă de animalele pe care le fotografia şi, astfel, ajunse să practice această meserie atît de rară, care constă în a prinde şerpi, în primul rînd din cei veninoşi. Produsul acestor vînători revine herpetologului american Ross Allen, care extrage, prelucrează şi expediază veninurile, atît de mult căutate în spitalele din întreaga lume, pentru tot felul de terapii.

Fotografia pe care o reproducem ne arată curajul acestei femei, care n-a avut teamă, cu cîtva timp în urmă, să fotografieze în cuşca unui jaguar teribila luptă a acestuia cu un şarpe anaconda. Trapa cuştii fiind înţepenită, ea rămase timp de 45 minute în compania celor doi combatanţi, care... nu-i acordară nici o atenţie Mai tîrziu, cînd fu întrebată asupra impresiilor şi simţămintelor pe care le-a avut în acele minute, ea a mărturisit că s-a simţit vexată !...

Cu sau fără cîine ?

• o întrebare pe care unii încă şi-o mai pun •

ÎN CONDIŢIILE GOSPODĂRIEI VÎNĂTOREŞTI moderne din zilele noastre, factorul hotărîtor în ceea ce priveşte vînatul şi viitorul lui îl constituie omul, atît ca vînător amator cît, mai cu seamă, ca vînător profesionist (personalul de vînătoare). Azi, mai mult ca oricînd, pentru creşterea şi menţinerea efectivelor de vînat la capacitatea optimă a terenurilor de vînătoare, pe lîngă obişnuitele măsuri de pază şi ocrotire se impune din ce în ce mai mult necesitatea culturii intensive a vînatului, alături de practicarea unei vînători raţionale, pe deplin corecte. Ori, se ştie bine că vînătoarea corectă se poate practica numai cu ajutorul cîinelui de vînătoare. În această idee, utilizarea cîinelui de vînătoare trebuie privită sub mai multe aspecte şi anume : economic, practic-sportiv şi etic.

Utilizarea cîinelui de vînătoare contribuie direct şi indirect la mărirea rentabilităţii terenurilor de vînătoare. S-a dovedit că fără cîine de vînătoare, o bună parte din vînatul împuşcat mortal sau rănit, se pierde. Sînt frecvente cazurile cînd, după focul de armă, iepurele pleacă aparent sănătos. Vînătorul cu prepelicar, mai păţit, trimite totuşi cîinele după urecheat, ca după 10—15 minute acesta să apară cu iepurele în gură. De cele mai multe ori iepurele este recuperat de cîinele cu experienţă, chiar dacă doar o singură alică răzleaţă a pătruns în pulmonul vînatului. Numai asistînd la astfel de cazuri, vînătorul nou sau cel neiniţiat îşi va da seama de ce pînă acum, în cei cîţiva ani în care a vînat fără cîine de vînătoare, trebuia să tragă în 5—6 iepuri pînă cînd putea să aibă unul în raniţă. Numai acum va înţelege că pentru a împuşca iepurele respectiv mai prăpădea încă doi-trei, dintre care unii îşi sfîrşeau viaţa şi chinurile de-abia după cîteva zile de suferinţă, dacă nu cumva aveau „norocul“ să fie prinşi şi sfîşiaţi de vreo răpitoare.

La baltă situaţia este şi mai elocventă. Aici vînătorul începător, care va avea prilejul să vîneze în compania unui experimentat vînător însoţit de un bun cîine de vînătoare, va constata cu satisfacţie că din cele 10 raţe pe care le-au ajuns la ciochinar şi doar una, care se

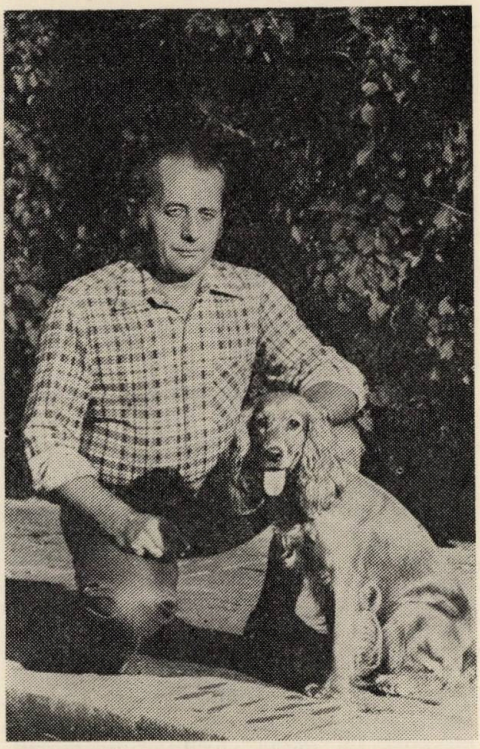

Bella — cocker spaniel
foto Mihail Şuică

scufundase şi se agăţase probabil prin brădiş, a rămas pradă peştilor. Îşi va da seama de deosebirea netă faţă de partidele la baltă, făcute cu tovarăşii lipsiţi de cîine cînd din cele 10—12 raţe căzute „plumb“, se alegeau doar cu 4—5 piese la ciochinar.

Cu mici deosebiri situaţia este generală la toate speciile de vînat. Cert este faptul că atît din practica de zi cu zi, cît şi din literatura de specialitate se desprinde faptul că prin nefolosirea cîinelui de vînătoare se pierd cantităţi considerabile de vînat : aproximativ 50% în cazul vînatului de apă cu pene (raţă, gîscă, becaţină etc.), peste 30% la vînatul mic cu pene (prepeliţă, porumbel, turturică, potîrniche, fazan), aproape 20% la iepure, 10% la vînatul mare (cervide, mistreţ şi urs), mai mult de 10% în cazul altor specii de vînat nerăpitor (sitar, ieruncă, cocoş de munte, capră neagră, vidră etc.) şi circa 15% la răpitoarele cu păr şi pene.

Astfel, proporţional cu numărul de piese recuperate în cadrul acţiunilor de recoltare prin utilizarea cîinelui de vî-

CU SAU FĂRĂ CÎINE?

nătoare, vor spori efectivele de vînat care rămîn în teren pentru reproducție. De asemenea, cu ajutorul cîinelui de vînătoare se asigură combaterea mai eficace a vînatului răpitor, fapt ce va determina — indirect, dar în mod incontestabil — tot o creștere corespunzătoare a vînatului nerăpitor. Apoi, prezența cîinelui de vînătoare mărește considerabil posibilitatea de a depista și de a marca sau stîrni vînatul. Practica a dovedit, de pildă, că vînătorul, însoțit de cîinele de vînătoare potrivit, are posibilități mult mărite de a avea vînatul în fața puștii, comparativ cu vînătorul fără cîine.

Un calcul elementar, în sensul celor arătate, demonstrează faptul că atunci cînd majoritatea vînătorilor și a personalului de vînătoare din teren vor utiliza cîinele de vînătoare, venitul anual al fondurilor de vînătoare va crește cu sume importante, pe plan național însemnînd cifre demne de luat în seamă.

Din punct de vedere practic-sportiv, întrebuințarea cîinelui de vînătoare potrivit scutește vînătorul amator și profesionist de multe eforturi inutile, asigură paza personală a acestuia și-i oferă satisfacții vînătorești-sportive unice. Legat de prima idee este deosebit de semnificativ proverbul: „Fără un cîine de vînătoare potrivit, vînătorul este el însuși cîine!" Ce poate fi mai neplăcut decît căutarea sau urmărirea vînatului rănit sau căzut în locuri greu accesibile, în apă etc., săparea vizuinii de vulpe sau de bursuc și alte operații asemănătoare, pe care este nevoit să le îndeplinească vînătorul lipsit de cîine? În afară de efortul pe care trebuie să-l depună, în munca sa de „cîine", vînătorul este handicapat de neta inferioritate a organelor sale de simț, de viteza de deplasare, rezistență și altele. Totodată, cîinele de vînătoare asigură securitatea și paza personală a celui pe care îl însoțește. Așa, spre exemplu, în cazul urmăririi vînatului mare rănit (mistreț sau urs), cîinele îi semnalează din timp prezența, vînătorul avînd posibilitatea să se apropie cu atenție pentru a-i da focul de grație. Fără cîine de vînătoare, omul poate fi atacat prin surprindere de animalul rănit, fapt ce poate duce la accidente din cele mai grave. Un deosebit serviciu aduce cîinele de vînătoare și atunci cînd vînătorul este nevoit să înnopteze în mijlocul terenului de vînătoare, într-o colibă improvizată sau chiar pe cetina adunată sub un brad; el poate dormi în liniște și siguranță, știind că ajutorul prețios de alături veghează.

Cît privește satisfacțiile vînătorești și sportivitatea vînătorii practicată cu ajutorul cîinelui de vînătoare, acestea sînt deosebite, greu de exprimat în cuvinte. Acest adevăr este demonstrat de faptul că vînătorul tînăr sau cel neinițiat, care a avut prilejul să vîneze în compania unui tovarăș de breaslă, posesor al unui bun cîine de vînătoare, se va face luntre și punte pentru a-și procura un cățel de rasă bună.

Aspectul etic al utilizării cîinelui de vînătoare, așa cum am arătat încă de la început, rezultă din însăși necesitatea practicării unei vînători raționale, total corecte. Conform regulilor de comportare și corectitudine vînătorească, cel care a tras în vînat are datoria de a-l căuta și de a pune capăt chinurilor acestuia dacă a fost numai rănit, indiferent dacă este o biată prepeliță sau un urs capital. Desigur, tot prezența cîinelui de vînătoare rezolvă problema.

În această situație, noi, mai vechii chinologi, cei care am reușit să ne ridicăm de la faza de simpli pușcași, de distrugători inconștienți ai unui bun obștesc, la treapta superioară de vînători sportivi și corecți, avem datoria de onoare de a milita necontenit pentru cauza chinologiei de vînătoare, prin demonstrarea teoretică și practică a importanței utilizării cîinelui de vînătoare. Noii vînători și cei insuficient inițiați în acest domeniu, au obligația de a-și completa permanent cunoștințele teoretice legate de chinologia de vînătoare, de a urma exemplul valoros al pasionaților vînători, deținători de cîini de vînătoare. Forurile de specialitate — Departamentul Silviculturii, Asociația Generală a Vînătorilor și Pescarilor Sportivi și Asociația Chinologică Română sprijină prin toate mijloacele, din ce în ce mai susținut, ridicarea continuă a chinologiei de vînătoare din țara noastră la nivelul la care aceasta este practicată în țările cu cele mai vechi tradiții în această privință.

Ing. Nicolae N. STRĂVOIU

O VÎNĂTOARE ÎN MESOPOTAMIA

— acum 2700 de ani —

CONTEMPORANĂ CU CEA DIN Egiptul faraonic, sculptura din Mesopotamia se numără printre cele mai vechi și valoroase arte care au transmis pînă la noi opere de un interes excepțional. Obiceiul celor mai mulți dintre regii asirieni de a-și împodobi pereții palatelor lor cu scene din viața cotidiană, din mitologie și din tradițiile poporului a determinat apariția unor lucrări de artă valoroase — realizate în piatră, rezistente prin veacuri, deosebit de sugestive. Alături de faptele glorioase de arme, de războaiele și campaniile suveranilor, un număr mare de basoreliefuri înfățișează o suită de scene de vînătoare de puternic realism, cu detalii ce ne pot da o idee cuprinzătoare despre felul în care vînau asiro-babilonienii în secolele VI—VII î.e.n. Pe zeci și sute de metri patrați de reliefuri ce împodobesc palatele asiriene figurează animale și scene de vînătoare. Ceea ce se remarcă la ele, la o primă privire, este tendința sculptorilor de a da figurilor dimensiuni considerabile, de a înlătura amănuntele cadrului natural și accidentele de teren spre a imprima vigoare și sugestivitate mișcării oamenilor și animalelor.

Bunăoară, într-unul din aceste reliefuri apare un asirian cu plete și barbă, vînător, desigur, în momentul plecării în urmărire. Capul său este descoperit, îmbrăcămintea este aidoma unui halat lung pînă la genunchi și cu mînecile scurte. Personajul, văzut din profil, ține în mîna stîngă zgarda în care a fost legat un cîine de vînătoare, în timp ce în mîna dreaptă se poate vedea o suliță

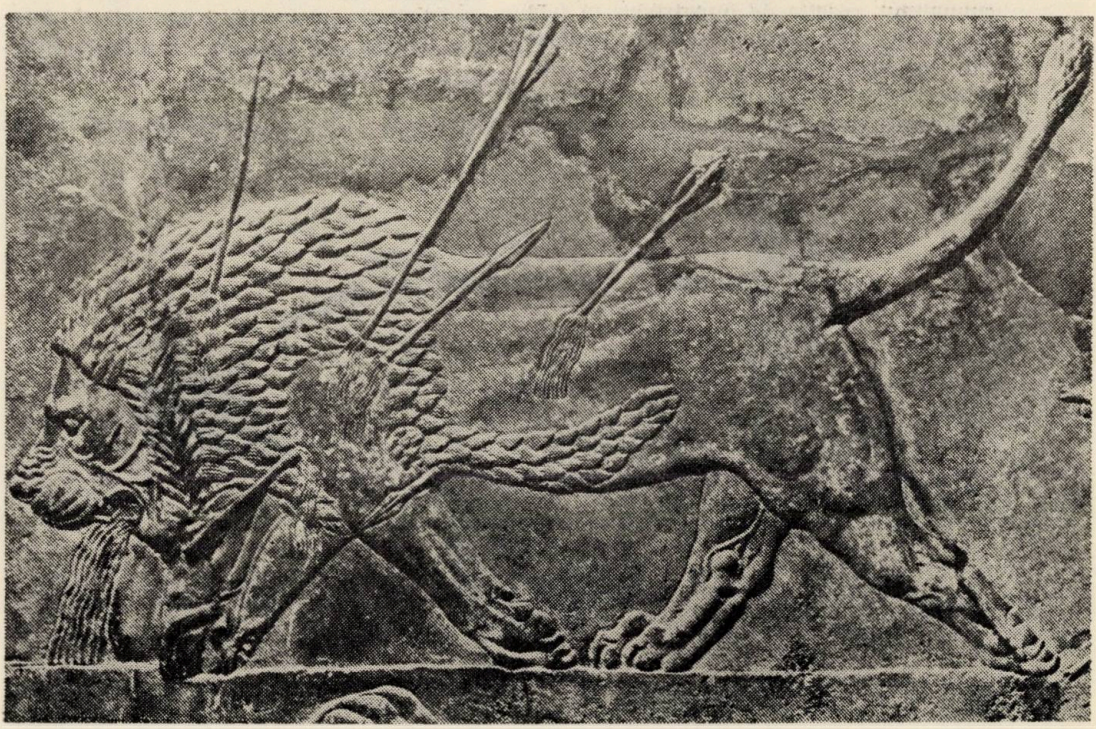

Relief din palatul lui Assurbanipal de la Ninive

O VÎNĂTOARE ÎN MESOPOTAMIA

lungă și bine ascuțită, ținută în poziție orizontală. Expresiv, surprins cu botul deschis, probabil lătrînd, cîinele pare a se smuci din strînsoare și a pleca pe urmele vînatului aflat undeva în afara cadrului scenei.

Cele mai spectaculoase urmăriri, pline de riscuri și adesea dramatice, erau cele de lei. (Dealtfel neoasirienii aveau la un moment dat chiar și greutăți pentru cîntar, din bronz, sub forma unor lei în poziția șezînd). De aceea acest animal este și cel mai des și cel mai bine figurat în basoreliefurile regale. Iar dintre respectivele basoreliefuri, cele mai numeroase și totodată cele mai valoroase se aflau în palatul regelui Assurbanipal (668—630 î.e.n.) de la Ninive, în perioada așa-zisă în istoria neoasiriană. „Portretul" leoaicei rănite, de pildă, cu săgețile înfipte în trup și vărsînd sînge, sau leoaica urlînd de durere, cu picioarele dinapoi paralizate de o săgeată care a nimerit-o în măduva spinării — impresionează, înainte de toate, prin finețea și exactitatea detaliilor. Fizionomia animalului, reacția de împotrivire în fața morții, gestul aproape uman de apărare dau senzația unei scene în plină desfășurare, deși ea a avut loc acum aproape două mii șapte sute de ani. Se poate spune fără nici o exagerare că — din punct de vedere artistic — animalele din basoreliefurile asiro-babiloniene au rămas neîntrecute de operele artistice cu subiecte similare din veacurile ce au urmat.

Vînătoarea în urmă cu 2600—2700 de ani este ușor de imaginat. „Armele" asiro-babilonienilor erau arcurile cu săgeți (care apar și în scenele cu teme militare), săbiile și un fel de sulițe lungi, turtite și foarte bine ascuțite la un capăt, întocmai celor din evul mediu al erei noastre; ele erau aruncate cînd se ajungea în preajma animalelor mari, străpungîndu-le acestora pielea. Totodată sulițele foloseau și ca arme de apărare în eventualitatea că fiarele rănite s-ar fi năpustit asupra vînătorului. Tovarăși nedespărțiți ai omului la vînătoare erau cîinii, poate și șoimii (ca la hittiții din Anatolia, de la care asiro-babilonienii au împrumutat multe lucruri legate de meșteșugul vînătorii) și, desigur, caii, folosiți în timpul războaielor pentru deplasarea carelor și a „mașinilor de război".

Interesante prin conținut, superioare prin forma de expresie, basoreliefurile asiro-babiloniene cu subiecte cinegetice de acum 2600—2700 de ani vorbesc convingător despre epocă și oamenii ei, despre o existență cîștigată cu puterea brațului și iscusința minții.

Florentin POPESCU

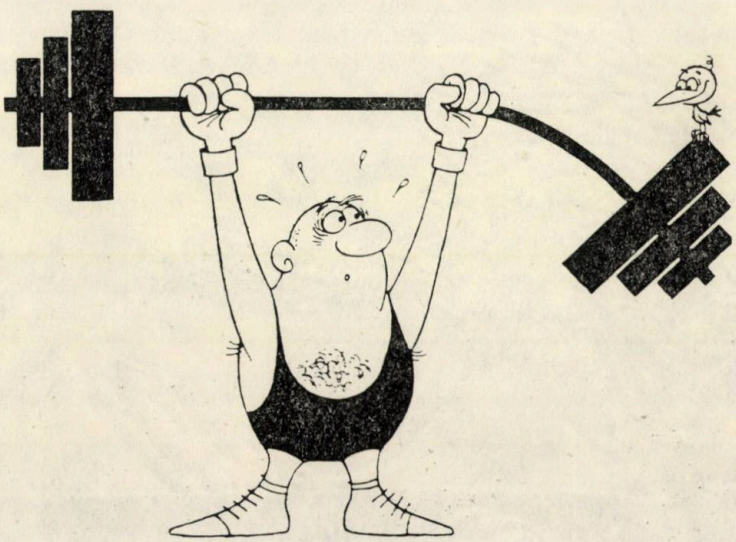

Fără cuvinte *(„Das Tier")*

Monolog trist

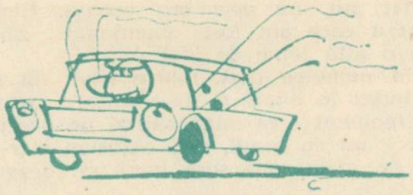

SĂ MĂ DUC LA PĂSTRĂV ? MĂ ÎNtrebam în duminica aceea, și nu înțeleg nici acum la ce bun să mă mai fi întrebat, cînd știut este că răspunsul rămîne invariabil afirmativ.

Timpul nu promitea să fie prea frumos, dar are aceasta vreo importanță, cînd duminica în cauză este ultima zi a sezonului la păstrăv ?

Șovăiala a durat o clipită și, hotărîrea odată luată, imaginația a și fabricat sacul cu speranțe. În consecință devii deodată mai sprinten, mai dispus ca oricînd pentru acte caritabile. Doamne ferește ca cineva să încerce să-ți schimbe hotărîrea în acele momente !

Mi-am strîns în grabă cele de trebuință și am alergat la autobuz. În drum spre autogară, incertitudinea în privința situației meteorologice continua totuși să mă terorizeze. Cu trecerea timpului, incertitudinea s-a metamorfozat în previziune, iar la malul apei, în timp ce-mi montam lanseta, previziunea devenise realitate : se pornise o ploaie din aceea măruntă, de septembrie, o lecuță prea rece pentru ca moralul să-mi rămînă ridicat. Totuși, la a doua sau a treia lansare (pescuiam cu o rotativă neagră cu puncte galbene), o mușcătură fermă, de exemplar mare, mi-a sporit în mod brutal, poate prea brutal, emoția. După ce a luptat cavalerește timp de aproximativ două minute sau mai știu eu cîte, peștele se apropie destul de docil de minciocul deja pregătit. Entuziasmul era însă probabil prea mare, căci la o aplecare mai rapidă, prin care doream să las mai la adînc gura minciocului, am alunecat și am plonjat în apă.

N-am reușit nici pînă acum să-mi amintesc exact cum s-au petrecut lucrurile. Drept este că malul era cam abrupt iar iarba era udă.

Foarte bine mi s-a întipărit în schimb momentul în care eram în apă. Bulboana mă cuprindea în întregime și, curios, gîndul nu-mi era la acte, ceas etc., ci-mi căutam cu oarecare neliniște păstrăvul. Constatînd că este încă la capătul firului, mi-aduc perfect de bine aminte că zîmbeam satisfăcut.

Totuși, zăceam în plin curent al unei ape de munte, la mijloc de septembrie. Am cugetat, deci, că cel mai bun lucru este să revin cît mai repede pe mal. După ce cu o prudență mult sporită am adus păstrăvul spre mincioc și — în sfîrșit — pe mal, am trăit un sentiment asemănător celor care, în ciuda unor mari greutăți, reușesc să săvîrșească ceva măreț. Eram așa de prins de măreția faptului (exemplarul era un ruginiu în jur de un kilogram) încît am continuat să lansez cu cele mai firești mișcări. Poate că nici clipocitul apei din cizme și nici ploaia, care continua să persevereze, nu m-ar fi trezit din visare dacă, la un moment dat, nu m-ar fi fulgerat un timid fior de frig. În urma unui raționament mai realist, m-am îndreptat voinicește spre prima așezare omenească, unde speram să găsesc foc. Cum însă nu am avut noroc în această privință, am început să alerg spre șosea. Se vede treaba că frigul limpezește mintea omului, căci înțelesesem destul de clar că dacă într-o oră nu găsesc o mașină, nu-i a bine.

Cînd e să ai noroc, îl ai și pace ; nu trecuseră nici zece minute, și o „Dacia" proaspăt spălată apăru după cotitură. La semnul meu, binevoitorul conducător a oprit, deschizînd portiera. Minunat ! Era absolut singur, deci aveam șanse depline. Cu tonul cel mai calm și cald de care eram capabil (încă nu începusem să dîrdîi de frig) l-am întrebat dacă merge înspre direcția dorită de mine. La răspunsul afirmativ, pe care l-am așteptat cu răsuflarea întretăiată, i-am explicat cît mai scurt posibil situația în care mă aflam. N-am apucat bine să termin abia reușind să deslușesc cuvintele :

— A ! Nu domnule, ce vrei să mi se ude mașina ? Și trîntind portiera, a demarat puternic, lăsîndu-mă într-un val de benzină arsă, și de regrete.

Pentru moment mă gîndeam că trebuia întîi să-i explic omului că pînă să ajung la șosea m-am „stors de-a binelea", că pelerina de pe mine ar fi împiedicat orice umezire, că în sfîrșit, aveam în rucsac...

Dar nu, nu asta era esența. Cauza pentru care am fost abandonat zăcea într-o altă lume de idei...

Un monolog trist, foarte trist, mi s-a perindat în minte și mi-a umbrit pentru un moment acea minunată zi de pescuit. Noroc tot cu frigul, căci căzusem într-un soi de melancolie soră bună cu dezgustul.

Apoi, m-a scuturat el, frigul, vreme de vreo jumătate de oră, cînd și-a făcut apariția un autobuz, mai pocnind, mai trosnind, dar mergea, bineînțeles nu așa de repede ca o „Dacie". Deși nu eram în stație, iar autobuzul era înțesat de călători, a oprit și am urcat. Șoferul, bun cunoscător la oameni, m-a și descusut privitor la cele întîmplate iar o bătrînică, mucalită și simpatică foc, a captivat atenția tuturor cu întrebările sale.

— D'apoi, domnule, vezi dacă n-ai stat și matale duminica lîngă soață, s-o mai ajuți la una, la alta, că de, avem și noi femeile multe de trebăluit prin casă. Uite, știi ce te sfătuiesc ? S-o rogi pe dînsa, de cum ajungi, să-ți puie niște ventuze, că tot noi să avem grijă la toate de ditamai bărbații.

MONOLOG TRIST

Îndrăznesc să zic :

— Stai să vezi, măicuță, eu nu-s însurat așa că...

— O, bată-te să te bată, d'apoi nu-i plin autobuzul ăsta, ni, de fete care de care mai frumoase, ori tot eu să te învăț și la de-astea.

Și uite așa am ajuns, fără să simt nici frigul, nici cum trece timpul, pînă acasă.

Bine că n-am găsit foc pe la casele pe unde am întrebat, îmi ziceam, în timp ce mă aflam lungit în cada de baie, într-o apă abia suportabil de fierbinte. Nu, nu mi-am mai amintit în acea zi nici un crîmpei din scena cu autoturismul. Parcă ultima imagine, înainte de a adormi, a fost lupta cavalerească a păstrăvului, care în acel moment zăcea, contrar dorinței mele, în frigider.

Da, sînt absolut convins : l-aș fi dorit viu și liber în bulboana din care l-am smuls...

Adrian ȘERAN

„PĂSĂRI RARE" DIN LUMEA ANIMALELOR

DINTRE CERVIDE, CERBII CARPATINI, cerbii lopătari și căpriorii sînt cei mai cunoscuți. Există însă un mare număr de alte specii, care populează globul, cu excepția Africii, unde ultimii cerbi africani se pot vedea numai în Algeria.

Aspectul cervidelor variază mult, de la elanul din nordul înghețat și pînă la exemplul de față, între care se plasează toate taliile, toate formele de coarne și nuanțele blănurilor.

„Pasărea rară" pe care o prezentăm se numește *hydropot*. Această minusculă creatură, grațioasă și fragilă, trăiește în zonele mlăștinoase ale Extremului Orient, ceea ce face ca apropierea de el să fie foarte dificilă. Nu mai mare decît un iepure (la talia sa maximă), hydropotul de China nu poartă coarne. Pe micuțul său cap există doar pivoții osoși care servesc ca bază pentru coarne la celelalte cervide.

Exemplarul prezentat aci este tînăr. Crescut cu biberonul de către specialiștii grădinii zoologice din Whipsnade, în apropierea Londrei, el prezintă încă pe spatele său dungile albe specifice vîrstei fragede și care vor dispare cu timpul. El vizitează cu plăcere pe ceilalți pensionari ai grădinii, frecîndu-și botișorul său fin de cel al lamelor sau poneilor, stînd chiar pe spinarea acestora, spre a i se putea compara talia și se precipită pe picioruşele sale, groase ca niște creioane, spre biberonul pe care mama sa adoptivă i-l întinde.

Bambi este numele care a fost ales pentru acest minuscul cerb acvatic. El s-a născut în parc, unde un animal atît de mic riscă să fie atacat și omorît de cruzii și neprevăzuții inamici : ciorile de pe cerul englez, și împotriva cărora mama sa este neputiincioasă de a-l apăra. De aceea, a fost transportat într-un țarc special, deschis tinerilor vizitatori, unde se face o supraveghere continuă.

Hydropotul de China — un nume ciudat pentru o atît de frumoasă creatură — poarte numele științific de *Hydropotes inermis*. Foarte puține grădini zoologice posedă asemenea exemplare. El face bucuria vizitatorilor prin grația sa fragilă și frumusețea privirii sale. În parcuri, ei trăiesc fericiți, la adăpost de orice pericol, bine hrăniți și îngrijiți. Cea mai bună dovadă este faptul că aici ei se și reproduc.

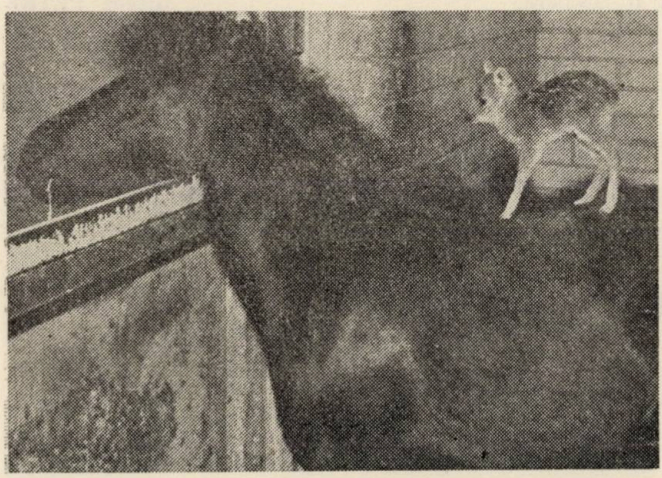

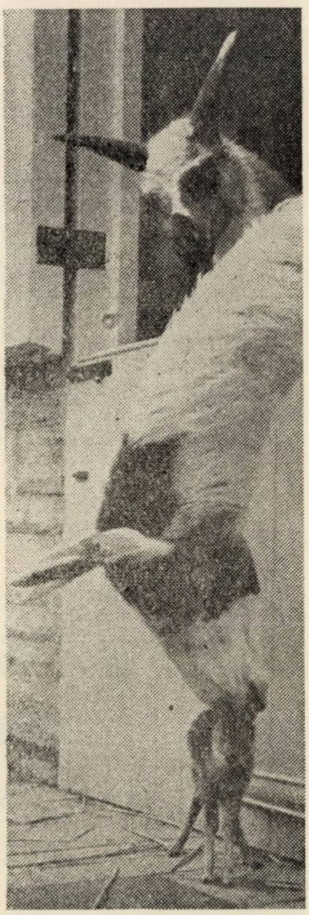

SURPRIZĂ AUTUMNALĂ

DIMINEAȚA SE ARĂTA FRUMOASĂ. Deși ne aflam în octombrie, nu era prea frig. Mă opresc pe mal, la Pasărea 3, și arunc o undiță ; o primă trăsătură și scot un caras frumos. Desfac încă o undiță, momesc locul și aștept. Încă un caras și încă unul. Lîngă plute sare un caras roșu, ornamental, de o frumusețe rară.

— Merge ? mă întreabă un pescar întîrziat. Pot să mă așez alături ?

— Poftim ! De obicei mă plictisesc singur.

— Am și mincioc, dacă ai nevoie...

— Nu cred ! Tot anul l-am purtat cu mine... Am încercat crapul în fel și chip, pînă și la pătrățică de lapte bătut ! Nimic... Mai scot un caras și o roșioară. Începe să se încălzească. Niște scatii se tînguie în sălcii. Cîte un crap sare, arătîndu-și solzii ruginii. O plută dispare brusc ; înțep și... crapul ! Întind stînga să scot a doua undiță, ca să nu se încurce, cînd dispare și pluta acesteia. Alt crap !! Cu amîndouă undițele în mîini mă depărtez puțin de mal, să-i pot dirija.

— Vino cu minciocul, să vezi drăcia dracului !

— Doi odată ! N-am mai văzut așa ceva. Adu-i ușor spre mal !

— Să vedem ce părere au și ei ! Nu vezi ce turbați sînt ?

Într-adevăr cînd mi se păreau mai obosiți, s-au repezit unul spre celălalt și au încurcat gutele. Reușesc totuși să-i bag în minciocul uriaș al vecinului. Doi ciortani de aproape un kilogram fiecare. O surpriză plăcută la sfîrșit de sezon cînd, de obicei, nu mai ai nici o speranță. După un an fără nici o captură mai răsărită reușesc, in extremis, două deodată ! Lacul era plin de crap ; forfoteau, săreau... Să încerc să descurc gutele ar dura prea mult, așa că montez în grabă altă trestie, dar o pală de vînt aduce nylonul direct în vîrful țigării ! Pînă atunci nici măcar nu adiase... Vreau să desfac ultima sculă pe care o aveam, dar alunec ușor, suficient, însă, ca să strivesc trestia. Mă uit neputincios la forfoteala din apă. Așa a fost să fie : doar doi. Încet, încet, crapii au început să se depărteze. Am strîns sculele și am mai rămas puțin să privesc apa, de-acum liniștită.

Mircea PETRE

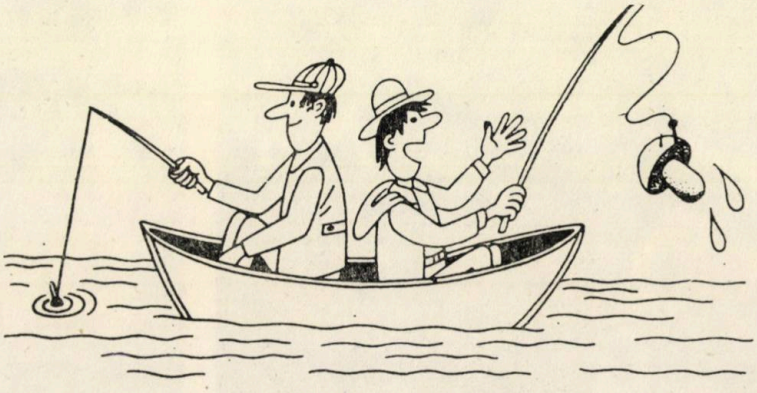

CĂPRIORI SÎNT PESTE TOT...

dar de unde au venit?

GRUPURILE DE 10—20 ŞI CHIAR MAI mulţi căpriori, păscînd pe grîul verde de pe cîmp, mai cu seamă toamna după ce muncile agricole s-au încheiat, sau primăvara după topirea zăpezii, sînt astăzi o apariţie curentă. Oamenii se uită cu drag la ele ca la o podoabă a naturii, cum de fapt şi sînt. Cam în luna aprilie, grupurile se despart: femelele gestante îşi caută locuri de fătat liniştite, pe cît posibil ferite de pericole, despărţindu-se de iezii din anul precedent, care de acum înainte „avansează" în rîndul ţapilor, respectiv al căprioarelor. În locul vieţii colective de pînă acum căprioriii de ambe sexe devin „individualişti", delimitîndu-şi un teritoriu individual. Leapădă şi cojocul sur din timpul iernii, pentru a îmbrăca, în mai-iunie, haina roşie. De aici încolo, pînă în septembrie-octombrie, verdele pădurii şi al cîmpului este punctat cu roşu, apoi, din nou culoarea părului se schimbă în cenuşiu-închis.

Cu 20 de ani în urmă, foarte rar, şi numai în cîteva puncte din ţară, se puteau vedea grupuri de căprioari pe cîmp; apăreau însă pe semănăturile din jurul pădurilor căprioriii stabiliţi în păduri, pentru a-şi completa astfel, cantitativ şi calitativ, hrana oferită de pădure. Astăzi este o delectare să stai, la margine de pădure, la trecătorile lor obişnuite, adăpostit vederii, şi să priveşti cum apare căprioara cu iedul sau iezii ei, apoi tineretul cu prea puţină experienţă, deci fără frică, şi abia în amurg, ţapii în vîrstă. Este un spectacol care atrage nu numai pe vînători, ci şi pe orice iubitor al naturii.

Tot cu două decenii în urmă, nu în toate pădurile existau căprioari, deşi acest animal era considerat atunci vînat de pădure. Cum s-a ajuns la răspîndirea lui de azi, practic în toate pădurile ţării şi cum şi-a extins aria şi în cîmpia fără păduri? Iată o întrebare al cărei răspuns interesează nu numai o mare parte a masei de vînători ci şi pe ceilalţi iubitori ai frumuseţilor naturii.

Şi în sectorul cinegetic, folosirea integrală a potenţialului pămîntului, adică a fondurilor de vînătoare, este o problemă importantă. Cu ani în urmă, Ministerul Economiei Forestiere a cerut sectorului de cercetare cinegetică înscrierea în planul său de cercetare a unei teme privind răspîndirea şi densitatea căprioriului în cuprinsul ţării şi indicarea căilor pentru obţinerea unui efectiv raţional. Drept urmare, în anii 1958 şi 1959, au fost efectuate cercetări în întreg cuprinsul ţării, ajungîndu-se, printre alte concluzii, şi la aceea că există o suprafaţă de păduri de circa 600.000 ha aptă pentru a fi ocupată de căprior, dar din care acest preţios vînat lipseşte cu desăvîrşire. A fost descoperită astfel o uriaşă nişă ecologică liberă. O altă concluzie a fost aceea că specia de vînat de care ne ocupăm aici, chiar şi atunci se situa pe locul doi ca importanţă economică şi pe locul întîi ca vînat purtător de trofeu. În continuare, se făceau propuneri cu privire la populare, la numărul de indivizi destinaţi eliberării în teren etc.

Ministerul de resort şi-a însuşit concluziile cercetării şi a dat dispoziţii pentru aplicarea lor în producţie. A fost adoptată calea populării cu iezi, ca fiind mai uşor de aplicat decît capturarea de animale adulte. Ca urmare, a fost dată drept sarcină unităţilor vînătoreşti şi silvice în raza cărora exista un efectiv şi o densitate mare de căprioriu, să captureze iezi şi să-i crească pînă la vîrsta de 3—4 luni, cînd trebuiau să fie predaţi unităţilor care urmau să facă populări. În marea lor majoritate aceste unităţi erau cele cu aria de activitate în cîmpia Dunării, între Turnu Severin şi Galaţi. Populări în alte regiuni au fost puţine. Greul muncii de populare a fost purtat de unităţile A.G.V.P.S., dat fiindcă majoritatea covîrşitoare a pădurilor de populat erau situate în fondurile de vînătoare date în folosinţa acestora. Asociaţia Generală a Vînătorilor şi Pescarilor Sportivi şi-a întocmit un plan de populare pe o durată de 9 ani, care prevedea care anume păduri, în care an şi cu ce număr de iezi urmau să fie populate. În continuare, a respectat cu stricteţe acest plan.

Pînă aici treaba a fost relativ uşoară. Munca grea abia de acum a început. Iezii de căprior trebuiau capturaţi din terenul liber, la o anumită vîrstă: nici prea de timpuriu, dar nici prea tîrziu, cînd puteau scăpa prin fugă. Mari greutăţi s-au ivit la hrănirea cu lapte din bibe-

foto Al. Satmari

ron, în primele săptămîni, conținutul de grăsimi al laptelui de vacă diferind de acela al laptelui de căprioară. De aici îmbolnăviri, pierderi de iezi, cheltuieli etc. Numai cu multă perseverență și cu o apreciabilă doză de dragoste din partea îngrijitoarelor, în bună parte soțiilor de paznici și pădurari și adeseori cu sprijinul medicului veterinar, s-a putut trece peste greutăți. Toți aceștia merită un gînd de recunoștință din partea celor ce azi străbat terenurile respective cu pușca de vînătoare, bucurîndu-se de rezultatul populărilor.

A urmat, apoi, o altă fază în munca de populare și anume transportul iezilor de la locul de capturare și creștere în primele 3—4 luni ale vieții, la pădurile ce urmau să fie populate, distanță, de obicei, de sute de km. Aici era amenajat un alt țarc, mai spațios, în care iezii urmau să fie ținuți și hrăniți sub îngrijirea omului. Din nou, emoții ca nu cumva animalele obținute cu muncă și cheltuială, să cadă victime lupilor, cîinilor-lup sau celor ciobănești, care adeseori dădeau tîrcoale țarcurilor. Dar nu lipseau nici grijile privind procurarea hranei în cantitate și calitate corespunzătoare. În sfîrșit, în luna aprilie, la vîrsta de circa 10 luni, după ce hrana verde din terenul liber putea asigura necesitățile noilor locatari ai pădurii, porțile țarcului au fost deschise, dîndu-se iezilor, deveniți acum animale dezvoltate, libertate deplină. Unele din acestea mai reveneau în țarc, din cînd în cînd, pentru a se ospăta din hrana obișnuită pe care paznicul țarcului nu înceta să o mai pună în hrănitori.

Să nu credeți că, prin aceasta, toate grijile au dispărut. În materie de educație a tineretului, dragostea prea mare poate deveni dăunătoare. Așa și în cazul de față, adeseori, iezii, deveniți liberi, obișnuiți cu omul de cînd au fost în captivitate, nu se fereau de răufăcători. Apoi, țapii masculi atacau trecători pașnici, dînd naștere la reclamații sau căzînd ei înșiși victime braconierilor. În această perioadă de adaptare la noile condiții de viață, supravegherea atentă din partea gospodarului terenului de vînătoare, pentru asigurarea reușitei populării, nu putea să lipsească. Și acum, iată-ne ajunși în faza de gospodărie a unui

teren populat cu căprioare, în care se urmărește creșterea efectivului pînă la cel optim și apoi folosirea lui rațională, prin selecție și recoltare numerică, în conformitate cu planul.

Este probabil că la popularea artificială amintită mai sus să se fi adăugat și infiltrarea pe cale naturală a unor căprioare din zona colinară a Munteniei și Olteniei. Dar mare influență n-a putut avea, deoarece în zona de origine densitatea de căprioare a fost modestă, iar „repartizarea" în terenurile vecine se produce deobicei numai ca urmare a unei densități mari.

Am ținut să facem acest sumar istoric al populării cu căprior din ultimii 20 ani pentru trei motive :

Primul datorat faptului că cei mai valoroși trei căprioare, pe scară națională, au fost vînați în terenurile nou populate. Iată, așadar, că s-a ajuns să se culeagă o primă parte din rodul muncii.

CĂPRIORI SÎNT PESTE TOT

Al doilea, din dorința ca vînătorii care vor străbate cu arma în mînă terenurile de care ne ocupăm, să-și amintească de efortul mare făcut, prin îmbogățirea faunei din Cîmpia Dunării românești și în consecință, prin toată atitudinea lor, să respecte munca înaintașilor.

Al treilea, cu intenția ca rîndurile de mai sus să constituie un modest act de recunoaștere a muncii de concepție și de execuție la care au luat parte lucrători de pe aproape întreg cuprinsul țării, pentru realizarea unei mari opere de îmbogățire a faunei vînătorești și în consecință de creare a unor condiții mai bune de vînătoare în zona populată.

V. COTTA

LUPTA DINTRE LEU ȘI TIGRU

ACEASTĂ IMAGINE EXTRAORDINARĂ provine probabil dintr-un vechi film despre viața animalelor sălbatice. În natură, asemenea lupte între lei și tigri sînt foarte rare. Animalele de o asemenea forță evită să se bată, întrucît ele știu că nu au nimic de cîștigat din aceasta, în afara unor răni periculoase. Mai mult, singura regiune de pe glob, foarte restrînsă, unde tigrii și leii se pot întîlni, este India. Aci mai trăiesc cîteva mii de lei aflați pe cale de dispariție. Ei sînt dealtfel localizați în cîteva districte precise, aflate deja sub protecția legilor hinduse. După părerea experților, leul iese totdeauna învingător dintr-o asemenea luptă.

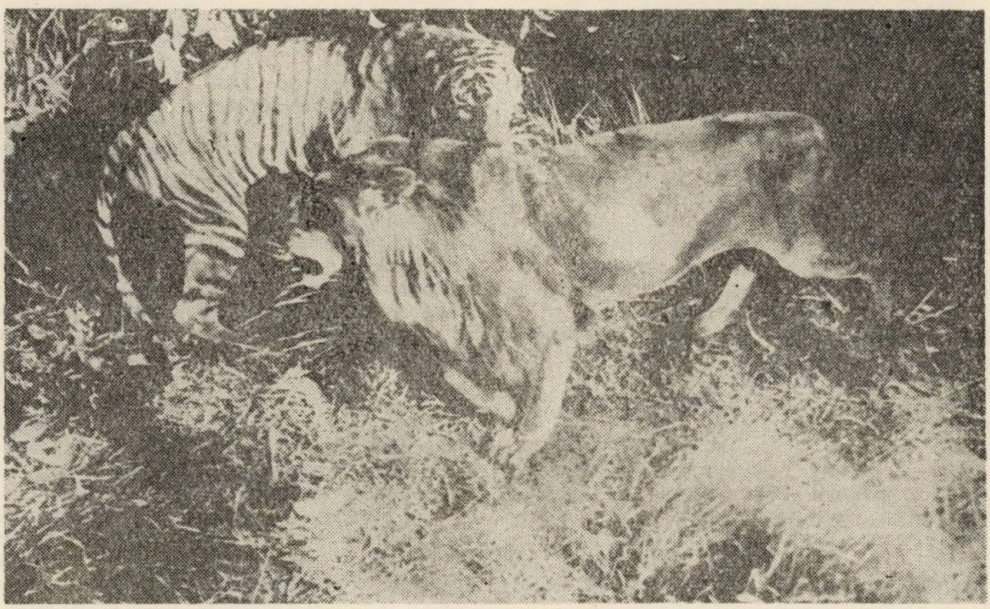

Iepurii de la Iepureni

...ȘI FIINDCĂ ÎN ȚINUTUL NOSTRU s-au împuținat iepurii, ba că din pricina mecanizării și chimizării agriculturii, ba că... după cîte o zi de horhăială pe coclauri, venim acasă cu pușca frumoasă și curată pe țevi. Lehamite !

„Gata, zice într-o seară Profesorul, gata ! Am vești bune : un prieten din județul vecin mă cheamă la un regal de șoșoi. Duminică. Ce zici ?". „Ce să zic?!" „M-am gîndit să te iau și pe tine, să fim doi. Azi e marți, așa că ai timp să-ți așezi treburile." „Am, cum să nu !" Miercuri, după telecinematecă, mă sună profesorul : „Ei ?" „Ei, de aseară am început preparativele și pertractările la domiciliu. Am aprobare de la dumneaei, așa că tocmai voiam să-ți dau un telefon. Dacă tot mergem doi, de ce să nu-l luăm și pe Inginer ?" „Am zis eu să nu-l luăm ?"

Așa că miercuri seară, l-am asociat pe Inginer care, la stăruința noastră, a lăsat baltă o vînătoare de mistreți, tocmită pe plaiurile Gemenei. Bun ! Joi... ce-a mai fost joi ? În fine, ce-o fi fost, ce nu, dar vineri, pe la vremea unei căni cu vin fiert, Pensionarul mă caută acasă. Vin bun, de la butuc, are Inginerul. Hai dară la Inginer ! Acolo, cine să fie în ospeție ? Profesorul. Ne numărăm noi : patru. Numai Doctorul lipsește. Să-l chemăm urgent ! Dar telefonul zbîrnîie în gol. Nu-i acasă Doctorul ! Ei, așa a fost să fie... Se înțelege că, după un rînd de cănițe, sîntem patru juruți să mergem la șoldănei : Profesorul, ca organizator, Inginerul, Pensionarul și eu. Eu... cu mașina ! Și Doctorul ? Lui n-o să-i mai spunem, că-i și anevoie să-l aburcăm al cincilea în mașină, mai ales că la înapoiere avem și alte poveri de cărat : un portbagaj ticsit de iepuri.

Dimineața zilei de sîmbătă trece ca o vijelie. Pe la ceasurile două și jumătate, înarmați pînă în dinți și cu tot tarhatul pe noi, dar nemîncați de mare grabă ce aveam, gonim spre județul vecin, că-i drum lung, aproape pînă în hotarul țării și vrem să ne apuce noaptea la țintă. Șoseaua uscată, motorul toarce, noi veseli ca școlarii Profesorului, cînd chiulesc de la orele lui de algebră. „Eu — îngînă Pensionarul, după un ceas bun de drum — am o îndoială. Mă tem că am prea puține cartușe. S-ar putea să fie și fazani pe acolo". „Sînt, sînt" ! „Ei, vedeți ? Îmi mai trebuie cartușe." Dacă pușca Pensionarului n-ar fi de calibrul 20, i-am împrumuta noi cartușe, dar așa ? „Da cîte focuri ai ?" „Numai vreo cincizeci..." „Ei, să fii mata sănătos... Hai înainte." „Eu — mărturisește Profesorul — am mustrări de conștiință : l-am părăsit pe Doctor singur, l-am mințit... Nu se face !" „Lasă — îl potolește Pensionarul — lasă că îi ducem și lui un iepure, așa, ca să-i treacă." „Ba îi ducem doi" — sar eu. Pînă la urmă, se vădește că, deși va sta o duminică pe cuptor, Doctorul se va alege cu dobînda cea mai bună : patru iepuri, fără osteneală, plata celor patru suflete apăsate de povara trădării. Ce ți-i și cu doctorii ăștia ! După ce că au o slujbă frumoasă, pică și norocul pe ei ! Patru e prea mult. Mai bine doi. De ce doi ? Ei, să fie trei și gata vorba. Trei ? Ba patru ! Bun, patru. „Cum ziceai că se cheamă satul acela unde te așteaptă prietenul ?" îl întreb pe Profesor, la vreo jumătate de oră după căderea serii, cînd socotesc eu că mai am o palmă de loc pînă în rîul de hotar.

„Iepureni." „Cum ?!" „Cum ai auzit : Iepureni !" Apăs zdravăn pe frînă, spre părerea de rău a nasurilor amicilor mei. Asta-i farsă. „Ce ai ? Pană !?" Nu răspund. Scot harta și caut. Ia te uită ! Sînt, domnule ! La drum, spre Iepureni ! „Și unde ne așteaptă prietenul tău ?" „Lîngă o stație de autobuz, la o intersecție." Nu poate fi departe, dacă n-om fi trecut fără să băgăm de seamă. Dar avem noroc : din întuneric se desprinde mai întîi, în bătaia galbenă a farurilor, o damigeană uitată lîngă șosea, ori lăsată ca semn acolo ; se arată apoi placa indicatoare spre Iepureni și, rezemat de stîlpul indicatorului, prietenul Profesorului. Acu nu știu dacă nasul îi este așa de zglobiu din cauza frigului sau din pricina damigenei. „Hai noroc și bine ați venit ! Iaca vă aștept de vreun ceas și mai bine, oameni buni !" „Da ce ai, frate, în damigeana asta ?" „Bere.' „Ce spui ?! ne acrim noi — bere ?!" „Da, că nevastămea așa s-o supărat pe vin că nu vrea să guste măcar un strop. Se mai îndulcește și ea cu bere..." „Ei, așa..." ne ușurăm noi sufletele. Și pornim pe-o scurtătură ; de acolo, pe o arătură înghețată ; pe urmă prin niște hîrtoape... Pînă aici, mașina

IEPURII DE LA IEPURENI

ne-a dus pe noi : acum o ducem noi pe ea şi o scoatem cu bine la liman, pe o buză de deal la marginea satului cu nume atît de ispititor. În casa prietenului gospodina ne aşteaptă cu zamă de găină, cu tochitură şi cu toate celelalte dichisuri, mai ales cu nişte vin negru, care stă singur în picioare şi se cheamă pe aici „sînge de iepure". Nu ştiu cum voi fi arătînd eu, dar tovarăşii mei de vînătoare îs rumeni la faţă — nu le fie de deochi ! — gureşi ca vrăbiile cînd fac a ploaie, şi plănuiesc cum să bage spaima în dihănii. „Apăi noi facem ispravă mare ! ne încredinzează gazda. La noi vînezi iepurii şi cu bîta dacă vrei, aşa-s de mulţi !"

Pe la vreo zece noaptea, Profesorul propune o cercetare a terenului, poate ştim unde să „batem" a doua zi. Eu m-aş întinde o leacă la hodină, dar nu-i chip. Aşa că pornim în cercetare, pe colnicele albe, sub luna plină care se minunează de noi ; am putea să citim ziarul. Lucesc verzui şi reci în aerul aspru şi limpede, jur-împrejur, luminile satelor şi ici colo cresc trîmbele de fum pornite din coşurile caselor unor întîrziaţi la sfat, ca noi. Pe omăt, urme cu duiumul, cum n-am mai văzut din anii copilăriei. Aha ! Pe lîngă cei patru iepuri pentru Doctor, vom mai duce şi alţii, altor prieteni, să ştie şi ei că noi sîntem vînători şi că nu degeaba am fost la Iepureni ! Cam pe după miezul nopţii, cînd ne înapoiem osteniţi la sălaş, dar fericiţi şi plini de planuri, ies şi harbujii muraţi, cu miezul roş, cu sîmburii negri, pe talgerul cel mare din mijlocul mesei. Harbujii muraţi şi vinul cel negru... Eu nu mai beau, pentru că sînt şofer şi am de făcut drumul la întoarcere. Cine m-a pus să-mi aleg număr fără soţ ? Pricep eu bine dragostea ce mi-o poartă Profesorul... şi invitaţia la Iepureni : maşina... şi adorm... Deschidem ochii spre ceasul prînzului, duminică. Auzim pe colnicele din jur canonadă. Ce să fie ? „Iaca, tocmai se încheie vînătoarea" — ne linişteşte soţia gazdei noastre. Şi noi ? Noi ? Ne privim încruntaţi şi amărîţi. Asta e ! Cel dintîi zîmbeşte Pensionarul, pe urmă bufneşte în rîs Inginerul, — mă asociez şi eu — la urmă hohoteşte şi Profesorul pînă i se aburesc ochelarii.

Seara, ajungem acasă cu portbagajul gol, mîhniţi doar că nu avem ce-i dărui Doctorului. Pe la ceasul cînd ne aflăm toţi patru în bucătăria Inginerului şi ticluim cum s-o scoatem la capăt cu gospodinele noastre, care ne aşteaptă cu sacul plin, iată-l pe Doctor. Intră, nu se miră că ne vede „în arme", se aşează la masă şi ne zice blajin : „Măi copii, azi am avut o zi bună la iepuri. Păcat că n-aţi fost şi voi ! V-am adus cîte un şoldănaş, să nu fiţi supăraţi pe mine, că am plecat aşa, fără să vă anunţ..." După un minut, sare de pe scaun şi se priveşte lung în oglinda rotundă, atîrnată deasupra chiuvetei. Ridică din umeri şi se întoarce la scaunul său. „Vă uitaţi la mine, de parcă v-aş fi hipnotizat, zău aşa !"

Mihai MANCAŞ

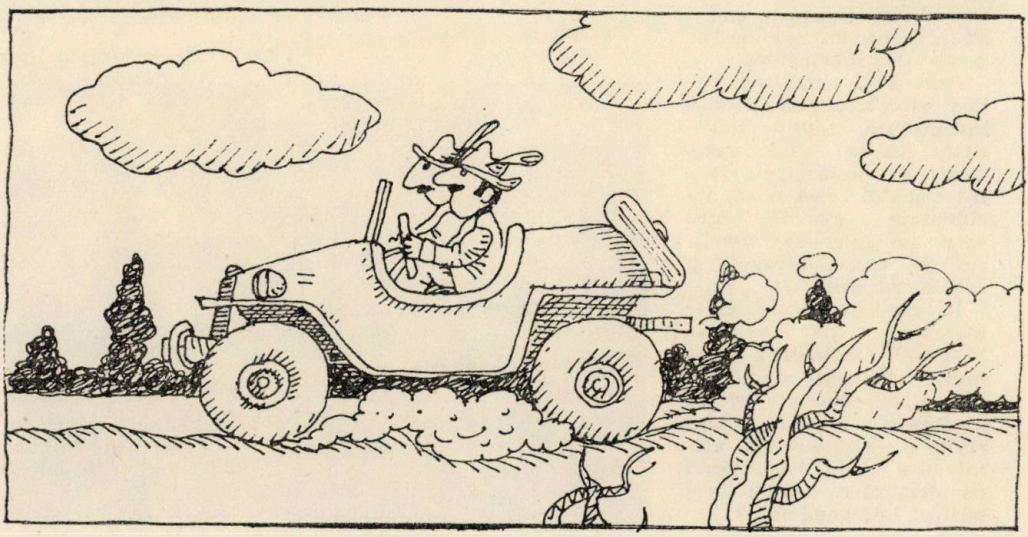

RODEO

DANSUL DE FOC AL CELOR 4 POTCOAVE

Rodeo este un sport onorat și practicat în S.U.A. de către cow-boys. Există mai multe feluri de rodeo : de bizoni, de tauri, de viței și desigur de cai. Reglementări stricte regizează aceste competiții, o regulă fiind imuabilă : nu trebuie încălecate (sau capturate) decît animale în stare sălbatică, fără a le răni sau brutaliza. Trebuie totuși să se țină seama că acest gen de sport nu poate fi practicat cu blîndețe, animalele angajate în aceste jocuri fiind departe de a gusta plăcerea întrecerii. Din contra, așa cum se vede și din fotografiile alăturate, caii încălecați se străduiesc din răsputeri, folosind șiretlicurile cele mai acrobatice, de a se elibera cît mai rapid de călăreț. Trebuie să recunoaștem că ei obțin adesea cîștig de cauză și încă într-un mod cît se poate de spectaculos.

Pentru a practica rodeo este necesară o rară îndemînare, multă stabilitate în șa, sînge rece, curaj și, bineînțeles, gustul riscului, căci dacă accidentele mortale sînt rare, nu mic este numărul de brațe, picioare și coaste zdrobite.

În mod firesc se pune întrebarea : pe cine trebuie să admirăm mai mult ; călărețul neînfricat care, „de plăcere" (și de asemenea pentru bani) riscă o internare în spital, sau calul care luptă cu disperare pentru a-și păstra independența ?

2 povestiri de Eugen JIANU

Mici întîmplări

BALTĂ : LUCIURI DE APĂ ÎMBIBATĂ cu jepşi şi ochiuri de păşune verde-crudă ; adîncuri, cotloane ascunse şi canale străjuite de sălcii bătrîne şi cioturoase. Trestiş şi păpuriş umblînd în calea unui vînticel molatic. Foială de nenumărate neamuri de aripate ; rostiri de fel şi chip de glasuri. Tăceri parcă fără de hotar. Şi, bineînţeles, lipitori şi ţînţari : puzderie, şi pe deasupra setoşi nevoie mare ; uneori chiar tăuni.

În două cuvinte : împărăţia apelor, cu toate iluzile şi deziluziile sale, cu toate nădejdile şi deznădejdiile legate de ele...

...Momîia aceea, deslușită numai după o răbdurie şi atentă cercetare şi care acuma, înţepenită după o lungă şi neclintită aşteptare putea fi confundată cu oricare cioată de salcie, într-atîta „concrescuse" pe acel trunchi scorojit de ape şi de vremuri, s-a dovedit a fi bunul nostru nea Costică, aflat la vînătoare pe ape. Şi dacă, totuşi, uneori, zbucnea din nemişcarea sa înciudate contursiuni trădînd o vitalitate de necrezut pentru o momîie, asta însemna că, răzbit — a se citi secat pînă la ficaţi ! — de atîtea ciupeli, se răzbuna cumplit omorînd dintr-o plescăitură de palmă sumedenie de sugători din cei care-i otrăviseră paşnica existenţă.

Dacă, trupeşte, suferea cumplitele chinuri ale cohortelor de ţînţari ce-l asaltau şi răbda stoic, gîndul îi era slobod, adică la raţe, fiindcă, printre bîzîituri, bunul nostru nea Costică apuca să mai audă şi măcăituri ori gîgîituri — mai subţirele sau mai groscioare, mai apropiate ori mai depărtate —, măcăituri şi gîgîituri ce-şi aveau izvorul prin tufişurile ce-l împrejmuiau şi care-i dădeau o anume senzaţie de euforie, fără de care ar fi fost nu numai imposibilă, dar şi o curată nebunie, rămînerea mai departe pe asemenea meleaguri ! Dacă urechile îi erau mîngîiate de acele sunete divine de origine răţească gîscănească, ochii îi erau pironiţi pe două lişiţe care ba ieşeau, ba intrau, după păvăza unor pozmoace de papură şi pipirig. Fiindcă bunul nostru nea Costică era ceea ce se cheamă un vînător versat, adică un vînător care ştie să facă desclinirea dintre lişiţa din buza puştii şi raţa care măcăne, undeva, prin stuf ! Aşa că, răbdînd, nădăjduia. La starea de mulţumire sufletească în care, în ciuda tolbei goale şi a asaltului ţînţarilor, se afla, contribuia, firește, şi faptul că nici dinspre partea vecinilor — finul Gică şi alde Ică — nu se auzea nici o bufnitură de puşcă sau alt semn cît de mic de niscaiva dobîndă vînătorească.

Din cînd în cînd bunul nostru nea Costică, întrerupînd monotonia aşteptării şi a tăcerii, răbufnea în filozoficeşti solilocvii sonorizate în mezzo voce :

— Ale dracului orătănii dom'le ! Nici că-şi arată cioculeţele ! Măcar de ar ieşi odată la lumină lişiţele alea...

Drept e că uneori tăcerile acestea erau întrerupte într-un mod mai dramatic, solilocviile cu pricina căpătînd atunci caracterul de variante ale monologului hamletian „a fi sau a nu fi". Una ca asta se-ntîmpla la mai cu seama după ce bunul nostru nea Costică, scos din nemişcarea sa statuară, răbufnea bleojdit, după ce slobozise, repezit, fără de succes, cele două focuri ale imbatabilei sale puşti, după siluetele năpraznice ale unor raţe care, cine ştie cum abătute prin partea locului şi-ntîmpinate într-un mod atît de

neprietenos de către bunul nostru nea Costică, grăbeau acuma, fără de altă pagubă în afara unei strașnice sperieturi, către meleaguri mai tihnite, înșurubîndu-se spre înălțimi și mistuindu-se în zările albastre. În asemenea cazuri, vînătorul filozofa oarecum mai agresiv ;

— Se duc dom'le, se duc. De ce dracu n-or pica ? Că de tras am tras bine. Or fi blindate ? Mai știi ? Las' că-mi vin ele altele și-am să le arăt eu lor ; nu se poate să nu-mi vină !

Ce avea de gînd să le arate bunul nostru nea Costică nu se poate ști cu precizie. În orice caz, de venit, veneau ele, nu-i vorbă, după o anume rînduială a lor care, totuși, se dovedea a fi cu totul și cu totul în afara logicii omenești. Numai că așa după cum veneau, tot așa se-ncăpățînau să și plece, neîmputinate numeric, spre disperarea bunului nostru nea Costică, carele, cu ochii pironiți, le tot urmărea pînă ce depărtarea le micșora, transformîndu-le în niște punctișoare negre și chiar mult după aceea, doar va deosebi la vreuna cine știe ce semn de slăbiciune care să-l facă să creadă că a picat pe undeva. Așa se făcea că rămînea cu privirile pierdute în golul rămas pe pajiștea albastră a cerului. Mai spera în cine știe ce miracol ; dar din atari speranțe nu se-nfiripa altceva decît tot un monolog, ce-i drept, mult mai dramatic ;

— Și le-am îmbrăcat bine cu focul ! Nu se poate să nu cadă măcar una. Numai că o să cadă la dracu-n praznic și o s-o mănînce vulpea ; că asta am ajuns, rîndaș la vulpi ! Să fie vreo făcătură ? Mai știi ? Trăzni-le-ar sfîntu de afurisite !

Și cînd s-a întîmplat să fie bunul nostru nea Costică mai cătrănit și mai obidit pînă-n adîncul sufletului său de vînător de pană, prin cine mai știe ce joc de-al sorții, cele două biete și amărîte de lișițe au catadixit să-și scoată negreața penelor la lumina apei. Într-adevăr, cu o iuțeală de adevărat maestru, bunul nostru nea Costică a slobozit un foc, un singur foc, făcînd dubleul ! Cele două păsări — care nici măcar n-au apucat să se dezmeticească — au rămas moarte, da, moarte de-adevăratelea. Cît te-ai frecat la ochi, cu pași mari și apăsați, bunul nostru nea Costică a fost asupră-le. Le-a ridicat, le-a prubuluit. Ei, da, erau două lișițe. Numai că de data asta bietele orătanii căpătau măreție de simbol. Simbolul măestriei vînătorești a bunului nostru nea Costică, crescut subit în proprii săi ochi, într-atîta încît mai să nu mai încapă !

— Asta e ; se cheamă că-s tot aripate de baltă. Dom'le, și ce tir ! Și să nu fie nimeni pe lîngă mine care să mă omologheze !

Apoi, după ce le-a rînduit cum se cuvine în ciochinar :

— Las' că nici ei — adică ceilalți ! — n-au mai mult. Poate nici pe atîta ! Și apoi, din rațele alea nu se poate să nu fi picat vreuna. Așa că pot să zic la socoteală : două lișițe și două rațe ; adică nu. Mai bine : două rațe căzute prin stuf — oricine poate să vadă ce-ncîlcitură de papură și trestie am avut în față ! — și două lișițe, da' dubleu dintr-un singur foc. Asta e !

Întîlniri cu MISTREȚI

ÎNTÎILE MELE ÎNTÎLNIRI CU MIStreții — aceste puteri și duhuri negre ale pădurii — au fost învăluite în umbre cu neliniști și temeri, deopotrivă cu vreri aprinse de a trece pragul vînătorilor adevărate, adică al întîlnirilor mai altfel decît cele obișnuite, care să te ridice în ochii și-n prețuirea tagmei. Înțelegeam eu, și îmi dădeam prea bine seama, că mistrețul nu poate fi un oarecare iepure

gata să se dea tumba la pleasna armei sau, la o adică, să o rupă la fugă bucuros că a scăpat cu spaima bufniturii rămase în urma lui. Trebuia să fie o oarecare desclinire. Nefiind, însă, mistreţul un vînat obişnuit, de fiece zi, şi nici întîlnirile cu mistreţii ceva la îndemînă, aveam, cum s-ar zice, unele justificate rezerve. Le vroiam, le jinduiam, mă gîndeam la ele, aş putea spune că în adîncul fiinţei mele le aşteptam, dar nu mă înghesuiam ! Îmi făuream vise, îmi făceam socoteli — firește, toate încheiate cu cea mai desăvîrşită biruinţă — dar, corect, nu treceam dincolo de gînd...

...Ucenic şi începător întru ale tagmei, mi-a fost dat — şi asta nu de puţine ori — să ascult, cu sufletul la gură, multe întîmplări desprinse din întîlnirile năpraznice ale unor puşti vechi, erau — îmi dau bine seama acuma — toate întemeiate pe un sîmbure de adevăr, dar amănuntele fiind, aşa, oarecum mai îngroşate. Poveşti despre namile de vieri cu colţii de-o şchioapă, care, dintr-o oarecare toană de-a lor, odată stîrniţi din zăcători, se năpusteau în iureş, aidoma bivolului african, de cum simţeau miroazna de om prin preajmă-le. Istorisiri cu scroafe care, în mînia lor fără de margini, rupînd cu botul, călcînd în picioare, nu se lăsau pînă ce nu făceau una cu pămîntul pe îndrăznetul care le încălca împărăţia bîrlingilor lor. Şi, firește, întîmplările cu acei mistreţi răniţi care, pentru a înşela bietul vînător pornit pe urmele lor, se prefăceau morţi numai şi numai spre a putea sări mişeleşte împotrivă-le tocmai atunci cînd, bucuroşi de izbîndă, se apropiau fără de nici o grijă şi fără de nici o apărare ; sau cu alţi mistreţi, loviţi mai de demult, care luau prima urmă de om ce le ieşea în cale spre a se răzbuna !

Sub semnul acestor povestiri de spaime — de natură să-ţi aducă aşa, nişte furnicături prin spate de îndată ce ţi se ivea prilejul unor încrucişări de urme sau dădeai peste acele poieniţe scurmate şi scormonite de rîturi harnice de parcă le-ar fi arat careva cu plugul ! — s-a petrecut şi cea dintîi întîlnire a mea cu mistreţii, atunci, în vremurile de demult ale începuturilor, cînd numai un noroc cu adevărat... porcesc m-a scăpat de rușinea unui trofeu care era să fie măgarul ciobanilor de la stîna din marginea pădurii !

...Stăteam la pază, la cel din urmă căprior al anului — lucrurile se-ntîmplau într-un gătat de octombrie brumat şi arămiu — la ceasurile din fapt de zi, la hatul unui lan de porumb dat în pîrgă, aflat în dunga pădurii. Locul era uneori vizitat şi de mistreţi, dar, mă socoteam eu făcîndu-mi curaj, n-oi avea chiar eu, şi taman acuma, norocul acela ! Nu se limpeziseră bine zorile cînd, chiar înainte-mi, în adîncimile lanului, prind a deslui foşnet de ceva care cerca să se strecoare către pădure. M-am gîndit imediat la ţapul bătrîn pe care l-am tot aşteptat în zadar, cît a fost vara de lungă, aşa că, bucuros, am şi despiedicat încetişor arma. Nu mi-a fost dat să mă bucur prea mult şi nici să văd acea pată roşie care să-mi încălzească nădejdile ; dimpotrivă, mi-a fost dat să aud ceva la care nu mă aşteptam : un fel de fornăitură, ceva ce cu nici un chip nu putea fi pricinuit de ceea ce s-ar chema un ţap.

A început să nu-mi mai fie la îndemînă... În lan se afla, chiar înainte-mi, o dihanie mare, surie în pănură, după cîte mi-am dat seama. Rupea ştiuleţi abia pîrguiţi şi-i clempănea cu poftă. Cîteodată se oprea în neclintire şi-n aşteptare, parcă ascultînd, apoi îşi relua mestecatul. Ce altceva putea fi decît mistreţul, fiindcă nici un căprior n-ar fi putut mînca astfel. Şi încă, nu un mistreţ oarecare, ci namila aceea de solitar după care se ţinuseră scai toate puştile bune de-primprejur. Mi-am făcut de grabă toate socotelile ; altă scăpare n-aveam decît să trag, şi încă bine, în aşa fel încît să-l pot doborî definitiv ! M-am sculat binişor în picioare — nu de alta, dar ca să pot ochi mai bine — şi, cu gîndul la trofeu, dar şi la „doamne ajută", am ţintit îndelung, atît de îndelung încît puşca a început să-mi joace în mîini. Am închis amîndoi ochii şi am apăsat pe trăgaci. Pocnetului scurt, aspru, al carabinei, i-a răspuns icnetul prelung al unui măgar ! Fiindcă trofeul meu era să fie măgarul de la stîna ciobanilor din marginea pădurii. Noroc că s-a tot dus, bine-sănătos, bătînd din copite ca armăsarul lui Făt-frumos din poveste. Drept e că spaima lui a fost ceva mai mare decît a mea ! Şi că eu, pentru orice eventualitate, n-am dat prin preajma stînii preţ de vreo două-trei săptămîni, pînă ce m-am convins că n-au nici o pagubă în bătătură.

...De spart ghinionul la mistreţi mi-a fost dat să-l sparg tot în toamna aceea, însă la... o pază la rate !

Seara se lăsase cam demultişor, dar nu mă îndemna să mă ridic de la locul meu de pîndă, mai cu seamă că se arăta a fi noapte din cele luminate de o lună plină, care cernea pospai de aramă topită peste tot şi toate, şi că rate tîrzielnice încă mai fîşcîiau în zbor grăbit pe deasupră-mi.

ÎNTÎLNIRI CU MISTREȚI

Să fi trecut așa vreme de un ceas ; arar de tot dacă pe deasupră-mi mai trecea filfiit de aripă. Un buhai de baltă trompeta gros. Cînd, deodată, am avut simțămîntul ciudat că nu mai sînt singur. Cerc să pătrund bine cu ochii peste tot, dar nu-mi pot da seama decît de umbre ce se împleteau și se mistuiau aici, într-o parte, ca să se reînalțe dincolo, în altă parte. Pe tăpșanul din spatele meu se afla o turmă de mistreți ! Scurma harnic, cu grohăieli molcome sau guițături ascuțite ; din cînd în cînd bușeli, hîrjoneli. Puțin cîte puțin turma m-a cuprins în mijlocul ei. Cînd luna a biruit umbrele, risipind pîclele de abur, mi-am dat seama că jur-împrejurul meu se aflau toate felurile de mistreți : godaci, bîrlingi, grăsuni mai măricei, dar și vreo trei-patru scroafe în putere. Căutau rădăcinile dulci ale păpurișului și pipirigului, pe care le molfăiau cu vădită plăcere, de cum le găseau. Era limpede, mistreții ieșiseră la agonisitul demîncării, și nu m-au simțit. N-aveam prin preajmă nici un fel de copac în care să mă pot aciui la vreo nevoie, așa că, neavînd încotro, m-am hotărît să mă apăr cu pușca. Am ochit către cel care se afla mai în preajma mea : un grăsunel destul de rotofei care, cuminte, își vedea de treburile sale porcești ! Mă socoteam că, oricum, chiar dacă l-aș fi rănit numai, n-aș fi avut a mă teme din partea lui de prea mari primejdii. Și apoi, mai aveam și cel de al doilea foc la îndemînă. Așa că am tras. A fost ca un trăsnet ; întreaga ciurdă s-a bulucit, apoi s-a desfăcut în toate părțile, luînd-o în galop nebun de-a dreptul către pădure. Într-o singură clipită, tăpșanul a fost golgoluț ; doar leșul grăsunelului mai mărturisea că pe acolo a fost o turmă de mistreți ! Iar cînd am văzut cum mă ocoleau, prinși de o spaimă cumplită, am zîmbit și am început să cresc în proprii mei ochi, părîndu-mi cumva rău că nu-mi alesesem o altă țintă, ceva mai acătării.

VÎNĂTOARE, GASTRONOMIE ȘI PETRECERE LA AZTECI

CIVILIZAȚIA AZTECĂ — UNA DINtre cele mai vechi și mai importante ale lumii — a constituit vreme de sute de ani (de cînd Mexicul a fost invadat de conchistadorii spanioli iar civilizația poporului aztec practic distrusă) obiect de studiu pentru istorici, arheologi, esteticieni, etnologi, eseiști etc., trezind în același timp curiozitatea popoarelor din întreaga lume.

Zona arheologică Tiotihuacan (Mexic) oferă vestigiile unei culturi care, potrivit cercetărilor oamenilor de știință, datează din vremuri foarte vechi : ea a apărut cu 200—300 de ani î.e.n. și se extinde pe o perioadă de aproximativ jumătate de mileniu. Prin sec. XV, cînd aztecii abia începuseră să se detașeze dintre grupurile care populau bazinul Văii Mexicului, civilizația teotihuacană încetase să existe de cîteva sute de ani. Astăzi, Statele Unite Mexicane, prin mijlocirea Institutului național de antropologie și istorie, desfășoară în zonă impresionante lucrări de reevaluare istorică.

Trebuie știut că cea mai mare parte a aztecilor erau ocupați cu agricultura, cu lucrarea cotidiană a pămîntului, sub pretinsa „protecție" a zeilor apelor și ai recoltelor. Agricultorul harnic, vînătorul șiret, luptătorul viteaz și meșteșugarul îndemînatic stîrneau admirația celor din jur prin iscusința lor. Alimentația era completată prin vînătoare. În epocile timpurii se pare că vînatul se găsea din belșug chiar în zona lacurilor ; cu timpul, însă, animalele mari au fost exterminate în aceste locuri sau au devenit din ce în ce mai rare. Se vînau mai ales păsări de apă, ale căror stoluri imense reveneau periodic în laguna lacurilor, oferind o hrană excelentă.

Vînătoarea și pescuitul se practicau pe lagună și în împrejurimi, cu propulsorul de suliți, arcul cu săgeți, măciuca din piatră, praștiile, iar pentru iepurii de cîmp — bumerangul. Tot așa, la pescuit erau folosite harpoanele, cît și diferite plase. Vînătoarea animalelor mari constituia pentru nobilii azteci un fel de joc,

de distracție în aer liber, un mijloc, s-ar putea spune, pentru „consumarea energiilor", deși, în general, vînatul mare fusese distrus aproape în întregime încă din epoca culturii preclasice.

În schimb, migrația sezonieră a păsărilor făcea ca lacurile Mexicului să furnizeze o însemnată cantitate de gîște, rațe și alte păsări sălbatice. Aztecii, potrivit unor obiceiuri ancestrale, mai consumau și pești mici, prinși cu undița sau cu plasa, precum și larvele unei muște depuse în apele lacurilor, pe care le transformau într-o pastă comestibilă, apreciată și azi de triburi mexicane.

Dar, cea mai evidentă deosebire dintre popor, dregătorii latifundiari și vasalii împăratului Moctezuma o găsim în sfera alimentației. Înalții demnitari erau întreținuți de obște, aveau o masă mult mai îmbelșugată decît omul din popor, sărac,

care ducea o viață mizeră și se hrănea doar cu puținele roade ale parcelei sale de pămînt (fasolea, porumbul și dovleacul). Pentru masa împăratului și a demnitarilor, aztecii puseseră la punct o bucătărie extrem de bogată și complexă. Ospățul zilnic al lui Moctezuma a fost descris de către cuceritori spanioli ca fiind demn de cel mai exigent Lucullus (general roman, devenit faimos prin bogățiile sale imense și prin fastul său, petrecut din viață în anii 57 î.e.n.).

O simplă enumerare este, sperăm, îndestul de edificatoare : „I se preparau zilnic, împăratului — ne informează Bernal Diaz del Castillo —, cocoși de India, fazani, potîrnichi, prepeliță, rațe sălbatice și domestice, porci mistreți, boboci de rață, iepuri de cîmp, broaște, porumbei etc." Această relatare... pofticioasă a cronicarului hispanic parcă ne-ar evoca Versailles-ul lui Ludovic XVI, regele soare, cît și ospețele opulente ale nobilimii franceze din epoca de demult apusă...

P. A. MIHĂILESCU

VÎNĂTORUL NOROCOS

TRISTAN BERNARD NE POVESTEȘTE o întîmplare care a avut loc cu mulți ani în urmă.

Inainte de primul război mondial, tînărul vînător Jabuaine participase la renumitele vînători din pădurile de la Campiegne, Fontainebleau și Rambouillet. Niciodată însă el nu izbutise să vîneze ceva. Se întîmpla totuși ca împușcăturile sale să lovească o țintă oarecare. Bunăoară, el nimerea în vînători, rănea bătăiași și chiar invitați. Mai mult, el ucisese o mulțime de cîini, doi cai și o vacă, dar niciodată, repet, nu fusese în stare să nimerească un vînat, oricît de mic.

Cînd s-a declarat războiul, Jabuaine se înrolă voluntar în armată și plecă pe front. Și iată că, imediat după începutul operațiilor, el avu ocazia că participe la o întîmplare deosebită pentru viața sa. Într-una din zile el plecă împreună cu un ostaș și un sergent să aducă alimente pentru cei din linia de luptă. Pentru a putea aduce mai multe provizii, nu luară cu ei decît o singură pușcă. Deși se grăbeau, observară la un moment dat un călăreț care înainta atent pe cărarea din pădure. Imediat și-au dat seama că era un soldat german.

— Să ne ascundem după copaci ! ordonă sergentul. Care din voi doi poate să tragă la sigur ? Jabuaine, liniștit și modest, făcu un pas înainte.

— Eu sînt țintaș renumit ! spuse el. Am vînat mult timp.

— Minunat ! exclamă sergentul. Ia pușca și străduiește-te să tragi cît se poate de precis. Ai înțeles ?

Pe Jabuaine îl cuprinse teama. Tremura ca o vargă. Desigur, își spunea el, ca vînător sînt renumit, dar acum, pentru prima dată în viața mea, voi putea oare să trimit cu sînge rece un glonte într-un om ? Călărețul se apropiase la treizeci de pași de ei.

— Foc ! orodonă sergentul.

Se auzi o detunătură. Călărețul se opri o clipă, apoi dînd pinteni calului se întoarse și porni la galop. Totuși, în apropierea locului unde se aflase, rămase ceva culcat pe cărare. Minunea se înfăptuise : Jabuaine împușcase primul iepure din viața sa !

(traducere din „Krocodil" de Al. Nicolescu)

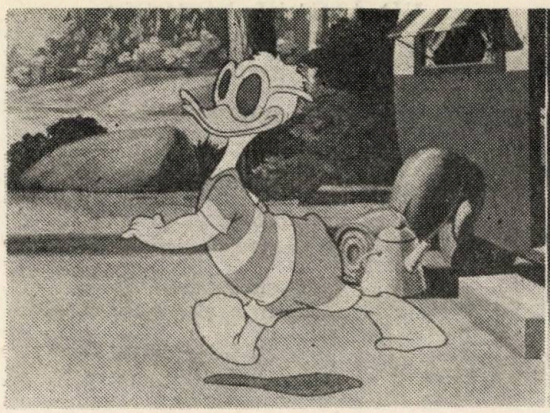

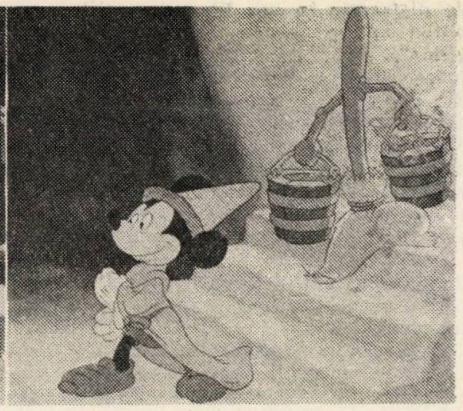

UN MARE IUBITOR AL NATURII :

Walt Disney

S-A NĂSCUT ÎN ANUL 1901 LA CHIcago (SUA). Fiu al unui dulgher, foarte sărac, el nu putu să urmeze decît şcoala primară. Se scula în fiecare zi la 3,20 dimineaţa, pentru a cîştiga cîţiva bani vînzînd ziare, după care aştepta ora cînd trebuia să meargă la şcoală.

Acest copil sărac a devenit peste ani marele Walt Disney, ale cărui nume şi creaţii sînt cunoscute în lumea întreagă şi care a murit în anul 1967, miliardar, fiind plîns din Alaska pînă în Australia şi de la Chicago pînă la Vladivostock. La moartea lui, întreaga lume a adus un pios omagiu celui care a făcut atîtea pentru cunoaşterea şi îndrăgirea naturii, a florilor, arborilor, animalelor, a poeziei şi poveştilor cu zîne.

Sînt binecunoscute începuturile activităţii lui Walt Disney, cînd împreună cu echipa sa de desenatori dădea viaţă primilor săi „copii" : Oswald — iepurele de casă, Mickey Mouse şi logodnica sa Minnie, Silly Symphonies, Donald, apoi marile filme de desene animate : Albă ca zăpada, Cenuşereasa, Peter Pan, Merlin Vrăjitorul. Mai tîrziu au urmat filmele de lung metraj, avînd ca temă natura liberă : Deşertul viu, Marea preerie şi atîtea altele, dintre care ultimele au fost Spionul cu labe de catifea şi Patru baseţi pentru un Danois. O întreagă flotă de peliculă, un ocean de imagini care au adus încîntare, zîmbet, frumuseţe, dragoste şi poezie unei omeniri care avea din ce în ce mai mult nevoie de aceasta.

În acelaşi timp, Disney a creat oraşul minune Disneyland, care oferă vizitatorilor spectacolul pasionant şi tulburător al timpurilor trecute, dar şi al celor viitoare, un voiaj în lună, o expediţie în pădurea virgină, o explorare submarină etc. Un întreg popor de copii, dar şi de adulţi, vine să găsească sau să regăsească în acest oraş de vis o boare de prospeţime, de iluzii şi visuri.

În secolul nostru de fier şi foc, Walt Disney a lăsat urma unui visător genial, a unui poet realizator de minuni, umorist fără egal şi mare iubitor al naturii.

SCRISOARE NEEXPEDIATĂ

DRAGĂ NENEA,

Să nu te surprindă scrisoarea mea. O scriu acum, duminică 1 iulie cînd simt nevoia unui umăr pe care să mă sprijin şi pe care să pot plînge. Că sînt trist, dragă Nenea, sînt foarte trist şi numai matale mă poţi înţelege. Azi e a doua duminică de cînd s-a deschis pescuitul şi eu, în loc să fiu acolo, pe locul meu, cu voi toţi, lîngă trestia aia verde, stau aici în casă, răcit cobză. Cred că din grindina de duminica trecută mi s-a tras. Degeaba m-am doftoricit eu pe ascuns toată săptămîna, că ieri tot m-a dibuit nevasta. Se uită la mine, îmi pune mîna pe gît şi zice : „Tu ai temperatură !". „Ce temperatură, de unde, orice om are temperatură, ce, mîna ta e termometru ?". „Ai febră ! Pune termometrul !" Tu o cunoşti, ştii că n-am cuvînt în chestii d-astea...

Aspirină, piramidon, ceaiuri, baie la picioare, pat. „Mîine stai acasă !" Adică azi, duminică. Şi ce planuri aveam, ce mămăligă turnasem, ce forface făcusem ! Acum e plecată la farmacie după un sirop de tuse. A încuiat uşa, a luat şi cheia mea şi şi-a pus în sacoşă cutia cu rîme şi mămăliga. „Mai pleacă şi acuma, catîr bătrîn, dacă mai ai cu ce !"

M-am dat jos din pat, dar m-am învîrtit prin casă ca baboiul în borcan. Am răscolit biblioteca, n-am găsit nimic de citit. Ştiu pe dinafară toate cărţile de pescuit, toate revistele şi almanahurile „Vînătorul şi Pescarul sportiv", din '60 încoace. Am deschis dulapul de scule, le-am mîngîiat, am curăţat nişte urme de noroi. Am răsturnat cutia de ace, să le aranjez din nou pe mărimi. Gutele sînt la locul lor, pe grosimi, plutele pe înălţimi şi culori, mulinetele unse, lansetele lăcuite ! Urlă urîtul în mine !

Pentru asta, nu te supăra, m-am apucat să-ţi scriu matale, prietenul meu, care ai fost alături de mine şi la bine şi la rău. Nu ca să mă ajuţi, că matale eşti departe, la pescuit, şi poate că în momentul ăsta scoţi un crap ! Că voi întotdeauna luaţi peşte cînd nu sînt eu de faţă. Dar mi-e sufletul greu şi la matale vin să-l mîngîi, deşi nu merită. Că mă gîndeam mai adineaori, de mă apucaseră şi remuşcările, poate unde am şi febra asta, la şotiile pe care ţi le-am făcut de atîtea ori pe baltă. Da matale eşti bun şi mi le-ai iertat întotdeauna pe toate pe care le-ai ştiut. Că de ştiut, nu prea le ştii pe toate...

Mai ţii minte, acum doi ani, vara, cînd eram amîndoi la Berceni şi mi-ai cerut, ca de obicei, o bucată din mămăliga mea ? Şi ai dat cu ea, Nenea, şi-n stînga şi-n dreapta, şi înainte, dar la ăcele matale nu dădea peştele, neam ! Ai venit şi la mine de vreo trei ori de mi-ai controlat juvelnicul cu ochii, şi-mi măsurai ciortanii şi caraşii pe toate părţile. De trei ori mi-ai cerut mămăligă galbenă cu şofran şi maron cu şrot, şi de nu ştiu cîte ori ai schimbat forfacele, dar peştele tot la mine venea. Şi, mai tîrziu, cînd ţi-am zis : „Lasă Nenea că-ţi dau eu doi ciortani, să ai ce duce acasă" ai strivit ceva între dinţi, că nu se mai pomenise în istoria prieteniei noastre să pleci matale, asul bălţii, fără peşte şi eu cu juvelnicul doldora. Dar acum pot să-ţi spun : să ştii Nenea că în mămăligile pe care le luai de la mine, eu pusesem sare de lămîie. Multă ! Trei pachetele la ibric. Că muream de frică să nu te lingi cumva pe degete. Iar eu dădeam numai cu d-aia bună, făcută separat. Zău că nu de rău ţi-am făcut-o, dar mă ardea la ficaţi că prea luai, duminică de duminică, peşte cu mămăliga mea şi-mi mai dădeai şi sfaturi. Asta a fost atunci...

A doua de n-o ştii, a fost tot la Berceni. Ce timp frumos, ce apă, ce peşte ! Eu şedeam în stînga matale, iar în dreapta, nu ştiu cum se făcuse, dar n-aveai pe nimeni şi erai tare bucuros. Cînd a venit Scodiţa aia, te-am văzut ce ochi ai făcut cînd s-a oprit lîngă matale şi din ea a coborît duduiţa cu cizmuliţe albe. Sînt sigur că n-ai uitat-o ! N-a fost chip să mai stau de vorbă cu matale. „Sigur că e locul liber. Poftiţi, poftiţi ! Se ia, se ia peşte. Luaţi scăunelul meu că e mai comod. Am eu momeală, nu vă faceţi grijă, porumb în lapte !". Adică, porumbul luat de la mine ! Şi nu te supărai nici cînd fata, începătoare fără îndoială, arunca, una, două, peste matale.

SCRISOARE NEEXPEDIATĂ

„Lăsaţi, lăsaţi, n-are importanţă, peştele să vină că ne descurcăm noi !“

Şi ce te mai minunai cînd a scos un caras pricăjit : „Vai ce frumos l-aţi înţepat ! Vi-l scot eu din ac, să nu vă rănească !“.

Iar pe la prînz, cînd soarele era sus şi fata s-a dezbrăcat de-a rămas în costumul de baie roşu ca focul şi a intrat în apă să se răcorească, n-ai zis o vorbă, deşi se răcorea şi tulbura apa din dreptul matale. Sau poate de aia ! Să ştii dragă Nenea că eu v-am trimis copilul ăla, cînd şedeaţi după baie pe iarbă, ea să se usuce şi matale să-i ţii de urît. Tot eu l-am învăţat de ţi-a zis : „Bunule, te roagă mamaie să-mi dai peştele pe care l-ai prins, să-l facă borş. Şi-a mai zis să nu vii tîrziu, că iar te vaiţi la noapte de şale“. Ce-ai avut atunci cu el, săracul ? De abia l-am scos din mîinile matale ! Pentru ce, Nenea dragă ? Pentru un costum roşu de baie ? Şi nouă ne plăcea, că fete pe baltă cam rar, dar matale vrei să le iei întotdeauna pe toate ! Şi nouă ne-a părut rău c-a plecat repede, că nu se uscase nici costumul pe ea. Dar acuma, dacă mă gîndesc că am turnat apă peste nişte cărbuni ascunşi sub o cenuşă răcită de mult, simt că mi se ridică în suflet o căinţă şi te rog din suflet să mă ierţi.

Crede-mă, Nenea, spovedania asta mi-a făcut bine, că uite, n-am mai tuşit. Dar bine de tot o să mă fac după ce o să stau măcar trei zile în casă. Pînă miercuri ! Ce zici, îmi dă doctorul trei zile pentru 38 cu 2 ? Că dacă dă o recidivă peste mine şi pierd şi duminica viitoare, îmi iau lumea în cap.

Te pup şi să ştii că tare o să mă bucur dacă o să aflu că ai prins peşte duminica asta.

Titu IONESCU

P.S. Să mai ştii că atunci cînd ţi-au fugit caraşii din juvelnic, la Moviliţa, nu eu deschisesem capacul cînd dormeai, ci Moşu, la îndemnul meu. Aveai vreo trei sub măsură şi nu te puteam lăsa să calci legea ! Iar Moşu n-a mai stat să-i sorteze, şi le-a dat drumul la toţi...

PESCARUL CARE NU SE TEME DE URS

FOTOGRAFIA DE FAŢĂ A FOST făcută de Sven Gillsater, cunoscut fotoreporter suedez, într-un colţ din Alaska (S.U.A.). Această regiune este cunoscută prin urşii săi de o talie impresionantă, putînd atinge cîteodată pe cea a unui taur. Aci au fost împuşcaţi urşi care cîntăreau o tonă... ! Sven Gillsater a fotografiat asemenea urşi şi el afirmă că a putut să-i apropie fără a provoca la aceştia reacţii agresive. Pentru a proba spusele sale, el s-a înapoiat în Alaska şi a luat cîteva imagini, cum este cea alăturată. Ursul şi omul sînt aparent concurenţi la pescuit. Ursul pescuieşte cu mijloacele cu care l-a înzestrat natura : dinţii şi ghearele. Pescarul, cu lanseta. Şi unul şi altul prind somoni, pe care ursul îi devorează imediat, în timp ce pescarul preferă să-i ducă în cantonament, pentru a-i prăji. În pofida aparentei concurenţe şi a deosebirilor de tehnică, experienţa s-a desfăşurat în deplină înţelegere : pescarul n-a cerut ursului permisul său de pescuit, iar ursul n-a scotocit rucsacul pescarului. Doar somonii au suportat cheltuielile şedinţei, iar fotoreporterul a fost încîntat că a luat imagini atît de excepţionale. Încîntat de asemenea că a putut dovedi că pescarii pot să se înţeleagă între ei, chiar şi atunci cînd aparţin unor specii atît de diferite : un american de o parte şi un urs brun de cealaltă. Rămîne de ştiut dacă nu cumva această bună înţelegere se datorează abundenţei de peşte. Somonii Pacificului, în sezonul rece, urcă în număr atît de mare, încît sînt îndestulători pentru toţi pescarii, urşi şi oameni. În fapt, se pare că abundenţa echitabil împărţită constituie cea mai sigură garanţie a înţelegerii între animale şi oameni, ca şi între oamenii înşişi !

MITITICA

SÎNT UNELE ZILE DE TOAMNĂ, domoale, duioase, pe care le trăiești desprins de gîndurile încîlcite și fără noimă, și te pierzi privind în sus, către cer. De la apus, prin roșul violet, urcă spre tine păsările cu zborul departe, îți amintești de ele, ai vrea să le privești mereu, și mereu trec altele, de la apus la răsărit, și înțelegi dintr-odată că-ți plac păsările. De cîte ori, în drumurile mele cu pușca în mînă, le vedeam cum se rotesc în cercuri largi și nu ascultam nimic, decît le priveam de jos în sus pînă cînd, ca într-o imagine răsturnată, pădurea și pămîntul ajungeau sub mine. Era un joc de-a păsările, amețitor, pînă oboseam, cînd într-un tîrziu auzeam iar încet, lîngă mine, pădurea. Păsările, la început nebăgate în seamă, erau pretutindeni în jurul meu, gîndul și înțelegerea mea alunecau pe lîngă ele, cum trec pe lîngă lucrurile pe care le știi de demult.

Cînd m-am făcut vînător (se întîmplă și dacă ești femeie) și am ridicat pușca spre cer, ele treceau în drumul lor pe acolo. Atunci n-ai nici un gînd, cel puțin la început, glonțul pornește mai repede decît ai vrea și din marea lor de libertate vin către tine fără împotrivire. Căutîndu-le să le împușc, le-am descoperit zborul și urmărindu-le zborul am văzut cît sînt de frumoase. Astăzi mă opresc adesea, le urmăresc și le vorbesc, le înțeleg și pot să uit...

În amintirea unei păsări aștern aceste rînduri. Din păcate trebuie să-ncep cu un foc de armă.

Cînd am luat-o în brațe, corpul îi tremura tot, mîna mi se umpluse de sînge și simțeam inima ei mică ce repede bătea în mîna mea.

— De acum înainte voi fi prietena ta...

O mîngîiam ușor pe cap, era toată numai cît un pumn. Mă gîndeam că poți să iubești o cioară tot așa cum poți s-o omori sau să n-o bagi în seamă.

— Draga mea, i-am spus, îmi pare rău pentru durerea ta și nu știu ce va să fie viața care ți-a rămas. Vreau să stai în casa mea, să-ți alin durerea și să te ocrotesc.

Cîteva zile n-am crezut că are să trăiască. Se uita la mine, sfîrșită. Ochii ei negri erau adînci și tulburi. Mi-a venit un gînd salvator: Grădina Zoologică. Acolo sînt animale și doctori, mă vor înțelege.

— Domnule doctor, i-am spus la telefon, aș avea nevoie de o consultație, este vorba de o cioară, știți...

— O cioară ?

— Chiar dacă vă miră, totuși...

I-a scos alicele din aripă, a pansat-o, i-a făcut o injecție, și cu ea în brațe m-am întors acasă. Mă simțeam importantă și fericită. Îi vorbeam încet, încrezător, despre un gînd al meu, în care nu se cuvine să sufere nici oamenii nici animalele, ceva ca albăstrimile de unde venise și unde voiam să se întoarcă.

Zilele treceau. Soarele domol și brîndușele de toamnă erau acum departe. Au rămas doar cîmpurile negre și înghețate, și linia frîntă a culmilor de la marginea lor, ștearsă, iluzorie. Sub un cer întunecat, prevestitoare, trec stoluri de ciori. Frigul aduce cîmpurilor liniștea dinaintea iernii.

În noua ei locuință, pribeaga și-a făcut un loc și a primit un nume. Cîțiva pași, la început nesiguri, apoi alții, atenți, neliniștiți și curioși. O priveam, mă făceam că n-o văd. Pașii pe care îi făcea o linișteau. Dintr-o cameră în alta, o mică inspecție în baie apoi în balcon. Prin geamurile mari de sticlă vedea cerul, inima ei mică, de pasăre, o fi tresărit, căci aici și-a ales casa, în casa mea. Mă feream s-o sperii, o alintam, începeam s-o iubesc. Mărturisesc că a fost foarte greu să domolesc în ea frica de primejdie, pînă cînd am băgat de seamă, surprinsă, că mă cunoștea și își știa numele. „Mititica", o strigam duios. Venea repede, cu pașii mici, țopăind legănată, mirată și întrebătoare. Pe nesimțite se ivea între noi acea împletitură de lucruri nevăzute, care îți deschid porțile unei lumi fără cuvinte.

Întotdeauna avea ceva de făcut. Se trezea dimineața și ne trezea și pe noi, cu un croncănit puternic: erau orele șase fix. Niciodată mai înainte, nicio-

MITITICA

dată mai tîrziu! Deschidea ciocul lung, leneș, îl închidea, întindea o aripă, apoi alta, își așeza cu grijă penele, una cîte una, și pleca în expediție. după hrană. Căuta harnică, pe sub covoare, prin toate colțurile, pînă la urmă găsea bobul de porumb pe care eu îl ascunsesem, îl ducea la marginea covorului, îl fixa cu gheara între ciucuri, să nu sară, și-l despica, lovindu-l cu ciocul puternic drept în mijloc. Își făcea provizii pe care le muta mereu dintr-un loc în altul. Tot timpul căuta, tot timpul robotea. Pentru o bucățică de carne era în stare de orice. O fura și o ascundea, trebuia să am mare grijă. Am găsit o bucățică de carne în bibliotecă, alta în pantof. Ridica puțin covorul, punea bucățica furată, îl așeza la loc. Cu ciocul îndrepta fiecare ciucure, nimic nu trebuia să se vadă. Întorcea apoi spre mine niște ochi catifelați, duioși și rugători, încît adesea mă întrebam dacă dincolo de ei nu se naște un gînd, o dorință, o lumină.

Numai serile, cînd o vedeam în colțul ei atît de mică și de singură, înțelegeam că viața pentru ea era o mare problemă. Mă culcam îngîndurată, o vedeam în minte zburînd peste cîmpuri și peste păduri, cu zborul ei puțin greoi, mai ales toamna.

Umbla vioaie prin toată casa, și de la un timp s-a învățat cu mine așa de mult încît mă urma peste tot, se oprea la mică distanță și aștepta. Mititica se adapta la o viață modestă de apartament. Pînă cînd? O să mai zboare? Ghimpele îndoielii îmi neliniștea sufletul. „Dacă n-o să mai zboare, o împuști", mi-a spus cineva. „Dar ea nu mai e o cioară, are un nume", încercam să-i explic, și m-am oprit. Era atît de greu...

Neliniștea anotimpului ajungea pînă la ea. Înainte ca prima zăpadă să cadă, am băgat de seamă că nu mai mănîncă. Nu înțelegeam ce se întîmplă. Alerga speriată dintr-un loc în altul, parcă nu mă mai cunoștea și nu-și găsea liniștea. Mai apoi a început viscolul. Mititica prevestea timpul! Închisă între ziduri făcute de om, apărată de iarnă, ca o jucărie vie între mobile și covoare, era totuși ca și cînd ar fi fost departe, în primejdie, sub cerul liber și amenințător. În zilele fără soare avea aerul smerit al unei călugărițe. Pășea domol, parcă îngîndurată, învești mîntată în negru, aripa dreaptă, răsfirată, ajungea pămîntul. Cu capul retras între umeri căuta colțul cel mai de taină unde să poată medita în liniște. A trecut înțeleapta, spuneam... Mă ispitea să pun mîna pe ea, pentru că uneori te eliberezi prin gesturi de emoția care se naște în tine. Dar nu-i plăcea, nu-i plăceau mîinile. Mititica nu cunoștea frica bîtei; ridicam pușca și o îndreptam spre ea, mă urmărea curioasă, o atingeam și nu se mișca. Frica îi venea numai de la mîini. Înțelegea din gesturi dacă o chemi sau o alungi. Cîteodată, seara, venea aproape de mine și sărea în pat. Atunci, în serile acelea lungi, iarna, ne-am povestit noi multe despre lume și despre păsări. Mică și neagră, stătea lîngă mine, asculta cum îi vorbeam, închidea adesea ochii și parcă înțelegea. Poate că dincolo de instinct, în capul ei mic era un gînd, și el venea către mine. Biată sălbăticiune mică, crescută de soare sub cerul liber, unde zbura odată, departe de om...

A venit primăvara!

Prin geamurile largi intrau dimineții limpezi. Ea rămînea privind departe, uneori mișca puțin capul ca și cînd s-ar trezi dintr-o visare, apoi uita din nou de toate. Nu întindea aripile să zboare, nici nu se izbea nebună în geam, nu făcea altceva decît să privească spre un cer fără orizont. Parcă se sfîrșea ceva în ea.

Am înțeles că trebuie s-o duc în pădure. Din nou o cioară, dar liberă să zboare!

Am dus-o în pădure, am pus-o jos, a făcut cîțiva pași nedumerită, ca atunci cînd am primit-o în casa mea, numai că acum, sub picioarele ei subțiri tremurau frunzele pădurii. În lumina dimineții penele ei negre băteau în roșu, în albastru, în violet. S-a uitat la mine cu ochi duioși, era un ultim rămas bun. A zburat în primul copac din apropiere, apoi mai departe. În pădure am rămas singură, și totuși ce lină era lumina, și copacii cu mugurii lor, și primele flori, și primele cîntece de dragoste ale păsărilor!

Poți să iubești o cioară? Și-mi răspundeam: după cum ți-e sufletul...

Au trecut anii. Mă uit adesea la cer, ar putea fi oricare dintre păsările care zboară pe drumul lor albastru, ducînd din mine, în libertatea nemărginită a cerului, ceva fără nume, dar foarte important, de vreme ce pot să-mi aduc aminte...

Carmen BOJENESCU

Tradiţii vechi în haine moderne

FRANCEZII VÎNEAZĂ IAR CĂLARE

VÎNAREA CERBILOR, A MISTREŢILOR şi căprioriIor cu haită de cîini, vînătorii urmărind călare haita, era intens practicată de nobilimea feudală din Franţa, de unde această vînătoare „par force" a trecut în Germania şi în Anglia. În această ultimă ţară se vînau — şi se vînează încă — prin această metodă mai ales vulpi. În Ţările Române e posibil ca zimbrii să fi fost vînaţi astfel (după Gh. Nedici).

În Franţa, această vînătoare tradiţională, care părea sortită dispariţiei (datorită în primul rînd costului ei exagerat, la proporţiile din trecut, cu haite de sute de cîini şi cu zeci de cai etc.), este din nou la modă, ea suscitînd pasionante discuţii în contradictoriu, adeseori chiar în presă. Unii iubitori ai animalelor sălbatice consideră că hăituirea îndelungată, pînă la epuizare, a vînatului, constituie o formă de chinuire a vietăţilor, contrară legilor şi eticii vînătorii actuale. Cei ce o practică susţin că e mult mai sportivă, mai activă şi mai pasionantă decît vînătoarea cu hăitaşi sau la pîndă, avînd în plus şi tradiţii seculare, un ceremonial plin de farmec (uniforme, semnale sonore asociate cu diversele faze ale vînătorii etc.).

În prezent, această vînătoare „par force" începe să aibă o importanţă economică tot mai mare, ea angrenînd cheltuieli însemnate şi prelevînd o parte tot mai mare din vînat.

În 1978 existau în Franţa aproape 200 de echipaje, fiecare aparţinînd unei asociaţii. Un echipaj utilizează cam 40 de cîini (minimumul legal e de 30 cîini), 20 cai, 15 salariaţi (maeştri de vînătoare,

DIN NOU CĂLARE

specialiști pentru cîini și cai), totalurile pe țară fiind deci de cca 8000 cîini (din numeroase rase, unele foarte vechi și rare), 4000 cai și 3000 salariați permanenți. În plus, veniturile a numeroși mici meseriași depind în bună măsură de această formă aparte de vînătoare — curelari, cizmari, potcovari, croitori, fabricanții de goarne — ca și unii veterinari, specialiști în materie de cîini și de cai etc.

Între lunile noiembrie și martie se practică săptămînal cca 250 vînători călare, pe cca 35 000 ha de pădure și 100.000 ha de cîmpie. Cifrele vînatului ucis sînt mai mari decît ne-am așteptat. Anual sînt vînați astfel cam 800 de cerbi. 300 de mistreți și 500 căprioare. La cerbi, această cifră reprezintă 29% din piesele vînate în sezonul 1977—1978 (la o populație totală de cca 36.000 cerbi, cu un spor natural de 7000—8000 exemplare pe an). La căprior reprezintă numai 1% din piesele vînate (la o populație totală de cca 250.000), iar la mistreți 0,5%.

Vînătorile sînt urmărite de 50.000 participanți anual (ei nu trag cu arma, nu ucid, ci asistă la hăituire călărind prin păduri și pe cîmpii, sunînd din goarnă sau strigînd conform unui ritual, în anumite momente, cînd văd vînatul, cîinii și vînătorii profesioniști fiind cei ce ridică, urmăresc, prind și ucid cu un foc de pistol vînatul). În plus, cam un milion de persoane asistă ocazional, la vînătoare, care se desfășoară prin teritorii uneori dens populate.

Chiar dacă este un sport diferit de vînătoarea clasică (în care vînătorul pîndește și împușcă, deci nu este spectator) și dacă vînatul capturat nu e numeros, vînătoarea „par force" vădește o evoluție ascendentă și are un rol aparte în cadrul presiunii cinegetice asupra unor specii de vînat nobil, ca și în cadrul echilibrului ecologic.

Matei TĂLPEANU

GLUME

Automobilul doctorului Glaskar a fost atacat și grav avariat pe șosea de un taur. Numai datorită intervenției țăranilor dr. Glasklar a scăpat cu viață. El este conducătorul unei stațiuni pentru fecundarea artificială a animalelor din creșcătorii !

*

În fața unei vizuini sare un pui de vulpe. Un iepure, care tocmai trecea pe acolo, se opri și-l întrebă :

— Tatăl tău e aici ?
— Nu !
— Dar mamă-ta ?
— Nici ea.
— Frați ai ?
— Nu !

Atunci iepurile se prostăpi amenințător în fața puiului de vulpe și-l întrebă :

— Vrei poate să-ți trag o palmă ?!

*

Un cerb bea din apa limpede a unui lac de munte. După ce apa s-a liniștit din nou, el și-a privit cu mîndrie chipul reoglindit și spuse : „Eu sînt regele pădurilor !" Ursul, care se afla în spatele lui mîrîi : „Ce-ai spus ?" — „Ah ! zise cerbul. nu știi cum e, vorbești multe după ce te-ai îmbătat !"

*

Micul Thomas a mers odată, cu mama lui, la grădina zoologică. În fața cuștii unui mistreț, mama i-a zis : „Acesta de aici e un porc..." Thomas rămase uimit și spuse : „Da ! Dar de ce, mamă ?"

*

— Cîinele meu e într-adevăr isteț. În fiecare dimineață îmi aduce ziarul.
— Dar asta, dragul meu, nu-i nimic neobișnuit ; o fac mulți cîini.
— Se poate, dar eu nu-s abonat la nici un ziar !

*

— Ospătar, puiul ăsta fript are numai piele și oase.
— Ați dori oare să vă aduc și penele ?

*

— Mă doare stomacul de la cutia asta de stridii.
— Erau cumva stricate cînd ați deschis-o ?
— Cum ? Trebuia oare s-o deschid ?

(din „Das Tier")

Pavel MIHAILOV
Erou al Uniunii Sovietice

duel cu LUPUL

ÎN AMSTERDAM, UNDE NE ÎMPOTmolisem din cauza timpului nefavorabil pentru zbor, ne-a întîmpinat un lup imens. Era ultimul lup al Olandei, ucis în anul 1897, expus acum la intrarea în secția de istorie naturală a muzeului orășenesc.

Cînd era în viață, arăta ca o fiară puternică, de mărimea unui viței. Pînă și cu înfățișarea sa de animal naturalizat el inspira groază. Colegul meu, pilotul Alexandr Iurkin, netezi părul aspru de pe greabănul lupului, după care spuse :

— Cu o fiară asemănătoare, am avut ocazia să mă întîlnesc față în față, chiar în zilele noastre. Numai că acela, tambovcian, era cu mult mai mare.

În privința aceasta, mi-am exprimat îndoiala. Și atunci, Iurkin mi-a povestit următoarea poveste... adevărată :

La sfîrșitul deceniului al cincilea, i-a fost dat să lucreze un timp oarecare în regiunea Tambov (la 400 km sud de Moscova — n.t.). Un grup nu prea mare de avioane ușoare transporta poșta, oamenii și diverse încărcături, împrăștia îngrășăminte peste tarlale, furniza carburanți etc.

În acele timpuri, lupii băgaseră spaima în toată regiunea Tambov, ca și în cele învecinate. În timpul războiului ei se înmulțiseră tare mult, pleșcuind pe cîmpurile de luptă. În anii grei de după război, nu se găsea nimeni și nici nu era cînd, să-i primească cu arme de foc. Era încă prea devreme să se discute despre menținerea echilibrului ecologic și salvarea lupilor ca „sanitari ai naturii". Apărarea averii și a însăși vieții oamenilor de brigandajul lor se impunea mai mult ca oricînd.

Ziua în amiaza mare lupii năvăleau asupra turmelor ce pășteau pe întinsele islazuri, tîrau prin curțile țăranilor oi și porci, iar cîteodată nu le era greață nici de cîini. Unei bătrîne, înlemnită de groază, i-au smuls iedul chiar din brațe. Pericolul se ivea pretutindeni, deoarece lupii încetaseră cu desăvîrșire să se mai teamă de oameni.

În sfîrșit, pe teritoriul Tambov s-a declarat război crîncen haitelor de lupi. Urmărirea și uciderea lor se desfășura fără întrerupere, dar fără succes. Lupii deveneau din ce în ce mai îndrăzneți, simțindu-se stăpîni pe situație.

Într-o zi, la centrul de comandă al detașamentului de aviație. se prezentă un om înalt, bine legat, îmbrăcat în uniformă de silvicultor și înarmat cu o excelentă armă de vînătoare. Se numea Ivan Viazovoi, cunoscut vînător de lupi din ținutul Tambov. El explică comandantului de detașament scopul vizitei sale — și anume : trebuia ca din avion să depisteze urma și să lichideze o fiară deosebit de periculoasă și vicleană, pe care localnicii o porecliseră „Vîrcolacul". Vînătorul a cerut să fie ajutat de un pilot experimentat, care să conducă avionul în zbor razant, cît mai aproape de sol. Alegerea a căzut asupra lui Alexandr Iurkin.

DUEL CU LUPUL

Şi iată-i pe cei doi, într-o friguroasă dimineaţă de februarie, luîndu-şi zborul în zona unde Vîrcolacul îşi făcea de cap. După 40 de minute de zbor în cerc deasupra tarlalelor şi pădurilor înzăpezite, vînătorul îl bătu pe umăr pe pilot şi-i arătă jos, pe versantul unei ripe, în adîncul umbrei, unde se cuibărise un lup imens. Era Vîrcolac. Viazovoi abia îşi potrivi arma pentru tragere, cînd lupul şi sări din umbră, luîndu-o la fugă prin salturi mari într-o parte şi alta. La prima împuşcătură, Ivan dădu greş. În timp ce pilotul întorcea avionul, lupul gonea cu disperare spre capătul rîpei şi din clipă în clipă urma să dispară în pădure. Îl ajunseră totuşi din urmă şi Viazovoi, cît ai clipi, ochi din nou şi trase. Dar nici de această dată nu nimeri ţinta. Au hotărît să se întoarcă acasă.

În dimineaţa următoare, Iurkin şi Viazovoi îl descoperiră pe Vîrcolac în cu totul altă parte, pe gheaţa rîului, la vreo doi kilometri de satul de unde tocmai răpise un berbec, din care se înfrupta acum împreună cu lupoaica şi puiul lor, sfîrtecînd cu lăcomie din carnea berbecului.

După ce umbra avionului alunecă peste rîu, lupoaica şi puiul o luară la picior către liziera pădurii din apropiere. Rămas singur, tilharul sur ridică puţin capul, vrînd parcă să recunoască avionul cu vînătorii ghinionişti din ziua precedentă, după care continuă să înfulece prada, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Pilotul conduse avionul atît de jos încît puţin a lipsit ca schiurile să atingă bolovanii îngheţaţi de pe cîmpul înzăpezit. Cînd ajunseră la distanţa bună de ochire, Viazovoi trase un foc de armă. Dar şi de această dată nu nimeri ţinta. Lupul, teafăr, se ridică puţin şi-şi plimbă privirea în ochii vînătorului.

— Dar, ce-i cu el ? E oare într-adevăr vrăjit ? strigă disperat Viazovoi, bătînd cu pumnul peste patul armei sale. Hai, să mai încercăm o dată.

În cursa ce urmă, surveni ceva de necrezut. Fiara s-a aşezat pentru o clipă şi apoi, deodată, asemenea unui resort desfăcut, se ridică în două labe şi veni în întîmpinarea avionului. Pornise parcă la atac. Dacă Iurkin nu ar fi tras cu putere de manşă, viguroşul proiectil viu ar fi lovit desigur elicea, care s-ar fi sfărîmat în bucăţi.

În timp ce pilotul, revenindu-şi în fire, executa un viraj lin pentru a aşeza avionul pe linia de plutire, Vîrcolacul porni liniştit spre liziera pădurii, unde plecaseră lupoaica cu puiandrul ei. După părerea lui, el fusese cel care învinsese în încăierare, iar omul urma să părăsească terenul.

Viazovoi, palid de supărare şi şoptind ceva neînţeles, ochi din nou, trase şi... de astă dată lovi ţinta în plin : o lovitură în laba dinapoi, alta în grumaz şi în puternicul şi zbîrlitul greabăn. Lupul căzu.

Alunecînd pe zăpada îngheţată, avionul se opri la vreo 70 de metri de fiara lovită. Lupul zăcea pe o coastă, cu limba mare scoasă. Era foarte greu, cu mult peste o sută de kilograme şi cei doi oameni voinici trebuiau să se opintească, să se oprească şi să răsufle din greu, în timp ce-l tîrau spre avion. Iurkin, care-l trăgea pe Vîrcolac de labele dinapoi, îşi aruncă întîmplător privirea asupra limbii

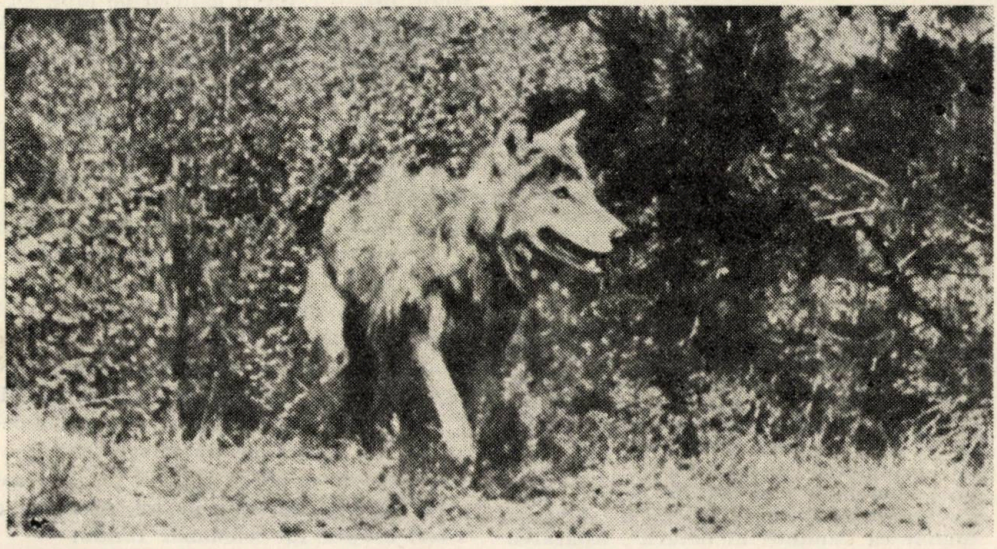

lupului și i se păru că aceasta vibra ușor, la fel ca argintul viu. El nu împărtăși însă vînătorului părerea sa. După ce-au fumat cîte o țigare, au apucat iarăși de labele lupului și l-au cumpănit bine spre a le fi mai ușor. În acel moment, Vîrcolacul a tresărit, s-a smuls din mîinile lui Iurkin, a doborît cu pieptul său vînătorul și s-a apucat să-l rupă cu furie, strivindu-l cu toată greutatea sa. Acesta, instinctiv, și-a acoperit fața cu mîinile. Uluit, pilotul înlemni pentru moment, dar își reveni repede, înșfăcă arma de țevi și o nărui peste capul lupului, ca pe o măciucă. După cea de a doua lovitură, patul armei se prefăcu în țăndări, dar lupul, fără să se sinchisească, continuă să sfîșie hainele și mîinile vînătorului.

Deodată, Iurkin își aminti că țevile rămase în mîinile sale sînt încărcate, iar închizătorul era întreg. Se lăsă în genunchi și apropiind țevile de capul lupului, el apăsă pe ambele trăgace deodată. Se auzi detunătura. Mîna dreaptă i-a fost smucită cu putere, iar țevile zburară la cîțiva metri, înfundîndu-se în zăpadă.

Pilotul îl zgîlții apoi prudent pe Viazovoi. Acesta era viu, dar avea o înfățișare oribilă. Pierzîndu-și răsuflarea și repetînd „rabdă prietene"! Iurkin își tîrî tovarășul la avion, unde cu toată grija îl instală cît mai comod în despărțitura încărcăturii. Se sui apoi iute în avion, dădu turație motorului pe care, prevăzător, nu-l oprise și decolă.

În Tambov, avionul era așteptat cu vînatul și mare le-a fost mirarea oamenilor cînd pilotul sări deodată din avion, strigînd „Ajutor! Să vină salvarea!", după care se repezi să deschidă carlinga. În compartimentul încărcăturii, nu zăcea lupul ucis, ci vînătorul, mai mult mort decît viu.

Și totuși misiunea fusese îndeplinită: Vîrcolacul pierise. Cadavrul lui a fost descoperit mai întîi de niște copii din satul învecinat. La început, ei nu putură să înțeleagă ce anume se petrecuse aici: în jurul dușmanului înfrînt, tot omătul era răscolit, călcat în picioare, murdărit cu sînge. Patul armei, sfărîmat, se găsea aruncat prin apropiere. Dar omul care-l ucisese pe Vîrcolac dispăruse undeva, fără urme și fără a lua cu el prețiosul trofeu.

În acel timp, Ivan Viazovoi, bandajat din cap pînă în picioare, zăcea în sala spitalului regional. Din bandajul feței, îi radia un ochi verde, pătrunzător. „Șașa, îi șopti el pilotului Iurkin, mai zboară te rog încă o dată acolo și caută țevile acelea, în zăpadă. Am să încerc să repar puștulița aceea; s-ar putea ca ea să-mi mai fie de folos..."

din revista „Sputnik"
traducere de Alexei NICOLESCU

MONTURĂ CU ÎNȚEPARE AUTOMATĂ

ESTE O MONTURĂ EFICIENTĂ ÎN pescuitul la fix, cu vargă de 4—5 m.

- la capătul firului se fixează un plumb de 4—5 g, iar pe fir, o plută oarecare (din spic de cocean de porumb), prinsă ca de obicei, spre a se putea regla „apa";
- la aproximativ 35—40 cm deasupra plumbului de fund, se „mușcă" pe fir o alică mică (2—2,5 mm);
- dintr-un mic dop de plută și un segment de sîrmă subțire de oțel (0,3—0,4 mm), lung de cca 4 cm, se confecționează un plutitor port-cîrlig așa cum se vede în fig. a (atenție la confecționarea ocheților plutitorului: să nu poată trece prin ei alica opritoare mușcată pe fir, iar prin încheietura acestor ocheți să nu poată ieși firul de nylon);
- unul din ocheții plutitorului se inserează pe linia vergii, înainte de fixarea plumbului de fund, iar de celălalt ochet se leagă un căpătîi de nylon lung de 50—60 cm, purtînd, la capătul liber, cîrligul.

Poziția monturii în repaus, la apă, este indicată în fig. b, cu plutitorul port-cîr-

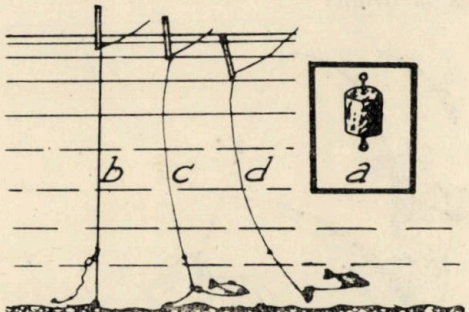

lig sub aplica opritoare; cînd peștele mușcă și fuge, pluta semnalează iar plutitorul port-cîrlig coboară către plumbul de fund (fig. c); cînd plutitorul port-cîrlig este oprit brusc în plumbul de fund (fig. d), are loc înțeparea automată.

Optimism nezdruncinat

PLĂCEREA PESCUITULUI ÎI CUprinsese la vîrste diferite, deşi toţi trei se găseau de-acum în rîndurile mult invidiaţilor pensionari. Dar pătimaş era Franducu, dispus oricînd să ieie cele mai neaşteptate decizii în vederea unei partide de pescuit. Consecinţele, cînd se întîmpla să fie împreună, le împărţeau însă frăţeşte, pentru ca necazul vreunuia să nu înveselească prea de timpuriu sufletul celorlalţi doi.

Aşa a fost şi în începutul acelei toamne. Hotărîră să plece cu trenul de ora 23 şi 30 de minute.

— Stăm în gară pînă s-a face ziuă, dacă nu ne-a conveni să plecăm, grăi Brebenel, vorbă ce-l linişti pe Chiran, nedispus să înfrunte niciodată riscurile.

— Cum veţi vrea voi, numai să ajungem pe malul Mureşului înainte de a se crăpa de ziuă ; atuncea trage peştele mare, conchise Franducu înţelegerea, avînd grijă să strecoare în gîndurile celorlalţi grăuntele ispitei, ce avea să germineze în confortul călătoriei cu trenul.

N-a fost greu, aşadar, odată ajunşi în gara Războieni, să-i îndemne tot el să-şi ieie rucsacurile în spinare şi să pornească la drum :

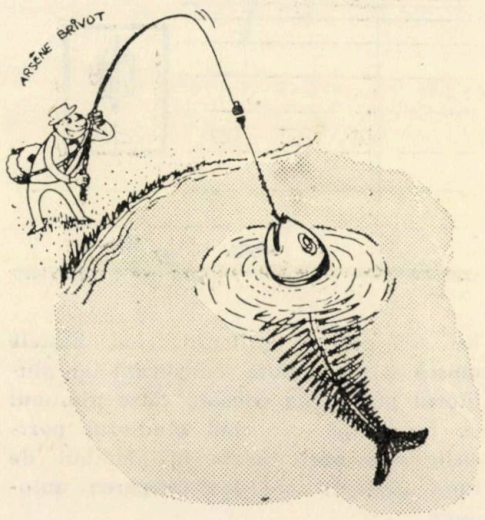

— Nu-i păcat de-o aşa bunătate de vreme să lîncezim aici cînd Mureşul e doar la o azvîrlitură ?!

Drumul de care ducea fără ocolişuri la prundişurile Mureşului. Astfel că au avut tihnă din partea picioarelor ca să-şi tot lungească gîturile în opacitatea nopţii, doar vor putea deslui dincotro vine lumina. Lămurirea a picat exact cînd au ajuns la apă. Sub forma unor fîşii prelungi albicioase, destrămate sonor din pînza nopţii, în ropotul de lacrimi, îndepărtat, al cerului.

— Vine ploaia ! striga natura cu toată puterea ei de convingere şi pescarii îşi scoaseră degrabă pelerinele de nylon, aruncîndu-le protector asupra făpturilor încovoiate peste rucsacuri.

— Nu ploaia a fost necazul, explicau ei mai tîrziu cunoscuţilor, ci melasa ce venea într-una pe apă ca un mîl lipicios, de n-am putut pescui în nici un chip ; abia aruncai momeala în apă că şi firul şi plumbul şi cîrligul se încărcau de melasă, ciorchini întregi, nu alta ; şi-apoi pînă o dădeai jos, gîndind că peste un minut urma să faci din nou acelaşi lucru, îţi pierea cheful de pescuit.

Într-adevăr, lui Chiran şi lui Brebenel le-a pierit pentru mult timp pofta, tocmai în aceeaşi zi la ora prînzului, cînd se întoarseră cu primul tren acasă. Pentru Franducu însă întoarcerea nu reprezenta decît condiţia indispensabilă pregătirii unei noi incursiuni pe cîmpul de luptă.

— Tot pe Mureş, dar mai la vale, la Teiuş ; am auzit că sînt nişte locuri formidabile, necălcate de pescari. Iar de melasă, nici vorbă. Mergem mîine ?

— ...noi ...mai aşteptăm ...să vedem ce faci... şi-om discuta, îşi asumă Brebenel responsabilitatea refacerii unităţii grupului.

A doua zi, acceleratul de ora 3 dimineaţa îl lăsă pe Franducu, singur, în gara Teiuş. De aici şi pînă la Mureş doar o cîmpie întinsă pe cîţiva kilometri, la capătul căreia nu-l puteau aştepta decît malurile mult visate. Iar pentru un plus de siguranţă, Franducu aşteaptă acum în gară ivirea zorilor, apoi porni pe linia imaginară strecurată printre mărăcinişuri. Şi printre asprimea ierburilor înalte cu must de mlaştină. Oricum, tot mai trebuia făcut cîte-un pas într-o parte sau

alta și cine le-ar fi putut ține, la urma urmei, socoteala ?! Mai ales că odată cu ziua coborau de sus și straturi tot mai dense de ceață.

Judecînd după timpul scurs, de la o vreme Franducu își dădu seama că s-a rătăcit. Schimbase de atîtea ori direcția de mers, încît n-ar fi putut nici măcar bănui încotro îi era ținta. L-au scos din încurcătură hămăituri apropiate de cîini, dar nu mai avu cînd să-și închipuie peste ce fel de așezare omenească îl azvîrli acum norocul, că ceata cîinilor ciobănești era doar la doi pași de el, încercînd să-l atace frontal și din flancuri, cu toată furia dezlănțuită. Lupta fu aprigă dar scurtă, retezată în ultima clipă cu virtuți salvatoare de detunătura unui glas iscat din încîlciturile negurii :

— Stai ! Cine ești ? Te arestez !!

— Mai întâi scapă-mă de cîini și-apoi poți să mă tot arestezi. M-am rătăcit.

— Îi interzis, tovarășe ! Îi locul stînii. Scrie ! Anul trecut or omorît cîinii un om.

Și ciobanul îl făcu să simtă pentru a doua oară fiorii reci ai primejdiei prin care trecuse, sub dovada grăitoare a beților de pescuit frînte în toiul încăierărilor.

Ajunse repede la rîu și, experimentat cum era, nu-i fi prea greu să-și pună în stare de funcționare undițele. Sfîrșitul zilei nu consemnă însă nici o captură vrednică de luat în seamă. Reținem totuși pe harta locului calea mult mai scurtă și fără peripeții pe care se putea ajunge acolo.

— Cum, și mai ai de gînd să te duci ?!? săriră ca la comandă Chiran și Brebenel, aflînd a doua zi de la întoarcere cele întîmplate lui Franducu.

— Dac-ați fi văzut și voi cum săreau peștii ! Ceva rar ! Puține locuri ca acela !

De dus tot s-au mai dus ei împreună, dar numai după ce mustul și-a potolit neastîmpărul în butoaie, iar podul gros de gheață a acoperit liniștea apelor amorțite de gerurile iernii.

— Am auzit de-un braț mort al Mureșului, către Aiud, plin cu știucă. Ce-ați zice să încercăm ? aruncă tot Franducu întrebarea plină de ispititoare îndemnuri celor doi ortaci de pescuit.

— Dar unde-i anume ? interveni Brebenel.

— Las' pe mine, că vă duc eu ! îi liniști Franducu, împrumutîndu-le și lor din surplusurile nezdruncinatei sale convingeri. Coborîm la Aiud și mai departe-i treaba mea !

De coborît au coborît, dar treaba nu a fost pînă la urmă numai a lui. I-a dus însă, ca de obicei, exact la locul cu pricina. În mijlocul cîmpiei acoperite cu

OPTIMISM NEZDRUNCINAT

zăpadă, undeva între marginile gării și linia de sălcii cenușii ale Mureșului, pașii li se opriră la balta cu știuci.

— Bine că sîntem primii ! le zîmbi cu satisfacție un cîine ascuns în gîndul lor văzînd că nimeni nu se pornise încă să taie copci.

Se apucară ei, în grabă, să le croiască din izbiturile reținute ale toporiștelor. Peștișorii din bidoane primiră porția de apă proaspătă și apoi, înviorați de cîrligul înfipt în spate, se cufundă în adîncurile nestiute ale apei pentru a iscodi cei dintîi tainele bălții. Primul rînd de copci nu dădu nici cel mai modest rezultat. Mușcăturile nu se iviră nici la al doilea, nici la al treilea. În ciuda dispersării strategice, știuca se încăpățîna să zacă în anonimat. Întrebările, neprimind răspunsuri liniștitoare, își dezdoiau de-acum spinările și-și întindeau gîturile.

Dinspre oraș, silueta unui localnic se apropia pe urmele pașilor ce bătătoriseră mai înainte zăpada. Aflat la distanța prielnică pentru ca vorba să-i fie auzită, rosti nedumerit :

— Ce faceți aici, oameni buni ?!

— Pescuim.

— La știand ?!

— Cum ?!?

— Păi, uite, dumneata pescuiești chiar la trambulină.

Pescarii mai măsurară o dată cu privirea scîndurile împuținate ale unei înălțări ce, reconstituită, putea fi botezată într-adevăr trambulină și înțeleseră, fără alte explicații, nu numai situația caraghioasă în care se aflau acum, ci și rosturile lor viitoare. Doar în mintea lui Franducu totul putea fi evitat de la bun început dacă graba începerii pescuitului le-ar fi dat totuși puțin răgaz ca să răstălmăcească așa cum se cuvine semnele locului. Din dezastrele înfrîngerii, singur el culesese și de data aceasta sămînța renăscătoare a reînălțării.

Eugen CÂMPEANU

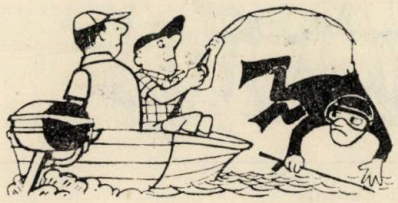

„dulăul"

ÎN INTERIORUL CLUBULUI DE chinologie, situat la demisol, era frig și domnea o atmosferă neprimitoare. Președintele și locțiitorul acestuia discutau cu aprindere despre apropiata expoziție-concurs a cîinilor de vînătoare. Deodată, ușa se deschise brusc și în cameră intră lăcătușul blocului, purtînd în brațe un motan uriaș cu blana roșcată.

— Ce dorești ? îl întrebă președintele.

— Curînd o să deschideți expoziția. Aș vrea... aș dori ca „Grivei" al meu să ocupe primul loc.

— Care „Grivei" ?

— Ăsta, spuse lăcătușul și așează jos motanul pe care-l adusese. Dacă n-am fost vrednic eu de medalii, cel puțin el să le poarte.

Președintele începu să rîdă cu hohote :

— Ești în toate mințile, omule ? La noi este vorba de deschiderea unei expoziții-concurs a cîinilor de vînătoare, iar dumneata vrei să ne bagi pe gît o mîță !

— E motan.

— Nu-i nici o deosebire !

— Ba deosebirea există, firește, dar neglijabilă, spuse lăcătușul. Și continuă :

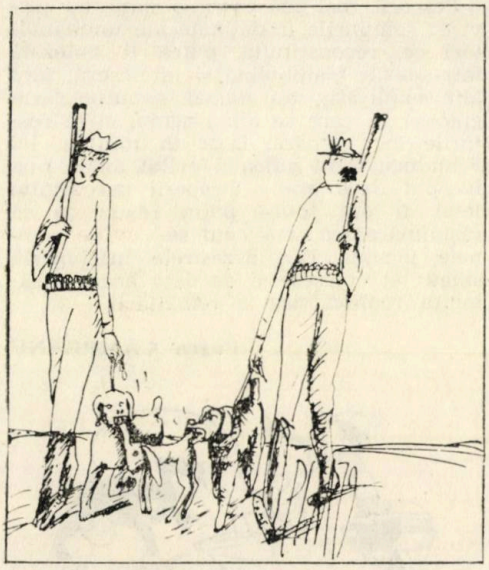

Fără cuvinte

— Dacă n-o să-l medaliați pe „Grivei", o să vă închid caloriferul.

Lăcătușul meditâ puțin și adăugă :

— Și apa...

O atmosferă încordată se așternu. Președintele și locțiitorul priveau fix spre lăcătuș care, nepăsător, mîngîia blana roșcată a motanului. În sfîrșit, președintele nu se mai putut abține și spuse :

— În general, dacă e să vorbim cinstit, o pisică nu se prea deosebește de un cîine. Are și ea patru labe, o coadă, două urechi...

— Ce vorbiți năzbîtii ?! se revoltă locțiitorul. Și hipopotamul are două urechi. Poate fi el oare asemuit cu un cîine ?

— Nu m-am referit la hipopotam, suspină greu președintele. Hipopotamii nu se pricep să latre.

— Dar pisicile noastre se pricep să latre ?

— Desigur. Cînd fugăresc cîinii. Cîinele, de frică, se urcă în pom, iar pisica cînd ajunge la rădăcina pomului, își saltă botul în sus și se pune pe lătrat !

— Ați încurcat borcanele. Pisica nu latră la cîine, ci viceversa. Pisica se cațără în pom și nu cîinele.

— Pisica, cîinele... Ce importanță are ? Este vorba doar de terminologie.

— De ce vă referiți la terminologie ? Este o problemă de principiu !

— Te avertizez, Piotr Gavrilovici, — nu se mai putut abține președintele — că dacă nu încetezi cu insinuările, nu te mai ajut în problema telefonului. Pe cuvînt de onoare ! Las lucrurile baltă și vei rămîne cuplat !

Locțiitorul a privit un timp în jos, după care uitîndu-se chiorîș spre motan, spuse :

— Ce să zic... În general, acest cățeluș îmi place. Culoarea și exteriorul, de asemenea. Nu putem lua o hotărîre pripită. Trebuie să chibzuim bine cum să-l strecurăm în concurs... !

A. KURLEANDSKI

(traducere : Val Tescoveanu)

La hipodrom, un scoțian se adresează prietenului său :

— De ce ai încălecat pe cal cu fața spre coadă ?

— Trebuie să fiu atent căci calul a înghițit un shiling !

Un SETTER ENGLEZ văzut din profil

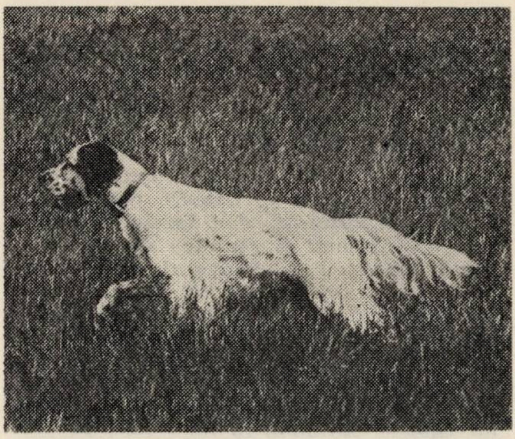

ÎNHĂIBURAT ÎN BLANA LUI ALBĂ și strălucitoare de urs polar, setterul meu Oscar se plictisește de ore lungi, printre gratiile de fier ale canisei lui. E în această zi tîrzie de toamnă prea frig, vînatul tot mai rar, iar stăpînul lui, tot mai bătrîn, nu mai vrea ca pe o astfel de vreme cu burniță să mai iasă la vînătoare.

Singura variație în viața lui de cîine — condamnat fără nici o vină la închisoare pe viață — în ziua ce se scurge acuma ca și altă dată, i-o aduceau singure vrăbiile. care, după ce el terminase lighenașul cu mîncare, mai rămăseseră cîteva bucățele de mămăligă peste care se năpusteau în mici stoluri. L-am surprins adesea, cum, cu mișcări feline de linx, se ridica din postul lui adăpostit, făcea cîțiva pași, apoi rămînea nemișcat pe burtă, cu nările palpitînde, cu ochii ficși, spre buchețelul păsărelelor imprudente.

E poate convins — după atîtea experiențe zadarnice — că nu le poate prinde. Dar patima fierbe în el, cu stăruință și așa de puternic, încît îl ține nemișcat, asemenea acelui copil mîncăcios care, iarna, cu fruntea lipită de geam, privește la tăvile de prăjituri trecîndu-i pe sub nas.

Dacă, însă, încalț bocancii de vînătoare, încing cartușiera, îmi îmbrac costumul uzat de catifea verde, chiar înainte de a-mi agăța arma la umăr, îl surprind pe Oscar sărind în sus de bucurie, cuprins de o frenezie sălbatică, ce se ridică din fundul cel mai ascuns al măruntaielor lui, cu modulațiuni de voce în „crescendo"... Face deodată sluj înaintea mea, știind că n-are voie să mă atingă cu labele pe haine ; apoi se destinde într-o galopadă în cerc, în jurul țarcului cu stîlpi metalici, pînă în clipa eliberării. Cînd îl chem vine tremurător de emoție, mirosindu-mi cu putere botforii abia atunci unși cu ulei de ricin. E semnul de certitudine al plecării noastre, spre cîmpiile de soare și liniște. Agitația și salturile lui de puternic delfin sînt atît de violente, încît numai cu greutate reușesc să-i vîr peste cap zgarda, potrivind-o apoi în cataramă. În aceste clipe, sub clopotul bucuriei, cu limba în spume, se îneacă, numai la gîndul libertății de-a lungul păișului miriștilor sau al pîrloagelor uitate, dar pline încă de iepuri, vînatul lui preferat. Are poate și o bogată imaginație, fiindcă ce trădează altceva, aceste anticipate izbucniri de veselie...

Fără îndoială, el vede în aceste clipe vastitatea largă a miriștilor, a păsărilor blocate în aretul lui, a iepurilor atît de iuți, dar mai ales își dă perfect seama de apropiatul vagabondaj ce-l așteaptă, alături de scumpul lui stăpîn.

Majoritatea cîinilor de vînătoare sînt niște mari senzitivi și incontestabil niște iremediabili afectivi. Sîngele lor cald le aleargă în artere cu clocote de geizeri, dominați de bucurii solare și gata să irumpă, trădînd totodată și marele curent de viață, setea animalică de destindere, ridicată la temperaturi înalte.

Temperament prin excelență franc, cîinele îți vorbește din ochii inteligenți, prin care se strecoară întreaga lui ființă deschisă, gata de a te servi. Minciuna și ipocrizia atît de încrustată în alte animale, îi sînt lui streine.

De cîte ori, pe neașteptate, îi apare în poarta casei silueta stăpînului, de atîtea ori îl invită în curticica lui, cu inima ospitalieră și generoasă, agitînd puternic coada, stindardul plin de mătăsuri moi, în vreme ce ochii lui de chihlimbar pur rîd de mulțumire...

— Eeei ? Ce-i cu tine ? și gudurările lui calde parcă răspund : foarte, foarte bine, dragul meu stăpîn... și acum, lasă-ți suferințele, necazurile, fiindcă viața rămîne totuși frumoasă dacă reușești ca și mine să suferi cu surîsul pe buze, față

UN SETTER ENGLEZ

de atît de repede trecătoarele : nedreptăți, contrarietăți, absurdități ale vieții. Să fii mereu brav și să uiți fără ranchiună, iată marele secret !... Oricare om minor e laș și oportunist, dar iartă-l repede, deși de egoismul și răutatea de care ne acuză, singur el e vinovatul, fiindcă el ne-a dresat cu răbdare să fim cît mai agresivi, mai răi de se poate, decît sălbătăciunile pădurilor cu care trebuie să ne batem pînă la moarte, și să le învingem. Tot omul e acela ce ne-a învățat să servim cruzimii lui, distracțiilor lui egoiste, chemînd, în mod fals, pe cei mai canalii și decăzuți dintre semenii lui : Ciine ! Uită stăpîne pe acești frați ai tăi, și vino lîngă mine, fiindcă eu știu totdeauna ce vreau, și tu dinainte cunoști gîndurile mele, așa cum sînt. Ne înțelegem prin ceea ce avem bun și blînd în noi, mereu, noi slabii și umiliții, dar care sîntem oricînd gata să ne găsim bine, chiar sub mîna aceluia ce din nepricepere ne-a torturat, fără ca noi să fi avut vreo vină, dar care acum tot el ne mîngîie...

Iată ce, cu ochii lui rîzători, imediat după o cravașe mîngîietoare, mi-a spus bătrînul meu Oscar, nu prea mult înainte de a orbi, și atunci cînd stăpînul și bunul lui prieten l-a întrebat : Eeei ? Ce mai e cu tine, ce mai faci ?

Și ei, cîinii, cei mai din apropierea noastră, dar de atîtea ori uitați sau neglijați, ne iartă totuși, cu atîtea feluri gingașe ale lor de a se exprima, prin care adesea ne arată că și ei au unele bucurii și plăceri, ca și noi, că trupul și sufletul lor suferă, la fel cu al nostru, ei formîndu-ne primul alfabet al... umanismului.

Atașamentul unui cîine va rămîne totdeauna față de stăpînul lui, dar mai ales față de acela ce-l poate mai mult înțelege, față de acela care pentru el se sacrifică tot mai mult. Să iubim deci cîinii, ce întotdeauna la prima lor întîlnire cu noi, amicii, ne alintă și ne surîd veseli, fără rachiună... Ce mai faci ?...

PSIHOLOGIE CANINĂ

DACĂ NUMEROASE SÎNT VIETĂțile care aleargă în ograda omului, cu siguranță că, aceleia căreia îi putem găsi mai mult suflet asemănător cu al nostru, e cîinele.

Strigă-l pe nume sau fluieră-l și, deodată, din somnul cel mai adînc, îl vezi tresărind, dînd buzna peste tine, culcîndu-ți-se la picioare, mai cuminte decît cel mai ascultător copil. Privește-i cu luare aminte fundul ochilor de chihlimbar, întunecați sau galbeni ; în privirile lor limpezi și directe vei descoperi : înțelegerea, dragostea, rîzgîiul, și o neobosită poftă de a-ți sări în ajutor de e nevoie, sau de a se juca cu tine.

foto N. Bobancu

În nici un alt animal domestic nu poți deștepta atîta bucurie ca în sufletul unui cîine, și mai ales cînd la rîndul tău îl iubești, hotărît fiind a-l prețui ca pe un adevărat mai mic prieten, gata oricînd să-ți fie de folos.

— Pisica ! îi șoptești destul de încet la ureche, și deodată mișcările lui înlemnesc, ochii i se tulbură, iar toată ființa e gata de atac, pentru a satisface comanda bunului stăpîn, și care deseori, fără a putea pătrunde tristele consecințe, îl minte...

— Acasă urîtule ! îi ordoni cu o voce supărată, și deodată îl vezi plecînd cu coada între picioare, iar apoi zbughind-o în fundul cuștii.

Care e animalul care într-un răstimp atît de scurt, să priceapă mai adînc cele vorbite, exteriorizînd stările lui sufleteşti, rînd pe rînd, prin atitudini, sau o mimică mai expresivă şi variată a întregii lui expresii ?... Totul trădează, chiar celui mai simplu observator, un complex net de stări sufleteşti deosebite. Mulţi oameni, pe bună dreptate, afirmă : îi lipseşte doar cuvîntul ! Toţi ciinii au însă un fel destul de clar de a semnala cele ce se petrec în jurul lor ; speţa vizitatorului, cu diverse modulaţiuni de voce, de la scîncet la chefnit, la lătrături sacadate sau prelungi, pînă la urlet sau ţipăt înfundat, trădînd nerăbdarea. La toate aceste exprimări sufleteşti vin încă să se mai adauge : privirea ochilor, fluturatul cozii, loviturile de labe pline de noroiul grădinii peste pardesiul nou, în scopul de a-ţi indica cît mai grăbit năvala sentimentelor interioare şi mai ales în clipele atît de excepţionale de viaţă intensă pentru el, ale ieşirii la plimbare sau mai ales la... vînătoare.

Invitat în sufragerie ştie să respecte — cu toată foamea năstrusnică — bunul esenţial omului, hrana care e şi a lui. Dacă alături de invitaţii ce-i tolerează şi pe Lord sau pe Cara ce i-au parte la ospăţ, nu îndrăzneşte atunci decît cu dulceaţă să-ţi arate că şi lui e foame, din vreme în vreme aşezîndu-ţi laba timidă pe genunchi. Nu face bietul cîine decît să cerşească un oscior, cît de mic sau o bucăţică de pîine cît de măruntă muiată în sosul gustos. Ce e pentru el şi cei şapte ani de-acasă, i se întipăresc foarte uşor în minte ca ori de cîte ori e nevoie să facă apel la ei.

Dar oricum s-ar ridica din sîngele lui viu sentimentele, fie violente, fie de o mare iubire, pînă la sărutul mîinilor, în acest caz, fie că e vorba de aristocratul prepelicar stropit ca un păstrăv, purtînd zgardă nichelată, sau de un boldei cu valtrap, fie de aproapele sălbatec zăvod al stînelor, oricare cîine îşi exprimă simţirea lui şi gîndul prin ţinuta urechilor, a cozii sau prin privirea ochilor.

E de reţinut faptul că amicul nostru, oricare i-ar fi rasa, e înainte de orice un mare afectiv, un sentimental, şi dacă admiteţi exagerarea, un romantic...

Cunoaşte bucuria sau ura, pe cele mai înalte ale lor culmi, şi din cauza jetului lui sufletesc nu le poate prea bine stăpîni, le exprimă lătrînd puternic, cu voluptate, dar pe un alt timbru, diferenţiat...

Plictisul şi urîtul ce-l cunoaşte tot atît de bine ca şi noi, şi-l traduce prin urlete scurte dar melodioase. Frînturile de gînd sau ideile rudimentare le leagănă mai totdeauna în metronomul codal. Furia sau frica îi zbîrleşte coama, asemenea unui curent electric ce l-ar străbate orizontal, de la cap la coadă. Deci, apropiind un cîine, să fim atenţi mai ales la acest apendice ; am putea spune braţ, în care se concentrează mai ales nuanţele sentimentale.

De lumea înconjurătoare cîinele ia cunoştinţă aproape exclusiv prin vîrful na-

sului, și adesea de la mari distanțe. Pe acolo curg în conștiința lui toate senzațiile și impresiile de orice ordin. Universul exterior deci, capătă pentru el un sens aproape exclusiv olfactic. Miresmele inhalate îl fericesc, irită sau adesea îl revoltă și înfurie. Mulțumită odoratului, ciinele poate foarte ușor stabili identități, și aceasta sub toate proporțiile ; ne-am putea exprima de la infinitul mic la cel mare. Doar ca o completare a mirosului vin în ajutor celelalte simțuri : auzul, văzul, pipăitul. Pe ulițele orașului sau în pădure, se conduce mai ales prin forța uneori numai a mirosului, singurul ce-i poate mai sigur stabili... identități. Grație lui stabilește inamiciții sau prietenii, intuiește spațialitatea și descifrează la repezeală zilnicele probleme ale vieții lui canine. Deci, principalul organ conducător al ciinelui nu e precum la om văzul, ci odoratul.

În el are cea mai mare încredere, grație lui — asemenea unei invizibile antene — verifică în ultimă instanță trăgînd concluzii ; face asociațiile de idei ; leagă simpatiile vii sau antipatiile violente. Priviți bunăoară la splendidul pointer Stop ; din galopul lui suplu, de-a-lungul unei străzi laterale și necirculate, deodată se oprește ca electrocutat în fața unui firicel de iarbă mai înalt, și pe care continuă cu o mare străduință să-l cerceteze cu amănunțime, de jos în sus și invers, intrat parcă într-un cîmp magnetic. Pe întreaga lui mască se poate ușor citi o mare atenție de avar ce-și numără bucățile de aur, sau a unui inginer ce cu acele compasului caută să nu greșească lungimea unui sfert de milimetru. În această clipă, nasul lui percepe molecule odorifere infinitezimale, fiindcă deodată nasul lui se oprește în vîrful firului de iarbă, rămînînd împietrit acolo, pentru o pauză mai lungă. În această fracțiune de secundă, încordarea atenției lui devine atît de mare, încît oricare chemare sau zgomot insolit îl lasă perfect indiferent, nemișcat, părînd surd...

Punctele odorifere infime, de pe diferite obiecte sau de pe ființe vii, constituie probabil pentru canide adevărate șarade, sau probleme ale minții lor, doar cunoscute. E probabil în soluționarea unei dificile situații și a cărei descifrare cere timp, atunci cînd nasul i se lipește limierului pe urma cerbului, la încă o distanță kilometrică de el, sau simplului copoi carpatin, la prima chefnitură pe urma încă încurcată de iepure.

Adesea disprețul sau indiferența lui totală, ciinele și-o arată ridicînd piciorul din spate.

În general toți lătrătorii miros admirabil și aud destul de bine. Mai slabă în general și variind cu rasa, rămîne tot vederea, mai ales cînd obiectivul e fix. Ciinii de mare nas — și poate tocmai din această cauză — par uneori miopi, cu o vedere destul de scurtă. Un foxterier, de pildă, deslușește perfect musca sau viespea ce se tîrîie pe-o piatră, dar tot el nu poate identifica stăpînul, nu la prea o mare distanță, fără să recurgă la nas, și cu atît mai mult cu cît stăpînul rămîne nemișcat, fix.

Sentimentul dominant ce copleșește conștiința ciinelui e, fără pic de îndoială, năvalnică afectivitate în reversul ei se deslănțuie agresivitatea, ura ; nu contra stăpînului său, se înțelege, dar împotriva dușmanilor lui. Un alt sentiment, ce din frageda tinerețe se dezvoltă în ciine, e acela al proprietății. Cușca în care doarme, vasul în care mănîncă etc., sînt obiecte de uz strict personal, și niciodată, nimănui — cu excepția stăpînului — nu i-ar permite să-l deposedeze de ele.

Majoritatea ciinilor au o fire nerăbdătoare, pasională, încăpățînată, năvalnică și aceste caracteristici se potrivesc de minune, mai ales atunci cînd e vorba de copoi ori prepelicari în majoritatea raselor lor. Deci, nerăbdător prin excelență, de un caracter direct și sincer, la polul opus bunăoară pisicii, nervii lui au adesea explozii de bucurie ce și-o exprimă printr-o goană largă, la maximum de forțe. Închis sau ținut la curea, cu scîncete sau lătrături adesea își exprimă desnădejdea ; pedeapsa maximă a vieții lui amărîtă de ciine, fiind aceea impusă de unii oameni lipsiți de simțul compasiunii, de a-l pune în lanț. Atunci începe cea mai tristă a lui viață : o viață de ciine...

Îl pasionează tot ce fuge, tot ce se ascunde ori tremură misterios ; curajos prin excelență, are cea mai mare încredere în viteza și nasul lui, busole sigure ale victoriei.

Ciinele e înzestrat cu o memorie asociativă de prim rang — fiindcă nici un alt animal domestic nu ar pricepe mai repede ca el, la cel mai mic semn, de ce trebuie să facă la un moment dat ordinul stăpînului, sub deviza nescrisă nicăieri, decît în sufletul lui atît de harnic și generos : gata oricînd !...

Mihai MOȘANDREI

Un divertisment: ROȘIOARA

ASEMENEA MAJORITĂȚII REPREzentanților familiei ciprinide, și ea aduce a pește nevinovat... Că nu pregetă să se arunce, din cînd în cînd, la o linguriță rotativă, o știu însă destui pescari.

Roșioara populează majoritatea rîurilor și lacurilor de cîmpie, preferînd apele bogate în vegetație, curate. O găsim în ochiurile de apă din stuf, pe lîngă plauri, sau unduind în cîrduri, asemenea multor altor specii de pești, nici prea mici, nici prea mari, în veșnică goană după hrană, printre firele dese de brădiș din locurile cu apă adîncă. Ca și pentru mulți alți pești, Delta Dunării este gazdă bună și pentru roșioară, pe care aici o vom căuta, mai ales la vărsarea canalelor în ghioluri.

Pentru pescuitul roșioarei nu avem nevoie de ustensile speciale ; le putem folosi foarte bine pe cele cu care prindem biban, căci este mai plăcut să prinzi cîțiva pești nu prea mari cu metode și unelte de finețe. De aceea nu trebuie să ne facem probleme că nylonul 0,18—0,20 e prea subțire, deoarece vom pescui mai ales vara și — cu mai multe șanse — din barcă, iar în cazul unei agățări, pe zăpușeală, nu strică nici o baie bună !

Firul subțire va lăsa rotativele mici să zboare ceva mai departe. Dacă pescuind la biban vom da de roșioară, pentru un mic divertisment vom înlocui rotativa nr. 2, sau 3 cu una nr. 1 sau chiar cu nr. 0. S-ar putea ca surpriza să fie mai mult decît plăcută, căci, dacă dăm de un loc bun, vom avea mușcătură aproape la fiecare lansare.

Tot pentru delectare putem încerca să pescuim cu monturi de linguriță și „biberoane", cu care, mai ales în deltă, avem șansa să prindem atît roșioară, cît și biban ori văduviță. Să renunțăm, totuși, la „interferențe" pescărești cu un biet pește pe care-l putem prinde în același fel ca și pe alți zece sau o sută. Fiecare la timpul său ! Din păcate, însă, tocmai acesta este farmecul pescuitului, al celui cu năluci în special.

Mai bine ar fi să nu trecem la alte specii fără a menționa că roșioara — sau pentru răuvoitori : banala roșioară — se prinde și la muscă artificială.

Pescuind din barcă vom lansa — fără problemele pe care le ridică o apă de munte — mușchii de suprafață, în apropierea stufului sau în ochiurile de brădiș. Roșioarele din preajmă nu se vor lăsa prea mult așteptate. Și așa învățăm muscăritul, fără a avea în preajmă nici măcar un obișnuit rîu de șes...

Dar cine caută roșioare, și încă la muscă artificială, cînd tot pescarul știe că prin cotloane mișună știuci bătăioase ori șalăii atît de rîvniți ! E drept că nici roșioara nu se lasă. Mușcă la linguriță, culege artificialele de pe suprafața apei fără prea multe mofturi, iar toamna, cînd vremea se răcește și apoi iarna la copcă, o mai prindem și la dandinetă ori cu mormîșcă...

Victor ȚĂRUȘ

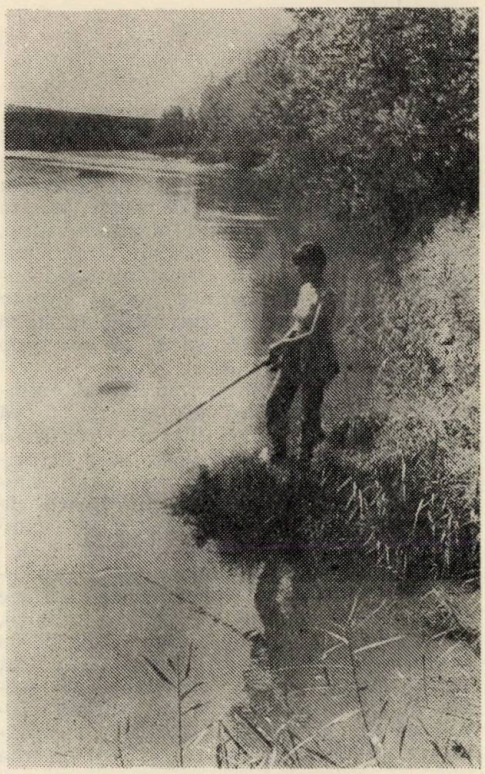

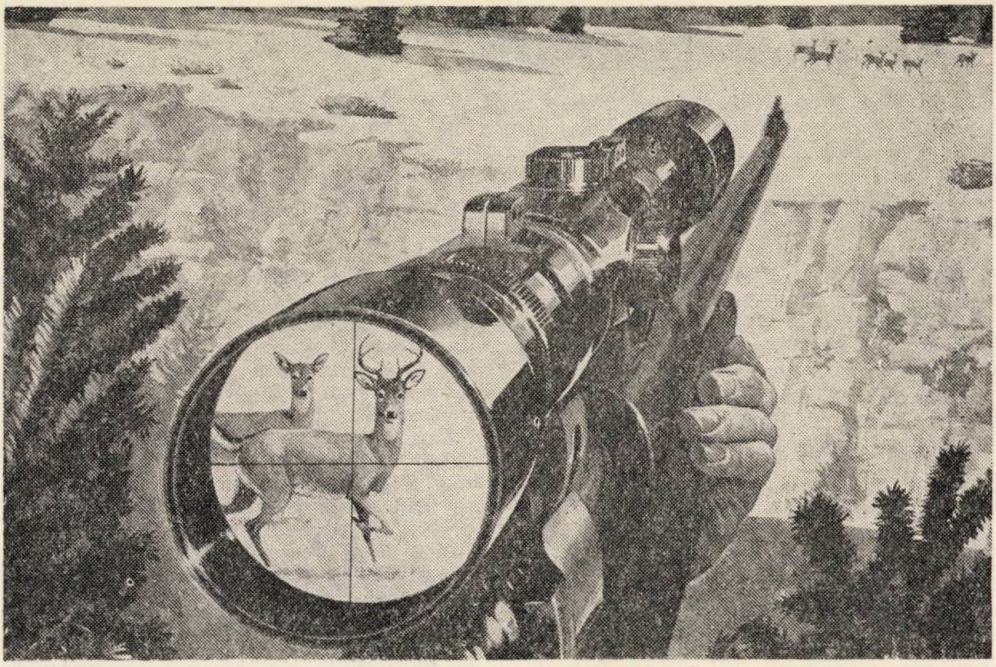

SĂ NE AFLĂM ÎN VORBĂ...

IDEEA ACESTOR RÎNDURI MI-A VENIT cu cîteva zile în urmă cînd, răsfoind o renumită revistă de balistică, mi-au căzut ochii pe un articol semnat de un expert în materie. Printre altele, acesta reda amuzat, dar şi uluit în acelaşi timp, afirmaţia unui vechi vînător, care lăudîndu-şi arma — un Browning semi-automat cal. 12 — susţinea pur şi simplu că arma lui grupează mai strîns la 40 m decît la 30 m fiindcă „şocul nu are timp să adune alicele la 30 m !"

În ciuda umorului involuntar al enunţului, mărturisesc că nu am rîs şi vă sfătuiesc să n-o faceţi nici dv. Problema este mult mai serioasă decît pare la prima vedere şi susţinerea unei atari aberaţii denotă o lipsă îngrijorătoare de cunoştinţe elementare pentru cineva care are şi utilizează o armă de foc.

Este de-a dreptul incredibilă cantitatea şi varietatea enormităţilor tehnice vehiculate în materie de arme şi muniţii, ca şi forţa lor de auto-perpetuare de la o generaţie de vînători la alta. Mi-a fost dat să aud un număr remarcabil de asemenea absurdităţi şi vă rog să mă credeţi că imaginaţia autorilor şi a susţinătorilor acestora nu are limite. Voi încerca să pun în discuţie cîteva dintre formulările mai frecvente, dintre cele, aparent, fundamentate ştiinţific.

1. O anumită armă este mai „puternică" decît alta. Printr-o ciudată coincidenţă, arma cea „tare" este în majoritatea cazurilor o vechitură hîrbuită, plină de suduri şi întărită cu sîrmă, dar pe care proprietarul ei o păstrează şi nu renunţă nici în ruptul capului la ea, pentru că este „cea mai tare armă din cîte a avut". Puteţi fi convinşi că dintre posesorii de arme „tari", niciunul nu s-a obosit vreodată să facă un test riguros de grupaj sau de penetraţie. Este, deci, aprioric convins că arma lui este „tare"...

Adevărul este că muniţia, şi nu arma este cea care determină energia alicelor la ţintă. Printre armele moderne nu există variaţii remarcabile de „tărie", mai ales la tirul de vînătoare. Ce-i drept, teoria armelor tari are o bază ştiinţifică, valabilă în epoca puştilor încărcabile pe la gura ţevii, cînd, într-adevăr, existau deosebiri apreciabile între diferite arme în privinţa forţei de izbire a alicelor la ţintă. Aceasta din cauza felului în care unii meşteri ai vremii lucrau ţevile, practicîndu-le o strangulare mai mult sau

mai puţin puternică, imediat după camera de explozie în care se aflau : pulberea, bura şi alicele. Scopul ei era de a facilita o ardere cît mai completă a pulberii, înainte ca bura şi alicele să pornească de-a lungul ţevii. Astăzi, însă, a susţine că acelaşi tip de muniţie, tras cu arme diferite, dă energii diferite, este un nonsens. Vă asigur că un vînat prins în centrul snopului de alice, va cădea ca trăznit, indiferent de arma cu care s-a tras, cu condiţia ca aceasta să fie în bună stare. Uneori, cîteva astfel de lovituri reuşite creează faima unei arme puternice, cînd de fapt, meritul aparţine trăgătorului.

2. Ţevile lungi „bat" mai departe. Este un alt exemplu de prejudecată bazată pe realităţi din trecut, nevalabile astăzi. În vremea pulberii negre, arderea ei completă necesita cel puţin 120 cm de ţeavă. O ţeavă mai scurtă „bătea" mai slab, deoarece la ieşirea snopului de alice, o parte din pulbere rămînea nearsă, deci neutilizată. Către sfîrşitul veacului trecut, îmbunătăţiri aduse pulberii negre au permis scurtarea ţevilor la 80 cm iar după apariţia pulberii fără fum, cu ardere rapidă, lungimea ţevilor se reduce treptat la 74 cm, apoi la 66 şi în cele din urmă la 64 cm. Este adevărat că şi astăzi se mai fac ţevi de 76—80 cm dar numai în cazuri speciale (arme de talere, de pildă), deoarece unii din trăgătorii respectivi susţin că linia de miră se ia mai precis cu ţeavă lungă. Firma Winchester, care... ştie cîte ceva despre arme şi muniţie, afirmă în mod clar că trăgînd cu aceeaşi muniţie, la distanţa de 35 m o ţeavă de 77 m va asvîrli alicele cu 364 m/sec., iar una de 63 le va imprima viteza de 355 m/sec., adică o diferenţă neglijabilă de 9 m/sec. ! Mai mult, adăugîndu-se 5 cm unei ţevi de 76 cm cîştigul de viteză va fi nul. Şi în încheiere, voi cita un specialist în materie, care întrebat cu cît bate mai departe o armă cu ţeava de 90 cm faţă de una cu ţeava de 76 cm a răspuns prompt : cu 15 cm...

3. Calibrele mari sînt mai tari ca cele mici. Greşit ! În realitate, diferenţa dintre un calibru şi altul, constă în numărul alicelor şi nu în energia lor. La acelaşi diametru, o alică dintr-un snop tras cu calibrul 12 are aceeaşi putere de izbire (de penetraţie, dacă vreţi) cu a uneia trasă dintr-o armă de 20. Aceasta, fiindcă diferenţele sînt atît de mici, încît nu se iau în seamă, ele fiind preluate de inegalitatea încărcării cartuşelor. Singurul caz în care energia unui 12 ar fi net superioară unui 20, ar fi atunci cînd toate alicele intră în ţintă. Dar asta ţine de fantezie...

SĂ NE AFLĂM ÎN VORBĂ

4. Armele şocate puternic sînt mai tari ca cele mai puţin şocate. Este adevărat că o armă ultra-şocată lansează încărcătura de alice cu cca 10 m/sec. mai rapid ca una avînd 1/2 şoc. Este firesc să fie astfel, din moment ce alicele sînt obligate să treacă forţat prin gîtuirea şocului. Fenomen similar cu cel de la furtunul de stropit grădina, care strîns între degete la gură, face ca apa să ţîşnească mai departe. Doar că în cazul armelor, surplusul de viteză este atît de mic, încît poate fi obţinut acelaşi cîştig prin simpla păstrare a cartuşelor în buzunarul cald, înainte de tragere.

5. Ţeava de calibru 12 prin care nu trece o monedă de 10 bani, este şocată. Perfect adevărat, dar ce-i cu asta ? Faptul că moneda înţepeneşte pe ţeavă nu indică decît că diametrul ţevii se micşorează pe undeva prin apropierea gurii la sub 18,2 mm cît are în mod normal calibrul 12, şi că deci avem de-a face cu o ţeavă şocată. Atît ! Modul în care se grupează snopul de alice la ţintă, este cu totul altceva. Noţiunea de „şoc" este foarte relativă şi două arme de fabricaţie diferită pe ale căror ţevi scrie „Full-choke", pot da grupaje diferite, motiv pentru care singura metodă de a afla calităţile şocului unei ţevi, rămîne proba clasică la 35 m trăgîndu-se într-un cerc cu diametrul de 75 cm, numărînd alicele cuprinse în cerc şi făcîndu-le procentajul faţă de numărul lor total.

6. Cartuşele super-rapide fac inutilă corecţia la tirul în mişcare. Absolut fals ! Sîntem în faţa unui perfect exemplu de modul în care o publicitate necinstită dezinformează cumpărătorul. În ultimii ani, cîţiva fabricanţi au lansat cu mare zarvă noi tipuri de cartuşe, denumite în funcţie de firmă „High-speed", „Super-speed" etc., însoţite de declaraţii cît mai măgulitoare privind performanţele lor şi lăsîndu-se să se înţeleagă că, trăgînd cu ele, nu mai este nevoie de corecţie. Dacă sînteţi curioşi să cunoaşteţi în cifre diferenţa între un cartuş normal şi unul superrapid, reproduc cîteva date extrase din catalogul uneia din cele mai mari fabrici de muniţie : dacă de pildă, la distanţa de 35 m este necesară o corecţie de 3,5 m la un cartuş normal, în cazul unuia super-rapid corecţia se reduce la 3,35 m, adică — fiţi atenţi — scade, cu 15 cm ! Iar la distanţa de 30 m corecţia se reduce cu 10 cm ! Fără comentarii...

7. Armele semi-automate sînt mai slabe, pentru că o parte din gaze sînt utilizate la acţionarea mecanismului. Evident, teo-

retic există o anumită pierdere, dar măsurători precise au demonstrat că ele sînt infime și neglijabile. Inegalitatea încărcării cartușelor, fie ele din același lot, este în ori ce caz mult mai accentuată, așa că...

8. Armele „Bock" sînt mai puternice decît cele clasice. Aceasta mi se pare cea mai absurdă din toate teoriile de cafenea. Îi rog pe acei care mai au îndoieli în privința asta, să se gîndească intens și să încerce să-mi explice fenomenul. De-abia aștept să le aud părerea...

Ar mai fi ele multe perle din categoria celor de mai sus, dar am considerat indicat să reţin doar pe cele mai uzitate în discuţiile dintre vînătorii vîrstnici, înconjuraţi de novici cu gurile căscate, de admiraţie pentru erudiţia maeştrilor. De fapt, acestor ucenici dornici de cunoaștere le-au fost adresate rîndurile de mai sus. Și vorbind de începători, doresc să felicit călduros iniţiativa A.G.V.P.S. de a institui cursuri obligatorii pentru candidaţii la vînătoare. Multe, foarte multe din momentele penibile care ne întristează uneori, ratîndu-ne plăcerea unei vînători frumoase, ar fi putut fi evitate dacă acest curs ar fi funcţionat mai de mult. Încă o dată, felicitări !

I. NICOLAIDE

URME ÎN PAȘII VORBEI

— Întotdeauna mi-au plăcut poveștile vînătorești : au barbă.

— Plîngea. Lîngă el venise rîsul...

— Și scrumbiilor le plac bancurile.

— Lupul adulmecă sursa, vulpea prilejul.

— Mielul trecut prin gura lupului nu mai trage nici o învățătură.

— Minciuna mare înghite minciuna mică.

— Pușca face vînătorul.

— Dintre toate păsările învățate la școală, numai sticleții i-au rămas în cap.

— Vulturul moare pe pisc și iepurile în tufiș.

— Fiecare pasăre pe limba ei piere... dar lasă urmași.

— Dinspre El veneau lupii ; dinspre Ea vulpile.

— Satisfacţia șoarecelui : „Pe unde intru eu, nu poate trece pisica..."

— Pe șoim nu-l trîntește vijelia.

— Liniștea dă tăria zgomotului.

— Cînd îţi stăpînești frica, devii curajos.

— Să intre Vulpe !... Unde e Vulpe ?

— Este ! dar vine pe furiș...

— Javra e javră, chiar dacă e „dobermann".

— Optimismul vînătorului duce la pesimismul vînatului.

— Unii au încredere în cap, alţii în picioare.

— Iepurele este etalonul tuturor posibilităţilor.

— Cînd și-a văzut soţia în braţele ursului, vînătorul i-a spus : „Vii tu acasă ! Mai vorbim noi !..."

— În relaţia pisică — șoarece, numai unul are de pierdut.

— Dacă vrei să împuști un leu, nu trebuie să te duci neapărat în Africa.

— La o vînătoare, dintre toate păsările, a căzut fazanul.

— Sînt oameni care bat din fălci ca mistreţul. Unii însă dau și cu rîtul.

— Ca să baţi cîmpii, nu-ţi trebuie pușcă de vînătoare.

— D-aia n-are ursul coadă ; și-a făcut-o undiţă.

— Cînd sirena trage la undiţă, nu mai cîntă.

— Cînd tolba e goală, se poate umple și cu povești vînătorești.

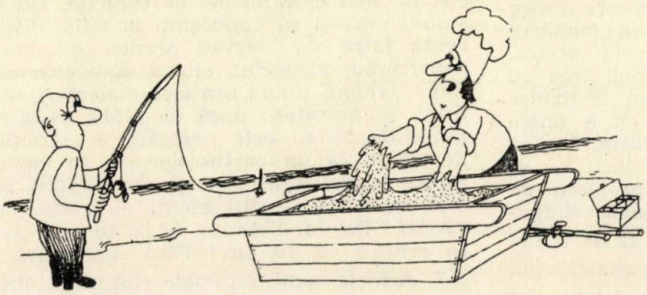

— Iţi mai pregătesc un pic de nadă...

Ion MARINESCU

IEPURELE DE VIZUINĂ

ÎȘI EXTINDE TOTUȘI AREALUL

CÎND, CU APROAPE PATRU DECENII în urmă, în Revista pădurilor nr. 5—6 din 1943 a apărut articolul „Asupra lapinului în România“ (autor ing. Sorin Armășescu), fiecare vînător care a avut posibilitatea să-l citească a rămas cu impresia că această specie de vînat, aclimatizată în țara noastră la începutul acestui secol, se va extinde în scurt timp, instalîndu-se în primul rînd în pădurile din județul Iași, unde fuseseră lansate primele exemplare aduse din Franța.

Pe lîngă teama extinderii necontrolate, există și pericolul transmiterii unor boli infecto-contagioase și în primul rînd a mixomatozei la iepurele comun, vînatul nostru cel mai solicitat.

Astăzi, însă, după scurgerea celor aproape opt decenii de la colonizarea iepurelui de vizuină în țara noastră, constatăm că el s-a aclimatizat destul de bine, menținîndu-se însă, cel mai bine, pe G.V.S., în pădurile Cornești din raza ocolului silvic Ciurea și Aroneanu (ocolul silvic Iași), fond gospodărit de A.J.V.P.S. Iași, cu mențiunea că ori de cîte ori s-a extins în lunca Prutului, inundațiile l-au distrus pînă la ultimul exemplar.

În schimb, urmărind statisticile cinegetice din ultima vreme, constatăm că el habitează în multe țări din Europa centrală și de vest, precum și în Cehoslovacia și Ungaria, în care se recoltează anual cîteva sute de mii de exemplare. Aruncînd o privire asupra biologiei și ecologiei iepurelui de vizuină, constatăm că este o specie gregară, trăind în vizuini cu multiple galerii pe care le sapă singur, fiind activ în tot cursul anului, chiar și în iernile cele mai grele. Ca aspect general, se aseamănă la culoare și înfățișare cu iepurele comun, fiind însă mai mic (greutatea medie 2 kg). La fel, urechile sînt și ele mai mici, iar vîrfurile acestora nu sînt negre! Pentru săpatul vizuinilor, în care își duce viața cu întreaga familie, și uneori chiar mai multe familii, se servește de picioarele din față, care sînt puternice și adaptate acestui scop, în timp ce picioarele dinapoi sînt mai scurte, deosebite de cele ale iepurelui comun.

Se instalează de obicei în păduri brăcuite, de mică suprafață, cu subarboret de păducel, salbă moale, lemn cîinesc etc, pe versanți însoriți, cu sol nisipos — argilos, sau nisipos — lutos, în care își poate săpa ușor galeriile. Blana de culoare gris deși mai mică, este însă mult mai fină ca a iepurelui comun.

Hrana de predilecție sînt rădăcinoasele: morcovi, gulii, sfeclă, varză obișnuită și „palmier“, precum și tot felul de ierburi. Rozător prin excelență, face pagube în grădinile de zarzavat, precum și în livezile de pomi și plantațiile forestiere tinere, rozînd scoarța și mugurii acestora, îndeosebi iarna și primăvara. Consumă de asemenea semințe cerealiere și forestiere, rozînd cu plăcere boabe de grîu și porumb.

Fată de 4—6 ori pe an, cîte 2—5 pui golași și orbi timp de zece zile, care apoi, la vîrsta de 7— 8 luni, devin maturi, putînd avea și ei pui pînă la sfîrșitul anului.

Dușmanii cei mai de temut ai lapinului sînt dihorul, nevăstuica, vulpea și bufnița mare, care-i decimează îndeosebi puii în momentul ieșirii din vizuină, în amurg. De asemenea, sînt decimați de braconieri utilizînd tot felul de lațuri de sîrmă așezate atît la gura vizuinilor cît și pe cărările pe care circulă de obicei și care sînt bătătorite încît se recunosc cu ușurință.

De aceea, în pădurile în care există răpitoarele menționate, înmulțirea lapinului, cu toată prolificitatea sa deosebită, merge destul de anevoios. Pierderi mari în efectivul speciei se constată mai ales în iernile grele, deoarece stratul gros de zăpadă cu pojghiță de gheață, pe care neputînd-o străbate, lapinii slăbesc zi de zi, fiind expuși morții datorită subnutriției. În asemenea situații, este absolut necesară intervenția personalului de pază, care să îndepărteze zăpada din zonă, dînd posibilitatea animalelor să circule în căutarea hranei pusă de gospodarii terenului.

Spre deosebire de iepurele comun, lapinul are carne albă „de regim“, la fel ca a iepurelui de casă, cu care se înrudește. Aruncînd o privire asupra efectivelor de vînat nerăpitor din țara noastră, se constată că în zona colinară, acestea sînt destul de reduse, în special cele de căprior, iepure și mistreț, astfel că vînătorii se înapoiază adeseori acasă, după o zi de alergătură, cu straița goală. S-a

IEPURELE DE VIZUINĂ

pus deci problema introducerii lapinului, în păduri de mică suprafață și consistență redusă, din zona colinară, pe bază de studiu de colonizare aprobat, de la caz la caz, de Departamentul Silviculturii.

Prima populare s-a făcut în pădurea Reci din județul Covasna, în anul 1973, un arboret de pin instalat pe dune de nisip stabile. Datorită însă prezenței dihorilor și bufnițelor în pădurea Reci, rezultatul populării lapinului nu a dat roadele scontate. De aceea, la următoarele populări, s-a executat în prealabil, într-o poiană din pădurea ce urmează a fi populată, o volieră din sîrmă plasă cu dimensiunile minime de $25 \times 6 = 150$ mp, prevăzută cu o poartă de acces și încuietoare. Plasa de sîrmă, cu ochiuri pătrate de $2{,}5 \times 2{,}5$ cm avînd lățimea de 2 m se așează pe stîlpi de lemn în jurul volierei, îngropîndu-se perimetral 0,50 m în pămînt pentru a împiedica evadarea lapinilor și implicit pătrunderea răpitoarelor cu păr.

În interiorul volierei se sapă 2—3 șanțuri de 4—5 m lungime, 0,30 m lățime și 0,50 m adîncime, care se acoperă cu crengi, scoarță de copac sau lob de lemn, pe care se așează pămîntul scos din șanțuri, lăsîndu-se intrările și ieșirile deschise, astfel ca acestea să constituie adevărate vizuini artificiale, deși lapinii își vor săpa în continuare galerii noi. În aceste voliere se vor elibera lapinii reproducători, punîndu-se concomitent în interiorul volierei, hrană de bună calitate: lucernă, știuleți de porumb, morcovi, precum și ramuri de plop, salcîm, arțar, pomacee etc. Cu cît voliera va fi mai mare, în funcție de numărul exemplarelor de lapini introduse în interior, cu atît înmulțirea acestei specii va merge mai rapid.

Lapinii vor rămîne în volieră cîteva luni, timp în care vor fi hrăniți zilnic, iar cînd se va constata că au pui care se hrănesc deja singuri alături de părinți, atunci se va desface împrejmuirea volierei în cîteva locuri, dîndu-li-se posibilitatea să o părăsească și să se instaleze în pădure, în vizuini noi, construite de ei. Bineînțeles că lapinii nu se vor elibera din volieră în cursul iernei și nici înainte de a se fi făcut o combatere corespunzătoare a dăunătorilor.

Din populările realizate pînă acum, cele mai bune rezultate s-au obținut pe fondul de vînătoare 29 Ighin, pădurea Barabanț, unde deja s-au putut prinde 12 lapini pentru populări pe alte fonduri de vînătoare. În rest, acomodarea lor merge mai greu, datorită în special iernilor grele precum și numărului mare al răpitoarelor care-i decimează continuu.

Ing. Ioan BARBU

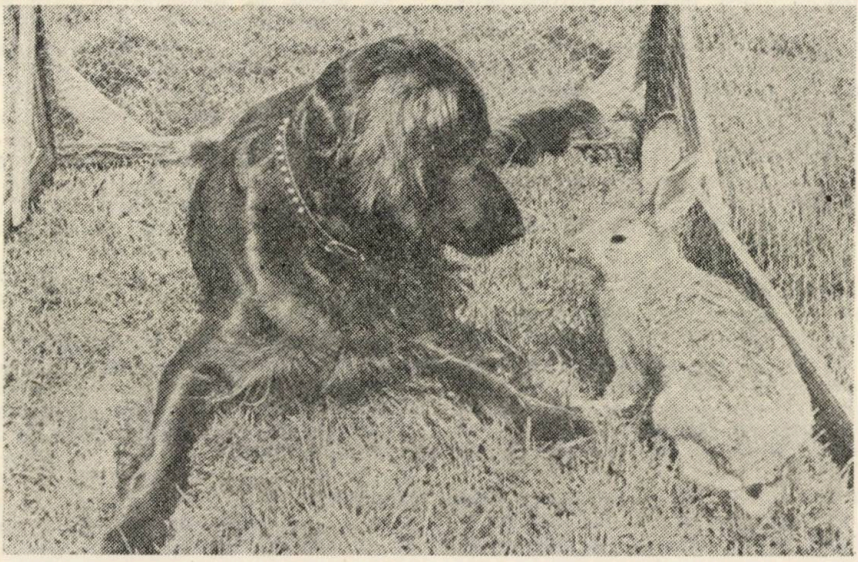

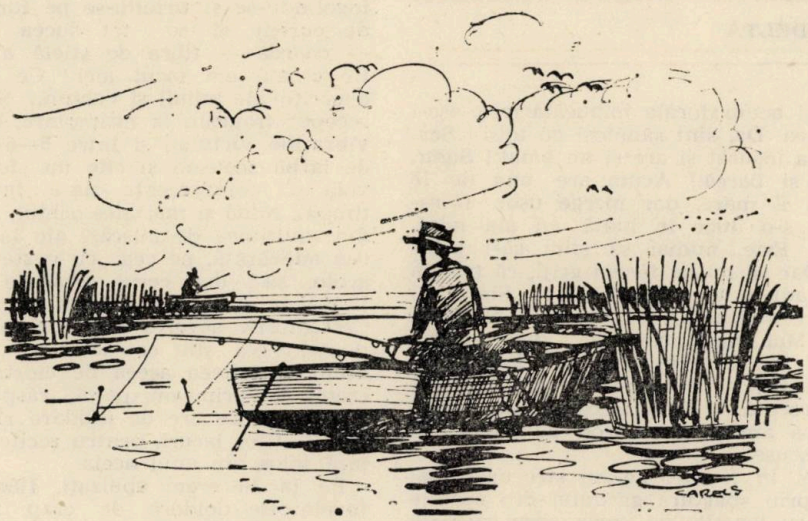

prin deltă

ÎN VARA ACEEA, CÎND A VENIT vremea să mergem în deltă, m-am pomenit pe neașteptate că nici unul din nelipsiții mei tovarăși nu putea să mă însoțească. Nici vorbă să-mi amîn plecarea ! Se termina august, septembrie venea cu pregătirea noului an școlar, cu corijențele și cu atîtea altele. Acum era timpul să plec, dar gîndul de a mă duce singur mă afunda într-un noian de neliniști și griji, pentru că o plecare în deltă a fost întotdeauna pentru noi o problemă serioasă, ce trebuia făcută cu tot dichisul. Iar hotărîrea finală o luam „în consens", în ultima seară, la Moșu acasă, în sufragerie, înconjurați de lădițe, cutii, geamantane, saci și boccele, gata să fie încărcate în portbagaje.

Mi se părea că plecarea asta nu mai are nici un rost, că ratasem vacanța și în sufletul meu se revărsau valuri de amărăciune. Și atunci, mi-am amintit de satul acela liniștit cîndva, cu casele acoperite cu stuf, înșirate pe sute și sute de metri de-a lungul Dunării Vechi, și de coana Olea și nenea Haralambie, atît de primitoarele noastre gazde de altădată, casă și masă, prînz și seara. Ce-ar fi dacă ?...

Tot drumul pînă la Tulcea, umbra de nesiguranță, de neliniște și grijă a stăruit în mine și nu m-a părăsit nici cînd am transferat din mașină pe „pasager" puținul meu bagaj.

Peste tot, de la prova, la pupa, lume multă și pestriță, bagaje, cuști de păsări, pepeni, saci, lăzi, unelte de pescuit, găligie, strigăte, sticle pline, și pahare, aglomerație. Înaintam spre puntea din față, unde mă așezam totdeauna și de unde nu mă dezlipeam pînă la capătul călătoriei, cînd m-a salutat tînărul pe care-l văzusem mai devreme pe chei și pe care nu știam de unde să-l iau. Brusc mi-am amintit. Era inginerul din Mangalia, cu care pescuiam cîndva într-un lac ascuns, în dealurile Dobrogei, niște plătici cît scîndura. Tot singur, tot la pescuit, tot nehotărît. N-a așteptat a doua invitație și iată-ne coechiperi.

Malurile verzi, satele culcate de-a lungul canalului, mișcarea continuă a vaselor mari și mici le vedeam acum cu ochii îndrăgostitului de viață și de natură, ca un copil căruia i s-a dat bomboana rîvnită și mă bucuram, și inima îmi cînta. Trecerea de pe „pasager" pe un vas mai mic, cu care am pornit în sus pe Dunărea Veche, nu a fost decît un „intermezzo" în înlănțuirea gîndurilor mele, dăruite cu totul pasiunii care mă robise cu atîția ani în urmă.

Ce bucurie pe coana Olea ! Odăile erau libere, sigur, Haralambie se cinstise

puțin și acum sforăia în bucătărie, c-așa-i duminica. Da, sînt sănătoși cu toții ! Serghei s-a însurat și are și un băiat ! Sigur, ne dă și barcă ! Acum are una de 18 crivaci. E mare, dar merge ușor. Haralambie s-o duce în baltă cu aia mică. Pește ? Este, numai să știm să-l prindem. Dar să nu ne făcem griji, că pentru masă aduce el, Haralambie. Sigur, și borș, și marinată, și prăjit, și plachie... Lin ? Mai rar, mai rar, dacă pică... Somn ? Da, da, este ! Cîinele ? Păi, ăsta-i Samurache, că doar matale l-ai botezat data trecută..." Cum trece vremea ! Cîinele mă amușina bucuros, de parcă mă recunoscuse.

Cu el în frunte, ne-am strecurat mai tîrziu prin spărtura gardului din spatele curții, cu lopețile pe umăr, spre canalele ce se încrucișau în pămîntul mocirlos și plin de papură. Momeala era aici, la îndemînă. Și cu fiecare lopată de nămol răsturnat, cutia de tinichea se umplea cu rîme mari, șerpești, măslinii, roz și albe, vesele și nebunatice.

Seara, barca era legată de salcia din fața casei, cizmele la ușă, sculele aranjate, iar noi, așezați pe marginea patului, ciocneam păhărelul de bun venit cu nea Haralambie. „Păi matale știi locurile, c-ai mai fost pe la noi, dar io zic să încercați la gura canalului de dincolo de cimitir și aici, mai aproape, în Dunăre, lîngă nuferi !"

Era drum nu glumă pînă dincolo de cimitir, și apoi de traversat și Dunărea, și totuși, pentru locul ăsta ne-am hotărît.

Răsăritul soarelui ne-a prins aproape de vărsarea canalului. Un mal înalt, sterp, deloc frumos. Nici stuf, nici papură, nici sălcii, nici păsări, numai pămînt de baltă, uscat și crăpat, răscolit de copitele vitelor și porcilor, care-și lăsaseră amprente adînci. Curentul pe canal era teribil de iute, tîrînd cu el spre Dunăre, fișii lungi de iarbă zmulsă din baltă, ca pe niște crocodili plutind între ape.

Ne uitam unul la altul, dezamăgiți. „Nene Haralambie, nene Haralambie, așa ne iubești matale pe noi ?"

Dar, încercarea moarte n-are ! Și apoi mai știi, o fi cunoscînd nea Haralambie ăsta ceva, că doar nu-i de ieri, de azi în Deltă ! Așa că ne-am instalat fiecare unde ni s-a părut mai bine și cum tot nenea Haralambie ne spune „la pește mare, ac mare" am pus niște ace barosane, pe care le-am îmbrăcat în rîmele noastre șerpești. Aruncam în susul apei cît mai departe, dar plumbul venea rostogolindu-se și tîrîndu-se pe fund, mînat de curent, și se tot ducea întinzînd — coardă — fibra de sticlă a lansetei. Ce școală am făcut aici ! Ce sport, ce exerciții ale mîinii și ochiului. Și dacă la început trăgeam la întîmplare, atîțați de vibrațiile vîrfului, și între 5—6 crocodili de iarbă scoteam și cîte un ciortan, nevoia și perseverența ne-a învățat, cu timpul, mîna și mai ales ochiul, să aleagă din mulțimea de mișcări ale lansetei pe cea adevărată, pe cea „cu pește". Că era acolo, să-i dea cerul sănătate lui nea Haralambie, paradisul visat al pescarilor. Crescătorie, acvariu uriaș, cornul abundenței ! Nu știu ce adunase, atunci și acolo, mulțimea aceea de ciortani și de crapi. Ne primeam, parcă, răsplata pentru sutele de ore de răbdare risipite pe malul atîtor lacuri, pentru zecile de ieșiri fără folos din anul acela.

Pe la 10 eram epuizați, flămînzi, cu juvelnicele doldora de crap mare, pe care, după cum știam dintr-o veche experiență, o să-l pună coana Olea la sare pentru iarnă ! Iar la masă, tot carasul nostru cel de toate zilele o să ne umple farfuriile !

Am coborît spre casă pe o Dunăre liniștită, fără efort, dușI lent de curentul ușor al apei, mîndri de isprava noastră.

„De unde l-ați cumpărat ?" Vorba și ochii coanei Olea care cîntăreau „marfa" de pe fundul bărcii n-au reușit, totuși, să ne strice momentele înălțătoare ale primei victorii.

A doua zi, urcam din nou Dunărea, cînd ziua se desprindea de noapte și liniștea era spartă numai de plescăitul lopeților, împlîntate ritmic în curentul lin al apei. Inginerul era de rînd la rame, iar eu căutam să zăresc prin cîlții rari de ceață străvezie ce uneau apa cu malurile, locul nostru pe care-l bîntuisem și noaptea, în vis. Samurache, pe care-l găsisem în barcă, ne însoțea.

Cînd am intrat pe canal, am deslușit pe mal, chiar pe locul meu, o mogîldeață chircită pe scaunul scund. L-a recunoscut inginerul, după ce a tras aproape. „Ăsta-i tipul care roia ieri pe canal. I se scurgeau ochii după peștele nostru. S-a așezat pe locul matale !"

„Dă-i pace, că știi că nu e locul, ci norocul și... pescarul". Am urcat pe mal, i-am dat bună dimineața, la care ne-a răspuns morocănos, inginerul și-a luat locul în primire, iar eu mi-am căutat o adîncitură în mal să stau mai comod. Samurache, cu botul pe labe, în spatele meu. Am aruncat, firele s-au întins, am asigurat lansetele pe suporți, și abia atunci, că se luminase bine, mi-am aruncat ochii spre noul nostru tovarăș. Cască colonială, pipă, costum de catifea reiată, cizme verzi, lungi, două lansete cu mu-

linete lucind de noi, barbă neagră, la concurență cu mustața și favoriții. Și aparatul meu de fotografiat rămăsese la coana Olea ! Pe mal, aranjate în ordine, e o foaie de cort, o sumedenie de cutii și cutiuțe, rucsacul, minciocul, gafa și, jalnic de gol, juvelnicul.

„Deci, nu merge" mi-am zis, dar în același moment lanseta mi-a tresărit a pește și curînd scoteam, aproape odată cu inginerul, primul crap, că nici în ziua aceea locul nostru nemaiîntîlnit nu s-a dezmințit. Scoteam eu, scotea și inginerul. Ciortani și crapi, peste un kil, peste două și mai mult. Bărbosul, pe locul meu, continua să aștepte. Dar să zică, să întrebe și el ceva, mă rog, să ne dea acolo puțin atenție, nici vorbă !

Tocmai aduceam ușor un crăpcean deasupra minciocului înmuiat în apă, cînd am simțit că în spatele meu se petrece ceva. Salt minciocul cu pește, fără grabă, îl pun pe mal și mă întorc. Bărbosul, în ținută completă, mă privea țintă.

„Ce s-a întîmplat amice ?"

„Cîinele dumitale mi-a mîncat momeala". Samurache, ceva mai încolo, își lingea mulțumit fărîmele de mămăligă prinse în colțurile gurii.

„Dar ce, dumneata dai cu mămăligă ?"

„Categoric ! La crap, vara... !"

„Și i-ai pus și zahăr ?"

„Cred și eu, crapul..."

„D-aia ți-a mîncat-o ! Grozav îi plac dulciurile".

„Dumitale își arde de glumă și eu am rămas fără momeală" !

„Ascultă frate, nu te-ai lămurit de-azi dimineață că nu mănîncă la mămăligă ? Mulțumește cîinelui că ți-a șterpelit-o, că ședeai toată ziua degeaba ! Vino încoace să-ți dau eu momeală".

Am scos din cutia pusă la umbră cîteva rîme mari și, după ochi, am priceput că nu mai văzuse așa ceva.

„Șerpești, zic eu, rupi bucăți și le tragi pe ac. Ac mare, de unu !" Plin de bunăvoință, i-am dat asistență tehnică pentru ambele lansete. Tot eu l-am ajutat să-și scoată prima captură, un ciortan frumușel. Și după ce l-a văzut în juvelnic, sta pe scăunel, grav, dar mulțumit. Întors cu fața la mine, recapitula emoționantele momente ale luptei, accentuînd asupra importanței alegerii momelii, a acelor, a momentului înțepării.

„Stai cu ochii pe lansete..." am început eu, parcă intuind primejdia. Dar n-am apucat să termin, că una din lansete s-a aplecat brusc spre apă și, ieșind din cumpăna suportului, s-a rostogolit în jos pe malul abrupt, s-a oprit un moment, încurcată într-o rădăcină și a dispărut în apa ce curgea spre Dunăre. Degeaba am tot aruncat în josul apei cu lanseta mea de rezervă. N-am reușit decît să agăț și să încurc firele inginerului. Strălucitoarea sculă a Bărbosului era tîrîtă, rostogolită, încurcată prin cine știe ce ierburi, pietre și nămol. Și cine știe cînd, mai devreme sau mai tîrziu, vreun norocos fericit o s-o agațe și o s-o scoată iară la lumină.

În picioare, bărbosul se uita la apă, la mine, cum mă frămînt pe mal, și pufăia din lulea. „Liniștea dinaintea furtunii", mă gîndeam, „eu o să fiu țapul ispășitor, cu momeala și sfaturile mele". Cînd m-am apropiat de el supărat și spășit, m-a întrebat, șoptind cu luleaua în dinți : „Crezi că era mare ? „Pe puțin 8 kg", „Așa zici ? Teribil dom'le ! Ce forță ! Ai văzut cum a zmuls-o, cum a tîrît-o ? Mare minune ! Mi-a plăcut, ce să-ți spun !" Eram uluit ! „Și nu-ți pare rău după minunea aia de lansetă ? „Ei, sigur că-mi pare rău. Dar merită ! Ai văzut cum a zmuls-o ? O să am ce povesti și la ce să mă gîndesc. Ce spectacol, ce spectacol ! Parcă și văd ce se întîmplă acolo jos, pe fund, cum o trage, cum o tîrăște... Nu crezi că avea mai mult de 8 kile ?".

Calm, Bărbosul se aplecă spre bagaje, de unde scoase o telescopică și o mulinetă de mi s-a tăiat respirația. „Credeai că am venit în deltă fără rezerve ? Aici ți se pot întîmpla multe ! Îmi mai dai niște rîme ?".

Hotărît lucru, Bărbosul ăsta era nebun ! Nebun de legat ! Dar începuse să-mi placă, îmbrăcat după jurnalul de modă și cu sculele lui strălucitoare. În fond și cu ele se poate prinde, cîteodată, pește !

În ziua următoare, ajunși la canalul nostru, în lumina slabă a zorilor se profilau pe ambele maluri siluete de pescari agitați. Două corturi ridicate arătau prezența oamenilor veniți să facă treabă. Succesul nostru se răspîndise și făcuse sigur vîlvă, atrăgînd pescari mai puțin fericiți ca noi. Goana după... pește începuse !

Am întors barca, reintrînd în Dunăre. Inginerul îmi zîmbește : „Unde zicea nea Haralambie că sînt nuferii ăia ?"

Titu IONESCU

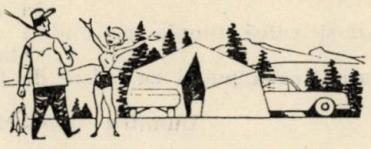

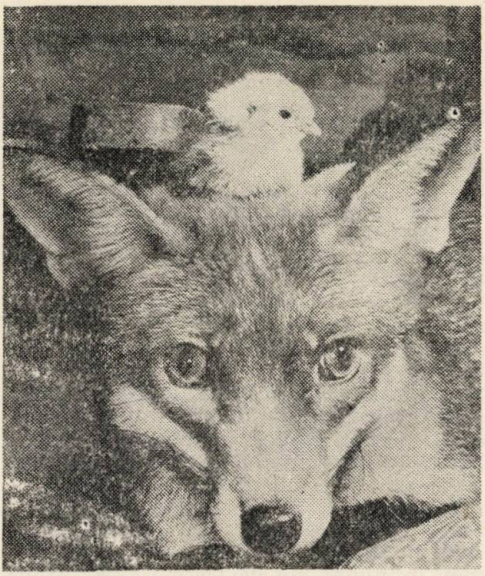

VULPEA ȘI PUII DE GAINĂ

Se spune că vulpea este răutăcioasă și mănîncă puișorii de găină. Iată însă o vulpe care ne contrazice. Ea nu numai că nu mănîncă puișorii, dar îi și lasă să stea pe spatele ei, fără a mișca, pentru ca nu cumva aceștia să cadă.

ÎN DELTĂ

Ce-nseamnă-un zori de ziuă în deltă să te prindă
Privirea să-ți admire atîtea-alunecări
De aripi ce-și văd chipul în marea ei oglindă
Și-o vîslă să-ți deschidă lichidele-i cărări,

Ce-nseamnă să-i simți pulsul cum bate-n fiece undă
Și soarele-o răsfață ca pe-o grădină-a lui
Și frumuseți în suflet încep să te pătrundă
De pușca ți-ai dori-o s-atîrne într-un cui.

Întinderi mari de ape se-arată la lumină
Și stuful prinde glasuri de păsări iar în zbor
O rază-și culcă tîmpla pe unda-i cristalină
Și-ncarcă țeava puștii cu lujere de flori.

Dumitru GRIGORAȘ

UMOR

Pe stradă, un ins conduce de lesă un cîine cu o înfățișare extrem de fioroasă. Un trecător, curios, se oprește și privind cîinele cu precauție, întrebă pe stăpînul lui :

— Dar, te lasă să te apropii de el ?

— Desigur, altfel cum ar putea să te muște '

*

Un pescar cumpără niște hrană pentru peștișorii săi din acvariu și-l întreabă pe vînzător :

— Dar cum se deschide capacul de la acest borcan ?

— Foarte simplu, spuse acesta. Aveți instrucțiunile înăuntru !

*

În piață, un cumpărător întreabă :

— Cît costă această pisică ?

— Cinci ruble !

— Bine, dar ieri mi-ați cerut doar trei ruble !?

— Da, însă astăzi ea a prins și mîncat un canar !

*

Plimbîndu-se printr-un parc zoologic, un copil întreabă pe tatăl său :

— Tată, de ce are lebăda gîtul așa de lung ?

— Ca să nu se înece cînd se ridică nivelul apei !

*

— Tu ce-ai făcut duminica trecută ?

— Am fost la baltă, la pescuit de caracudă !

— Și ai prins ceva ?

— Nici una !

— Atunci de unde știi că ai fost la pescuit de caracudă ?

*

— Aflîndu-mă în Africa, am fost nevoit să înnoptez sub un arbore. Cînd s-a întunecat, un leu s-a furișat atît de aproape de mine, încît i-am simțit respirația în ceafă !...

— Și... cum ai scăpat teafăr ?

— Am ridicat gulerul !...

URIAȘUL ÎNARIPAT CARE NU ȘTIE SĂ ZBOARE

CEA MAI MARE PASĂRE CE TRĂIEȘTE în prezent pe glob este struțul african. Larg răspîndit în trecut în multe regiuni din Africa și Asia de sud-vest, struțul este întîlnit astăzi în stare sălbatică numai în cîteva zone restrînse ale Africii orientale, începînd din bazinul superior al Senegalului, traversînd Sudanul și ajungînd pînă în Etiopia centrală.

Incapabil de a zbura, struțul este în schimb un excelent alergător, datorită picioarelor sale lungi și puternice, acționate de mușchi voluminoși și prevăzute cu numai două degete, dintre care unul foarte dezvoltat. Un struț se poate deplasa cu 45 km pe oră timp de 15—20 minute, fără a da semne de oboseală, dar cînd este speriat poate atinge și chiar depăși viteza de 70 km pe oră. În 1907, faimosul struț de curse „Diamantul negru" a alergat o jumătate de milă într-un minut și trei secunde, ceea ce revine la 45,85 km pe oră. Acest record, stabilit în orașul Greenville, Ohio (SUA) nu a fost doborît pînă în prezent, dar animalul respectiv era... călărit de un jocheu și nu era speriat de nimic, așa încît resursele sale fizice nu au atins capacitatea maximă !

Înălțimea struțului mascul adult poate atinge 2,50 m în timp ce greutatea corpului nu depășește 135 kg, femela fiind ceva mai mică. Penajul masculului are culoarea neagră, cu excepția aripilor și cozii, care sînt albe ; femela este uniform colorată în brun cenușiu.

În cadrul regimului alimentar al struțului, care este omnivor, hrana vegetală ocupă o pondere mai mare decît cea animală. Struții consumă diferite fructe, grăunțe, frunze și rădăcini de arbuști, plante cățărătoare sau grase, iar ocazional mănîncă ouă și diverse nevertebrate sau vertebrate mici. Apa și-o procură în mare parte din frunzele plantelor grase, din fructe sau din micile animale ingerate, fapt ce a dus la credința greșită că struțul poate supraviețui mult timp în deșert fără a avea nevoie de apă.

Struții obișnuiesc să înghită cu regularitate pietre sau nisip, care le servește la facilitarea digestiei. Atunci cînd nu-și pot satisface pe deplin această necesitate — lucru ce se întîmplă frecvent

în grădinile zoologice — ei înghit cu lăcomie tot felul de obiecte. În stomacul unui struț mort subit în Grădina Zoologică din Londra, s-a găsit : o bucată de frînghie de aproape un metru lungime, o rolă de film, o cheie, o valvă de bicicletă, un stilou, un pieptene, trei nasturi, un buton de mănușă, un fragment dintr-un lănțișor de aur, doi butoni de guler și șapte monede.

La 26 ianuarie 1971, specialiștii Grădinei Zoologice din New Castle (Marea Britanie) au cerut sprijinul unei echipe de geniști din armata britanică pentru a controla, cu detectorul de mine, perechea lor de struți, suspectată a fi înghițit un lacăt ; din fericire, după o examinare de o oră, ambele păsări au fost găsite „curate".

În octombrie 1971, un vizitator a solicitat directorului Grădinii Zoologice din Terre Rouge (Franța) să sacrifice unicul struț din colecțiile acesteia, pentru ca să-și poată recupera ceasul de aur ornat cu diamante — în valoare de 4.000 franci pe care pasărea i-l înghițise. Directorul l-a rugat, însă, pe reclamant să fie amabil să aștepte pînă ce struțul va muri de moarte bună...

Uneori, obiectele înghițite produc leziuni interne grave, chiar mortale. Cele mai periculoase se dovedesc a fi monedele care cu timpul se subțiază și devin ascuțite ca niște lame de ras.

URIAȘUL ÎNARIPAT

Cu mai mulți ani în urmă, un vînător a doborît un struț în Africa de sud-vest și a găsit în stomacul său mai multe diamante. Bineînțeles, omul a început să caute cu febrilitate diamante în tot ținutul din jur dar, spre ghinionul lui, fără nici un rezultat.

Struții sînt poligami, grupurile de reproducere cuprinzînd un mascul și mai multe femele. Cuibul — o mică depresiune săpată în nisip — conține ouă de la toate femelele grupului. O pontă cuprinde între 15 și 60 ouă, fiecare femelă depunînd cam 6—8 ouă, de obicei unul la două zile. Un ou măsoară în medie 15 cm lungime, 13 cm lățime și cîntărește 1.600 grame. Incubația durează circa 40 zile. Fapt interesant, femelele clocesc ziua, cînd culoarea lor cenușie le face de neobservat în cadrul ambianței nisipoase, în timp ce masculul, colorat în negru, stă pe ouă noaptea. Puii sînt foarte precoce și-și urmează repede părinții, iar la vîrsta de o lună aleargă la fel de repede ca și aceștia. Rata creșterii puilor este de 12% în primele 5 luni de viață, iar la 6 luni puii ating înălțimea părinților.

În timpul perioadei de „curtare", ce precede împerecherea, struțul mascul este extrem de periculos. El efectuează un fel de dans nupțial războinic, bătînd din picioare și ondulîndu-și gîtul în cercuri dezordonate. În lipsa unui rival, masculul își descarcă furia asupra oricărei ființe întîlnite, lovind-o cu picioarele sale lungi și puternice, prevăzute cu unghii tăioase. În Grădina Zoologică din Frankfurt (R. F. Germania) un struț a sfîșiat, cu o astfel de lovitură, hainele unui îngrijitor, proiectîndu-l în gardul țarcului iar un struț dintr-o fermă a lovit în mod similar o... cămilă, omorînd-o !

Un om neînarmat se poate apăra în fața unui struț furios numai dacă se culcă, făcîndu-se una cu pămîntul. În acest fel, pasărea nu-l mai poate lovi cu piciorul, dar îi poate administra lovituri destul de puternice, cu ciocul.

Proprietarul unei ferme sud africane, convins că orice animal, fie cît de sălbatic, poate fi supus de privirea ochilor omenești, a încercat să-și verifice teoria asupra unuia din struții săi masculi. Uitase, pe semne, obîrșia comună a păsărilor și șerpilor, căci drept rezultat a fost găsit într-o situație jalnică, adică lungit pe pămînt, în timp ce subiectul experienței respective sărea cînd pe el, cînd jos, iar uneori, variație, țopăia îndesat pe spinarea „hipnotizatorului".

Struții trăiesc de obicei în grupuri mici, formate dintr-un mascul, femelele sale și un număr redus de struți tineri. Grupurile de acest gen cuprind 5—15 indivizi, struți solitari precum și cîrduri de peste 50 de păsări. Adeseori struții trăiesc în savane alături de zebre și antilope gnu. În cadrul acestor asociații interspecifice, struțul, cu văzul său excelent, asigură localizarea optică a pericolului în timp ce mamiferele percep dușmanul prin miros, realizîndu-se astfel o prevenire cît mai efi ace a unui atac prin surprindere.

Subspecia struților sudafricani avea în trecut un efectiv foarte numeros, care s-a redus însă simțitor atunci cînd penele de struț au devenit o adevărată „furie" a modei feminine. Din fericire, în 1868, Arthur Douglas introduce cu succes în Africa de sud creșterea struților în ferme, astfel încît penele nu se mai obțin prin masacrarea animalelor, ci prin tunderi periodice.

Imediat după primul război mondial moda penelor de struț intră în declin, pentru ca în 1920 să dispară complet. Nu peste mult timp fermierii sudafricani descoperă calitățile pieilor de struț și astăzi cca 25.000 struți se cresc în ferme mai ales pentru pielea lor, care se folosește la confecționarea pantofilor, genților, valizelor, etc.

Struțul nu este o pasăre prea inteligentă, dar nici atît de stupidă cum se crede în mod curent. Pretinsul său obicei de a-și îngropa capul în nisip pentru a scăpa de dușman este o pură născocire a imaginației umane. Originea acestei credințe greșite o constituie felul în care struțul își clocește ouăle. El stă pe cuib întinzîndu-și gîtul și lipindu-l de pămînt, astfel încît seamănă întocmai cu o movilă din savană, devenind aproape invizibil pentru inamicii săi naturali. Omul a interpretat fantezist această postură făcînd dintr-un comportament adaptativ, bazat pe homocromie și mimetism, un exemplu proverbial de stupiditate, ceea ce, ca și în cazul altor povești despre animale, nu corespunde deloc realității.

De curînd unii fermieri sudafricani au reușit să dreseze anumiți struți pentru a-i folosi ca „păstori" ai turmelor de oi. Bazîndu-se pe instinctul masculilor de a-și proteja și conduce grupul de pui, fermierii au antrenat struții respectivi astfel încît ei scot singuri turma la păscut, o păzesc tot timpul zilei, alergînd roată în jurul ei pentru a o împiedica să se împrăștie, iar seara o aduc înapoi la fermă, lovind cu ciocul oile ce se îndepărtează, silindu-le să revină în cîrd.

Dr. Mihai COCIU

ETERNA CORABIE a deșertului

CU 4000 DE ANI Î.E.N. CĂMILA TRECEA în Arabia drept un animal domestic foarte util. Mult mai tîrziu, musulmanii susțineau că Alah a creat întîi cămila și numai după aceea munții, deșerturile, cîmpiile, riurile, mările, apoi și celelalte făpturi. Ei afirmau că însuși Mahomed a fost conducător de cămile și că numai grație uneia din cămilele sale a putut fugi de la Mecca pînă la Medina, salvîndu-și astfel viața.

Se cunosc multe povestiri despre cămile, în care de obicei se exagerează calitățile lor deosebite. De fapt, nu este nevoie de nici o exagerare, pentru că adevărul este el însuși neobișnuit. Natura a fost foarte generoasă cu cămila. Se poate chiar afirma că nu există animal mai înzestrat cu tot ce îi este necesar pentru regiunea în care trăiește, ca și pentru munca pe care o face. Pînă nu de mult, datorită legendelor și unor erori științifice, cunoștințele privind acest animal erau confuze și contradictorii. Se spunea, bunăoară, că rezistența cămilei la sete se datorează posibilității pe care o are de a-și păstra apă de rezervă în anumite părți ale corpului, mai ales în cocoașă. Teoria cu rezerva de apă pe care și-o face cămila într-o pungă specială, aflată în stomac, teorie susținută de naturalistul Buffon, s-a dovedit complet falsă. Un grup de cercetători de la universitățile americane și olandeze, trimiși de UNESCO în Algeria, au studiat pe parcursul a trei ani, în mod științific, viața acestui animal atît de util.

Cu acest prilej, s-a aflat, între altele, că o cămilă poate răbda de sete timp de 17 zile, în care timp pierde o treime

din greutatea sa, fără a fi deloc afectată. După acest post, pentru a-și potoli setea, bea dintr-odată pînă la 104 litri de apă (în 7—8 minute !). La trei zile după adăpare, în stomacul cămilei nu se mai găsește strop de apă, și nici în cocoașă. Cum se explică atunci rezistența cămilei la sete ?

Acest animal este singurul care are capacitatea de a-și regla temperatura corpului spre a o aduce aproape de cea a mediului înconjurător ; dimineața are temperatura de 34 grade, iar la amiază de... 41 grade. Totodată, își reglează perfect și eliminarea urinei : 7 litri pe zi cînd bea apă normal și numai 500 grame, cînd suferă de sete. În timpul însetării, transpirația e redusă la zero. Concluzia : după adăpare, apa se răspîndește uniform în corpul cămilei și se pierde treptat, cca 100 litri în 17 zile. Conținutul în apă al trupului cămilei este foarte mic. În timp ce țesuturile vacii, de pildă, conțin 80% lichid, iar ale măgarului 65%, țesuturile cămilei conțin numai 50% lichid. Cămila care străbate un deșert pierde în 24 de ore numai 2% din greutatea sa, în timp ce măgarul, animalul care, după cămilă, rezistă cel mai bine în deșert, pierde cel puțin 8%. Curios este faptul că aceste animale își pot astîmpăra setea chiar cu apă sărată sau amară !

Se poate pune, desigur, întrebarea : cum poate primi corpul cămilei 104 litri de apă deodată, fără consecințe ? Cercetătorii au stabilit că globulele roșii din sîngele cămilei sînt de formă ovoidală și au proprietatea de a se umfla, fără inconveniente, pînă la dublare, cedînd apoi treptat lichidul primit. Această descoperire are o deosebită importanță și pentru medicina umană practică, în legătură cu reglarea termică și rolul de control al rinichilor în ce privește conținutul de lichide din organism.

Cămila se dovedește a fi unul dintre cele mai rezistente animale de pe glob. Ea are capacitatea de a purta pe spatele său greutăți mari, de a înfrunta furtunile de nisip, precum și diferențele mari de temperatură, calități neîntîlnite la nici o altă specie. Datorită acestor calități, locuitorii așezării Burg El Borollos din nordul Egiptului folosesc cămila pentru traversarea unei întinderi de apă inaccesibile tuturor celorlalte mijloace de transport. În apropierea localității se află un lac cu adîncimea între 20 cm și 2 m. Datorită configurației și diferențelor de adîncime, lacul nu poate fi traversat nici de bărci și nici de automobile amfibii. Aici merită să reținem un amănunt foarte important. Se știe că, în general, toate animalele știu să înoate din naștere, fiind din acest punct de vedere superioare omului. Cămila face totuși excepție. Deși e supranumită „corabia deșertului", ea se îneacă imediat ce cade într-o apă mai adîncă decît înălțimea sa.

Copita cămilei e adaptată perfect la nisipul moale și instabil. Natura a înzestrat-o cu un gît lung și flexibil, absolut necesar în procurarea hranei. Sprîncenele sînt grele iar genele lungi, pentru a-i feri ochii de nisipul mărunt și de soarele prea puternic. Și nasul cămilei e de o construcție specială : nări înguste cu mai multe tăieturi, dirijate de mușchi. Pe timp de furtună, nările se închid pentru ca nisipul să nu pătrundă ; dar, în același timp, tăieturile sînt situate astfel încît să-i asigure un minimum de respirație. În ținuturile lor de baștină, cămilele simt de departe apropierea unei fîntîni sau a unui rîu. Dealtfel cămilele nu uită niciodată locurile unde au fost adăpate. Cînd le „miroase" a umezeală, ridică capul, clipesc din ochi, aspiră aerul cu putere, pleacă urechile înapoi și gonesc atît de repede, încît călărețul trebuie să se țină bine în șa, pentru ca să nu cadă. Cînd cineva vede o cămilă în repaus, nici n-ar crede că acest animal greoi poate să se întreacă în iuțeală cu un cal. De fapt, cămila este singurul animal care nu aleargă, ci numai își iuțește pasul. În mod normal, ea poate parcurge zilnic circa 160 km, cu o viteză orară de 16 km. Se cunoaște un caz, petrecut în anul 1915, cînd un curier a parcurs distanța de 960 km în două zile și jumătate, dar, ajunsă la destinație, cămila s-a prăbușit fără viață.

Vocea cămilei este un urlet înfricoșător, greu de descris. Grohăituri, strigăte, behăituri, urlete, toate sînt amestecate ! Se pare că gura cămilei este incredibil de rezistentă la durerea fizică. Datorită acestei particularități, ea se poate hrăni fără dificultate cu plantele cu țepi din pustiu, pe care nu le poate mînca nici un alt animal din lume. Plantele cu țepi trec prin gura cămilei fără să-i provoace nici un fel de traume ! Brehm a rămas odată înmărmurit cînd a văzut o cămilă mîncînd o ramură acoperită de niște spini atît de ascuțiți și de tari, încît pot pătrunde chiar prin talpa ghetelor !

Cămila nu este deloc mofturoasă în alegerea hranei. La nevoie, ea se mulțumește și cu un vechi coș de nuiele împletite sau cu o rogojină !

Dintre simțurile cămilei, auzul este cel mai dezvoltat, deși urechile ei mici par niște organe destul de imperfecte. Vederea este mai puțin bună ; mirosul e slab.

ETERNA CORABIE A DEȘERTULUI

Cămila a jucat un rol important în istoria veche a multor popoare. În 853 î.e.n., la Quarqar, regele asirian Salmanasar al III-lea s-a găsit în fața unei armate coalizate, compuse din egipteni, sirieni și evrei, cărora li s-a alăturat și prințul arab Gindigu. Grație acestuia din urmă, puternica armată a regelui Salmanasar a putut fi înfrîntă. Ce a făcut prințul ? A atacat armata regelui asirian cu 1 000 de oameni călare pe... cămile. Cavaleria asiriană a fost pusă pe fugă, întrucît s-a speriat la apariția acestor animale deloc simpatice la vedere. De atunci, cămilele au jucat un rol din ce în ce mai important în războaiele antichității. Regele persan Xerxe era foarte mîndru de cămilele sale și de conducătorii lor arabi. În ruinele orașului Ninive, pe un basorelief, poate fi văzută cavaleria lui Assurbanipal luptînd cu conducători de cămile arabi. Cu 500 de ani î.e.n., caravanele au început să devină elemente importante ale vieții economice din Asia și Africa de Nord. Romanii foloseau cămilele ca animale de tracțiune în armată. Generalul Romanus a cerut, în anul 363 î.e.n., locuitorilor orașului Leptis Magna să-i dea ca tribut de război 4 000 de cămile pentru transportarea armatei sale. Iulius Cezar a considerat că cea mai importantă pradă de război dobîndită prin înfrîngerea regelui numid Juba erau cămilele acestuia.

Cămilele continuă să aibă și în zilele noastre o însemnătate cu totul deosebită în viața multor populații. Tuaregii targui din Sahara folosesc cămila brună nu numai pentru transport, ci și pentru carne, lapte și lînă, iar din pielile de cămilă își confecționează diferite piese larg utilizate. În R. P. Mongolă cămilele constituie una din bogățiile naționale. Ele furnizează importante cantități de păr, prețioasă materie primă pentru industria fetrului și pledurilor.

Blîndul animal, atît de prețuit și în lumea motorizată de azi, calcă agale, fără să se grăbească, ritmic, supraviețuind tuturor celorlalte animale de tracțiune de pe pămînt.

B. MIHAI

PESCĂRUȘUL

Orașul i se părea asemeni unui vis închipuit cu multe secole în urmă, căci rătăcindu-se prin el se amăgea cu timpul și tăcerea celor două milioane de locuitori și forfota acelor străzi pestrițe, învăluite-ntr-o lumină palidă și efemeră.

Treceau tramvaie colorate-n alb și roșu, un nesfîrșit convoi de oameni și mașini, dar totul nu se petrecea decît departe de o apă înșelătoare și cenușie, departe de un chei pustiu, oarecare. Copacii desfrunziți îl străjuiau.

Privea, și nu era decît un pescăruș plutind în zbor deasupra apei cenușii, și urmărindu-l nu-i zărea decît sufletul și ochii cuprinși de deznădejdea de a nu găsi decît o apă cenușie și înșelătoare.

Dar mai ales, în zborul ei, pasărea privea și nu zărea decît un om pe chei. Și nu era nimeni acolo, decît omul acela, a cărui imagine se estompa în ceață, ca o apă deasupra unui cîmp cuprins de-o sete nesfîrșită. Omul și pasărea se priveau ca-ntr-o oglindă. Din ce colț de depărtare se rătăcise pe același chei pustiu ?

De-a lungul cheiului, între cele două poduri, se întîmpla o mulțime de lucruri, tot felul de vise, întinderi nesfîrșite de apă, valuri și pești argintii, atingeri ale apei și toate nu se repetau decît aidoma cum și le închipuise omul, decît aidoma cum și le închipuise pasărea.

Ce lucruri minunate se puteau visa ! Numai omul de pe chei nu mai pleca. Părea o statuie-nsufletită ce i se fixa în memorie și se identifica cu el în cîte-o clipă care s-ar fi petrecut cu multe secole în urmă.

Omul de pe chei privea și el la zborul plin de arabescuri al unui pescăruș, venit de undeva din altă lume și rătăcit de-a lungul unui chei pustiu.

Pescărușul nu era întruchiparea lui în zbor, dorința lui nestăvilită de iubire. Numai dragostea de natură l-a smuls o clipă din trecut și numai aparența omului l-a proiectat într-un prezent nesigur, minunat și înșelător.

Pescărușul se intuia dincolo de perdeaua unui vis, despre un oraș cu două milioane de locuitori, despre un chei și despre două poduri apropiate unul de altul.

Omul n-a existat niciodată ; numai pescărușul l-a visat cu multe secole în urmă.

Ion VÎRTEJANU

O caracatiță vedetă în Florida

Într-o grădină zoologică din Florida (USA) o caracatiță uriașă (8 m. anvergură) produce admirația vizitatorilor, executînd extraordinare numere de jonglerie. Odată reprezentația terminată, animalul plimbă, cu delicatețe, în tentaculele sale copiii uluiți. Ea se comportă cu aceştia cu o perfectă blîndețe. Dresorul ei, un bătrîn scafandru, afirmă că aceste animale nu-și merită reputația de teroare și desgust, ele fiind cele mai devotate și mai răbdătoare animale din cîte există.

Cum sună șarpele cu clopoței

O experiență în acest sens a fost efectuată în SUA și ea pare foarte simplă, cu condiția de a se lua măsurile de precauție necesare. Astfel, s-a înregistrat pe o bandă magnetoscopică zgomotul produs de inelele cornoase pe care le poartă la capătul cozii, șerpii denumiți, datorită acestui organ, „șerpi cu clopoței" sau crotali. De asemenea, s-a înregistrat și șuieratul lor de mînie. Apoi, s-a dat drumul aparatelor pentru ca zgomotul înregistrat să fie ascultat de diverse animale, spre a se observa reacția acestora. S-a observat astfel că unele dintre acestea își ies pur și simplu din minți. Altele, din contra, reacționează în mod agresiv, ca acești cerbi de Virginia, care știu foarte bine să omoare șerpii cu lovituri de copite, tropăind pe loc. În acest caz, este nevoie să oprim imediat experiența, întrucît bravele animale nu vor întîrzia să demoleze aparatul.

Salonul de artă al cimpanzeilor

Faptul că primatele pot picta tablouri nu constituie o noutate. Încă de la începutul acestui secol, savanții au început să studieze aptitudinile artistice ale acestor maimuțe, din ordinul cărora se pare că aparține și omul. Dar, abia în 1957, au apărut unii „savanți" care s-au gîndit că dacă primatele pot picta tablouri, de ce să nu existe și „primate" care să le poată cumpăra. Și iată deci că în 1957, operele unui cimpanzeu-femelă din grădina zoologică din Baltimore (SUA) au fost difuzate în cadrul unui program de televiziune, și... rezultatul a depășit toate așteptările. În scurt timp, Baltimore Betsy **(numele sub care tînăra artistă a trecut în nemurire) nu întîrzie să refuze comenzi de sute de dolari pentru un tablou, renunțînd astfel la posibilitatea de a deveni cel mai bogat cimpanzeu din lume.**

Pînzele lui Betsy **au fost expuse apoi la Institutul de Artă Contemporană din Londra, alături de tablourile unui „coleg" londonez, care răspundea la numele de** Congo, **mai ales atunci cînd apelul era însoțit de oferirea unei banane. De menționat că atît** Baltimore Betsy **cît și** Congo **s-au bucurat de un deosebit succes artistic, „operele" lor fiind bine apreciate nu numai de vizitatori, ci și de numeroși critici de artă englezi !**

Stomatologie

Cine nu știe că pasărea-dentist este prietena cea mai bună și... dezinteresată a fiorosului crocodil ? Se știe că ea intră fără teamă în gura deschisă a temutei reptile carnivoare — după ce aceasta s-a ospătat copios — de-teticînd și făcînd toaleta dentară zilnică, curățindu-i cu meticulozitate toate resturile de carne dintre dinți, pe care ea le consumă, ca o modestă răsplată a strădaniilor sale. Dar mai puțin cunoscut e faptul că această pasăre se ocupă uneori și cu... operații de mică chirurgie. Aceasta din cauză că nu rareori crocodilii fac enorme abcese dentare, care le provoacă dureri mari (cine nu știe ce dureri dau abcesele dentare ?). Și atunci, crocodilul bolnav se plimbă agitat la suprafața apei, cu gura larg deschisă, chemîndu-și în felul acesta „dentistul" în ajutor. Pasărea-dentist răspunde fără întîrziere la urgența prietenului în suferință, intră repede în gura lui și cu ciocul ei ascuțit, din cîteva lovituri, îi deschide abcesul, spre satisfacția fără margini a crocodilului... veșnic recunoscător !

Un corb salvat de vaci

Un fapt foarte curios s-a petrecut la Avesnois, în Franța. O păstoriță, în vîrstă de 55 de ani, a tras un foc de armă asupra unor corbi care încercau să-i prade cireșele coapte din grădina casei. Unul dintre corbi se prăbuși printre ierburi. Femeia se repezi asupra păsării căzute pentru a o ucide, dar corbul începu să se zbată și să scoată țipete ascuțite. Vacile, care pășteau pe cîmp, se precipi-

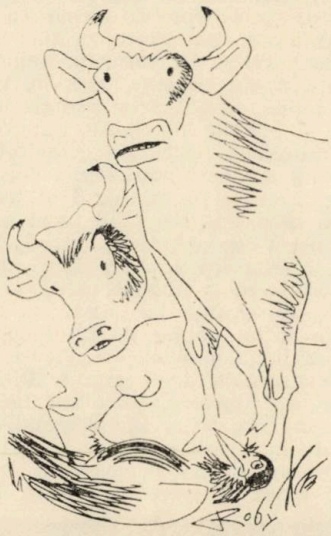

tară atunci asupra păstoriței, doborînd-o și călcînd-o cu furie și permițînd astfel corbului să se salveze.

Faptul este cu atît mai extraordinar, cu cît vacile o cunoșteau bine pe păstoriță, care le îngrijea în fiecare zi. Se pare că este vorba aci de un caz deosebit de rar de solidaritate între animale.

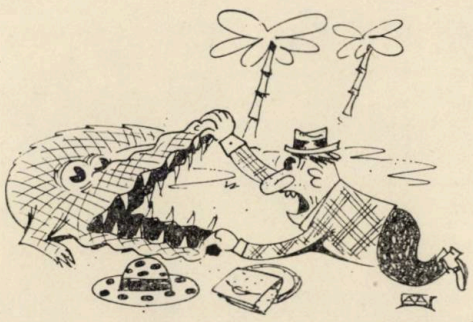

— Emma, aruncă măcar aparatul de fotografiat...

Sejur la Căldărușani

ACESTUI LAC ÎI DATOREZ NEUITATele zile de pescuit precedate uneori de nopți cu binecuvîntate insomnii, în care, trezit înainte de vreme, ascultam de pe ponton foșnetele nopții ca după un timp să tulbur liniștea cu primul clipocit de lopeți...

Aici, primăvara, pe cînd liliacul dă în floare, știuca începe să muște cu furie la lingură sau, mai tîrziu, printre nuferi, atacă instantaneu la contactul lingurii cu suprafața apei ; toamna, mai în larg și mai la adînc, mușcăturile brutale te pun la grea și plăcută încercare, așa cum...

...În duminica aceea de octombrie am venit singur, ceva mai tîrziu, deoarece plouase. Eram deja în barcă și trăgeam la rame spre Văcărie, cînd cerul se deschise, norii spărgîndu-se și dispărînd treptat. Montasem două lansete : una cu fir de 0,30 mm și lingură oscilantă albămat, de 16 grame iar alta, cu fir de 0,26 mm și un vobler de tip Floppy, cu două poziții ale paletei, de culoare verde și cu o greutate de 7 grame. Din cînd în cînd mă opream, ancoram barca și lansam în cerc încercînd alternativ ambele năluci.

Ajunsesem în zona centrală, cam în dreptul viilor și dam cu Floppy. Paleta

voblerului era montată pentru adîncime și recuperam, căutînd a-l menține cît mai la adînc. La una din lansări am o mușcătură brutală ; înțep aproape instantaneu, firul se desfășoară rapid, frîna mulinetei lucrează bine, peștele trage spre fund și la un moment dat se oprește. Bănuiesc a fi somn ; firul relativ subțire cere atenție mare și răbdare, și se pare că reușesc să le am ; încerc să stîrnesc peștele, jucînd ușor din vîrful lansetei ; după un timp reușesc, lupta începe din nou dar figura se repetă de cîteva ori și de fiecare dată am norocul ca peștele să nu intre în brădiș.

În sfîrșit reușesc să mențin peștele între ape și, ușor, treptat, însă la distanță de barcă, îl scot la suprafață : este un somn frumos, care mi se pare cam prea mare pentru firul meu ; mă uit în jur pentru un eventual ajutor, dar nu e nici țipenie prin apropiere, așa că trebuie să mă descurc singur pînă la capăt. După un timp îl apropii de barcă, pare epuizat, se întoarce pe spate, apropii gafa, dar, cu un ultim efort, pleacă iarăși. Cînd îl aduc din nou este într-adevăr epuizat ; întind gafa și reușesc să-l înțep în pîntece bine, de prima dată ; îl aduc cu grijă, și cu un ultim efort îl ridic în barcă.

Sînt și eu epuizat, îmi cam tremură genunchii ; mă uit la ceas, e aproape 10. Nu știu exact cînd a mușcat, dar apreciez că lupta a durat cam 25—30 minute.

Treptat, treptat, mă liniștesc și execut ultimile operații ; voblerul era complet înghițit și puternic agățat, cu două ancore înfipte bine în cartilaje. Îmi strîng sculele, după care o iau agale spre debarcader. Se pare însă că norocul meu este unul de zile mari. La ieșire, alți doi pescari întîrziați se pregăteau de pescuit și, bineînțeles, în jurul unei astfel de capturi sînt obligatorii și comentariile.

Cîntărim împreună peștele iar unul dintre dînșii se oferă să-mi facă fotografii, lucru pe care îl accept cu plăcere. Era amabilul profesor S., pasionat pescar sportiv, de la care după un timp am primit poza, cu o mențiune pe verso :

„Căldărușani 15 — X — 72
Prins de C. și pozat de S.
(Mai bine era invers !) 10,300 kg.

Îi mulțumesc și pe această cale, fotografia izbînzii mele fiind una dintre cele mai frumoase amintiri de pescar.

C. CENUȘĂ

Hotel LUX camera 19

NEA VASILE LUCRA ÎN TEATRU. Actor ? Nu, nici vorbă ! Multă vreme a fost sufleur. Apoi, impresarul unui teatru de revistă. Pescar sportiv a fost, în schimb, dintotdeauna.

După ce-şi termina treaba se interesa de lacurile sau de rîurile din preajma locului unde se afla. O făcea din obişnuinţă, căci de multă vreme nu mai avea nevoie de informaţii, deoarece ştia toate lacurile şi bălţile din jurul principalelor oraşe. Şi, bineînţeles, locurile de pescuit cele mai grozave.

Undiţa o ţinea într-o trusă de umbrelă. De fapt ţinea în trusă o undiţă mufată şi o lancetă uşoară. Mulineta o ţinea în servietă, printre dosare şi acte.

Tot în servietă îşi ţinea nea Vasile un caieţel cu însemnări. Acolo îşi trecea întîmplările deosebite din viaţa de toate zilele, din teatru sau de pe malul lacurilor. Uneori, însemnărilor cu privire la pescuit le dădea şi cîte-un titlu, cam aşa : „Pacostea de ştiucă !'. „Asta nu-i peşte, e balaur !", „Făt-Frumos bibanul", sau „Hotel Lux, camera 19".

La petreceri. la mesele cu prietenii — şi avea mulţi prieteni — nea Vasile scotea carnetul, îl cerceta atent, şi gata povestea !

„...Mă găseam în urbea cutare, unde dădusem patru spectacole şi mai urma unul. Deoarece actorul principal s-a îmbolnăvit, am hotărît să facem o pauză de o zi, pauză care să-i dea posibilitatea dublurii să se pună la punct cu rolul. Trăsesem la Hotel Lux, camera 19. După un somn bunicel, îmi fac bagajele să ajung în oraşul următor, unde erau anunţate şase spectacole, matineu şi seara. Ajuns pe peronul gării, după ce mi-am procurat biletele de tren, mi-am adus aminte că mi-am uitat undiţa în camera din hotel.

Mă reped spre hotel. În autobuz, înghesuială sardeliană, discuţii.

La hotel, surpriză ! Camera în care locuisem fusese între timp ocupată.

— La noi nu se pierde nimic, mă asigură, amabilă, recepţionera. Să ne spuneţi ce-aţi uitat, numai, şi vă trimitem obiectul la adresa pe care o să ne-o daţi.

— Nu pot, îmi trebuie acuma.

— Vă rugăm să nu vă supăraţi, dar pentru moment nu putem face nimic. Oaspeţii de-abia au sosit, şi n-aş vrea să-i deranjez. Vă rugăm să reveniţi mai tîrziu...

Îi mulţumeşte pentru relaţii, dar în sinea lui îşi spuse : „Las' Vasile, rezolvăm noi şi treaba asta".

Urcă discret la etaj : bate la uşă. I-au deschis doi tineri plăcuţi la înfăţişare. Erau puşi „la patru ace" — cum se spune : el, în costum bleumarin cu dungi albe, cravată, pantofi a-ntîia şi cămaşă albă, cu model pectoral ; ea, într-o rochie de jersé maro, cu pantofi şi poşetă asortată, din crocodil sau de şarpe.

— Ştiţi... eu sînt nea Vasile, impresarul.

— Mă rog...

— Ştiţi, undiţa mea e-n trusa de umbrelă, uite-o colo, în cuier. Am uitat-o în cameră, aici, la 19, unde am locuit înaintea dumneavoastră.

Tînărul a înţeles primul durerea mea. S-a dus pînă la cuier, a luat umbrela şi mi-a înmînat-o amabil.

Dac-ai hotărît să-ţi petreci luna de miere în voiaj, atunci caută să vezi tot ce-i mai interesant şi mai frumos prin oraşele pe care le colinzi. Aşa făcea şi tînăra pereche dichisită din camera 19 a Hotelului Lux.

Spre seară cerul coborîse cenuşiu, a ploaie, aşa că s-au hotărît să-şi petreacă seara la un spectacol. Se nimerise să fie chiar spectacolul trupei al cărei nostim

HOTEL LUX CAMERA 19

impresar era nea Vasile. Dacă ar fi știut nea Vasile intenția tinerilor, de bucurie că i-au dat „umbrela", le-ar fi oferit cu siguranță un bilet de favoare, și-acum perechea fericită n-ar fi fost obligată, din grabă, să ia o birjă care să-i ducă repede la spectacol.

Dar birja a venit, tinerii s-au urcat în ea. Odată cu birja au venit și primii stropi de ploaie. Ei ! Mare ispravă ! În birjă sînt, umbrelă au, dacă vrei și știi, privești viața zîmbind. Tînărul a scos grăbit trusa cu umbrela, a apăsat pe butonul care-o deschide și...

Și, din trusă, s-a deșirat pe patru metri ditai undița, a speriat caii și pe birjar care, era cît p-aci — dacă nu-i salva norocul — să răstoarne birja în șanțul șoselei.

Cum s-au descurat pe mai departe, nu-i ușor de-nchipuit. După cîte știu, tinerii în luna de miere au ajuns la teatru și au văzut spectacolul. Ceea ce se cheamă o performanță.

Lui nea Vasile, a doua zi după-amiază, după ce a alergat cu treburile lui o dimineață întreagă, nu-i prea ardea de pescuit. Mai degrabă ar fi tras un somn bun. Dar ce, poți să-ți astîmperi năravul ? Așa că și-a luat trusa lui cu undița mufată și cu lanseta camuflată, servieta cu mulineta și mămăliga rece pentru babaroase, și s-a oprit, după cîțiva kilometri făcuți pe jos, la lacul cu pricina. A găsit un loc bun, într-un golfuleț cu apă liniștită. A cărat un pietroi și și-a făcut scaun, s-a făcut comod, a scos din servietă mulineta și babaroasele, le-a pus alături într-o cutiuță, a luat apoi trusa cu undița, a apăsat pe buton și...

Și a sărit din ea ditai umbrela, colorată și nostimă.

N-am fost martor la reacția lui nea Vasile, pescarul sportiv, la asemenea afront.

Și cînd te gîndești că atunci cînd își găsise „undița" ar fi fost în stare să le ofere tinerilor un bilet de favoare la spectacolul trupei, al cărei nevolnic și distins impresar era !

VÎNĂTORII între ei

DE OBICEI, CÎND SE ÎNTÎLNESC vînătorii — la un pahar de vorbă sau altfel — discuțiile, oricum ar începe și de oriunde, sfîrșesc totdeauna cu incredibile isprăvi vînătorești. Spun incredibile, pentru că de multe ori, nici cel care le povestește nu le crede.

Parcă-l aud pe Victor la cîte-un ospăț vînătoresc.

— Dar voi pe nea Sică-l știți ?

— Care, nea Sică ? Nea Sică lunganul ?

— Exact ? Nea Sică, de-i mai zice și Lunganul, că-i lung cît o zi de post.

— Dar pe Margareta o știți ? V-o amintiți ? Ați auzit măcar de ea ?

— Care Margareta, mă ?

— Margareta, Mar-ga-re-ta ! mașina lui nea Sică, pe vremea ceea.

— Parcă am auzit cîte ceva despre dînsa...

— Era un „Craysler-1930". Încăpătoare ! Tablă pe ea de 6 mm. La vînătoare se urcau patru inși cu bocanci vînătorești în picioare, pe capotă, ca să putem privi după vînat, departe, prin lanuri. N-avea nici pe dracu !

— N-avea ! Dacă zici tu...

— Avea spițe de lemn la roți. Cînd era cald, spițele se uscau și la drum întins Margareta făcea un zgomot deosebit din roți. Parcă spărgea nuci. O oprea, din cînd în cînd, nea Sică, pe lîngă o fîntînă.

— Ia scoateți, mă, cîteva găleți cu apă și mai răcoriți-i spițele.

Socoteam că ne era dragă Margarete. Ne ducea pe toate coclaurile.

Pe urmă, Victor se făcea că uită despre ce era vorba. Aprindea o țigară, trăgea liniștit din ea și tăcea, ca să ne aprindă curiozitatea.

— Ei, acu' tot ai început-o ; spune-o p-aia cu Margareta !

Nu se lăsa mult așteptat, mai ales că nea Sică nu mai era printre noi și Margareta sfîrșise undeva, în chip de fiare vechi.

— Eram la Cucuruzu. Baltă bună! Plină de raţe. Am tras maşina mai sus, pe malul bălţii, şi-am pornit-o trei pe-o parte a malului, doi pe cealaltă parte, cu ochii după raţe şi cu cîinii după noi. Şi ne-am tot dus. Ne-am întors pe înserat. Aveam şi cîteva raţe — zece-douăsprezece, nu mai ştiu...

Cînd, la locul întîlnirii, ia-o pe Margareta de unde nu-i! Întreabă-n dreapta, întreabă-n stînga, întreabă pe nişte săteni ce locuiau în jurul bălţii: nici urmă de Margareta! Pînă ce ne-a strigat o femeie: „Uite-o colo-n baltă!"

Acolo era, în baltă, cu botul înainte, de parc-ar fi vrut s-o soarbă toată, să-i ajungă pentru cîte zile-o umbla pentru umezitul spiţelor. I se mai vedea doar o bucată din lădoiul din spate, în care ne ţineam noi tocurile de la arme, cartuşele de rezervă şi proviziile de mîncare.

O împinseseră copiii în baltă, că, pesemne, altceva mai bun n-aveau de făcut.

Iar s-a oprit Victor. Şi-a aprins tacticos altă ţigară şi-a început să tragă liniştit din ea.

— Ei, şi-aţi lăsat-o acolo-n baltă?

— Bine-nţeles că n-am lăsat-o. Întîi ni s-au făcut ochii cît cepele de mirare; pe urmă ne-a apucat disperarea. Am umblat nebuni prin sat, pînă ce-am ajuns la unul tuciuriu care avea un tractor, „Lanz Buldog". S-a lăsat greu convins, dar pînă la urmă a legat-o pe Margareta de bara din spate şi de alte măruntaie şi a tras-o la mal.

— Să credeţi dumneavoastră c-o să mai meargă murătura asta bătrînă! ne-a catadixit la urmă, după ce şi-a primit răsplata, plus şapte raţe (că atîţia copii avea), pentru serviciul cu tractorul.

Din Margareta s-a scurs, preţ de un ceas, apa care-o pătrunsese prin toate dedesubturile. Pe urmă s-a suit nea Sică în ea, a tras frîna, a pornit motorul, care s-a aprins la comandă, şi-am plecat fericiţi spre casă.

Pe un drum pietruit, am ieşit într-un sat. Îi zicea tot Cucuruzu — Cucuruzu-Mic. Mai la vale era şi Cucuruzu-Mare. Ei bine, în Cucuruzu-Mic, c-am să-l ţin minte cît oi trăi, nea Sică, dînd să ocolească o cireadă de vaci care se întorcea de la păscut, a intrat cu Margareta în şanţul şoselei. Cu botul înainte, vîrît adînc în şanţ. Roţile din spate, ridicate deasupra şanţului, se învîrteau în gol, ca „la Moşi", la roata norocului.

Poftim, mai scoate-o de-acolo! Ditamai magaoaia, trei mii de kilograme-n şanţ, iar noi, cinci inşi!

Şi totuşi, norocul ne-a salvat. Mai la vale, cale de-o sută-două de metri, se vedea lumină şi se-auzea muzică. Ne-am dus pînă acolo. Era o nuntă. Nuntă mare, nuntaşi destui, care mai de care mai vesel. S-au trezit cu noi în mijlocul nunţii. Întîi au crezut că sîntem niscai lăutari, că ne-au luat trusele cu arme drept viori. Pe urmă, s-au lămurit. Adică i-am lămurit noi şi le-am cerut ajutorul.

Au ieşit cu toţii. Cu pîrghii de prin gospodărie, cu curaj, cu gură mare. Şi cu mireasa. S-au sfătuit, s-au opintit, au înjurat din belşug, şi-au scos-o pe Margareta-n şosea. Dar au împins-o prea vîrtos, încît a ajuns în şanţul de vizavi. De data asta cu roţile din spate în şanţ şi cu cele din faţă rotindu-se-n gol, ca la roata norocului. Alte eforturi, alte pahare. Alte opinteli, alte suduieli, alte pîrghii. Pînă la urmă, către ziuă au pus-o pe Margareta în mijlocul şoselei, pe linia de plutire.

Ne-am dus cu nuntaşii înapoi la gospodărie, să ciocnim şi noi nişte pahare cu ei, drept mulţumire. Şi să mîncăm ceva, că ne chiorăiau maţele de foame.

Multe pahare n-am ciocnit, şi nici de jucat n-am jucat prea mult, pentru că atîta oboseală îi pocnise pe nuntaşi din cauza Margaretei, că peste o oră dormeau cu toţii, pe unde-au apucat: cu coatele pe masă şi cu capul rezemat pe braţe, pe lădoiul de zestre al miresei, în grădină, printre flori, într-o claie de fîn...

Pînă la urmă rămăsesem la masă numai noi, cei cinci vînători vestiţi, taraful tuciuriu şi mireasa. Iar în uliţă, teribila Margaretă! Şi pe masă, bucate cîte îţi dorea inima! Şi „motorină", să-ţi torni şi-n cizme!...

Dr. Ion DUMITRESCU

Atenţie! Cîine rău...

În mlaștinile Floridei

ÎNTINDERILE MLĂȘTINOASE ALE Floridei, această frumoasă peninsulă din sudul Statelor Unite, între golful Mexic și Atlantic, nu au nimic din paradisul terestru, în afara climatului foarte dulce. Aligatorii, această familie a crocodililor din Lumea Nouă, se simt aici ca la ei acasă.

Din această regiune neospitalieră, pe care n-o poți străbate decît în barcă, grădinile zoologice și fermele specializate se aprovizionează cu aligatori. Primele, pentru a le prezenta publicului, celelalte pentru a le lua prețioasa piele, destinată celor mai frumoase articole de marochinărie.

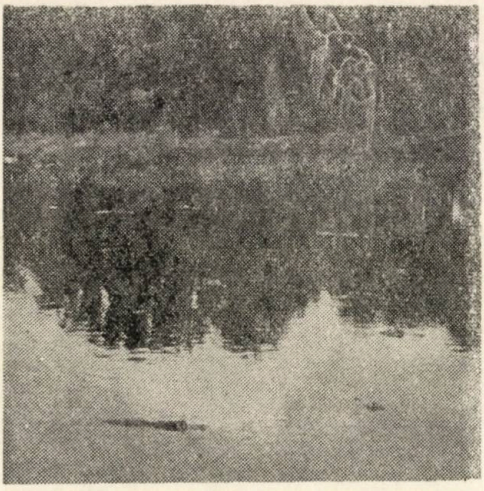

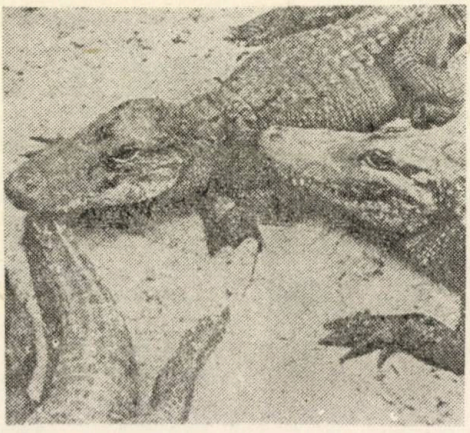

În prezent, aligatorii sînt mult mai puțin numeroși ca altădată și se pune chiar întrebarea dacă vor mai exista peste cîteva zeci de ani. Dar, pentru cei care vor să încerce nedoritul fior al fricii, este încă posibil de a merge să dea tîrcoale noaptea, pe drumurile care merg de-a lungul mlaștinilor. Primăvara, mai ales, ei vor auzi strigătul impresionant al marilor reptile, un fel de muget surd și profund. În acest decor sinistru, îți poți lesne imagina atacul brusc al monstrului, înhățînd prada cu maxilarele sale puternice, armate cu dinți mari și ascuțiți și tîrînd-o sub apă, spre a o devora pe îndelete. Bineînțeles că asemenea drame au devenit foarte rare. Astăzi, oamenii n-au ce căuta în mîlul de pe fund și nici pe suprafața imenselor mlaștini. Dacă totuși se avîntă în aceste locuri, sînt echipați astfel încît să nu aibă de ce să se teamă. La rîndul lor, aligatorii au devenit mai prudenți. Zgomotul motoarelor îi pune pe fugă și se ascund de teama unei împușcături mortale. Dar ei se află tot timpul acolo, le este totdeauna foame, așteptînd nu se știe ce. Și chiar dacă sînt mai mici și mai puțini ca altădată, ei rămîn aceeași monștri care odinioară devorau sclavii negri în încercarea lor de fugă sau indienii răniți de săgeți. Chiar și fiorul de teamă care te încearcă astăzi a rămas același ca acum mii de ani în urmă.

ALICE DIN OȚEL

DATORITĂ INTOXICAȚIILOR CU plumb, în urma practicării îndelungate și intense a vînătorii pe unele lacuri din America de Nord. intoxicații apărute la rațele sălbatice și unele animale domestice, a fost interzisă utilizarea alicelor de plumb la vînătoare în aceste locuri. Ca urmare, s-a trecut la fabricarea alicelor din oțel. Deși au greutatea specifică mai mică, rezultatele au fost mulțumitoare, noile alice asigurînd un tir eficace pînă la distanța de 30—35 m. Acestea nu mai depun plumb pe țeavă și nu se deformează la trecerea prin concentrator (choke). Uzura țevilor nu este mult mai mare decît la utilizarea alicelor de plumb, în schimb alicele fabricate din oțel sînt, deocamdată, mai scumpe...

T.D.

Nume populare de păsări

CULEGEREA NUMELOR POPULARE de animale și plante a devenit o preocupare constantă a naturaliștilor noștri. Este destul de pasionantă. Are, desigur, și un interes științific, dar cu condiția ca informatorii să fie ei înșiși bine orientați în materie. Pasionantă poate deveni și descifrarea sensului unor nume populare. Exemplele de mai jos, referitoare la unele păsări, par să nu fie lipsite de interes.

Pe lacul mare al Jirlăului, în apropiere de Făurei, păsările grupate de noi sub numele generic de „corcodei" au nume deosebite. „Corcodel" (fără nici un adjectiv) este numai cel mai mare. Numele este, desigur, onomatopeic, inspirat din strigătul nupțial — un ciriit profund și puternic, ce s-ar putea transcrie și prin „cor" sau „corc". Cel cu gît roșu este „rînchezău", tot din cauza strigătului nupțial, pe care multă lume îl asemuiește cu nechezatul unui armăsar; poate, mai repede ar aduce cu guițatul unui porc speriat. Cel cu gît negru este „buchimel". Barcagiul meu mi-a vorbit și de „buchimel mic", dar nu mi l-a putut arăta, nu era nici unul pe lac în ziua aceea. Bineînțeles, era vorba de piticul genului. Descifrarea numelui, în cazul acesta, este nesigură. Dar, ar putea avea aceeași rădăcină cu „bucium" și să se refere, probabil, tot la strigătul nupțial, destul de asemănător la ambele specii: un tril melodios, prelungit, foarte deosebit de strigătele rudelor lor mai mari.

În ce privește numirea de „brehanacă" sau „brehană" atribuită acvilei țipătoare, am întîlnit-o atît pe valea Rîmnicului Sărat, cît și pe valea vecină, a Cîlnăului, din Buzău. Pe lîngă aceste două forme am întîlnit și termenul „breahnă". Dar, trebuie să precizez că localnicii n-au fost prea siguri în folosirea acestor nume; se pare că îl aplicau și altor răpitoare de mărime mijlocie (inclusiv șorecarului). Semnificația numelui este cunoscută.

Tot pe valea Rîmnicului Sărat, dar în regiunea de munte, am auzit folosindu-se pentru „șorecarul" nostru (B. buteo), numele de „broscar". Apoi l-am mai întîlnit în alte două puncte foarte îndepărtate: pe Valea Putnei din apropierea localității Cîmpulung Moldovenesc și pe valea Gurghiului, în Mureș. În aceste trei regiuni nu am auzit să se folosească numirea de „șorecar". „Broscar" nu este nepotrivit, fiindcă în hrana răpitorului respectiv broaștele joacă un oarecare rol; dar, poate și mai potrivit ar fi pentru acvila țipătoare (mai ales pentru cea mică).

Următoarele două cazuri se referă la numiri culese mai de mult, de alți autori. Să încercăm, însă, și o interpretare.

S-a crezut mai înainte că pentru păsările din genul Stercorarius, înrudite cu pescărușii, nu există la noi în țară nici o numire populară. Aceasta a și condus la alcătuirea unui nume artificial. Totuși, există și un nume popular. Pentru prima dată atenția mi-a fost atrasă asupra lui de către regretatul meu prieten Lucian Manolache; el a auzit prin deltă numirea de „războinic", dar nu a reușit să identifice la ce pasăre se referă. Ulterior ea a fost înregistrată de ornitologi germani care au vizitat litoralul nostru; l-au consemnat în transcripția germană ca „rázbojnik" și au identificat pasărea

Botgros *foto T. Dăneți*

NUME POPULARE DE PĂSĂRI

respectivă drept S. pomarinus (ceea ce, poate, nu a fost exact în toate cazurile). Numele vine din limba rusă, corect fonetic „razboinic". Este folosit de populația din Arctica pentru desemnarea tuturor speciilor din acest gen. Trebuie să fie notat că în diferite regiuni se folosesc și alte cîteva nume ; în nomenclatura științifică s-a încetățenit un alt nume, care pare a fi cel mai răspîndit (pomornic). Totuși, este remarcabilă această săritură, tocmai pînă la Marea Neagră, peste întinderi enorme, unde pasărea este ca și necunoscută.

Întrebarea este dacă ar fi cazul să adoptăm „războinic" ca nume prioritar în nomenclatura ornitologică română. Se pare că nu. De fapt, cele două cuvinte nu înseamnă același lucru în cele două limbi ; în rusește înseamnă „tîlhar" sau „bandit". Se referă la obiceiul de a lua cu forța prada altor păsări. Deci, folosirea numelui în românește nu prea ar fi logică. Dar, e bine să-l reținem ca sinonim.

Alt nume curios, originar tot de pe litoral, este „martincerchez". Se referă la pescărița mare (Hydroprogne caspia). Din cîte știm, a fost consemnat pentru prima dată de G. V. Almasy, încă în călătoria lui prin Dobrogea, în 1896. Astăzi probabil că nu mai este cunoscut de populația dobrogeană, fiindcă, între timp, pasărea aproape a dispărut de acolo (în ultimele decenii a devenit din nou frecventă, dar numai la pasaje). Care e sensul numelui ?

Se știe că prin „martini" sînt desemnate în Dobrogea diferite specii de pescăruși, asemănătoare cu pescărița, prin formă și dimensiuni. Dar, „cerchez" ?... Este, fără îndoială, o amintire despre trecerea, destul de scurtă, a cerchezilor prin Dobrogea. În urma expansiunii rusești în Caucaz, o parte din populația cercheză de acolo s-a refugiat în Turcia și a fost colonizată pe la periferiile imperiului otoman, între altele și în Dobrogea. Aici au rămas numai pînă la războiul din 1877—78. Dar, au avut timp să se remarce prin jafuri și samavolnicii, care au cam întrecut măsura... De aici sensul peiorativ la care s-a ajuns în limbajul populației băștinașe. Aplicat la o pasăre, ar însemna cam același lucru ca și „războinic" din cazul precedent ; se referă, desigur, la obiceiul pescărițelor mari de a se hrăni, printre alte, cu ouă și pui ai altor păsări.

S. PAȘCOVSCHI

UMOR

Un client vine în tîrg pentru a-și cumpăra un papagal. Un negustor i se adresează :

— Iată aci un exemplar extraordinar de isteț : vorbește patru limbi și poate număra pînă la o sută. Costă 1000 de lei.

— Dar ăla de colo ? întrebă clientul.

— Ăla costă 1500 lei, dar nu vorbește deloc !

— Atunci de ce e mai scump ?

— Pentru că nu umblă cu vorba !

•

Doi proprietari de cîini se întîlnesc. Unul se adresează celuilalt :

— Cîinele meu mușcă pe oricine se numește Lupu sau Vulpe.

— Ei și ce-i deosebit în asta ? zise celălalt. Al meu a fost în stare să evacueze din bloc un locatar care se numea Arbore !

•

În închisoare, doi deținuți discută între ei :

— Și spui că te afli închis aci din cauza unei tentative nereușite de sinucidere ?

— Exact, spuse celălalt. Am vrut să mă împușc într-o pădure și am nimerit într-un căprior !

•

— Știi care sînt cele trei cuvinte care fac fericit un rechin ?

— Da ! „Om la apă" !

•

— De curînd am fost întrebat dacă nu sînt cumva negustor de vite, deoarece cunosc atît de bine prețurile animalelor domestice, de la găini pînă la oi. Răspunsul meu a fost scurt și cuprinzător : „Nu ! Eu conduc o mașină rapidă" !

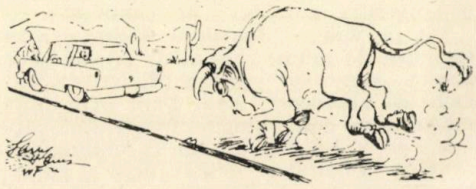

— Urcă repede, iubitule ! Vine cineva să împingă...

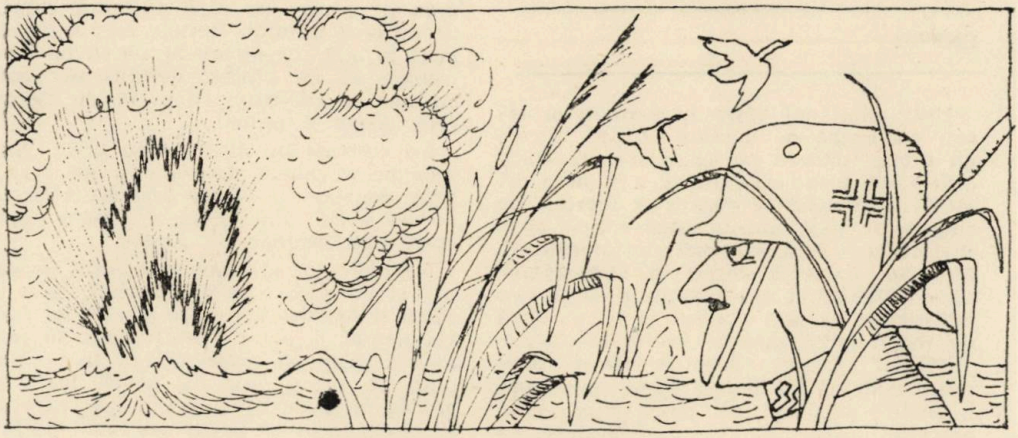

ENISEI

— fragment —

DOAR NOAPTEA, LA CAPĂTUL CANALULUI, sub ronţăitul mărunt al calului şi neteziţi de căptuşeala lunii, am avut curajul să-i spun că plecăm în zori.

„Ştii, începu atunci ea, cu vocea susurată şi frîntă, ăia care au început războiul s-au speriat de stîrpea dreaptă a pescarilor. Ştiau că nenorocul lor e delta şi că oamenii de-aci n-au nevoie de apa nimănui, pentru că apa pune semnul egal între peşti, dar şi între oameni. Ştiau că pescarii de pe Dunăre sau din deltă nu cunosc nici graniţă, nici grănicer, că ei îşi au legile lor care-i despart de alţii, dar nu de ape şi că, de cîte ori prigoana, sau vîntul, sau vodca trecuse un pescar de pe un mal pe altul, fiecare se ajutase, se tăinuise, dar mai ales se întorsese acasă la el. Delta n-are hoţi ; dacă se ridica de aici, îl prindeai uşor că pescarul nu se rupe de pămîntul lui cum nu se rupe peştele de apă. Veneau jandarmii acasă la el, aşteptau o zi, două şi hoţul venea, răpus de dor, cu gîtiţa-n laţ.

Războiul n-a schimbat nimic nici în firea, nici în obiceiul pescarilor şi ăia s-au temut de vînzare şi într-o zi au venit cu şalupe şi şlepuri. Au coborît cu automatele de gît şi s-au mirat de-atîta pace.

Cu Mihail-hoţul-de-gîrle i-au adunat pe pescarii noştri în cîrciumă. I-au adus din case şi din bălţi să le spună că nu mai pot rămîne în pămîntul lor dar să nu îl vîndă ; iar ei nu-şi credeau urechilor că cineva dintre ei ar putea vinde apa şi peştele într-o nemaipomenită ticăloşie şi chiar i-au spus-o aceluia care la traducea.

Hotărîrea a rămas nestrămutată şi oamenii s-au înşirat a doua zi pe dig, lăsîndu-şi bărcile înecate, să nu le usuce soarele, trăgînd după ei cîte-o boccea cu icre şi peşte sărat, ori cîte-o icoană, că altceva n-aveau ei de luat din casele lor, şi-au pornit cu copiii tîrîş prin colbul drumului, cu lacrimile inundate în barbă de parcă atunci ieşiseră de la scăldat.

I-au dus aşa cu puştile din spate şi-au împuşcat pe vreo doi care nu se dădeau duşi din inima apelor şi-au vrut să fugă.

Două zile şi-o noapte i-au dus dincolo de ape, în cîmpie şi i-au aşezat la oameni în ogrăzi să grădinărească împreună pe lîngă un regiment.

Se topeau pe picioare pescarii în aerul acela arzător şi uscat, lipsiţi de bucuria apei şi a peştelui. Noaptea parcă se luau la întrecere cu nemţii. Ăia cîntau în gura mare în cantină, iar ei, pînă la despicarea nopţii, se legănau trist şi cîntau cu o sfîşiere de se încrîncena pămîntul şi veneau oamenii ăştia din cîmpie şi-i sărutau ca pe nişte copii şi le spuneau că nu mai e mult şi se întorc în ape.

Mai fugeau unii, pe care dorul îi chema peste sîrma ghimpată şi peste sentinele, dar îi aduceau înapoi cu cîinii şi-i puneau iar la muncă după ce se-nzdrăveneau.

ENISEI

Unii, mai ales bătrînii, mureau și lăsau cu limbă de moarte satului întreg, nu numai muierii sau copilului, să-i ducă oasele în grindurile deltei, iar cînd își simțeau sfîrșitul se rugau cu lacrimi de sînge să-i ducă undeva lîngă o apă, să o mai vadă o dată, să-i mai simtă mirosul. Mergeau oamenii ciopor la comenduire să se jelească și să-i înduplece să le dea autorizație să iasă din sat și să se ducă cu muribundul pînă la vreun lac.

Plecau oamenii cu el în căruță, mai mult rudele, purtîndu-l spre apă, spre locurile lui dragi, nu mort cum cerea obiceiul nostru creștinesc, ci înainte, ca și cum omul era mort de două-trei zile și-l duceai la groapă. Dar chiar așa era, la groapă îl duceai, că ăla, care trăgea să moară, se agăța de viață cu dinții și nu închidea ochii decît acolo, pe malul lacului, cu lacrimile șiroind pe perna de sub căpătîi, dar fericit ca un copil c-a mai simțit mirosul apei și-al peștelui.

Într-o zi s-a făcut zarvă mare la ei, și traducătorul ăla a venit cu comandantul pe care ei pînă atunci nu-l mai văzuseră la față că fusese, se zicea, prins într-o încercuire în Rusia și atîta mersese pe jos prin zăpadă că nu mai putea să vadă alb și lumină în ochi, că-l apuca tremuratul ca de friguri.

Comandantul a zis ceva, iar traducătorul le-a explicat oamenilor că vine un general mare în inspecție și că vor pentru el știucă și anghilă și pește de soi, și că ei, care sînt pescari, să meargă să-l prindă undeva, în vreo apă.

La început oamenilor nu le venea să creadă și bătrînii au dat în genunchi și-au început să bată mătănii largi de bucurie că în sfîrșit vor vedea iarăși apa, înainte de moarte, și că vor pescări iar ca pe vremuri, dar apoi s-au întunecat toți și au rămas cu frunțile în pămînt.

Numai unul! spunea ăla; unul care cunoaște apele și știe unde stă peștele, că ei au mijloace să-l scoată, nu-i nevoie de un sat de pescari să-l pescuiască.

Oamenii s-au uitat întrebător unul la altul, dar toți au știut că-n inima aceluia arătat cu degetul de comandant, dincolo de împotrivire, crescuse o nețărmurită bucurie, pentru că nimic nu se poate compara cu dragostea de apă a pescarului.

Omul acela care a plecat cu ei s-a urcat într-o motocicletă, iar la Babadag le-a explicat nemților că peștii pe care îi vor ei nu-i găsesc în lacurile apropiate care gem de plevușcă și de crap gras și puturos pe care nu-l poți mînca de mirosul mîlului. Peștele adevărat trăiește în apă curgătoare și, ca să fie bun, trebuie să fie vînjos, deprins să lupte cu apa, cu curentul, cu mîlul, cu zăpoarele. Acela e pește!

I-a convins pe ăia și s-au urcat vreo zece pe o șalupă de-a lor și au pornit către canalele deltei, pe care acela le cunoștea și de unde vroia să scoată peștii aceia fără seamăn de gustoși.

I-a tîrît mai să-i împotmolească pe canal și au plecat apoi cu două bărci și cîngi și se mira acesta în gîndul lui cum vor pescui ei, nemții, peștii aceia năpraznici și șireți, și chiar zîmbea în el gîndind că or fi atît de proști încît să creadă că e de ajuns un pescar care să le arate locul și peștii vor veni bătînd din coadă și le vor sări în barcă.

Nu, nemții nu erau proști. Cînd au ajuns la locul arătat de el, s-au lipit de mal și-au aruncat în apă o legătură de grenade. Delta a vuit îndelung, ca după un tunet, care parcă aleargă pe marginea cerului, și apa s-a albit de pești de toate neamurile și de toate mărimile, de la puiet mărunt, străveziu, pînă la somni băloși și șalăi vărgați. Erau chiar mîrlițe printre ei și soldații au început să culeagă grăbiți cu cîngile peștele și să-l aducă în bărci.

Pescarul privea cu groaza zugrăvită pe chip prăpădul acela. Știa locul de copil, îi cunoștea liniștea și bogăția și putea spune despre el că e chiar prieten cu peștii, mai ales cu aceia bătrîni cu care se-ntrecea și de care era uneori păcălit, iar alteori îi învingea dibaci scoțîndu-și plată pentru sculele stricate ori pierdute acolo, în capcanele întinse de ei.

Cînd au pregătit al doilea snop de grenade, s-a agățat de mîna sergentului și l-a rugat ca pe un tată al lui să ierte peștii, că-i aduce el alții mai mari și mai gustoși decît ăștia ciozvîrtiți și mirosind a catran. Dar acela l-a îndepărtat cu o smucitură și a lansat grenadele. Iar pescarul n-a mai putut să rabde atît pîrjol în apele lui și s-a aruncat în canal după grenade, crezînd poate că le mai prinde să le arunce departe, pe mal. Nu le-a ajuns și troznetul de bici al exploziei l-a prins acolo, în mijlocul apei, și peștele s-a zvîrcolit deasupra, amestecat cu sîngele picioarelor lui strivite de explozie.

Pescarul acela era Enisei, iar eu sînt fata lui".

A doua zi, la cotul Dunării, stătea pe calul ei de lumină, cu mîna întinsă spre vasul nostru, despărțind parcă lumea ei de lumea noastră ca o piatră de hotar.

George VĂLEANU

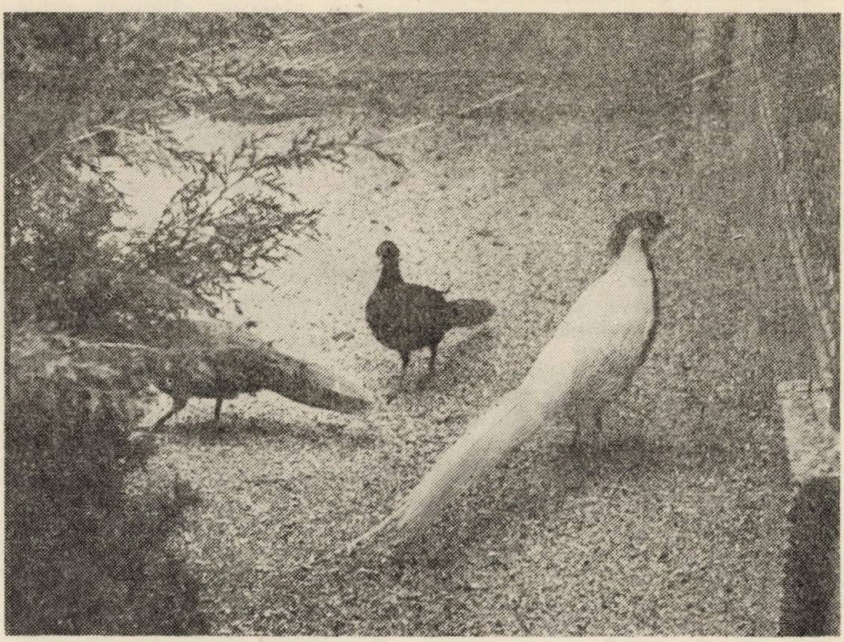

CAUZE ALE DIMORFISMULUI SEXUAL

DEOSEBIREA DE MARIME, COLORit, voce etc. între reprezentanții celor două sexe la diferite animale este cunoscută în știință sub termenul de dimorfism sexual. Fenomenul apare cel mai bine exprimat în lumea păsărilor unde, de regulă, masculii sînt în mod evident mai mari, mai viu colorați și au voce melodioasă în comparație cu femelele. Cauzele care au dus la astfel de fenomene sînt de ordin biologic și ele au acționat în cursul evoluției diferitelor specii în parte.

La multe specii monogame (la care un mascul formează un cuplu cu o femelă) coloritul viu al masculilor s-a realizat din nevoia acestora de a se face ușor observați în teritoriul pe care l-au ocupat pentru cuibărit, adică de a marca optic acel teritoriu. Așezați în diferite locuri vizibile, ei avertizează pe alți masculi din propria specie că teritoriul este ocupat, pentru a-i îndepărta, și totodată atrag mai ușor femelele în teritoriul pe care au pus stăpînire. Masculii păsărilor monogame posedă de regulă și o voce puternică sau melodioasă, în același scop, adică de a marca și sonor teritoriul pe care-l stăpînesc.

În speciile poligame (la care un mascul se împerechează cu mai multe femele), coloritul viu al masculilor apare și mai puternic exprimat, uneori numai în perioada împerecherii. Și aici rolul penajului viu este acela de semnal optic de intimidare și îndepărtare a masculilor concurenți, urmînd ca masculul cu penajul cel mai strălucitor și mai viu colorat să domine teritoriul de „bătaie" și deci să dispună de cît mai multe femele adunate în vederea împerecherii. Acest dimorfism de culoare al speciilor poligame este foarte adesea însoțit și de un dimorfism sexual privind talia, masculii avînd dimensiuni mai mari în comparație cu femelele. În felul acesta exem-

DIMORFISMUL SEXUAL

plarele mai robuste se vor impune și prin mărimea corporală, față de masculii mai puțin înzestrați, rezultatul fiind eliminarea acestora de la reproducere.

Utilitatea pentru specie a acestor deosebiri dintre sexe este confirmată de selecția naturală, care a acumulat și menținut astfel de diferențe legate de sex.

Dar natura mai oferă și altfel de exemple de dimorfism de culoare și mai ales de talie, de data aceasta însă în favoarea femelelor. În atari situații acestea sînt colorate mai viu și au talie mai mare în comparație cu masculii din specia lor. Astfel de schimbări de roluri se întîlnesc la păsările poliandre (la care o femelă se împerechează cu mai mulți masculi). Spre deosebire de speciile poligame, la care sexul activ este masculul, aici situația este inversă, adică femelele reprezintă sexul activ. Ele ocupă teritoriul de „bătaie" și tot ele, prin penajul lor mai viu colorat și prin talia mai robustă, intimidează și îndepărtează rivalele mai modest colorate și mai puțin dotate. Ca urmare, numai cele dotate vor fi fecundate de masculii adunați în jurul lor, iar descendența rezultată va fi mai viguroasă decît aceea care s-ar fi obținut de la semenele lor mai puțin înzestrate.

Deosebirile mari dintre cele două sexe în ceea ce privește talia, coloritul penajului etc., se explică prin aceea că în perioada de reproducere, proporția între sexele diferitelor specii este inegală. Deși se nasc relativ același număr de femele și masculi, pe parcursul vieții lor la unele specii supraviețuiesc mai mulți masculi, la altele — caz mai rar — mai multe femele. La speciile la care predomină masculii concurența este mai mare între aceștia și, ca urmare, talia mai mare și coloritul mai viu este apanajul lor. La speciile la care predomină femelele, caracterele de dominare vor fi apanajul acestora.

Se cunosc însă și o serie de păsări monogame la care femelele sînt de talie mai mare decît masculii aceleiași specii. În acest caz dimorfismul se referă numai la talie, nu și la colorit, iar natura cauzei care l-a determinat este diferită de aceea menționată anterior. Acest dimorfism de talie în favoarea femelelor se întîlnește îndeosebi la păsările răpitoare și mai ales la cele de zi, iar dintre acestea la răpitoarele foarte active, ca: șoimii, uliul porumbar, uliul păsărar etc. Cum se explică acest fenomen?

Puii păsărilor răpitoare au dezvoltare nidicolă, adică se dezvoltă în cuib pînă cînd sînt capabili să zboare. Hrana lor, după cum se știe, constă din pradă vie, iute, pentru procurarea căreia adulții trebuie să fie destul de abili. Cînd puii sînt mici, prăzile constau din specii de talie mică care sînt și mai mult disponibile. Pe măsură ce puii cresc, cantitatea de hrană necesară devine mai mare, deci și prada trebuie să fie mai mare. În cursul evoluției, la aceste păsări răpitoare s-a produs o „diviziune a muncii" în sensul că masculilor le-a revenit sarcina să aprovizioneze familia în special cînd puii sînt mici, deci și cu prăzi mai mici, iar femelelor să-i protejeze în această perioadă și să le asigure hrana atunci cînd au devenit mai mari. Ca urmare, prin evoluția îndelungată și selecția naturală masculii acestor specii au suferit o adaptare, reducîndu-și talia comparativ cu aceea a femelelor, ceea ce le-a dat posibilitate să procure pradă vie mică și foarte iute și să-și îndeplinească astfel cel mai însemnat act din viața speciei — reproducerea.

Comparînd mecanismele care au dus la existența masculilor mai mici la speciile poliandre pe de o parte și la răpitoarele active pe de altă parte, constatăm că acestea diferă în ceea ce privește cauzele care le-au generat. În primul caz, în urma devenirii lor poliandre, femelele sînt acelea care au crescut în talie, iar în cel de al doilea caz masculii și-au micșorat talia pe măsura specializării lor în procurarea unor prăzi mici și din ce în ce mai iuți...

Dimitrie RADU

LA DENTIST

În cabinetul unui medic stomatolog, tremurînd ca varga, a intrat un pacient, vînător pasionat, care și-a rezemat arma de un scaun.

— Trebuie extras un dinte! zise medicul, după ce-i examină dantura.

Vînătorul începu să tremure și mai ta e.

— Hai, beți, pentru a prinde curaj.

Medicul i-a turnat un păhărel de spirt diluat cu apă, apoi încă unul, apoi al treilea, al patrulea și al cincilea. Observînd că pacientului i-au trecut tremurăturile, medicul îl întrebă:

— Ei, acum ai prins curaj?

— O! și încă cît! Acum lăsați pe mine; să încerce numai cineva să se atingă de dintele meu! Și ca să vedeți că nu glumesc, uite... îmi încarc și pușca!

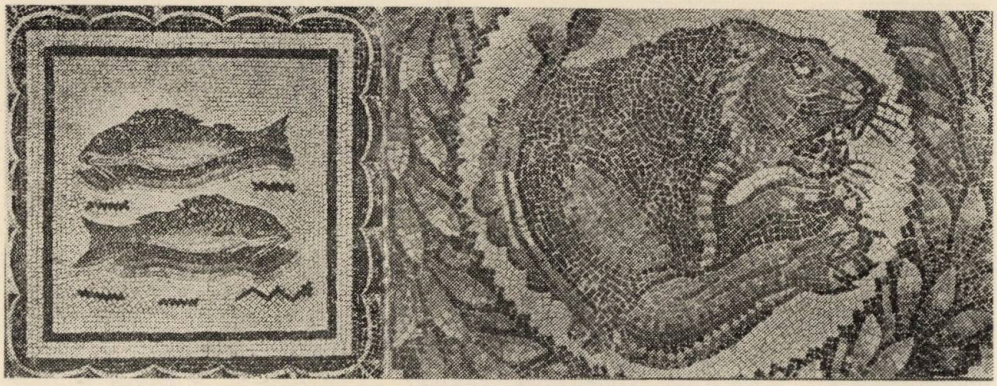

Fig. 1 și 2 — Mozaicuri romane într-un trimiculum ; — Vignetă decorativă

VÎNATUL ŞI PEŞTELE ÎN CELEBRELE OSPEŢE ROMANE

ERAU ROMANII MÎNCĂII INCORIJIbili cărora le-a mers vestea peste milenii ? Ne răspund atestările, informațiile literare moștenite, ca și celelalte date despre trecutul istoric. Dacă ne amintim de celebrii mîncăi : un Vitellius, un Nero, așezați la masă de la amiază pînă către zorii zilei următoare, sîntem ispitiți să credem că romanii își trăiau viața la masă. Dar, privind realitatea mai de aproape, se observă că, în cea mai mare parte, romanii nu se așezau la masă decît către sfîrșitul zilei, așadar nu erau niște nesătui. E adevărat, însă, că uneori la unele banchete erau în stare să mănînce dublu, pentru a recîștiga probabil timpul pierdut...

După împrejurări, după temperament și educație, romanii erau capabili să facă dintr-o masă cotidiană (cenae), fie un chef vulgar, sau un ospăț plin de distincție și delicatețe. Dacă ne-am închipui aceste mese ca pe niște festinuri, ca pe unele zaiafeturi nemaipomenite, s-ar putea să comitem aceeași greșeală pe care am face-o atribuind tuturor ospețelor noastre durata, consistența și desfășurarea unei bogate nunți țărănești.

Dar, să vedem — și numai în mare, cum stau lucrurile, apelînd la izvoare literare antice datorate unor cunoscuți scriitori romani (Iuvenalis, Suetonius, Vitruvius, Valerius Maximus, Collumella, Horațius, Macrobius, Cicero, Apicius, Tertulian și alții). Obișnuit, romanii luau trei mese pe zi : jentaculum (micul dejun), prandium (prînzul) și cena (masa de seară). Nici micul dejun, nici prînzul nu erau prea consistente. Martial (XIII, 31), referindu-se la micul dejun amintește că el se compunea doar din pîine și brînză, iar Seneca (Ep. 83, 6), vorbind despre prînz, ne încredințează că acesta se reducea la o bucată de pîine, completată cu o bucată de carne rece, legume și fructe, la care se adaugă puțin vin. Se menționează că atît micul dejun cît și prînzul se terminau atît de repede încît nu era nevoie să se întindă masa înainte. Și una și cealaltă erau, evident, gustări reci, ingerate în grabă.

Singura masă demnă de acest nume (în ciuda prescripțiilor medicale) era, pentru toți romanii, masa de seară : cena. Ora la care lua sfîrșit cina diferea după cum era vorba de o masă obișnuită, fără pregătiri, sau de o masă „de gală", după cum amfitrionul avea de-a face cu un invitat, cu un oaspete care se mulțumea cu o masă frugală ori cu un mîncău. Ne

vor lămuri cîteva exemple de cumpătare, cît și de abuz alimentar :

Cînd, Plinius cel Bătrîn, de pildă, se ridica de la masă, era încă ziuă vara, iar iarna nu se scursese încă prima oră a nopții (Plinius cel Tînăr, Ep. III, 5, 13) ; totuși, regula a avut multe și însemnate excepții. Amintim, doară, unele situații extreme : cena lui Nero, incendiatorul Romei, se prelungea pînă la miezul nopții și chiar mai tîrziu (Suetonius, Nero, 27), aceea a lui Trimalchion — pînă în zorii zilei (Petronius, 70), aceea a „chefliilor" — prezenți spre reprobare —, pînă în momentul cînd se înalță steaua de dimineață (Iuvenalis, VIII, 9—12), ș.a.m.d.

Dar, oricare ar fi fost durata ei, cena avea totdeauna loc, atunci cînd era oferită de oameni înstăriți, într-o încăpere aparte a casei lor — triclinium — cu lungimea dublă decît lățimea (Vitruvius, VI, 5). Numele îi vine de la paturi prevăzute cu trei locuri (triclinia) pe care se lungeau convivii. Patul, în concepția romanilor, constituia un element indispensabil pentru a se „simți bine", în plus o dovadă de eleganță, cît și un semn de „superioritate" socială.

În jurul unei mese de formă pătrată — una din laturi rămînînd liberă pentru serviciu, erau rînduite trei paturi, dispuse în pantă ; pe fiecare pat, gospodărit cu saltele pufoase și cuverturi luxoase, erau marcate trei locuri, despărțite prin perne, rezervate deopotrivă bărbaților și femeilor. Ocuparea locurilor în pat avea în vedere o riguroasă „etichetă" ; de exemplu, patul de onoare era cel care nu avea în față alt conmesean, situat în dreapta mesei, așa-numit locus consularis, adică locul rezervat consulului, demnitate exercitată de unul din cei doi magistrați care dețineau pe timp de un an principala autoritate în republica romană. Dacă erau poftiți mai mult de nouă invitați, se făceau amenajări corespunzătoare. Vitruvius și Cicero amintesc de cine fastuoase, rămase memorabile, cînd numărul invitaților se ridica la 36 de persoane și chiar mai mult. Un ins, un fel de majodorm (nomenclator) îi anunța pe invitați și le indica patul și locul rezervate lor, în timp ce mulți servitori (ministratoris) serveau felurile de mîncare și aveau grijă să nu se golească cupele.

Tacîmurile mesei romane difereau de ceea ce înțelegem noi azi prin acest cuvînt, ele fiind : scobitorile (dentiscalpium), cuțite și linguri (polonicul — trulla — lingura obișnuită — lingula, sau linguriță ascuțită — cochlea, cu care se serveau ouăle sau scoicile). Romanii nu foloseau furculița. Mîncau cu degetele, ceea ce necesita spălări de mîini repetate, începînd cu spălarea de înainte de masă, în timpul mesei, ea repetîndu-se după fiecare fel. Sclavi cu ibrice în mînă, alții cu ligheane circulau aproape de paturi, vărsînd pe mîinile invitaților o apă proaspătă și parfumată, ștergîndu-le cu un prosop purtat pe umăr.

Desigur, este greu de închipuit, aproape imposibil să răzbești în „cutele" meniurilor așa cum ni le-a transmis literatura, la acele ospețe exorbitante unde amfitrionul își copleșea oaspeții cu mulțimea felurilor de bucate. Istoricul, savantul francez de aleasă erudiție, profesorul Jerome Carco Pino, prieten apropiat savantului Nicolae Iorga, în a sa „La vie quotidienne à Rome" (Paris, 1939), printr-un umor ascuțit, printr-o proză cizelată cu minuție, ne înfățișează și aspecte de la mesele „prelungite" ce făceau parte din programul de dolce farniente al potentaților romani, al celor lipsiți de grija zilei de mîine : ...Banchetul se compunea din cel puțin șapte feluri de mîncare ; gustările, trei mîncăruri, două fripturi, pe urmă desertul. Le vedem defilînd, una după alta, pe urmă o friptură ca „supliment"..., o „masă ridiculă" ca la ospățul lui Trimalchion, dar al cărui comic nu constă în supraabundența felurilor servite, cu puțin mai uluitoare decît la anumite ospețe a căror amintire ne-a fost transmisă de Macrobius, ci în marea prostie a stăpînului casei, în naivitatea exagerată a „inventiilor" sale și în caraghioslîcul pretențios

al veselei sale. Un singur exemplu, adăugăm noi, dintre multe altele de extravaganță : pe platoul cu gustări se înalță un măgăruș — statuetă realizată în bronz de Corint —, cu un samar având într-o parte o desagă doldora cu măsline „albe", în cealaltă — măsline „negre"... ; Pe un grătar din argint fumegau cîrnați rumeniți, în timp ce, dedesubt, drept cărbuni, erau prune uscate de Damasc și sîmburi de rodii (Petronius, 31). În momentul cînd opulentul ospăț părea că ia sfîrșit, de fapt, sărbătoarea de-abia reîncepea : invitații, după ce luau o baie fierbinte, erau „omeniți" cu vin care — menționează surse literare antice —, „curgea în valuri, pentru ca, obosiți de mîncare, comesenii să poată, cel puțin, să continue să bea potrivit ritualului numit commisatio (un fel de chef protocolar), adică, în sfîrșit, încheierea cenae-lor prea îmbelșugate, ne-o spune același scriitor Petronius, care, în Satyricon ne descrie aspecte din societatea opulentă, și tot așa de coruptă, din Roma antică.

Orice ospăț roman se inaugura printr-o copioasă libație, cînd se vărsa vin în onoarea unei oarecare divinități. După felurite aperitive se „degusta" vin îndulcit cu miere (mulsum). Pe urmă se umpleau cupele cu cele mai renumite soiuri de vin (de Marsala. de Falerno ș.a.). Primul fel de mîncare : găini rumenite la foc de paie, ele fiind umplute cu cîte o pitulice în gălbenușuri de ouă bine piperate. Felul al doilea : pe un disc închipuind zodiacul — zona sferei cerești în care sînt reprezentate cele douăsprezece constelații, prin care trece calea aparentă a Soarelui, ele corespund celor douăsprezece luni ale anului — rînd pe rînd se serveau (pentru fiecare lună în parte) diferite, atrăgătoare și nu mai puțin apetisante bucate ca, de pildă, pentru Leu — smochine africane, pentru Gemeni — rinichi de porc, pentru Taur — haltane din carne de vită fripte la proțap, pentru Capricorn — langustă etc. Pe urmă urmau alte fripturi constînd din găini îndopate, ugere de purcea, friptură de mistreț rumenită și umplută cu sturzi, caltaboși și cîrnați, pește în sosuri picante etc. În sfîrșit, sosea timpul desertului, cînd sub forma unei prăjituri bogat ornamentate, erau oferite convivilor un Priap (zeul mitologic al livezilor și al viilor) de patiserie încărcat doldora de prăjituri, fructe zaharisite și proaspete și mai ales struguri de toate felurile (Petronius, 60, 68), care puneau „capac" sarabandei gurmanzilor. Pe drept cuvînt ne întrebăm cum puteau, chiar cele mai rezistente stomacuri „de struț", să suporte astfel de excese alimentare, cum putea face față la numărul paharelor abuziv de multe ? Un gurmand notoriu,

VÎNATUL ȘI PEȘTELE

Virron, obișnuia să savureze vinuri vechi și tot așa renumite, să se ghiftuiască cu ficat de gîscă, cu fazani umpluți cu trufe (ciuperci comestibile deosebit de gustoase ce cresc sub pămînt și pe care numai anumiți cîini dresați le descopereau prin mirosul lor fin), cu barbun (Mullus barbatus) pescuit la Taormina, în timp ce din păduri se aducea vînat. Era apreciată iscusința desăvîrșită a bucătarilor romani, cunoscuți ca maeștri în arta de a face feluri de mîncare a căror pregătire nu te lăsa să identifici materialul (Apicius, IV, 2). Cele mai multe dintre banchetele romane se prelungeau timp de 8—10 ore, cu cîteva pauze : după multele aperitive urma un concert ; după o friptură — reprezentații cu echilibriști, măscărici și dansuri de circ ; înainte de desert — ghicitori, loterii etc. Adesea ospățul pantagruelic degenera în aspecte de crasă indecență.

Totuși, am greși dacă am generaliza, Desigur, nu pot fi confundate toate cinele romane cu cele pe care le-am amintit. Cel mai mare număr de romani, spre deosebire de mîncăii și bețivii de notorietate din opulenta Romă, își purtau capetele bine așezate pe umeri, ei transformînd cina într-o sărbătoare discretă, și fermecătoare, unde spiritul participa tot atît cît și simțurile, și a cărei meticuloasă organizare nu excludea nici măsura, nici simplitatea. Datorită unei scrisori a lui Plinius cel Tînăr, știm ce fel de cenae oferea, de exemplu, împăratul Traian (Marcus Ulpius Traianus) de al cărui nume s-au identificat toate marile construcții din Dacia : ...erau mese modeste, nu aveau alte distracții decît audiții de muzică, sau reprezentații teatrale de comedie, iar începutul nopții se petrecea în discuții plăcute... ; împăratul nu accepta invitația de a lua parte la masa consulului Catilius Severus, decît dacă cina era organizată fără multă pregătire, fără cheltuieli deosebite, și agrementată numai de conversații socratice (Plinius cel Tînăr, Ep. VI, 31 ; III. 12,1). Și, mai departe, accepta Traian o cină frugală : o lăptucă, trei melci, două ouă de invitat, măsline, ceapă și dovleac fiert, o prăjitură de grîu alac stropită cu un vin îndulcit cu miere, iar ca distracție, între feluri, fie un declamator, fie un comic, fie un cîntăreț din liră, fie cîteși trei pe rînd (Plinius cel Tînăr, Ep., 15).

Și în societatea micii burghezii romane predomina o notă de sobrietate. Iată, de pildă, din ce se compunea o cină oferită de poetul Martial, așa cum o spune el singur : ...Intendenta mea mi-a adus

nalbe laxative, lăptuca și prazul, fără să uite menta (Mentha crispa) plantă de ornament și tot așa medicală... ; ouă tocate mărunt agrementau o pastă de pește ; ...cotlete la grătar, bob și varză, pe urmă fructe coapte și o... sticlă de vin bun, cît se cuvine pentru șapte invitați ; drept distracție — glume neinveninate, o francheță ce nu va deranja pe nimeni a doua zi de dimineață (Martialis, X, 48).

Mai simplu, mai decent ni se pare un dineu oferit de poetul, satiricul Iuvenal, unui bun amic : Prietene, ascultă meniul ce ți l-am pregătit ! Nu voi cumpăra nimic de pe piață, totul va veni de la ferma mea : un ied gras, cel mai fraged din turmă, care n-a apucat să zmulgă muguri din sălciile galbene ; ...sparanghel de munte (Asparagus) ; ...ouă mari, precum și găinile care le-au ouat ; ...struguri, tot atît de frumoși ca și pe butuci, pe urmă pere, mere cu parfum proaspăt (Iuvenalis, XI, 64—76). În acest sens nu sînt singurele mărturii transmise posterității. Dar, ne oprim aici.

Virtuțile dintotdeauna ale Cetății Eterne par a se reînsufleți în timpul lui Adrian (Publius Aelius Hadrianus) cînd, sobrietatea, disciplina, urbanitatea, civilizația într-un cuvînt, făceau să se afișeze pe pereții din triclinium-ul festiv, inscripții care respiră aspecte de decență și de demnitate umană, de felul următor : „Prietene, lasă deoparte privirile tale lascive și ocheadele drăgăstoase aruncate femeii vecinului tău, iar vorbele tale să fie pline de pudoare, de rușine onestă cauzată de teama răului moral", sau „Fii amabil și abține-te de la detestabile, și rușinoase scandaluri, dacă poți, iar dacă nu, pașii tăi să te ducă înapoi la tine acasă". (A Vogliano, în Riv. di filologia classică, Roma, 1925, p. 220). Mărturiile sînt nenumărate iar cititorii almanahului vor ierta, desigur, modestia încercării noastre de a reține, în cîteva rînduri din cronica „Cetății Eterne", cît de cît, viața festinurilor romane din epoca de apogeu a imperiului. Mulțumind tuturor pentru înțelegere și audiență, sperăm că rîndurile de mai sus aduc, acolo unde e cazul, cuvenite învățături...

Genoveva MIHĂILESCU

UN SPAȚIU PENTRU CÎINELE DE VÎNĂTOARE

VÎNĂTORUL CRESCĂTOR de cîini procedează foarte bine dacă, dispunînd de locul necesar, își amenajează un spațiu în care cîinele poate fi adăpostit, hrănit și în care își petrece în mod obișnuit timpul, în afara orelor cînd este plimbat sau dus la vînătoare. În schița alăturată este prezentată orientativ dispunerea, dimensiunile și minimum-ul amenajărilor necesare. Împrejmuirea se realizează din plasă de sîrmă cu ochiuri de 4—6 cm și înălțimea gardului de 1,7—2 m, în funcție de mărimea cîinelui, astfel încît acesta să nu poată sări peste el. Cotețul va fi protejat din două părți sau din trei, în zonele mai reci sau unde vîntul viscolește zăpada cu panouri apărătoare de vînt și acoperit pe aceeași porțiune. În fața cotețului vom fixa o placă de scîndură pe care cîinele se va odihni în perioadele reci ale anului. Stînd numai pe beton sau pe pămînt, acesta poate ușor contracta răceli, pneumonie sau reumatism. Nu se recomandă asfaltarea spațiului de hrănire, acesta uscîndu-se greu și reținînd diferite substanțe cu mirosuri neplăcute. Cușca propriu-zisă va fi ridicată cu cîțiva centimetri de la sol, pentru a nu se umezi, dar intervalul nu trebuie să fie prea mare.

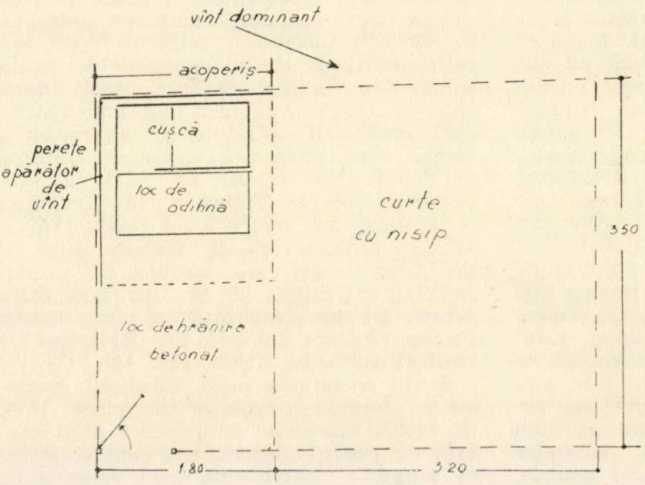

T.D.

DIN GLUMELE INCREDIBILE ALE NATURII

RÎSUL

UN EXPLORATOR DIN SIDNEY POvestește următoarea întîmplare:

„Mă aflam în inima pădurii australiene. Era puțin după răsăritul soarelui și tocmai mă pregăteam să aprind focul și să-mi prepar gustarea de dimineață. În căutarea vreascurilor uscate pentru foc, mă împiedicai de o liană și căzui. În acel moment, tăcerea adîncă a pădurii fu tulburată de cineva care rîdea. Un rîs sonor, sarcastic, insolent, care mă făcu să mă ridic furios și să-l caut pe cel care-și bătea joc de mine... Mă uitai în toate părțile, dar nu văzui pe nimeni. Rîsul izbucni din nou, parcă și mai batjocoritor, spre marea mea disperare, care-l auzeam în apropiere, fără să-l văd însă pe cel care-l scotea. La un moment dat, privind printre crengile unui eucalipt, zării o pasăre de mărimea unei gaițe și constatai cu surprindere că ea era aceea care rîdea! Firește, între căderea mea și izbucnirea acestui rîs nu era decît o coincidență. Acesta era glasul specific al păsării, căreia am aflat mai tîrziu că indigenii îi spun Kukaburra. O altă surpriză pe care mi-a procurat-o această pasăre a fost că, atunci cînd m-am așezat să mănînc, ea s-a apropiat fără frică de mine și a început să ciugulească din tot ce aveam întins pe masa mea improvizată. Nu mai rîdea, dar înfuleca cu atîta repeziciune totul, încît dacă aș fi lăsat-o, aș fi rămas flămînd".

Și alți exploratori vorbesc despre această pasăre, care... rîde ca omul și care se hrănește în general cu șoareci, cu șopîrle și mai ales cu șerpi, fapt pentru care indigenii nu-i fac nici un rău, ceea ce explică dealtfel și lipsa ei de teamă de a se apropia de oameni.

DUPĂ SOARE

FLOAREA SOARELUI ȘI-A MERITAT numele pentru poetica sa înclinație către astrul zilei. Nu este însă singura plantă care-și îndreaptă floarea spre dușul de raze solare. Și, în afară de plante, păsările! Din nou o observație cît se poate de banală, dar atunci cînd o fac oamenii de știință, concluziile lor conduc la o îmbogățire a cunoașterii vieții naturii. J. R. Kreps și B. Patridge, de

la Universitatea din Columbia, au observat atitudinea marilor bîtlani albaștri (Ardea herodias), cînd își caută hrana. Ei își înclină capul și gîtul în direcția soarelui! Același lucru îl făceau și micul bîtlan albastru și egreta roșie. Marele bîtlan albastru își menține această poziție timp de cîteva minute chiar, ca apoi să-și întoarcă brusc capul și să-și prindă prada sa. Experiențele făcute apoi în laborator cu o lampă de 500 de wați au confirmat ipoteza după care bîtlanul, înclinîndu-și gîtul în direcția soarelui, schimbă zona de oglindire a soarelui în apă, pentru a vedea mai bine, nestingherit, prada.

PAZNIC DE NĂDEJDE

ÎN REGIUNILE APUSENE ALE BRAziliei, acoperite de păduri ale căror mari întinderi au rămas în cea mai mare parte încă neexplorate de om, trăiește — între atîtea alte zburătoare — o pasăre de mărimea unei rațe, bine dezvoltată, înzestrată cu un corn în frunte, arcuit înainte, a cărui mărime de mai bine de 10 cm îi dă un aspect cu totul neobișnuit. Este singura pasăre de acest fel din lume. Băștinașii din preajma acestor pă-

DIN GLUMELE NATURII

duri o numesc „aniuma'. Ciudata pasăre, înzestrată de asemenea cu ghimpi puternici pe aripi, de mărimea a 3—4 cm, poate deveni foarte primejdioasă. Cu ajutorul bătăilor din aripi și al cornului, ea se apără cu deosebit succes, fără a putea să fie învinsă. Fapt curios, aniuma s-a aclimatizat foarte ușor pe lîngă curțile gospodarilor din unele localități apropiate, unde viețuiește în cea mai bună armonie cu păsările domestice, al căror paznic a devenit.

DUPĂ SEZON

ÎN PARTEA APUSEANĂ A AFRICII trăiește o pasăre care seamănă întrucîtva cu porumbelul nostru, dar are penajul mai viu colorat în verde, albastru, galben și roșu deschis. Dacă pasărea este udată de ploaie, culoarea începe să se ia de pe penele ei, întocmai ca de pe un material prost vopsit. Deosebit de repede se șterge culoarea roșie. De aceea, pasărea este colorată sau mai bine zis decolorată în diferite nuanțe, după cum sezonul este ploios sau secetos.

CIMPOIUL

ÎN APROPIERE DE O TABĂRĂ militară aflată în împrejurimile orașului Sidney, își aveau cuiburile stoluri de coțofene. Cu timpul, păsările au deprins să imite cu atîta meșteșug sunetul goarnei, încît au produs o adevărată dezorganizare în viața și activitatea unității militare. Cînd se așteptau mai puțin, soldații erau chemați la masă sau ascultau cu uimire alarma. Pînă la urmă goarna a trebuit să fie înlocuită cu cimpoiul scoțian.

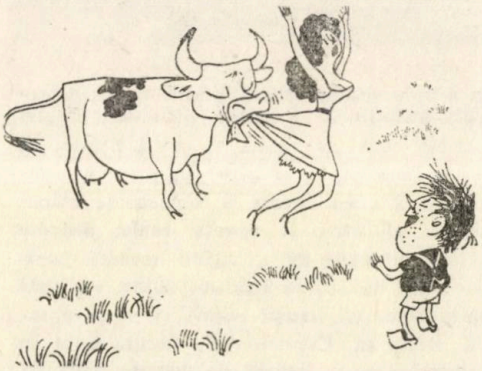

— Nu vă temeți ! Vaca nu mănîncă decît lenjeria...

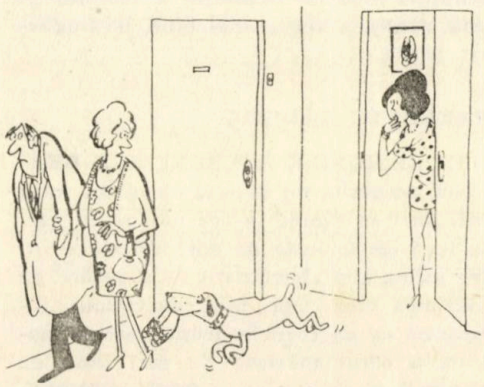

— Cîinele vecinei noastre pare că te cunoaște foarte bine !

UMOR

Întrebare pusă unui braconier :

— Peștele pe care l-am cumpărat ieri de la dv. n-a fost proaspăt...

— Mă surprinde ! Doar l-am adus direct de la mare !

— În acest caz, probabil că ați venit de acolo pe jos.

*

Soțul se înapoiază de la vînătoare, iar soția îl întreabă :

— Cîți iepuri ai împușcat ?

— Nici unul, dar i-am speriat de moarte...

*

— Îmi place cîinele dumitale de vînătoare, dar are picioarele prea scurte !

— Nicidecum ! Doar ajunge cu ele pe pămînt...

*

— Ce-ați face dacă la o vînătoare soția dv. ar fi atacată de un tigru ?

— Nu m-aș amesteca ! Singur a atacat-o, singur să se descurce !?

Val TESCOVEANU

O mîndreţe de lansete...

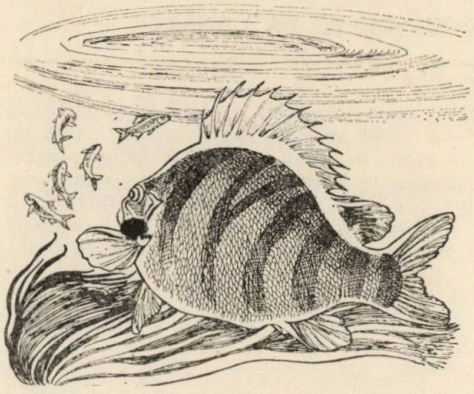

EXISTA O NEPOTRIVIRE DE CARE nu ne-am dat seama decît mai tîrziu, cînd omul acela din Bucureşti apăru în gară, apoi pe corso şi în cele din urmă în piaţă, întrebînd dacă nu văzuse careva nişte lansete, întrebare care ne dădu de gîndit, dar nu la echipamentul cel nou al lui Constantinescu, pentru că din prevedere sau modestie Constantinescu nu apăruse decît cu trei din cele cinci lansete şi le mînjise cu pămînt galben, măsură de precauţie naivă şi totuşi foarte potrivită, pentru că stratul de pămînt care acoperea strălucirea lacului şi a matisajelor era lucrul cel mai bătător la ochi, de aceea întrebarea bucureşteanului şi înfăţişarea lui, în care se amestecau oboseala, dezordinea, neliniştea şi dezorientarea nu ne treziră decît compasiunea pentru viaţa agitată a bucureştenilor care, iată, au ajuns să umble după lansete, întocmai cum caută Jan al nostru o pisică să-i prindă şoarecii şi gîndacii care-l urmăresc pînă şi în somn şi chiar dacă omul acela ar fi avut aerul cel mai calm din lume şi întrebarea lui ar fi sunat mai puţin neobişnuit, încît să putem înţelege că ceea ce căuta el nu era un ideal bolnăvicios, ci, simplu, cele cinci lansete ale sale cu mulinete cu tot, care dispăruseră de lîngă el în modul cel mai uluitor cu putinţă, („nu m-am întors decît cîteva secunde cu spatele la ele, oameni buni, şi de atunci sînt două zile de cînd le caut"), în cel mai fericit caz i-am fi rîs în nas, ce să-i faci, bucureşteanule, mai sînt oameni isteţi şi pe aici pe la noi, ce părere ai ? însă aerul lui incoerent ne stîrni mila, astfel că împotriva voinţei lui, dar potrivit legilor inflexibile ale umanitarismului, l-am dus pe sus la spital şi l-am încredinţat cîtorva îngrijitori voinici care ne-au promis că îl vor face să uite în mai puţin de o săptămînă de lansetele lui morganatice, şi în timpul acesta Constantinescu se vîntura pe malul canalului, cu trei din cele cinci lansete, fiindu-i cu neputinţă să se aşeze într-un loc ; una era să pescuiască cu undiţele lui bandajate ca mumiile de sus pînă jos cu panglică neagră, cauciucată, amintind de vîrsta şi înfăţişarea cernită a văduvei Scipione şi cu desăvîrşire alta să ţii în mînă trei, şi acasă, sub pat, înfăşurate în ziare vechi, alte două minunăţii sclipind de lac şi de crom, cu care, la drept vorbind, nici nu s-ar cuveni să pescuieşti, ci numai să te uiţi la ele şi să-ţi închipui cum ar fi dacă ai face-o, fraţilor, ţineţi-mă că mor ! lansetele astea sînt mai degrabă făcute să te plimbi cu ele pe corso şi toţi să-şi bucure ochii şi să te invidieze, ia uitaţi-vă la Constantinescu ce scule are, şi tu să te faci că n-auzi şi să ai mersul degajat al unuia care de cînd se ştie n-a pescuit decît cu astfel de lansete, deşi poţi să juri că nu vei reuşi să înşeli pe nimeni şi pînă la urmă tot o să te întrebe cineva cum ai făcut rost de ele, pentru că e limpede că astea nu sînt scule de nasul tău, nu că n-ai avea dreptul, dar să facem un calcul elementar, ai patru copii, Constantinescule, şi cînd noi ne oprim jos, la Virgil, să bem o bere, descoperi totdeauna un motiv, mi-am lăsat banii acasă, e prea cald afară, e prea frig afară, nu mă simt în apele mele, da' dacă vrea careva să-mi facă cinste cu o halbă, nu pot să refuz, şi asta ca să vorbim numai de bere, fiindcă nici noii-născuţi n-ar crede că Măriuţa te-a lăsat să-ţi cumperi nişte lansete ca astea, aşa că aici e nepotrivirea şi dacă ai curăţa pămîntul de pe lansetele astea trei şi bucureşteanul ar fi întîmplător lîngă tine (nu cobim, dar există şansa asta), atunci, chiar dacă nu ne plac bucureştenii, n-am putea spune amîndoi aveţi dreptate şi să rupem lansetele astea în două şi să ia fiecare din voi cîte o parte, pentru că bucureşteanul ar face scandal : erau cinci, nu trei ! şi ar trebui să te duci acasă şi să le scoţi şi pe cele de sub pat ; ba să ştiţi că n-ar trebui să scot nimic, nu pentru că n-ar fi fost ale lui, ci pentru că v-a minţit cînd a zis că nu s-a întors decît cîteva secunde cu spatele la ele ; le lăsase pe malul apei şi el se dusese undeva, după nişte sălcii şi eu am trecut pe lîngă ele şi l-am auzit şi pe el icnind şi am făcut vreo cinci sute de paşi şi nu m-am gîndit decît la ele şi la faptul că unii sînt în stare să-şi lase mîndreţe de scule în

voia soartei pentru o treabă ca asta, și după cinci sute de pași, m-am trezit cu lansetele în mînă, dacă vă puteți închipui una ca asta, și ca să fiu cinstit, nici mie nu mi-a venit să cred la început că e cu putință, dar cea mai bună dovadă e că lansetele sînt la mine și e urît din partea lui că nu vrea să recunoască că n-a fost în stare de ele și le vrea înapoi, deși orice om cinstit i-ar spune că și-a pierdut drepturile asupra lor, însă, uite, eu sînt gata să i le dau, nu de teamă, ci din mărinimie, pentru că, altfel, singurul lucru pe care-l merită un gurăcască de teapa ăstuia e o pereche de palme.

Cristian TEODORESCU

O NADĂ MIRACULOASĂ ȘI O PORT-NADĂ UTILĂ

REDĂM REȚETA UNEI NADE EXCElente pentru ciprinide, cu eficiență excepțională fie la pescuitul între două ape, fie la pescuitul pe fund, funcție de modul cum va fi folosită :

- 100 grame șrot de floarea soarelui, plus 100 g sămînță de cînepă bine zdrobită, fierte la un loc în foarte puțină apă și apoi bine amestecate cu cca 50 g firimituri din miez de pîine (preferabil intermediară) ; la acest amestec se pot adăuga cca 50 g piuré gros de cartofi, dar numai în cazul cînd nada nu va fi păstrată mai mult de 24 ore, altminteri piureul de cartofi provoacă rapida ei alterare (acrire) ;
- se adaugă pesmet pisat și puțin mălai, cît să usuce bine amestecul de mai sus și să-i dea o consistență convenabilă, printr-o frămîntare cu mîna.

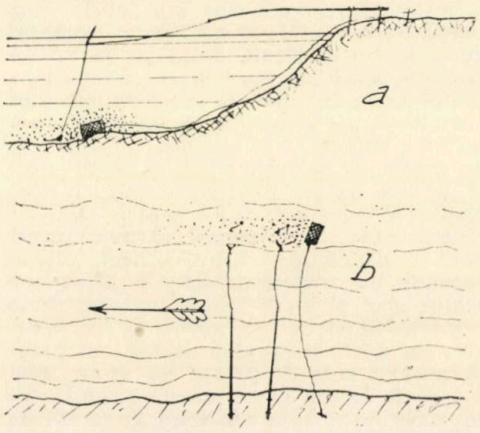

Pentru pescuitul între două ape, nada se aruncă înainte de începerea ședinței, sub forma unor „nuci" (6—7 în zona respectivă), apoi se întreține pe parcurs, prin aruncarea unor bile mici de nadă. Bucățile se sfarmă curînd, după ce au atins fața apei și amestecul coboară lent către fund.

Pentru pescuitul la fund, nucile se vor lesta inițial prin frămîntarea amestecului cu puțină argilă din mal, astfel că nada să se fărămițează și să se împrăștie în zonă abia după ce bucățile au atins fundul.

O port-nadă ușor de confecționat comportă o cutie cilindrică, avînd peretele dintr-o sită metalică destul de deasă (ochiuri de 2—3 mm), iar fundul, sudat cu cositor și tot din aceeași sită ; capacul, tot din sită, va fi întărit cu un cerc de sîrmă sau o bandă metalică și legat de peretele cilindric prin ocheți de sîrmă subțire (la fel și dispozitivul de închidere). În această cutie se va pune amestecul nadei de mai sus, iar cutia, legată cu o sfoară lungă, rezistentă dar subțire (eventual fir de nylon de grosime convenabilă) se aruncă în apă în zona unde se vor plasa cîrligele cu momeală. La apă stătătoare se va pescui în jurul punctului unde se află cutia port-nadă *(fig. a)*, iar la apă curgătoare se va pescui în avalul acestui punct *(fig. b)*. Sfoara de legătură, care se lasă pe fund, va servi la recuperarea cutiei port-nadă, la finele ședinței de pescuit.

ÎNTÎMPLĂRI CU ELEFANŢI

UN TÎNĂR SE AMUZA ÎNTR-O ZI pe seama domnişoarei Djeck — o mare femelă de elefant, foarte cunoscută la Londra. Tînărul îi oferea dulciuri, pe care însă le retrăgea de fiecare dată cînd elefantul întindea trompa.

Fiind sesizat, paznicul atrase atenţia tînărului asupra riscului comportării sale îndrăzneţe faţă de o fiinţă atît de susceptibilă şi răzbunătoare cum este elefantul. Tînărul nu ţinu însă seama de avertisment şi continuă să îndemne animalul să se apropie. Mai mult, el nu numai că amăgi pofta lui Djeck, ci oferi dulciurile unei alte pensionare a menajeriei.

Această ofensă depăşi limita şi făcu ca Djeck să-şi piardă răbdarea, în pofida prezenţei paznicului. Elefantul răsturnă tînărul cu trompa sa, îi învineţi obrazul şi îi făcu praf îmbrăcămintea. Dacă nu intervenea paznicul, tînărul ar fi fost desigur grav rănit.

*

Există obiceiul, cu prilejul exchibiţiilor publice ale elefanţilor, de a se arunca monede în apropierea lor, astfel încît aceştia să le poată aduna cu acel apendice dactil şi absorbant care se află la capătul trompei lor.

Odată, o monedă de argint fu aruncată şi se rostogoli în afara razei de acţiune a animalului, nu departe de un zid. Pentru a o lua, pachidermul îşi întinse de mai multe ori trompa sa, dar n-o ajunse. Atunci, animalul rămase nemişcat cîteva clipe, privind-o cu atenţie. Apoi, el aruncă trompa sa în linie dreaptă cît putu mai departe, puţin deasupra monedei şi suflă cu putere spre zidul opus. Unghiul format de opoziţia zidului făcu să se abată un curent de aer asupra monedei după cum animalul probabil se aştepta, şi astfel moneda se rostogoli spre animal pînă ce acesta a putut-o ajunge şi apuca.

*

Un cunoscut cofetar din Pondichéry (Franţa) avea în serviciul său un elefant. Într-o zi, el îi dădu acestuia să

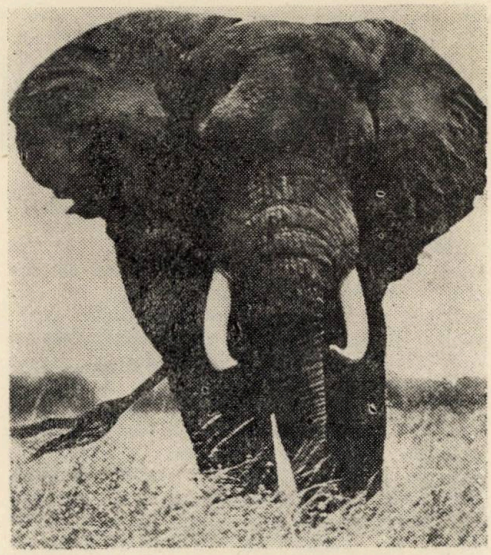

ducă la tinichigiu un cazan mare de aramă, care servea la coacerea excelentelor confeturi de curmale şi de struguri de Corint, şi al cărui fund era găurit.

Lucrătorul, la un semn expresiv al elefantului, înţelese că trebuia să se pună imediat pe lucru. El astupă găurile pe care le văzuse şi înapoie cazanul aducătorului, care-i mulţumi coborînd trompa sa enormă pînă la picioarele sale.

Întors acasă, elefantul înapoie recipientul stăpînului său. Acesta, încercîndu-l, observă că apa se mai scurgea prin cîteva fisuri şi de aceea trimise imediat, din nou, comisionarul la tinichigiu.

Înainte de a se înapoia la tinichigiu, elefantul merse la o fîntînă din apropiere unde umplu cazanul cu apă, după care, grăbind pasul, el alergă spre lucrătorul neîndemînatic şi, pentru a-l face să înţeleagă că treaba sa a fost prost făcută, el ridică trompa sa şi suspendă deasupra capului acestuia cazanul, din care mai multe fire de apă se scurseră şi-i inundară faţa.

*

Un elefant rănit de un glonţ, după ce a fost condus de două sau trei ori la spital, avea obiceiul de a se înapoia singur aici, cînd simţea nevoia de a fi îngrijit. Chirurgul care-l trata încercase diverse metode spre a-l vindeca, printre care chiar arderea rănii. Cu toate că durerile îl făceau pe elefant să scoată deseori răgete puternice, el nu manifestă totuşi faţă de chirurg alte sentimente decît cele de recunoştinţă.

BENCH-REST

O PROBĂ DE TIR

OFICIALIZATĂ ÎN 1947 în S.U.A., noua probă de tir se răspîndeşte cu încetul în întreaga lume. Se practică în prezent în Canada, Anglia, Italia, Australia şi R. F. Germania. Originalitatea noii discipline constă în aceea că nu se urmăreşte plasarea loviturilor în centrul ţintei, ci obţinerea unui grupaj cît mai concentrat, dacă se poate ca toate gloanţele să treacă prin acelaşi orificiu, în oricare parte a ţintei. Se utilizează puşti cu glonţ cu un singur foc. Ţevile sînt fabricate cu cea mai mare precizie posibilă iar durata lor de funcţionare se limitează la 2 000 pînă la maxim 5 000 focuri trase. Patul armei se confecţionează din masă plastică armată cu fibră de sticlă — avînd o mare stabilitate la schimbarea condiţiilor de umiditate şi temperatură — din aluminiu (crosă ramă) şi mai rar din lemn de nuc. Cartuşele sînt de calibre diferite, între 5,6 mm (22) şi 7,62 mm [38]. La început fanaticii preciziei îşi confecţionau singuri cartuşele, prin modificarea unor tuburi din producţia de serie în ştanţe speciale, care calibrează gîtul tubului la dimensiunea exactă dorită şi în care încărcau proiectile confecţionate, de asemenea, artizanal. Printre cartuşele ce se pretează foarte bine la această probă este, binecunoscutul la noi, 5,6×38 Bars, din care au rezultat cartuşele 5,689×38 şi 6,172×38. În prezent marile fabrici de arme şi muniţii livrează, în cantităţi mici, cartuşe gata încărcate sau elementele constitutive necesare, precum şi arme speciale.

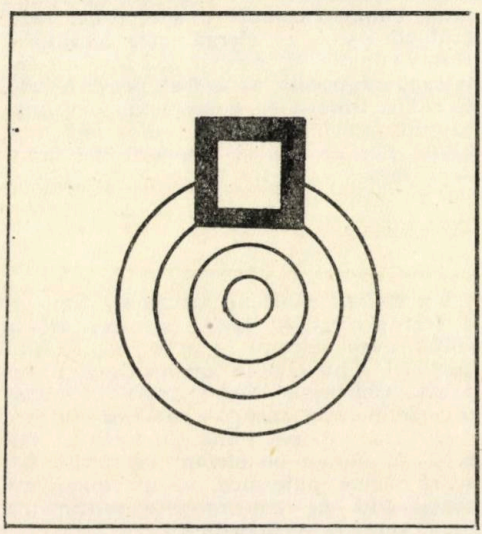

Ca aparate de ochire se utilizează numai luneta, a cărei putere de mărire este între 12 şi 24×. Reticulul constă din două fire perpendiculare, atît de subţiri încît la 100 m încrucişarea lor acoperă numai 1/4 din orificiul lăsat de un proiectil de 5,6 mm. Luneta este prelungită în faţă cu un parasolar cilindric din material uşor, pe toată lungimea puştii, pentru a se evita neclaritatea imaginii datorită mişcării aerului încălzit de ţeavă.

Poziţia de tragere este adecvată scopului urmărit. Se trage de pe o masă foarte solidă, din beton (Bench) în poziţia de tragere aşezat (Rest). Partea din faţă a armei — antepatul — se sprijină pe un suport robust, reglabil în înălţime şi direcţie, iar capătul patului dinspre trăgător se fixează, de asemenea, pe un sac din piele moale umplut cu nisip şi a cărui formă este potrivită patului. Trăgaciul este simplu, fără accelerator, avînd o rezistenţă la declanşare de 56 g. Spre comparaţie, trăgaciul unei puşti cu alice declanşează la o apăsare de 1,2 kg, iar al unei arme standard de tir, la 400 g.

Se trage la distanţe de 100—200 şi 300 yarzi (1 yard — 0,9 m). Există categorii de tragere în funcţie de calibrul, greutatea şi dimensiunea armei — clasa vînătoare, clasa uşoară, clasa grea, clasa calibru mare şi clasa nelimitată.

Rezultatele se consemnează măsurîndu-se, cu aparate speciale, distanţa maximă între lovituri. Iarăşi pentru comparaţie, o carabină de vînătoare este calificată cu „excelent" dacă la 100 m realizează, din 5 lovituri, un grupaj cu diametrul de 3 cm. Firma Steyr asigură pentru armele de competiţie de calibru mare un grupaj de 1,5 cm la 100 m. Pentru concursurile de Bench-Rest nu intră în discuţie decît ţevi şi cartuşe cu o împrăştiere mai mică de 1 cm la 100 m.

În 1973 în clasa varmint uşor, un trăgător a plasat 5 lovituri apreciate de arbitrii din poligon fără nici o distanţare. Ulterior, comisia de omologare a recordurilor a stabilit o distanţare de 0,229 mm.

Deşi aceste concursuri nu au finalizare practică imediată, eforturile depuse de fabricaţii de arme şi muniţii şi gîndirea inovatoare a trăgătorilor conduc la unele realizări cu aplicabilitate în producţia de serie. Unele cartuşe inventate de trăgătorii de Bench-Rest au şi intrat în fabricaţia pentru uzul vînătorilor.

Tudor DĂNEŢI

Animalele în circuri

CIRCUL A ÎNCÎNTAT ŞI VA ÎNCÎNta încă mulţi oameni de toate vîrstele şi mai ales pe copiii de pretutindeni. În cadrul spectacolului de circ numerele cu animale dresate ocupă o pondere însemnată. Gama animalelor domestice şi sălbatice prezentate în manej este foarte largă.

Calul a fost primul animal folosit în spectacolul clasic de circ, ale cărui canoane s-au plămădit în secolul 18 de către Philip Astley şi Antonio Franconi. De atunci, noi şi noi specii de animale s-au „produs" în spectacolul de circ. Dresori întreprinzători realizează numere remarcabile cu animale a căror întreţinere şi procurare este puţin costisitoare : ciini, pisici, porci, capre, ciori, gîşte, porumbei domestici etc. Dimpotrivă, în alte spectacole primează numerele de anvergură, precum reprize de cîte 12 cai (sau chiar mai mulţi) de aceeaşi rasă şi culoare, elefanţi, urşi şi mari feline, în număr cît mai mare. Tot mai mult predomină dresurile mixte realizîndu-se adevărate „cocktailuri" zoologice, precum lei (sau tigri) şi cai, rinocer şi tigru etc.

Dar, s-au ridicat unii care au înfierat cruzimea dresorilor din circuri, suferinţele animalelor destinate amuzamentului publicului. Mai mult, în ultimul timp, odată cu intensificarea campaniei de salvgardare a faunei, în mod deosebit este pusă problema animalelor sălbatice din circuri şi menajerii.

Pentru cine a citit tulburătorul „Mihail, cîine de circ" al lui Jack London, locul dresorilor din circuri nu poate fi decît pe banca acuzării. Dimpotrivă, nu mai puţin tulburătoarea carte „Tigrii mei" a lui Otto Seiler-Jackson ne redă imaginea aproape idilică a relaţiilor dintre dresor şi animal, fie el cal, cîine, leu, tigru sau elefant.

Vom încerca să lămurim lucrurile sub cît mai multe aspecte.

Azi nu mai este cazul să ne minunăm de „animalele savante", ştiind că dresura este un proces de învăţare, realizat pe baza reflexelor condiţionate. Aceasta în linii mari. Orice chinofil (ca să ne referim la acest vechi prieten al omului, cîinele) ştie că fiecare animal are un comportament individual şi ca atare şi dresajul va urma o cale individuală. Deci, acelaşi lucru, cerut de către dresor, va fi învăţat în mod diferit de către animale diferite. Aşadar, şi metoda va fi diferită.

Diferenţierile se impun de la bun început, în funcţie de felul animalelor — domestice sau sălbatice. Procesul dresajului este, în general, mai dificil, mai lent în cazul unui animal sălbatic, care în prealabil trebuie îmblînzit, adică obişnuit cu omul. Această fază este mai redusă în cazul animalelor domestice. Pentru a exemplifica, mult mai uşor, mai repede (şi fără primejdii pentru dresor) va fi învăţarea a 5 ciini să-şi ocupe şi să-şi cunoască postamentele, să nu le părăsească decît la comandă, faţă de acelaşi lucru realizat cu 5 lei ! În mod similar, am putea exemplifica diferenţa dintre o repriză de cai şi una de zebre, care ar executa aceleaşi mişcări clasice, specifice „dresurii în libertate".

Revenind la metoda blîndeţii sau a duritătii, trebuie să precizăm că aproape totdeauna este vorba de o constrîngere, care însă se poate înfăţişa sub diverse forme. Astfel, un animal va şti ce trebuie să facă (să nu atace dresorul, să nu se trîntească pe jos, etc.) ; în caz contrar va fi admonestat dureros sau nu va primi ceea ce îi place. Dimpotrivă, dacă se conformează, nu va fi pedepsit, va primi o bucăţică bună, chiar o mîngîiere, o laudă.

În trecut, în cazul marilor carnivore (urşi, mari feline) se uza mai mult metoda forţei, cu efecte ieftine, cu priză la un anumit public. De fapt, de dresură se putea vorbi mai puţin. Animalele erau prezentate în cuşti relativ mici, celebrul „îmblînzitor" folosea cu mult zgomot biciul, furca chiar cartuşele oarbe, bazîndu-se însă pe cunoaşterea „distanţei de

fugă" a fiecărui partener. În limita acestei distanțe de fugă, și astăzi unii dresori își permit să jongleze, creînd efecte foarte comerciale.

Întemeietorul „dinastiilor" Hagenbeck (în Germania) și Durov (în Rusia) pun bazele „dresurii blînde".

„Iubirea trece prin stomac" spunea Karl Hagenbeck și aceasta ilustra perfect metoda folosită. În zilele noastre dresorii de pretutindeni (și din țara noastră deci) folosesc și constrîngerea, mai mult sau mai puțin brutală, și metoda „blîndă". Alegerea uneia sau alteia este dictată de motive obiective (caracterul speciei, rasei, exemplarului, figurii de dresaj), dar și de unul subiectiv : omul dresor.

Este normal ca în unele cazuri animalul să fie stimulat sau corijat cu vorba, cu șfichiul cravașei sau biciului, cu înțepătura pintenului sau cîngii speciale pentru elefanți. Dar snopirea în bătaie nu poate fi decît o cruzime, ca și rănirea prin înțepături, sau metoda „blîndă" impinsă pînă la înfometare și subnutriție. O victimă a acestei metode am văzut-o la o grădină zoologică din provincie : privind un ursuleț mi s-a spus că, de fapt, este adult, fiind reformat de un cunoscut dresor. Pentru a fi forțat să-și execute numărul, bietul animal fusese mai mult flămînd, astfel că la vîrsta cînd semenii săi ar fi avut cel puțin 150 kg, el rămăsese cît un ursac de un an.

Mai mult, uneori se apelează la intervenții chirurgicale pentru a face inofensive ghearele urșilor și marilor feline, caninii urșilor și marilor maimuțe.

De regulă, unele animale își execută numerele numai pe baza recompensării permanente, neputînd fi supuse stimulilor dureroși (delfinii, otariile de California, impropriu numite foci, pelicanii ș.a.).

Dimpotrivă, anumite numere de adevărată virtuozitate, executate de elefanți, de urșii bruni, putem fi siguri că s-au realizat cu multă răbdare și... cruzime din partea dresorului și ajutoarelor sale, animalele fiind mult chinuite. Bineînțeles, cruzimea trebuie mascată. Dresorul (eventual o dresoare drăguță) evoluează surîzînd pe lîngă urșii săi, avînd în mînă doar o mică baghetă. Dar bagheta este din oțel și mînuită cu discreție provoacă lovituri dureroase urșilor, cu ajutorul cărora dresorul aspiră la un turneu de succes la Ringling Barnum and Bailey sau la un titlu la Festivalul internațional de la Monaco.

Pentru elefanți se folosesc cîngi minuscule (dar bine ascuțite) sau cîte o țeapă discret ținută în mîna omului care, aparent, mîngîie animalul. Mai nou, se folosesc cravașe electrice foarte discrete și eficace.

Menționăm și așa-zisele dresuri de șerpi (pitoni, boa) în cazul cărora nu este vorba, de fapt, decît de „refrigerarea" reptilelor înainte de spectacol. În această situație, șerpii se mișcă foarte lent, forța lor de constricție fiind mult atenuată, încît nu mai prezintă nici un pericol pentru dresorul respectiv.

În țara noastră au evoluat dresori de reputație mondială care au prezentat animale frumoase, bine întreținute, executîndu-și numerele matematic, am putea spune. Dar, oricît de bine ar fi hrănite, oricît de blînd se poartă dresorul cu ele, animalele sălbatice din circuri suferă enorm, infinit mai mult decît cele aflate în captivitate, în grădinile zoologice. Animalele sălbatice dispun de foarte puțin spațiu în cuștile mobile sau în vagoanele de cale ferată și menajerii, unde stau legate (elefanții, zebrele). La aceasta se adaugă permanent stressul specific vieții de circ, mai ales în timpul turneelor, cînd, adesea, după spectacol începe demontarea circului, apoi îmbarcarea, drumul pînă la un alt oraș, reinstalarea, alt spectacol. Adesea animalele suferă foarte mult în timpul transportului datorită exceselor de căldură sau frig, a lipsei de apă.

Cînd un tigru născut pentru o anumită viață în libertate duce o cu totul altă viață, în cîțiva metri pătrați ai unei boxe de vagon de circ, de unde iese pentru a executa anumite mișcări împotriva voinței sale, dar sub amenințarea biciului și furcii, într-un cadru impus (în prezența unor animale de alte specii, a dresorului, publicului, etc.) nu este de mirare ca într-o zi această forță încătușată într-o ființă superbă să nu se reverse. Și atunci, un sfîrșit tragic ca al lui Lidia Jiga nu trebuie să ne mire...

Pentru țara noantră găsesc că ar fi foarte bine ca forurile în drept (M.E.F.M.C., Comisia monumentelor naturii din cadrul Academiei R.S.R.) să nu autorizeze procurarea de către Direcția Circurilor București a unor animale mai mult sau mai puțin rare (rîși, pelicani, răpitoare de zi și de noapte). În al doilea rînd găsesc ca inadmisibilă autorizarea funcționării unor menajerii particulare ambulante. În contradicție cu Legea protecției mediului înconjurător, cu Legea privind economia vînatului și vînătoarea, aceste jalnice temnițe pentru animale asigură venituri substanțiale proprietarilor, fiind departe de a realiza o acțiune culturală în folosul maselor.

Adrian PALLADI

VEDI TSAVO...

UNUL DIN ULTIMELE REFUGII ALE animalelor din zilele noastre se găsește în Sudul Kenyei. Este vorba de Tsavo, imensă rezervație naturală ce se întinde cam pe 500 km de la Nairobi la Mombasa. Vînătoarea este interzisă aici, dar vizitarea rezervației lasă o impresie profundă, de neuitat.

Într-o toamnă însoțesc o coloană de autobuze de la Mombasa pînă în centrul Africii, un safari de aproape 2500 km ! Prilej de a străbate Tsavo și a vedea, în habitatul lor natural, animalele Africii. Într-o zi cobor cu 3 colegi pe aeroportul din Nairobi. Doi compatrioți se oferă să ne ducă cu turismele la Mombasa. Mă urc cu unul din colegi — Jean — într-o Toyota, al cărei posesor ne-a promis să oprească oriunde vedem animale aproape, deoarece, din păcate, nu aveam timp să pătrundem în inima rezervației.

Așa cum se întîmplă adesea, nici unul n-aveam la noi aparat de fotografiat. La marginea orașului cosmopolit apar colibe din lut și frunze de palmier înconjurate de cocotieri, bananieri și iarbă uscată. Cîteva vaci micuțe, cocoșate și cu coarne imense, păsteau iarba sărăcăcioasă. Probabil, din cauza acestei ierbi toate animalele domestice pe care le vedem sînt miniaturale.

Intrăm în Tsavo ; cît vezi cu ochii pomi, arbuști, mărăcinișuri, pămînt roșu, pe întinsul cerului vulturii se rotesc alene iar în zare, departe, bănuim munții îmbrăcați în verde și cenușiu.

Zburăm, literalmente, cu 180 km/oră pe o șosea de o calitate excepțională. La nici 50 km de oraș zărim un grup de girafe. Ne oprim și le cercetăm curioși Era prima întîlnire cu fauna africană. Ne privesc „de sus", rumegînd nepăsătoare. Mașina de la picioarele lor nu le inspira nici un fel de teamă. Cea mai înaltă avea peste 5 m, celelalte erau ceva mai scunde...

După un timp trecem pe lîngă un struț. Ne privește curios, dar fără să pară impresionat. Ciudata pasăre rămîne în urmă.

Peste tot mușuroaie de termite. Mușuroaie e un fel de a zice, deoarece unele depășeau 2 m. Cred că dacă ai „norocul" să adormi lîngă unul din el, în două ore poți să-ți vezi scheletul fără radiografie.

Tot timpul vedem antilope și gazele ; minusculele dick-dick, masivele gnu, grațioasele impala. Prea puțin convinse de bunele noastre intenții, la oprirea mașinii dispar cu salturi spectaculoase. O umbră galbenă se vede într-un tufiș. Leopard ?

Cu cît ne apropiem de ocean căldura devine mai sufocantă.

Oprim la un motel să ne răcorim cu un Vat 69. Un motel cochet, așezat între manghieri, cocotieri și un fel de salcîmi cu flori violete, pe malul unui lac cu apa mică, limpede. Călcăm pe o iarbă fină. În papura din jurul lacului au cuibul o mulțime de păsărele aurii cu capul roșu, foarte gălăgioase. Strigau la noi probabil să nu ne apropiem de pui. În

VEDI TSAVO

apă sînt o sumedenie de peşti în toate culorile curcubeului, printre care remarcăm unul albastru, mare, de 4—5 kg. Le aruncăm cîteva fire de iarbă şi spre mirarea noastră le devorează cu o lăcomie teribilă ! La mal dormitează nişte broaşte ţestoase gălbui. Un varan de doi metri dispare în papură. Uriaşa şopîrlă pîndea ceva şi s-a speriat de noi. În copaci ţipă papagali verzi şi gunguresc turturele mici, roşcate. Un colţ de natură, pe jumătate artificial, plin de viaţă. Dacă tot pămîntul ar fi ca aici oamenii n-ar mai căuta paradisul în ceruri !

Continuăm drumul şi observăm nişte plăci pe care scrie : „Atenţie ! Elefanţi !". Rulăm mai încet dar nu vedem niciunul ; doar un bivol sălbatic, destul de departe de şosea. Intrăm într-o zonă cu maimuţe. Un babuin traversează şoseaua nonşalant, ca un pieton, fără grabă, fără să se uite în părţi. Nişte maimuţe mici cît pumnul, cu coadă lungă, trăncănesc în pomi. Lîngă şosea, pe nişte cioturi, maimuţe ceva mai mari privesc în gol, părînd că meditează, unele singure, altele cu puii în spate. Oprim. Ne privesc cu ochişorii lor trişti. E surprinzător ce asemănătoare e privirea lor cu cea a omului. Le dăm cîţiva biscuiţi pe care-i iau cu oarecare reţinere din mîna noastră. Femelele rup bucăţi, le îndeasă în gura puilor, chiar şi a celor orfani (!) apoi mănîncă şi ele. Foamea le face să-şi învingă teama, dar nu le face să uite că sînt mame. O veritabilă lecţie de omenie !

Ajungem la Mombasa, unul dintre marile porturi ale Africii orientale. Dintr-o scrisoare aflu cu uimire că, după plecarea mea, cei doi canari pe care-i aveam acasă, n-au mai cîntat timp de 10 zile ! Oare numai oamenii au suflet ?...

În timpul liber pescuiesc în apele calde ale oceanului Indian. Locul cel mai bun este în port, între un vapor şi chei, după amiaza în timpul fluxului, cînd apa creşte cîţiva metri. Prind la ţaparină stavrizi, baracude mici, zebre. Zărganii care înoată la suprafaţă se reped cînd scot ceva, dar nu muşcă niciodată. Un marinar francez care pescuia zilnic lîngă mine cu bucăţele de peşte a scos într-o zi o baracudă de 6—7 kg. Destul de mică pentru specia ei dar faţă de stavrizii mei... După un timp simt o trăsătură uşoară, apoi alta violentă ; înţep impetuos şi recuperez. Peşte mare... O ia spre dreapta, se ridică la suprafaţă şi... se duce ! „Mon Dieu ! Il était gros comme ça !" îmi arată francezul. Aproape un metru ! O baracudă. Sînt dezamăgit, dar îmi dau seama că nu eram pregătit. Cred că a stat la pîndă în umbra vasului, a atacat un peşte prins în cîrlig, a tăiat guta cu dinţii şi... pa scumpule !

Amabilul nostru compatriot îmi aduce seara o publicaţie a unui club de pescari sportivi din Mombasa. Mă uit pe ea şi mi se aburesc privirile : recordul lumii în Kenya aparţinea unei lady, care prinsese un marlin albastru de peste 450 kg, iar recordul Africii, unui tip cu un marlin negru de 600 kg ! Am văzut şi sculele cu care se prindeau asemenea „peştişori" : oarecum asemănătoare cu ale noastre, dar la scară mult mai mare. Doar beţele erau mai scurte, foarte groase, iar în loc de inele aveau rotiţe, ca la scripete. Şalupa cu echipaje specializate stătea la dispoziţia membrilor clubului. Nu m-am interesat de preţuri...

În apropierea ecuatorului noaptea cade fără prea multe preliminarii. Greierii şi-au reînceput serenadele. Ne urcăm cu regret în maşină şi numaidecît întîlnim o turmă de elefanţi la cîţiva metri de şosea. Giganţii păşteau grupat, cu puii între ei.

Colţii lungi le luceau ameninţător în lumina farurilor. La început au stat liniştiţi apoi au început să se agite. Am considerat mai sănătos să plecăm. Vedem foarte aproape un rinocer şi-i spun lui Jean să accelereze. Eram în ARO cu prelată. O făcea praf doar holbîndu-se la ea...

Ajungem lîngă un autobuz în pană de cauciuc şi ajutăm şoferul s-o remedieze. Mai avem puţin cînd, pe neaşteptate, nişte lei încep să urle la cîteva zeci de metri de noi. Bănuind că s-ar putea să poftească la bietele noastre oscioare îi spun lui Jean să ne urcăm în autobuz, dar acesta, un tip „dur", îmi răspunde senin că „după ce terminăm" ! Îngrozit, băştinaşul se văicăreşte pe limba lui şi gesticulează. Probabil că ne crede nebuni. În sfîrşit ne urcăm în autobuz, stingem toate luminile şi încercăm să depistăm leii, dar e imposibil. Nu se vedea la un metru şi în afară de asta cred că stau ascunşi. Ei ne văd şi sînt sigur că-i ispitim, deoarece urlă din răsputeri. Am rămas să dormim în maşină. Nu era dorinţa noastră cea mai arzătoare, dar n-aveam de ales. Leii la doi paşi, elefanţii şi rinocerul nu prea departe, o cobră drăgălaşă ne mai lipsea şi am fi avut tot tacîmul !

Dimineaţa, linişte deplină. În drum întîlnim din nou elefanţi, girafe, antilope, iepuri mici şi un animal de mărimea unui căţeluş, cenuşiu, cu dungi şi coadă lungă, stufoasă, probabil un soi de mangustă africană. Animale.

Mircea PETRE

MREANA

ȘI PESCUITUL EI

NU SÎNT MULȚI PESCARII SPORTIVI care să se preocupe de mreană și pescuitul ei. Mai mult chiar, foarte mulți sînt aceia care, disprețuind acest pește, își motivează aversiunea sau, mai ales, lipsa de interes față de pescuitul la mreană, din cauza reclamei proaste care i s-a făcut ; carne albă, slabă și ațoasă — susțin unii, ceea ce nu este întru totul just ; sau cu prea multe oase, adaugă alții, ceea ce, într-adevăr, nu se poate nega. Neglijînd însă optica îngustă a oalelor de bucătărie și privind realitatea prin optica sportivității, o mreană mare, căutată sub șuvoaiele repezi ale apelor curgătoare, unde se adăpostește de preferință, reprezintă una din capturile cele mai valoroase pe care un pescar sportiv pasionat și-o va dori la capătul firului lansetei. Și ca să fim pe de-a întregul drepți, trebuie să spunem că — și din punct de vedere gastronomic — există rețete anume care, dacă nu fac să dispară oasele unei mrene, le aduc în starea de a nu mai fi simțite, iar carnea peștelui preparat astfel capătă o savoare superioară celei a unei plătici sau chiar a unui clean de aceași talie.

Arealul de răspîndire al mrenei mari este toată Europa centrală, mai puțin țările nordice (Norvegia, Suedia, Danemarca, Finlanda, Nordul Angliei și Irlanda) ; în țara noastră trăiește în toate rîurile de munte, deal și șes, inclusiv în Dunăre. De menționat, în treacăt, că în apele noastre de munte și colinare, și anume în aceeași zonă de răspîndire a păstrăvului și lipanului (în Dunăre numai la Porțile de Fier), trăiește și o altă specie — mreana vînătă sau mreana-păstrăv *(Barbus meridionalis petenyi)*, de talie mult mai modestă însă : 15—24 cm cu 400—500 grame (excepțional 1,5 kg), cu o siluetă mai îndesată și cu „îmbrăcămintea" presărată cu mici pete și puncte maronii (de unde și numele de mreană-păstrăv). În fine, pescarii sportivi italieni și cei iugoslavi (dar numai în apele dalmatine) pot pescui și altă mreană, de talie mică : mreana de Tibru *(Barbus plebejus)*.

Mreana mare poate atinge (este drept, numai excepțional), o greutate de 14—16 kg și peste un metru lungime ; în Dunăre și în rîurile mari nu sînt deloc rare exemplare de 4—5 și chiar 7 kg, la o talie de 70—80 cm ; exemplarele cele mai des întîlnite ajung însă pînă la 40—50 cm, cu o greutate pînă la 1 kg. Mreana, care poate trăi pînă la 15 ani, este un pește omnivor. Cu capul armat pentru a scormoni fundul, mreana poate chiar răsturna bolovănișul mărunt, într-o neîncetată căutare a hranei ; veșnic înfometată, consumă aproape tot ce descoperă : larve de tot felul, viermi, moluște, insecte moarte și rămășițe diverse, la fund. Mreana este, de regulă, un pește solitar, dar către mai—iunie, în epoca de reproducere, cîrduiește și pornește către zonele superioare ale rîurilor, cu femelele în fruntea cîrdului, depunînd icrele în locuri unde curentul slăbește și fundul este nisipos sau cu prundiș mărunt ; de reținut că icrele ei sînt toxice.

În tot acest voiaj de nuntă, precum și o perioadă după reproducere, mreana nu se hrănește. Acest pește de ape curgătoare și bine aerisite preferă zonele cu funduri curate, nisipoase, cu prundiș sau bolovăniș. În apele mai lente de la șes, mreana va fi totdeauna prezentă în învolburările din avalul ostroavelor sau îngrămădirilor de bolovăniș, ce ajung spre suprafață *(fig. 1-a)*, în anafoarele din josul barajelor și confluențelor *(fig. 1-b)*, în josul scocurilor morilor de apă, la coturile sub unghi mic, unde curentul bate malurile formînd, prin eroziune, așa numitele „cuptoare" *(fig. 1-c)*, precum și în toate punctele unde, din cauza accidentelor de teren ale malurilor sau ale fundurilor, se formează vîrtejuri ; în toate aceste locuri curentul și învolburările apelor sînt mai puternice la suprafață, dar slăbesc către fund, unde apa sapă un fel de gropi în care hrana, purtată de curent, se depune din abundență. Perioada de pescuit e din primăvară și pînă în toamnă, cînd apa nu s-a răcit prea mult ; sezonul de primăvară merită o mențiune specială, deoarece, pe cursul celei mai mari părți din rîurile de șes au loc viituri, cu creșteri de nivel importante și de oarecare durată, cînd viteza curentului sporește iar apele vin tulburi ;

sînt create astfel condiţii optime de hrănire pentru mreană, care în toată această perioadă este într-o continuă vînătoare după hrana adusă de pîrîiaşe ce se scurg de pe maluri în rîu, sau după viermii şi micile vietăţi dezgropate prin eroziune, din pămîntul malurilor. Implicit, în această perioadă sînt create condiţiile unui pescuit la mreană cu rezultate excepţionale.

Momelile vor fi, în primul rînd cele naturale, dar şi altele, preparate de pescar. Vom folosi :

- larve de „libelule", în ciorchine, legate de cîrlig cu o aţă roşie ; rîma de bălegar trasă pe cîrlig, dar cu un lung capăt liber şi mişcător, viermuşi, din care unul-doi, trasi complet pe cîrlig şi unul prins aşa fel ca să miste în vîrful cîrligului ; aceste momeli sînt valabile oricînd, dar sînt recomandabile în special pentru sezonul de primăvară şi au eficienţă maximă mai ales în apele tulburate de viituri ;
- pentru apele de munte şi colinare, rezultate excepţionale dă „scorobetele", (larva unei insecte din neamul trichopterelor) care trăieşte, în aceste ape, într-o învelitoare tubulară din nisip conglomerat, prinsă cu un capăt de bolovanii apropiaţi de suprafaţă ; coropişniţe fără cap şi ghearele săpătoare, larvele de rusalii ;
- boabele de grîu bine fierte (înflorite), ca şi bobul de porumb în lapte, vor fi momeliile precumpănitoare vara şi toamna ;
- cuburi mici de brînză topită sau brînză albă consistentă, ori de caşcaval moale şi gras ; mreana nu dispreţuieşte nici bucăţile mici de carne prăjită sau slănină ; aceste momeli sînt valabile cu deosebire vara ; toamna, în afara celor indicate pentru vară, se vor folosi, cu rezultate foarte bune, bucăţele de ţipari mici, lipitori mici şi bucăţi de sînge închegat.

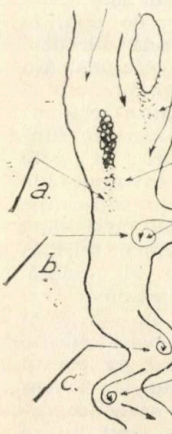

Fig. № 1

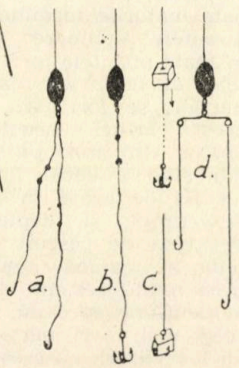

Fig. № 2

Pescuitul la mreană se poate practica atît la scurt cît şi lansat, la distanţe variabile de mal. În pescuitul la scurt este preferabilă o vargă telescopică din fibră de sticlă, de 4,50 m, armată cu o mulinetă, ceea ce permite folosirea unui fir mai subţire 0,20—0,22, cu un forfac corespunzător (0,18—0,20) ; este preferabil un asemenea echipament, deoarece, în cazul unei vergi obişnuite, este posibil ca după „înţepare', în lupta ce urmează, elasticitatea relativă a vergii şi rezistenţa firului să nu mai fie suficiente spre a evita, uneori, ruperea liniei sau cel puţin a forfacului. Acest pescuit la scurt poate fi practicat în două variante, ambele folosind şi o plută indicatoare, pe fir :

- cu montura în poziţie fixă pe fund ; în acest caz se va folosi un plumb mai greu iar pluta, cu suficientă flotabilitate, spre a nu fi trasă sub apă de viteza curentului ; procedeul dă foarte bune rezultate mai ales primăvara, în apele tulburate de viituri ;
- cu montură „în derivă", avînd plumbul astfel echilibrat faţă de plută încît el să nu atingă fundul, pe care se va tîrî numai o bună parte din forfac, antrenat de curent. Acest procedeu cere repetate lansări ale monturii, spre amonte de standul de pescuit, reluate după ce pluta ajunge mult în aval ; procedeul este indicat în ape limpezi, pe funduri curate, nisipoase sau cu prundiş.

În pescuitul lansat, la distanţă de mal, se va folosi de regulă o lansetă obişnuită, iar montura va rămîne totdeauna în poziţie fixă, la fund. Bineînţeles că nu se va folosi pluta, iar plumbajul monturii va fi sporit, funcţie de tăria curentului (chiar şi 30—35 g), ţinînd cont de faptul că presiunea apei se exercită pe o mai mare lungime de fir ; momentul înţepării va fi indicat de spicul lansetei, care se va fixa pe suport într-o poziţie înclinată, sub un unghi nu mai mic de 45%. Monturile folosite, indiferent de procedeu, vor fi echipate cu plumb culisant, iar în cazul monturii „în derivă" se vor adăuga cîteva mici alice muşcate pe fir. În *fig. 2 a, b, c, d* se precizează detalii de confecţionare a cîtorva monturi posibile (totdeauna cu un forfac de 25—30 cm). În mod obişnuit, la aceste monturi se vor folosi cîrlige simple (cîte unul sau două) pentru toate felurile de momeală (de la nr. 6 la 10) ; pentru momelile de brînză se pot folosi „triple" mici *(fig. 2 b* şi *2 c* arată modul de fixare a cubului la

triplu). În cazul folosirii a două cîrlige la montură, se poate folosi o „cumpănă" mică din sîrmă de oțel, de 0,5 mm *(fig. 2 c)*. Indiferent de procedeu, pescarul sportiv trebuie să aibe în vedere că mreana este un luptător puternic și încăpățînat ; simțindu-se înțepată, ea se smulge cu violență, menținîndu-se la fund, ceea ce se transmite pe fir și se simte la mînă ca o lovitură „de ciocan" puternică, pentru ca apoi, în drill, contrar altor specii de pește, să pornească cu toată viteza spre aval și nu spre amonte, adăugînd astfel eforturilor sale de a se elibera, și viteza curentului.

Folosind varga sau lanseta obișnuită, ambele armate cu mulinetă, după înțepare și amintita lovitură, mreana va trage fulgerător 10—15 m de fir, în care timp pescarul nu trebuie să încerce reținerea ei în forță ; altfel peștele rupe, iar dacă frîna de fir nu a fost convenabil reglată, pescarul neglijent poate fi sigur că nu va mai avea de recuperat decît ce i-a mai rămas din fir ; chiar înțeparea nu trebuie făcută printr-o smulgere bruscă și largă a vergii ; pe timpul drill-ului, pescarul trebuie să se aștepte și la o repetare a momentului cu smulgerea brutală și lovitura de ciocan. Întotdeauna, mreana ajunsă la capătul puterilor se va trage spre fund, adăpostindu-se după bolovani sau alte obiecte submerse ; în aceste cazuri, pescarul nu trebuie să încerce a o smulge cu forța din adăpostul ei, ci va slăbi ușor firul, iar mreana, eliberată astfel de povara tracțiunii care o înspăimîntа, de cele mai multe ori se va degaja singură, reluîndu-și fuga și atunci lupta poate reîncepe. De reținut, pentru pescarii care ar încerca să smulgă cu forța o mreană adăpostită după bolovani, că acest pește, astfel încolțit, își mărește stabilitatea în adăpostul unde s-a refugiat ; în această opoziție dintre încăpățînarea pescarului imprudent și încăpățînarea cu care petșele se apără, mreana va cîștiga bătă ia întotdeauna. Un pescar sportiv pasionat, manevrînd însă cu pricepere și răbdare în drill, va avea satisfacția, mai ales în cazul unei mrene mari, a unei lupte spectaculoase, pe care puțini alți pești i-ar putea-o oferi.

MREANA

Nicolae STOENESCU

PESCARII ÎN COMPETIȚIE CU DELFINII

ÎN JAPONIA DELFINII SÎNT CONSIDERAȚI drept inamici ai pescarilor, deoarece ei consumă mari cantități de pește, pescuitul constituind sursa principală de existență a unei apreciabile părți din populație. Valoarea peștelui consumat de delfini într-un an este estimată între 500—700 milioane yeni (25—35 milioane dolari) sau, cantitativ, aproape 40% din volumul anual al pescuitului.

Pentru protejarea zonelor de pescuit prin îndepărtarea delfinilor, Agenția Japoneză de Pescuit, în colaborare cu alte instituții piscicole, a elaborat anul trecut un proiect de investigație a comportamentului delfinilor față de undele sonore, cunoscută fiind teama manfestată de ei la auzul sunetelor emise de un alt cetaceu foarte vorace — orca — ce măsoară 5—6 m lungime și atacă chiar balenele, cărora le sfîșie buzele.

Bazîndu-se și pe experiențe anterioare, care au dovedit că delfinilor le displac unele sunete, iar altele sînt semnale de alarmă atunci cînd le emit, instituțiile piscicole amintite au construit un aparat capabil să emită sunete similiare vocii de orcă, cu care, în portul Taiji din prefectura Wakayama, în noiembrie trecut, s-a efectuat următorul experiment : 15 delfini capturați au fost izolați prin plase într-o secțiune a portului, apoi, prin intermediul unui difuzor subacvatic, au fost emise sunete ce imită semnale de alarmă, sunete emise de delfini în timp ce ei mănîncă, și voci de orcă, ultimele fiind emise de un magnetofon plasat în interiorul unei „orce" lucrată din material plastic și remorcată de un vas de pescuit. Testul s-a soldat cu rezultate neașteptate.

În schimb, emiterea de sunete similare celor emise de delfini, atunci cînd ei mănîncă, i-au atras către sursa emițătoare și au mîncat mîncarea ce le-a fost pusă. Astfel testul a confirmat clar faptul că comportamentul delfinilor poate fi dirijat prin unde sonore. Atîta doar că experimentul n-a ținut seama de... inteligența delfinilor, metoda devenind ineficace odată ce ei își dau seama că nu este vorba de un real pericol !

E necesară producerea altor sunete, capabile de a repinge delfinii, schimbarea alternativă a surselor și căutarea unor noi condiții de îndepărtare. Astfel, omul se află într-o competiție permanentă cu pașnicele mamifere marine, care i-au arătat atît de des prietenia...

Dr. Constantin SIMIONESCU

Un îndemn

NE PLACE SĂ SPUNEM — ŞI CREdem că acesta este adevărul — că omul a reuşit să cunoască şi să stăpînească natura. Am ajuns şi trăim etapa zborurilor cosmice ; mareele, furtunile catastrofale, izbucnirile vulcanice distrugătoare pot fi prevăzute, adesea cu destulă certitudine. Mai mult chiar, toate aceste fenomene ce dezvoltă o energie incredibilă au ajuns să fie înhămate, în goana după noi energii ieftine şi la îndemînă, la uriaşe convertizoare de energie utilă iar forţa lor distructivă să fie îmblînzită.

Omul, cu mintea-i ageră, a inventat, de la roată începînd, cele mai diverse maşini care să îi facă munca mai uşoară şi mai eficientă, fără de care existenţa lui în etapa actualei explozii demografice ar fi imposibilă. Pădurile, lacurile, bălţile, luncile inundabile s-au restrîns mult ca suprafaţă lăsînd loc agriculturii intensive — în cazurile fericite — sau deşertului şi nisipurilor mişcătoare, atunci cînd mintea conştientă a omului nu a intervenit la timp să repare greşelile făcute. O serie de specii de plante şi animale au dispărut iar altele sînt pe cale de dispariţie.

Rapiditatea cu care s-au produs toate aceste fenomene a dus la alterarea echilibrului biologic secular al naturii. După cum se ştie, natura are o uriaşă putere de autoreglare şi adaptare continuă. Acest proces se face însă în timp, şi are anumite limite iar refacerea nu se face de cele mai multe ori „ad integrum".

Din fericire, în ţara noastră poluarea încă nu pune probleme vitale, deşi „pisica neagră" îşi scoate şi la noi ghearele, ici şi colo, pe unde reglementările sînt ignorate.

Azi, poate mai mult ca oricînd, omul depinde de natură în cel mai înalt grad, aceasta mai ales prin prisma vulnerabilităţii resurselor de materii prime existente în natură la ora actuală şi perspectivele următorilor ani. Dacă neglijăm natura, ne neglijăm pe noi înşine ; existenţa noastră pe acest pămînt depinde în cea mai mare parte de integritatea ei. De felul cum vom şti să anihilăm efectele secundare nedorite ale lui „Homo Faber" depinde viaţa noastră de mîine, depinde dacă ne vom mai bucura de litoralul însorit, curat, vom mai savura urcuşul în aerul ozonat al muntelui.

Pentru un simplu neavizat, această problemă nu prezintă aproape nici o importanţă. Pentru noi, însă, vînătorii şi pescarii sportivi, pasionaţi iubitori ai naturii ce ne înconjoară, pentru noi cei ce trăim cele mai alese bucurii şi cele mai frumoase clipe din viaţă în mijlocul naturii, în mijlocul căreia lucrăm pe linia pasiunilor noastre, problema prezintă o cu totul altă importanţă. Noi trebuie să fim primii care să îi întindem mîna prietenește, să-i oblojim rănile, să o ajutăm să se refacă şi mai ales să luăm poziţie şi să îi oprim pe cei ce, cu sau fără ştiinţă, vor să o rănească. Acest lucru nu pretinde întotdeauna foarte mult. Dacă noi vom fi primii care vom lupta împotriva braconajului, calificat sau necalificat, dacă în iernile grele vînatul va găsi hrană suficientă în hrănitori şi căi de acces spre ele, dacă vom lua poziţie faţă de orice aspect mărunt de poluare a apelor noastre, fie curgătoare fie stătătoare, chiar împotriva simplei şi „nevinovatei" spălări a autoturismului pe malul apei, dacă vom lua poziţie faţă de cei ce aruncă hîrtii şi tot felul de resturi menajere pretutindeni pe unde trec, se cheamă că, la scara individuală, am făcut foarte mult. Să nu uităm că pentru păstrarea naturii nu trebuie neapărat să ştim că există o lege pe care trebuie să o respectăm, şi că e suficientă legea bunului simţ, a omeniei, a eticii, conştiinţa că trebuie să lăsăm şi celor ce vin după noi plăcerea descoperirii fericite a minunilor unei naturi curate.

Să întindem, deci, mîna naturii cu pasiunea şi recunoştinţa celui care a fost şi este înfrăţit cu codrul şi cîmpia, cu izvorul de cleştar susurînd în munte, cu rîul clocotind vijelios la vale, cu fluviul ce-şi dă mîna cu marea prin delta-i fertilă, cu creasta golaşă sau înzepezită a muntelui, ştiind că munca noastră în natură, acest minunat prilej de reconfortare, nu ne va fi în zadar...

Dr. A. BALINT

căpriorul și biciclistul

PRIMISEM AUTORIZAȚIE PENTRU un căprior de selecție într-o zonă de coline, un fond de vînătoare populat cu un efectiv ce depășea optimumul admis, fapt care afecta echilibrul biologic, influențînd negativ calitatea trofeelor. Probabil că de aceea mulți căpriori prezentau, la creșterea coarnelor, diferite anomalii. M-am bucurat mult, fiindcă aveam ocazia să-mi îmbogățesc atît colecția de fotografii cît și pentru că puteam obține un trofeu interesant. Și apoi, cunoșteam foarte bine mentalitatea unor vînători care, în general, se feresc de căpriorii cu coarnele sucite, învîrtite sau rupte. Cum o să expună ei pe perete un asemenea trofeu ? Deci nimeni nu rîvnea țapul meu, pe care puteam să-l observ liniștit, pe un teren nederanjat...

Paznicul m-a condus într-un observator înalt, la liziera pădurii, pe sub care trecea un drum de cîmp lăsînd în stînga o poiană cu fîneață, ca apoi să intre într-o pădure lată și lungă de 1 500 m, la capătul căreia se găsea o fermă de viței. Mi s-a explicat că țapul iese imediat după orele 18, exact din pădurea fermei, vine apoi pe drumul de cîmp în dreptul observatorului unde începe să pască liniștit.

Era o după-masă calmă de toamnă și soarele parcă întîrzia încă pe cer. La ora 18 fără cîteva minute trăiam deja febra așteptării cînd, iată că în loc de căprior apare un biciclist care, fluierînd, pedalează pe sub observator și dispare înspre sat. Eram convins că acesta a deranjat țapul și că de-acum vom avea de așteptat mult și bine. Încă se mai auzea fluieratul biciclistului, cînd ne pomenim cu țapul răsărind ca din pămînt... Era deja aproape de observator, părăsise drumul și începuse să pască în poienița cu iarbă înaltă și flori de cîmp. Coarnele aveau rozetele groase, dar pe o ramură numai două raze iar pe cealaltă — normal — trei. Pun la punct teleobiectivul declanșînd de mai multe ori obturatorul aparatului. De atunci au urmat multe pînde după același tipic : către ora 18 trecea pe bicicletă contabilul fermei fluierînd, ca apoi, imediat, să apară țapul. Îl urmăream din observator prin teleobiectiv și cînd intra bine în cadru, eram fericit... Dar scadența autorizației se apropia, și într-o zi am hotărît ca locul aparatului să-l ia arma cu luneta.

Sîntem din nou în observator. Arma este pregătită ; s-a făcut ora 18, apoi... 19 și în final sîntem nevoiți să plecăm, fiindcă începe să se lase întunericul. Ce s-a întîmplat cu țapul ? Dar cu biciclistul ? În clipa cînd am pus piciorul pe pămînt, un brăhnet gros și nervos ne întîmpină din întuneric. Patru seri în șir l-am pîndit, cu același rezultat. Lucru curios, nu mai trecea nici biciclistul. Îl întreb pe paznic dacă nu cumva pe țap l-a împușcat altcineva, fără să știm. Oarecum jignit, paznicul nu mi-a răspuns. Atunci îmi vine o idee : dar ce este cu biciclistul, contabilul ? Aflu că a fost schimbat acum cinci zile cu altul, care locuiește la fermă.

Nu cumva acest țap și-a creat reflexe condiționate, potrivindu-și ieșirile după orarul și fluieratul contabilului ?

A doua zi îl rog deci pe paznic ca, ocolind terenul, să vină de la fermă exact pe itinerarul contabilului, pe bicicletă, fluierînd același cîntec. Nici n-a trecut paznicul bine pe sub observator și iată apărînd țapul, ca și altă dată, pe traseul lui normal. Ridic arma, o reazim în palmă, ochesc corect și trag. Ca lovit de trăznet, țapul cade fără să mai miște. Cobor din observator, scot din raniță o cordelață de nylon roșu, îl leg de coarne și-l tîrăsc din poieniță pînă în drum. Dar, în timp ce caut în raniță cuțitul, țapul

CĂPRIORUL ȘI BICICLISTUL

sare în sus și, în salturi mari, dispare, cu cordeluța atîrnînd de coarne. Rămînem consternați. Ne uităm pe urme, dar nici o picătură de sînge...

Au trecut doi ani de atunci și aproape uitasem întîmplarea. Îmi rămăsese în minte doar lovitura buclucașă, care nimerise desigur o aripioasă a epifizei unei vertebre provocînd țapului un șoc de moment. Aveam o autorizație pentru un țap de recoltă, dar pe alt teren, însă tot în aceeași zonă. Cînd iau legătura cu paznicul, acesta îmi spune că acum doi ani, imediat după pățania țapului „cu reflexe condiționate", a recunoscut coarda mea de nylon roșu la brîul unei babe, care umbla după uscături prin pădure. O găsise la circa patru kilometri de la locul cu pricina. Din întîmplare, aveam autorizație tocmai pe acel teren împădurit, dar cu foarte multe luminișuri. Vînătoarea era aici posibilă mai ales dimineața, la dib, fiindcă seara țapii ieșeau foarte tîrziu în culturile mari, și nu în același loc.

Era pe data de 15 iulie, ora prînzului. O zi toridă de vară. Stăteam după un fag și chemam cu fluiericea, din cînd în cînd, imitînd chemarea căprioarei. Aud de departe cum un țap demarează cu zgomot și vine, în plină goană, spre mine. De abia mai apuc să scot un ton plîngător și estompat : dacă în clipa următoare nu ridicam arma și nu trăgeam, scăpam țapul. Lovitura a primit-o în plin piept, aruncîndu-l cu picioarele în sus, ca apoi să se prăbușească. Era vechea mea cunoștință pe care, de data aceasta, nu l-au mai scăpat „reflexele condiționate". Își găsise moartea într-o pornire atavică, dar ... platonică, pentru că era prea bătrîn ca să se mai bucure de plăcerile vieții...

A. STAVROS

foto Peter Weber

PARTENERUL

PENTRU PESCARUL DRUMEȚ SAU drumețul pescar, fiecare zi de vacanță, fiecare ieșire pe meleaguri mai mult sau mai puțin neumblate reprezintă o filă de „notes" în care, în afara mult admiratelor locuri cunoscute, strecoară cîteva rînduri despre cine știe ce cotloane, cu rîuri limpezi ori bălți despre care va afirma cu bucurie și poate îndreptățită mîndrie că le-a descoperit sau le cunoaște, deși — vai lui ! — aceeași afirmație o pot face alți zece sau o sută de pescari și călători.

Călătorul poate învăța și trebuie să cunoască natura, să-i deslușească tainele, să-și impună chiar atingerea unor anume puncte din traseu, ceea ce, dublat de un mod aparte de observare, se va dovedi o performanță. Nu este neapărat nevoie să ne gîndim la vreun record, însăși satisfacția reușitei poartă uneori în ea tenta performanței... personale. Ne-am obișnuit să ne imaginăm călătorul, tînăr sau vîrstnic, pornit cu cîntec vioi sau în pas domol de senectute, spre inima pădurilor, povîrnișul colinelor sau creștetul munților.

Amploarea turismului este urmarea firească a dorinței contemporanilor de a se manifesta, de a cunoaște și a se recunoaște printre milioanele de anonimi însuflețiți de aceeași chemare. Nu e de mirare că turismul, ca mișcare de masă sau ca sport dacă vreți, are cel mai mare număr de adepți și rol din ce în ce mai însemnat în educarea generațiilor prezente și mai ales viitoare.

Pentru pescari, atributele turismului sînt o condiție de început.

Pescarii ce undesc în adînc lansează plumbul greu cît mai departe, căutînd să înșele crapul ori somnul ; printre aceștia, pescarii de Dunăre ocupă un loc aparte ; undițarii sau fixiștii folosesc vergi suple, linii fine, plute ultrasensibile pentru a prinde roșioara, plătica sau carasul. Și unii și alții pornesc la pescuit de cu noapte, străbat în grabă drumul pînă la locurile dinainte știute pentru a-și instala lansetele sau undițele, așteptînd întîlnirea cu peștele.

Tot cu undița, dar numai cu una, sau cu lanseta lungă și ușoară — stil englezesc, cum i se spune — undesc pescarii de rîu, dar metoda dovedindu-se atractivă, elegantă și eficace s-a răspîndit printre toți pescarii iscusiți din apele de șes, fie rîuri, fie bălți. Cei de pe rîuri parcurg uneori, din loc în loc, zeci de kilometri pe jos, iar rîul străbate zăvoaie sau se pierde în lacuri, pentru ca apoi să se adune pentru a se strecura pe sub arcul podurilor din cine știe ce așezare omenească. Pescarul devenit excursionist se întoarce pe înserat, după o zi plină, presărată cu întîmplări pescărești și imagini inedite. Acestea se completează firesc cu satisfacția metodei de pescuit utilizate, metodă cît se poate de sportivă, practică din care s-au inspirat și inițiatorii concursurilor.

foto Z. Kaszoni

Ce înseamnă, pentru miile de pescari, competiția ? Teama confruntării directe îi îndepărtează pe mulți undițari care nu înțeleg că în asemenea situații, ca în orice zi de pescuit, partenerul pescarului este tot peștele și nu concurentul din standul alăturat. Învingătorii sau învinșii de pe mal sînt și vor rămîne, incontestabil, cîștigătorii amicalei competiții pescar-pește. Nu trebuie să ne gîndim neapărat la peștele prins în cîrlig, căruia, mai ales la concursuri, ar trebui să i se redea libertatea viu, nevătămat spre a-l putea menține în postura de partener. Ceea ce este legat de vietate, de la cunoașterea mediului la particularitățile speciei, conduce pe nesimțite la iscusința de bun competitor și... partener loial.

Iată-ne ajunși pe firul problemei, nu al apei, la ceea ce numim pescuit și pescar modern — modern nu ca o implicație a modei, ci ca exprimare a tendinței societății.

PARTENERUL

Pescuitul cu năluci ridică probleme, impune acțiune, inițiativă, creativitate bazată pe cunoaștere. Fiecare din parteneri, adică pescar și răpitor, își are șansa lui. Cea a pescarului este legată de imaginația de a crea, de a intui și modul de a folosi o anume năluca, dar această șansă depinde și de tehnica lansării, de ușurința, puterea și tenacitatea de a descoperi, de a se deplasa căutînd peștii — ceea ce înseamnă sport. Stăpînind unele, se dobîndesc celelalte și laolaltă creează posibilitatea imediată ca pescuitul să devină un prilej de drumeție, de a descoperi natura și chiar — de ce nu ? — oamenii lîngă care călătorim spre ape și „pe ape" mînați de același pretext.

Nu trebuie să uităm miile de kilometri de ape de munte care, pentru pescar, însemnează indirect nu numai opțiune pentru pescuitul cu năluci, ci lege. E greu de imaginat undițarul care să treacă pe cărări de munte doar cu gîndul drumeției, amagindu-și pasiunea.

Schimbarea aceasta nu vine de la sine iar competiția, fie că se cheamă pescuit staționar sau casting, trebuie să-și revendice rolul în funcție de importanța ce merită să i se acorde.

Copii și tineri, în întrecere alături de vîrstnici și mai vîrstnici ce și-au ales un partener ceva mai puțin comun, vor răspunde curînd la ceea ce societatea modernă, în tendința ei de urbanizare și automatizare, nu are timpul material să le mai ofere — chemarea spre natură.

Pornit din fierbințeala plajei și freamătul valurilor, pescarul rătăcește în păienjenișul cărărilor de apă ale Deltei, se pierde în imensitatea cîmpiei scăldate în tumultul Dunării, pentru a se abate pe ape învolburate de rîu, spre cristalinul pîraielor și picătura de clepsidră a izvoarelor. Drumețul nu-și atinge țelul ci se lasă purtat de drum printr-o legătură mai mult sau mai puțin materială, pe care unii ar numi-o simplu „nylon", fără să vadă firele pasiunii.

Victor ȚĂRUȘ

desen de Nic. Nicolaescu

„ORBUL GĂINII ?"

CEEA CE SE NUMEȘTE ÎN LIMBAJ popular „orbul găinii" nu este un defect patologic, ci o consecință a structurii particulare a globului ocular al acestei păsări.

Retina — **membrana nervoasă care tapisează fața** coroidei — **membrană pigmentară și vasculară dispusă pe fundul ochiului — are în componența sa, ca elemente esențiale, numeroase celule fotosensibile, denumite** conuri **și** bastonașe.

Conurile sunt mai puțin fotosensibile decît bastonașele și, din această cauză, în timpul înserării, nu se mai disting bine culorile, ele fiind deci elementele vederii de zi, diurne **și colorate,** cromatice.

Animalele nocturne — liliacul, bufnița — nu au conuri aproape deloc, în schimb au foarte multe bastonașe, în timp ce păsările, în general, au un foarte redus număr de bastonașe în comparație cu numărul mare al conurilor.

Așa se explică pentru ce găinile, spre exemplu, merg la culcare odată cu apusul soarelui, pe cînd bufnița nu vede ziua, noaptea fiind în elementul ei.

De aici a rezultat expresia „are orbul găinii" care, la om, indică o slăbire a văzului în condiții de iluminare redusă — hemeralopie — **datorită absenței vitaminei A, defect sinonim cu cecitate nocturnă.**

Cupa GIGANȚILOR

„CÎND SE CONVINSE CĂ URSUL era hotărît să rămînă în arbore, tigrul se retrase cîteva sute de pași și se furișă nu departe de acolo, în speranța că marele animal va sfîrși prin a cobori. Dar coțofenele nu întîrziară să-i semnaleze lui Moș Martin această nouă cursă. Convins astfel de inutilitatea manevrei sale, tigrul își părăsi ascunzătoarea, aruncă o privire amenințătoare tuturor acestor bîrfitori și coborî spre vîlceaua de unde apăruse ursul. Coțofenele îl urmară un timp, dar reveniră repede spre a vedea ce va face animalul așezat.

Scăpat de urmărirea păsărilor, tigrul schimbă brusc direcția, făcu înconjurul desișului și merse să se ascundă din nou, alegînd de astă dată o ieșitură stîncoasă, de unde îi era ușor să observe vîrful teiului și ursul care se afla cocoțat acolo. Din contra, coțofenele și gaițele nu puteau să vadă felina, protejată de mărăcinișul des care acoperea granitul stîncii. Tigrul stătu acolo liniștit, dar urmărind cu atenție fiecare mișcare a adversarului său. Acesta ezită mult timp să părăsească citadela sa inaccesibilă.

Soarele era deja sus de tot, inundînd munții și pădurile cu razele sale fierbinți, cînd ursul se hotărî în sfîrșit, sătul de starea sa inactivă, să părăsească, în liniște, postul său. Odată coborît, el se ridică în două picioare și privi în toate părțile, întrebîndu-se dacă periculoasa felină nu se ascunde cumva în apropiere. Neobservînd nimic suspect, el se grăbi să se afunde fără zgomot în pădure, strecurîndu-se cu prudență prin mărăciniș. Dar, coțofenele îl urmară, trădîndu-i din nou prezența prin țipetele lor. Animalul le adresă priviri care păreau că le imploră să nu-l demaște dar fu în zadar. Încercă atunci să le înfricoșeze prin salturi și răgete, dar fără succes. Păsările, întărîtate, își întețiră țipetele lor.

Din postul său de observație, tigrul văzu fuga animalului și se grăbi să-i taie retragerea, călăuzit de țipetele coțofenelor. El nu se opri decît deasupra unei stînci, care se afla în calea ursului și unde mărăcinișul oferea felinei o excelentă ascunzătoare. Zarva păsărilor se apropia și fiara se pregătea de saltul ucigător. Mușchii ei de oțel se încordară, vîrful cozii i se agită și scînteierile privirilor sale făceau să se vadă uriașa forță pe care o acumulase în acel moment.

Iată că ursul apare. Cu urechile ciulite deasupra coamei negre, el pășește încet, fără zgomot, privind și adulmecînd în toate părțile, tot timpul cu ochii în patru și simțind din instinct că dușmanul trebuie să fie aproape. Stînca de unde-l pîndea tigrul se ridica la doi metri deasupra potecii urmată de urs. De îndată ce zări stînca, ursul înaintă mai repede ; el văzu în aceasta o protecție naturală împotriva unui atac ; mirosul său îl înșelase în acel moment. Ajuns la poalele stîncii, animalul se ridică de mai multe ori pe labele dinapoi spre a supraveghea împrejurimile, fără a vedea însă ce se petrece deasupra sa. Cînd se lăsă în sfîrșit pe patru labe pentru a-și continua drumul, resorturile musculare ale felinei se destinseră dintr-odată și imensul său corp se abătu cu toată greutatea în spatele ursului. Atacat pe neașteptate, acesta nu putu scoate decît un vaiet în momentul cînd se prăbuși. Dintr-o singură lovitură a maxilarelor sale puternice ca un clește, tigrul se agăță de ceafa adversarului său. Nasul și botul ursului erau prinse în laba tigrului, cu ghearele de sidef, ascuțite ca niște lănci. Dintr-o lovitură bruscă a labei, capul ursului fu aruncat pe spate, în timp ce colții felinei pătrundeau din ce în ce mai adînc în gîtul nefericitului animal.

Dar ursul este totuși altceva decît un mistreț. Nu i se poate veni de hac la fel de ușor. Forța și îndemînarea sa nu constituiau un secret pentru tigru, care nu mai desfăcu maxilarele sale atît timp cît mai exista un suflu de viață la adversarul său. Ursul nu capitulă de îndată. El se rostogoli pe pămînt, încercînd să arunce teribilul său călăreț și producîndu-i acestuia răni adînci în coaste și umeri, cu labele sale armate cu gheare ascuțite. Dar, nimic nu determină adversarul să-și desfacă cleștii de oțel care se strîngeau din ce în ce mai mult. Ursul se simți înfrînt ; împins de disperare el se tîrî înainte, ducînd în spate călăul său, în speranța că trunchiurile

LUPTA GIGANȚILOR

și crengile arborilor ar putea să arunce jos felina. Dar și această ultimă încercare fu în zadar : tigrul și ursul formau un singur corp și numai moartea ar fi putut să-i mai separe.

La rîndul său, tigrul știa că pentru moment nu trebuie să-și desfacă maxilarele, acest gest putîndu-l expune la grave consecințe.

Lupta celor doi giganți era pe sfîrșite. Ursul se moleșea, iar mișcările îi deveneau din ce în ce mai obosite. Din gîtlejul său izvora sînge și ieșeau horcăituri răgușite, întrerupte de urlete tînguitoare. Dar tigrul, cu toate că scotea el însuși horcăituri și răsufla greu, nu lăsa deloc prada sa.

După o jumătate de oră de luptă care adusese forțele și energia combatanților la un punct culminant, deznodămîntul dramei fu rapid. Ursul respira din ce în ce mai rar, mușchii săi își pierdură elasticitatea, picioarele îi deveniră inerte, privirea i se întunecă, corpul puternic se întinse, avu o tresărire, după care rămase nemișcat. Tigrul, pe jumătate mort de epuizare, nu desfăcu totuși maxilarele sale înfricoșătoare. El așteptă ca inima și arterele victimei să înceteze complet a mai pulsa, pentru a deschide cu prudență gura, pe care apoi o închise și redeschise din nou de cîteva ori, pentru a evita urmările crampelor și înțepenirea mușchilor săi încordați în timpul acestei lupte corp la corp.

Liniștit și revenit la simțurile sale, felina își examină rănile pe care i le produseseră ghearele ursului și le linse cu grijă, acțiunea salivei sale oprind, puțin cîte puțin, scurgerea sîngelui. În jur, întreg cîmpul de bătaie era însîngerat ; iarba, tufișurile și arbuștii fuseseră strivite și distruse ; în mai multe locuri ghearele victimei scurmaseră adînc pămîntul ; pretutindeni se aflau smocuri din perii albi ai felinei și din blana neagră a ursului, și unii și alții roșii de sînge.

La scurt timp, tigrul era ocupat cu sfîrtecarea în bucăți a corpului greu al ursului, alegînd bucățile cele mai fragede și mai suculente, pe care le devora cu forță brutală. După o masă compusă din pulpe, piept și o parte din carnea de pe coaste, fiara se simți sătulă și se tîrî cu grijă, avînd stomacul plin, deasupra coastei celei mai apropiate, pentru a se întinde acolo la umbra unui brad gros și înalt, înconjurat de aluni și mesteceni tineri. El adormi imediat. Un vînt ușor bătea dinspre nord, aducîndu-i răcoarea masivului muntos și născîndu-i minunate visuri. În afara corurilor neobosite ale greierilor și lăcustelor, nu se auzea în jur decît un zgomot surd, abia perceptibil, care se răspîndea în întreaga atmosferă pătrunsă de căldură. El provenea din răsuflarea pămîntului și din respirația plantelor. Cerul adînc și transparent reflecta razele spre pămînt, iar soarele strălucitor umplea din nou fiecare atom al materiei cu energia și forța necesare vieții eterne..."

(din „La vie des bêtes"
Traducere : n.t.g

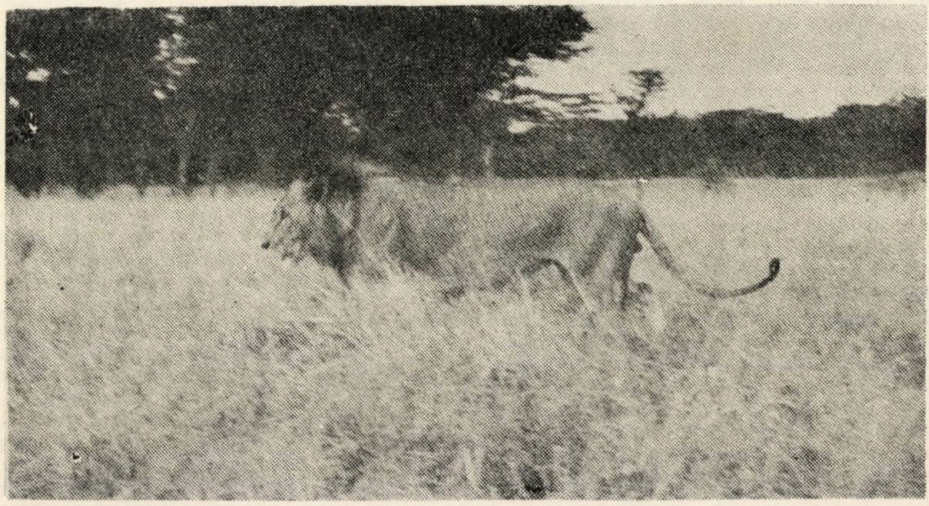

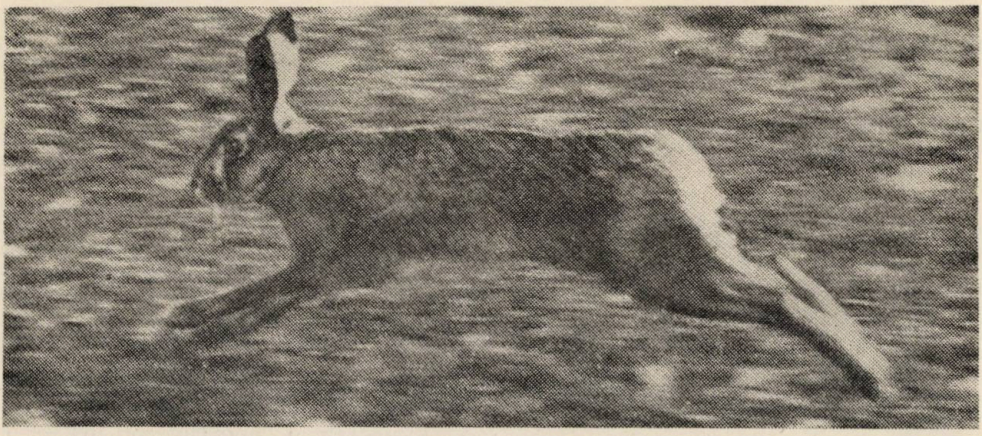

DE TOATE, DESPRE IEPURE

● Acum 3000—3500 de ani, navigatorii fenicieni, ajungînd în sudul Peninsulei Iberice, au rămas impresionați de numărul mare de iepuri de vizuină care populau regiunea. Romanii, care erau mari consumatori de carne de iepure, și-au organizat numeroase baze de aprovizionare, înființînd rezervații speciale pentru creșterea iepurilor. Bucătarii lor pregăteau carnea în numeroase feluri, dintre care pateul se bucura de o apreciere specială în întreg imperiul.

● În antichitate, iepurii de vizuină au fost crescuți mai mult de popoarele care locuiau pe țărmurile Mării Mediterane. În mod deosebit, romanii au contribuit mult la răspîndirea iepurilor în țările cucerite. Se apreciază că pentru prima dată semidomesticirea iepurelui de vizuină s-a produs în Spania, cam cu 2000—2500 de ani în urmă. Acest fapt este relevat și de o gravură de pe un vas de lut găsit în localitatea Alicante din sud-estul Spaniei, vas care datează din secolul al VI-lea î.e.n. Gravura respectivă reprezintă un iepure păscînd liniștit la picioarele unui cal cu călăreț.

● Biblia numără iepurele printre animalele necurate, interzise consumării. Nici musulmanilor nu le este permisă consumarea cărnii de iepure, din aceleași motive, fapt care face ca iepurele să nu fie vînat în țările arabe și cele cu religie mahomedană.

● În procesele medievale de vrăjitorie, picioarele de iepure jucau un rol deosebit. Pînă și elixirurile de dragoste erau amestecate cu picioare de iepure, despre care se credea că au puterea miraculoasă de a anula influența oricărui rău, a cercurilor magice ș.a.m.d. Pînă în vremuri nu prea îndepărtate, școlarii își ștergeau tăblițele cu picioare sau cozi de iepure, probabil din aceeași credință în închipuitele puteri magice ale iepurelui.

● Iepurele de casă (mai ales urechile lui) este folosit de oamenii de știință pentru diferite cercetări biologice. Stimulat de această realitate, un selecționer englez a reușit să obțină o varietate specială de iepuri cu urechi lungi de 45 cm. (Asta da, urechiat!). De fapt, urechile lungi sînt un caracter al raselor robuste, crescute pentru carne.

● Iepuroaica poate întîrzia după dorință momentul nașterii pînă la 12 ore. În condiții climatice prielnice, ea poate aduce pe lume peste 30 de pui pe an. Dar, spre sfîrșitul aceluiași an, primele ei fiice pot, la rîndul lor, să nască, o dată sau de două ori, încît spre sfîrșitul perioadei de reproducere o iepuroaică se pomenește cu peste 40 de „copii" și „nepoți", iar în unele regiuni, cum e Noua Zeelandă, chiar cu 60.

● Prăsila dintr-un an a cinci iepuri adulți poate da unei gospodării tot atîta carne gustoasă, cît se obține de la o vită cornută mare. Iepurii de casă sînt buni de tăiat după o lună jumătate-două, dar zece iepuri de casă mănîncă tot atîta iarbă cît o oaie, iar o oaie dă de trei ori mai multă carne decît zece iepuri!

DESPRE IEPURE

Cel mai ridicat consum de carne de iepure se înregistrează în Franţa (7 kg. de carne/locuitor pe an).

• Cînd vrea să placă iepuroaicei, masculul se plimbă în faţa ei fără să-şi îndoaie labele şi încearcă în fel şi chip să-i atragă atenţia asupra cozii. După cîte se pare, coada e un obiect de mîndrie pentru iepuri ; tendinţa lor de a o arăta din toate unghiurile este evidentă. Iepuroaica-soţie e foarte înţelegătoare şi aventurile extraconjugale ale soţului n-o supără de fel. Dar vai de femela care încearcă să pătrundă în culcuşul soţiei legitime !...

• Iepurele siberian poate suporta iarna o temperatură de —86 grade Celsius, iar vara o temperatură de peste 40 grade C.

• Iepurii de casă europeni sînt cunoscuţi ca animale domestice. Urmaşi ai iepurilor sălbatici, care au populat altădată continentul nostru, ei s-au păstrat în stare de sălbăticie numai în regiunea apuseană a Mării Mediterane : în Spania, în insula Mallorca şi în nord-vestul Africii. În toate celelalte regiuni de pe glob au fost aduşi de oameni. Înmulţindu-se însă cu o repeziciune uluitoare, iepurii de casă s-au reîntors la starea de sălbăticie a strămoşilor lor şi, în această calitate, pricinuiesc multe necazuri. Dar, paradoxal, ei continuă să fie denumiţi iepuri de casă.

• Primii iepuri aduşi în Australia au fost puşi în libertate în anul 1859, în apropiere de Geelong, statul Victoria. Avansînd cam cu 100 km pe an, în 1880 iepurii ocupau un teren lung de peste 250 km, pînă la fluviul Murray, pentru ca în 1886 să invadeze regiunea Queensland, care se află la 650 km depărtare de Geelong. În 1953, în Australia erau peste o jumătate de miliard de iepuri sălbatici. Deşi virusul unei maladii în stare să decimeze aceste rozătoare, mixomatoza, a împuţinat impresionant iepurii australieni, numărul lor depăşeşte azi cifra de 100 milioane, împiedicînd serios creşterea oilor, bogăţia de bază a continentului australian. În Australia, războiul „anti-iepure" este în plină desfăşurare.

• În interesul ştiinţei, pentru a se stabili în ce măsură fumatul afectează aparatul respirator şi sistemul nervos, un iepure a fost învăţat să fumeze. După cinci ani de exerciţiu, el a ajuns să fumeze 9 ţigări pe zi, la ore precis stabilite. Dacă experimentatorul întîrzia să-i aducă ţigara, iepurele dădea semne de maximă nervozitate.

culese de Mihai BURDUJA

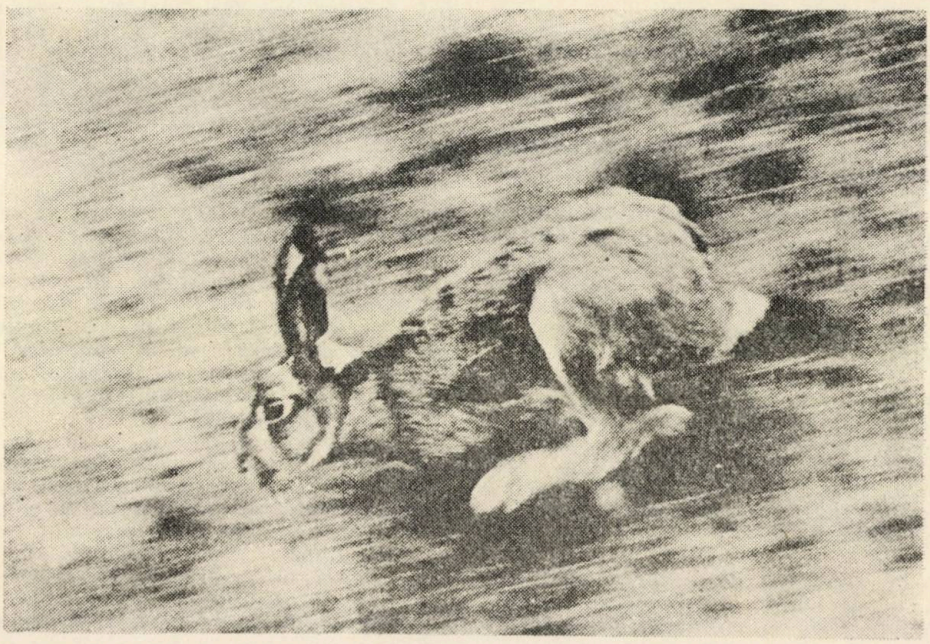

DEOCAMDATĂ ENIGME

O ZI FRUMOASĂ DE OCTOMBRIE. Mă găseam într-o poieniță cu stînci, în zona fagului, unde mă odihneam la soare după ce coborîsem timp de patru ore, venind de la o vînătoare de capre negre tocmai de pe crestele Făgărașului. Se făcuse deja ora prînzului și paznicul căuta niște uscături ca să aprindem un foc. Deodată îl aud strigînd : „veniți repede, am prins o viperă !“ Alerg și, într-adevăr, o viperă matură era imobilizată cu un crăcan de către paznic. Și cum tocmai desfăcusem un borcan de un kilogram cu tocană de legume și răsturnasem conținutul într-o cratiță, să-l încălzim, îmi vine ideea să spăl borcanul și să bag vipera în el, pentru a o duce acasă ca să o predau unui liceu de științe naturale. Cînd ajung lîngă paznic, văd că acesta ține la respect, sub alt băț, încă o viperă, dar mult mai mică. În fine, reușim să introducem amîndouă viperele în borcan, fixînd bine capacul. Apoi învelesc borcanul într-un pulovăr și le vîr în raniță. Seara, tîrziu, ajung acasă. Soția mă întîmpină bucuroasă că am venit sănătos, iar eu mă apuc să-mi scot lucrurile din raniță : echipament, binoclu, lunetă și altele. Las la urmă pulovărul, în care e învelit borcanul cu șerpi și pun ranița într-un colț, pînă iese soția din bucătărie, ca să nu se sperie...

Nu după mult timp profit de ocazie că sînt singur și mă duc la raniță. Scot cu grijă pulovărul și... scap borcanul cu șerpi din nou în raniță, iar capacul cade pe jos. Ridic repede capacul, îl pun din nou pe borcan și răsuflu ușurat. Acum plec după niște alcool sanitar, ca să conserv șerpii, dar cînd vreau să-l torn în borcan, observ că în el nu mai este decît o singură viperă. Mă gîndesc că una din ele o fi rămas în raniță, cînd am răsturnat borcanul. Scutur ranița și mă apucă groaza : vipera nu se află în ea ! Dar dacă borcanul s-a deschis mai de mult și, în timp ce îmi făceam dușul, vipera a ieșit din raniță iar acum stă ascunsă pe undeva prin casă ? Ce să fac, unde s-o caut, cum o să-i spun soției ?

Mă mai uit o dată la șarpele rămas și mă surprinde atitudinea lui apatică, indiferentă. Ba mi se pare că este și ceva mai umflat ca înainte. Mă hotărăsc să-l scot din borcan ; iau un bisturiu și îl disec în lung. Mare mi-a fost mirarea, cînd constat că în stomacul viperei se găsea... vipera cea mică, pe care între timp o înghițise O asemenea întîmplare nu mai pomenisem și nici nu-mi fusese dat să aud...

Am mai întîlnit cazuri de canibalism și la lupi. Mai ales în perioada de rut, în lunile ianuarie, februarie, cînd masculii își dispută întîietatea pentru femelele în călduri ; adeseori un lup rănit, mai ales dintre cei bătrîni, care nu se mai pot apăra, cade victimă confraților lui. Dealtfel și proverbul spune că : „se mănîncă între ei ca lupii !“

*

O zăpadă tîrzie de primăvară se așternuse, într-un sfîrșit de martie, din nou peste frunzele căzute din toamnă și mîncate de zăpezile iernii, într-o pădure de stejari care, din loc în loc, avea și unele desișuri de subarboret.

Plecasem de dimineață cu paznicul în acest teren pentru a aprecia, după urmele proaspete de pe zăpadă, efectivul de mistreți din zonă, mai ales că în această perioadă scroafele începeau să fete chiar aici, în pădurea aceasta mai joasă. Nu după mult timp am dat de urma unui mistreț, după care, mergînd foarte atenți, căutam să-i găsim locul unde s-a adăpostit, pentru a determina apoi dacă este vorba de un solitar sau de o scroafă cu purcei. Urma ne-a purtat circa o oră prin pădurea rară, ca apoi să se oprească sub niște stejari bătrîni, unde zăpada răscolită ne-a dat de înțeles că mistrețul se ospătase cu ghindă și rădăcini. Dar urma continua în cerc și ne-am zis că animalul făcuse calea întoarsă, spre culcuș. Nici n-am apucat să ieșim din zona rîmăturilor, cînd pe dîra mistrețului, lateral, au apărut alte trei urme mari, dar... de lupi. Curioși, ne-am angajat pe ele. La un moment dat, lupii s-au desfășurat în evantai. Pe zăpadă rămăsese scris tot ce s-a întîmplat : luptă acerbă, pe viață și pe moarte, păr de mistreț și urme de sînge. Dar,

DEOCAMDATĂ ENIGME

se vede că în această hărțuială nu au fost nici învingători nici învinși... Într-adevăr, lupii plecaseră în copci mari, iar mistrețul, după ce a fugit aproape treizeci metri după ei, o luase la pas în altă direcție; se vedea clar pe zăpadă că unul din picioare îi sîngera. În sfîrșit, ne dădurăm seama că lupii porniseră în șir indian, părăsind acest teren cu ghinion.

Dar, pentru că pe noi ne interesau de fapt mistreții, am făcut cale întoarsă plecînd din nou pe urma mistrețului. Constatăm că făcuse o buclă, probabil pentru a-și deruta urmăritorii și acum mergea exact pe aceeași urmă, înapoi. Era foarte greu ca cineva să-și dea seama de șiretlic, dacă nu s-ar fi uitat atent. N-am mai mers mult și ne-am oprit lîngă un stejar gros, trîntit la pămînt, unde puturăm observa că animalul a intrat într-un desiș din fața noastră. Nici n-am apucat să răsuflăm după atîta drum și, deodată, în fața noastră, tufele se despart și un mistreț se repede la noi, ca un bolid. De-abia reușim să ne urcăm pe trunchiul căzut și recunoaștem de-acum mistrețul cu piciorul sîngerînd — o scroafă care, clămpănind din fălci și cu coama ridicată, se tot înălța să ne apuce de picioare. Norocul nostru că trunchiul era suficient de înalt și nu ne putea ajunge. După cîteva încercări zadarnice, animalul se potolește și pleacă grohăind furios. După ce paznicul fumează o țigară, coborîm de pe trunchi și ne apropiem de desiș. Mare ne-a fost surpriza cînd, dînd la o parte crengile arboretelui, ne-am pomenit în fața unui adevărat masacru. Peste tot zăpada era înroșită de sînge și, jur împrejur, numai resturi din progeniturile scroafei, purcei nou născuți, pe care pur și simplu scroafa i-a sfîșiat mîncîndu-i aproape în întregime. Am putut reconstitui resturile a circa 8—10 godaci. De ce acest sacrilegiu? Bătrînul paznic era de părere că adesea, presimțind o vreme rea cu frig și zăpadă sau cu ploi torențiale și inundații, scroafele procedează ca atare. Probabil că animalul, ieșind slăbit din iarna grea, plină de privațiuni, preferă să-și mănînce propriile ei progenituri. O face din foame? O face la „gîndul" că neavînd hrană suficientă nu-și va putea alăpta progeniturile? Cine ar putea răspunde?

Desigur, acest fenomen este prezent și la alte specii. Eu m-am referit aici numai la întîmplări reale, trăite de mine.

A. STAVROS

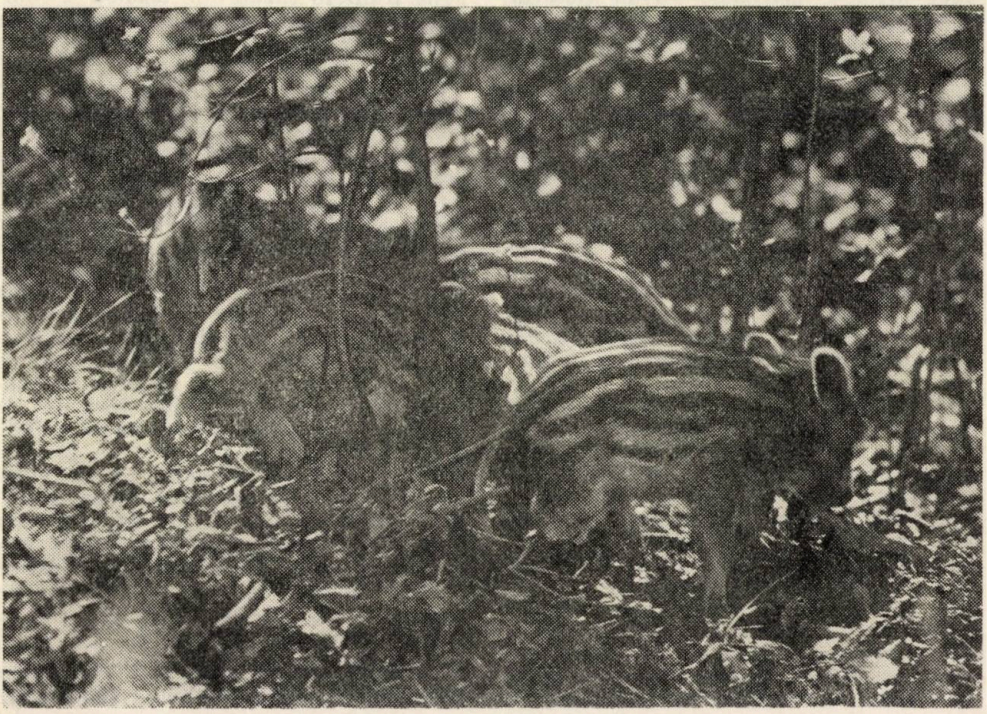

ȘI IARNA SE POATE PESCUI!

CU PRECĂDERE ÎN APELE COLINARE, iarna nu reprezintă anotimpul optim pentru practicarea sportului nostru preferat. Prea puține sînt posibilitățile pentru pescuitul la copcă, prea puțini la număr bibanii și știucile care ar putea aduce bucurie pescarilor. Iar în rîuri peștii mușcă slab sau chiar deloc, așa cel puțin ne-am obișnuit să credem.

Este adevărat, peștii nu mușcă nici în ritmul, nici cu intensitatea din restul anului, dar mușcă! Doar să știm unde, cînd și cum să-i căutăm.

UNDE CĂUTĂM PEȘTII?

Întotdeauna la apă adîncă. Cu cît apa este mai adîncă, cu atît și șansa de a da de pești este mai mare. Vom cerceta dară barajele, porțiunile din avalul acestora, acolo unde apa învolburată începe să se liniștească într-o bulboană. Vom trece pe la capătul din jos al bulboanelor mari, acolo unde curentul este mai slab și mai uniform. Nu vom omite nici pragurile în spatele cărora apa este mai liniștită și mai adîncă. Linurile de pe lîngă marile bancuri de nisip sau pietriș. În cazul fericit că există prin zone în care urmează să pescuim vreo conductă prin care este deversată apa caldă (dar nepoluată!) din termocentrale sau întreprinderi, vom cerceta cu răbdare toate bulboanele și locurile cu apă mai adîncă din josul acestora.

Important este ca în locul ales pentru pescuit, curentul să fie slab. Locurile total lipsite de curent nu sînt atît de frecvent căutate de pești ca cele în care persistă un curent slab. Fundul accidentat al apei, cu gropi sau obstacole submerse atrage și determină peștii să staționeze, pe de altă parte însă poate schimba, în adîncime, direcția curentului.

Rezultate mulțumitoare se pot obține și în bulboanele din lungul malurilor abrupte, mai ales în coturile rîurilor. Bune locuri de staționare oferă peștilor și canalele cu ape adînci de pe fundul albiei, prin care trece un curent slab, continuu și uniform.

CÎND CĂUTĂM PEȘTII?

Numai ziua, în amiaza mare! Nu are nici un sens să ne grăbim, să ajungem înaintea soarelui la malul apei. Peștii încep să muște abia cînd vom simți că soarele începe să încălzească.

Rezultatele vor fi slabe sau nu vom avea de loc mușcături dacă ieșim la pescuit imediat după o scădere mai accentuată a temperaturii. Excepțiile de la această regulă sînt extraordinar de rare. Peștii vor începe să tragă mai bine dacă frigul, chiar accentuat, s-a instaurat de mai multă vreme. Perioade lungi cu temperaturi scăzute nu trebuie deci să ne împiedice să ieșim la pescuit; doar hainele să ne fie mai călduroase! Cunoscut este faptul că cele mai bune rezultate se obțin cînd vremea se încălzește. Este bine să ieșim la pescuit și atunci cînd, după o ușoară creștere a nivelului, apele încep să se stabilizeze, limpezindu-se din nou. Ori, acest lucru nu este greu de stabilit.

CE PEȘTI SE POT PRINDE?

Teoretic, specii puține, practic aproape toate! Dar este bine să nu ne așteptăm la vestitele excepții, ci să ne adresăm direct acelor specii care sînt mai active și în timpul sezonului rece. În apa caldă, deversată în rîuri, se poate captura aproximativ aceeași gamă de specii ca și în restul anului. Nici chiar somnii și crapii nu cad în obișnuita amorțeală care-i cuprinde în apa rece. Mai mult chiar, se hrănesc destul de intens, totuși, nu chiar ca în restul anului.

Bancurile de scobari își trădează prezența prin străfulgerările știute, în timp ce pasc algele de pe fundul apei. Ca și în lunile de vară, trăiesc în cîrduri. Active sînt și mrenele, și ele de regulă în grupuri de cîteva exemplare, pe fundul apei. În caz că putem observa astfel de pești îi recunoaștem ușor după aripioarele pectorale, mai totdeauna larg deschise. Și cleanul se ține la fundul apei, mai precaut decît în restul anului, avantajat acum de limpezimea apei. Din cele mai adînci bulboane ne putem aștepta și la cîte un caras ghebos, la roșioare sau babuște care stau în bancuri numeroase prin aceste locuri. Un pescuit destul de bun se poate face la mihalț. Doar că acest pește activ în tot timpul anului trăiește în prea puține ape curgătoare la noi.

CUM SE POT PRINDE PEȘTII?

Cu excepția mușcăturilor mai rare, deci cu așteptare mai multă, mult mai ușor decît în restul anului! Desigur, trebuie să așteptăm destul de mult pînă vom avea prima mușcătură, deci pînă descoperim locul în care staționează peș-

tii. Una, două ore nu sînt ieșite din comun. Dar în acele locuri în care am înregistrat o mușcătură, acolo vom poposi mai mult timp. Mai curînd sau mai tîrziu vom avea și alte mușcături ; peștii stau în timpul iernii întotdeauna în grupuri, uneori chiar foarte numeroase. Acolo unde am capturat un pește, de regulă vom mai avea și alte mușcături, doar răbdarea să ne ajungă !

În timpul iernii peștii se mișcă încet și nu se deplasează departe de locurile de staționare. De acest lucru trebuie să ținem seama și la nădire. Nada va trebui să atragă peștii spre cîrligul care se va mișca foarte puțin din loc, în orice caz controlîndu-se o suprafață infinit mai mică decît în cursul verii.

Peștii lînceziți de apa rece nu vor urmări momeala, nu se vor deplasa spre cîrlig rapid și de la distanțe mari. Ne putem convinge ușor de acest lucru urmărind cele ce se petrec în apa limpede. Peștii vor urca lent pe „dîra de miros" pornită de la nadă, culegînd doar acele părți ale nadei care le vor veni aproximativ înaintea botului. Peștii se deplasează într-o linie șerpuitoare, controlînd și explorînd o zonă mult mai redusă în suprafață decît în timpul verii.

În cursul lunilor reci, mai toți peștii stau la fundul apei. Pescuim deci întotdeauna la adînc, eventual cu 2—3 cm deasupra fundului.

desen de Nic. Nicolaescu

NADA ȘI MOMEALA

Acestea vor trebui să exercite o atracție și mai mare decît în restul anului. Peștii care ne interesează în timpul sezonului rece nu se hrănesc de loc intens, consumă doar cantități mici de hrană.

Nada care urmează să trezească pofta peștilor și să-i atragă spre momeala oferită, trebuie să dea cît mai mult „miros". Ca eficient și totodată destul de accesibil, s-a dovedit un amestec obținut din miezul unei franzele (sau jumătăți de franzelă) și un pahar de făină de mălai, care se frămîntă cu o mică cantitate de lapte pînă la formarea unei paste omogene. Cîțiva viermuși sau rîme — din motive de economie tocate mărunt —, eventual sînge închegat sau splină tocată dau amestecului un miros irezistibil pentru pești. Pescuindu-se de regulă în bulboane, în locuri cu curent slab, nada se poate plasa cu exactitate cu puțin în amonte de locul unde vom începe pescuitul. Dîra răspîndită de nadă se poate recunoaște și urmări clar prin apa limpede.

Este de recomandat ca înaintea pescuitului să ne fixăm asupra a două locuri diferite, în care vom depune cîte un cocoloș de nadă. Timpul este suficient pentru ca să ne putem permite o deplasare de cîteva sute de metri de la primul loc în care vom încerca să înșelăm vigilența peștilor amorțiți din cauza temperaturi or scăzute. În acest fel ne putem asigura un al doilea loc de pescuit, în care nu vom mai pierde timpul cu năditul și așteptarea.

Pescuitul îl vom începe după aproximatix o jumătate de oră de la nădire. În cazul ideal, rar dealtfel, vom da drumul cîrligului în apă de îndată ce vom vedea apărînd primii pești în dîra de miros a nadei.

Momeala, indiferent pentru ce specie este gîndită, va fi mică. În timpul iernii peștii nu prea se apropie de momeli mari. Momeala, acest lucru este esențial, este cu atît mai eficace, cu cît este mai vie. Cele mai bune momeli vor proveni deci din rezervele procurate și păstrate (în pivniță) încă din timpul toamnei. Pe cît posibil vom folosi rîme roșii, viermuși, lipitori mici, larve de efemere sau de trichoptere. Cutia cu aceste momeli se păstrează tot timpul pescuitului în buzunarul pantalonilor sau în cel din interiorul hainei, la cald. Putem folosi cu rezultate destul de bune cubulețe de sînge închegat sau mici bucăți de splină, cu care venim pregătite de acasă. Restul momelilor, deci rîme, intestine, peștișori conservați etc., vor da rezultate mult inferioare față de cele amintite mai sus.

UNELTELE NECESARE

Vor fi cele mai ușoare și mai fine. Peștii, chiar de talie mare, se apără foarte slab în apa rece, astfel încît pot fi aduși ușor la mal cu sculele cele mai fine.

Lungimea optimă a vergii este între 1,80—3 m, în funcție de lățimea apei în care pescuim. Este bine să folosim vergi cu inele cît mai largi, la care nu va exista pericolul să se închidă cu dopuri de gheață. Din timp în timp vom controla inelele, îndepărtînd gheața care se formează mai ales la inelul din vîrf. Astfel, vom evita surprizele neplăcute, care ar putea fi provocate de firul prins în gheață. Mulineta va fi mică și ușoară, mai ales că nu vom avea nevoie de o rezervă mai mare de fir. Firul de 0,20—0,22 este suficient de gros pentru a putea face față celor mai mari pești, permițînd totodată folosirea unor strune de 0,15—0,18 mm, absolut necesare în apa limpede din timpul iernii. Pluta va fi fină, sensibilă și ușoară. Sînt de preferat tipurile de plută mult alungite, de pe care apa să se poată scurge repede.

În timpul iernii mușcătura peștilor este slabă, gingașă, deseori doar greu sesizabilă. Tremurăturile slabe ale plutei sau schimbarea lentă a direcției de deplasare sînt semnele cele mai obișnuite. Relativ rar pluta este scufundată complet, și în astfel de situații mișcarea este lentă și uniformă.

ȘI IARNA SE POATE PESCUI

Cîrligele folosite vor fi adaptate momelilor de mici dimensiuni, deci de nr. 9—14. Pescuind cu cubulețe de sînge închegat putem folosi cîrlige triple mici.

Plumbul se fixează destul de aproape de cîrlig, la 8—10 cm, astfel încît momeala să fie rapid scufundată și menținută la fundul apei. De regulă, se folosește o singură alică, evitîndu-se astfel încurcarea firului îngreunat cu mai mulți plumbi. Degetele care amorțesc rapid în frigul iernii nu ne vor permite să descurcăm prea des încîlciturile firului.

Minciocul, a cărui plasă ar trebui tratată anti-îngheț, nu este absolut necesar. Dar, mai știi ?

Pescuitul din timpul iernii este un pescuit de finețe. Pești de talie mijlocie și mare se pot captura cu unelte atît de fine, încît pare de-a dreptul de necrezut. Oricum, rareori vom putea captura un număr mare de pești în timpul iernii.

Totuși, o zi însorită de iarnă, un termos cu ceai sau cafea fierbinte, o sticlă cu tărie, un foc cu vreascuri, care să ne încălzească spatele și... doar peștii să muște !

Peter WEBER

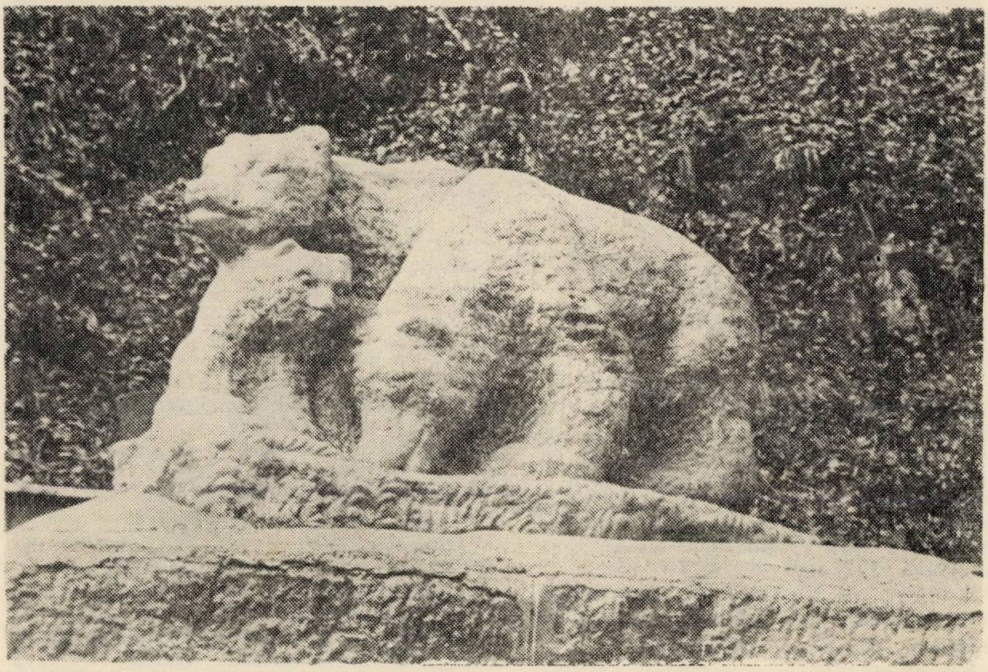

„Urșii" — grup statuar la Fîntîna Albă, pe șoseaua Brașov-Tg. Mureș *(foto T. Dăneți)*

UN TEST DE ARTĂ PALEOLITICĂ PROPUS AGERIMII VÎNĂTORULUI

LE RECUNOAȘTEȚI?

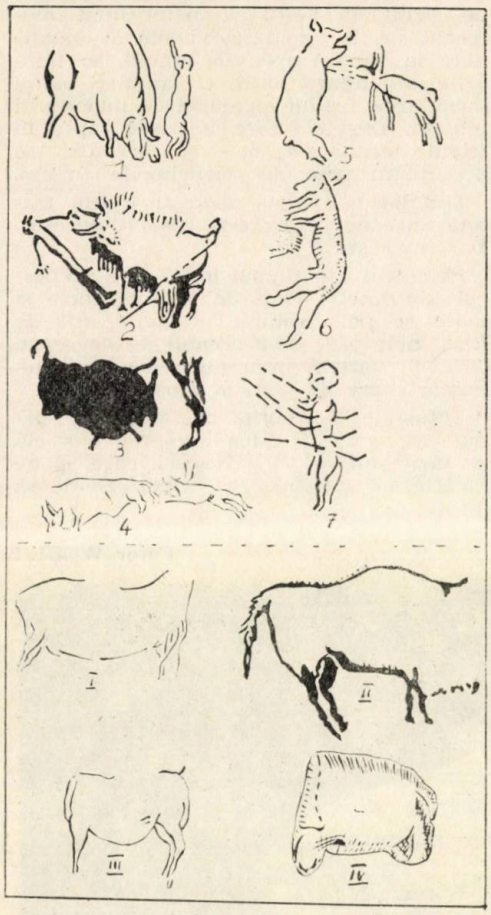

MUNCA L-A CREAT PE OM, NE ÎNVAȚĂ dialectica. Dar tot munca a creat și întreaga cultură, inclusiv arta cea mai veche pe care a cunoscut-o omenirea. Indiscutabil, au trecut multe zeci de mii de ani înainte ca oamenii primitivi, care au participat la producția materială să fi putut crea ceea ce numim, obișnuit, artă primitivă. Procesul dezvoltării producției și a omului cu o gîndire și o „minte formată" s-a încheiat la limita dintre paleoliticul inferior și cel superior.

Arheologia comunei primitive, reconstituită cu ajutorul desenelor de pe stînci, din peșterile ornate, a statuetelor, a gravurilor rupestre, demonstrează, evident, cum în procesul dezvoltării practicii sociale au apărut cerințele și aptitudinile de cunoaștere ale omului, generate de activitatea de producție și, tot așa, de totalitatea condițiilor de viață. Ea arată, de asemenea, că activitatea de zugrav a omului din paleoliticul superior, a atins un mare grad de perfecțiune. Desenînd un animal, omul de atunci cunoștea și reproducea deprinderile lui, lucru care-l ajuta în confruntarea de zi cu zi, îndeosebi la vînătoare.

Monumentele activității plastice a oamenilor din comuna primitivă, pe care le cunoaștem, aparțin așa-numitei epoci aurignaciene (aproximativ cu 25 de mii de ani î.e.n.). Multe dintre aceste creații redescoperite în Franța, Spania, Italia, URSS etc. prezintă un interes deosebit. Ele ne dovedesc că, în stadiul paleoliticului superior, omul deja atinsese o oarecare „perfecțiune", îndestul de mare, nu numai în confecționarea unor obiecte din piatră, dar și în capacitatea de a generaliza, în priceperea de a întipări „cele văzute", fixîndu-le într-o formă concretă. Așadar, omul primitiv — cu tot orizontul lui limitat — desena totuși obișnuit animalele pe care, în practica de zi cu zi, le vîna. Dar, dacă, săpăturile arheologice — mereu mai multe, care reînvie sfîrșitul epocii musteriene (aprox. 50 mii de ani î.e.n.) dau putința cunoașterii ornameniticii primitive — în care trăsăturile sînt executate de o mînă „neîndemînatică" și „neexperimentată", în schimb omul aurignacian care, la drept vorbind, se deosebea prea puțin (prin constituția sa) de omul actual, a pășit cu mult înainte, comparativ cu stadiul musterian ; animalele sînt înfățișate cu destulă iscusință. Desenele, gravurile din peșterile ornate din epoca magdaleniană (15—20 de mii de ani î.e.n.) dovedesc că în jurul acestei epoci, tehnica redării artistice s-a ridicat pe o treaptă incomparabil mai înaltă (cîteva exemple : „renul nordic" de la grota franceză Font-de-Gaume, „bizonul rănit" de la peștera spaniolă Altamira etc.), se caracterizează printr-o siluetă relativ corectă și demonstrează priceperea foarte dezvoltată a oamenilor-artiști din comuna primitivă de a oglindi realitatea înconjurătoare, de acolo unde își ducea el viața într-o formă plastică.

Din cele arătate aici, din alte cunoștințe de orizont cultural-științific ale vînătorului sportiv, puteți identifica, în linii generale, siluetele reproduse în desenul propus de noi ? Sînt, doară, cîteva teste de perspicacitate. Indicăm cîteva „repere" (a se vedea desenul). În fig. 1, omul, vînătorul paleolitic, se confruntă

cu un bizon ; dar unde, în ce peșteră ? În fig. 2 este prezentat un vînător „rănit" de un bizon ; sînt vizibile „sulița", cît și „rana" suferită de vînător. În fig. 3 un vînător își înalță brațele înaintea unui bizon ce-i apare din față. În fig. 4 un vînător care a capturat un bizon. În fig. 5, un vînător „atacat", pînă la urmă răpus de un urs. Fig. 6 prezintă un vînător „rănit" de laba cu aplomb a unei urside.

Sînt, în desenul nostru, și animale reprezentate de vînătorul-artist paleolitic ca neavînd „cap", de pildă în fig. 1. Sau alți bizoni cărora le lipsesc capetele (fig. II). În fig. III animale ce n-au cap (intr-un ansamblu — nereprezentat în imagine — de boi și cai). În fig. IV (gravură pe os) un alt animal căruia îi lipsește capul.

LE RECUNOAȘTEȚI ?

O indicație în plus : nu trebuie să se uite, să se neglijeze, că mitologia sincretică — termenul derivă de la noțiunea filosofică de sincretism, adică sistem de a concilia diferite păreri „despre ceva" — îmbinînd în mod ciudat fantezia cu realitatea, reprezentările mistico-religioase primitive cu elemente ale creației inconștient-artistice, cuprindea totuși elemente ale adevărului vieții și exprima tendințele oamenilor de atunci de a transforma realitatea. Și acum vă invităm la „descifrare".

Text și desene de
PLUTARH ANTONIU MIHĂILESCU

ANIMALUL ÎN FABULĂ ȘI CARICATURĂ

FABULA ȘI CARICATURA ÎNTRUnesc deopotrivă imaginația și umorul și de aceea, autorii lor au fost dintotdeauna înclinați să identifice omul cu animalul, producînd un efect comic.

Fabula, prin însăși structura sa, denaturează felul de a fi al unui animal, atribuindu-i anumite deprinderi și moravuri omenești, cu scopul de a le îndrepta. Creatura mută vorbește astfel prin intermediul fabulistului pentru ca omul să-și poată recunoaște greșelile.

La romani, leul era un tiran atotputernic și din această cauză ei denumeau „Leonina societas", societatea în care unul ia partea leului, cea mai mare, bineînțeles ; vulpea personifică viclenia, în timp ce lupul „îmbrăcat în piele de oaie", devine „lupul moralist" în fabula cu același titlu a lui Grigore Alexandrescu.

Ajuns împărat și auzind că în țara sa se află mulți prigonitori, lupul își adună supușii și le ține o lecție de morală spunîndu-le :

„Gîndiți-vă la suflet și luați de la mine
Pildă a face bine".

Lupul purta însă tocmai o manta din pielea jupuită de pe o oaie și atunci :

„Răspunse un vulpoi, în slujbe lăudat :
— Ne poate fi iertat
Să vă-ntrebăm smerit de vreți a ne-arăta
De unde-ați cumpărat postavul de manta ?"

În fabule măgarul rămîne tot... măgar, fiind recunoscut ca atare și de poetul comic latin Plaut zicînd : „Non homines magis asinos vidi", adică „N-am văzut oameni mai măgari — mai proști".

Cu toate că nu toate atributele acordate animalelor concordă cu adevărul zoologic, ele exprimă ideea că și-au însușit unele „apucături" umane pe care, încă dinaintea erei noastre, celebrul fabulist grec Esop a știut să le valorifice în nemuritoarele sale fabule.

La începutul erei noastre, latinul Fedru, imitînd pe Esop, scrie și el fabule pentru ca, în sec. XVII, francezul La Fontaine, fără a inventa subiectul fabulelor sale — dealtfel împrumutate de la Esop și Fedru sau alți precursori — a scris opere de o perfecțiune inegalabilă, îmbogățite prin cugetări personale, întemeiate pe propria-i experiență.

Caricaturistul animalier, urmărind același scop ca și fabulistul, compară prin arta sa fizionomia și comportamentul omului cu cele specifice animalelor.

Întocmai ca și fabulele, caricaturile sînt mijloace prin care se împrumută animalelor calitățile morale, bune sau rele, ale omului.

Fabula și caricatura reprezintă oglinda omului, sperînd că-l va face mai bun.

C. S.

Puști simple, puști combinate

FIECARE VÎNĂTOR A avut ocazia să vadă, pe lîngă obișnuita pușcă cu două țevi alăturate, și un boc, o mixtă sau un driling. Destul de puțini, mai ales între începători, cunosc multiplele combinații de țevi existente. Desigur, unele sînt rare, altele nu se mai fabrică decît în baza unei comenzi speciale. Merită, totuși, să le cunoaștem.

1. Pușcă cu alice cu o singură țeavă, astăzi aproape numai în versiunea cu repetiție automată.

2. Obișnuita pușcă cu alice, cu două țevi alăturate. În prezent cea mai răspîndită armă de vînătoare, dar care tinde să fie înlocuită cu pușca cu țevi suprapuse (boc).

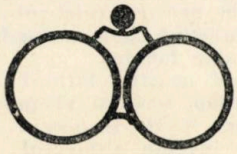

3. Pușca cu alice cu țevi suprapuse, numită și sistem boc.

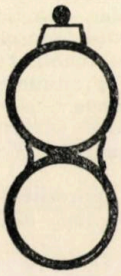

4. Vechea pușcă mixtă, cu țevi alăturate. Nu se mai fabrică în prezent.

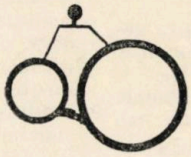

5. Pușcă mixtă boc. Deși cele mai multe au țeava cu alice sus și glonțul jos, există și modele la care țeava pentru glonț este în partea superioară.

6. Drilingul, în forma clasică. Este pușca vînătorului de pădure.

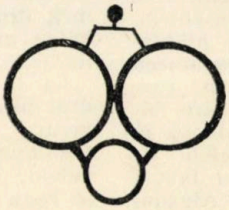

7. Driling, un model mai puțin obișnuit, cu o țeavă ghintuită, de calibru mic, dispusă în șina țevilor cu alice.

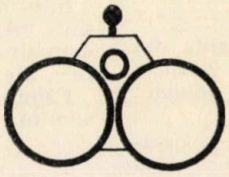

8. Driling cu trei țevi lise (pentru alice). Foarte rar întîlnit, nu se mai fabrică în zilele noastre.

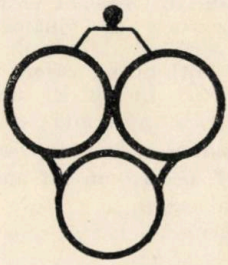

9. Driling cu două țevi ghintuite, de același calibru. Deși se fabrică destul de rar, este o pușcă foarte bună pentru vînătorul de urși și mistreți.

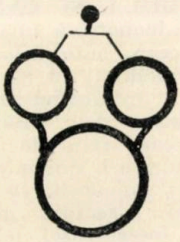

10. Driilng boc ; o țeavă pentru cartuș cu alice sus, una ghintuită de calibru 7—8 mm jos și o a treia, de calibru mic, alăturată. Este o armă grea și dificilă în privința reglajelor.

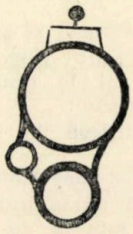

11. Vierlingul, pușca cu patru țevi, în forma clasică. De fapt este un driling

în a cărui șină a fost dispusă și o țeavă cu glonț de calibru mic. Este și aceasta o pușcă grea și cu mecanisme complicate. În prezent, funcțional, este înlocuită de drilingul obișnuit căruia, atunci cînd este cazul, i se introduce, într-una din țevile lise, o țeavă suplimentară, ghintuită, cu calibru mic.

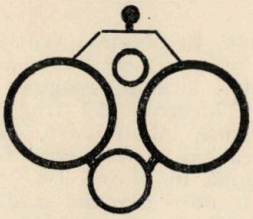

12. Vierling, o variantă mai rară.

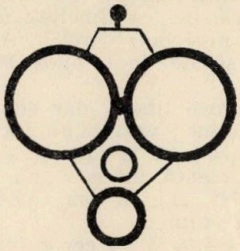

13. Pușcă basculantă cu două țevi ghintuite alăturate, numită și dublu expres. Se fabrică în calibrele cele mai diferite, de la 6,5 pînă la super greul 650 Nitro/15,6 mm).

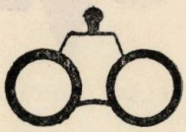

14. Boc cu două țevi ghintuite de același calibru, de asemenea numit și boc dublu expres.

15. Boc cu două țevi ghintuite dintre care cea de jos, de calibru mare

(7—8—9,3 mm) iar cea de sus de 5,6 mm. Este numită și „pușcă de munte". Vînătorul are la dispoziție, pe lîngă glonțul mare pentru căprior, cerb, mistreț, și unul de mică putere pentru răpitoare, cocoși de munte etc.

Evident, fantezia și posibilitățile tehnice ale producătorilor armelor de vînătoare nu se vor opri aici...

Tudor DĂNEȚI

RĂZBUNAREA UNUI ELEFANT PĂCĂLIT

ÎNTR-O MENAJERIE pariziană un vizitator trece prin dreptul unei cuști unde se află adăpostit un elefant care, obișnuit să i se dea ceva de mîncare, scoase trompa printre gratii.

Vizitatorul îi oferi mai întîi o frunză de lăptucă, legumă neagreată de acest animal, apoi, la refuzul lui, îi întinse un măr și, în același timp, îl înțepă cu un ac gros în trompă.

Elefantul nu reacționă imediat la acest semn de răutate, însă, după ce vizitatorul făcuse ocolul menajeriei și se opri în fața unei alte cuști aflate chiar în

dreptul aceleia unde sta elefantul păcălit, acesta, în loc să-l prindă de gît cu trompa, se mulțumi să-i apuce pălăria, să o rupă în bucăți pe care le aruncă afară din cușcă, scoțînd un răcnet parcă de satisfacție.

Martorii acestei scene făcură haz de inofensiva răzbunare a elefantului iar respectivul, rămas fără pălărie, a fost nevoit să ia o trăsură pentru a-l duce la un magazin de unde își cumpără o altă pălărie, mersul cu capul descoperit nefiind obișnuit în acel timp.

Constantin SIMIONESCU

O pîndă la vulpi

S-AU SCUTURAT DE MULT FLORILE din livezi și horbotele albe ale castanilor. Iarba urcă spre soare cu dorința vădită de a-și depăși cuvenitele norme de creștere, cucul tot mai numără anii, dar greșește într-una și o ia de la capăt, mierlele șuieră întocmai ca în versurile lui George Coșbuc, iar căprioriii au ieșit din făget în grîiele viguroase. Noi, puștii, ne bucurăm ca niște nevîrstnici, ascultînd toaca ciocănitoarei în vreun trunchi de molid uitat de vreme. Ne îndeletnicim acum cu treburi pașnice : pușca stă în toc, o purtăm numai pentru a-i simți apăsarea caldă a curelei pe umăr. În schimb, au ieșit să-și joace sclipirile în soare fierestrăul, foarfeca și ciocanul.

A fost o iarnă neobișnuit de aspră și, după mulți ani în care hrănitorile cu fîn și frunzare stătuseră neatinse — le primenem noi în zilele de vară, aruncînd în ponoare cositura veche — iată-le acum golite. Și ne pare bine că n-am muncit în zadar vara trecută. Cît a stăruit omătul pe sub copaci, din decembrie pînă în primele zile ale lui mai, Pensionarul a cutreierat pe-ndelete, cu dichis, toate pripoarele și văioagele din șoseaua asfaltată de lîngă Tazlău și pînă hăt, departe, spre Valea lui Ion. Cunoștea bine locurile, călcate iarnă și vară mulți ani. Se oprea ici și colo și însemna cîteva cuvinte în carnețelul cu coperte de mușama. Se ducea singur, căci noi, cei mai în putere, eram cu toții pe la slujbele noastre, iar moș Manea, vechi tovarăș de vînătoare, se cam șubrezise de la o vreme și trăgea la hodină. Se ducea singur, pășea rar, o leacă legănat, dar se ținea drept, cu spatele încă nebiruit de cele aproape opt decenii adunate așa, pe neștiute. Se ducea să citească urmele caprelor și ale mistreților, să se încredințeze că iepurii și-au jucat horele în aceleași poieni și că vulpile nu și-au părăsit hățașurile vechi, știute din alți ani. Mai ales la urmele vulpilor zăbovea Pensionarul, le cerceta cu băgare de seamă și, dacă avea răgaz, le însoțea pînă la vizuină, lesne de găsit iarna pentru cine are răbdare și timp. În preajma urmelor ori a vizuinelor își scria, cu litere meticulos încondeiate, formule magice și strict secrete. Am încercat să-l trag de limbă pe moș Manea, într-o seară, cînd se nimerise să veghem în doi, pînă tîrziu, o ulcică rotundă în pîntec. Dar ortacul Pensionarului mi-a răspuns ocolit : „Ce scrie dumnealui în carnet ? Ehei ! Păi acu' vreo zece ani, pe la ceasul aista, erau golite cinci ulcele... Da ! de ! Mă și mier ! Că eu îs cam trecut, da' dumneata, nu te supăra, bei ca fimeile : numai te alinți. Ori nu-i bun vinul ?“ Altceva n-am putut scoate de la moș Manea.

„Dacă ai o duminică liberă, dar acum, curînd, vino pe la mine ; vezi să nu întîrzii să vii devreme, că pînă la apusul soarelui să plimbăm oleacă pușca“. „La ce să umblăm acum ?!“. „Ei, ia așa... poate pîndim la ghizuina vulpii...“

În sîmbăta asta caldă și cu cer nespus de limpede, trec în goana mașinii printre lanurile verzi — secara s-a ridicat pînă la șaua calului —, să nu ajung prea tîrziu la întîlnire. Trag mașina în ogradă, sărut mîna gazdei și îmi cer iertare pentru încălcarea hotarelor liniștei dumisale ; laud cu deplină sinceritate dulceața de chitră: Ehei, cine mai face azi așa ceva ? și ne cam ducem, Pensionarul și cu mine, căci așa-i porunca : pas vioi spre pădure ! Meșterul nu uită, de bună seamă, că sînt un biet tîrgoveț neinițiat în complicatul ritual care se cheamă „pîndă la ghizuină'. Cîte ceva tot mai știu, fie din revista vînătorilor, fie din cartea cea mare a profesorului Cotta, pe care o scosesem din vreme la un loc mai ferit, să nu mă întrebe soția : „Iar ai luat abecedarul ?“. Poposisem pe un podeț, ne ușurăm umerii de poveri, eu deschid bine urechile, iar sfătuitorul meu întru vînătoare de vulpi mă școlește preț de două ulcele de-ale lui moș Manea ; pe urmă îmi pune întrebări și eu dau răspunsuri mulțumitoare, așa că gata ! putem așeza pînda. Privind spre apus, am bănuiala că lecția a avut drept pricină de căpătîi să umple timpul pînă la momentul potrivit, căci iată, soarele stă să sca-

pete după deal, pădurea își pune găteala serilor de vrajă, iar noi ne furișăm, desigur... vulpește spre vizuină.

— „De unde știi mata, meștere, unde se ascund vulpile ?!“

— „Ehei ! păi ce-am păzit eu toată iarna“? Și scoate triumfător carnețelul misterios.

— „Îl vezi ? Aici e toată pădurea. Hai !“.

Înțeleg deodată cum se face că, în fiecare zi de vînătoare, meșterul se întoarce cu o piele de vulpe în rucsac : știe unde să le aţină calea !

Planul de bătaie-i făcut : Pensionarul va veghea înspre poiană ; eu, spre pripor. Cumătra trebuie să iasă curînd la șoricărit (dacă nu cumva o fi plecată din zori), așa că-i musai să fim cu ochii în patru, să nu luăm în seamă nici descîntecele pădurii, nici țînțăreii care s-au jurat să ne beie sîngele... Mă strecor în prihord repede și fără zgomot, după toate prescripțiile primite de curînd, gîndindu-mă că, de-ar fi aici Doctorul, tata vulpilor adică, nu l-ar ocoli norocul. Îl urmăresc cu admirație amestecată cu invidie pe vrednicul Pensionar care îmi dă încă o lecție de înalt profesionalism. După ce mă simte așezat la loc bun, caută din priviri ceva. Și găsește : e un moviloi de crengi vechi, cotropite de bălării și licheni, uitate de ani buni în marginea pădurii, îndesite bine și pe jumătate putrede. Cam pe acolo, deasupra, va să-și afle dumnealui locul de pîndă. Nu mă satur privindu-l ! Se cațără ca un băiețandru și, o dată ajuns sus, se așază turcește, cu arma la îndemînă și cu ochii aţintiți la gura vizuinii. O cîntăreață își inaugurează programul chiar în fagul de care mă rezem. Seara se învestmîntă în pulbere aurie și, în lumina amăgitoare, lucrurile încep să se metamorfozeze.

Cînd și cum o fi ieșit vulpea din vizuină, nu știu. O văd dintr-o dată cotind agale printre tulpinile alburii ale fagilor și, cu un reflex pe care-l blestem în aceeași clipă, ridic pușca. Dihania se prelinge în umbră, teafără, dar bubuitura armei mele îmi prilejuiește cel mai neașteptat spectacol ce mi-a fost dat vreodată

să văd la o vînătoare : îndată după foc, movila de crengi, cu Pensionar cu tot, se rupe de la pămînt și pornește în iureș printre tufe. Pensionarul strigă ceva, nu înțeleg ce. Mă cheamă, sau vorbește cu balaurul care-l plimbă în cîrcă, printre fragi ?

Ajung lîngă el și-l văd bine sănătos, șezînd tot turcește și tot pe grămada de crengi, cu pușca bine strînsă între degetele albite și cu privirile rătăcite încotrova, spre negurile codrului.

— „Asta nu cred să fi fost în program, zic. Da' ce era meștere ?“ Pensionarul parcă nu mă aude. Abia într-un tîrziu mă privește, ca și cum vorbele mele ar fi ajuns la el, într-o îndepărtată lume, tulburîndu-l ; înalță dintr-un umăr și răspunde :

— „Ce să fie... Ia, un prăpădit de mistreț, vai de capul lui !...“

Mihai MANCAȘ

CÎNTEC

Din izvoare-ngemănate
Ape-n unde legănate
Învîrstează țării brîu :
Mai întîi, fir de pîrîu,
Înstrunit cu strînse maluri,
Scoc în pietre, sparte valuri,
Ciute în ciopor nomad
Înmuindu-și botu-n vad,
Curcubei cu volănaș
Sub cotloanele-sălaș...
Mai apoi, cu maluri late
Și cu alte ape-n spate ,
Adîncit de vremi uitate,
Susurînd în lung aval
Ca o doină din caval
Pe sub poale de păduri
Șerpuind după răsuri
Pînă cînd pod și podețe
Îi dau rîului binețe...
Și-nfrățind cu fiecare,
Fluviului dînd întrupare
I se pierde urma-n mare...
Fir de apă din izvoare !

D. C. MAZILU

Căprioru l MUGUREL

L-AM CUNOSCUT TOAMNA TRECUtă, în codrii dintre Siret şi Sitma.

Pornisem să-i capăt trofeul visat, neapărat unul medaliabil. Pînă în acea după amiază, căprioru l pe care pusesem ochii îmi jucase nenumărate feste. Un fîlfîit de pasăre, un vîrtej de vînt sau o cracă uscată, ruptă de vreo vietate ori chiar din vreo năzărire de-a lui, şi brăhnea scurt lăsînd într-o clipită poiana goală.

...De-atîta liniştе îmi auzeam răsuflarea. Aşteptînd în pîndă, după o vreme începui să mă legăn în îndoială : „şi dacă nici de data aceasta nu apare ?“ ca tot singur să mă resemnez : „n-ar fi prima dată cînd îl aştept în zadar...“ Sub apăsarea acestor gînduri şi a dorinţei arzătoare de a-l avea în faţă — o dată şi pe medaliatul meu, o tufă din marginea cealaltă a poienii mi s-a părut că s-a mai întunecat. Simţeam cum îmi zvîcneşte inima. Cu toţi nervii încordaţi şi plin de emoţia momentului, nu mi-a stat în putinţă să văd clar. Nici binoclul nu a putut dezlega enigma : e ţapul meu cel aşteptat sau vreo căprioară care ezită să păşească în poiană !

În asemenea clipe aşteptarea pare tare lungă, şi totuşi aştepţi... Aştepţi chiar de-ţi tremură mîna ţinînd binoclul la ochi, urmărind să descoperi şi cea mai mică mişcare a vînatului. O faci cu strădanie de mucenic, strunindu-ţi nervii şi încordîndu-ţi puterile, răbdarea.

Sălbăticiunea s-a mişcat. A păşit în luminiş. Nu mai pun mîna pe arma pregătită. Mă destind. E o căprioară. Făcînd cîţiva paşi, ea s-a oprit stană. A rupt, pe furate, o gură de otavă şi, ca electrizată, ridică sus capul, săgetînd cu privirea roata poienii. Mai face cîţiva paşi către mijlocul luminişului. Deodată se opreşte şi priveşte spre locul de unde ieşise din codru. Mare-mi fu mirarea cînd de după aceeaşi tufă apar nu unul, ci doi ţapi, zburdînd. Săreau pe loc sau în voltă, se împungeau, se băteau berbeceşte, cap în cap, în glumă, păcălindu-se. Corniţele erau în plină dezvoltare. Nu puteam să fac deosebiri nici la culoarea blănii, cafeniu-roşcată, cu pîntecele alb şi cu smoc de păr pe burtă, specific ţapilor, nici la botişoarele negre şi ochii mari, nici la urechile puţin ascuţite. Aveau picioarele zdravăne, bine încordate, gata de salt în caz de primejdie. După joacă, talie şi corniţe, păreau fraţi. Erau mult prea tineri pentru ca viaţa să le fie scurtată.

Căprioara care supraveghea şi asigura joaca nu le putea fi decît mamă. Zbenguindu-se ei au ajuns cu hîrjoana chiar lîngă tufa unde eram ascuns. La cel mai voinicuţ, care părea şi mai strengar, mai isteţ, păcălindu-l în volte şi-n înghiontiri pe fratele său, am observat pe omoplatul stîng o pată clară, mai închisă la culoare. Mi-am întipărit-o în minte, convins că ne vom întîlni cîndva. Şi tot atunci, pentru joaca şi pentru ţinuta lui, i-am pus în gînd un nume : Mugurel.

Mi-am adunat echipamentul şi am pornit spre sat, purtînd în minte făptura voinică şi jucăuşă a lui Mugurel. Mă gîndeam că cu vremea va ajunge conducătorul unui ciopor şi atunci va purta un trofeu rîvnit de mulţi vînători. Mugurel îmi intrase în inimă şi-mi devenise drag. Începusem să mă îngrijorez de primejdiile care-i sînt puse în calea vieţii.

De dragul lui şi alor lui, ca şi din dorinţa neclintită de a mă reîntîlni cu rîvnitul meu căprior al cărui trofeu mi-l voiam, îmi formasem obiceiul de a mă duce mai des în pîndă. Parcă eram înţeleşi ; veneau mereu la întîlnire, căprioara cu amîndoi căpriorii. Ajunsesem să mă duc la pîndă fără gînd de a mai răpune prin foc vreo vietate, ci doar de plăcerea revederii şi a grijii pentru viaţa lui Mugurel. Pe semne că ei se deprinseseră cu apariţia mea, căci îmi făceau adevărate surprize. De obicei îmi tăiau calea pe potecile pădurii sau păşteau ori se hîrjoneau în poiană fără a se mai sinchisi că mă apropiam. Începusem să mă conving că cele trei sălbăticiuni mă socoteau protector. Această nouă situaţie mă bucura extraordinar.

După un timp brumele s-au îndesit, pădurea s-a dezbrăcat aşternînd pe jos covor de frunze-ngălbenite, apoi au început ploile reci, lapovi ţa şi, în sfîrşit, ninsoarea fugări repede toamna.

Pădurea părea mohorîtă şi pustie. În serile cînd întîrziam pe cărările codrului cu prietenul meu Silică, auzeam cîte o dată din străfunduri de hăţiş scîncet şi chemări de lupi. Cine crede sau zice că în asemenea momente nu are emoţii, să nu-l credeţi. Înseamnă că n-a auzit niciodată, pe lună sau fără lună, iarna, în liniştea mormîntală a pădurii urletul scos din gîtlejurile întregii haite de lupi. Acest urlet stîrneşte toate spaimele din suflet, înfricoşează sălbăticiunile, para-

lizîndu-le. Este înștiințarea ceasului hăituirii, a vînătorii, a gonirii sălbăticiunilor de către întreaga haită. Victimele sînt capturate de cei hotărîți de către căpetenia haitei. Unii gonesc iar alții se ațin la trecători. Aceștia, cu gheare și colți ca briciul, vor sfîrteca sălbăticiunea al cărei sînge cald, înmiresmînd aerul și înroșind neaua, va surescita pînă la paroxism lăcomia întregii haite, care se va buluci nebunește să-și înfigă colții și să înfulece din pradă.

Cine știe dacă nu într-un asemenea iureș al haitei nu s-a fi petrecut și drama căprioarei, mama lui Mugurel. Nici eu și nici Sile nu i-am mai întîlnit decît pe cei doi frați căpriori. Prin ce groază trebuie să fi trecut dacă ajunseseră să se ferească de adîncurile codrului, căutînd luminișurile, marginile pădurii, către sat. De cînd erau fără mamă ne tăiau calea cum ajungeam la marginea codrului iar în pădure ne însoțeau la mică depărtare. La înapoierea spre casă veneau pînă aproape de sat și se opreau în prima livadă. De aici ne priveau pînă dispăream între căpițele și casele gospodarilor din acea parte de sat. Cîteodată, de după căpiță, îi pîndeam ce fac. Amîndoi stăteau o vreme nehotărîți, dacă să se înapoieze în codrul amenințător. Porneau cu greu spre pădure. Se opreau și se uitau pe unde dispărusem între căpițe, încrezători că ne reîntoarcem.

Nu trecură multe zile după începerea noului an, că amarnica iarnă, dezlegîndu-și baierele traistei, s-a năpustit asupra Moldovei de Sus cu toate urgiile ei. Nopți și zile și iar nopți în șir a nins și a geruit de-ți îngheța răsuflarea. Troiene uriașe, măturate de vînturi năpraznice, înspăimîntau vietățile.

Gîndul mi-era la Mugurel și la fratele lui, amîndoi în primejdie de moarte. Mă frămîntau părerile de rău că nu-i puteam ajuta adăpostindu-i, hrănindu-i, protejîndu-i. Aș fi avut inima ușurată să-i fi știut că sînt pe la căpițele cu fîn din marginea satului.

În fine, cerul se limpezi lăsînd să urce în scîntei un soare cu dinți. Șovăiam între a mai sta în pat sau a risca să plec în căutarea lui Mugurel și a fratelui său.

În prima zi nu am ieșit, dar în ziua următoare nu am mai putut sta. Luptînd din răsputeri cu nămeții am ajus la Sile. După un scurt sfat, am pornit amîndoi spre pădure urmînd vechea noastră cale. Nu pot să vă spun cît doream să-mi iasă căprioriii în cale.

Căpițele erau troienite aproape în întregime, ca peste tot, cu oglinda albă orbitoare, cu mii și mii de sori în cristalele de nea. Nici o mișcare ; nici o urmă de vreo vietate. Mai îndîrjit ca pînă

aici și animat încă de o nouă speranță, îi făcui semne lui Sile și ne continuarăm calea spre pădure.

În livadă sulurile de nea, dese, nivelate de vijelia trecută și clădite oarecum paralel cu direcția noastră de mișcare, ne ușurau întrucîtva mersul. Vedenia mă paraliză. M-am șters la ochi, crezînd că-i halucinație. Răsturnat pe dreapta, cu capul spre sat și cu blana îmbîcsită de omăt, zăcea țeapăn, înghețat, un căprior. Revenindu-mi, m-am repezit să văd care dintre ei. Îi scutur cu grabă blana în dreptul semnului știut de mine, cînd mănușa mi se agață în lațul de sîrmă. Mi-am smucit mîna scoțînd-o din mănușa agățată și am continuat cu zor să-i curăț, așa, fără mănușă, omoplatul stîng. Era Mugurel. Scăpase de haita lupilor, dar nu și de ticăloșia omului...

Grupa noastră de vînători a descoperit repede făptașul. El a rămas acoperit de disprețul tuturor oamenilor din sat. Legea l-a răzbunat în felul ei pe Mugurel, pe acel căprior care ne arătase atîta încredere, neștiind sărmanul că și printre oameni se mai găsesc ticăloși. Dar durerea din inimile noastre, cei ce-l cunoscusem în viață, n-avea să ne-o aline nici una din legile oamenilor.

Petru I. CONSTANTINESCU

Lutul cu daruri

CUM PLOUA AȘA, DREPT ȘI CU tragere de inimă, de parcă trebuia numaidecît pusă pe pămînt și pe cefele noastre toată apa din ceruri, Dentistul s-a tras cu Măcelarul sub un tufan, fiecare sub gluga celuilalt, și au început să tropotească pe loc, mărunțel și des, ca pentru o vreme ca aceea. Cît au tot tropotit, pe vîrfuri și pe călcîie, s-a lăsat lutul cu dînșii și relieful s-a îmbogățit cu două gropițe, cam de două palme pe lung și un pumn pe lat, după numărul de mărime al încălțărilor ; din șuvoaiele venite de pretutindeni și de pe glugi, gropițele au strîns apă de mocirlă pînă la buza lor, apoi s-au revărsat și ele peste fire, să înece ce-o mai fi fost de înecat, adică nimic.

Pe urmă a stat, noi ne-am plantat cu nădejdi pe mal, rîul ne-a hohotit în plumbi și nu ne-a dăruit nici măcar cu o tresărire, iar hainele de pe noi au început să dîrdîie ușor, pe vînticel pieziș de seară, ca întotdeauna cînd nu le răzbate căldură de la suflet, înfiripată pește cu pește. Ne-am reunit, deci, sub tufan, să ne încolonăm și să ne ducem. Și cum ne storceam, acolo, una și alta, dar mai ales lehamitea, nu mai știu care vede, într-una din gropițe, zvîcnet năclăit : era un amărît de porcușor, pesemne speriat de schimbarea la față și la fire a rîului și plecat, pe o dungă de apă mai îngăduitoare, spre un liman de tihnă, găsit — pînă la urmă — în isprăvile scobite de plictisul și dezmorțeala soților noștri mai plăpînzi și mai leoarcă.

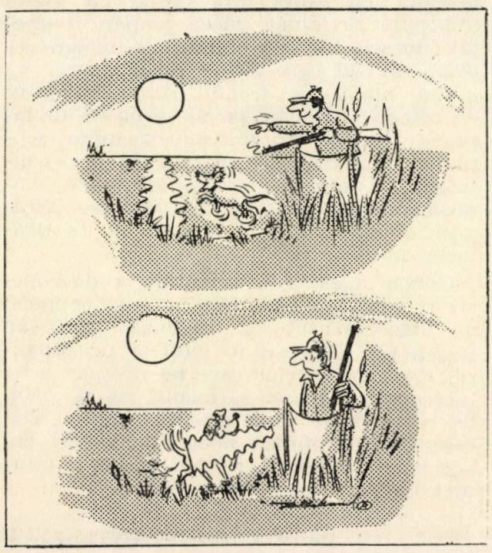

Poate că n-o să mă credeți, că nici nu e de crezut, dar nu s-au gîlcevit nicicum de la dînsul, precum că ar aparține cutăruia, întrucît în groapa lui s-a refugiat și nu într-a celuilalt. Nici asupra speciei aparținătoare nu s-au controversat, cum e datina. Au dezbătut, numai, dacă să îl lase acolo, să își înfrunte soarta și să se usuce odată cu geologia, sau să îl redea rîului și adevăratului său destin, de la care n-ar fi trebuit să se sustragă.

Ce au decis nu cunosc, că vînturețul se subțiase și se ascuțise pe dungă, iar pînă la marginea primitoare a lumii era de mers. Urmele întîmplării le-am regăsit mult mai tîrziu, cînd viscolul șuiera și spulbera nămeții în așa fel încît noi n-aveam altceva de făcut decît să ne ascultăm amintirile, în devălmășie, cu vin fiert și floricele de porumb pleznite în sare. Atunci s-a ridicat măcelarul și ne-a învățat că porcușorul este peștele cel mai cumsecade și cel mai gustos din cîți există, luîndu-l pe Dentist martor asupra împrejurării că e destul să pui, într-o scobitură, doi pumni de apă și unul de țărînă, pentru a avea acolo, în timp incredibil de scurt, iar puzderie de porcușori ; Dentistul a confirmat, jurînd că el însuși a avut dovada acestei nemaipomenite vitalități, prolificități și — cum zicea ? — persuasiuni, sau penetrațiuni, sau — parcă — permutațiuni. După aceea, a mai pus la clocot o oală cu vin, adăugîndu-i bețișor de scorțișoară și frunzuliță uscată de ienibahar, să mai tăiem din gustul sării și să nu mai cercetăm cu de-amănuntul cum a fost, că poveștile rămîn frumoase numai dacă le crezi fără să le iscodești rădăcinile...

Ștefan STROE

O ÎNTÎMPLARE FANTASTICO-NEȘTIINȚIFICĂ :

STAFIA de la Podul Turcului

MI-A ZIS CINEVA „NOROC LA PESCUIT !“ și eu tot am plecat în deltă, că nu-s superstițios. Dacă sînteți cumva altfel, mai bine opriți-vă aici, căci am de gînd să spun numai adevărul despre înfiorătoare-e întîmplări prin care am trecut acolo, în singurătate, înconjurat de apă, stuf și cer ; că așa fac eu în deltă : îmi încarc caiacul cu casă și masă și vîslesc de unul singur drept înainte.

Prima oprire o fac la Podul Turcului, adică un petic de pămînt înconjurat de stuf și apă și mai ales fără urmă de vreun pod. De la localnici am aflat și eu cîte ceva, între adevăr și legendă, despre „Podul“ fără pod. Se zice că pe vremuri acolo era o ceainărie ținută de un turc. Apoi, într-o noapte, focul a prefăcut în scrum ceainăria și pe stăpînul ei cel cu fes. Putea turcul să se salveze, dar nu-și găsea pipa, și s-a prăbușit peste el dugheana în flăcări. Atît mi-au spus oamenii și băgasem de seamă că mai era ceva de spus, dar ei au schimbat repede vorba.

Îmi fac cortul pentru noapte ; pînă se întunecă mai am două-trei ceasuri bune de pescuit. Sap pămîntul după rîme, cînd, deodată, lopățica izbește în ceva tare. Scot la iveală o formă încovoiată de lut ars : „pipa turcului !“ gîndesc eu, și bag repede obiectul în traistă. Trage peștele, așa că n-am timp de pipa lui acum !

Mulțumit de capturi — cîțiva lini și un crap — desfac pentru cină o conservă de fasole cu costiță afumată. Apune soarele și în curînd vor năvăli ei, neînvinșii, țînțarii. Mă retrag în cort, mă bag în sacul de dormit și adorm repede, convins că în deltă, în afară de țînțari n-are cine-mi tulbura somnul.

— Ghiaur efendi ! Să-mi dai pipa ! Vreau pipa înapoi !

Nu pricep și parcă nici nu mă mir de unde a răsărit omul acesta ce zbiară la mine să-i dau pipa. Dar, mai ales, nu înțeleg de ce turcul țopăie în jurul cortului meu și încearcă să-l străpungă cu un iatagan răsucit ca un tirbușon. Ce treabă urîtă și încurcată ! Să-i dau pipa, dar unde-i pipa ?

Turcul devine tot mai agresiv și eu nu găsesc pipa. Sînt disperat și mai ales paralizat de neputință. De unde să-i dau turcului o pipă, că doar eu nu fumez ? Oare ce o să se întîmple pînă la urmă ?

Pînă la urmă nu s-a întîmplat nimic, că m-am trezit la timp ! „Ce coșmar caraghios !“, îmi spun eu ca să-mi revin. Mă uit la ceas : este cu puțin trecut de miezul nopții.

Dar asta ce mai este ?! Înlemnesc de spaimă ! Cineva, totuși, se mișcă în jurul cortului meu și-l tot împunge. Cu greu mă hotărăsc să trag puțin fermoarul cortului, doar atît cît pot vedea cu un ochi.

Afară luna luminează ca ziua. O lumină rece și ireală. Încă nu văd cine e, dar, oricum, nu poate să fie turcul. El a rămas în lumea lui de coșmaruri și umbre. Aștept, uitîndu-mă cu un ochi, să văd ceva, să am o explicație pentru cele ce se întîmplă. Și am avut-o : o pisică neagră se tot învîrte în jurul cortului și caută cu capul o intrare. Altfel, pisica pare de treabă și se comportă ca toate pisicile.

Deschid fermoarul cortului și pisica se furișează în cort ca la ea acasă. Se dă bine pe lîngă mine, torcînd de-adevăratelea. Atunci prind curaj și dau pisica afară, închizînd bine fermoarul cortului. Mă culc din nou și adorm repede.

Nu știu cît am dormit, dar mă trezesc brusc și lucid. Am senzația stranie că nu sînt singur în cort. Simt chiar că ceva (sau cineva) stă pe mine. Fie ce-o fi : scot pe nesimțite o mînă din sacul de dormit, ca să pipăi acel ceva. Era pisica ! În semn de pace, ea începu să toarcă.

STAFIA DE LA PODUL TURCULUI

Ceasul arată două și ceva. Dau din nou pisica (sau ce-o fi ea !) afară din cort și mă culc.

Dimineața m-a trezit soarele. Sînt bine dispus și-s gata să uit toată vînzoleala de astă noapte, dacă pisica cu pricina n-ar sta și acum în fața cortului. Stă și mă fixează magnetic, cu ochii ei verzi.

M-am hotărît ! Nu mai stau nici o clipă. Plec cît mai repede de aici, de la Podul Turcului. Am venit în deltă să pescuiesc și să mă relaxez, noaptea vreau să dorm netulburat de turci și de pisici, sau ce or mai fi. Împachetez și încarc bagajul în caiac. Pisica stă pe mal și continuă să mă privească fix, cu ochii ei verzi. Mă îmbarc în caiac și dau cu vîsla să plec.

Dar nu ! Eu vreau liniște la noapte, oriunde aș fi. Caut repede în traistă pipa turcului și o arunc înapoi în groapa de unde am scos-o. Pisica se duce la groapă să vadă și să miroasă pipa.

Răsuflu ușurat, mă urc în caiac și dau să plec. Pisica nu se mai vedea. Dispăruse ! Mi-am zis : „fiecare cu ale lui !" și mi-am văzut cuminte de drumul meu.

La ieșirea din ghiolul Matița întîlnesc un stupar cu albinele sale. Simțeam mare nevoie să văd și să intru în vorbă cu cineva pămîntean.

— Bine v-am găsit în pustietatea asta ! răcnesc eu oprind și trăgînd caiacul la mal.

— Bine ați venit ! Vă invit la o lingură de miere...

N-am așteptat invitația de două ori și într-un ceas de vorbă ne-am cam spus totul. La plecare, strecor, ca pe un fapt divers, că o pisică mi-a deranjat somnul astă noapte. Apicultorul însă mă năucește cu un răspuns neașteptat :

— Și pe d-ta ? Biata pisică ! Și-a pierdut stăpînul, alt stupar ce a plecat acum trei zile. Bietul animal își caută și el un stăpîn...

A mai vrut să-mi spună și altceva stuparul, dar eu, luminat acum în cuget și simțiri, mă arunc în caiac și cu toată viteza o iau înapoi spre Podul Turcului. Nu ! N-ați ghicit pentru ce. Nu după pisică. După pipa turcului ! Pipa va fi amintirea și dovada întîmplărilor prin care am trecut.

Găsesc pipa în groapa unde o aruncasem la plecare. Curăț și spăl de pămînt obiectul care își precizează forma și destinația : pipa nu era pipă ! Era toarta unei oale de pămînt. Rămîn foarte decepționat și arunc toarta lîngă cutia de conservă desfăcută în ajun. Privind la cutia de tablă și mai ales la eticheta de pe ea, trag concluzia sănătoasă că fasoalea boabe cu costiță afumată nu-mi prieste seara la stomac. Ce-ar fi să trec iarăși pe la stupar, după niște miere ?

Nicolae LEUȘTEANU

LA SITARI

DUPĂ IERNILE BOGATE ÎN OMĂT, pădurile și lăstărișurile din jurul satelor Păun și Goruni, județul Iași, rămîn totdeauna pline de reveneală în tot cursul lunii aprilie. Este momentul cel mai potrivit ca vînătorii să se întîlnească cu bogate pasaje de sitari.

Moș Gheorghe Meiu din Păun „acel om rar și cu pasiune", cum îi spunea Mihail Sadoveanu în Țara de dincolo de Negură, trimitea veste în oraș că au căzut sitarii pe aceste meleaguri și că „aleargă ca mușțele printre piraie".

Și la fiecare început de aprilie, doctorul Teodor Cădere din București, ieșan de origine, nu uita niciodată de sosirea acestor oaspeți cu ciocul lung și venea să-i întîmpine, alături de cîțiva prieteni mai vechi.

Și în anul 1956, ca și în alte dăți, de 6, 7 și 8 aprilie au fost hărăzite pentru astfel de întîlniri. Cei trei din Iași (autorul, Șargu și Birlic) am aranjat găzduirea în satul Goruni, la un bun gospodar, pe nume Vasile Zlate. Bătăiașii, cam vreo șase la număr, urmau să fie conduși de moș Meiu din satul Păun, care cunoștea tainele țihlăriilor unde făceau scurt popas, după legi stabilite de milenii, aceste misterioase păsări.

Din inima ținuturilor calde, vînturînd continente și ape, înfruntînd furtuni și uragane, bieții sitari, scăpați de furia cerului, trec să-și scoată puii tocmai în pădurile umede și răcoroase dinspre miază-noapte. Scurtul lor popas prin pădurile și zăvoaiele noastre le dă noi puteri spre a-și termina drumul pindit de atîtea primejdii.

La 6 aprilie 1956, încă de dimineață, ne-am întîlnit cu echipa condusă de moș Meiu pe un drumeag din lăstărișurile

situate deasupra Gorunilor. Moș Meiu, cu bărdița la brîu și cu un picior mai scurt decît celălalt, pregăti ordinea de bătaie, după părerile sale autorizate și confirmate apoi de noi toți.

— Domnule doctor, zise bătrînul — eu spun să începem mai întîi cu țihlăriile mai îndepărtate din Harbuzărie și apoi să ne abatem, spre sfîrșitul celor trei zile de goană, către huceagurile din „Orez".

— Zis și făcut, moșule, întări doctorul Cădere cele cuvîntate de bătrîn, însă cu precizarea că din Harbuzărie să ne abatem și spre Baia Rusească, cu pîraie limpezi și lăstărișuri mai tinere. De acolo urmează, moșule, să ne conduci prin crîngurile de la Omul Mort, Lacul Negru, Stejarul cu Bubă, Poiana Tîlharilor și mai departe... Ultima zi de vînătoare trebuie să fie hărăzită pentru cîteva bătăi prin tufișurile din Logofeteasa și apoi cele din Orez. De acolo se poate vedea satul Goruni ca într-un fund de farfurie.

N-am să uit niciodată prînzul din prima zi, ales într-o largă poiană, pe marginea unui pîriiaș cu apă cristalină.

Aveam impresia că auzim cum crește iarba în poiană și cum crapă mugurii pădurii. În acest tablou de neuitat, toți erau veseli și se lăudau cu cele mai deosebite performanțe în dobîndirea sitarilor din această primă dimineață.

Totul a fost prins în obiectivul unui aparat de fotografiat pe care îl scoase dintr-o geantă mică bătrînul inginer George d'Albon, ce nimerise tocmai la masa noastră. Atras de aceeași chemare el veni pe jos din inima dulcelui tîrg al Iașilor, numai pentru poezia primăverii, a codrului și întîlnirea cu vechii săi prieteni. Abia spre seară el s-a întors către oraș cu o pereche de sitari dăruiți de noi.

Recolta primei zile de vînătoare a fost peste așteptări de bogată. Fiecare vînător purta la ciochinar cel puțin cîte douăzeci de piese.

Ziua a doua și a treia de vînătoare s-au dovedit a fi tot atît de rodnice ca și prima. Gonașii erau isteți și căpătaseră bune deprinderi la această treabă, semnalîndu-ne cu multă abilitate direcția sitarilor prin strigăte ca acestea: „sitarul la deal, sitarul la vale, sitarul înainte" sau numai: „sitarul, sitarul"!..

După ce am răscolit toate pădurile programate, rezultatul final a fost de neașteptat. Fusese împușcat un mare număr de sitari, din care doctorul a făcut vreo cinci buchete mari, iar noi am luat fiecare cam cîte 20 de bucăți. Doctorul a mărturisit sincer că dorea să facă la București niște mese de pomină pentru toți bunii săi prieteni. În plus mai ținea

La sitari, în aprilie 1964

să demonstreze unor adepți ai Dianei ce abundență de astfel de vînat se poate afla pe plaiurile Moldovei și Iașilor, în special!

Această lecție a avut efect, căci în anii următori ne-am trezit cu alți musafiri din capitală, care însă n-au plecat de astă dată decît cu două trei perechi de sitari.

Pasajul de sitari întîlnit în 1956 nu l-am mai apucat niciodată, căci aceste păsări și-au mai schimbat obiceiurile și căile de migrație. Noi toți am rămas însă cu amintirile și fotografiile ce au imortalizat acel rar moment cinegetic. În plus, de neuitat a fost și popasul cu masa vînătorească de la Zlate, cînd seara ne mai așteptau și alți ieșeni cu pușcă sau fără, spre a admira isprava noastră din cele trei zile. Mulți din aceștia ne-au părăsit pentru totdeauna.

La masa stropită cu vin vechi de Goruni, limbile s-au dezlegat și între altele, aș menționa un celebru discurs „inter pocula" rostit de un inginer Cernătescu. La un semnal dat, acesta se ridică în picioare, în partea opusă a mesei, adresîndu-se îndeosebi doctorului Cădere, ca vechi cunoscut și prieten. El a rostit doar cuvintele următoare: „Dragă Todiriță! Asta-i!..." Și apoi se așează mulțumit și emoționat pe scaun.

Personal, am rămas cu un gust amar și n-aș mai recomanda vînarea sitarilor primăvara, cînd se află în toiul dragostei. Prilejul cel mai fericit ar trebui căutat toamna, cînd, aceste înaripate se întorc din nou prin lăstărișurile noastre, luînd drumul țărilor tropicale.

Al. OBREJA

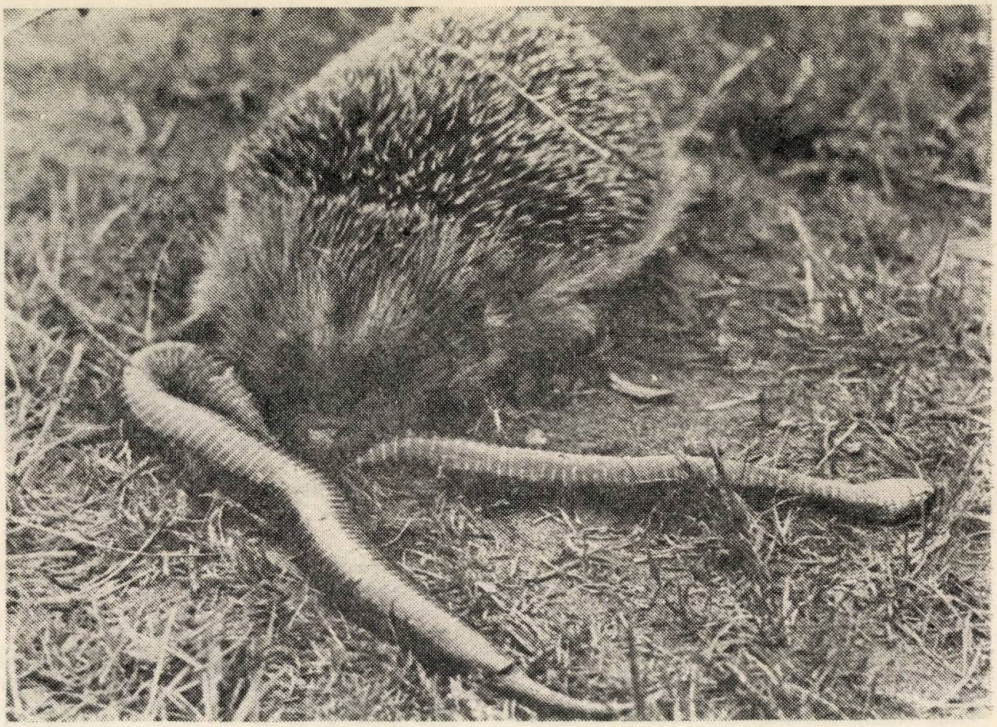

ARICIUL CONTRA VIPEREI

ESTE GREU DE IMAGINAT CĂ ariciul, animal atît de lent și de neputincios în aparență, poate nu numai să atace viperele — a căror simplă evocare face pe mulți să tremure — dar să le și vină de hac, aproape fără efort și cu minimum de risc.

La drept vorbind, între acești adversari, nu se desfășoară un veritabil duel. Lupta este inegală și rezultatul în favoarea ariciului, neîndoielnic. Aceasta pentru că ariciul se comportă cu viclenie și răbdare. Gradul său de evoluție cerebrală este mult superior celui al reptilei. Într-adevăr, vipera nu are decît un singur atu: îndrăzneala și dinții veninoși. Din instinct, ea dă înapoi din fața pericolului și lovește totdeauna orbește. Ariciul știe aceasta. El intră deci în jocul adversarului său, căci natura l-a înzestrat cu o armă de apărare mult mai eficace și mai redutabilă decît forța și agilitatea: armura sa de spini.

Din primele clipe ale întîlnirii, ariciul face dovada unei prudențe și perseverențe fără egal. Se știe că văzul său este mediocru; el nu distinge nimic cu precizie. Percepția sa se limitează la mișcările apropiate. Cînd vînează, el adulmecă pămîntul într-un mod zgomotos, lăsînd impresia că nu-i pasă de răpitoarele care dau tîrcoale. Mirosul său este însă foarte dezvoltat, astfel că prinde repede urma vipere:ei. Surprinsă, reptila încearcă să fugă sau să facă față situației. În primul caz, ariciul o urmărește și nu întîrzie să ajungă reptila puțin rapidă (se știe că viperele sînt mult mai puțin agile decît șerpii și șopîrlele). Împinsă în ultimul ei refugiu, vipera este constrînsă la defensivă. Ea înțelege că fuga nu mai constituie o salvare. Ariciul încearcă să provoace mînia reptilei, pentru a o face să iasă din starea sa de imobilitate amenințătoare.

El miroase mai întîi prada sa, apropiindu-se de aceasta cu precauție și atingînd-o cu vîrful botului. Dacă reacția așteptată nu se produce, dacă vipera se mulțumește să șuiere cu furie, legănîndu-se, cu capul ridicat, gata de atac, ariciul nu ezită să muște. În general, riposta este fulgerătoare. Vipera lovește o dată. Dar, imediat, ariciul se pune în gardă, înainte ca gura redutabilă să-l atingă. Rămîi stupefiat de neașteptatele reflexe ale acestui animal atît de pasiv și de puțin mobil. Sigur pe el, el opune colților inamicului său, zidul de apărare

de nepătruns al acelor sale, ridicate în mai puțin de o secundă. Și astfel, de fiecare dată cînd vipera aruncă mușcătura sa mortală, ariciul se află în poziție de apărare. Cu botul în jos și fruntea zbîrlită de spini în fața repetatelor lovituri ale adversarului, el avansează ferm și cu prudență, fără ca ceva să-l poată determina să facă cale întoarsă. În timpul luptei ciudaților gladiatori, vipera începe să sîngereze puțin cîte puțin. Apoi, durerea devine atît de vie încît ea se reține a mai lovi. Rănită grav, furia și forța sa se sting. Ariciul înaintează cu încăpățînare. Acum, el miroase la cîțiva centimetri de corpul devenit aproape inofensiv, după care mușcă de mai multe ori aproape de gît. Cîteva tresăriri periculoase ale viperei îl pun brusc în defensivă. Apoi, cu o promptitudine uimitoare, el alege locul unde să dea asaltul său decisiv ; se aruncă la gîtul victimei, îi sfarmă vertebrele, sesizează capul însîngerat și inert și începe să-l macine încet. Masa sa poate dura mai multe ore, dinții săi de insectivor nefiind prea dezvoltați. Și cu toate că are o remarcabilă poftă de mîncare, numai rareori ariciul consumă în întregime o viperă de talie mare.

ARICIUL CONTRA VIPEREI

Evident că ariciul nu iese totdeauna nevătămat din această luptă. Unii chiar pot să moară dacă sînt mușcați în anumite împrejurări. S-au făcut afirmații exagerate despre imunitatea naturală a aricilor față de veninul viperelor. De fapt, ei nu sînt decît în parte imuni. Astfel, doi arici care au fost mușcați de bot (singurul punct vulnerabil) au murit în trei ore. Un altul, mușcat tot de bot, s-a ales numai cu o umflătură !

Diversitatea acțiunii veninului este în funcție nu numai de rezistența individuală a aricilor (proporțională taliei și greutății lor), dar și gradului de virulență a viperei, diferit la una tînără față de una bătrînă sau de timpul trecut de la golirea glandelor cu venin. În general, rezistența ariciului la veninul viperei este de aproximativ 30 de ori mai mare ca a unui cobai de aceeași greutate.

ANIMALELE SE SINUCID?

ANIMALELE SE DAU OARE MORȚII în mod deliberat ? Comit ele oare actul sinuciderii ? Se pare că asemenea acte s-au produs. Nici un animal nu alege această soluție disperată în urma unei spaime bruște, drept urmare a unei emoții excesive. Este evident că în lipsa.. confidențelor, imposibile sau a... declarațiilor scrise, cu atît mai imposibile, este foarte dificil ca în asemenea cazuri să se constate că a fost vorba cu adevărat de o sinucidere. Există însă posibilitatea de a se trage anumite concluzii din unele fapte tulburătoare, confirmate. Cînd, de exemplu, un cîine sau o pisică, după moartea stăpînului lor, refuză orice mîncare și mor de foame, putem, desigur, trage concluzia că această comportare este consecința involuntară a durerii pe care o simt. Dar, atunci cînd vedem animalul aruncîndu-se pe fereastră, de la mare înălțime, într-un asemenea moment, este greu de crezut că e vorba de un act întîmplător sau ca efect al nervozității animalului. Or, se cunosc sute de asemenea cazuri. Iată cîteva dintre ele :

•

Într-un cotidian italian se putea citi : „Se pune întrebarea : un cîine se poate sinucide ? Locuitorii din Ostiglia vor răspunde acum : Da !.. Niște lucrători de la căile ferate au observat că Franz, un cîine ciobănesc, s-a culcat pe linia ferată, în apropierea gării. De fiecare dată cînd ei îl alungau cu pietre, animalul revenea după scurt timp și, din nou, se întindea peste linia ferată. În sfîrșit, rapidul Verona-Bologna sosi cu viteză, în timp ce bietul Franz aștepta nemișcat...“

Cîinele era disperat că-și pierduse stăpîna, condamnată cu două săptămîni în urmă la un an închisoare. De cînd ea dispăruse, animalul refuzase orice hrană și fusese văzut rătăcind prin oraș, ca un suflet chinuit de dorul cuiva drag.

•

Mgr. Duchêne, în cabinetul său din palatul Farnèse, era înconjurat tot timpul de pisici albe de Angora. Ca și cardinalul Richelieu, el avea pasiunea pisicilor. Unul dintre aceste animale de preț, un motan, urmărea cu asiduitate pisica ambasadorului Franței, a cărui locuință se afla în imediata vecinătate a palatului. Dar, pisica nu dădea nici o atenție demersurilor motanului ; mai mult, ea îi arătă pe față că îl detestă.

ANIMALELE SE SINUCID

Refuzat, animalul — atît de pasionat îndrăgostit — încercă o mare amărăciune. El nu putu să se consoleze și, într-o zi, se aruncă din balcon în stradă și muri. Mgr. Duchêne afirmă că motanul comisese actul de sinucidere din cauza dragostei neîmpărtășite...

•

O fetiță de opt ani avea o pisică pe care o înconjura cu toată grija și dragostea, iar micul animal nutrea pentru tînăra sa stăpînă o afecțiune din cele mai vii. Cînd fetița lipsea, pisica mieuna tot timpul, iar cînd aceasta revenea, ea nu știa cum să-și mai manifeste bucuria ; în sfîrșit, cînd fetița plîngea, ea o înconjura cu mîngîieri.

O boală subită răpi copila și se înțelege că, într-o asemenea tristă ocazie, pisica fu uitată. Cînd își amintiră de ea, fu imposibil să fie găsită.

La trei luni după acest eveniment, se auzi un ricîit și mieunat la ușă. Era pisica, mult slăbită și cu ochii triști. Se încercă să fie mîngîiată, dar refuză ; i s-a oferit mîncare, dar nu-i dădu nici o atenție. Ea parcurse cu privirea camera copilei, apoi deodată se apropie de o fereastră deschisă, pe marginea căreia stătuse de atîtea ori, și se aruncă în gol, sfărîmîndu-și craniul de pavaj.

•

Se mai citează cazul unei girafe din Grădina de Aclimatizare din Paris, care-și sparse capul de bună voie de peretele adăpostului său, după o perioadă de cîteva zile în care manifestase accentuate stări de tristețe și depresiune.

De asemenea, se cunoaște cazul unui cuplu de maimuțe, cînd, după moartea femelei, masculul manifestă o mare durere. Gemînd, el luă în brațe cadavrul tovarășei sale și îl acoperi cu mîngîieri, după care, convingîndu-se că era moartă, se retrase într-un colț, cu capul între labe și refuză de-atunci în colo orice mîncare. El muri cîteva zile mai tîrziu.

•

O foarte frumoasă leoaică de 12 ani, aparținînd unei menajerii americane, rămăsese de trei ori gravidă, dar de fiecare dată ea dădu naștere unor pui foarte debili, care muriră la scurt timp. După ultima sa sarcină, ea căzu în cea mai sumbră melancolie. Timp de mai multe zile, ea refuză orice mîncare, după care fu apucată brusc de o criză de disperare și... se puse să-și roadă coada, atît cît putu să ajungă. Fu apoi rîndul unei labe, al celeilalte, și nu se știe pînă unde ar fi mers în furia ei de distrugere dacă paznicii n-ar fi ucis-o. Fără îndoială că vroia să se sinucidă, la gîndul că ultimul ei pui, ca și precedenții, nu putuse supraviețui.

•

Un fermier englez cumpărase de la tîrg un cal de preț. Vînzătorul, care cunoștea reputația de extremă brutalitate a țăranului, crezu de datoria sa să-l sfătuiască de a nu se servi de bici pentru a conduce calul. Dar recomandările de acest gen rămîn fără efect la anumiți oameni. Nu trecură nici două zile cînd fermierul bătu și lovi calul cu violență. Și iată că animalul o luă deodată la fugă spre o pajiște împrejmuită din trei părți de garduri și în a patra de un zid stîncos ce domina o faleză perpendiculară pe mare. El veni direct spre zid, se opri o clipă, își luă elan și, scoțînd un nechezat prelung, se repezi cu toată viteza înainte, zdrobindu-se de stînci.

•

Un papagal căzu de pe stinghia sa și-și făcu o rană internă. Văzîndu-l căzut și sîngerînd pe cioc, stăpînul său îl puse pe o canapea și încercă să-i aline durerile, punîndu-l cînd pe o parte, cînd pe alta, dar... în zadar. După o oră, papagalul muri.

În acest timp, femela, martor al acestei întîmplări, se puse să imite în amănunt, toate mișcările tovarășului său muribund, schimbîndu-și poziția de fiecare dată cînd îl încerca durerea, suspinînd, întorcînd capul cînd într-o parte, cînd în alta, acționînd ca și cînd ar fi suferit de aceeași manieră ca și el.

Această imitație impulsivă dură mult timp și atît de bine și profund încît, printr-un fel de mimetism funcțional intern, ea produse o acțiune distructivă asupra funcțiilor organelor păsării. Sub o influență inexplicabilă, care nu putea fi decît cea a durerii, vitalitatea femelei se alteră profund. În zadar se încercă de a o reanima : ea muri la scurt timp după tovarășul ei.

ANIMALELE ÎN PROVERBE

CULESE ȘI COMENTATE DE IORDACHE GOLESCU

DIN MONUMENTALA OPERĂ a strălucitului cărturar Iordache Golescu — **Pilde, povățuiri, cuvinte adevărate și povești** — am selectat cîteva „Pilde și tîlcuirea lor" cu referire la animale, pe care le transcriem așa cum au fost redactate și tîlcuite de autor, folosind însă ortografia actuală.

Publicîndu-le credem cele scrise de Iordache Golescu ca motto la începutul primului capitol la culegerile sale : „Pildă cu cuvinte scurte și la vreme potrivite multă plăcere la vorbă ne aduce...".

Așadar :

• **Ai găsit un sat fără cîini și umbli cu mîinile în șolduri.** (Se zice pentru cei ce, negăsind împotrivitori, își fac mendrele lor).

• **A intrat vulpea în sat.** (Se zice pentru cei vicleni, ce singuri se prind).

• **Aleargă după iepure cu carul.** (Se zice pentru cei leneși.)

• **Albina în gură ține mierea cea mai dulce și în coadă acul cel mai otrăvitor.** (Arată năravul celor fățarnici).

• **Așteaptă murgule să pești prundul.** (Se zice la deznădăjduire).

• **Iată ursul fără coadă.** (Se zice cînd cel cumplit n-are nici un ajutor).

— **Iepurele în culcușul său se înveselește.** (Adică fiește-care în casa sa, în țara sa).

— **Oaia cînd se depărtează o mănîncă lupii.** Adică cei ce se deosebesc (în sens de despărțire, izolare, n.n.) de tovarășii lor, îndată se prăpădesc.

— **Oaia rîioasă toată turma o umple.** (Adică unul de la altul se molevsește, că un blestemat pe toți blestemați îi face.)

— **Oala dogită în zadar o mai alegi.** (Se zice pentru cele de tot slabe, cînd vrem să le cîrpim.)

— **Unul ține vaca și altul o mulge.** (Adică unul se străduiește și altul se folosește.)

— **Unde a mușcat lupul măgarul.** (Adică în loc primejdios.)

— **Unde vulpea nu ajunge, zice că-i ajunge.** (Se zice pentru cei ce se leapădă de cele ce nu pot dobîndi.)

— **Unde cîntă mulți cocoși, zăbovește a se lumina.** (Adică unde mulți poruncesc, zăbovește lucrarea — săvîrșirea.)

— **Unde lipsește păunul, cioaca se pare pasărea cea mai frumoasă.** (Adică unde ne lipsesc cei mai de cinste, acolo cei mai proști prind locul cel mai bun, și unde ne lipsesc cele frumoase, acolo și cele mucoase ni se pare frumoase.)

— **Ursul de voie joacă ?** (Arată siluirea cea mare.)

— **Între lup și între miel, credința nu se păzește.** (Adică între cumplit și între blînd.)

— **Înbracă pe leu cu piele de vulpe, ca unde nu va putea leul, vulpea să biruiască.** (Adică unde nu va putea puterea, vicleniа să izbutească.)

— **Vai de oaie între lupi.** (Adică de cei blînzi pe mîinile celor cumpliți.)

— **Vai de pasărea ce scapă din colivie și cade în laț.** (Adică de cel ce însărcinează cu o îndatorire. (peste puterile sale, n.n.)

— **Vai de cel ce fuge de cîini și dă piste lupi.** (Adică d-un rău mai mic și dă piste altul mai mare.)

— **Varsă apă piste rațe.** (Adică în zadar se cheltuiește, de unde nici un folos se nădăjduiește.)

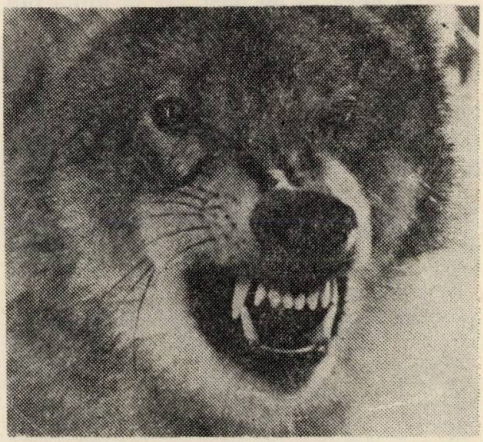

ANIMALELE ÎN PROVERBE

— **Viţel tînăr şi peşte bătrîn.** (Arată carnea cea mai bună şi, spre glumă, fată tînără şi muiere bătrînă.)

— **Vulturul cînd îi taie penele rămîne de batjocură.** (Adică cel mare, cînd îşi pierde pe cei în care se reazimă.)

— **Vrabia tot pui.** (Adică cei mărunţi se arată pururea tineri.)

— **Găina cu grăunţe umple guşa de bucate.** (Adică cu cîte puţin, mult dobîndim.)

— **Găina cum naşte oul la clocit se gîndeşte.** (Arată rîvna de sporire.)

— **Calul de e cal şi tot se poticneşte.** (Adică peste putinţă a nu greşi.)

— **Cap de crap, creieri de iepure.** (Se zice pentru cei cu cap mare şi minte puţină.)

— **Catîrii cu mult mai buni decît măgarii cei mai buni.** (Se zice cînd alegem din două rele, cea mai bună.)

— **Ca cioara mai bine nimeni nu poate crăncăni.** (Adică ca cel flecar a flecări.)

— **Chelul a mîncat mielul.** (Se zice cînd greşelile noastre le aruncăm asupra altora.)

— **Cu un pai găina nu se îngraşe.** (Se zice pentru cei ce cu puţin nu se mulţumesc.)

— **Cîinele în adevăr te latră, te muşcă, dar şi este, în adevăr, cea mai bună slugă şi cel mai bun păzitor.** (Adică bătrînii satului.)

— **Căprioara orice frunză găseşte, cu aceea se hrăneşte.** (Adică săracul cu ce găseşte, cu aceea se mulţumeşte.)

— **Cîinele pe lup de gît-apucă, iar pe porc de ureche.** (Arată năravurile după obraze.)

— **Cînd se joacă măgarii, vremea se strică.** (Adică, cînd cei mai mari se poticnesc, toate împotrivă le vin.)

— **La gură ca un miel, iar la mînă lup întreg.** (Se zice pentru făţarnici, arătînd năravul lor.)

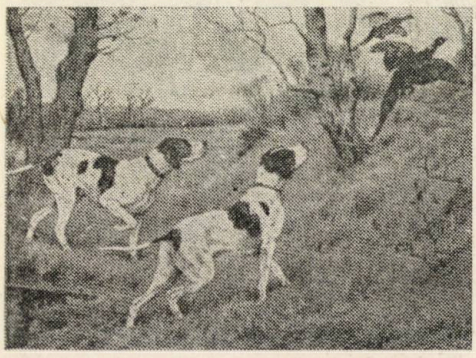

— **La măgăriţa bătrînă, fîn poleit.** (Se zice pentru cele bătrîne cînd preamult se gătesc la cap.)

— **Leul cu furnicile nicicum se luptă.** Se zice pentru cei mari şi tari ce nicicum bagă de seamă pe cei mici şi nevoiaşi.)

— **Leul după urme se cunoaşte.** (Adică cel mare după urmările lui.)

— **Lupul cioban oilor unde s-a mai pomenit ?** (Adică asupra celor blînzi, îngrijitori cumpliţi.)

— **Pasărea în colivie nu se bucură şi de e vie.** (Adică robul în robie.)

— **Pisica opărită fuge şi de apă rece.** (Adică pătimaşul se fereşte şi de ceea ce nu-l vatămă.)

— **Pupăza în gunoi îşi face cuibul.** (Se zice pentru cei murdari.)

— **Pe unde a sărit capra mai presus va sări iada.** (Se zice pentru cei din urmă, ce cu mult întrec pe părinţii lor la răutăţi.)

— **Pe unde calcă leul se cunoaşte urma lui.** (Adică pe unde trec cei mari.)

— **Pe dinafară miel se vede, pe dinlăuntru lup întreg.** (Adică cei smeriţi şi cumpliţi, cum sînt cei făţarnici.)

— **Tot mielul de piciorul lui se spînzură.** (Adică năpasta cade pe cel nevinovat.)

— **Cerbul cu iepurile se sfădesc amîndoi, cine din amîndoi are picior mai uşor.** (Se zice pentru cei ce sfădesc pe ale lor daruri fireşti.)

— **Cine pe leu deşteaptă spre a lui pieire îl deşteaptă.** (Adică cine dă pricină celui rău, lui îşi face rău.)

— **Cine doarme cu undiţa în mînă, fuge peştele din mînă.** (Adică cine nu priveghează pierde ceea ce are.)

— **Cine doi iepuri goneşte, nici unul dobîndeşte.** (Adică cel ce deodată de două lucruri se apucă nici una săvîrşeşte).

— **Boul ară şi calul mănîncă.** (Adică cel slab munceşte şi cel tare mănîncă munca celui slab.).

Acestea sunt unele din cele... 22504 „pilde, povăţuiri, cuvinte adevărate şi poveşti" culese de Iordache Golescu, primul paremiolog român, şi tipărite, în parte, pentru prima oară în 1973, în cartea intitulată **Iordache Golescu — Proverbe comentate,** apărută sub îngrijirea dr. Gh. Paschia.

„Cele mai multe" — scrie dr. Gh. Paschia — „au, prin conţinutul lor, un vădit caracter de permanenţă, oricînd putînd fi folosite şi în zilele noastre, fără nici o explicaţie. Unele proverbe sînt de-a dreptul surprinzătoare prin tonul critic, ironic la adresa moravurilor şi relaţiilor sociale, ori prin îndemnul categoric de a evita sau a îndepărta anumite rele".

CÎINELE
ŞI RECORDURILE SALE

CÎINELE ESTE CEL MAI VECHI ANImal domesticit de om, pe vremea cînd omul nu era decît vînător şi nu descoperise agricultura, cu circa 18 000 de ani î.e.n. Acest animal este socotit cel mai bun prieten al omului, prietenie evidentă, intrată de mult în legendă. Dar cîţi dintre noi se pot lăuda că-i cunosc toate recordurile şi performanţele? Iată cîteva:

• Cîinii de rasă Saint Bernard din Elveţia furnizează cele mai grele exemplare. Un adevărat „campion" a fost exemplarul denumit Duke, care a aparţinut dr. A. M. Bruner din Oconomowuc (S.U.A.). Puţin înainte de a muri, în 1969, acest cîine cîntărea aproape 135 kg!

• Cele mai mici dimensiuni sînt caracteristice cîinilor din rasa chihua-hua, originară din Mexic. Există numeroase exemplare din această rasă care nu depăşesc, în tot cursul vieţii lor, greutatea de 450 grame, iar înălţimea abia egalează trei cutii de chibrituri suprapuse. În ciuda proporţiilor lor liliputane, aceşti cîini atacă cu furie pe duşman. Interesant este faptul că în Mexic există un oraş Chihua-hua. Arheologii au descoperit că pe vechile piramide din Mexic se găsesc deseori zugrăviţi astfel de cîini minusculi. Se poate presupune că în trecut, strămoşii mexicanilor considerau aceşti cîini drept animale sacre. Acest cîine a fost adus în Europa de spanioli în secolul al XVII-lea. De-a lungul selecţiei din creşcătorii, ei devin din ce în ce mai mici. Cum globul ocular nu se reduce proporţional, mulţi dintre ei au pleoapele prea scurte şi nu mai pot să închidă ochii. S-a mers pînă acolo încît un asemenea cîine a încăput într-o ceaşcă de ceai! Porţia zilnică de hrană şi băutură: 50 g carne şi o linguriţă de apă...

• Cîinii eschimoşilor sînt capabili să tragă sănii încărcate cu greutăţi care depăşesc cu mult 1200 kg. Cel mai puternic cîine se numea Charlie. La 9 ianuarie 1961, în prezenţa a numeroşi martori, el a tras o sanie cu o încărcătură de 1425 kg, în localitatea Ancher Saint din Alaska.

• Recordul longevităţii la cîini aparţine lui Adjutant, din rasa Labrador negru. Acest cîine a trăit 37 de ani şi 3 luni

(august 1936—noiembrie 1973) şi a aparţinut lui James Hawkes din Lincolnshire (Anglia).

• Vilegiaturiştii care poposesc pe malul lacului Wolfgansee, din Austria, au prilejul să admire deseori evoluţia neobişnuită a unui cîine lup, Jack, aparţinînd soţilor Brandstätter. Acest cîine este singurul din lume care a fost dresat pentru a practica ...schiul nautic, pe o mică ambarcaţiune asemănătoare unei farfurii, în care Jack reuşeşte să-şi păstreze un perfect echilibru. Această „vedetă" deţine recordul prezentării pe micile ecrane a numeroase posturi de televiziune.

• După ecranizarea vieţilor atîtor personaje celebre, studiourile din Hollywood au turnat un film consacrat lui Rintintin, cea mai celebră „stea" canină a producţiilor cinematografice americane. Găsit în Franţa, în timpul primului război mondial, de sergentul american Lee Ducan, Rintintin, un ciobănesc voinic, a dovedit la dresaj aptitudini deosebite, ceea ce l-a îndemnat pe stăpînul său să se adreseze unui cunoscut producător de filme. Începînd din 1923, Rintintin şi stăpînul său au turnat nu mai puţin de 22 de filme, care au adus studiourilor respective profituri fabuloase. De fapt, de-a lungul anilor, locul vedetei, care între timp îmbătrînise, a fost luat de descendenţii săi în linie succesivă, dar numele s-a păstrat acelaşi.

Cîteva *necuvîntătoare* pentru ETERNITATE

DESPRE CELEBRA STATUIE A LUpoaicei — emblema capitalei Italiei — despre care legenda spune că ar fi adoptat şi alăptat pe Remus şi Romulus, întemeietorii Romei, toată lumea a auzit şi ştie destule lucruri. În anul 1906, primăria oraşului Roma ne-a trimis în dar o copie care a fost predată, în cadrul unei solemnităţi speciale la Arenele Romane, de către trimisul Romei, contele San-Marino. Atunci, la 6 septembrie 1906, acesta a spus: „Mama Roma vă oferă această copie a Lupoaicei, simbolul mater-

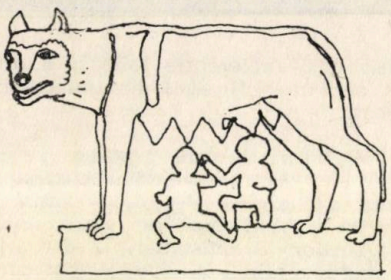

nităţii sale, în care se întruchipează originile noastre comune şi care vă va aminti de marea patrie latină, de la care Italia şi România se trag din timpuri îndepărtate...“ Preţioasa danie primită din partea poporului italian, a cunoscut, la Bucureşti, diverse peregrinări. După ce a stat cîteva luni la Arenele Romane (Parcul Libertăţii de azi), a fost mutată în primăvara anului 1907 în Piaţa Romei, fiind amplasată în capătul străzii Lipscani. De acolo a fost mutată pe Dealul Mitropoliei, apoi în Piaţa Dorobanţi. În afară de copia din Bucureşti, la noi în ţară mai există două copii ale Lupoaicei la Timişoara şi Cluj.

*

În decursul anilor, oamenii au ridicat numeroase monumente animalelor. În octombrie 1969, cîţiva ţărani din provincia Gansu (nord-vestul Chinei) au descoperit o statuie de bronz de o inestimabilă valoare artistică, reprezentînd silueta unui cal în galop, nechezînd, cu capul şi coada înălţate semeţ. Pentru a sugera elanul avîntat al calului, anonimul sculptor chinez, într-un moment de fertilă inspiraţie, a făcut ca toată greutatea animalului să fie susţinută de piciorul drept din spate, care la rîndul lui se sprijină pe o pasăre în zbor, în timp ce celelalte picioare sînt înălţate în aer.

*

Şi blînda Joiană, cea dătătoare de lapte în toată lumea, a fost onorată cu un monument, înălţat acum aproape o jumătate de veac în urmă, în oraşul Seattle din S.U.A., de către cetăţenii simpli „ca semn de supremă recunoştinţă pentru umilele fiinţe patrupede, din partea celor care se hrănesc cu laptele lor binefăcător“ — cum scrie pe piedestal. Monumentul unei vaci a fost ridicat pe piedestal şi în oraşul danez Foborg. Dealtfel „obiceiul“ îşi are rădăcini ceva mai vechi.

Cu mai bine de o sută de ani în urmă, din porunca lui Mukama, căpetenia supremă a statului feudal african Karagwa, iscusiţii meşteri făurari arabi, care trăiau la curtea lui, au meşterit din fier forjat figurile celor şapte vaci sacre. Cunoscuţii exploratori John Speek şi Henry Stanley, care au trăit în secolul trecut, au scris despre aceste „vaci de fier“, despre măiestria inegalabilă cu care au fost executate. Ulterior, urma acestor opere s-a pierdut, fiind descoperite cu cîţiva ani în urmă, cu totul întîmplător, într-o galerie de piatră din Tanzania de nord-vest şi predate Muzeului naţional din Dar Es Salam.

*

În Elveţia există o statuie a unui catîr, la Roma a unui ... măgar, în Norvegia a unei balene, iar la Paris şi Tokio se află monumentele unor broaşte. Alte animale care au statui comemorative: la Marsilia — un taur în mărime naturală (erou al arenelor); la Stuttgart — un peşte, pentru comemorarea lui ... Wilhelm I al Prusiei; la Berlin — monumentul cailor căzuţi pe fronturile de luptă. Iepuraşul alb din cartea „Alice în ţara minunilor“, îşi are statuia sa în Ţara Galilor, ca semn comemorativ pentru... Lewis Carroll, autorul cărţii. Printre mo-

numentele unice ale lumii, există unul foarte original şi în acelaşi timp foarte amuzant, în piaţa principală a oraşului Katmandu, capitala Nepalului, dedicat zeului şarpe „Basuki". În fiecare zi nepalezii veneau să se închine şarpelui şi să-l roage să aducă pacea şi sănătatea în regiunea lor, bîntuită de felurite boli.

*

O legendă încărcată de superstiţii folclorice cu totul obişnuite povestea de mult că pe locurile unde a apărut oraşul austriac Klagenfurt, într-o mlaştină plină de păpuriş, ar fi locuit un balaur uriaş care mînca oameni. Superstiţia făcuse ca şi după dezvoltarea oraşului amintit, cetăţenilor lui să le fie frică, mai ales noaptea, de vizita posibilă a monstrului dragon. Dar o altă legendă (trebuia să apară şi alta) a comunicat lumii că un viteaz de fapt ucisese într-o bună zi balaurul cumplit. În anul 1953, orăşenii găsiră la marginea localităţii lor un craniu foarte mare, dezgropat de sub pămînt. Nimeni nu s-a mai îndoit din clipa aceea că balaurul, ca şi uciderea lui de către viteazul anonim, erau două realităţi „istorice". (Cu cîţiva ani în urmă paleontologii au stabilit că respectivul craniu aparţinea de fapt unui ... rinocer care, într-adevăr, locuise pe aici, în turme, odinioară !...)

După două secole şi jumătate, obştea orăşenească a ridicat un frumos monument (în anul 1590) balaurului ; dar după o altă jumătate de veac (în 1636) mustraţi de conştiinţă şi simţindu-se nerecunoscători faţă de marele viteaz care-şi scăpase urmaşii de teroarea dragonului, cetăţenii din Klagenfurt i-au înălţat şi nepieritorului erou un monument, faţă în faţă cu cel al victimei sale.

*

În Evul Mediu, cu prilejul asediului oraşului Münster, comandantul armatei asediatoare a văzut pe zidurile oraşului un cocoş. Astfel, el a ajuns la concluzia că planul său de a cuceri oraşul, înfometîndu-l, a dat greş. Şi a dispus încetarea asediului. În realitate, rezervele alimentare ale oraşului se epuizaseră, iar cocoşul cu pricina era ultimul din galinaceele urbei. Recunoscători, locuitorii au înălţat cocoşului un monument.

Gîsca îşi are şi ea monumentul ei în regiunea Vladimir din Uniunea Sovietică. Pe marginea unui lac din o aşezare al cărui nume, tradus în româneşte, înseamnă Gîsca de Cristal, se află ridicată, pe un piedestal de metal, statuia unei gîşte, avînd aripile întinse, gata de zbor. O legendă populară spune că, demult, un artist a suflat în cristal o gîscă şi toată populaţia regiunii venea s-o admire, fapt care a făcut ca să se dea oraşului numele poetic pe care-l poartă.

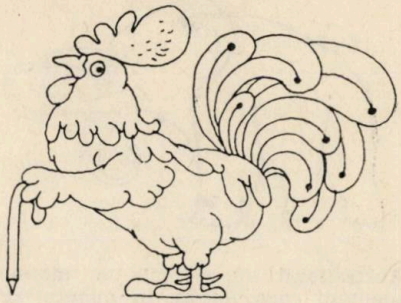

*

La Lille, în Franţa, au un monument (inaugurat în 1936) şi ... porumbeii călători. Aceştia au adus mari servicii armatei franceze, în războiul din 1914—1918, transportînd mesaje urgente între unităţile combatante. Graţioasele zburătoare au fost glorificate şi în Anglia. În timpul războiului, un bombardier al aviaţiei germane a avariat grav un submarin englez. Aparatura de ridicare la suprafaţă nu mai funcţiona şi echipajul era condamnat la o moarte lentă dar sigură. Mai exista, e adevărat, o singură şansă de salvare, o şansă infimă, pe care marinarii au hotărît s-o încerce. În echipaj se afla un columbofil, care avea într-o colivie doi porumbei. Păsările au fost introduse în capsula de salvare, iar aceasta ridicată la suprafaţă prin tubul lanstorpilă, în speranţa că măcar unul dintre porumbei va ajunge la bază. Şi într-adevăr, a ajuns ! Străbătînd cîteva sute de kilometri deasupra oceanului răvăşit de o furtună puternică, porumbiţa a ajuns la bază, aducînd mesajul care conţinea coordonatele submarinului avariat. Ajutorul a putut veni la timp şi echipajul a fost salvat. Pentru această faptă de eroism porumbiţa a fost distinsă cu cea mai înaltă decoraţie militară engleză. I s-a ridicat un monument care să-i eternizeze amintirea şi în plus a fost înscrisă în registrele flotei ca membru al echipajului.

*

Dar omul a ştiut să-şi exprime recunoştinţa şi faţă de alte vietăţi. În localitatea Kuleşovka, în apropiere de Harkov, a fost descoperit în 1839, un mare cimitir de mamuţi. Pentru a imortaliza evenimentul, oamenii de ştiinţă s-au gîn-

dit să ridice un monument din piatră în cinstea giganticelor animale dispărute. Dezvelirea monumentului a avut loc în 1841.

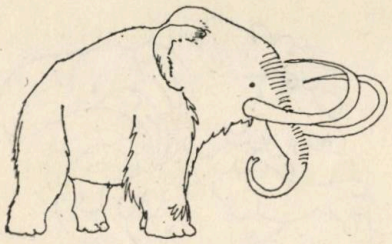

Australienii au ridicat un monument gîndacului *cactoblastis*, în micuțul orășel Bunarga de pe teritoriul statului Qeensland. Meritele acestei insecte sînt pe drept cuvînt imense. În 1788, un englez a adus în Australia o specie de cactus ale cărui fructe semănau cu perele, dar aveau țepi. După 50 de ani, un fermier australian a adus din Argentina o altă varietate de cactus, de asemenea cu fructe cu țepi, dar care aveau avantajul față de vechea varietate că dădea flori foarte frumoase și fructele erau comestibile. Noul cactus a plăcut foarte mult fermierilor care au decis să facă din el un gard viu foarte bun. Dar curînd după aceasta fermierii au fost siliți să-și schimbe părerea. Acest cactus s-a răspîndit cu o viteză inimaginabilă și a cuprins terenuri întinse, transformîndu-se într-un adevărat flagel. Acolo unde își făcea cuib cactusul, care ajungea la înălțimea unui copac, nu mai creștea nimic în jur. Atunci fermierii au declarat un război crîncen acestui cactus. S-au folosit tractoarele și alte mașini, dar cactusul îndărătnic continua să cucerească noi pămînturi, fără să-i pese de nimic. Semințele lui erau răspîndite de vînt, apă și păsări. Cînd disperarea fermierilor a atins culmea, s-a găsit o soluție ; din America de Sud s-a adus așa-numitul *cactoblastis* care seamănă cu viermele de mătase, un dușman înverșunat al cactusului. Fără să piardă timp, fermierii au pus 2 750 milioane de ouă de cactoblastis pe cactuși. În decurs de zece ani acești viermi au devorat cactușii care invadaseră la un moment dat continentul australian. În semn de recunoștință, populația din Qeensland i-a ridicat acestui vierme un impunător monument care să înfrunte veșniciile !

*

Și în statul Alabama (S.U.A.) există un monument închinat unui gîndac. Locuitorii acestui stat cultivau, an de an, bumbac pe suprafețe tot mai întinse. Fără să țină seama de avertismentele specialiștilor (care le atrăseseră atenția asupra inconvenientelor monoculturii) fermierii își sporeau plantațiile de bumbac, renunțînd la orice alte culturi. Pînă cînd, în doi ani consecutivi, gărgărița bumbacului le-a distrus plantațiile, ruinîndu-i. Abia atunci au înțeles fermierii lecția și au început să cultive, pe lîngă bumbac și alte plante. Era însă prea tîrziu dar cînd s-au văzut scăpați de această pacoste (gărgărița bumbacului), de bucurie i-au înălțat un monument.

*

Tot în S.U.A., în statul Arizona, nu departe de frontiera cu Mexic, se află o rezervație națională cunoscută turiștilor ca „Țara stîncilor fermecate". În această rezervație se găsesc numeroase „sculpturi" create de natură : o inimă, un chip de fată, o rață, un cocoș și alte animale. Există și stînci care amintesc personaje mitologice.

*

Arhitectul și sculptorul francez Roland Baladie a împodobit un calcan al unei clădiri pariziene cu un așa-zis „basorelief de umbre". Imaginea arată acest ornament sub forma portretului unui pui de leu ; însă puiul de leu nu devine vizibil decît la anumite ore, mai cu seamă cînd soarele este la zenit ; atunci imaginea se formează din nimic altceva decît din umbrele nenumăratelor gurguie ale betonului zgrunțuros, pe care sculptorul le-a folosit așa cum existau ele, într-o anumită ordine riguroasă. Cu ajutorul unui computer, sculptorul a calculat formele și pozițiile excrescențelor de beton în așa fel încît — utilizînd aceste particularități — imaginea puiului de leu se formează perfect între 22 iulie și 22 august, adică atunci cînd soarele se află sub semnul zodiacal al Leului !

*

Un monument oarecum unic poate fi socotit și Leul de la București. A fost inaugurat la 29 iunie 1929, „ca omagiu adus eroilor din arma geniului".

Principala piesă a monumentului este un leu uriaș, așezat în vîrful soclului, ca simbol ales de artistul respectiv, al vitejiei și curajului. La fel de ciudat poate părea — fiind vorba tot de fapte de arme — monumentul ridicat în 1922, la Cairo, ca omagiu eroilor căzuți în bătăliile pentru Franța. Ciudățenia constă în simbolul ales : un cocoș suit pe un glob !

Mihai BURDUJA

ÎN INDIA ANTICĂ

INDIA MODERNĂ PREZINTĂ PARTICULARITATEA — s-ar putea unică în istorie — de a trăi în secolul XX potrivit tradițiilor milenare. Așa-numită „lume închisă" pentru european (fără să fie astfel în realitate), India este înzestrată cu un fel de „magnetism" spiritual care, la rîndul ei „indianizează" tot ceea ce vine din afară și i se integrează. Nu o dată s-a spus că India este prin esență paradoxală. Alături de doctrina religioasă budică există mereu loc pentru o explicație mai mult sau mai puțin verosimilă, care face posibil ceea ce este formal interzis (așa-zisa transmigrație a sufletului, nonviolența etc.). De pildă, în interdicția religioasă de a se consuma carne animală, există și posibilitatea să se poată mînca pui (cu condiția ca beneficiarul să nu-l fi sacrificat el însuși) iar pescarul nu este decît „o cauză indirectă" a morții peștelui pentru că, de fapt, acesta se agață singur de cîrligul undiței. Dealtfel și prohibiția consumării cărnii animalelor mari înceta totuși cu ocazia anumitor sărbători.

„...De la o domnie la alta, regii indieni erau mai mult sau mai puțin vegetarieni, și numeroși au fost cei care au respectat restricțiile alimentare instaurate de Asoka. Acesta a interzis, în mai multe rînduri, hecatombele de animale destinate mesei regale: în loc de a se sacrifica zilnic mai multe sute de mii de capete, el recomanda să nu se sacrifice decît trei animale: doi păuni și o gazelă și aceasta nu zilnic..." (Jeannine Auboyer, La vie quotidienne dans L'Inde Ancienne, Paris, 1961). Firesc, treburile statului se situau înaintea agrementelor. Se mai întîmpla, totuși, ca suveranul să „evadeze", să „uite" de problemele cheie ale statului, pentru a se consacra sportului său favorit: vînătoarea. Pentru că în concepția indiană tipul ideal de rege era acela de războinic și de vînător încercat. „Hăitași înarmați cu plase și capcane, o haită de cîini în goană aveau datoria de a încercui vînatul, în general lei sau mistreți, uneori cerbi..." (cf. Kalidasa, Raghuvamsa, V, 50; IX, 49—53; IX, 60; IX, 65 etc.).

În viața de zi cu zi a omului indian, străvechi, se puteau cataloga muncitorii strîngători de vreascuri, culegătorii de fructe și frunze medicinale, colectorii de miere a albinelor sălbatice etc. Dar, dintre toți acești truditori, două categorii se impun atenției noastre, prin mai marea lor importanță: aceea a vînătorilor și prinzătorilor de păsări și aceea a pescarilor.

Triburile de vînători erau răspîndite de cele mai multe ori în apropierea junglei și pădurii. Bărbații erau însoțiți de cîini alergători, animale mai curînd flămînde și agresive. Înarmați cu un arc sau cu o sarbacană (țeavă lungă de suflat mici „proiectile") și cu o țepușă sau cu o suliță, ei foloseau curse variate, și tot așa cunoșteau tot felul de șiretlicuri pentru a ucide animalele sau pentru a le captura vii. Construind platforme în arborii încărcați cu fructe coapte, ei se ascundeau acolo, așteptînd ore întregi, nemiș-

Asoka într-un capitel cu lei — temă adoptată ca stemă de stat a Uniunii Indiene (Muzeul din Sarnath India).

cați și tăcuți, ca antilopele ale căror urme le observaseră să vină să guste din fructele lor preferate ; „de îndată ce animalele erau la mîna lor, ei le străpungeau cu săgețile“ (cf. Kurunga-Jâtaka, 21).

În alte locuri, vînătorii puneau curse. Unele dintre ele se compuneau dintr-o țeavă de bambus prevăzută cu momeală care, înfiptă în pămînt și menținută încovoiată, era prevăzută cu un nod care aluneca ; atunci cînd animalul prea lacom voia să apuce momeala, bambusul se destindea cu rapiditatea unui resort și lațul reținea animalul prizonier (cf. Comaraswamy, La sculpture de Bharhut, fig. 70). Alte curse, mai complicate, dar construite după aceleași principii, se compuneau dintr-un arc ascuns în pămînt și a cărui săgeată, prelungită cu o curea, împiedica animalul imprudent. Vînătorii aprovizionau și parcurile și rezervele de vînătoare pe care le întreținea regele și nobilii. Ei capturau animale intacte, fără ca ele să fi avut de suferit răni pricinuite de o cursă. Pentru aceasta, foloseau o altă metodă : descoperind traseul obișnuit al unei antilope sălbatice, ei ungeau cu miere iarba pe care ea o păștea de obicei ; cu răbdare, o pîndeau, ascunzîndu-se la început, apoi arătîndu-se din ce în ce mai mult, pentru a o „obișnui“ cu înfățișarea și „mirosul“ oamenilor. La cîteva zile după aceasta, antilopa îmblînzită puțin cîte puțin, era ușor de capturat.

Mai anevoioasă și în același timp mai periculoasă era vînătoarea de elefanți, al cărei scop era obținerea fildeșului. Această vînătoare face obiectul uneia dintre cele mai celebre povești budiste — Saddanta jâtaka, foarte frecvent ilustrată, ea dă prețioase detalii despre tehnica vînătorului. Vînătorul de elefanți — pulinda — se ducea în junglă, și pentru aceasta pregătea o veritabilă expediție. Își asocia ajutoare și materiale adecvate. După ce vînătorul își croia un drum pînă la poalele munților, el își lăsa ajutoarele să stabilească o tabără de bază și se aventura singur, făcînd ascensiunea pereților stîncoși într-o escaladare de mare stil.

Ajuns în sfîrșit pe platoul pe care trăia turma de elefanți, vînătorul căuta să descopere locul unde animalele veneau de obicei să-și potolească setea. Acolo săpa o groapă pătrată, ai cărei pereți erau susținuți de bîrne și pietre, o acopereau cu scînduri peste care împrăștia pămînt reavăn și iarbă ; el avea grijă să-și rezerve un acces subteran la groapă, făcînd o deschizătură care îi permitea să-și arunce săgețile. Pe înserate, cînd greoaiele pachiderme veneau la adăpătoarea lor, unul dintre ele nu putea să nu treacă peste capcana care se prăbușea sub greutatea sa. Din adăpostul său, vînătorul trăgea în animal săgeți otrăvite. În timp ce restul turmei fugea, otrava își făcea efectul, iar vînătorul nu mai avea decît să taie cu ferăstrăul colții mult rîvniți, pentru a-i vinde sculptorilor în fildeș care, la rîndul lor, realizau un cîștig substanțial.

Elefanții sălbatici erau capturați făcîndu-se uz de elefanți domesticiți, pentru a-i aduce în ocoluri unde, ulterior, începea dresajul lor. „De îndată ce erau îmblînziți, dresorii îi deprindeau cu variatele manevre pe care trebuiau să le execute mai tîrziu în timp de război sau ca amuzament la palat : să sară peste taluzuri și șanțuri (pentru a evita cursele), să se așeze și să se ridice la comandă, să meargă drept sau în zigzag, să șarjeze, să servească drept berbec la asaltul unor cetăți întărite etc.“ (cf. Dikshitar, War in Ancient India). Cît despre pescari, ei se foloseau de cîrlige de undiță, de plase și de coșuri sau vîrșe. Apele indiene erau așa pline de pește încît nu o dată pescarilor li se întîmpla să-și umple barca. Ei curățau peștii, îi spălau, îi uscau, îi frigeau și le asigurau vînzarea pe piețe. Peștii astfel pregătiți erau adesea însoțiți de broaște țestoase, carnea și ouăle acestora fiind foarte apreciate.

Genoveva MIHĂILESCU

Cerbul maestrului BUFFON

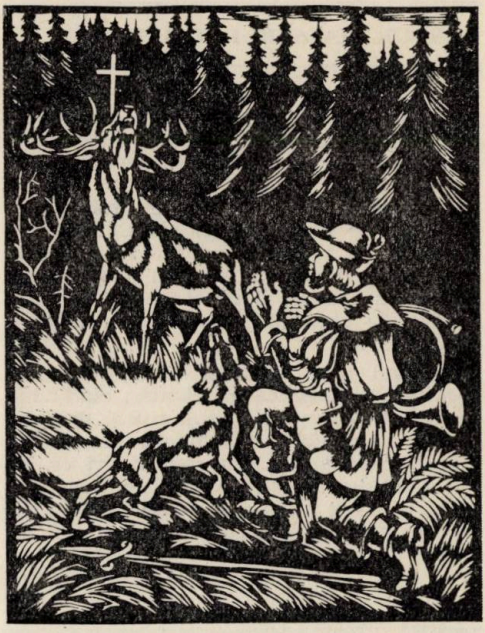

BUFFON, PE NUMELE SĂU COMPLET Georges-Louis Leclerc, conte de Buffon, se înscrie în rîndul celor mai de seamă personalităţi ale culturii franceze din secolul XVIII. Savant cu vederi largi şi fecunde, naturalist şi scriitor, el are dublu merit de a fi creat o operă valoroasă sub raport ştiinţific, cu multe elemente profund originale (deşi compilaţiile şi erorile nu lipsesc !) şi în acelaşi timp de a o fi scris într-o formă prin care ea a devenit accesibilă publicului larg al epocii sale. Lucrările în multe volume : Istoria naturală şi Epocile naturii, apărute, între 1749—1789, sînt în aceeaşi măsură opere ştiinţifice şi literare, iar autorul, Buffon, şi-a ocupat un loc de cinste atît în istoria ştiinţelor naturii, cît şi în cea a literaturii franceze.

Nefiind un naturalist prin formaţie, Buffon şi-a asigurat colaborarea unor cercetători ca Daubenton, Montbeillard sau Bexon, iar materialul brut redactat de aceştia a fost rescris în stilul elegant, colorat şi sugestiv al celui ce avea să spună că „Stilul este omul însuşi".

Transcriem în cele ce urmează cîteva paragrafe referitoare la cerb, aşa cum îl vedea Buffon în urmă cu două veacuri.

„Iată unul dintre acele animale inocente, blînde şi liniştite care par a fi făcute doar pentru a înfrumuseţa, a anima singurătatea pădurilor şi de a ocupa, departe de noi, meleagurile paşnice ale acestor grădini ale naturii. Forma sa elegantă şi suplă, corpul pe cît de svelt pe atît de solid, membrele sale flexibile şi nervoase, capul mai degrabă împodobit decît înarmat cu coarne care la fel ca frunzişul arborilor, se reînnoiesc în fiecare an ; mărimea sa, sprinteneala sa, forţa sa, îl deosebesc clar de ceilalţi locuitori ai pădurii ; şi întrucît cerbul este cel mai nobil dintre aceştia, el nu serveşte decît celor mai nobile satisfacţii ale omului ; în toate timpurile, el a umplut răgazurile eroilor !"

„De la sfîrşitul lui august sau începutul lui septembrie, cerbii părăsesc tufăriile, revin în păduri şi încep să caute ciutele ; ei mugesc cu o voce puternică ; gîtul şi beregata li se umflă ; se agită, traversează în plină zi ogoarele şi cîmpiile ; izbesc cu capul în copaci şi în tufe ; în fine, par scoşi din fire, furioşi şi fug dintr-un loc într-altul, pînă găsesc ciutele. Dar nu este suficient să le întîlnească, ei trebuie de acum să le însoţească, să le constrîngă şi să le subjuge, căci la început acestea evită ; ele fug şi nu îi aşteaptă decît după mult timp, obosite de urmărirea lor... Cînd doi cerbi se găsesc pe lîngă o ciută... începe lupta ; dacă ei sînt de forţe egale, se ameninţă, rîcîie pămîntul, scot un strigăt teribil şi, aruncîndu-se unul asupra celuilalt, se bat cu înverşunare şi îşi dau lovituri atît de puternice cu capul şi cu coarnele, încît adesea se rănesc mortal. Lupta nu se termină decît prin înfrîngerea sau fuga unuia dintre cei doi şi atunci învingătorul nu pierde nici un moment pentru a se bucura de victoria sa şi pentru a-şi satisface dorinţele"...

„Această furie amoroasă nu durează decît trei săptămîni : în acest timp cerbii nu mănîncă decît foarte puţin, nu dorm şi nici nu se odihnesc ; zi şi noapte ei sînt în picioare şi nu fac altceva decît să umble, să fugă, să lupte şi să se împerecheze. Astfel ei ajung atît de obosiţi şi de slăbiţi încît le trebuie un timp pentru a se reface şi a-şi recîştiga forţele...".

„Coarnele cerbului nu reprezintă decît o parte accesorie şi, altfel spus, străină corpului său, o producţie care nu este privită ca parte animală decît pentru că creşte pe un animal ; în realitate ea este

CERBUL MAESTRULUI BUFFON

vegetală, întrucît păstrează caracterele vegetalului din care își trage prima origine și întrucît coarnele se aseamănă cu arborii, prin modul în care cresc, în care se dezvoltă, se ramifică, se întăresc, se usucă și se separă : căci ele cad singure după ce au ajuns la o soliditate deplină și după ce încetează să mai sugă hrană, la fel ca fructul a cărei codiță se desprinde de creangă în momentul maturității sale".

„Cerbul pare să aibă ochii buni, mirosul fin și urechea excelentă ; cînd vrea să asculte, el înalță capul, ridică urechile și atunci aude de la depărtare mare ; cînd iese într-un crîng mic sau în ori ce alt loc semi-descoperit, se oprește pentru a privi în toate părțile și caută apoi în direcția vîntului pentru a simți dacă nu există ceva care să-l neliniștească"... „El are o fire destul de simplă, dar este totuși curios și șiret ; dacă este fluierat sau strigat de departe, se oprește imediat și privește insistent, și cu un fel de admirație, spre trăsuri, vite, oameni ; iar dacă aceștia n-au nici arme, nici cîini, continuă să meargă liniștit, urmîndu-și drumul cu prestanță și fără să fugă".

„Mărimea și talia acestor animale este diferită, după locurile în care trăiesc. Cerbii de la cîmpie, din văi sau de pe dealurile bogate în grîne au corpul mult mai mare și picioarele mai înalte decît cerbii din munții arizi și pietroși ; aceștia au corpul jos, bondoc și scurt ; ei nu pot fugi atît de repede, însă pot umbla mai mult timp decît primii...".

Și multe altele mai scrie maestrul Buffon despre cerb, vreo 14 pagini în total, în care, e drept, aflăm și afirmații fanteziste, dar și multe observații exacte, verificate pe parcursul timpului de naturaliști și vînători.

Dan MUNTEANU

ATENȚIE, MUȘCĂ!

VĂ PREZENTĂM UN AVERTIZOR eficient — între multe altele — pentru pescuitul la fix, cu lanseta la distanță, ușor de confecționat, perfect vizibil și avînd — față de alte scule similare (ineluțe etc.), avantajul că se atașează la fir (detașează) cu o singură mînă.

Material necesar :

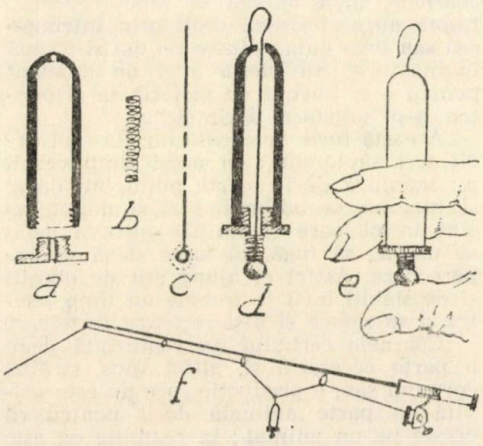

un tub din material plastic alb, de „ZEFIR — creion nazal" uzat (se cumpără la orice farmacie) ; din el se păstrează numai capsula exterioară și dopul de fund, înșurubat (fig. a) ;

arcul interior al unei sonde tip Pix, scos din uz (fig. b) ;

un segment de sîrmă de oțel de 0,6—0,8 mm lung de circa 9 cm căruia i se face la un capăt, cu cleștele, un mic ochet cu diametrul 3—4 mm (fig c).

Confecționarea avertizorului :

— cu o sîrmă de 1 mm înroșită în foc, se perforează cîte un orificiu în centrul părții superioare a capsulei, ca și în centrul dopului înșurubat la fundul ei (ca în fig. a și b) ;

— ochetul sîrmei de oțel, în prealabil uns cu „apă tare" se cufundă de cîteva ori în plumb topit, modelîndu-se apoi cu cuțitul, o mică sferă (ca în fig. c) ;

— asamblarea pieselor, cu arcul pe jumătate comprimat este indicată în fig. d, fiind urmată de îndoirea capătului sîrmei de oțel, așa cum se vede în desen.

Avertizorul acesta se manevrează cu numai trei degete de la mîna dreaptă indicate în fig. e, atît la fixarea cît și la scoaterea de pe fir, iar poziția de fixare pe firul lansetei se vede în fig. f.

O noapte de carmar

SFÎRŞITUL LUNII OCTOMBRIE MĂ găsea din nou, urcînd din greu, pe potecile nesfîrşite ale Munţilor Făgăraş. Plecasem să vînez un ţap de capră neagră, într-o zonă îndepărtată, greu accesibilă pentru mulţi, dar foarte sălbatică şi frumoasă. Mă însoţea nedespărţitul paznic de vînătoare şi cabanierul, pe care-l luasem de acasă, dintr-un sat ascuns sub poalele muntelui. Cînd se apropia iarna, la cabana unde mergeam nu mai veneau turişti de pe creastă, fiindcă potecile din golul alpin îngheţau şi puţina zăpadă aşternută pe ele le făcea mai periculoase. De aceea, dacă cineva dorea, totuşi, să urce sîmbăta numai pînă la cabană, trecea şi lua cu el cabanierul care gospodărea acasă, în sat.

Cînd am ajuns sus, parcă din senin a început să ningă şi s-a instalat o ceaţă deasă. Am intrat în bucătăria cabanei, unde am deschis unica fereastră şi am dat oblonul la o parte. Ningea răzbit. După ce s-a încins bine soba, am început să ne gîndim la de-ale mîncării. Dar, atît paznicul cît şi cabanierul nu mai aveau astîmpăr şi se tot foiau... La un moment dat, după ce s-a terminat masa şi ne-am cinstit cu cîte o sticlă de bere, din vorbă în vorbă însoţitorii mei m-au convins că ei trebuie să coboare în sat, fiindcă şi aşa timpul este nefavorabil pentru vînătoare, urmînd să urce imediat ce vremea se va îmbunătăţi... De fapt eu venisem cu gîndul să stau mai multe zile. Şi astfel am rămas singur, cu iluziile şi deziluziile mele.

Se lăsase întunericul şi mi-am propus ca peste noapte să rămîn în bucătărie, unde puteam dormi pe o laviţă, folosind sacul meu cu fulgi de pinguin. Pastrama de oaie de la prînz mă tot îndemna să mai beau o sticlă de bere. Obişnuiam, însă, întotdeauna cînd eram singur pe munte, fie în cort sau cabană, să nu beau prea mult alcool. Dar, tentaţia şi setea erau prea mari. Deci, după ce am ferecat uşa de la intrare, ce da într-un pridvor, şi am închis uşa bucătăriei, m-am strecurat în sacul de dormit, dar nu fără să desfac încă o sticlă de bere. Am băut însă numai jumătate, punînd apoi paharul pe gîtul sticlei şi lăsînd-o pe masa de lîngă laviţă. Stinsesem lampa cu petrol şi urmăream ultimele licăriri de lumină ale jeraticului, care ieşeau prin crăpăturile plitei de la soba de tuci. În curînd se făcu complet beznă şi, liniştit, începui să urmăresc micile zgomote obişnuite dintr-o cabană veche : bîzîitul unei muşte ce şi-a dezmorţit puţin aripile, apoi cîte un chiţăit de şoricel, iar în final, ritmic şi relaxant, fierăstrăul fin al carilor ce măcinau neiertător, de decenii, pereţii din bîrne de brad ai cabanei. Oboseala şi această simfonie de zgomote reţinute aveau darul să mă adoarmă. Mi-am luat deci arma, am introdus un glonţ pe ţeavă — pentru orice eventualitate — şi, aşezînd-o de-a lungul corpului, împreună cu lanterna de sub pernă, am aţipit...

Visam că ninge cu fulgi mari peste stînci, brazi şi cabană, iar de undeva de departe ajungea pînă la mine un clinchet de clopoţei... Încetul cu încetul, însă, clinchetul se tot apropia pînă mi-am dat seama că vine din camera mea, de la paharul care se lovea de gîtul sticlei. M-am trezit de-a binelea. Însă, ca toţi vînătorii, nu m-am mişcat, rămînînd ca o stană de piatră şi ciulind urechile. Mă aflam cu faţa la perete, dar, oricum tot nu puteam vedea nimic din cauza întunericului. Dacă este cumva un cutremur, ce mă fac dacă rămîn pironit aci ? Bag mîna încet sub pernă, apuc lanterna şi fulgerător luminez... Ca o săgeată, ceva a sărit chiar de pe măsuţa de lîngă mine şi în clipa aceea în bucătărie a început un vacarm de nedescris. Sticla de bere s-a răsturnat, paharele de pe rafturi au căzut şi s-au spart, lampa cu gaz de pe perete a ajuns şi ea pe jos. Parcă totul se întorsese cu fundul în sus. Mi-am înfundat capul în sacul de dormit, aşteptînd deznodămîntul...

Mi s-a părut o veşnicie pînă s-a făcut din nou linişte. Mirosul de bere şi petrol de la sticlele răsturnate persista în mod pregnant. Grijuliu, scot capul din sac şi mă uit la ceasul fosforescent de la mînă. Erau de-abia orele două. Mă gîndesc să mă scol şi să încep investigaţiile în bucătărie, cu lanterna şi, de ce nu, şi cu arma ! Cercetez colţ cu colţ, pe sus, pe jos, încerc uşile, ferestrele, nimic deosebit, totul închis, ferecat ; doar lucrurile din bucătărie, pe jos şi răvăşite.

Nu credeam în necuratul, dar mă apucase frica. Am intrat din nou în sacul de dormit şi, chinuit de nesomn, am reuşit să adorm abia pe la orele patru dimineaţa.

Mă liniştisem puţin, cînd sar iar ca ars din somn, fiindcă de afară aud nişte ciocănituri discrete în uşă. De data aceasta nu mai visam ; iau arma, dau piedica la o parte şi foarte prudent mă gîndesc să nu mă duc direct să deschid

O NOAPTE DE COȘMAR

ușa, ci, încet de tot, numai fereastra, ca apoi să dau fulgerător la o parte oblonul și să-i surprind pe cei care mă provoacă de-afară.

Zis și făcut. Cînd împing oblonul, o lumină puternică mă face să închid ochii. Cînd îi redeschid, în fața mea se aflau cabanierul și paznicul de vînătoare.

— Nu știam ce era cu dumneavoastră, fiindcă e ora nouă și ușa de la intrarea în cabană era închisă, și apoi nu auzeam nici o mișcare. Noi am pornit azi de cu noaptea, fiindcă seara cînd am ajuns acasă ninsoarea a stat, s-a înseninat și apoi uitasem să vă spunem ceva foarte important...

— Vin imediat să vă deschid ușa, dar mai întîi să mă îmbrac, zic eu morocănos. În timp ce mă îmbrăcam, îi aud pe cei doi discutînd : „să știi că de aceea nu a ieșit din cabană pînă acum, fiindcă și-o fi prins piciorul".

După ce deschid ușa, mă opresc puțin în prag, căci eram numai în ciorapi, și îi invit pe cei doi înăuntru. Ei se uită lung la picioarele mele și, parcă stînjeniți, mă întreabă : „Sînteți sănătos, nu vă doare nimic ?" Politicos, îi las să intre în bucătărie ca să aibă și ei o „surpriză", ca pe urmă să am ce le povesti.

Dar, paznicul se repede ca un glonț drept la scaunul de lîngă laviță, pe care se afla o găleată cu apă de băut, și apoi, ridicînd cu grijă de sub el o foaie de ziar, răsuflă ușurat.

— Asta am uitat să vă spunem, că sub scaunul pe care se află găleata cu apă, aveam camuflată o capcană pentru jderi.

Mă uit prelung la capcana care-și rînjea colții ascuțiți și mă gîndeam ce s-ar fi întîmplat cu piciorul meu dacă mi-aș fi potolit setea cu apa din găleată... Deci, jderul fusese cel care aseară se ridicase pe lăbuțe și mișca paharul de pe sticla de bere, ca apoi, speriat și orbit de lumina lanternei, să facă acele sărituri de saltimbanc care dăduseră totul peste cap în bucătărie, pînă își găsise gaura din colțul ușii.

De aproape un an, la această cabană, unde nu se aflau nici cîini, nici pisici, acest jder înnebunise cabanierul cu prezența sa nocturnă, fără ca cineva să poată găsi locul pe unde intra în bucătărie. A trebuit să am o noapte de coșmar, ca să descoperim pe unde venea și pleca jderul. La cele două uși, lîngă balamalele de jos, era cîte o gaură de mărimea unei nuci și, uitîndu-ne mai atent, puturăm vedea firișoare fine de păr din blana jderului, iar pe zăpada proaspătă, așternută seara, urmele jderului, două cîte două, mistuindu-se în infinitul alb.

Aristide STAVROS

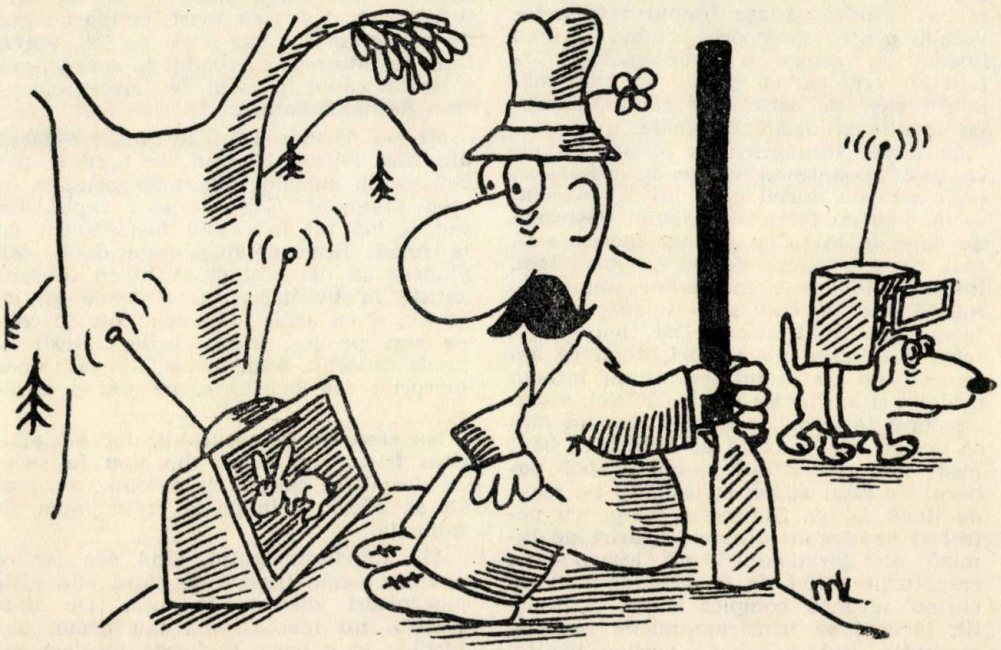

Desen de Matei Mihai

VEDETE CABALINE

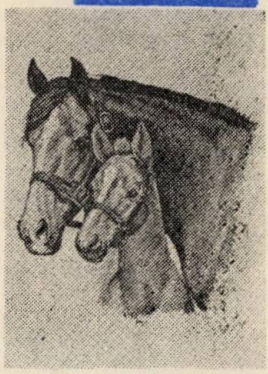

— Cei mai mari cai din lume aparţin rasei engleze Shire. Depăşind adesea 1,80 m. la greabăn şi o tonă în greutate, aceşti uriaşi sînt în general foarte blînzi. Forţa lor enormă (un Shire tractează 5 tone) este încă folosită, în pofida mecanizării ; înfăţişarea lor magnifică îi face să fie apreciaţi şi în arena circului sau în scopuri de reclamă.

— Totuşi, pare paradoxal, dar micuţii ponei de Shetland sînt mai puternici ! Cu maximum 1 m la greabăn (recordul este de 65 cm), aceşti cai miniaturali au o forţă şi o rezistenţă ieşite din comun, calităţile respective fiind rezultatul condiţiilor vitrege de viaţă din insulele Shetland şi Orcade, patria lor de origine. Se relatează că, în anul 1820, un ponei de 90 cm înălţime a purtat un călăreţ de 85 kg pe distanţa de 65 km, într-o zi. În mod curent, vizitatorii grădinilor zoologice pot vedea ponei de Shetland trăgînd în trap vioi trăsurele încărcate cu copii, acest lucru făcîndu-l ore în şir, fără întrerupere.

— Cei mai mici cai din lume (maximum 70 cm, la greabăn) aparţin rasei argentiniene Falabella.

— Caii arabi pot fi consideraţi pe bună dreptate cei mai frumoşi din lume, frumuseţea lor fiind asociată cu o rezistenţă remarcabilă. În timpul războiului Crimeii, un curier turc a transmis un mesaj după ce a galopat pe distanţa de 150 km (Silistra-Varna). La terminarea misiunii, armăsarul Omar Paşa era încă plin de energie, în timp ce călăreţul a sucombat de epuizare.

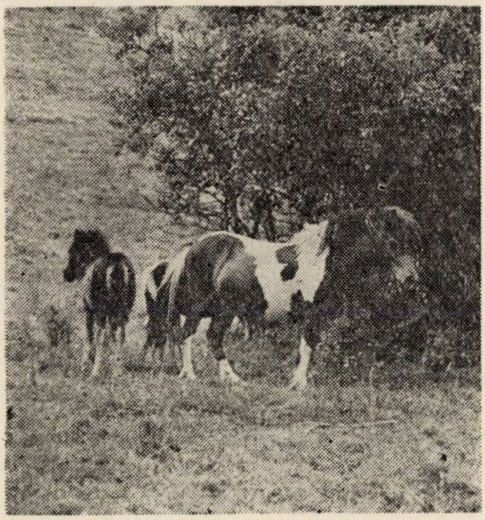

— Adevăraţi fii ai deşertului, caii turcmeni Ahal-Tekin concurează cu rasa arabă în privinţa rezistenţei. În anul 1935, s-a efectuat călare raidul Aşhabad- Moscova (4 300 km), în cadrul căruia, în trei zile, s-au parcurs 360 km de deşert, fără ca animalele să bea o picătură de apă !

— Celebrul, pretenţiosul şi delicatul pur sînge englez este asul cailor de viteză, pe distanţe relativ scurte. În anul 1960, la Epsom, calul Indigenous a parcurs un km în 53,6 secunde, cu o greutate de 51 kg (67 km la oră).

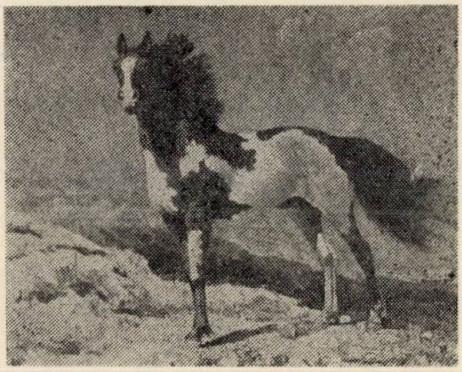

OMUL DATORIEI

ZI PLĂCUTĂ DE VARĂ, PRĂVĂLITĂ în liniște spre orele serii. Umbra înălțimilor, adunată de prin hăuri și azvîrlită cu dărnicie peste căsuțele risipite pe coaste. Valea, bolborosindu-și îndemnurile peste stîncile ieșite din apă, mlădiindu-și transparența trupului în văzul sătenilor risipiți pe maluri, singura impudicitate netaxată ca atare de localnici. Bărbați și copii, tineri și mai în vîrstă, îndătinați muntelui, întinzînd lungi bețe de alun în calea undei peregrine. De firele lor, jocul prefăcut al gîzei moarte și zbaterea neputincioasă a vietăților cu puncte sidefii, smulse din împărăția lor de apă și spînzurate de prăjini.

Acesta era tabloul cînd, tot lansîndu-și artificiala în josul rîului, Victor Porja se nimerise prin preajmă. Întrebările și nedumeririle aveau acum prilejul nimerit de a-i solicita mintea intrusului. Forța lor crescu cînd, dinspre o casă mai răsărită, apăru uniforma verde a paznicului de vînătoare, ce se îndreptă fără nici o ezitare spre Porja, cerîndu-i permisul de pescuit și autorizația pentru ziua respectivă.

— Dar uite la aceia ! Nu vezi ce fac !? De ce nu mergi întîi la ei ?!

Înflăcărării lui Porja îi răspunse însă calmul imperturbabil al pădurarului, făcînd memorabilă diatriba iscată dintre legalitatea uniformei și strîmba vorbă a omului :

— Pe ei îi cunosc ... că-s din sat de la noi. Dar pe dumneata nu te-am mai văzut pescuind pe-aici.

Dacă muntele, prădat de frumuseți, i-ar fi putut pune pe cei doi în balanța dreptății, Victor Porja ar fi avut cu siguranță prilejul de a-l vedea pe omul datoriei ridicat de gulerul hainei drept în tăriile înaltului. Măcar atîta satisfacție ar fi meritat și autorizația lui Victor Porja plătită pentru acea zi.

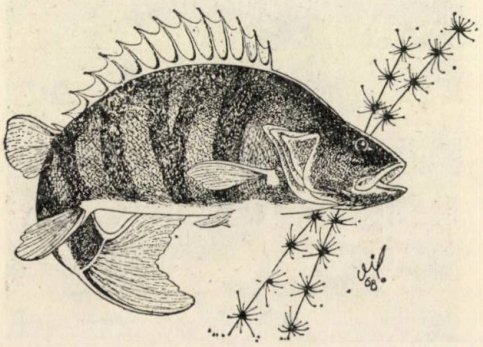

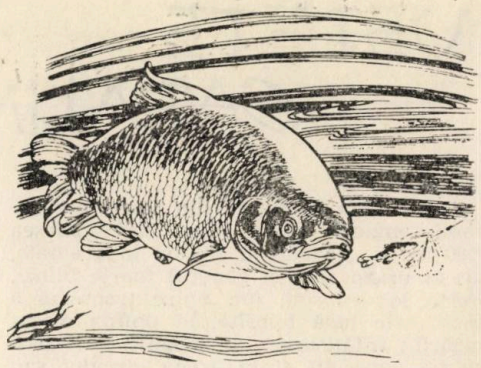

UNDE EȘTI, RAVECĂ?

SFÎRȘIT DE SĂPTĂMÎNĂ. DIN COmunele din preajmă, un autobuz local culegea oamenii și-i vărsa apoi, la prima oprire importantă, în fața gării din Dej. De aici, care încotro îl îndemnau pașii.

În cursa de la ora aceea călătoria devenise, încetul cu încetul, tot mai greu de suportat, din pricina aglomerației și a nădufului în care ziua de vară își scaldă călătorii. Grupul de pescari, adunați din susul Someșului Mare și strînși apoi la un loc într-un colț al autobuzului, avea motive în plus de dezolare, la capătul unei zile total infructuoase. Din cînd în cînd se auzeau icnete înfundate din partea celor ce rîvneau să intre în posesia locului plătit anticipat. O stare de adîncă și resemnată liniște, de plictiseală mocnită, izvorîtă din neputința de a întreprinde ceva, pusese stăpînire pe întreg autobuzul.

Doi călători, bărbat și muiere, urcați pe unde și cum au putut, nu se regăseau nicicum, nici măcar cu privirea. Mai putea fi chiar sigur el că reușise să se urce și celălalt ?! Cu puțin înainte de sosirea la destinație, rîvna bărbatului de a-și descoperi femeia nu mai putu fi reținută și-n urechile călătorilor, dispuse să-și mai îndulcească chinurile stăpînite ale drumului, izbucni, contorsionat de neliniști, reproșul întrebării :

— Unde ești, Ravecă ?!

O fracțiune de secundă oamenii își opriră respirația, apoi un rîs din ce în ce mai molipsitor inundă autobuzul.

— Asta face cel puțin cît o mreană de-un kil, încercă unul din pescari să reevalueze folosul zilei pierdute, făcînd parte dreaptă duhului nețărmurit al vorbelor.

Eugen CÎMPEANU

Lecția lui Moș Firuț

ÎMI AMINTESC DE ANII UCENICIEI mele cînd, pas cu pas, pătrundeam și eu în tainele pescuitului cu undița. Moș Firuț, un bătrîn pescar de pe malurile Mureșului cu care m-am împrietenit într-o vară, m-a întrebat o dată de cînd umblu și eu cu „bîtele" după pește. Cînd i-am răspuns că de vreo cinci ani, a zîmbit și mi-a spus :

— A ! va-să-zică este începător ? Atunci mai ai de învățat, domnișorule !

— Cum începător, Moș Firuț ? m-am mirat eu. În cinci ani de învățătură oamenii își iau diplomă de inginer, alții de doctor și eu, după cinci ani de pescuit, să fiu numai începător ? I-am mai spus că am învățat, și-l știu aproape pe dinafară, manualul pescarului sportiv, dar Moș Firuț a început să rîdă.

— Vezi dumneata — mi-a spus el — pentru a învăța să pescuiești la baltă îți este deajuns să știi o singură carte, dar pentru a pescui în rîuri îți trebuie atîtea cărți, cîte rîuri sînt. Căci fiecare rîu își are cartea lui !

Și „cartea" lui Moș Firuț era practica la malul apei. Era cunoașterea amănunțită a locului de pescuit, a fundului, a curentului apei, a malului, a „năravului" peștilor, a vremii, a condițiilor de timp și de anotimp și a tuturor celorlalți factori care, în ansamblu lor, determină succesul unei zile de pescuit în apele învolburate și schimbătoare ale Mureșului. Această „carte" a lui Moș Firuț a întocmit-o el în practica multor ani de zile petrecute pe malurile acestui rîu. Cu toate că pescuia numai în dreptul Săvîrșinului, într-un fel dădea el la „Capul dealului", în alt fel la „Malul înalt" și cu totul altfel pescuia înspre gurile de vărsare ale Troașului sau a pîrîului Vinești. Și numai el știa cînd trebuie să pescuiești într-un loc sau în altul și la ce fel de pește să dai în luna și în ziua respectivă.

Am început să învăț și eu din cartea nescrisă a lui Moș Firuț și multe pagini mi-au rămas întipărite în minte. Iată cam cum arată o pagină din această carte.

*
* *

Într-un an luasem concediul de odihnă în luna august. Cam cu vreo lună de zile înainte, i-am scris lui Moș Firuț și l-am rugat să-mi pregătească, pentru acea lună, un loc bun de pescuit undeva în stînga sau în dreapta lui, și cît mai aproape de dînsul, ca să nu ne fie urît la amîndoi și să am și eu un ortac mai de nădejde în această grea ocupație. Cînd am sosit la Săvîrșin, locul era gata pregătit și mă aștepta. Mă duceam aproape zilnic la pescuit și aproape întotdeauna mă întîlneam cu Moș Firuț. Dar din primele zile, în loc de satisfacții și de bucurii, culegeam numai deziluzii. Moș Firuț lua două-trei mrene, eu — nimic ; Moș Firuț scotea cîte un crap de vreo 2—3 kile sau vreo doi-trei șalăi de toate frumusețea, eu abia dacă agățam un morunaș sub dimensiuni ; Moș Firuț scotea cîte o plătică mare, gălbuie, de peste un kilogram, eu un porcușor sau cîte un fusar de-mi era rușine să mă întorc cu așa recoltă acasă. Iar necazul meu era și mai mare, deoarece exact așa cum pescuia Moș Firuț, pescuiam și eu. Cu același fir, cu aceleași cîrlige, cu aceiași plumbi, cu aceeași momeală, tot așa nădeam locul de pescuit.

Într-o zi m-am supărat tare de tot și i-am spus lui Moș Firuț că prost loc mi-a mai pregătit. Moș Firuț mi-a propus de îndată să schimbăm între noi locurile și cu începere din ziua următoare m-am instalat cu încredere și cu speranțe în locul acela blagoslovit. În prima zi, în a doua zi, în a treia zi, rezultatele erau aceleași. Moș Firuț scotea cîte trei sau patru bucăți de toată frumusețea iar eu, iarăși nimic sau iarăși numai vreo două fițe. În a patra zi am trîntit înfuriat sculele și am zis : gata ! Mă las de pescuit ! Moș Firuț se uită lung la mine și-mi spuse :

— Ia stai omule, cred că dumneata faci vreo greșală, cred că nu pescuiești cum trebuie. Ia să vii dumneata mîine dimineață și să văd și eu cum pescuiești.

A doua zi, dis-de-dimineață m-am întîlnit cu Moș Firuț la cantonul de cale ferată și am luat-o amîndoi spre locurile noastre de pescuit. Moș Firuț se luă după mine, își lăsă bicicleta rezemată de un pom, se tupilă sub o tufă de arin lîngă locul meu de pescuit și mă urmărea cu atenție să vadă ce fac și cum voi pescui. Eu am coborît încet, fără să tropăi, cele cîteva trepte săpate în mal, m-am așezat pe bancheta special amenajată, mi-am scos bețele din husă, mulinetele și celelalte scule din raniță și am început

LECȚIA LUI MOȘ FIRUȚ

să-mi montez lansetele. Rînd pe rînd, am pus pe suporți o lansetă, apoi cealaltă, apoi le-am pus momelile și le-am „dat la apă". După aceea mi-am montat o undiță lungă, chinezească, dintr-acelea din cinci bucăți și am început să dau cu plută la peștișori mici, — momeală pentru șalău. Moș Firuț a tăcut tot timpul, m-a urmărit cu atenție și cînd am terminat cu instalarea, m-a întrebat :

— Ei, ești gata ? Acum începi să pescuiești ?

— Gata Moș Firuț, i-am răspuns eu. Uite, să vezi și dumneata că la mine n-are să muște nici dracu !

— Apoi uite ce este, domnișorule, — mi-a spus Moș Firuț. Acum strînge-ți sculele și du-te acasă că azi n-ai să prinzi nimic, așa cum n-ai prins nimic nici în celelalte zile !

M-am uitat nedumerit la dînsul și l-am întrebat că ce s-a întîmplat, deoarece-mi prezice un asemenea succes. Și atunci Moș Firuț mi-a spus :

— Ascultă, prietene, eu cînd vin la pescuit, îmi las undeva bicicleta, sub vreun copac, îmi scot bețele și toate sculele mele, mă duc încet și mă ascund după o tufă, îmi pregătesc bîtele, îmi pun rîmele și mămăligele în cîrlig și numai după aceea cobor cu toate bețele odată la locul meu și, încet de tot, mi le dau la apă și le proptesc pe crăcane. Apoi stau ghemuit și neclintit la locul meu și nu mai fac nici o mișcare pînă ce nu mi se scufundă pluta. Dar dumneata ce-ai făcut ? Ai coborît la malul apei, ai început să dai din mîini și din picioare, te-ai sculat și te-ai așezat de vreo cinci sau șase ori, ba ți-ai lungit bîtele, ba ți-ai trecut ața prin inele, ba ți-ai înfipt crăcanele și ți-ai proptit bîtele pe crăcane, ba te-ai sculat de vreo două ori ca să-ți dai plumbii la apă și te-ai aplecat de mă mir cum de n-ai căzut singur în apă și acum vrei să prinzi pește ?! Păi peștii i-ai alungat de-aici de cum ți-ai întins prima undiță. Acum ce vrei să mai prinzi ? La voi la București, la bălțile acelea de care mi-ai vorbit, peștii mari stau la vreo 20—30 de metri sau chiar mai departe. Acolo poți să-ți aranjezi sculele chiar pe mal, poți chiar să și dansezi pe mal căci ei nu te văd și nu te simt, dar aici, unde peștii stau la un metru sau cel mult doi metri de mal, nici să te vadă, nici să te audă, căci altfel — degeaba pescuit ! — Ia să faci așa cum îți spun eu și atunci să vedem, tot așa are să fie ? Acum poți să te duci acasă iar de mîine încolo să nu-mi mai sperii pești căci o să-ți pierzi degeaba concediul aici, pe Mureș ! Și să mai știi și altceva. Să nu mai dai după peștișorii ăștia mici acolo unde vrei să dai la pește mare. Ia-ți bîta asta lungă, du-te undeva mai departe, prinde vreo trei-patru porcușori, pune-i într-un borcan cu apă și apoi să vii cu ei aici, unde vrei să pescuiești. Altfel, n-ai făcut nimic ! Tulburi apa cu scosul ăstora mici, dai din mîini, fîlfîi cu bîta asta lungă aici, îi sperii și-i gonești pe ăia mari și atunci, ce-ai făcut ?

În zilele următoare i-am mulțumit din inimă lui Moș Firuț pentru lecția practică pe care mi-a predat-o, simplu și convingător pe malul apei. Și aceasta a fost numai o singură pagină din cartea înțeleaptă și plină de povețe a lui Moș Firuț, fie-i țărîna ușoară !

Nicolae COSTESCU

GĂLĂGIOȘII PAPAGALI

PAPAGALII, GRUPAȚI ÎN ORDINUL *Psittaciformes*, constituie un grup destul de numeros (cîteva sute de specii). Pentru persoanele mai puțin cunoscătoare într-ale ornitologiei, menționăm că papagalii sînt, în exclusivitate, păsări viu colorate, care trăiesc mult (în jur de 100 ani) și care neapărat vorbesc ! De asemeni, persoanele susamintite consideră adesea că micii perușii (*Melopsittacus undulatus* — papagalul cel mai des întîlnit în lumea noastră, a orășenilor de pe toate continentele) n-ar face parte dintre papagali, aceștia fiind păsă i ceva mai mărișoare.

În realitate, lucrurile nu stau tocmai așa. Există specii de papagali chiar mai mici decît perușii. Cele mai mari — Ara — sînt foarte impunătoare, cu cozi lungi, cu o lungime totală de pînă la 90 cm., cu un colorit superb.

Coloritul viu nu este apanajul tuturor speciilor de papagali, unele avînd un colorit destul de sobru. Formatul corpului poate fi svelt, cu coadă lungă (perușul, papagalul nimfă, papagalii Ara, speciile genului Platycercus) sau îndesat, cu coadă scurtă (iaco, speciile din Amazona, de cacadu).

Unele specii (papagalul nimfă, speciile de cacadu) au pe cap un moț de pene (colorat identic sau diferit față de restul penajului) pe care le pot ridica sau coborî.

După caz, speciile de papagali populează pădurile și savanele din sud-estul Asiei, din Africa, Australia, America Centrală și de Sud, inclusiv insulele aferente.

Unii papagali aduc pagube culturilor de cereale și pomi fructiferi și chiar crești-terii oilor, cum este cazul papagalului Kea *(Nestor notabilis)* din munții Noii Zeelande.

Pentru minunatul lor penaj și satisfacerea capriciilor modei feminine, multe specii au fost vînate în mod intens. Alți papagali au fost și sînt capturați în vederea comercializării. Drept urmare, unele specii de papagali au dispărut complet, iar altele s-au rărit considerabil. Această situație a impus luarea unor măsuri de protecție din partea statelor interesate.

Pentru eventualii amatori de papagali din țara noastră, iată în continuare cîteva lucruri utile privind alegerea acestei păsări (fără a intra în detalii privind întreținea, reproducerea etc.).

Cel mai accesibil ca preț și ca posibilități de procurare este perușul. Acesta a devenit o adevărată specie domestică, cu numeroase varietăți de culoare (forma verde aprins, galben, diverse nuanțe de albastru, violet, alb cu ochii roșii) sau chiar de conformație (pe lîngă forma comună, la noi în țară se întîlnește și varietatea „standard" sau „engleză", mai masivă). Se reproduc relativ ușor, dar... atenție ! De la doi perușii în sus, liniștea locuinței începe să fie lezată. Este adevărat că un grup mai numeros de perușii încîntă ochiul nu numai prin varietatea coloritului, dar și prin agilitatea mișcărilor acestora. Se poate ține un singur peruș în colivie, preferabil crescut din tinerețe ; ocupîndu-ne de el, se va „imprima" față de stăpînul său, învățînd eventual și cîteva cuvinte.

După peruș, în ordine (ca facilitate de procurare, întreținere, reproducere etc.) urmează papagalul nimfă *(Nymphicus hollandicus)*, pe care-l găsim în colorit normal și, mai rar (și mai scump !), în forma albă.

Mai greu de găsit, reproducerea lor fiind totuși realizată de cîțiva crescători pasionați din țara noastră, sînt „inseparabilii", papagali frumoși, ceva mai mari decît perușii (genul *Agapornis*), apoi așanumiții „Alexander".

Cei ce doresc și alte specii, de mai mare efect, pot să găsească, cu oarecare perseverență, și exemplare de *Platycercus eximius*, de Amazona, de iaco *(Psittacus erythacus)*, Ara chiar !

Papagalii iaco şi cei din speciile Amazona sînt incontestabili cei mai buni „vorbitori“ ai ordinului, bucurîndu-se şi de o longevitate apreciabilă.

Atragem atenţia asupra unui fapt — şi anume : papagalii reproduşi în captivitate de multe generaţii (peruşi, nimfe, inseparabili etc.) sînt adaptaţi pentru această viaţă şi ne pot feri de anumite surprize neplăcute. Ne referim şi la contaminarea noastră cu ornitoză sau diverse boli tropicale, ai căror purtători pot fi papagalii capturaţi din libertate (în ultima vreme, numeroşi cetăţeni români care au lucrat peste hotare au adus cu ei asemenea păsări) şi cumpăraţi de unii amatori, de cele mai multe ori la preţuri foarte piperate.

P.A.

ORIGINEA UNOR ZICĂTORI

ÎN LIMBA ROMÂNĂ SE FOLOSESC în mod curent două zicători de origine franceză al căror subiect este măgarul şi oaia.

Astfel, „măgarul lui Buridan“ (Âne de Buridan) e cel ce stă la îndoială atunci cînd are de ales una din două soluţii ale unor probleme de egală valoare şi importanţă, sau cînd este solicitat din două părţi şi nu ştie pe care să o prefere mai întîi.

Originea acestei zicători, devenită celebră, este veche şi a fost luată dintr-o fabulă al cărui autor este Jean Buridan, **profesor şi rector al Universităţii din Paris, în anul 1327.**

El descrie în fabula sa cazul unui măgar chinuit deopotrivă de foame şi sete. Aflîndu-se între o grămadă de ovăz şi o găleată cu apă, a murit, neputîndu-se decide ce să consume mai întîi : apa sau ovăzul.

A doua zicătoare este „să revenim la oile noastre“, care se spune celui ce se îndepărtează de la subiectul discuţiei.

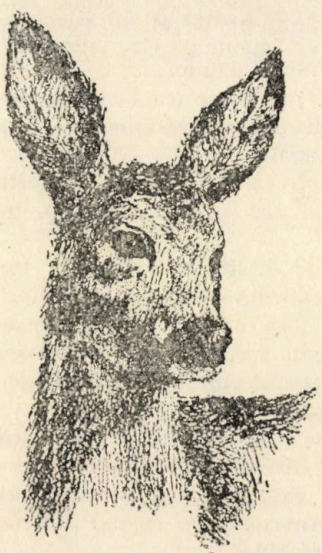

Zicătoarea este şi ea destul de veche şi se datoreşte unei fapte petrecute în secolul XV. Într-o zi Pathelin, **un avocat nevoiaş, înşelă pe postăvarul** Guillaume **luîndu-i o bucată de postav, promiţîndu-i că i-o va plăti în seara aceleaşi zile, ceea ce el nu făcu. Atunci, după cîtva timp, Guillaume veni să-şi ceară banii, dar Pathelin îl păcăli, spunînd că este grav bolnav de mai multe săptămîni şi negustorul evită să mai insiste.**

Curînd însă Guillaume acuză pe un păstor al său că i-a furat mai multe oi şi, la proces, spre surpriza lui, el constată că avocatul păstorului era chiar Pathelin, pe care îl credea în agonie.

Uluit, în cele ce declara la proces, Guillaume încurca într-una cele două necazuri ale sale — cu postavul şi cu oile — şi judecătorul, nedumerit, îl întrerupea mereu spunîndu-i : „Dar domnule Guillaume, să revenim la oile noastre“.

La sfîrşit, negustorul pierde procesul intentat contra păstorului care, urmînd exemplul avocatului său, nu a răspuns la interogatoriu decît prin bîlbîieli.

Dar cînd Pathelin ceru clientului său onorariul, acesta nu răspunse decît tot prin bîlbîieli şi astfel înşelătorul a fost şi el înşelat.

Specia ovină mai este amintită şi în expresia „oile lui Panurge“ (moutons de Panurge) extrasă din romanul lui François Rabelais **intitulat** Pantagruel **(1532).**

Panurge, personaj principal al romanului, desfrînat, cinic şi poltron, este tovarăşul fidel al lui Pantagruel. În timpul unei călătorii pe mare a lui Pantagruel, Panurge se ia la ceartă cu negustorul Dindenault şi, pentru a se răzbuna, îi cumpără una din oile pe care el le transporta şi o aruncă în mare. Exemplul şi behăitul acesteia antrenară şi pe celelalte oi care săriră, una după alta, în mare, ca şi însuşi negustorul care, după ultima oaie, se aruncă şi el în apă, înecîndu-se.

Episodul cu „oile lui Panurge“ a devenit popular în Franţa pentru a denumi pe cei ce se grăbesc să întreprindă ceva din spirit de imitaţie.

JOHN WAYNE: UN OM ŞI JUMĂTATE

FLĂCĂUL SUFERĂ DE CANCER LA plămîni, la care se referă ca la „Marele C", dar e mereu viguros, ca o veche corabie. Se poate rostogoli într-o barcă pescărească zguduită de valuri, într-un salt care te-ar schilodi şi pe dumneata şi pe mine, pentru ca cinci minute mai tîrziu să reia lupta cu marlinul oceanic, lunguieţ şi vărgat, în greutate de aproape 90 de kilograme. El a realizat peste 160 de filme, dar spune mereu că n-a prea fost niciodată actor, fiind totdeauna conştient de prezenţa aparatului de filmat, ca un concurent la TV, ori ca atunci cînd Contax-ul meu l-a surprins greşind ţinta la porumbeii cu aripi albe. Aruncă cu lanseta mult mai departe decît pot eu s-o fac, dar cînd e cald transpiră ca şi noi ceilalţi. E un bărbat şi jumătate acest flăcău, John Wayne.

Nefiind mare amator al Hollywoodului, nu m-am aşteptat să-l întîlnesc pe John Wayne. Un Duce, iată ce este el. Îmi era familiar în pantalonii lui de cavalerie galben-vărgaţi, respingînd pe apaşi, sau în jeans albaştri şi cu arma izbind în netrebnici la masa de poker din saloon-ul *Ultimei şanse* ; dar să ajungi să-l cunoşti ? E foarte greu. Jurnaliştii specialişti în arme şi stelele de cinema evoluează pe orbite diferite.

Paşii noştri s-au încrucişat totuşi. După două săptămîni de vînătoare obositoare în deşertul din Golful Californian, Russ Cutter şi cu mine am zburat opt sute de mile pînă la extremitatea opusă a vîrfurilor de stîncă şi de cactuşi, ca să prindem cîţiva peşti la Bud Parr's Hotel de la Capul San Lucas.

Aci e un fel de paradis al pescarilor cu undiţa, un minunat loc situat pe malul stîncos ce domină vastitatea Pacificului albastru. E unic în felul lui acest loc recomandat de Bud. Fiecare uşă cioplită, fiecare perete vopsit alb, fiecare fereastră au fost executate pe loc de către mexicanii localnici. Doar robinetele de la apa caldă au fost aduse din altă parte, ca şi motoarele de la bărcile de pescuit ale hotelului. După cum afirma Bud, existau aci trei bancuri de marlini : unul care se depărta, altul care staţiona aci la Cap şi al treilea care urma să sosească.

Ambarcaţia lui Wayne, un culegător de mine transformat, se afla în port. El urma să meargă la pescuit împreună cu

UN OM ŞI JUMĂTATE

noi, dacă-l prindeam în dimineaţa următoare, după cum ne informă hotelierul.

Şi a făcut-o într-adevăr. A apărut în pantaloni kaki murdari, tociţi, cu un zîmbet în colţul ochilor încreţiţi ; coaja tăbăcită de pe pantaloni se datora sutelor de hărţuieli din filmele cu pieile roşii. Wayne pescui marlinul, acest peşte lunguieţ din adîncuri. Am pescuit şi eu acelaşi peşte, care venea la suprafaţa oceanului, despicînd întinderea albastră, pentru a se scufunda apoi şi a deveni un obiect oglindit de la o adîncime de peste 50 de metri, după care dispărea.

În timp ce pescuiam, ne povesteam întîmplări vînătoreşti cu vînat mare ; eu am fost însă cel care a proiectat secvenţe cu capturări cu lasoul de rinoceri în peisajul „Hatari" al Ducelui. El n-a debitat nici o lăudăroşenie despre sine, ci doar amintiri vînătoreşti obişnuite.

Ziua s-a încheiat cu un îndemn vînătoresc din partea lui Parr, hotelierul : „Vreţi să vînaţi mîine pe la orele cinci dimineaţa porumbei cu aripi albe ?" Pentru a ajunge în locurile unde porumbeii cu aripile albe zboară la răsăritul soarelui, am zburat noi înşine peste 40 de mile la Russ's Cessna, într-un sat înconjurat de lanuri cu grîne.

Wayne se sculase şi era gata ; avea ochii strălucitori şi era îmbrăcat uşor, purtînd aceiaşi pantaloni kaki. Pentru el vînătoarea de porumbei părea o repetiţie a pescuitului din ziua precedentă. Parr cunoştea trei stoluri de asemenea porumbei cu aripile albe, în zona Capului : unul îndreptat totdeauna spre lanurile cu porumb, altul zburînd pe deasupra, bun de împuşcat, iar celălalt se hrănea mai în spate.

Wayne a tras la porumbei. Eu, de asemenea. El m-a uimit cu tirul său precis, dar nici eu nu m-am lăsat mai prejos. Apoi ne-am schimbat armele, dar rezultatul a fost acelaşi. Ne-am aruncat chiar cîteva ironii, pe un ton amical, atunci cînd unul dintre noi greşea lovitura.

Marele John făcuse peste 160 de filme, dar eu scrisesem un număr mult mai mare de articole. Exista însă o diferenţă. În timp ce eu aveam numai doi tineri zdrenţăroşi din sat, care-mi căutau porumbeii doboriţi, Ducele avea peste 14 ! Evident, existau mai mulţi frecventatori de cinema decît cititori de revistă în această parte a Golfului Californian.

Warren PAGE

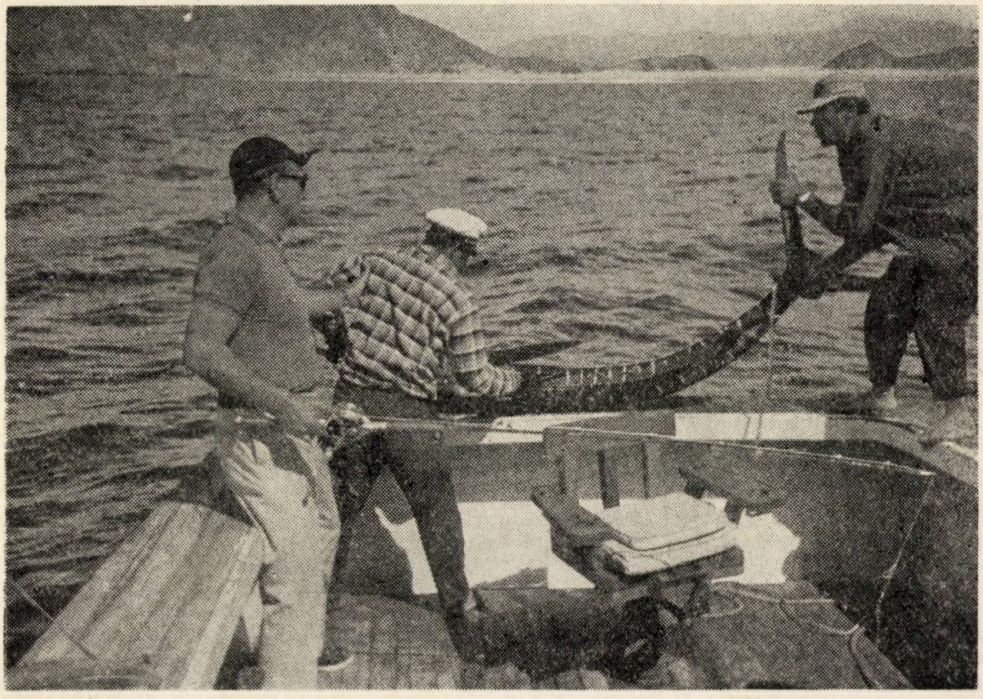

DRILL

LA ÎNCEPUT A FOST PEȘTELE ȘI PE urmă a fost omul care a vînat pește, ca să adauge o hrană mai de soi monotonului meniu zilnic din carne de vînat cu păr sau pene — înfulecată crudă sau niței perpelită la foc. Mai apoi, deși a ajuns să-i prisosească hrana, omul s-a dus să vîneze peștele nu numai ca să-l mănînce, dar mai ales pentru plăcerea sălbatică de a-l simți — viu — cum i se zbate în mîini ; a fost cel dintîi om căruia — în sufletul lui primitiv — i-a încolțit sentimentul bucuriei învingătorului în lupta cu un adversar pe care nu-l mai privea doar ca pe o pradă menită să-i astîmpere foamea, ci ca pe unul cu care i-a făcut plăcere să aibă a se lupta ; strigătul lui de triumf a vestit atunci, peste întinsul apelor, nașterea pescuitului sportiv...

Și cînd — peste milenii — omul a devenit un împătimit, dar conștient pescar sportiv, și cînd acest om s-a nimerit să fie și englez, a botezat cu numele de Drill lupta — devenită acum o dispută sportivă — pe care o avea de purtat cu adversarul-pește, din clipa înțepării lui și pînă în clipa cînd, cu mîini tremurînde uneori de efort, dar totdeauna de bucuria izbînzii, îl desprindea din cîrlig spre a-l pune în juvelnic. Drillul este un adevărat... cadril (fie iertat acest nevinovat joc de cuvinte) cu numai doi parteneri, din care unul — pescarul sportiv — își pune la contribuție întreaga măiestrie pentru a manevra, stăpîni și captura partenerul, iar celălalt — peștele prins în cîrlig — spre a-și salva viața, opune adversarului toate însușirile cu care l-a înzestrat natura, izvorîte din ceea ce numim, în general, instict de conservare. Dar, oare, este vorba întotdeauna numai de un instinct de conservare ? Chiar și atunci cînd peștele creează, în această luptă, situatii care par a depăși cu mult un așa zis instinct ?

Fără îndoială, fiecare specie (ne vom ocupa numai de pești apelor dulci) își are, în mod natural, însușiri specifice de combativitate și rezistență, iar în cadrul aceleiași specii aceste însușiri sporesc cu dimensiunile exemplarului capturat, ceea ce va imprima drillului un caracter variat și adesea spectaculos.

În același timp trebuie menționat că, în afara însușirilor specifice, rezultatele luptei de apărare a unui pește sînt funcție nu numai de măiestria cu care pescarul știe să-l manevreze în drill, dar și de calitățile sculelor folosite. Norme universal valabile pentru comportamentul în timpul drillului nu se pot stabili, pentru că parametrii sînt prea numeroși și variabili, iar dintre aceștia, temperamentul pescarului sportiv are un rol preponderent. Totuși, experiența multor generații de pescari sportivi a demonstrat cîteva lucruri. Bunăoară :

- violența reacției de apărare a unui pește e resimțită cu atît mai puțin cu cît sculele folosite sînt mai ușoare, mai suple — și mai ales — cu cît modul de a-l manevra în drill va fi mai puțin brutal ;
- tamburul mulinetei să dispună de o suficientă rezervă de fir căci — practic — este imposibil să se opună o forță brutală primul șoc de apărare și de fugă ale unui pește mare care poate impune apoi derularea unei mari cantități de fir, înainte de a putea fi strunit și manevrat după voința pescarului ;
- pentru ca drillul să se termine cu victoria pescarului sportiv, el trebuie să știe a-și alege și pregăti sculele în funcție de specia pe care o urmărește și dimensiunile peștilor ce se așteaptă a captura, să manevreze cu cel mai desăvîrșit calm, indiferent de durata drillului și oricît de greu i-ar fi pusă la încercare răbdarea și — în fine — să se aștepte, pînă în ultima clipă, la cele mai imprevizibile situații pe care le poate crea un exemplar mare.

Calitățile proprii de combativitate și rezistență ale unui pește variind funcție de specie și de talia exemplarului capturat, credem necesar și folositor a menționa cum se manifestă practic aceste calități, pe timpul drillului, la cîțiva dintre cei mai aprigi luptători ai apelor noastre.

Crapul mare, credem că — pe bună dreptate — trebuie considerat campionul luptătorilor ! Întepînd un asemenea exemplar, nu o dată pescarul sportiv va constata cum — în pofida reglajului perfect al frînei — firul i se derulează într-un ritm regulat și fără oprire, încît bietul de el așteaptă neputincios și se întreabă stupefiat, ce se va întîmpla cînd tamburul se va goli complet ; în adevăr, fără a da semne că ar fi speriat sau obosit, adesea, un crap mare, gonind cu o încăpățînată voință de a lupta, va goli curînd tamburul, dacă un pescar neprevăzător sau econom l-a echipat cu numai 60—70 m de fir. Alteori, după cîteva zeci de metri de fugă imposibil de strunit, spre larg, crapul mare va începe, menținîndu-se mereu la adînc, evoluții laterale în forță, cu scurte opriri urmate de zbucniri violente care fac să fluiere firul și să geamă din încheieturi varga lansetei ; dacă frîna de fir nu a fost bine reglată, în asemenea

cazuri drillul s-a terminat cu victoria peştelui. În cazul unui crap foarte mare, drillul poate dura multe zeci de minute fără ca el să dea semne de oboseală, iar dacă pescarul se află într-o barcă, adesea se va vedea remorcat pe distanţe de zeci de metri, fără ca peştele să părăsească fundul, căutînd cu încăpăţînare un adăpost salvator, unde dacă a reuşit să ajungă — drillul se va termina tot cu înfrîngerea pescarului.

Nu totdeauna însă lupta va avea un asemenea sfîrşit dezastruos ; oricum, însă, un exemplar mare nu va abandona înainte de a încerca toate vicleniile posibile pentru a se salva :

- să se apropie de un mal stufărit sau de o răgălie salvatoare şi dacă este strunit să zbucnească brutal, din nou, spre larg, derulînd iarăşi cîteva zeci de metri de fir, în cîrîitul strident al frînei ;
- uneori să se apropie de pescar întrecînd viteza de recuperare a firului, spre a se elibera ;

- adeseori, în timp ce este recuperat, se zvîrcoleşte rostogolindu-se pe fir spre a-l angaja în fierăstrăul primei radii a dorsalei, după care zbucneşte iar violent către larg, spre a tăia firul ; dacă manevra nu i-a reuşit, va recurge la salturi brutale către suprafaţă, căzînd apoi cu toată greutatea peste firul întins, spre a-l rupe ;
- cînd vede minciocul apropiindu-se adesea rămîne o clipă nemişcat, ca şi cînd ar abandona lupta, pentru ca apoi, de îndată ce pescarul imprudent a slăbit firul derutat de nemişcarea peştelui, el să zbucnească din nou, violent, către larg, într-o ultimă şi disperată încercare de a se salva ;

... şi cîtor pescari nu li s-a întîmplat oare ca un crap mare să le sară afară din mincioc, eliberîndu-se în acelaşi moment din cîrlig ?

Se pune — şi pe drept — din nou, întrebarea : oare numai din instinct un crap mare ştie să-şi apere viaţa, folosind atîtea „chibzuite" vicleşuguri ?

Ştiuca, un alt aprig luptător al apelor noastre dulci, va prilejui aceeaşi întrebare. Caracterul luptei de apărare a ştiucii este — în primul rînd — funcţie de modul cum şi unde a făcut priză triplul, fie că momeala a fost un viu sau o nălucă. Dacă o ştiucă mare a înghiţit viul adînc şi triplul a făcut priză în stomac sau pe esofag, capacitatea ei de luptă scade sensibil. Dacă a fost înţepată numai în cerul gurii ori de o buză, sau într-un colţ al gurii din exterior (cum adesea este cazul cu nălucă) o ştiucă mare se va apăra dîrz, curajos şi violent, cu zbucniri brutale, punînd în joc integral, facultăţile ei naturale de combativitate : viraje bruşte, plonjoane neaşteptate spre adînc, goană spre pescar cu slăbiri derutante ale firului sau, uneori, spectaculoase salturi în aer — lumînări — cînd îşi zbuciumă capul în toate părţile spre a se degaja de cîrligul nălucii.

Adeseori, o ştiucă mare, pornind cu viteză, trece chiar pe sub barca pescarului care, nu ştie cum să manevreze în asemenea situaţie, se trezeşte cu spicul lansetei izbit brutal de copastia bărcii şi — deseori — rupt ca o surcică.

În cazul unei ştiuci mari, drillul este aproape totdeauna spectaculos, dar nu va avea niciodată durata luptei cu un crap mare, pentru că un răpitor, deşi înzestrat cu o vigoare ofensivă excepţională, nu are în aceeaşi măsură şi rezistenţă pentru o luptă de durată.

Şalăul, răpitor de înaltă clasă ca şi ştiuca, va lupta, după înţepare, la fel ca şi ea, mai slab sau mai viguros, funcţie de punctul de priză a cîrligului.

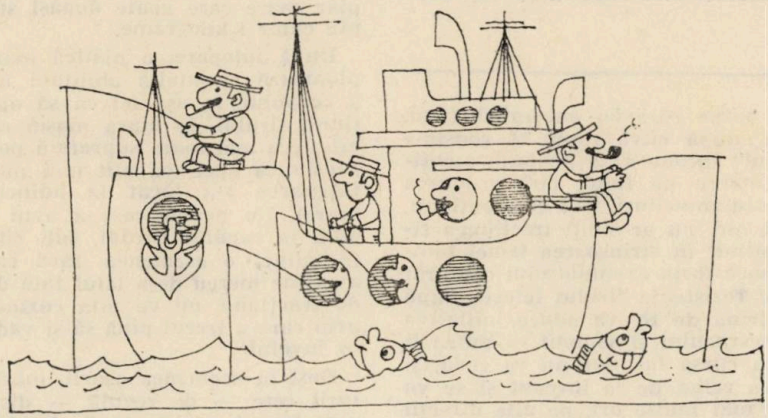

Tehnica de luptă a unui șalău mare diferă însă mult de a știucii, și este, în toate situațiile, mereu aceeași :

• după înțepare va opune, la recuperare, mai întîi inerția masei lui, păstrînd un scurt moment de aproape totală imobilitate ;

• începe apoi, încet dar viguros, menținîndu-se mereu la adînc, o deplasare totdeauna pe direcția celui mai apropiat obstacol salvator ;

• deviat printr-o recuperare insistentă a firului, el va renunța la direcția inițială dar va lua o alta, către un alt obstacol care să-l apere. Acest joc se va repeta pînă ce peștele obosește, ceea ce — în general — nu reclamă un timp prea îndelungat ; în acest răstimp pescarul nu trebuie să forțeze recuperarea decît atît cît este necesar pentru a-l struni și devia de la direcțiile fugii lui, după care, cînd îl simte slăbind, va putea începe recuperarea rapidă, dar cu atenția trează (și fără a bloca antireturul), pentru că un șalău mare mai poate încerca, pe neașteptate, o ultimă zvîcnire brutală de salvare.

Cînd se simte adus spre suprafață, șalăul abandonează brusc lupta și apare la fața apei cu gura larg căscată și cu ochii exorbitați.

Drillul, în cazul șalăului mare, cere multă răbdare și atenție încordată, dar nu oferă momente deosebit de spectaculoase.

Mreana este un alt adversar de temut, care, în lupta de apărare știe să se folosească atît de curentul apelor curgătoare în care trăiește, cît și de accidentele de pe fund, de care nu se depărtează decît arareori.

În momentul înțepării, o mreană mare opune mai întîi inerția masei ei și apoi, fără a se depărta de fund zbucnește din loc, atît de violent încît, la mînă, se transmite pe fir o adevărată „lovitură de ciocan", în stare să smulgă lanseta din mîna pescarului nepregătit. Violența acestei lovituri este sporită de viteza curentului apei căci, contrar altor specii, mreana înțepată fuge nu la deal, ci spre aval, tocmai pentru a face din viteza curentului o armă de apărare în plus.

În momentul acestei izbucniri brutale, pescarul nu trebuie să forțeze recuperarea, altfel ruperea firului va fi inevitabilă. În fuga ei, mreana va căuta să se adăpostească după orice obstacol de la fund, sub care își va înghesui capul spre a rezista mai bine tracțiunii firului ; uneori, în același scop, se servește de gură ca de o ventuză aplicată pe fața lină a unui bolovan. În asemenea situații, pescarul sportiv trebuie să fie convins că îi va fi absolut imposibil să smulgă o mreană mare din adînc și — în acest scop — trebuie să aștepte să se degajeze singură, slăbindu-i larg firul. Drillul în lupta cu o mreană mare impune manevra de o suplețe deosebită, în ritmul de recuperare a firului, o atentă reglare a frînei de fir, renunțarea la acțiuni de forță și — în manevrele finale — dirijarea peștelui către zone avînd curent din ce în ce mai slab, pînă către mal.

Avatul mare, vorace răpitor al apelor curgătoare de șes, nu oferă, în lupta lui de apărare, un drill cu aspecte prea interesante. La înțepare, avatul are întotdeauna o bruscă și extrem de violentă reacție de apărare care se transmite la mînă ca o scurtă dar brutală „lovitură de ciocan" cu totul caracteristică lui, după care însă se cumințește, pînă este adus în apropierea malului, unde mai are cîteva zvîcoliri viguroase, după care abandonează total lupta.

Somnul mare (excluzînd bineînțeles „monștrii" de peste 12—15 kg), în lupta lui de apărare oferă un drill puțin spectaculos, dar interesant prin caracterul deosebit al unei înfruntări cu un adversar tenace, încăpățînat, viguros dar lent și greoi în mișcări. După înțepare, pescarul are de cele mai multe ori senzația că a

DRILL

agățat un butuc zdravăn ancorat de fund, pentru că, după cîtva timp, să constate că „butucul" începe a se deplasa, menținîndu-se mereu pe fund, fără a marca zvîrcoliri sau zmuciturl, lent dar continuu, ca și cînd nici nu ar simți tracțiunea firului menținut în strînsoarea frînei tamburului. Dacă forța exemplarului capturat nu întrece rezistența firului folosit, după un timp frîna de fir va aduce inițiativa în mîna pescarului și somnul va putea fi strunit din cursa lui, dar nu va ceda, și totul se va relua de la început și se va repeta de mai multe ori, pe alte direcții de fugă, pînă cînd, obosit, somnul va abandona lupta. Din acel moment, recuperarea firului se va putea face fără dificultăți și peștele se va lăsa adus către suprafață și către mal, avînd doar mișcări lente, unduioase, specifice numai somnului.

Plătica — banala plătică — oferă pescarului sportiv ocazia unui drill interesant, atunci cînd este vorba de un exemplar mare care poate depăși spre exemplu chiar 4 kilograme.

După înțepare, o plătică mare își exploatează cu multă abilitate forma lată a corpului, în așa fel ca să opună tracțiunii firului, în afara masei ei apreciabile, cea mai mare suprafață posibilă sub presiunea apei (cu atît mai mare cu cît înțeparea s-a făcut la adîncimea mai mare). Un pescar care a avut ocazia să aibă la capătul firului, sub cîțiva metri în adînc, o asemenea tavă care se va menține mereu de-a latul față de direcția de tracțiune, nu va uita curînd emoțiile prin care a trecut pînă să-și vadă captura în juvelnic.

Deși în asemenea ocazii, mărimea capturii este — de regulă — disproporționată față de rezistența firului folosit (căci o asemenea plătică mare nu se întîlnește oricînd) dacă, în drill, nu se fac greșeli și se procedează cu calm și multă răbdare, în cele din urmă, cînd inițiativa luptei trece în mîna pescarului, plătica cedează și — oricît de mare ar fi — vine frumușel, fără să se mai agite, ca o scîndurică plutind pe fața apei.

Nicolae STOENESCU

LAS-O BALTĂ...

ÎN TIMPURIUL PRIMĂVERII NU E deloc ușor să iei cea mai profitabilă decizie. Unde e mai bine să mergi la pescuit cînd abia că s-au dezghețat apele : la rîu sau la baltă ?

— Noi, Lionele, nu deschidem sezonul în acest an la rîu. Apa e încă prea rece. O să ne găsești, dacă vrei să vii după noi, ori la lacul din Gheorghieni ori la cel de la Chinteni sau, cine știe, poate chiar în coada lacului de la Gilău, și-om fi acolo și la rîu și la lac.

— La baltă merg și eu, dar am descoperit una în sus de Dej, undeva pe Someșul Mare. N-o știu pescarii. Pe cîți i-am întrebat nimeni n-o cunoaște. Și-i bogată în pește !... Pe mine mă duce un localnic.

Fiecare, deci, încotro îl chema norocul. Lionel dădu ochii cu el cel din urmă. După ce scăpă din tren, se îndreptă glonț spre casa din marginea satului, a celui ce-i oferise serviciile sale de ghid. Pînă la baltă, țăranul trebui să suporte ropotul întrebărilor menite să-l pună în temă pe Lionel înainte de a ajunge la destinație, ca orice pescar ce știe să-și chivernisească puținul timp cu multă pricepere : — Adîncă-i ? — Lată-i ? — Are stuf ? — Or fi oare și alți pescari acum acolo ? — O fi mai bună mămăliga ori rîma de gunoi ? Etc. etc. Pînă cînd să se dumirească Lionel asupra răspunsurilor, ce păreau date uneori cam în doi peri, țăranul se opri satisfăcut înfigîndu-și picioarele în țărmul înalt al Someșului Mare și exclamă arătînd prin ușoara îndreptare a capului :

— Iacăt-o, ni !

— ?!?

— Noi... așe-i zicem : baltă.

Abia acum, în fața rîului tăuit de adîncitura neobișnuită a albiei, sub somația necruțătoare a ghidului, duhul iscoditor al lingvistului ieși la lumina zilei pentru a da cuvenita dreptate omului de-alături. Iar pentru ca învățătura să aibă multă ținere de minte, Mai Marele rîului nu-i dărui pescarului în acea zi decît cîțiva porcușori, vărgați de frig și tremurînd de emoțiile avanpremierei.

Eugen CÂMPEANU

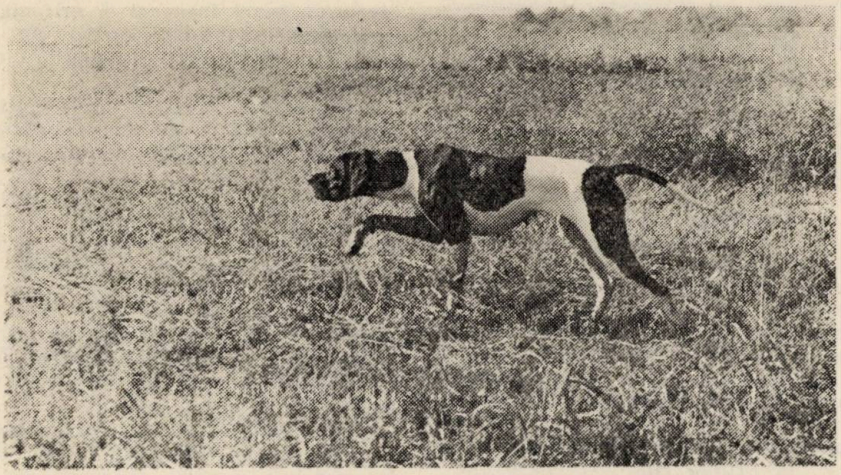

CÎINELE DE VÎNĂTOARE UN AMALGAM?

DA, AȘA S-AR PĂREA LA PRIMA vedere, dacă consultăm unele lucrări de specialitate apărute în străinătate. Sînt foarte multe rase de cîini de vînătoare, unele dintre ele schimbîndu-și în timp destinația. Astfel, canișul a fost la origine un cîine pentru vînătoarea de baltă, dalmațianul provine dintr-o foarte veche rasă de copoi etc.

O clasificare a cîinilor de vînătoare este destul de dificilă, dacă ținem seama de diverșii autori. Astfel, vijla maghiară poate fi găsită printre cîinii gonitori, ținîndu-se cont, probabil, de unul din strămoșii care au contribuit la formarea acestei rase. Oricum, în linii mari se poate face o diferențiere în două principale grupe, una a raselor de hărțuitori-gonitori (copoi și ogari) și alta a prepelicarilor, pe care unii chinologi străini, în primul rînd cei francezi, îi numesc „cîini de aret". În această grupă, pe lîngă prepelicarii pontatori sînt cuprinși și cîini care nu aretează, mai precis prepelicarii scotocitori și retrieverii (cîini utilizați exclusiv pentru aport).

Nu numai clasificarea raselor este obiect de dispută, ci înseși unele rase în sine sînt recunoscute sau nu de către forurile de specialitate, dintre care menționăm: *Federația chinologică internațională* — FCI (care, totuși, nu este chiar internațională, fiind mai mult o federație a majorității țărilor europene); *American Kennel Club* și *British Kennel Club*. Indiferent de clasificarea adoptată, făcînd o paranteză, este timpul să denunțăm greșala care se mai face la noi în țară, numind basset ceea ce este de fapt teckel (este adevărat că teckelul — dachshund în germană — era denumit în trecut de către francezi: „baset allemand").

Referitor la utilizarea actuală a diverșilor cîini de vînătoare, răsfoind publicațiile străine, desprindem cîteva concluzii:

- Ogarii se folosesc încă, în unele țări, la vînătoarea propriu-zisă.
- Prepelicarii au ponderea cea mai mare la vînătoarea actuală.
- O pondere însemnată continuă să aibă, în diverse țări, alți cîini cum sînt: limierii, diverși copoi, hărțuitorii (inclusiv de vizuină).
- În ceea ce privește copoii (între copoi sînt incluși de fapt și limierii) se face o diferențiere: există rase care „mînă la pușcă" (precum copoiul ardelenesc menționat în unele lucrări străine), sînt rase care vînează în grup, fie în număr mic, însoțiți de vînătorul pedestru („meute à pied") precum Beagle, Basset Hound, Basset Artésien — Normand ș.a., fie în echipaje numeroase, cu vînători călări, constituind celebra „Chasse à Courre", printre reprezentanți numărîndu-se rasele Foxhound, Gascon-Saintongeois (grand et petit) ș.a.
- Gama hărțuitorilor este foarte vastă, cuprinzînd diverse rase, unele cu specializare și localizare geografică foarte limitată, precum: Rastreador brasileiro

(specializat în vînătoarea jaguarului), Thal-ton bear dog (veche rasă candiană utilizată de vînătorii indieni la vînătoarea ursului, rîsului, porcului spinos), Jämthund și Lundehund, rase norvegiene folosite, prima la vînătoarea elanului, a doua la capturarea și căutarea ouălor unor păsări alciforme *(Fratercula arctica)*.

• Revenind la prepelicari, grupa cea mai importantă și din punctul de vedere al intereselor vînătorilor noștri, se pot remarca unele aspecte interesante. Astfel, se poate constata progresul și succesul răspîndirii pe plan mondial a raselor de mari pontatori (Pointer și cele trei rase de Seter, în primul rînd cel englez) inclusiv în țările de origine a unor reputați prepelicari universali. Desigur că nici prepelicarii universali nu se dau bătuți, rasele de braci germani (mai ales păr scurt și păr sîrmos) rezistînd eroic nu numai în țara de origine, dar și în multe alte țări europene. O bună parte a vînătorilor francezi continuă să aprecieze rasele de braci francezi și grifonii, după cum destui vînători italieni au rămas fideli simpaticului „Spinone" (grifonul italian).

• În ceea ce privește scotocitorii (considerabil inferiori numeric pontatorilor), ca răspîndire pe plan mondial supremația o au tot rasele insulare, în primul rînd cocărul englez, springer spanielul precum și Epagneul breton apreciat nu numai în patria sa, Franța, ci și în numeroase alte țări, inclusiv Statele Unite. O însemnată expansiune înregistrează și retrieverii, mai ales rasele „Golden" și „Labrador". Și în cazul prepelicarilor mai există rase cu localizare geografică limitată, respectiv rase iberice, scandinave, olandeze.

Aceste rînduri nu au avut alt scop decît furnizarea unor informații, la modul general, despre utilizarea actuală a raselor de cîini de vînătoare pe plan mondial.

Despre problema alegerii și utilizării raselor de cîini de vînătoare în țara noastră vom vorbi, poate, cu altă ocazie.

A.P.

Atelier

ZBORUL NĂLUCII LA ADÎNC

UN ADAOS SPECIAL LA O MONtură obișnuită, în pescuitul cu năluca la răpitori (mai ales la știucă), va asigura evoluțiile nălucii la o adîncime dorită și constantă, fără a mai fi necesare manevre speciale cu lanseta. Montura folosită va fi una obișnuită: forfac de oțel cu antirăsucitor din celuloid transparent și incolor, vîrtejul și năluca aleasă (rotativă ori oscilantă).

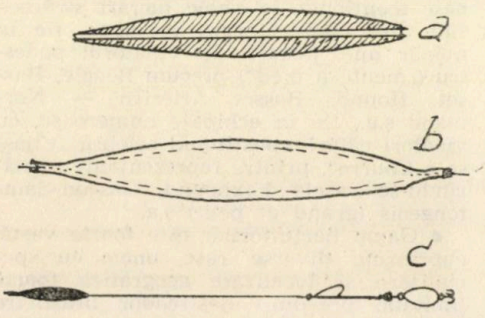

La aproximativ 1—1,5 m mai sus de forfac, se va înșira, în poziție fixă pe fir, un plumb (fig. a), **de formă foarte alungită (5—6 cm) și de o greutate variabilă, funcție de adîncimea la care se dorește să evolueze năluca (20—30 g sau poate chiar mai mult); pentru ca acest plumb să nu prezinte nici un fel de atracție pentru răpitor, el poate fi îmbrăcat cu un tub subțire din plastic de culoare verde** (fig. b) **sau, mai simplu, vopsit în verde, cu nitrolac.**

Ansamblul monturii — ca în fig. c. Eficiență maximă: în zone fără ierburi.

NUMAI PĂSĂRILE ZBOARĂ?

ÎN MOD OBIŞNUIT, CÎND VORBIM despre zburătoare, ne gîndim la păsări. Există totuşi păsări care nu zboară, cum sînt: pinguinii, struţii, pasărea Kiwi şi Roanzinul — o pasăre din Venezuela şi Guyana. Struţul foloseşte aripile la alergat, pentru a-şi iuţi fuga cînd este urmărit; pinguinul la înotat, permiţîndu-i să atingă o viteză mare la pescuit iar Kiwi, pasăre mare, cu cioc lung, trăind în Noua Zeelandă, nu foloseşte aripile la nimic! Pînă devine adult, Roanzinul are pe aripi un fel de degete prevăzute cu gheare puternice. Urmărită, pasărea se agaţă cu cele patru labe de ramuri, se strecoară prin ierburi şi, în cele din urmă, se aruncă în apă, dispărînd ca o veritabilă şopîrlă. Pasărea aceasta zboară numai la maturitate. Aripile îi cresc, ghearele de pe ele regresează, rămînînd numai nişte mici umflături. Abia atunci Roanzinul îşi ia zborul...

Există numeroase insecte care sînt şi ele zburătoare. În toate clasele de vertebrate, începînd cu peştii şi sfîrşind cu mamiferele, există reprezentanţi zburători. Toate aceste animale au încercat să se desprindă de mediul lor de viaţă şi să zboare sau să planeze, aceasta datorită adaptării la anumite condiţii de viaţă. Zicala „se simte ca peştele în apă" nu-i întru totul îndreptăţită. Şi aceasta, deoarece există peste 70 de specii de peşti zburători. Două specii — **Gasteropelecus** şi **Pantodon** — trăiesc prin apele dulci din pădurile tropicale şi fac „zboruri" planate de cîte 3—4 m, pe deasupra apei, după ce în prealabil au lovit-o cu coada lor musculoasă. Mult mai bine adaptaţi la zborul planat sînt însă peştii **Dactyloptorus volitans,** lungi de cca 50 cm, răspîndiţi în Marea Mediterană, Oceanul Atlantic şi Oceanul Indian şi **Exocoetus volitans,** de cca 55 cm lungime, care trăiesc în Marea Mediterană şi Oceanul Altlantic. Aceşti peşti, înainte de a-şi lua zborul, înoată cu multă repeziciune în pătura superficială a apei şi cînd ating o viteză de aproape 16 m/s, printr-o izbitură puternică de coadă se ridică la înălţimea de 5—6 m deasupra apei şi, întinzînd înotătoarele pectorale, planează pe distanţe de 70—100 m şi, uneori, cînd sînt ajutaţi de vînt, chiar şi de 400 m.

Scrumbia zburătoare **(Exocoetus volitans)** are înotătoarele pectorale foarte mari; cu ajutorul lor, aceşti peşti pot plana circa 150—200 m.

În pădurile de mangrove din Java şi din alte ţări cu climă caldă trăieşte o specie de peşti care, în goană după insecte, execută salturi uriaşe, poposind în copaci! Peştii-balon (gimnodonţii) au stomacul dilatabil, după voie, şi-l pot umple cu aer. Întregul peşte se umflă astfel în mod monstruos, căpătînd o formă aproape sferică, de balon. El pluteşte uşor la suprafaţa apei, ca un obiect inert, purtat de vînt. Apoi, se dezumflă şi revine la fund.

Printre nenumăratele ciudăţenii care foiesc prin desişurile umbroase şi umede ale pădurilor ecuatoriale, îndeosebi în cele din insula Borneo, se numără şi broaştele zburătoare. Degetele lungi ale acestor broaşte sînt prinse între ele printr-o pieliţă subţire şi bine dezvoltată. La vîrful fiecărui deget, au cîte o umflătură ca o ventuză, numită disc adeziv, cu ajutorul căruia stau prinse de crengile arborilor. Cînd o ameninţă vreun pericol, broasca se caţără pînă în vîrful celui mai semeţ arbore, de unde îşi dă drumul în mod planat, strîngîndu-şi picioarele lîngă trup şi cap şi desfăcîndu-şi cît e cu putinţă degetele, formînd în acest chip un fel de paraşută. **Rhacophorus reinwardti** poate plana pe distanţe de 10—15 m.

Stejarul cocoşarilor (foto: P. Weber)

NUMAI PĂSĂRILE ZBOARĂ ?

În pădurile Indoneziei şi Malaeziei trăieşte şopîrla zburătoare **(Draco volans).** Pentru zbor aceste animale lungi de cca 20 cm au un fel de aripi formate din 5—6 coaste ale căror vîrfuri, în loc să fie prinse de stern, ies în afara corpului şi — alungindu-se — întind între ele pielea de pe laturile corpului. Cînd animalul stă în copac, aceste aripi, în care picioarele nu sînt prinse, sînt strînse pe laturile corpului ca nişte evantaie. Dacă vrea să treacă de pe o creangă pe alta, şopîrla desface aceste aripi, ce seamănă cu o parașută, şi se lansează într-un zbor planat pe distanţe de cîţiva metri.

Tot în Indonezia trăiesc nişte animale ciudate numite cîini zburători **(Pteropus coeleno).** Aceştia îşi găsesc adăpost în coroanele bogate ale copacilor înalţi. Un singur copac adăposteşte uneori cîteva mii de cîini zburători. Ei se hrănesc exclusiv cu fructe, se tem de tunet şi de... păsările răpitoare, dormind ziua întreagă ascunşi în frunzişul des. Carnea lor e consumată de indigeni, în unele părţi fiind chiar domesticiţi.

Ce aţi spune dacă aţi vedea un şarpe care zboară ?! Astfel de şerpi există în India, ei deplasîndu-se dintr-un loc în altul prin salturi destul de mari. În mişcare, aceşti şerpi seamănă cu nişte sulițe, care zboară de la un copac la altul...

M. B.

IEPURI..

• Un mic iepure alb, care începuse să-şi piardă părul, a pus în alertă pe cei 22 000 de locuitori ai localităţii Lengerich din nordul landului Renania de nord-Westphalia (R.F.G.). El prezenta, astfel, primul simpton al unei maladii grave provocate de absorbţia thaliului, compus al oxidului de fier. Sesizat, serviciul de control al poluării a descoperit 35 miligrame din această substanţă la un kilogram de legume pe cîmpul din apropierea unei fabrici, precum şi urme ale produsului în părul unor persoane.

• O firmă din Brazilia a primit din străinătate nişte lădiţe cu 474 iepuri de casă. Întrucît documentele de însoţire nu erau întocmite conform prevederilor, autorităţile vamale au refuzat să le elibereze destinatarului. După un timp, lucrurile s-au aranjat şi firma destinatară a fost invitată să ridice lădiţele. De această dată, ele conţineau însă aproximativ 2000 de iepuri.

• În oraşul macedonean Tetavo, în cursul unui meci de fotbal, stadionul era arhiplin. O lovitură liberă la poarta gazdelor ; portarul, în formă de zile mari, se aruncă dar, în loc de minge, constată că ţine în mîini ceva moale şi pufos, care spre groaza lui mişca ! Un iepure de casă nimerise de prin vecini pe gazonul verde al stadionului. Spre nenorocul portarului, lovitura liberă fusese executată cu o minge adevărată care poposise în poartă, în timp ce portarul nu se putea dumiri, întrebîndu-se ce-o fi cu balonul acela cald, pufos şi cu urechi mari, pe care-l ţinea în braţe ?!

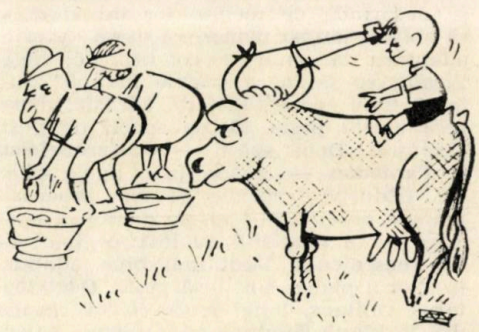

Fără cuvinte

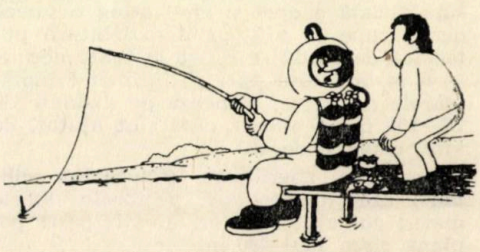

— Aici, tatăl meu a fost tras în apă de un peşte...

SADOVEANU:

O OPINIE DESPRE VÎNĂTOARE

ŞTIE TOATĂ LUMEA CĂ MIHAIL SADOVEANU a fost un vînător şi pescar pasionat. Cu Ionel Pop, de exemplu, nonagenarul care mă primeşte din cînd în cînd în casa lui de pe strada David Emanuel, a vînat în multe locuri din ţară. Se comporta în astfel de împrejurări — mărturiseşte undeva amfitrionul meu — la fel ca toţi : fără aere de „senior", modest, punea mîna, alături de tovarăşii lui, dacă era nevoie de făcut vreo treabă, acolo în pădure.

Sadoveanu — cum iarăşi se ştie — a evocat, sporadic, trăirile din clipele unora dintre vînătorile sale, a lăsat să se înţeleagă ce anume a simţit văzînd zbaterea păstrăvului înşelat de nada aruncată în apele de munte, şi-a divulgat — în scris ori numai în faţa prietenilor, oral — momentele de emoţie cînd vedea sosind cerbul cu coarne de aur ori ciuta graţioasă, pe care — de multe ori — cînd le avea în bătaia puştii, cutremurat de frumuseţea lor, le lăsa să-şi continuie destinul sub soare...

„Între „mărturisirile" lui Mihail Sadoveanu se găseşte una foarte puţin cunoscută, dar care dovedeşte marea sensibilitate a scriitorului şi modul în care înţelegea să se comporte vizavi de animale. „Mărturisirea" şi-a scris-o la rugămintea unuia dintre admiratorii săi — geograful Mihai Haret, care a întemeiat, împreună cu alţii, una dintre cele mai puternice asociaţii turistice de la noi din ţară — **Turing-Clubul României.** Acesta, în 1934, a început editarea unui anuar al T.C.R., publicaţie cu caracter pragmatic, de îndrumare. În acest anuar, Mihai Haret a reuşit să obţină şi colaborarea lui Sadoveanu, cu un articol intitulat **Vînatul, toamna.** În revista-anuar, articolul lui Mihail Sadoveanu ocupă o jumătate de pagină şi este ilustrat cu un portret al autorului şi o scenă de vînătoare la fazan.

Din cuprinsul articolului lui Sadoveanu — pe care-l reproducem în transcrierea ortografiei actuale — aflăm, încă o dată, atitudinea scriitorului în ipostază de vînător...

În jumătatea a doua a lunii octombrie, după ce s-au strîns porumburile, încep pentru vînător zile plăcute la iepuri. Cu unul ori doi tovarăşi, avînd alături şi prepelicarii, intrau în peisagiul de toamnă. Se ştie că iepurii nu se ţin totdeauna în aceleaşi locuri ; ascultă şi ei de legi ale conservării speciei şi, în vreme de ploaie, caută anume adăposturi ; pe vînt, nu stau în porumburi care sună ; cînd sînt împrăştiate vitele cu ciinii pe cîmpurile culese, se retrag în singurătatea dealurilor goale ori în arături vechi. Sub soarele potolit, expediţia se desfăşoară pe colnice, în lungul văilor, pe mirişti pe răzoare, care, în Moldova, se chiamă haturi — în porumburi, în pîlcuri de spinării. O adiere trece pe întinderile goale ; din cînd în cînd, te opreşti ca să respiri aerul curat ; priveşti, un unghi de cocoare ce visleşte spre sud ; fire de funigei trec prin aerul zilei ; după truda plăcută a umbletului, toate îţi par prieteneşti, într-o oră de reculegere, departe de tumultul vieţii. Nu ţi se cere să fii un trăgaci excelent ; e bine ca sălbătăciunea să-şi aibă sorţii ei de scăpare şi expediţia se face mai mult pentru plăcerea sportului ; e necesar, mai ales, să fii atent către tovarăşii din dreapta şi din stînga, să ai arma cu ţeava în sus cînd umbli şi să-ţi stăpîneşti nervii cînd vînatul a izbucnit deodată, ca şi cum l-ar fi fătat pămîntul — după expresia populară. Şi, mai cu seamă, e necesar să fii bun şi agreabil tovarăş".

V.B.

CORNUL DE VÎNĂTOARE

PĂSTREZ DE DEMULT, PE MĂSUȚA mea, un corn de vînătoare. L-am dobîndit pe cînd încă nu știam că în lipsa lui poți foarte bine și ușor să dai semnal către tovarășii și gonaci suflînd pe țeava pușții, ca din trompetă.

Și așa, umblînd prin odaie, îl văd aproape zilnic, iar, acolo, un corn de bou plăvan, cu boldul alb. În vîrf are un muștiuc de alamă, pentru suflat, iar la celălalt capăt, o brățară tot de alamă. Mai înainte avea și o curelușă pentru agățat. Cu timpul, tot mai rar, poate odată la un an sau doi, chiar și mai rar, privirea mea stăruie asupra acestui corn de vînătoare. Atunci mă aplec, îl ridic în palmă cu dragoste și-l întreb :

— Ce mai faci prietene ? Îți mai aduci aminte zilele noastre de entuziasm și de glorie ?

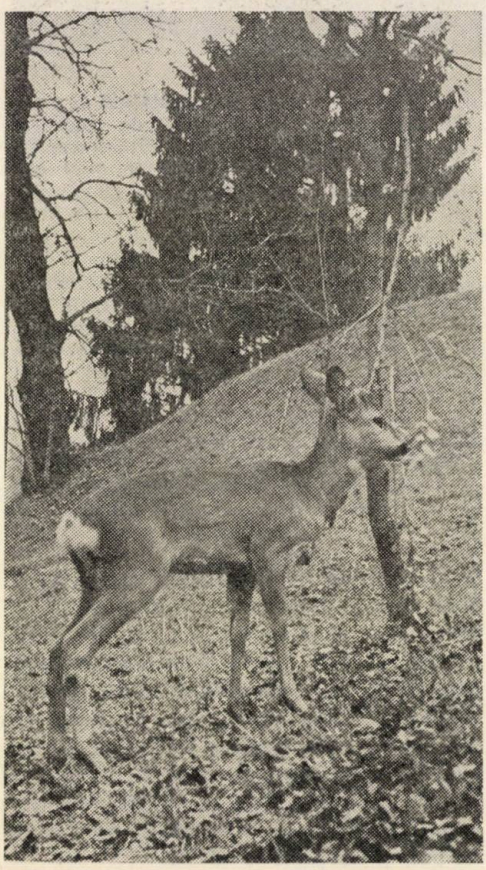

foto I. Beres

Sînt clipe cînd, de sub cenușa amintirii, ies la iveală scene uitate, amintiri legate de patima noastră ancestrală, pe care ne-am obișnuit s-o numim vînătoare, ale cărei povești cred că purced de la zeii în care credeau vînătorii cei vechi, strămoșii noștri. Cei care tremurau în fața soarelui și a lunii pline, și se înspăimîntau cînd pămîntul se cutremura, cînd bordeiele trăznite luau foc sau cînd asupra lor năboiau puhoaiele.

Cumpărasem cornul de vînătoare din Turnu Severin, după întoarcerea noastră de pe front, în anul 1945. În acest oraș făcusem slujbă și vînasem mulți ani, alături de nedespărțitul meu coleg și prieten Ghiță Popescu. Cu el plecasem într-o duminică după iepuri, pe malul Topolniței, la Pietrele Roșii, prin niște ogoare îmbrăcate cu șipcă și tixite de iepuri. Cornul îmi atîrna pe șold. Și împușcarăm acolo un iepure, doi, parcă și cîteva pitpalace. Apoi ne odihnirăm la vremea prînzului, la umbra unei perdele de salcîmi. Cînd trecu vipia plecarăm să facem și conacul de seară. Dar, căutînd a cuprinde cît mai mult ogor, căci pe atunci eram mai tineri și umblam mai repede, neștiind că la vînătoare mergi și cauți încet, numai ce-l văd pe Ghiță Popescu al meu că dispare după perdeaua de salcîmi. Îl aud slobozind cîteva focuri și vreau să-l chem. Sprijin frumos pușca pe cartușieră, așa încărcată cum era, și o țin bine cu stînga, culcată și cu țevile înainte. Cu dreapta apuc cornul și-l duc la gură. Mă proptesc bine pe picioare și încep a sufla în corn, așa cum mă găseam, cu ochii în pămînt. În clipa cînd suflam de zor, acolo, la cîțiva pași de mine, la rădăcina unui strujan, văd iepurele pitit pe covru. Lepăd cornul, am ridicat pușca trag în iepurele care, la izbucnirea cornului, sărise... Era aproape, și lovit în plin a căzut fulgerat.

Îndată mă pomenesc cu Ghiță Popescu alergînd speriat prin tufe către mine, întrebînd ce se petrecuse. Desigur, socotise că, intrerupind chemarea cornului, mi se descărcase arma în timp ce sunam sau cine știe ce altă nenorocire. I-am arătat, drept răspuns, isprava mea.

Theodor ELEFTERESCU

FANTASTICA EVADARE A ȘARPELUI BOA

— SAU MIC ÎNDREPTAR DE FABRICAT LEGENDE —

TOTDEAUNA AM AVUT CONVINGEREA că orice legendă, oricît de fantastică, are la origine un fapt real peste care s-au suprapus datorită scurgerii timpului, a procesului de transmitere de la om la om, de la o generație la alta și mai ales grație capacității creatoare a imaginației umane, straturi de exagerări, deformări, născociri, erori de interpretare, astfel încît în cele din urmă este foarte greu, dacă nu imposibil, să discerni în noianul de lămuriri sîmburele de adevăr inițial. Am avut ocazia oarecum insolită să asist, în grădina zoologică, la reproducerea pe scară redusă a modului în care poate lua naștere o legendă.

În Februarie 1961 a sosit în Zoo București primul șarpe boa. Nu era prea mare — avea numai 2,80 m lungime — dar a trezit interesul vizitatorilor mai mult decît ne așteptam. Șarpele a fost pus într-o cușcă metalică, instalată într-o cameră din clădirea unde se afla pe atunci biblioteca și dispensarul veterinar. În aceeași cameră au mai fost așezate cîteva terarii (cuști mai mici, cu pereți de plasă și sticlă) în care erau expuse unele specii inofensive de șerpi din țara noastră și cîteva șopîrle. În această micuță cameră a reptilelor era mai tot timpul o afluență crescută de public care admira cu evidență precădere vedeta sălii, șarpele boa. Poate este bine să adaug că boa nu este un șarpe veninos, ci constrictor, adică se răsucește în jurul victimei și o strînge între inelele sale pînă ce o ucide prin asfixie, înghițind-o apoi în întregime. Exemplarul era destul de blînd — în măsura în care adjectivul merge în cazul unui șarpe — și dacă îl scoteai din cușcă, umblînd atent cu el, ți se înfășura pe mînă fără nici o intenție de a strînge sau de a mușca. Personal, l-am scos în acest fel adeseori la soare.

În același an, 1961, într-o după amiază, mă aflam în grădină împreună cu zootehnicianul de servici, cînd am fost strigați de către un grup de vizitatori care păreau foarte înfricoșați. Cu voce tremurătoare ni s-a cerut să intervenim de urgență, deoarece în camera reptilelor a scăpat un șarpe. Bineînțeles, în camera cu pricina nu mai rămăsese nici picior de om, pentru că îndeobște șerpii produc asupra majorității semenilor noștri o spaimă grozavă. Frica aceasta irațională se explică pe de o parte prin necunoașterea biologiei lor, orice șarpe — indiferent de specie — fiind considerat veninos, iar pe de altă parte pare să aibă o origine atavică, deoarece maimuțele, în special cele antropoide, rudele noastre cele mai apropiate, sînt cuprinse de asemenea de o panică violentă de îndată ce li se arată un șarpe, indiferent de dimensiunile acestuia.

Am intrat în camera cu reptile, urmați cu privirea de la ușă de cîțiva vizitatori la fel de curajoși pe cît de curioși și am sesizat repede ce se întîmplase. Un șarpe de casă, care nu avea nici un metru lungime, reușise să se strecoare printre capacul și rama terariului său și sta acum încolăcit în jurul piciorului măsuței pe care se afla cușca de unde fugise. L-am prins cu mîna, fiind vorba de un șarpe inofensiv și în murmurele de stupefacție ale vizitatorilor de la ușă l-am reintrodus în terariul său. Între timp a venit și zootehnicianul cu un ciocan și un clește și am reparat mica defecțiune care înlesnise evadarea.

Cînd am ieșit afară, vizitatorii ne-au înconjurat și ne-au asaltat cu întrebările: „nu ne-a fost frică? Sîntem vaccinați preventiv contra veninului? avea dinți șarpele sau îi fuseseră scoși?“ etc. etc.

Am profitat de ocazie pentru a improviza o mică prelegere zoologică lămurindu-i că nu a fost vorba de nici un pericol, întrucît șarpele fugar era o specie neveninoasă, singurii șerpi veninoși din țara noastră fiind viperele, că șerpii „de casă“ sînt inofensivi pentru om, ba chiar folositori, deoarece distrug insecte dăunătoare, că smulgerea limbii și a dinților unui șarpe este o barbarie mai ales atunci cînd acesta nu este veninos. Am fost ascultat cu atenție dar nici unul din cei prezenți nu a mai intrat în camera cu șerpi. Am considerat incidentul închis în mod irevocabil. În curînd aveau să se manifeste, însă, urmările neprevăzute ale evenimentului.

S-au scurs trei sau patru săptămîni și, într-una din zile, am fost sunați la telefon de un bucureștean care dorea să știe dacă a fost redeschisă grădina zoologică. Foarte mirat i-am răspuns că grădina se deschisese în urmă cu cîteva luni și de atunci deschisă a rămas. „Dar șarpele boa a fost prins?“ s-a interesat cetățeanul. Am rămas pentru un moment stupefiat. Apoi am început să-l descos, la rîndul meu, aflînd de la el că în urmă cu cîtva timp șarpele boa a evadat și a fugit în pădure, unde... a ucis o femeie sugîndu-i sîngele. Grădina zoologică fusese, evident, închisă și accesul în pădurea Băneasa în-

FANTASTICA EVADARE

terzis. Echipe speciale căutau şarpele pentru a-l prinde sau ucide. El, cetăţeanul, dorea să ştie dacă cei angajaţi în acţiune au reuşit să-i vină de hac şarpelui boa şi dacă se poate vizita din nou grădina zoologică. Eram atît de uluit de cele auzite, încît abia am izbutit să încropesc cîteva explicaţii care, sînt sigur, nu l-au convins deloc pe interlocutorul meu.

Am povestit de îndată totul colegilor. Am rîs împreună şi ne-am spus că probabil era vorba de o farsă. După numai două zile însă, unul dintre ei, răspunzînd la telefon, a fost pus în faţa aceleiaşi dileme : „a fost prins şarpele boa ? se poate vizita grădina ?“ Apoi telefoanele au început să se ţină lanţ ; primeam şi cîte patru, cinci pe zi. Afluenţa de vizitatori scăzuse, am început să fim îngrijoraţi. Nimeni nu înţelegea de unde a ieşit această poveste. Eu însumi îmi frămîntam creierii, deoarece, în sinea mea, eram convins că toată istoria trebuie să aibă un punct de plecare. Deodată mi-a venit în minte episodul cu evadarea micului şarpe de casă. Evrika ! Aceasta era explicaţia ! Fiecare dintre cei care au asistat în acea după amiază la evadarea şi prinderea şarpelui de casă a istorisit familiei, cunoscuţilor sau colegilor întîmplarea aceea „senzaţională“. Treptat, purtate din gură în gură, faptele au început să-şi schimbe înfăţişarea, căpătînd amploare într-un crescendo furtunos şi rapid, întocmai ca aria rossiniană a calomniei.

Cum adevăratul şarpe, vedeta camerei reptilelor era şarpele boa, atunci cînd cineva a spus „aţi auzit ? a scăpat un şarpe la grădina zoologică !“ cei ce ascultau s-au gîndit de îndată la şarpele boa şi ca atare atunci cînd la rîndul lor au transmis întîmplarea au şi făcut completarea de rigoare. Apoi, ba unul, ba altul a mai adăugat cîte un amănunt mai mic sau mai mare, fiecare după puterea imaginaţiei sale. Şi iată cum în aproape o lună a luat naştere legenda evadării şarpelui boa care ne da nouă acum atîta bătaie de cap.

Intre timp au început să ne asalteze cu telefoanele şi cunoscuţii noştri. Fiecare vroia să ştie acelaşi lucru : cum a fost posibilă evadarea ? a fost prins şarpele ? Am primit telefoane de la rude. Erau îngrijorate, întrucît auziseră că şarpele şi-a ales primele victime dintre lucrătorii grădinii.

Avînd de expediat nişte animale şi ducîndu-mă la aeroport, am fost rugat de cei de acolo — pe care-i cunoşteam de mai mult timp — să le spun adevărul, exact aşa cum s-a întîmplat. Le-am povestit cele petrecute cu şarpele de casă şi cum credeam eu că s-a ajuns la basmul cu fuga şarpelui boa. M-au privit dezamăgiţi şi neîncrezători, ba unii s-au şi supărat. „Bine frate, măcar nouă cu care aţi lucrat de atîta timp, ne-aţi putea spune adevărul“. A fost imposibil să-i conving că sînt victimele unei mistificări colective, anonime. Dacă întrebai vreo persoană de la cine a auzit de evadarea lui boa nu-şi aducea aminte : „cineva le-a spus că a citit în ziar“. Bine, bine, dar cine le-a spus şi în ce ziar, din ce dată ? Nu-şi aminteau, dar erau ferm convinşi de veridicitatea istoriei respective.

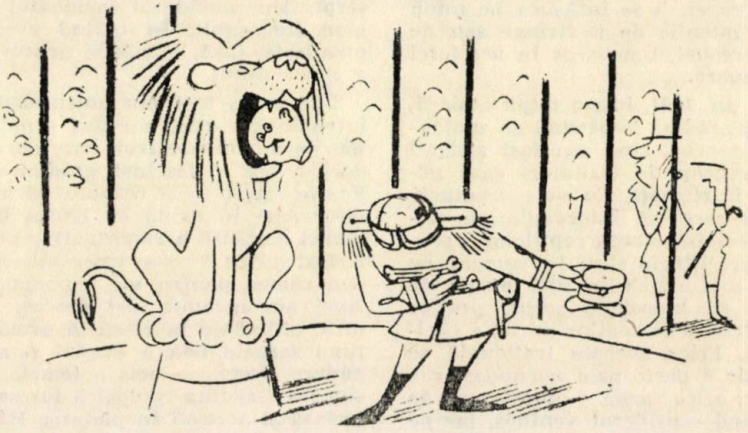

(„Das Tier“)

FANTASTICA EVADARE

Versiunile pe care le aflam erau în unele privințe diferite și nu aveau ca punct comun decît evadarea șarpelui boa. După unii, odată evadat, șarpele fugise în pădure, unde pîndea oamenii pentru a le suge sîngele (n-am reușit să-mi dau seama de unde provine această credință profund greșită care face din șerpi niște vampiri).

După alții, șarpele se afla în lacul Tei sau în lacul Băneasa, iar ștrandurile respective fuseseră închise din această cauză. Un vizitator ne-a înștiințat că va sosi o echipă din India pentru a prinde șarpele ; aflase aceasta de la un prieten al său. După el, boa era un periculos șarpe veninos, asemănător cu cobra.

Este greu de închipuit și nici nu pot înșira aici cîte bazaconii ne-a fost dat să ascultăm în legătură cu pretinsa evadare a bietului nostru boa, care nu-și părăsise de fapt cușca lui decît atunci cînd unul din noi îl scotea la soare.

Toată tevatura a durat cam două luni, după care treptat lucrurile au început a se liniști, deși întrebări sporadice au continuat să ni se pună cînd și cînd.

Mulți ani mai tîrziu șarpele boa a murit în urma unei boli incurabile, dar pînă în ultimele sale zile cîte un vizitator oprit în fața cuștii întreba : „Și vreți să spuneți că acesta-i șarpele care a fugit ?"

Dr. Mihai COCIU

IEPURI... IEPURI...

• Undeva în Franța, lîngă sătucul Otbus, un vînător a tras asupra unui iepure și l-a nimerit. Iată-l pe vajnicul vînător lîngă victima sa. Lasă jos arma și încearcă să apuce iepurele de ureche. Pe neașteptate, urechiatul se mișcă și atinse cu piciorul trăgaciul armei. Se auzi o detunătură. Alicele îl nimeriră pe vînător în genunchi.

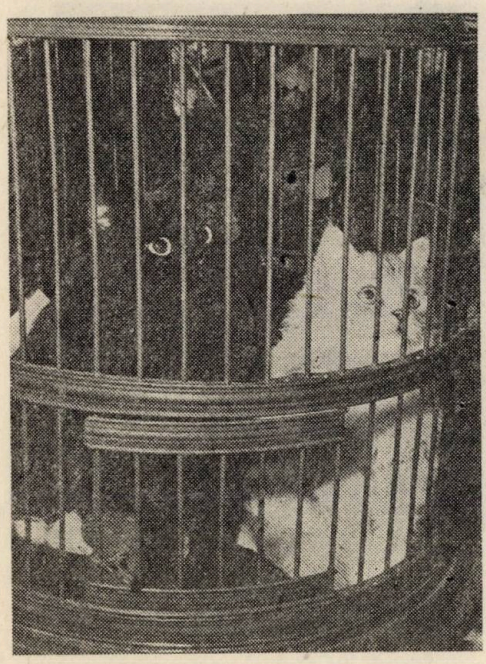

— *Oare se va înapoia păsărica ?...*

• În satul Noviazka din Bielorusia și-a făcut apariția un iepure care, în pofida celor ce se cunosc despre aceste animale, dădea dovadă de o stăpînire de sine demnă de mirare. El nu se speria de oameni și nici de animalele domestice, nu scormonea prin grădini și aștepta liniștit să i se ofere de către cineva un morcov sau altă legumă. Dar ceea ce uimea cel mai mult era aptitudinea patrupedului de a face previziuni meteorologice. Cu cîteva ore înainte de a începe ploaia, iepurele venea lîngă un arbore din sat și se apuca să zgîrîie cu labele coaja acestuia. Comportamentul său a fost luat sub observație de către specialiști.

• Acum cîțiva ani un mic avion a fost forțat să aterizeze pe Osinovaia gora (Muntele cu plopi tremurători) din Ural. Totul a decurs bine, dar s-a calculat apoi că părăsirea avionului e mult mai rentabilă decît scoaterea lui din pădure. Zis și făcut. Timpul a început să curgă... Într-o zi, a trecut pe acolo un vînător. Tabloul ce i s-a oferit ochilor era departe de a fi banal : avionul abandonat era plin de iepuri care se înghesuiau sub fotolii, în postul pilotului, în toate colțurile ! În anul următor, vînătorul a revenit la originala cușcă, care acum adăpostea și mai multe din simpaticele rozătoare. Probabil că vestea existenței unui „hotel" confortabil pe Osinovaia gora s-a răspîndit pînă departe, întrucît astăzi regiunea este atît de populată de urecheați, încît numele muntelui ar putea prea bine să fie schimbat în Muntele iepurilor.

RETRAGEREA PĂSĂRILOR CĂLĂTOARE ÎN FAȚA FENOMENELOR ATMOSFERICE NEFAVORABILE

SE ȘTIE CĂ UNELE PĂSĂRI CĂLĂtoare, în deplasările lor, sînt influențate de diferiți factori atmosferici, mai ales de temperatură. În special migrația lor de toamnă are loc odată cu înrăutățirea timpului.

Cu toții am văzut cum la venirea timpului friguros trec sau apar în locuri de iernare anumite păsări migratoare. Dar, mai interesante sînt cazurile cînd ele apar ceva mai devreme, făcînd impresia că „ar fugi" din fața valului de aer cu caractere nefavorabile.

Două exemple de acest fel mi-au rămas întipărite în minte.

23.XII.1939. Sînt în Medgidia, concentrat ca ofițer de artilerie. Vremea a și devenit foarte rece, faimosul crivăț dobrogean bate din cînd în cînd, dar încă n-a nins. Comandantul nostru ordonă un exercițiu de tragere ; iar eu sînt printre cei care trebuie să conducă tragerea de la observator. Cînd îmi vine rîndul, fac socotelile, dau comanda și ridic binoclul la ochi să observ țintele — niște panouri albe mari. Mă surprinde ceva ce se mișcă drept în fața unuia din ele. Este un grup de 6 dropii care zboară aproape razant cu pămîntul direct spre noi (adică spre sud). N-am timp să le urmăresc, fiindcă tunul trage și trebuie să observ unde a căzut lovitura. Pînă mă lămuresc, dropiile au și dispărut. Exercițiul continuă în regulă. La un moment dat trebuie iar să observ lovitura. Ridic binoclul și... nu mai văd nici panouri. Totul este învăluit într-o pîclă. Este o ninsoare deasă și măruntă, care la scurt timp ajunge și la noi.

La întoarcerea în cazarmă tunarii de la baterie îmi povestesc că au văzut și ei, nu numai primul grup de 6, dar încă alte două, zburînd tot în aceeași direcție. Deci, dropiile se retrăgeau la cîțiva kilometri în fața valului de ninsoare ; foarte probabil acesta le-a ajuns.

Pui de nagîț *foto T. Dăneți*

3.XII.1964. Grindul Zimbrului, la malul lacului Razelm. Vreme însorită, neobișnuit de caldă. Stau culcat pe pelerina aruncată pe nisip și mă uit ce se întîmplă pe lac. Dintr-o dată aud cunoscutele sunete melodioase de trompetă deasupra capului. Sînt patru lebede cîntătoare venind din nord una după alta. Ora este 11 fix. După douăzeci de minute, pe același drum, trece un șorecar încălțat, iar la 200—300 m după el — altul. Nu am avut timp să mai stau, nu știu dacă a mai trecut ceva. Dar, la plecare îmi trece prin gînd că sosirea acestor păsări nordice ar putea însemna schimbarea timpului...

Într-adevăr, a doua zi, deși e senin ca în ajun, ne surprinde un ger aspru, cu totul neobișnuit pentru începutul iernii. Deci păsările văzute de mine se retrăgeau din fața valului rece, la distanța de aproximativ 12—15 ore de zbor.

S. PAȘCOVSCHI

PESCARII DE PE GAZON

AM ÎNCEPUT PESCUITUL SPORTIV cam în același timp cu castingul. N-aș spune că progresele mele sînt la fel de evidente în amîndouă sectoarele, la aceasta contribuind, desigur, faptul că un fel de pescuit l-am practicat încă din copilărie, pe malurile Vedei, așa că porneam cu o oarecare experiență.

La probele de casting m-am dus prima dată din prietenie pentru unul din animatorii acestui sport ; de-atunci am rămas credincios și sportului și prieteniei.

Aș putea asemăna aceste activități ale mele — pescuitul și castingul — cu gimnastica. Pescuitul de pe malul apei sau din barcă poate fi echivalent probelor liber alese de la gimnastică : rigoare dar și fantezie, tehnică dar și improvizație, dorința de a obține ceva precis dar și surprizele care se pot ivi într-o partidă. Castingul ar fi echivalentul figurilor impuse : tehnica și rigoarea respectate pînă la cel mai mic amănunt, viteză și precizie — rezultatul urmînd să fie cît mai aproape de perfecțiune.

Castingul nu se bucură de prea mulți spectatori — nici noi, concurenții, nu sîntem prea aproape de perfecțiune, dar perseverăm și căutăm să aducem alături de noi cît mai mulți tineri, dintre care trebuie să apară odată și odată talentele ce vor impune și la noi acest sport. În această privință sîntem optimiști, iar taberele de tineri lansetiști, organizate în fiecare vară, întăresc speranțele noastre.

Ce cîștigăm noi, cei care practicăm castingul ? Mai întîi aflăm că pescuitul poate fi cu adevărat un sport și nu chiar de la periferia celorlalte sporturi. Ne îmbunătățim tehnica pescuitului prin perfecționarea aruncărilor la distanță și mai ales la punct fix. Și mai presus de toate formăm un grup de prieteni, care ne întîlnim în zilele libere la o partidă de pescuit și — mai rar — cu alte grupuri la fel cu al nostru, din cîteva mari orașe ale țării. Grupul nostru cuprinde : elevi și studenți, muncitori, ingineri și medici, avocați. Ei au, pentru mine, numai nume mici și se cheamă Sașa și Dan, Ines și Alin, Victor și Valeria, Manuela și Bobo. Din cînd în cînd apare printre noi Cornel Niculescu, la fel de tînăr ca și noi prin entuziasmul lui molipsitor.

Castingul — sportul tinerilor pescari. Veniți cu noi !

Marian MANDA

Pescari sportivi bucureșteni în vizită la cei clujeni

REBUS

SOMNUL

ORIZONTAL: 1) Loc în care poți prinde somnul... chiar la munte. 2) Medalia de aur pentru somn — Termen pentru prins somn mare... 3) ...și somn mic. 4) Rezervație pentru somn — A trage la somn — Resturi de moacă! 5) Garnitură pentru o porție de somn. 6) Ton la capul Midiei! — În coadă de pește! — Vînt prielnic. 7) A se apropia de „sezonul" somnului — Momentan. 8) Strîmtoare — Un pește... de formă. 9) Dușmanii somnului. 10) Se încuie seara — Loc pentru prins somnul pe mare.

VERTICAL: 1) Strături sub care se ascunde somnul iarna — La culcare! 2) Traseu — Neam adormit de mult. 3) Plantă parazită — Mica împărăție a puiului de somn. 4) Prinde somn... cu ochii închiși — Lanterne la pescuit de somn. 5) Compus organic — Culc! 6) Trecute prin apă — Nu crede! 7) Netezire cu rola. 8) Fișie de mesină — Vreme bună de prins somnul. 9) A pregăti pescuitul de somn. 10) Apărut cu somnul — Ambalaj pentru cel mai mare somn.

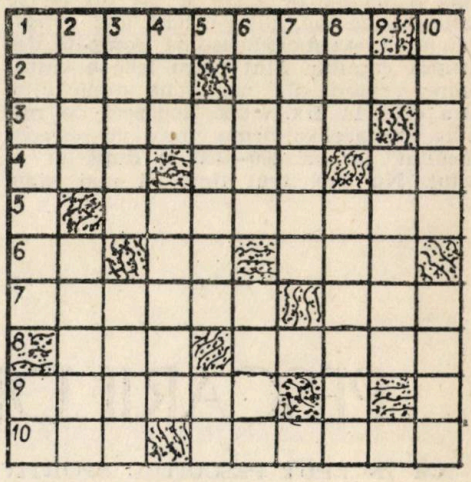

Dicționar: INIȚĂ.

RÎSUL

ORIZONTAL: 1) Mijloc de provocare a rîsului... 2) ...și manifestările sale. 3) Linx degenerat — Cap de animal! 4) Lac asiatic — Mîncare de rîs. 5) Fără blană — Conifer, metagramă a rîsului. 6) Stîrnește rîsul — Altă metagramă din rîs. 7) Acest — Verb... de rîs. 8) Strigătul puiului — Linx întors! — Adăpostul păsărilor de noapte. 9) Oameni cu rîsul în față. 10) E vorba de rîs — Imitație de blană.

VERTICAL: 1) Față de rîs (pl.). 2) Singura ființă cu calitatea rîsului — Haină de rîs. 3) Hăitașul rîsului — Notă. 4) Singur în vizuina sa — Curge cu sîngele. 5) Pisica englezului... la etaj — Morala fabulei cu rîsul. 6) Nebunie ce poate dezlănțui fiara — A se încălzi la soare. 7) Ca blana tigrului — Cap sec! 8) Trup de linx! — Gest de rîs. 9) N-au nici o scăpare — Avantaj. 10) Închide ochii — Puiul rîsului.

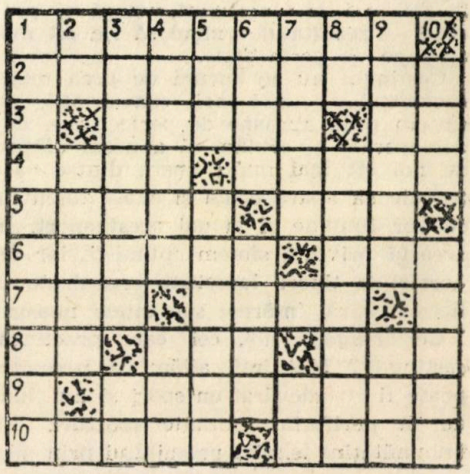

REBUS

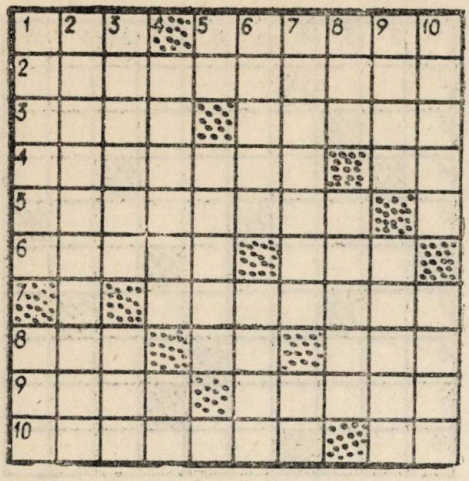

PUȘCA

ORIZONTAL : 1) Puști... ca-n basme — Puști între puști. 2) Răspunde de instrucția cu puști. 3) Soră cu pușca și trompeta — Ia foc. 4) A scăpăra (fig.) — Rupt în două ! 5) Puști à la Jean Cocteau. 6) Li s-au lungit urechile — Jos de puști. 7) O mare de puști și tunuri... pe mare (pl.). 8) Victima unei puști — Zece ! — Puști... pentru capre. 9) Puști îngrijite — Unitate cu trei duzini de puști, la instrucție (pl.). 10) Amenințarea din vîrful puștii — Clasa puștilor.

VERTICAL : 1) Puști... cu cozi — A nu preda ! 2) Puști... de calibru mai mare. 3) Țevi — Sud-sud-est. 4) Depozite de puști — N. 5) Salve... de puști — Berze africane. 6) Munteni — Puști... de calibru mic. 7) Țară în Africa — Comandă o serie de puști (abr.). 8) Catane ! — Țara vînătorilor de tigri. 9) Program de instrucție, cu puști — Depozitul puștilor de cel mai mic calibru. 10) Refren de colindă — Paradis.

Dicționar : INC, IȚANI, LERUI.

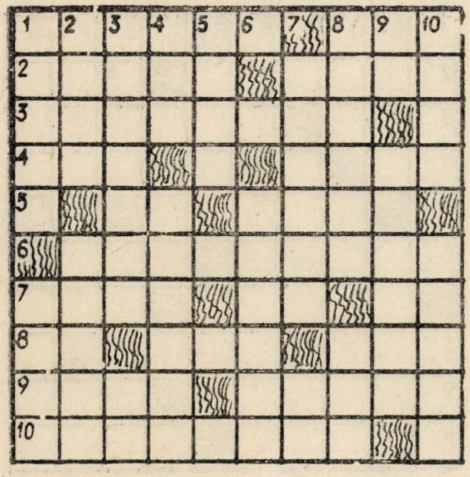

CÎINELE

ORIZONTAL : 1) Opus nr. 1 pentru cîine — Sinonim pentru ogar. 2) Promenada dulăilor — Între oi și ciini. 3) Cîinele din curte. 4) Iți răsucite ! — Dușmanii cîinilor ciobănești. 5) Big ! — Latră graseiat ! 6) Dulăul stînii. 7) Cîinos — Parte ! — Teo ! 8) În zonă... — ...se adulmecă ! — Se dă în spectacol. 9) Toc... vechi — Comandă pentru cîinele de vînătoare. 10) Atacă poarta „cerberului".

VERTICAL : 1) Cîine utilizat la vînătoarea păsărilor de apă — Grija cîinilor de pază. 2) Pus în lanț, din antichitate — Colț alb. 3) Umblă cu covrigii... — ...în coadă ! 4) Se cam încurcă — Hăituiește vînatul. 5) Păzită de cîini. 6) E vorba de cîine. 7) Lanț dublu ! — Salut. 8) Cu botniță (fem. pl.) — Os de cîine. 9) Pană — Stăpînul cîinilor ciobănești. 10) Pisici de temut... — ...și dinți de temut.

Dicționar : ETI, TIOC, ILOT.

REBUS

CAPRA

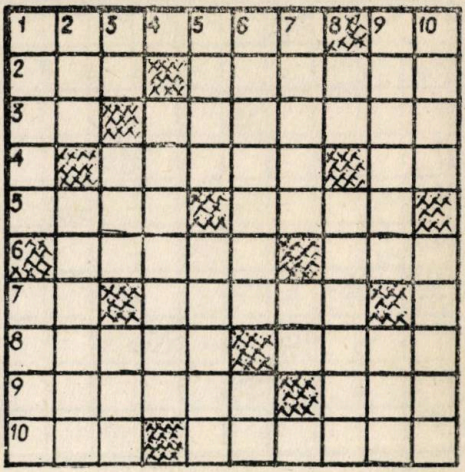

ORIZONTAL : 1) Lîngă Poiana Ţapului — Grup marginal ! 2) Ţapul viitorului — Capra din Făgăraş (pl.). 3) La bord ! — Pe capră. 4) Cartier constantinopolitan, în apropierea „Cornului de Aur“ — De ce ?! 5) A pus cerbul... în fabulă — A trage în căprioare. 6) A acoperi cu crom... — ...şi altele... 7) Capul caprei ! — Pilă. 8) Goarnă (reg.) — Imitaţie de căprioară (masc.) 9) Capre de tăiat — Prinde cu „coarnele“. 10) Piele de „căprioară“ — A pune de acord capra cu varza.

VERTICAL : 1) Merge cu un cal şi-o capră — Fără coarne (masc.) 2) Valea seacă — Capre... la trăsuri. 3) Scad ! — Instanţă — Cerbul de zăpadă. 4) Căprar (pop.). 5) Cerb plin de avînt — Cu capra de sărbători. 6) Dă cu cornul — În temă ! 7) Penele tăietorului cu capra — Salut. 8) 3—4 ciute ! — Capra culmilor. 9) Căprarul din oaste — Cornut exotic. 10) Zona caprelor negre — „Capra neagră-n piatră...“.

Dicţionar : IURAŞ

PESCARUL

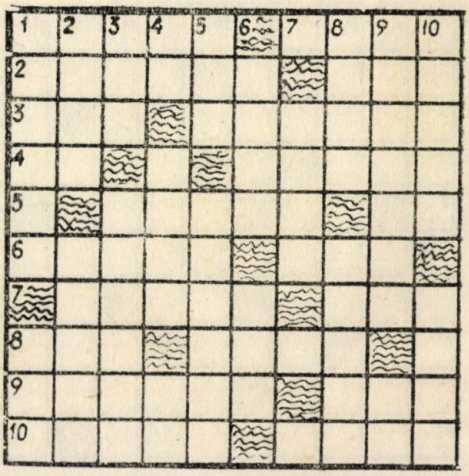

ORIZONTAL : 1) Prinde... — ...peşti răpitori de mare. 2) Prinşi... — ...de la un mal la altul. 3) Moşul cu somnul — Ton întors (pl.). 4) Ton — Delicatesă pescărească. 5) Pescarul voievod — La caras ! 6) Răpitor cu aripioare dezvoltate — Eu, Cezar. 7) A da la somn — Acest. 8) ...de mare, peşti fusiformi — Nadă sigură pentru somn. 9) Albişoară — Oraşul peştilor. 10) N-au prins somn — Peşti cu botul lung şi ascuţit.

VERTICAL : 1) Unealtă bună de prins ...la raci — E bun... 2) ...de făcut rasol (pl.) — Prinde raci. 3) Domeniile pescarilor — Plase. 4) Alt ton — A face saramură, plachie etc... — ...cu aromă. 5) Prinse în plasă — Aici nu e lin. 6) Mărgăritarele pescăriei — Undiţa jos ! 7) Aspectul negativ al ştiucii. 8) „Păstrăvul“ lui Schubert — Paradisul peştilor (pl.). 9) Un pescar împovărat la întoarcere — Momeală lucitoare (simb.). 10) Iubire curată — Ambalaj pentru săbioare.

REBUS

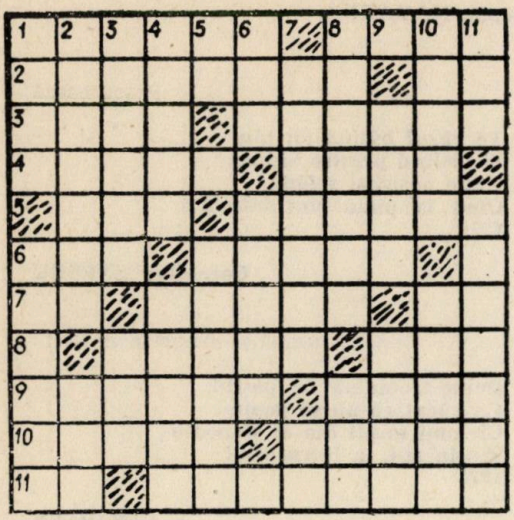

VÎNĂTORUL

ORIZONTAL : 1) Trage... — ...în lei. 2) Trage... — ...în rinoceri ! 3) Un fel de urşi... de casă — Altfel de urşi. 4) Vînează de sus — A vîna lei. 5) Munţi în Creta — Jaguarul sau pantera. 6) Sud-sud-est — Leul zaporojean. 7) Vulpoi — Puterea ursului (pl.) — Urme de lamă ! 8) Cîini — Trofeu la baltă. 9) Vînat mare, cu aripi — Vorbeşte leul ! 10) Lampedusa, pentru „Ghepardul" său — Alt vînat înaripat, cu carne gustoasă. 11) Neg ! — Pahiderme vînate în ţările calde.

VERTICAL : 1) Trofee — Iepuraş. 2) Hăitaş pentru rîs — Foc... de demult. 3) Glonţ ! — Podoaba egretei. 4) A alerga după doi iepuri — Spaima pădurii. 5) N — Elefanţi cu dispensă. 6) O pereche de căprioare — Cartuşe pentru rîs. 7) Vînătoare de lei... la hazard (pl.) — Comandă pentru cîine. 8) Focuri — „...et Rac". 9) Un bou mai celebru decît zimbrii — Vînat de baltă. 10) Loc alb pentru „Colţ alb" sau „Bizonul alb" — Urecheatul din fabule. 11) Sediul pupezei — Crescătorii de lei.

Dicţionar : IDA, RIC.

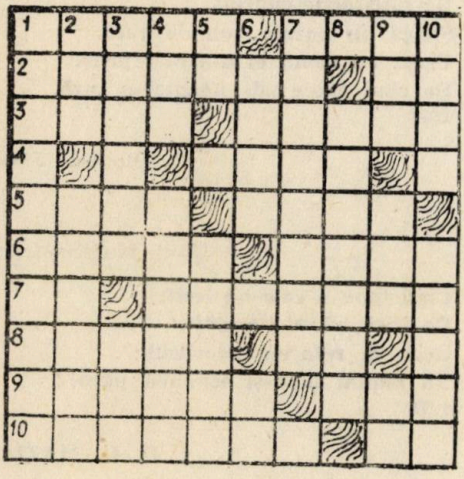

LEUL

ORIZONTAL : 1) Podoabe la temă — Leii... de dat. 2) Un fel de leu turcesc — Leo decapitatus ! 3) Lista cu oameni şi lei — Pui de leu. 4) Compozitor român. 5) Superstiiţe — Leul din zodiac. 6) Poame bune — Fiară. 7) Articol — În trio. 8) Lei contra haine — Abis ! 9) Leu de mare... — ... pe cale de dispariiţe. 10) Şterge urmele — Reflexiv.

VERTICAL : 1) Norocos vînător de lei. 2) Leu indigen... dispărut — Caruselul leilor. 3) Aşteaptă înapoierea leilor — Ladă tăiată ! 4) Leul în miniatură — Compania leilor (pl.). 5) Pronume — Luna în care începe zodia Leului. 6) Pasăre din continentul leilor — R. 7) Sorocul predării leilor. 8) Lei adevăraţi. 9) Eroul nostru — Cu doi lei în croazieră (leg.) — Leul Romei. 10) Leii fetei — Regimente de lei.

Nelu CARAIMAN

Dicţionar : IRES, LAD.

MICĂ ANTOLOGIE EPIGRAMISTICĂ

alcătuită de Giuseppe NAVARRA

Unui pretins vînător

Arma lui de vînătoare
L-a costat o sumă mare :
Dar ea şi mai scumpă-ar fi,
Singură de-ar şti ochi !
1931

A. C. CALOTESCU-NEICU

Unui vînător

E vînător şi ca atare,
La toată lumea vrea s-arate
Că pasiunea lui e mare :
De-aceea cîmpii-ntr-una-i bate !
1940

Dem. Ben CIRIC

De cînd e pescar,
I. Al. Brătescu-Voineşti
nu prea mai scrie

Prinde-ntr-una : păstrăvi, raci,
Şi-i pieirea, moartea lor ;
Însă ei sînt mai voraci —
L-au mîncat... pe scriitor.
1944

N. CRUCERU

Băutorului Jenică Lambrior

În Bistriţa cînd s-a scăldat,
Jenică a făcut-o lată :
Toţi peştii citi erau în rîu,
S-au transformat în... marinată.
1929

Al. Gh. DOINARU

Epitaful unui pescar

Acuma văd aceia care
Făceau pe seamă-i glume seci,
Că numai el a fost în stare
Să prindă somnul... cel de veci !
1978

Veron ENE

Pescărească

Te văzui bătînd tot tăul
Şi vîslind printre bîtlani
Unde pescuişi şalăul,
Cînd la piaţă sînt bibani ?
1976

Cornelius ENESCU

După o excursie în Deltă

Delta freamătă de peşti !
Ce păcat că nu se poate
Cît mai mulţi din ei să-noate
Pîn-la noi, la Bucureşti !
1973

I. GOLOGAN

Unui vînător

Cînd a văzut că vii spre el întins,
Pe urs o mare milă l-a cuprins :
Te cunoştea de vreme-ndelungată...
Îi mai vînduseşi blana şi-altădată.
1963

Florin IORDĂCHESCU

La pescuit

De satisfacţie cuprins,
Striga un paznic bun de gură,
C-aşa un somn el n-a mai prins
De cînd făcea „de noapte"-n tură.
1977

Dimitrie JEGA

Unui vînător fricos

Cînd lupu-n cale i-a ieşit,
De frică, părul i-a albit.
Deci, să refacem adevărul :
Nu numai lupu-şi schimbă părul !
1976

D. C. MAZILU

Unui fost agent electoral pe care Dinu Brătianu l-a făcut maestru de vînătoare

Competența ta cea mare
„Șeful" n-a uitat-o. De-aia
Te-a luat la vînătoare
Să organizezi „bătaia".
1938

V. SLĂVESCU

Unui sc'

Muri, ucis la vînătoare
De gloanțele unui imberb.
Fatalitate-ngrozitoare ! —
Il confundase cu un cerb !
1939

Petre STĂNESCU

Unui vînător egoist

După niște vise stranii,
Scoase arma din rastel,
Vrînd să-mpuște toți fazanii...
(Să rămînă numai el !)
1974

Iulian TĂNĂSESCU

Închinare

Ridic paharul plin
Slăvindu-ți trupul gol :
Să-ți fie somnul lin
Și linul rasol.

Al. O. TEODOREANU

Unui pescar sportiv

Vara-i cald, în jur verdeață,
Dar de-acum îmi iau patine
Că-ascultîndu-te pe tine
Lacul vrînd-nevrînd îngheață.
1978

Mihai TRUFAȘU

POTÎRNICHI ȘI VÎNĂTORI

Pasăre mult îndrăgită, atît de vînători cît și de cei care, fără să vîneze, străbat cîmpiile țării noastre, potîrnichea face parte din peisajul românesc „de cînd lumea", rămînînd mereu pe aceste locuri, fără să-și semnaleze zgomotos prezența prin plecări și sosiri spectaculoase ca prepelița sau printr-un colorit deosebit al penajului. Este atît de „a noastră", încît uităm deseori de existența ei și ne amintim de ea în momente grele, cînd de obicei nu prea mai putem să facem mare lucru pentru a-i veni în ajutor. Desigur, s-a cheltuit multă cerneală în discuțiile purtate, cu ani în urmă, în paginile revistei „Vînătorul și pescarul sportiv", cînd s-au ridicat glasuri întru apărarea ei, ceea ce a dus la interzicerea vînătorii ei pentru o perioadă relativ lungă, avînd drept efect — după spusele cercetătorilor — o înmulțire substanțială a speciei, cu drept pentru vînătorime de a o întîmpina într-un sezon stabilit prin lege.

Știm mult și puțin despre potîrniche. Membru al unei familii destul de numeroase, cu peste două sute de specii, potîrnichea este întîlnită în regiunile de cîmpie ale țării noastre și mai rar sau deloc pe înălțimi și în golurile alpine. Are penajul de culoare cafenie-deschisă, cu gîtul și gușa cenușii. Pe albul pieptului are o pată cafenie-închisă, mai pronunțată la mascul. Este o specie monogamă, care trăiește însă în cîrduri în afara epocii de cuibărit ; în perioadele lipsite de hrană, hoinărește în căutarea semințelor și a gîngăniilor cu care se hrănește, părăsindu-și într-un fel sedentarismul. Mai este și foarte prolifică : femela depune pînă la 20 de ouă într-o pontă, ceea ce — trebuie s-o recunoaștem — ar trebui să ducă la o rapidă înmulțire a speciei. Dar nu este cazul !

De la gerurile iernii, care duc la lipsa aproape obișnuită a hranei, pînă la răpitorii care o pîndesc la toate vîrstele, cel mai periculos pare să rămînă braconierul, ca și o vînătoare nechibzuită și lacomă. În timpurile noastre, în care fiecare suprafață de teren este cultivată, potîrnichea este lipsită de adăposturile pe care i le ofereau remizele naturale de pe cîmpuri. În lipsa acestora, putem amenaja noi unele adăposturi, cu eforturi și cheltuieli minime. De asemenea, hrana de care aceste păsări au nevoie în timpul iernii este puțină și se poate asigura din vreme, păstrînd resturile de la treieratul cerealelor, transportîndu-le la locurile de hrănire aflate în apropierea adăposturilor.

În felul acesta le vom ușura viața și le vom determina să fie mai puțin expuse răpitorilor și asprimii iernii.

Fiecare în parte nu poate face prea mult. De aceea ne gîndim că grupa de vînători este singura care are posibilitatea de a face acest minim efort. Pe terenurile pe care le gospodăresc, vînătorii pot face aceste amenajări și pot aproviziona locurile de hrănire, fără ca această acțiune să fie o povară pentru ei.

Potîrnichea, această pasăre credincioasă locurilor în care a crescut, se va arăta recunoscătoare.

Th. ZUGRAVU

SOMNUL

ORIZONTAL : 1) Priciuri — V. 2) Luna — Dormi. 3) Aţipeală — S. 4) Pat — Sta — Că. 5) U — Aşternut. 6) Mi — Te — Eol. 7) Insera — Acu. 8) Col — Ţipar. 9) Cafele — T — N. 10) Uşă — Cuşetă.

RÎSUL

ORIZONTAL : 1) Comicărie. 2) Amuzamente. 3) R — Cotoi — An. 4) Aral — Carne. 5) Golaş — Tis. 6) Hăitaş — Zis. 7) Ist — Topi — U. 8) Oa — Şir — Bar. 9) S — Fericiţi. 10) Ilară — Pluş.

PUŞCA

ORIZONTAL : 1) Făt — Pistol. 2) Educatoare. 3) Tobă — Amnar. 4) Ilumina — Ru. 5) Teribili — I. 6) Asini — Inc. 7) C — Escadre. 8) Leş — Io — Ied. 9) Unse — Clase. 10) Atentat — An.

CÎINELE

ORIZONTAL : 1) Pisică — Ţîr. 2) Uliţă — Baci. 3) Domestic — S. 4) Eti — A — Lupi. 5) L — Gg — Lată. 6) Ciobănesc. 7) Hain — Tt — To. 8) On — Aer — Rol. 9) Tioc — Aport. 10) Înaintaş — I.

CAPRA

ORIZONTAL : 1) Buşteni — Gp. 2) Ied — Lacuri. 3) Rd — Căruţaş. 4) J — Fanar — Dc. 5) Esop — Vîna. 6) Croma — Etc. 7) Ca — Raşpă — A. 8) Iurăş — Agil. 9) Unelte — Rac. 10) Ten — Impăca.

PESCARUL

ORIZONTAL : 1) Clamă — Toni. 2) Lipiţi — Pod. 3) Ene — Ecouri. 4) Si — G Rasol. 5) T — Rareş — Ca. 6) Erete — Ego. 7) Ttipi — Ist. 8) Ace — Eter — E. 9) Palidă — Lac. 10) Treze — Cegi.

VÎNĂTORUL

ORIZONTAL : 1) Curent — Preţ. 2) Umezeală — Ce. 3) Popi — Polari. 4) Erete — Tapa. 5) Ida — Felină. 6) Sse — Taras — F. 7) Ot — Tării — Ma. 8) L — Mopşi — Rac. 9) Dropie — Rage. 10) Autor — Sitar. 11) Ng — Rinoceri.

LEUL

ORIZONTAL : 1) Coame — Sold. 2) Irmilic — Eo. 3) Stat — Bănuţ. 4) T — N — Vidu — A. 5) Ires — Semn. 6) Gutui — Neom. 7) Al — Tustrei. 8) Telal — Aa — A. 9) Otarie — Rar. 10) Radieră — Se.

Răspunsurile corecte la „un test de artă paleolitică“ din pag. 146 : **fig. 1** — Peştera franceză Roc de Sers (departamentul Charente). **Fig. 2** — Faimoasa grotă Lascaux (depart. Dordogne). **Fig. 3** — Peştera Villars (depart. Dordogne). **Fig. 4** — Peştera Laugerie-Basse (depart. Dordogne) **Fig. 5** — Grota Péchialet (depart. Dordogne). **Fig. 6** cunoscuta peşteră franceză Le Mas d'Azil (depart Ariége). Pentru imaginile notate cu cifre romane: **Fig. I** — Lascaux, sectorul numit „al felinelor“. **Fig. II** — celebra Altamira, sectorul „plafonul pictat“. **Fig. III** — Peştera Addaura (Palermo, Sicilia). **Fig. IV** — Kostienki 1, U.R.S.S.

SOLUNARE IANUARIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
J. 1	2.11	8.22	14.33	20.44	● LN	7.52	16.47
V. 2	2.55	9.07	15.18	21.30			
S. 3	3.41	9.53	16.05	22.17			
D. 4	4.29	10.42	16.55	23.08			
L. 5	5.20	11.34	17.47	—		7.52	16.50
M. 6	0.01	6.14	12.27	18.40			
M. 7	0.55	7.08	13.21	19.34			
J. 8	1.47	8.00	14.14	20.27			
V. 9	2.40	8.53	15.07	21.20		7.51	16.55
S. 10	3.33	9.46	15.59	22.12			
D. 11	4.25	10.37	16.49	23.01			
L. 12	5.14	11.27	17.40	23.53			
M. 13	—	6.05	12.18	18.31	◑ PP	7.50	16.59
M. 14	0.44	6.58	13.10	19.23			
J. 15	1.36	7.50	14.03	20.17			
V. 16	2.30	8.44	14.58	21.12			
S. 17	3.26	9.40	15.55	22.10		7.48	17.04
D. 18	4.25	10.39	16.53	23.07			
L. 19	5.21	11.35	17.50	—			
M. 20	0.04	6.18	12.32	18.46	○ LP		
M. 21	0.59	7.12	13.25	19.38		7.45	17.10
J. 22	1.51	8.04	14.16	20.28			
V. 23	2.40	8.52	15.04	21.15			
S. 24	3.26	9.37	15.48	21.58			
D. 25	4.09	10.20	16.31	22.42		7.42	17.15
L. 26	4.52	11.03	17.14	23.24			
M. 27	5.34	11.45	17.56	—			
M. 28	0.06	6.16	12.27	18.38	◐ UP		
J. 29	0.49	7.00	13.11	19.22		7.38	17.21
V. 30	1.33	7.45	13.57	20.09			
S. 31	2.21	8.33	14.45	20.57			

SOLUNARE FEBRUARIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
D. 1	3.10	9.23	15.36	21.49		7.35	17.25
L. 2	4.02	10.15	16.28	22.41			
M. 3	4.55	11.09	17.23	23.37			
M. 4	5.50	—	12.04	18.18	● LN		
J. 5	0.31	6.45	12.58	19.12		7.30	17.31
V. 6	1.25	7.38	13.51	20.04			
S. 7	2.18	8.31	14.44	20.57			
D. 8	3.10	9.23	15.36	21.49			
L. 9	4.02	10.15	16.28	22.41		7.24	17.36
M. 10	4.54	11.07	17.20	23.33			
M. 11	5.46	—	12.00	18.13	◑ PP		
J. 12	0.26	6.40	12.53	19.07			
V. 13	1.21	7.35	13.49	20.03		7.18	17.42
S. 14	2.17	8.31	14.45	20.59			
D. 15	3.13	9.27	15.41	21.55			
L. 16	4.09	10.23	16.37	22.50			
M. 17	5.03	11.16	17.29	23.42		7.13	17.47
M. 18	5.55	—	12.07	18.19	○ LP		
J. 19	0.31	6.43	12.55	19.07			
V. 20	1.18	7.30	13.41	19.52			
S. 21	2.03	8.13	14.24	20.35		7.06	17.53
D. 22	2.46	8.57	15.08	21.19			
L. 23	3.29	9.39	15.49	22.00			
M. 24	4.11	10.21	16.32	22.43			
M. 25	4.54	11.05	17.16	23.27		7.00	17.58
J. 26	5.38	11.49	—	18.00			
V. 27	0.12	6.24	12.36	18.48	◐ UP		
S. 28	1.00	7.12	13.25	19.37			

SOLUNARE MARTIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
D. 1	1.50	8.03	14.16	20.29		6.53	18.03
L. 2	2.42	8.55	15.10	21.23			
M. 3	3.36	9.49	16.02	22.15			
M. 4	4.29	10.43	16.57	23.10			
J. 5	5.24	11.38	17.52	—		6.46	18.07
V. 6	0.05	6.18	12.32	18.45	● LN		
S. 7	1.00	7.12	13.25	19.38			
D. 8	1.51	8.05	14.19	20.32			
L. 9	2.45	8.58	15.12	21.16		6.39	18.12
M. 10	3.40	9.53	16.07	22.20			
M. 11	4.34	10.48	17.02	23.16			
J. 12	5.30	11.45	17.59	—			
V. 13	0.13	6.27	12.41	18.55	◑ PP	6.32	18.17
S. 14	1.09	7.23	13.37	19.51			
D. 15	2.05	8.18	14.31	20.45			
L. 16	2.58	9.11	15.14	21.37			
M. 17	3.50	10.02	16.15	22.27		6.25	18.23
M. 18	4.40	10.52	17.03	23.14			
J. 19	5.26	11.37	17.48	23.59			
V. 20	—	6.10	12.21	18.32	○ LP		
S. 21	0.42	6.53	13.04	19.15		6.18	18.28
D. 22	1.25	7.35	13.46	19.57			
L. 23	2.07	8.17	14.28	20.39			
M. 24	2.50	9.00	15.11	21.22			
M. 25	3.33	9.44	15.55	22.07		6.10	18.33
J. 26	4.18	10.30	16.41	22.53			
V. 27	5.05	11.17	17.30	23.42			
S. 28	5.54	—	12.07	18.20	◐ UP		
D. 29	0.32	6.44	12.57	19.10		6.02	18.39
L. 30	1.23	7.36	13.49	20.02			
M. 31	2.15	8.29	14.42	20.55			

SOLUNARE APRILIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
M. 1	3.08	9.22	15.35	21.48		5.57	18.43
J. 2	4.02	10.16	16.30	22.43			
V. 3	4.56	11.09	17.23	23.36			
S. 4	5.49	—	12.03	18.17	LN		
D. 5	0.30	6.44	12.58	19.12		5.50	18.48
L. 6	1.26	7.40	13.54	20.08			
M. 7	2.23	8.37	14.51	21.05			
M. 8	3.19	9.34	15.49	22.04			
J. 9	4.19	10.33	16.48	23.03		5.43	18.53
V. 10	5.17	11.31	17.45	23.59			
S. 11	—	6.13	12.27	18.41	PP		
D. 12	0.54	7.07	13.20	19.34			
L. 13	1.47	8.00	14.13	20.25		5.36	18.57
M. 14	2.37	8.49	15.00	21.12			
M. 15	3.23	9.35	15.46	21.57			
J. 16	4.07	10.18	16.30	22.41			
V. 17	4.51	11.01	17.12	23.23		5.29	19.02
S. 18	5.33	11.43	17.54	—			
D. 19	0.05	6.15	12.25	18.36	LP		
L. 20	0.47	6.57	13.08	19.19			
M. 21	1.30	7.41	13.52	20.03		5.23	19.07
M. 22	2.15	8.26	14.37	20.51			
J. 23	3.01	9.13	15.25	21.37			
V. 24	3.49	10.00	16.12	22.25			
S. 25	4.38	10.50	17.03	23.16		5.16	19.12
D. 26	5.29	11.42	17.55	—	UP		
L. 27	0.07	6.20	12.33	18.46			
M. 28	0.59	7.12	13.25	19.37			
M. 29	1.50	8.03	14.16	20.29		5.10	19.17
J. 30	2.42	8.55	15.08	21.21			

SOLUNARE MAI 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
V. 1	3.34	9.47	16.00	22.14		5.07	19.20
S. 2	4.27	10.41	16.55	23.08	LN		
D. 3	5.22	11.36	17.50	—			
L. 4	0.04	6.19	12.33	18.47			
M. 5	1.02	7.17	13.32	19.47		5.01	19.25
M. 6	2.02	8.17	14.32	20.47			
J. 7	3.02	9.17	15.33	21.48			
V. 8	4.03	10.18	16.32	22.46			
S. 9	5.00	11.14	17.28	23.42		4.56	19.29
D. 10	5.55	—	12.08	18.21	PP		
L. 11	0.34	6.46	12.58	19.10			
M. 12	1.22	7.33	13.44	19.56			
M. 13	2.07	8.18	14.29	20.40		4.51	19.34
J. 14	2.51	9.01	15.12	21.22			
V. 15	3.32	9.42	15.53	22.04			
S. 16	4.14	10.25	16.35	22.46			
D. 17	4.57	11.08	17.18	23.29		4.46	19.38
L. 18	5.40	11.51	—	18.02			
M. 19	0.13	6.24	12.35	18.47	LP		
M. 20	0.59	7.10	13.22	19.34			
J. 21	1.46	7.58	14.10	20.22		4.42	19.42
V. 22	2.35	8.47	15.00	21.12			
S. 23	3.25	9.37	15.50	22.03			
D. 24	4.16	10.29	16.42	22.55			
L. 25	5.07	11.20	17.33	23.45		4.39	19.46
M. 26	5.57	—	12.10	18.22	UP		
M. 27	0.34	6.47	13.00	19.12			
J. 28	1.25	7.37	13.50	20.02			
V. 29	2.15	8.28	14.41	20.55		4.36	19.50
S. 30	3.08	9.21	15.35	21.48			
D. 31	4.02	10.15	16.29	22.44			

SOLUNARE IUNIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
L. 1	4.59	11.13	17.27	23.42		4.34	19.53
M. 2	5.57	—	12.12	18.27	LN		
M. 3	0.42	6.58	13.14	19.30			
J. 4	1.45	8.00	14.16	20.32			
V. 5	2.47	9.01	15.15	21.30		4.32	19.56
S. 6	3.44	9.58	16.11	22.24			
D. 7	4.37	10.50	17.03	23.15			
L. 8	5.27	11.40	17.52	—			
M. 9	0.04	6.15	12.26	18.37	PP	4.31	19.58
M. 10	0.48	6.59	13.10	19.21			
J. 11	1.31	7.41	13.52	20.03			
V. 12	2.13	8.23	14.34	20.45			
S. 13	2.55	9.06	15.16	21.27		4.31	20.01
D. 14	3.37	9.48	15.59	22.10			
L. 15	4.21	10.32	16.44	22.56			
M. 16	5.08	11.20	17.32	23.43			
M. 17	5.55	—	12.07	18.20	LP	4.30	20.02
J. 18	0.32	6.44	12.57	19.10			
V. 19	1.22	7.35	13.47	20.00			
S. 20	2.13	8.25	14.38	20.51			
D. 21	3.04	9.16	15.29	21.42		4.31	20.03
L. 22	3.55	10.07	16.20	22.32			
M. 23	4.44	10.57	17.10	23.22			
M. 24	5.34	11.47	—	18.00			
J. 25	0.12	6.23	12.35	18.47	UP	4.32	20.04
V. 26	1.00	7.13	13.25	19.38			
S. 27	1.50	8.04	14.18	20.31			
D. 28	2.45	8.59	15.13	21.27			
L. 29	3.41	9.56	16.10	22.25		4.34	20.04
M. 30	4.40	10.55	17.10	23.25			

SOLUNARE IULIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
M. 1	5.40	11.56	—	18.12	LN	4.35	20.04
J. 2	0.27	6.42	12.57	19.12			
V. 3	1.26	7.41	13.56	20.10			
S. 4	2.24	8.38	14.52	21.05			
D. 5	3.18	9.21	15.43	21.53		4.37	20.03
L. 6	4.06	10.19	16.31	22.43			
M. 7	4.55	11.06	17.16	23.27			
M. 8	5.38	11.49	17.59	—			
J. 9	0.10	6.21	12.31	18.41	PP	4.40	20.01
V. 10	0.51	7.02	13.13	19.24			
S. 11	1.35	7.46	13.57	20.07			
D. 12	2.18	8.30	14.41	20.51			
L. 13	3.02	9.14	15.26	21.38		4.43	19.58
M. 14	3.50	10.02	16.14	22.26			
M. 15	4.38	10.50	17.03	23.16			
J. 16	5.29	11.42	17.55	—			
V. 17	0.08	6.21	12.34	18.47	LP	4.47	19.55
S. 18	0.59	7.12	13.25	19.38			
D. 19	1.51	8.04	14.17	20.30			
L. 20	2.42	8.55	15.07	21.20			
M. 21	3.32	9.45	15.57	22.09		4.50	19.52
M. 22	4.21	10.33	16.45	22.57			
J. 23	5.10	11.23	17.35	23.48			
V. 24	—	6.00	12.13	18.26	UP		
S. 25	0.39	6.52	13.05	19.18		4.54	19.49
D. 26	1.32	7.46	14.00	20.14			
L. 27	2.28	8.43	14.57	21.12			
M. 28	3.27	9.42	15.57	22.12			
M. 29	4.27	10.42	16.57	23.12		4.58	19.45
J. 30	5.27	11.41	17.55	—			
V. 31	0.10	6.14	12.38	18.52	LN		

SOLUNARE AUGUST 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
S. 1	1.05	7.18	13.31	19.44		5.02	19.41
D. 2	1.57	8.09	14.21	20.33			
L. 3	2.45	8.57	15.08	21.20			
M. 4	3.31	9.42	15.53	22.04			
M. 5	4.15	10.26	16.36	22.47		5.07	19.36
J. 6	4.58	11.09	17.19	23.30			
V. 7	5.40	11.51	—	18.02	PP		
S. 8	0.13	6.24	12.35	18.46			
D. 9	0.57	7.08	13.19	19.31		5.11	19.30
L. 10	1.43	7.55	14.07	20.18			
M. 11	2.30	8.42	14.55	21.08			
M. 12	3.20	9.33	15.46	21.59			
J. 13	4.12	10.25	16.38	22.51		5.16	19.24
V. 14	5.04	11.17	17.30	23.43			
S. 15	5.56	—	12.09	18.22	LP		
D. 16	0.35	6.48	13.00	19.13			
L. 17	1.26	7.38	13.50	20.03		5.21	19.17
M. 18	2.17	8.30	14.43	20.55			
M. 19	3.07	9.20	15.33	21.45			
J. 20	3.57	10.10	16.23	22.36			
V. 21	4.49	11.02	17.15	23.28		5.25	19.11
S. 22	5.42	11.55	—	18.09	UP		
D. 23	0.23	6.37	12.51	19.05			
L. 24	1.19	7.34	13.48	20.02			
M. 25	2.17	8.32	14.47	21.00		5.30	19.04
M. 26	3.15	9.30	15.44	21.58			
J. 27	4.13	10.27	16.40	22.54			
V. 28	5.08	11.21	17.34	23.47			
S. 29	—	6.00	12.12	18.24	LN	5.34	18.57
D. 30	0.36	6.48	13.00	19.12			
L. 31	1.24	7.35	13.46	19.57			

SOLUNARE SEPTEMBRIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
M. 1	2.08	8.19	14.30	20.41		5.38	18.52
M. 2	2.52	9.03	15.13	21.23			
J. 3	3.34	9.45	15.56	22.07			
V. 4	4.18	10.29	16.40	22.51			
S. 5	5.02	11.13	17.24	23.35		5.42	18.45
D. 6	5.46	11.58	—	18.10	PP		
L. 7	0.22	6.34	12.46	18.59			
M. 8	1.12	7.24	13.36	19.48			
M. 9	2.00	8.13	14.26	20.39		5.47	18.38
J. 10	2.52	9.05	15.18	21.31			
V. 11	3.45	9.58	16.11	22.24			
S. 12	4.37	10.50	17.03	23.15			
D. 13	5.28	11.41	17.54	—		5.52	18.30
L. 14	0.07	6.20	12.33	18.46	LP		
M. 15	0.59	7.12	13.24	19.36			
M. 16	1.48	8.00	14.14	20.28			
J. 17	2.43	8.56	15.10	21.23		5.56	18.23
V. 18	3.37	9.51	16.05	22.19			
S. 19	4.33	10.47	17.00	23.15			
D. 20	5.30	11.44	17.58	—	UP		
L. 21	0.13	6.26	12.43	18.57		6.01	18.16
M. 22	0.11	7.25	13.40	19.54			
M. 23	1.08	8.22	14.36	20.50			
J. 24	2.03	9.15	15.28	21.41			
V. 25	3.54	10.06	16.18	22.30		6.06	18.08
S. 26	4.42	10.55	17.06	23.17			
D. 27	5.28	11.40	17.51	—			
L. 28	0.02	6.13	12.25	18.36	LN		
M. 29	0.47	6.58	13.08	19.19		6.11	18.00
M. 30	1.30	7.41	13.51	20.01			

SOLUNARE OCTOMBRIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
J. 1	2.12	8.23	14.34	20.45		6.13	17.56
V. 2	2.56	9.07	15.19	21.30			
S. 3	3.41	9.52	16.04	22.16			
D. 4	4.28	10.40	16.51	23.03			
L. 5	5.15	11.28	17.40	23.52		6.18	17.49
M. 6	—	6.04	12.16	18.29	◑ PP		
M. 7	0.42	6.54	13.07	19.20			
J. 8	1.33	7.46	13.59	20.11			
V. 9	2.24	8.37	14.50	21.02		6.22	17.41
S. 10	3.15	9.28	15.41	21.54			
D. 11	4.07	10.20	16.33	22.45			
L. 12	4.58	11.11	17.24	23.37			
M. 13	5.50	—	12.03	18.16	○ LP	6.27	17.35
M. 14	0.30	6.44	12.58	19.12			
J. 15	1.25	7.39	13.53	20.07			
V. 16	2.22	8.37	14.52	21.07			
S. 17	3.21	9.36	15.51	22.06		6.32	17.28
D. 18	4.21	10.36	16.51	23.06			
L. 19	5.20	11.35	17.50	—			
M. 20	0.04	6.18	12.32	18.45	◑ UP		
M. 21	0.58	7.12	13.25	19.38		6.37	17.22
J. 22	1.51	8.04	14.16	20.28			
V. 23	2.40	8.52	15.04	21.16			
S. 24	3.27	9.38	15.49	22.00			
D. 25	4.11	10.22	16.33	22.44		6.43	17.16
L. 26	4.55	11.05	17.16	23.27			
M. 27	5.38	11.48	17.58	—	● LN		
M. 28	0.09	6.20	12.31	18.42			
J. 29	0.53	7.04	13.15	19.26		6.48	17.10
V. 30	1.37	7.48	14.00	20.11			
S. 31	2.22	8.34	14.46	20.58			

SOLUNARE NOIEMBRIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
D. 1	3.10	9.22	15.34	21.46		6.53	17.05
L. 2	3.58	10.10	16.23	22.36			
M. 3	4.49	11.01	17.13	23.26	◑ PP		
M. 4	5.38	11.50	—	18.02			
J. 5	0.14	6.26	12.39	18.52		6.58	17.00
V. 6	1.05	7.18	13.30	19.42			
S. 7	1.55	8.07	14.19	20.31			
D. 8	2.43	8.56	15.09	21.22			
L. 9	3.35	9.48	16.00	22.13		7.04	16.56
M. 10	4.26	10.39	16.52	23.07			
M. 11	5.21	11.35	17.49	—	○ LP		
J. 12	0.04	6.19	12.34	18.48			
V. 13	1.03	7.18	13.34	19.49		7.09	16.51
S. 14	2.05	8.20	14.36	20.51			
D. 15	3.07	9.22	15.37	21.52			
L. 16	4.08	10.23	16.37	22.52			
M. 17	5.06	11.20	17.34	23.47		7.14	16.47
M. 18	—	6.00	12.13	18.26	◑ UP		
J. 19	0.39	6.51	13.02	19.14			
V. 20	1.26	7.38	13.49	20.00			
S. 21	2.11	8.22	14.33	20.44		7.19	16.43
D. 22	2.55	9.05	15.15	21.25			
L. 23	3.36	9.47	15.58	22.09			
M. 24	4.20	10.30	16.40	22.51			
M. 25	5.02	11.13	17.24	23.35		7.24	16.41
J. 26	5.46	11.57	—	18.08	● LN		
V. 27	0.20	6.31	12.43	18.55			
S. 28	1.07	7.19	13.31	19.43			
D. 29	1.55	8.07	14.20	20.32		7.29	16.39
L. 30	2.44	8.56	15.09	21.21			

SOLUNARE DECEMBRIE 1981

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
M. 1	3.33	9.45	15.58	22.10		7.32	16.37
M. 2	4.22	10.34	16.47	22.59			
J. 3	5.11	11.23	17.35	23.47			
V. 4	5.59	—	12.11	18.23	◑ PP		
S. 5	0.35	6.47	13.00	19.12		7.36	16.36
D. 6	1.24	7.36	13.48	20.00			
L. 7	2.12	8.24	14.37	20.51			
M. 8	3.04	9.17	15.31	21.45			
M. 9	3.59	10.13	16.27	22.42		7.40	16.36
J. 10	4.57	11.12	17.27	23.42			
V. 11	5.57	—	12.13	18.29	○ LP		
S. 12	0.45	7.00	13.16	19.32			
D. 13	1.49	8.04	14.19	20.35		7.43	16.36
L. 14	2.51	9.06	15.21	21.36			
M. 15	3.49	10.03	16.17	22.30			
M. 16	4.43	10.56	17.09	23.22			
J. 17	5.33	11.45	17.57	—		7.46	16.37
V. 18	0.09	6.20	12.32	18.43	◑ UP		
S. 19	0.54	7.04	13.15	19.25			
D. 20	1.35	7.46	13.56	20.06			
L. 21	2.17	8.28	14.38	20.49		7.49	16.39
M. 22	3.00	9.11	15.22	21.33			
M. 23	3.44	9.55	16.06	22.17			
J. 24	4.28	10.40	16.52	23.04			
V. 25	5.16	11.28	17.40	23.52		7.51	16.42
S. 26	—	6.04	12.16	18.28	● LN		
D. 27	0.40	6.53	13.06	19.18			
L. 28	1.30	7.42	13.55	20.08			
M. 29	2.20	8.32	14.45	20.57		7.52	16.44
M. 30	3.09	9.21	15.33	21.45			
J. 31	3.57	10.09	16.21	22.33			

SUMAR

În pragul unui nou cincinal . . 5
Cerbul — animal sociabil . . . 19
Doi români la vînătoare dincolo de fluviul leoparzilor 21
Peștii apelor noastre 23
Animale deformate 27
Lumea peștilor 30
Un căprior 33
Linul și pescuitul lui 39
Arborele cu șerpi 42
Arealele și efectivele vînatului cu pene 43
Vîrtejul 45
Din Ardeal la Kilimandjaro . . 46
În glumă și nu prea 49
Cu sau fără cîine ? 51
O vînătoare în Mesopotamia, acum 2700 ani 53
Monolog trist 55
Căprioriî sînt peste tot. De unde au venit ? 59
Iepurii de la Iepureni . . . 62
Rodeo 64
Mici încontrări 65
Întîlniri cu mistreți 66
Vînătoare, gastronomie și ... petrecere la azteci 68
Vînătorul norocos 69
Un mare iubitor al naturii : Walt Disney 70
Scrisoare neexpediată 71
Mititica 73
Francezii vînează iar călare . . 75
Duel cu lupul 77
Montură cu înțepare automată . . 79
Optimism nezdruncinat 80
Dulăul 82
Un setter englez văzut din profil . 83
Psihologie canină 84
Un divertisment : roșioara . . . 87
Să ne aflăm în vorbă 88
Iepurele de vizuină 91
Prin deltă 93
Uriașul înaripat care nu știe să zboare 97
Eterna corabie a deșertului . . . 99
Aproape curiozități 102
Sejur la Căldărușani 104
Hotel „Lux" camera 19 105
În mlaștinile Floridei 108
Nume populare de păsări . . . 109
Enisei 111
Cauze ale dimorfismului . . . 113
Vînatul și peștele în ospețele romane 115
Din glumele incredibile ale naturii . 119
O mîndrețe de lansete 121
Întîmplări cu elefanți 123
Bengh — Rest 124
Animalele în circuri 125
Vedi Tsavo 127
Mreana și pescuitul ei 129
Pescarii în competiție cu delfinii . 131
Un îndemn 132
Căpriorul și biciclistul 133
Partenerul 135
Lupta giganților 137
De toate, despre iepure 139
Deocamdată enigme 141
Și iarna se poate pescui ! . . . 143
Animalul în fabulă și caricatură. 147
Pușți simple, pușți combinate . . 148
O pîndă la vulpi 150
Căpriorul Mugurel 152
Lutul cu daruri 154
Stafia de la Podul Turcului . . . 155
La sitari 156
Ariciul contra viperei 158
Animalele se sinucid ? 159
Animalele în proverbe 161
Cîinele și recordurile sale . . . 163
Cîteva necuvîntătoare pentru eternitate 164
În India antică 167
Cerbul maestrului Buffon . . . 169
O noapte de coșmar 171
Vedete cabaline 173
Lecția lui Moș Firuț 175
Gălăgioșii papagali 177
Originea unor zicători 178
John Waine — un om și jumătate . 179
Drill 181
Las-o baltă ! 184
Cîinele de vînătoare — un amalgam ? 185
Numai păsările zboară ? . . . 187
Sadoveanu : o opinie despre vînătoare 189
Cornul de vînătoare 190
Fantastica evadare a șarpelui boa . 191
Iepuri... iepuri 193
Pescarii de pe gazon 195

Coperta: Vasile OLAC

Acest almanah, editat de Asociaţia Generală a Vînătorilor şi Pescarilor Sportivi, a fost întocmit în redacţia revistei „Vînătorul şi pescarul sportiv", cu largul concurs al membrilor A.G.V.P.S., cărora le mulţumim.

Pentru ilustrarea almanahului, au fost folosite şi unele desene, vignete şi fotografii din revistele : *Das Tier, Field and Stream, La vie des bêtes, Diana, Wild und Hund ş.a.*

Tiparul executat la I. P. „13 Decembrie 1918" — c. 1294

19

A·G·V·P·S· ROMANIA

Lei 15